KUR'AN

İngilizce Derleme Çevirinin Türkçe Çevirisi

Zia H. Shah, MD

Önsöz

Bu çeviri, Yüce Kur'an'ı okuyarak geçirilmiş bir ömrün meyvesidir; buna girişme cesaretini de o uzun yoldaşlıktan alıyorum.

Isaac Newton gibi ben de kendimi devlerin omuzlarında duruyor buluyorum. Kur'an'ın çevrimiçi olarak erişilebilen seksenden fazla İngilizce çevirisinin güçlü yanlarından yararlandım; metni aktarırken, tanınmış ve çok okunan diğer çevirmenlerden — yalnızca üçünü anmak gerekirse M.A.S. Abdel Haleem, Muhammed Esed ve Muhammed Marmaduke Pickthall'dan — daha fazla serbestlik kullanmadığımı vicdan rahatlığıyla söyleyebilirim.

Âyetleri paragraflar oluşturacak biçimde gruplandırırken, pek az istisna dışında neredeyse tümüyle M.A.S. Abdel Haleem'i izledim.

Bu çevirinin güçlü yanlarından biri, çağdaş Amerikan İngilizcesiyle yazılmış olmasıdır. Eski çevirilerin "thee" ve "thou" gibi sözcükleri, ne kadar saygıdeğer olurlarsa olsunlar, artık okur ile metin arasına giriyor; ben bunun yerine Kur'an'ın, okurların — özellikle de genç okurların — gerçekten kullandığı yalın ve canlı dille konuşmasına imkân vermeye çalıştım. Tam bir açıklık adına bir itirafta da bulunmam gerekir. Ana dilim Urducadır ve bir ömür boyunca hatırı sayılır bir Arapça kelime dağarcığı edindim; ancak Arapça dil bilgisine dair bilgim sınırlıdır. Bu sınırlılığın, sayısız İngilizce ve Urduca çeviriye başvurmuş olmamla yeterince telafi edildiğine inanıyorum.

Bir başka güçlü yanı da, Kur'an'ı anlama çabama bir ömür süren bilimsel çalışmayı katmış olmamdır. Hiçbir doğru ve gerçek bilimsel kavrayış, her şeyi bilen Allah'a asla gizli kalmamıştır; O'nun kelimesi kelimesine sözleri de bu gerçeği pek çok bakımdan yansıtır. Bununla birlikte bilimi çevirinin içine zorla sokmaya hiç çalışmadım. Bunun yerine, dipnotlarda açıklama olarak kısa değerlendirmeler eklemeyi sürdüreceğim.

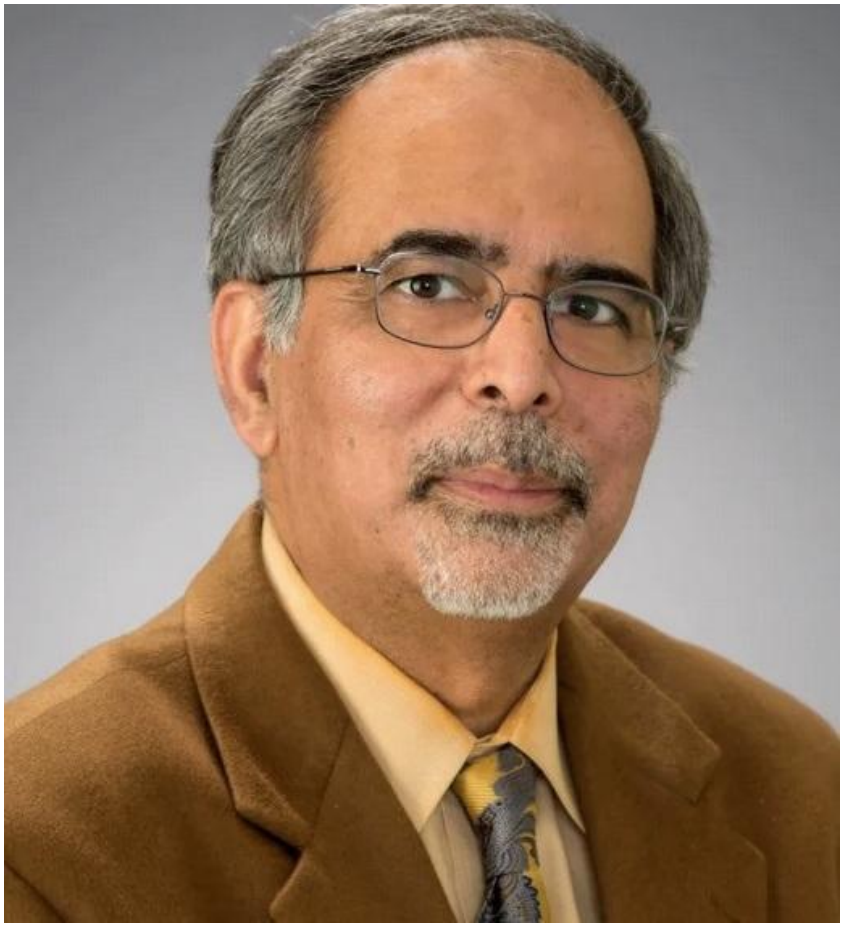
Çeviri sizin için daha az anonim olsun diye fotoğrafımı ekledim; böylece onu, tanınmış pek çok başka çevirinin yanında okumak isteyebilirsiniz.

Bu çeviri yakında yaygın olarak konuşulan 32 dile daha çevrilecektir: İspanyolca, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Portekizce, Felemenkçe, Rusça, Lehçe, Ukraynaca, Çekçe, Yunanca, İsveççe, Norveççe, Danca, Fince, Rumence, Macarca, Türkçe, İbranice, Farsça, Urduca, Hintçe, Bengalce, Pencapça, Çince (Basitleştirilmiş ve Geleneksel), Japonca, Korece, Endonezce, Malayca, Vietnamca, Tayca ve Filipince/Tagalogca.

İngilizce çeviri bana aittir; diğer bütün çeviriler ise benim İngilizce çevirimin yapay zekâ yardımıyla yapılmış çevirileridir. Bu nedenle, tereddüde düştüğünüz her durumda lütfen Arapça asıl metne ya da benim İngilizce çevirime başvurun.

İngilizce çeviri neredeyse her gün, diğer çeviriler ise ayda bir güncellenecek ve geliştirilecektir. İnşallah.

Word dosyalarını, çeviriyi geliştirmek ve ilahî mesajı öğrenmeyi sürdürürken kendi notlarınızı eklemek için de kullanabilirsiniz.

Zia H Shah MD: New York eyaletinin kuzeyinde görev yapan Göğüs Hastalıkları ve Uyku Bozuklukları hekimi

İçindekiler

İçindekiler

Önsöz 2
İçindekiler 5
1. Açılış (Al-Fātiḥa) 9
2. İnek (Al-Baqara) 10
3. İmran Ailesi (Āl ʿImrān) 32
4. Kadınlar (Al-Nisāʾ) 45
5. Sofra (Al-Māʾida) 58
6. Davarlar (Al-Anʿām) 68
7. Yüksek Yerler (Al-Aʿrāf) 79
8. Savaş Ganimetleri (Al-Anfāl) 91
9. Tövbe (Al-Tawba) 96
10. Yunus (Yūnus) 105
11. Hûd (Hūd) 112
12. Yusuf (Yūsuf) 119
13. Gök Gürültüsü (Al-Raʿd) 126
14. İbrahim (Ibrāhīm) 130
15. Hicr (Al-Ḥijr) 134
16. Bal Arısı (Al-Naḥl) 137
17. Gece Yolculuğu (Al-Isrāʾ) 144
18. Mağara (Al-Kahf) 150
19. Meryem (Maryam) 156
20. Tâ Hâ (Ṭā Hā) 160
21. Peygamberler (Al-Anbiyāʾ) 165
22. Hac (Al-Ḥajj) 170
23. Müminler (Al-Muʾminūn) 175
24. Nur (Al-Nūr) 179
25. Furkan (Al-Furqān) 184
26. Şairler (Al-Shuʿarāʾ) 188
27. Karıncalar (Al-Naml) 193
28. Kıssa (Al-Qaṣaṣ) 198
29. Örümcek (Al-ʿAnkabūt) 203

30. Rumlar (Al-Rūm) 207
31. Lokman (Luqmān) 210
32. Secde (Al-Sajda) 213
33. Birleşik Ordular (Al-Aḥzāb) 215
34. Sebe (Sabaʾ) 220
35. Yaratan (Fāṭir) 224
36. Yâ Sîn (Yā Sīn) 227
37. Saf Saf Dizilenler (Al-Ṣāffāt) 230
38. Sâd (Ṣād) 234
39. Bölükler (Al-Zumar) 237
40. Bağışlayan (Ghāfir) 242
41. Açıkça Anlatılmış (Fuṣṣilat) 247
42. Danışma (Al-Shūrā) 250
43. Altın Süsler (Al-Zukhruf) 253
44. Duman (Al-Dukhān) 257
45. Diz Çökenler (Al-Jāthiya) 259
46. Kum Tepeleri (Al-Aḥqāf) 262
47. Muhammed (Muḥammad) 265
48. Fetih (Al-Fatḥ) 268
49. Odalar (Al-Ḥujurāt) 271
50. Kâf (Qāf) 273
51. Savuran Rüzgârlar (Al-Dhāriyāt) 275
52. Dağ (Al-Ṭūr) 277
53. Yıldız (Al-Najm) 279
54. Ay (Al-Qamar) 281
55. Rahmân (Al-Raḥmān) 283
56. Gerçekleşecek Olay (Al-Wāqiʿa) 285
57. Demir (Al-Ḥadīd) 287
58. Tartışma (Al-Mujādila) 290
59. Toplanma (Al-Ḥashr) 292
60. Sınanan Kadınlar (Al-Mumtaḥana) 294
61. Saf (Al-Ṣaff) 296
62. Cuma (Al-Jumuʿa) 297
63. Münafıklar (Al-Munāfiqūn) 298

64. Kazanç ve Kayıp (Al-Taghābun) 299
65. Boşanma (Al-Ṭalāq) 301
66. Yasaklama (Al-Taḥrīm) 303
67. Hükümranlık (Al-Mulk) 305
68. Kalem (Al-Qalam) 307
69. Kaçınılmaz Saat (Al-Ḥāqqa) 309
70. Yükseliş Yolları (Al-Maʿārij) 311
71. Nuh (Nūḥ) 312
72. Cinler (Al-Jinn) 313
73. Örtüsüne Bürünen (Al-Muzzammil) 314
74. Örtüsüne Sarınan (Al-Muddaththir) 315
75. Kıyamet (Al-Qiyāma) 316
76. İnsan (Al-Insān) 317
77. Gönderilenler (Al-Mursalāt) 318
78. Büyük Haber (Al-Nabaʾ) 319
79. Çekip Çıkaranlar (Al-Nāziʿāt) 320
80. Yüzünü Ekşitti (ʿAbasa) 321
81. Karanlığa Bürünme (Al-Takwīr) 322
82. Yarılma (Al-Infiṭār) 323
83. Ölçüde Hile Yapanlar (Al-Muṭaffifīn) 324
84. Yarılıp Açılma (Al-Inshiqāq) 325
85. Burçlar (Al-Burūj) 326
86. Gece Gelen (Al-Ṭāriq) 327
87. En Yüce (Al-Aʿlā) 328
88. Her Şeyi Kaplayan Olay (Al-Ghāshiya) 329
89. Şafak (Al-Fajr) 330
90. Şehir (Al-Balad) 331
91. Güneş (Al-Shams) 332
92. Gece (Al-Layl) 333
93. Kuşluk Aydınlığı (Al-Ḍuḥā) 334
94. Ferahlama (Al-Sharḥ) 335
95. İncir (Al-Tīn) 336
96. Asılıp Tutunan Şey (Al-ʿAlaq) 337
97. Kadir Gecesi (Al-Qadr) 338

98. Apaçık Delil (Al-Bayyina) 339
99. Sarsıntı (Al-Zalzala) 340
100. Koşan Atlar (Al-ʿĀdiyāt) 341
101. Çarpıp Sarsan Felaket (Al-Qāriʿa) 342
102. Çokluk Yarışı (Al-Takāthur) 343
103. İkindi Vakti (Al-ʿAṣr) 344
104. Arkadan Çekiştiren (Al-Humaza) 345
105. Fil (Al-Fīl) 346
106. Kureyş (Quraysh) 347
107. Küçük İyilikler (Al-Māʿūn) 348
108. Bolluk (Al-Kawthar) 349
109. İnkâr Edenler (Al-Kāfirūn) 350
110. Yardım (Al-Naṣr) 351
111. Hurma Lifi (Al-Masad) 352
112. Katıksız İman (Al-Ikhlāṣ) 353
113. Tan Ağarışı (Al-Falaq) 354
114. İnsanlar (Al-Nās) 355

1. Açılış (Al-Fātiḥa)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Her türlü övgü, âlemlerin Rabbi, Rahmân ve Rahîm, hesap gününün sahibi olan Allah'a mahsustur. Yalnız Sana kulluk eder, yalnız Senden yardım dileriz. Bizi dosdoğru yola ilet; nimet verdiğin kimselerin yoluna — gazaba uğrayanların ve yolunu şaşıranların yoluna değil. (1–7)

2. İnek (Al-Baqara)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Mîm. (1)

Bu, kendisinde hiç şüphe olmayan Kitap'tır; Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir yol göstericidir. Onlar gayba inanır, namazı dosdoğru kılar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan harcarlar; sana (Ey Peygamber) indirilene ve senden önce indirilenlere inanır, ahirete de kesin olarak iman ederler. İşte onlar Rablerinden gelen bir doğru yol üzerindedirler ve kurtuluşa erecek olanlar da onlardır. İmanı reddedenlere gelince, onları uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir: iman etmezler. Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde de bir perde vardır. Onları büyük bir azap beklemektedir. (2–7)

İnsanlardan öyleleri vardır ki "Allah'a ve ahiret gününe iman ettik" derler; oysa hiç de inanmış değillerdir. Allah'ı ve iman edenleri aldatmaya çalışırlar; hâlbuki yalnızca kendilerini aldatırlar da bunun farkına varmazlar. Kalplerinde bir hastalık vardır; Allah da bu hastalığı artırmıştır. Söyleyip durdukları yalanlar yüzünden onları elem verici bir azap beklemektedir. Onlara "Yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın" denildiğinde, "Biz yalnızca düzeltiyoruz" derler. İyi bilin ki asıl bozguncular onlardır, fakat farkında değillerdir. Onlara "Öteki insanların iman ettiği gibi siz de iman edin" denildiğinde, "Biz, o aklı ermezlerin inandığı gibi mi inanacağız?" derler. İyi bilin ki asıl aklı ermezler kendileridir, fakat bilmezler. İman edenlerle karşılaştıklarında "İman ettik" derler; kötü arkadaşlarıyla baş başa kaldıklarında ise "Biz sizinle beraberiz; biz yalnızca alay ediyorduk" derler. Allah onların alayını kendi başlarına çevirir ve onları azgınlıkları içinde bocalar hâlde bırakır. İşte onlar, doğru yol karşılığında sapıklığı satın almış kimselerdir: ticaretleri kâr getirmemiş, doğru yolu da bulamamışlardır. Onların durumu, ateş yakan birinin durumuna benzer: ateş çevresindeki her şeyi aydınlatınca Allah onların ışığını alır ve onları kat kat karanlıklar içinde, göremez hâlde bırakır — sağır, dilsiz ve kördürler; bu yüzden geri dönemezler. Ya da gökten boşanan, içinde karanlıklar, gök gürültüsü ve şimşek bulunan bir sağanağa tutulmuş gibidirler: ölüm korkusuyla, yıldırımların sesinden parmaklarını kulaklarına tıkarlar — Allah, inkârcıları her yandan kuşatmıştır. Şimşek neredeyse gözlerini alıverecek; önlerini her aydınlattığında onun ışığında yürürler, üzerlerine karanlık çökünce de dikilip kalırlar. Allah dileseydi işitmelerini ve görmelerini alıp götürürdü: Allah her şeye gücü yetendir. (8–20)

Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk edin ki O'na karşı gelmekten sakınasınız. O, yeryüzünü sizin için bir döşek, göğü de bir kubbe yaptı; gökten su indirdi ve onunla size rızık olarak ürünler çıkardı. Öyleyse bile bile Allah'a eşler koşmayın. Kulumuza indirdiğimizden şüphe içindeyseniz, haydi onun benzeri tek bir sûre getirin ve Allah'tan başka şahitlerinizi çağırın; eğer doğru söylüyorsanız. Bunu yapamazsanız — ki asla yapamayacaksınız — o hâlde yakıtı insanlar ve taşlar olan, hakikati inkâr edenler için hazırlanmış ateşten sakının. (21–24)

İman edip salih ameller işleyenleri müjdele: altlarından ırmaklar akan cennetler onlarındır. Oranın meyvelerinden kendilerine her rızık verilişinde, "Bu, daha önce bize verilenin aynısı" diyecekler; çünkü onlara birbirine benzer meyveler sunulur. Orada onlar için tertemiz eşler vardır ve onlar orada ebedî kalacaklardır.[1] (25)

Allah, bir sivrisineği yahut onun da ötesinde bir şeyi örnek getirmekten çekinmez. İman edenler bunun Rablerinden gelen bir gerçek olduğunu bilirler; inkâr edenler ise "Allah böyle bir örnekle ne demek istemiş olabilir?" diye sorarlar. O, bununla birçoğunu sapıklıkta bırakır, birçoğunu da doğru yola iletir; ama bununla ancak fasıkları sapıklıkta bırakır: onlar ki sağlamca bağlandıktan sonra Allah'a verdikleri sözü bozarlar, Allah'ın birleştirilmesini emrettiği şeyi koparırlar ve yeryüzünde bozgunculuk çıkarırlar. İşte hüsrana uğrayanlar onlardır. Allah'ı nasıl inkâr edersiniz? Oysa siz cansızdınız, O size hayat verdi. Sonra sizi öldürecek, sonra yeniden diriltecek; sonunda O'na döndürüleceksiniz. Yeryüzünde olanların hepsini sizin için yaratan O'dur; sonra göğe yöneldi ve onu yedi gök hâlinde düzenledi. O, her şeyi hakkıyla bilendir. (26–29)

(Ey Peygamber) Hani Rabbin meleklere, "Ben yeryüzüne bir halife yerleştireceğim" demişti. Onlar, "Biz Seni överek yüceltir ve kutsallığını dile getirirken, orada bozgunculuk çıkaracak ve kan dökecek birini mi yerleştireceksin?" dediler. O, "Ben sizin bilmediklerinizi bilirim" dedi. Ve Âdem'e isimlerin hepsini öğretti. Sonra onları meleklerin önüne koyup, "Doğru söylüyorsanız, haydi bunların isimlerini Bana bildirin" dedi. Onlar, "Seni tenzih ederiz! Bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. Her şeyi bilen, hikmet sahibi olan yalnız Sensin" dediler. O, "Ey Âdem! Onlara bunların isimlerini bildir" dedi. Âdem onlara isimlerini bildirince de, "Ben size, göklerin ve yerin gizlisini bilirim; açığa vurduğunuzu da gizlemekte olduğunuzu da bilirim dememiş miydim?" dedi. (30–33)

[1] Bu âyet, cennetin yalnızca ruhani olmayıp bir anlamda şimdiki dünyamıza benzer biçimde fiziksel de olacağını güçlü bir şekilde düşündürmektedir.

Hani meleklere, “Âdem'in önünde eğilin” demiştik; onlar da eğildiler — İblis hariç. O, yüz çevirdi, büyüklük tasladı ve inkârcılardan oldu. Dedik ki: “Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin; orada dilediğiniz yerden bol bol yiyin, fakat şu ağaca yaklaşmayın; yoksa ikiniz de zalimlerden olursunuz.” Derken şeytan onların ayağını oradan kaydırdı ve onları içinde bulundukları durumdan çıkardı. Biz de, “Birbirinize düşman olarak inin! Yeryüzünde sizin için bir süreye kadar bir yerleşim yeri ve geçimlik vardır” dedik. Sonra Âdem Rabbinden birtakım sözler aldı; O da onun tövbesini kabul etti: O, tövbeleri çok kabul edendir, çok merhamet edendir. Dedik ki: “Hepiniz buradan inin. Benden size bir yol gösterici geldiğinde, kim Benim gösterdiğim yola uyarsa, onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. İnkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, onlar ateş halkıdır ve orada kalacaklardır.” (34–39)

Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti hatırlayın. Bana verdiğiniz sözü tutun ki Ben de size verdiğim sözü tutayım; yalnız Benden çekinin. Elinizdekini doğrulayıcı olarak indirdiğime iman edin ve onu ilk inkâr eden siz olmayın. Âyetlerimi az bir değere satmayın ve yalnız Bana karşı gelmekten sakının. Hakkı batıla bürümeyin; bile bile hakkı gizlemeyin. Namazı kılın, zekâtı verin ve rükû edenlerle birlikte rükû edin. Siz Kitab'ı okuyup durduğunuz hâlde, insanlara iyiliği emredip kendinizi unutuyor musunuz? Hiç aklınızı kullanmaz mısınız? Sabırla ve namazla yardım dileyin; şüphesiz bu ağır bir iştir, ancak gönülden boyun eğenlere ağır gelmez: onlar ki Rablerine kavuşacaklarını ve O'na döneceklerini bilirler. (40–46)

Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti ve sizi bütün toplumlara üstün kıldığımı hatırlayın. Öyle bir günden sakının ki o gün hiç kimse bir başkasına hiçbir fayda sağlayamaz; kimseden şefaat kabul edilmez, kimseden fidye alınmaz ve kimseye yardım edilmez. Hani sizi Firavun'un adamlarından kurtarmıştık; onlar size korkunç bir işkence çektiriyor, oğullarınızı boğazlıyor, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı — bunda Rabbinizden büyük bir sınama vardı. Hani sizin için denizi yarmış, sizi kurtarmış ve gözlerinizin önünde Firavun'un adamlarını suda boğmuştuk. Hani Musa ile kırk gece için sözleşmiştik; sonra siz onun yokluğunda buzağıyı tanrı edindiniz ve zalimlerden oldunuz. Bundan sonra bile, şükredesiniz diye sizi affettik. (47–52)

Hani doğru yolu bulasınız diye Musa'ya Kitab'ı ve Furkan'ı vermiştik. Hani Musa kavmine, “Ey kavmim! Buzağıyı tanrı edinmekle kendinize zulmettiniz. Öyleyse Yaratıcınıza tövbe edin ve nefislerinizi öldürün: bu, Yaratıcınızın katında sizin için daha hayırlıdır” demişti. O da tövbenizi kabul etti: O, tövbeleri çok kabul edendir, çok merhamet edendir. Hani siz, “Ey Musa! Allah'ı açıkça görmedikçe sana asla inanmayız” demiştiniz de bakıp dururken sizi yıldırım çarpmıştı. Sonra şükredesiniz diye ölümünüzün ardından sizi dirilttik.

Üzerinize bulutları gölgelik yaptık, size kudret helvası ve bıldırcın indirdik: "Size rızık olarak verdiğimiz güzel şeylerden yiyin." Onlar Bize zulmetmediler; yalnızca kendilerine zulmettiler. (53–57)

Hani şöyle demiştik: "Şu şehre girin ve orada dilediğiniz yerden bol bol yiyin; kapıdan alçak gönüllülükle eğilerek girin ve 'Yüklerimizi bizden indir' deyin ki günahlarınızı bağışlayalım; iyilik edenlere daha fazlasını da vereceğiz." Fakat zalimler, kendilerine söylenen sözü başka bir sözle değiştirdiler. Biz de inatla yoldan çıkmaları yüzünden o zalimlerin üzerine gökten bir bela indirdik. (58–59)

Hani Musa kavmi için su dilemişti de Biz, "Asanla kayaya vur" demiştik. Bunun üzerine kayadan on iki pınar fışkırdı; her boy su içeceği yeri bildi. "Allah'ın rızkından yiyin, için; yeryüzünde bozgunculuk yaparak dolaşmayın." Hani siz, "Ey Musa! Tek çeşit yemeğe dayanamayız. Bizim için Rabbine dua et de yerin bitirdiği şeylerden — sebzesinden, salatalığından, sarımsağından, mercimeğinden ve soğanından — bize çıkarsın" demiştiniz. O da, "Daha iyi olanı daha değersiz olanla mı değiştirmek istiyorsunuz? Bir şehre inin; istedikleriniz orada sizin olacak" demişti. Üzerlerine alçaklık ve yoksulluk damgası vuruldu ve Allah'ın gazabına uğradılar. Bu, Allah'ın âyetlerini inkârda direnmeleri ve peygamberleri haksız yere öldürmeleri yüzündendi; bu, başkaldırmaları ve sürekli haddi aşmaları yüzündendi. (60–61)

Şüphesiz iman edenler, Yahudiler, Hıristiyanlar ve Sâbiîler — kim Allah'a ve ahiret gününe iman eder ve iyi işler yaparsa — onların mükâfatı Rableri katındadır; onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de.[2] (62)

Hani sizden söz almış ve dağı üzerinize kaldırmıştık: "Size verdiğimize sımsıkı sarılın ve içindekileri aklınızda tutun ki Allah'a karşı gelmekten sakınasınız." Bundan sonra yine yüz çevirdiniz; Allah'ın size lütfu ve rahmeti olmasaydı, kesinlikle hüsrana uğrayanlardan olurdunuz. İçinizden cumartesi günü konusunda haddi aşanları ve onlara, "Aşağılık maymunlar olun!" dediğimizi çok iyi bilirsiniz. Biz bunu, hem o çağda yaşayanlara hem de sonradan gelenlere ibret verici bir ceza, Allah'a karşı gelmekten sakınanlara da bir öğüt kıldık. (63–66)

Hani Musa kavmine, "Allah size bir inek kesmenizi emrediyor" demişti. Onlar, "Bizimle alay mı ediyorsun?" dediler. O, "Böylesine cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım" dedi. Onlar, "Bizim için Rabbine dua et de onun nasıl bir şey olduğunu bize açıklasın" dediler. Musa, "O diyor ki: O, ne yaşlı ne de körpe, ikisi arası bir inektir. Haydi, size emredileni

[2] Bu temel âyet, İslam'daki çoğulculuk hakkında çok şey söyler.

yapın" dedi. Onlar, "Bizim için Rabbine dua et de rengi nedir, bize açıklasın" dediler. Musa, "O diyor ki: O, sapsarı, rengi parlak, bakanların içini açan bir inektir" dedi. Onlar, "Bizim için Rabbine dua et de onun nasıl bir şey olduğunu bize açıklasın; çünkü bize göre inekler birbirine benziyor. Allah dilerse elbette doğruyu buluruz" dediler. Musa, "O diyor ki: O, yeri sürmek ya da ekini sulamak için boyunduruğa vurulmamış, kusursuz, hiç alacası olmayan bir inektir" dedi. Onlar, "İşte şimdi gerçeği getirdin" dediler ve onu kestiler; ama az kalsın yapmayacaklardı. Hani siz bir adam öldürmüş ve bu konuda birbirinizle çekişmiştiniz — oysa Allah, gizlemekte olduğunuz şeyi ortaya çıkaracaktı. Biz de, "Ona, ineğin bir parçasıyla vurun" dedik. İşte Allah ölüleri böyle diriltir ve aklınızı kullanasınız diye size âyetlerini gösterir. Bütün bunlardan sonra kalpleriniz katılaştı; taş gibi, hatta daha da katı oldu. Çünkü öyle taşlar vardır ki içlerinden ırmaklar fışkırır; öyleleri vardır ki yarılır da içinden su çıkar; öyleleri de vardır ki Allah korkusuyla yuvarlanıp düşer. Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir. (67–74)

Şimdi siz (Ey iman edenler), onların size inanacaklarını mı umuyorsunuz? Oysa içlerinden bir grup, Allah'ın sözünü işitir, sonra onu iyice anladıktan sonra bile bile çarpıtırdı. İman edenlerle karşılaştıklarında "İman ettik" derler; birbirleriyle baş başa kaldıklarında ise, "Allah'ın size açtığı şeyleri, Rabbinizin katında bunlarla size karşı delil getirsinler diye mi onlara anlatıyorsunuz? Hiç aklınız yok mu?" derler. Onlar bilmezler mi ki Allah, gizlediklerini de açığa vurduklarını da bilir? İçlerinde okuma yazma bilmeyenler de vardır; Kitap hakkında kuruntulardan başka bir şey bilmezler; yalnızca zanda bulunurlar. Kitab'ı kendi elleriyle yazıp sonra onu az bir değere satmak için "Bu, Allah katındandır" diyenlerin vay hâline! Ellerinin yazdığından dolayı vay hâllerine! Kazandıklarından dolayı vay hâllerine! Onlar, "Sayılı birkaç gün dışında ateş bize dokunmayacak" derler. De ki: "Allah'tan bir söz mü aldınız — çünkü Allah sözünden asla dönmez — yoksa Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?" Hayır, öyle değil: kim kötülük kazanır da günahı kendisini çepeçevre kuşatırsa, işte onlar ateş halkıdır ve orada kalacaklardır. İman edip salih ameller işleyenlere gelince, onlar da cennet halkıdır ve orada kalacaklardır. (75–82)

Hani İsrailoğulları'ndan şöyle söz almıştık: "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin; ana babaya, akrabaya, yetimlere ve yoksullara iyilik edin; insanlara güzel söz söyleyin; namazı kılın ve zekâtı verin." Sonra, pek azınız dışında, yüz çevirdiniz; hâlâ da yüz çeviriyorsunuz. Hani sizden şöyle söz almıştık: "Birbirinizin kanını dökmeyin ve birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayın." Siz bunu kabul ettiniz; buna kendiniz de şahitsiniz. Ama işte siz, birbirinizi öldürüyor, kendi halkınızdan bir grubu yurtlarından çıkarıyor, günah ve düşmanlıkta onlara karşı birleşiyorsunuz. Size esir olarak gelirlerse fidye verip onları kurtarıyorsunuz;

oysa onların yurtlarından çıkarılması size haram kılınmıştı. Yoksa siz Kitab'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? İçinizden bunu yapanların cezası dünya hayatında rezillikten başka nedir? Kıyamet günü de en şiddetli azaba itilecekler. Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir. İşte onlar, ahiret karşılığında dünya hayatını satın almış kimselerdir: azapları hafifletilmeyecek, kendilerine yardım da edilmeyecektir. (83–86)

Musa'ya Kitab'ı verdik ve ondan sonra art arda elçiler gönderdik; Meryem oğlu İsa'ya da açık deliller verdik ve onu Kutsal Ruh ile destekledik. Size ne zaman bir elçi, canınızın istemediği bir şeyle geldiyse büyüklük taslamadınız mı? Kimini yalancı saydınız, kimini de öldürdünüz. "Kalplerimiz örtülüdür" derler. Hayır; inkârları yüzünden Allah onları lânetlemiştir; bu yüzden pek az inanırlar. Onlara Allah katından, ellerindekini doğrulayan bir Kitap geldiğinde — oysa daha önce hakikati inkâr edenlere karşı zafer isteyip duruyorlardı — tanıyıp bildikleri şey kendilerine gelince onu inkâr ettiler. Allah'ın lâneti inkârcıların üzerinedir. Kendilerini karşılığında sattıkları şey ne kötüdür: Allah'ın, kullarından dilediğine lütfunu indirmesini kıskanarak Allah'ın indirdiğini inkâr etmeleri! Böylece gazap üstüne gazaba uğradılar; hakikati inkâr edenler için alçaltıcı bir azap vardır. Onlara "Allah'ın indirdiğine iman edin" denildiğinde, "Biz, bize indirilene inanırız" derler ve ondan sonra geleni inkâr ederler; oysa o, ellerindekini doğrulayan gerçektir. De ki: "Madem inanıyordunuz, daha önce Allah'ın peygamberlerini neden öldürüyordunuz?" Musa size açık delillerle gelmişti; ama siz onun yokluğunda buzağıyı tanrı edindiniz ve zalimlerden oldunuz. (87–92)

Hani sizden söz almış ve dağı üzerinize kaldırmıştık: "Size verdiğimize sımsıkı sarılın ve dinleyin." Onlar, "İşittik ve karşı geldik" dediler; inkârları yüzünden buzağı sevgisi kalplerine içirildi. De ki: "Eğer inanıyorsanız, imanınız size ne kötü şey emrediyor!" De ki: "Allah katındaki ahiret yurdu bütün insanlar dışında yalnız size aitse, haydi ölümü dileyin — eğer doğru söylüyorsanız." Fakat onlar, ellerinin önceden gönderdiği şeyler yüzünden ölümü asla dilemeyeceklerdir. Allah zalimleri çok iyi bilir. Onları, insanların hayata en düşkünü olarak bulursun; Allah'a ortak koşanlardan bile daha düşkündürler. Her biri kendisine bin yıl ömür verilsin ister; oysa uzun yaşatılması onu azaptan uzaklaştıracak değildir. Allah onların bütün yaptıklarını görür. (93–96)

De ki: "Kim Cebrail'e düşmansa — ki onu, kendinden öncekileri doğrulayıcı ve iman edenler için bir yol gösterici ve müjde olarak Allah'ın izniyle senin kalbine indiren odur — kim Allah'a, meleklerine, elçilerine, Cebrail'e ve Mikâil'e düşmansa, bilsin ki Allah da hakikati inkâr edenlerin düşmanıdır." Sana apaçık âyetler indirdik; onları fasıklardan

başkası inkâr etmez. Ne zaman bir söz verdilerse içlerinden bir grup onu bir kenara atmadı mı? Doğrusu onların çoğu iman etmez. (97–100)

Onlara Allah katından, ellerindekini doğrulayan bir elçi gelince, kendilerine Kitap verilenlerden bir grup, sanki hiçbir şey bilmiyorlarmış gibi Allah'ın Kitabı'nı arkalarına attılar ve onun yerine, Süleyman'ın hükümdarlığı döneminde şeytanların okuyup durduğu şeylere uydular. Süleyman hakikati inkâr etmedi; fakat şeytanlar inkâr ettiler: insanlara büyüyü ve Bâbil'de iki meleğe, Hârût ile Mârût'a indirilen şeyi öğretiyorlardı. Oysa bu ikisi, "Biz yalnızca bir sınamayız; sakın hakikati inkâr etme" demeden hiç kimseye bir şey öğretmezlerdi. İnsanlar o ikisinden, karı ile kocanın arasını açacak şeyi öğrendiler — hâlbuki Allah'ın izni olmadan bununla hiç kimseye zarar veremezlerdi — ve kendilerine zarar verip fayda sağlamayan şeyi öğrendiler; onu satın alanın ahirette hiçbir payı olmayacağını da çok iyi biliyorlardı. Kendilerini karşılığında sattıkları şey gerçekten ne kötüdür; keşke bilselerdi! Eğer iman edip Allah'a karşı gelmekten sakınsalardı, Allah katından verilecek karşılık çok daha hayırlı olurdu; keşke bilselerdi! (101–103)

Ey iman edenler! Peygamber'e "Bizi gözet" demeyin, "Bize bak" deyin ve iyice dinleyin; çünkü hakikati inkâr edenleri elem verici bir azap beklemektedir. Ne Kitap ehlinden hakikati inkâr edenler ne de Allah'a ortak koşanlar, Rabbinizden size herhangi bir hayrın indirilmesini isterler; oysa Allah rahmetini dilediğine özgü kılar ve Allah sınırsız lütuf sahibidir. Biz hangi âyeti yürürlükten kaldırır veya unutturursak, ondan daha hayırlısını ya da benzerini getiririz. Bilmez misin ki Allah her şeye gücü yetendir? Bilmez misin ki göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır ve sizin Allah'tan başka ne bir dostunuz ne de bir yardımcınız vardır? Yoksa siz, daha önce Musa'ya sorulduğu gibi Elçinize sorular sormak mı istiyorsunuz? Kim imanı inkârla değiştirirse, dümdüz yoldan sapmış olur. Kitap ehlinden birçoğu, gerçek kendilerine apaçık belli olduktan sonra, içlerindeki kıskançlık yüzünden, imanınızdan sonra sizi yeniden inkârcılığa döndürmek isterler. Yine de Allah emrini getirinceye kadar affedin ve hoş görün: Allah her şeye gücü yetendir. Namazı kılın, zekâtı verin; kendiniz için önceden ne hayır gönderirseniz, onu Allah katında bulursunuz. Allah bütün yaptıklarınızı görür. (104–110)

Onlar, "Yahudi ya da Hıristiyan olmayan hiç kimse cennete giremeyecek" derler. Bu, onların kuruntularıdır. De ki: "Doğru söylüyorsanız delilinizi getirin." Hayır, öyle değil: kim iyilik yaparak bütün varlığıyla Allah'a teslim olursa, onun mükâfatı Rabbi katındadır; onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. İkisi de Kitab'ı okuyup durdukları hâlde, Yahudiler "Hıristiyanlar hiçbir temele dayanmıyor" derler; Hıristiyanlar da "Yahudiler hiçbir temele dayanmıyor" derler. Bilgisi olmayanlar da tıpkı onların söylediğini söylerler. Allah, ayrılığa düştükleri konuda kıyamet günü aralarında hükmünü verecektir. (111–113)

Allah'ın mescitlerinde O'nun adının anılmasına engel olan ve onların yıkılmasına çalışan kimseden daha zalim kim olabilir? Böyleleri oralara ancak korka korka girmelidir. Onlar için dünyada rezillik, ahirette de büyük bir azap vardır. Doğu da batı da Allah'ındır: nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır. Allah'ın lütfu her şeyi kuşatır; O, her şeyi bilendir. (114–115)

"Allah çocuk edindi" dediler. O, bundan yücedir! Hayır; göklerde ve yerde ne varsa O'nundur; hepsi O'na boyun eğmiştir. O, gökleri ve yeri örneksiz var edendir. Bir işe hükmettiğinde ona yalnızca "Ol!" der, o da oluverir. Bilgisi olmayanlar, "Allah bizimle konuşsa ya da bize bir âyet gelse ya!" derler. Onlardan öncekiler de tıpkı bunların dediği gibi demişlerdi: kalpleri birbirine benziyor. Biz âyetleri, kesin olarak inanan bir topluluk için apaçık ortaya koyduk. Biz seni (Ey Peygamber) hak ile, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; alevli ateş halkından sen sorumlu tutulmayacaksın. Sen onların inanç yoluna uymadıkça ne Yahudiler ne de Hıristiyanlar senden asla hoşnut olmayacaklardır. De ki: "Allah'ın gösterdiği yol, doğru yolun ta kendisidir." Sana gelen bilgiden sonra onların arzularına uyacak olursan, Allah'a karşı senin ne bir dostun ne de bir yardımcın olur. Kendilerine Kitap verdiğimiz ve onu hakkını vererek okuyan kimseler, işte ona iman edenler onlardır. Onu inkâr edenler ise hüsrana uğrayanların ta kendileridir. (116–121)

Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti ve sizi bütün toplumlara üstün kıldığımı hatırlayın. Öyle bir günden sakının ki o gün hiç kimse bir başkasına hiçbir fayda sağlayamaz; kimseden fidye kabul edilmez, kimseye şefaat yarar sağlamaz ve kimseye yardım edilmez. Hani Rabbi İbrahim'i birtakım sözlerle sınamış, o da onları eksiksiz yerine getirmişti. Rabbi, "Ben seni insanlara önder yapacağım" dedi. İbrahim, "Soyumdan da mı?" diye sordu. O, "Benim sözüm zalimleri kapsamaz" dedi. (122–124)

Hani Biz o Ev'i insanlar için bir dönüş yeri ve güvenli bir sığınak yapmıştık: "İbrahim'in makamını namaz yeri edinin." İbrahim'e ve İsmail'e de şunu emretmiştik: "Evimi, onu tavaf edenler, orada ibadete çekilenler, rükû ve secde edenler için tertemiz tutun." Hani İbrahim, "Rabbim! Burayı güvenli bir şehir yap ve halkından Allah'a ve ahiret gününe iman edenleri ürünlerle rızıklandır" demişti. O da şöyle buyurmuştu: "Hakikati inkâr edeni de kısa bir süre yararlandırır, sonra onu ateş azabına sürüklerim — ne kötü varış yeridir orası!" (125–126)

Hani İbrahim, İsmail ile birlikte Ev'in temellerini yükseltiyordu: "Rabbimiz! Bunu bizden kabul et; Sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin. Rabbimiz! Bizi Sana teslim olanlardan kıl, soyumuzdan da Sana teslim olan bir topluluk çıkar; bize ibadet yollarımızı göster ve tövbemizi kabul et: Sen tövbeleri çok kabul edensin, çok merhamet edensin. Rabbimiz!

Onların arasından, kendilerine Senin âyetlerini okuyacak, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğretecek ve onları arındıracak bir elçi gönder: Sen güçlüsün, hikmet sahibisin." (127–129)

Kendini bilmezliğe vurandan başka kim İbrahim'in inanç yolundan yüz çevirir? Biz onu bu dünyada seçtik; ahirette de o kesinlikle iyiler arasında olacaktır. Rabbi ona "Teslim ol" dediğinde, "Âlemlerin Rabbine teslim oldum" demişti. İbrahim bunu oğullarına da öğütledi; Yakup da öyle yaptı: "Oğullarım! Allah sizin için bu dini seçti; öyleyse ancak O'na teslim olmuş kimseler olarak can verin." (130–132)

Yoksa siz, Yakup'a ölüm geldiği sırada orada mıydınız? Hani o, oğullarına "Benden sonra neye kulluk edeceksiniz?" demişti. Onlar da, "Senin Tanrına ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak'ın Tanrısına — tek bir Tanrı'ya — kulluk edeceğiz; biz O'na teslim olmuşuz" demişlerdi. O, gelip geçmiş bir topluluktur: onların kazandığı onlara, sizin kazandığınız da size aittir; onların yaptıklarından siz sorguya çekilmeyeceksiniz. (133–134)

Onlar, "Yahudi ya da Hıristiyan olun ki doğru yolu bulasınız" derler. De ki: "Hayır; biz, hanif olan İbrahim'in inanç yoluna uyarız; o, Allah'a ortak koşanlardan değildi." Deyin ki: "Biz Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a ve torunlarına indirilene, Musa'ya ve İsa'ya verilene ve Rableri tarafından peygamberlere verilene iman ettik. Onların hiçbiri arasında ayrım yapmayız ve biz O'na teslim olmuşuz." Eğer onlar da sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse gerçekten doğru yolu bulmuş olurlar; yüz çevirirlerse, onlar yalnızca bir ayrılık içindedirler. Onlara karşı Allah sana yeter: O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Bizimki Allah'ın boyasıdır; kim Allah'tan daha güzel boya verebilir? Biz yalnız O'na kulluk ederiz. (135–138)

De ki: "O bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbiniz olduğu hâlde, Allah hakkında bizimle mi tartışıyorsunuz? Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız size aittir; biz O'na içtenlikle bağlıyız. Yoksa siz, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve torunlarının Yahudi ya da Hıristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz?" De ki: "Siz mi daha iyi bilirsiniz, yoksa Allah mı?" Allah'tan kendisine ulaşmış bir şahitliği gizleyenden daha zalim kim olabilir? Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir. O, gelip geçmiş bir topluluktur: onların kazandığı onlara, sizin kazandığınız da size aittir; onların yaptıklarından siz sorguya çekilmeyeceksiniz. (139–141)

İnsanlardan aklı ermeyenler, "Onları, yönelmekte oldukları kıbleden çeviren nedir?" diyecekler. De ki: "Doğu da batı da Allah'ındır; O, dilediğini dosdoğru bir yola iletir." İşte böylece, insanlara şahit olasınız, Elçi de size şahit olsun diye sizi orta yolu tutan bir topluluk yaptık. Senin yönelmekte olduğun kıbleyi, yalnızca Elçi'ye uyanı, ökçeleri üzerinde geri dönenden ayırt etmek için belirlemiştik. Bu, Allah'ın doğru yola ilettikleri dışındakilere gerçekten ağır bir işti; Allah imanınızı asla boşa çıkaracak değildir. Şüphesiz

Allah insanlara karşı çok şefkatlidir, çok merhametlidir. (Ey Peygamber) Yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu görüyoruz; o hâlde seni, hoşnut olacağın bir kıbleye mutlaka çevireceğiz. Artık yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir; siz de (Ey iman edenler) nerede olursanız olun, yüzlerinizi o yöne çevirin. Kendilerine Kitap verilenler, bunun Rablerinden gelen gerçek olduğunu çok iyi bilirler; Allah onların yaptıklarından habersiz değildir. Kendilerine Kitap verilenlere her türlü âyeti getirsen de senin kıblene uymazlar; sen de onların kıblesine uyacak değilsin; onlar birbirlerinin kıblesine de uymazlar. Sana gelen bilgiden sonra onların arzularına uyacak olursan, kesinlikle zalimlerden olursun. Kendilerine Kitap verdiklerimiz onu, kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar; yine de içlerinden bir grup bile bile gerçeği gizler. Gerçek, Rabbindendir; öyleyse sakın şüphe edenlerden olma. Herkesin yüzünü çevirdiği bir yön vardır; siz hayırlı işlerde birbirinizle yarışın. Nerede olursanız olun, Allah hepinizi bir araya getirecektir: Allah her şeye gücü yetendir. (142–148)

Nereden yola çıkarsan çık, yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir; bu, gerçekten Rabbinden gelen haktır. Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir. Nereden yola çıkarsan çık, yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir; siz de nerede olursanız olun, yüzlerinizi o yöne çevirin ki insanların — içlerinden zalim olanlar dışında — size karşı bir delili olmasın. Onlardan korkmayın, Benden korkun; böylece size olan nimetimi tamamlayayım ve doğru yolu bulasınız. Nitekim size, içinizden, âyetlerimizi okuyan, sizi arındıran, size Kitab'ı ve hikmeti öğreten ve bilmediklerinizi öğreten bir Elçi gönderdik. Öyleyse Beni anın ki Ben de sizi anayım; Bana şükredin, nankörlük etmeyin. (149–152)

Ey iman edenler! Sabırla ve namazla yardım dileyin: Allah sabredenlerle beraberdir. Allah yolunda öldürülenlere “ölüler” demeyin. Hayır, onlar diridirler; fakat siz bunun farkında olmazsınız. Sizi mutlaka biraz korku ve açlıkla, mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmeyle sınayacağız. Sabredenleri müjdele: onlar ki başlarına bir musibet geldiğinde, “Biz Allah'a aitiz ve O'na döneceğiz” derler. İşte Rablerinden gelen bağışlar ve rahmet onların üzerinedir; doğru yolu bulanlar da onlardır. (153–157)

Safâ ile Merve, Allah'ın nişanelerindendir. Bu yüzden kim Ev'i hacceder ya da umre yaparsa, bu ikisi arasında gidip gelmesinde ona bir günah yoktur. Kim de gönülden bir hayır işlerse, Allah şükrün karşılığını verendir, her şeyi bilendir. İndirdiğimiz açık delilleri ve doğru yolu, Kitap'ta insanlara açıkça bildirmemizden sonra gizleyenler var ya, onları Allah lânetler; bütün lânet edenler de lânetler. Ancak tövbe edenler, hâllerini düzeltenler ve gerçeği açıkça ortaya koyanlar başka: onların tövbesini kabul ederim; çünkü Ben tövbeleri çok kabul edenim, çok merhamet edenim. Hakikati inkâr edip inkârcı olarak ölenlere gelince, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onların üzerinedir. Onun

içinde ebedî kalacaklar; azapları hafifletilmeyecek, kendilerine süre de verilmeyecektir. (158–162)

Sizin Tanrınız tek bir Tanrı'dır: O'ndan başka tanrı yoktur; O, Rahmân'dır, Rahîm'dir. Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar sağlayan şeylerle denizde yüzen gemilerde, Allah'ın gökten indirip ölümünden sonra yeryüzünü kendisiyle dirilttiği ve orada her çeşit canlıyı yaydığı suda, rüzgârların yön değiştirmesinde ve gök ile yer arasında buyruk altında tutulan bulutlarda aklını kullanan bir topluluk için âyetler vardır. Yine de insanlardan öyleleri vardır ki Allah'tan başkalarını O'na denk tutar, onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgisi ise her şeyden üstündür. Zulmedenler, azabı gördüklerinde anlayacakları gibi, bütün gücün Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının çetin olduğunu keşke şimdi görebilselerdi! O zaman, kendilerine uyulanlar kendilerine uyanlardan uzak duracak; azabı görecekler ve aralarındaki bütün bağlar kopacaktır. Uyanlar, "Keşke bir fırsatımız daha olsaydı da onların bizden uzak durdukları gibi biz de onlardan uzak dursaydık!" diyecekler. İşte böylece Allah, yaptıklarını onlara acı pişmanlıklar olarak gösterecektir; onlar ateşten asla çıkamayacaklardır. (163–167)

Ey insanlar! Yeryüzünde helâl ve temiz olan şeylerden yiyin ve şeytanın adımlarını izlemeyin: o, sizin apaçık düşmanınızdır. O size yalnızca kötülüğü, hayâsızlığı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder. Onlara "Allah'ın indirdiğine uyun" denildiğinde, "Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız" derler. Peki, ataları hiçbir şey anlamamış ve doğru yolu bulamamış olsalar da mı? Hakikati inkâr edenlerin durumu, bağırıp çağırmadan başka bir şey işitmeyen varlıklara haykıran kimsenin durumu gibidir: sağır, dilsiz ve kördürler; hiçbir şey anlamazlar. Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiğimiz güzel şeylerden yiyin ve Allah'a şükredin; eğer yalnız O'na kulluk ediyorsanız. O size yalnızca leşi, kanı, domuz etini ve üzerine Allah'tan başkasının adı anılan hayvanı haram kılmıştır. Ama kim, istekle yönelmeksizin ve ihtiyaç sınırını aşmaksızın mecbur kalırsa, ona günah yoktur: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (168–173)

Allah'ın Kitap'tan indirdiğini gizleyip onu az bir değere satanlar, karınlarına ateşten başka bir şey doldurmuyorlar. Kıyamet günü Allah onlarla konuşmayacak, onları arındırmayacaktır; onları elem verici bir azap beklemektedir. İşte onlar, doğru yol karşılığında sapıklığı, bağışlanma karşılığında azabı satın almış kimselerdir. Ateşe karşı ne kadar da dayanıklıdırlar! Bu, Allah'ın Kitab'ı hak ile indirmiş olmasındandır; Kitap hakkında ayrılığa düşenler ise derin bir ayrılık içindedirler. (174–176)

İyilik, yüzlerinizi doğuya ya da batıya çevirmeniz değildir. Asıl iyi kişi, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, Kitab'a ve peygamberlere iman eden; O'nun sevgisiyle malından akrabaya, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, isteyenlere ve kölelerin özgürlüğe kavuşturulmasına harcayan; namazı kılan ve zekâtı veren; söz verdiğinde sözünü yerine getiren; darlıkta, sıkıntıda ve tehlike anında sabreden kimsedir. İşte doğru olanlar bunlardır; Allah'a karşı gelmekten sakınanlar da bunlardır. (177)

Ey iman edenler! Öldürme olaylarında âdil karşılık size farz kılındı: hüre karşı hür, köleye karşı köle, kadına karşı kadın. Fakat suçlu, kardeşi tarafından herhangi bir şekilde affedilirse, artık hak uygun bir biçimde izlenmeli ve ödeme ona güzellikle yapılmalıdır. Bu, Rabbinizden bir hafifletme ve bir rahmettir; bundan sonra kim haddi aşarsa, onun için elem verici bir azap vardır. Ey akıl sahipleri! Âdil karşılıkta sizin için hayat vardır; umulur ki Allah'a karşı gelmekten sakınırsınız. Birinize ölüm yaklaştığında, geride mal bırakıyorsa, ana babaya ve yakın akrabaya uygun bir biçimde vasiyet etmesi size farz kılındı: bu, Allah'a karşı gelmekten sakınanların üzerine bir borçtur. Kim onu işittikten sonra değiştirirse, günahı ancak değiştirenlerin üzerinedir: Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Ama kim, vasiyet edenin yanılmasından ya da haksızlık etmesinden endişe eder de tarafların arasını düzeltirse, ona günah yoktur: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (178–182)

Ey iman edenler! Sizden önceki topluluklara farz kılındığı gibi, oruç size de farz kılındı ki Allah'a karşı gelmekten sakınasınız — sayılı günlerde. İçinizden kim hasta ya da yolculukta olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar. Orucu ancak güçlükle tutabilenler için de bir fidye vardır: bir yoksulu doyurmak. Kim gönülden daha fazla hayır yaparsa, bu kendisi için daha iyidir; ama oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır; keşke bilseniz! Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğru yolun ve Furkan'ın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır. Öyleyse içinizden kim bu aya erişirse onu oruçla geçirsin; kim hasta ya da yolculukta olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutsun. Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez; sayıyı tamamlamanızı, sizi doğru yola ilettiği için Allah'ı yüceltmenizi ister; umulur ki şükredersiniz. Kullarım sana Beni sorduklarında, bilsinler ki Ben çok yakınım. Bana dua edenin duasına, dua ettiği zaman karşılık veririm. Öyleyse onlar da Benim çağrıma uysunlar ve Bana iman etsinler ki doğru yolu bulsunlar. (183–186)

Oruç gecesinde eşlerinize yaklaşmanız size helâl kılındı: onlar sizin için birer örtüdür, siz de onlar için birer örtüsünüz. Allah, kendinize ihanet etmekte olduğunuzu bildi; tövbenizi kabul etti ve sizi affetti. Artık onlarla birlikte olun ve Allah'ın sizin için yazdığını isteyin. Şafağın beyaz ipliği siyah iplikten sizin için ayırt edilinceye kadar yiyin, için; sonra orucu

geceye kadar tamamlayın. Mescitlerde ibadete çekilmiş olduğunuz sırada onlarla birlikte olmayın. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır; onlara yaklaşmayın. Allah, kendisine karşı gelmekten sakınsınlar diye âyetlerini insanlara işte böyle açıklar. Birbirinizin mallarını haksız yere yemeyin; insanların mallarından bir kısmını bile bile günah işleyerek yemek için onları hâkimlere rüşvet olarak da vermeyin. (187–188)

(Ey Peygamber) Sana yeni doğan ayları soruyorlar. De ki: "Onlar, insanlar için zamanı hesaplama ve hac için birer ölçüdür." İyilik, evlere arkalarından girmeniz değildir; asıl iyi kişi, Allah'a karşı gelmekten sakınan kimsedir. Evlere kapılarından girin ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz. Sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşın; fakat sınırı aşmayın: Allah sınırı aşanları sevmez. Onları nerede karşılarsanız öldürün ve sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın; çünkü zulüm ve baskı öldürmekten beterdir. Ancak Mescid-i Haram'ın yanında, onlar orada sizinle savaşmadıkça siz de onlarla savaşmayın; sizinle savaşırlarsa onları öldürün — hakikati inkâr edenlerin cezası böyledir. Eğer vazgeçerlerse, bilin ki Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Zulüm ve baskı kalmayıncaya ve din yalnız Allah için oluncaya kadar onlarla savaşın; vazgeçerlerse, zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur. Haram ay, haram aya karşılıktır; bütün dokunulmaz şeylerde de âdil karşılık vardır. Öyleyse kim size saldırırsa, size saldırdığı ölçüde siz de ona saldırın; ama Allah'a karşı gelmekten sakının ve bilin ki Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir. Allah yolunda harcayın ve kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın; iyilik edin, çünkü Allah iyilik edenleri sever. (189–195)

Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın. Eğer engellenirseniz, kolayınıza gelen kurbanı gönderin; kurban yerine ulaşıncaya kadar da başlarınızı tıraş etmeyin. İçinizden kim hasta olur ya da başında bir rahatsızlığı bulunursa, oruç, sadaka ya da kurbanla fidye verir. Yeniden güvene kavuştuğunuzda, hacdan önce umreden yararlanan kimse kolayına gelen kurbanı keser; bulamayan ise hac sırasında üç gün, döndüğünüzde de yedi gün olmak üzere tam on gün oruç tutar. Bu, ailesi Mescid-i Haram yakınında oturmayanlar içindir. Allah'a karşı gelmekten sakının ve bilin ki Allah'ın azabı çetindir. (196)

Hac, bilinen aylardadır. Kim o aylarda hacca niyet ederse, hac süresince cinsel yakınlıktan, günah işlemekten ve kavgadan uzak dursun. Ne hayır işlerseniz Allah onu bilir. Yanınıza azık da alın; ama azığın en hayırlısı Allah'a karşı gelmekten sakınmaktır. Öyleyse, ey akıl sahipleri, Bana karşı gelmekten sakının. Ticaret yaparak Rabbinizin lütfunu aramanızda size bir günah yoktur. Arafat'tan sel gibi akıp indiğinizde, Meş'ar-i Haram'ın yanında Allah'ı anın; O'nu, sizi doğru yola ilettiği gibi anın; oysa bundan önce siz yolunu şaşırmışlardandınız. Sonra insanların akıp indiği yerden siz de inin ve Allah'tan

bağışlanma dileyin: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Hac ibadetlerinizi tamamladığınızda, atalarınızı andığınız gibi, hatta daha güçlü bir anışla Allah'ı anın. İnsanlardan kimi, “Rabbimiz! Bize lütfunu bu dünyada ver” der; onun ahirette hiçbir payı yoktur. Kimi de, “Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru” der. İşte bunlara, kazandıklarından bir pay vardır: Allah hesabı çabuk görendir. (197–202)

Sayılı günlerde Allah'ı anın. Kim iki günde ayrılmak için acele ederse ona günah yoktur; kim de geri kalırsa ona da günah yoktur — yeter ki Allah'a karşı gelmekten sakınsın. Allah'a karşı gelmekten sakının ve bilin ki O'nun huzurunda toplanacaksınız. İnsanlardan öylesi vardır ki dünya hayatı hakkındaki sözleri hoşuna gider; kalbindekine de Allah'ı şahit tutar. Oysa o, hasımların en yamanıdır. Yanından ayrılınca yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya, ekini ve nesli yok etmeye çalışır; Allah ise bozgunculuğu sevmez. Ona “Allah'a karşı gelmekten sakın” denildiğinde, gururu onu günaha sürükler. Ona cehennem yeter — gerçekten ne kötü bir yataktır orası! İnsanlardan öylesi de vardır ki Allah'ın hoşnutluğunu arayarak kendini feda eder; Allah kullarına karşı çok şefkatlidir. Ey iman edenler! Hep birlikte Allah'a teslimiyete girin ve şeytanın adımlarını izlemeyin: o, sizin apaçık düşmanınızdır. Size açık deliller geldikten sonra ayağınız kayarsa, bilin ki Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. (203–209)

Onlar, Allah'ın meleklerle birlikte bulut gölgeleri içinde kendilerine gelmesini ve işin bitirilmesini mi bekliyorlar? Bütün işler Allah'a döndürülür. İsrailoğulları'na sor: onlara nice apaçık âyet verdik. Kim Allah'ın nimetini kendisine geldikten sonra değiştirirse, bilsin ki Allah'ın azabı çetindir. Hakikati inkâr edenlere dünya hayatı çekici gösterildi; onlar iman edenlerle alay ederler. Oysa Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, kıyamet günü onların üstünde olacaklardır. Allah dilediğine hesapsız rızık verir. İnsanlar tek bir topluluktu; sonra Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi ve insanların ayrılığa düştükleri konularda aralarında hüküm vermesi için onlarla birlikte hak ile Kitab'ı indirdi. Ne var ki o konuda ayrılığa düşenler, kendilerine açık deliller geldikten sonra, aralarındaki çekememezlik yüzünden, Kitap kendilerine verilmiş olanlardan başkası değildi. Derken Allah, iman edenleri, üzerinde ayrılığa düştükleri gerçeğe kendi izniyle iletti: Allah dilediğini dosdoğru bir yola iletir. (210–213)

Yoksa siz, sizden önce gelip geçenlerin başına gelenlerin benzeri sizin de başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sanıyorsunuz? Onlara darlık ve sıkıntı dokundu ve öylesine sarsıldılar ki elçi ve onunla birlikte iman edenler, “Allah'ın yardımı ne zaman gelecek?” diye haykırdılar. İyi bilin ki Allah'ın yardımı yakındır. (Ey Peygamber) Sana ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: “Hayır olarak ne harcarsanız, ana baba, akraba,

yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar için olsun. Ne hayır işlerseniz, Allah onu çok iyi bilir.” (214–215)

Hoşunuza gitmediği hâlde savaş size farz kılındı. Olur ki sizin için hayırlı olan bir şeyden hoşlanmazsınız; olur ki sizin için kötü olan bir şeyi seversiniz: Allah bilir, siz bilmezsiniz. Sana haram ayda savaşmayı soruyorlar. De ki: “O ayda savaşmak büyük bir iştir; ama insanları Allah yolundan alıkoymak, O'nu inkâr etmek, Mescid-i Haram'dan alıkoymak ve halkını oradan çıkarmak Allah katında daha büyüktür; zulüm ve baskı da öldürmekten daha büyüktür.” Güçleri yeterse, sizi dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşmaktan vazgeçmeyecekler. İçinizden kim dininden döner ve hakikati inkâr eden biri olarak ölürse, onların yaptıkları dünyada da ahirette de boşa gider; onlar ateş halkıdır ve orada kalacaklardır. Şüphesiz iman edenler ve hicret edip Allah yolunda cihad edenler, işte onlar Allah'ın rahmetini umabilirler; Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (216–218)

Sana şarabı ve kumarı soruyorlar. De ki: “İkisinde de büyük bir günah ve insanlar için birtakım yararlar vardır; fakat günahları yararlarından daha büyüktür.” Sana ne harcayacaklarını da soruyorlar. De ki: “İhtiyacınızdan artanı.” Allah size âyetlerini işte böyle açıklar ki dünya ve ahiret hakkında düşünesiniz. Sana yetimleri de soruyorlar. De ki: “Onların işlerini düzeltmek en hayırlısıdır; işlerinizi onlarınkiyle birleştirirseniz, onlar sizin kardeşlerinizdir.” Allah, bozgunculuk yapanı düzeltenden ayırt eder; Allah dileseydi sizi zora sokardı: Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. (219–220)

Allah'a ortak koşan kadınlarla, iman etmedikçe evlenmeyin: iman etmiş bir cariye, hoşunuza gitse bile böyle bir kadından daha hayırlıdır. Kadınlarınızı da Allah'a ortak koşan erkeklerle, iman etmedikçe evlendirmeyin: iman etmiş bir köle, hoşunuza gitse bile böyle bir erkekten daha hayırlıdır. Onlar ateşe çağırırlar; Allah ise izniyle cennete ve bağışlanmaya çağırır ve öğüt alsınlar diye âyetlerini insanlara açıklar. (221)

Sana kadınların ay hâlini soruyorlar. De ki: “O bir rahatsızlıktır; bu yüzden ay hâli sırasında kadınlardan uzak durun ve temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. İyice temizlendiklerinde, Allah'ın size emrettiği şekilde onlara varın.” Şüphesiz Allah, tövbe ederek kendisine yönelenleri sever; temizlenenleri de sever. Kadınlarınız sizin için bir ekin tarlasıdır; tarlanıza dilediğiniz gibi varın ve kendiniz için önceden hayır gönderin. Allah'a karşı gelmekten sakının ve bilin ki O'na kavuşacaksınız; iman edenleri de müjdele. (222–223)

Yeminlerinizle Allah'ı, iyilik etmenize, O'na karşı gelmekten sakınmanıza ve insanların arasını düzeltmenize engel kılmayın: Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Allah sizi, yeminlerinizdeki kasıtsız sözlerden dolayı sorumlu tutmaz; fakat kalplerinizin

kazandığından dolayı sorumlu tutar: Allah çok bağışlayandır, halîmdir. Eşlerine yaklaşmamaya yemin edenler için dört aylık bir bekleme süresi vardır; eğer dönerlerse, Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Boşamaya karar verirlerse, Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Boşanmış kadınlar, kendi başlarına üç ay hâli süresi beklerler; Allah'a ve ahiret gününe inanıyorlarsa, Allah'ın rahimlerinde yarattığını gizlemeleri onlara helâl değildir. Kocaları, barışmak isterlerse, bu süre içinde onları geri almaya daha çok hak sahibidirler. Kadınların, üzerlerindeki yükümlülüklere denk, uygun ölçüde hakları vardır; yalnız erkeklerin onlar üzerinde bir derecesi vardır. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. (224–228)

Boşama iki defa olabilir; ondan sonra ya eşi güzellikle tutmak ya da iyilikle bırakmak gerekir. Onlara verdiklerinizden bir şeyi geri almanız size helâl değildir; ancak ikisinin de Allah'ın koyduğu sınırlar içinde kalamayacaklarından korkmaları durumu başka. Onların Allah'ın koyduğu sınırlar içinde kalamayacaklarından korkarsanız, kadının özgürlüğü karşılığında bir şey vermesinde ikisine de günah yoktur. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır; onları aşmayın. Kim Allah'ın koyduğu sınırları aşarsa, işte zalimler onlardır. Eğer erkek onu üçüncü kez boşarsa, kadın başka bir kocayla evlenmedikçe artık ona helâl olmaz. Sonra bu ikinci koca da onu boşarsa, Allah'ın koyduğu sınırlar içinde kalabileceklerini düşünüyorlarsa, birbirlerine dönmelerinde ikisine de günah yoktur. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır; O, bunları bilen bir topluluk için açıklamaktadır. (229–230)

Kadınları boşadığınızda ve onlar bekleme sürelerinin sonuna vardıklarında, onları ya güzellikle tutun ya da güzellikle bırakın. Haklarına saldırmak için, onlara zarar vererek tutmayın; kim bunu yaparsa kendine zulmetmiş olur. Allah'ın âyetlerini alaya almayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve size öğüt vermek için indirdiği Kitab'ı ve hikmeti hatırlayın. Allah'a karşı gelmekten sakının ve bilin ki Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Kadınları boşadığınızda ve onlar bekleme sürelerinin sonuna vardıklarında, aralarında uygun bir biçimde anlaştıkları takdirde, eski kocalarıyla evlenmelerine engel olmayın. Bu, içinizden Allah'a ve ahiret gününe iman edenlere verilen bir öğüttür: bu sizin için daha arı ve daha temizdir. Allah bilir, siz bilmezsiniz. (231–232)

Anneler, emzirmeyi tamamlamak isteyenler için, çocuklarını tam iki yıl emzirirler. Onların yiyeceğini ve giyeceğini uygun bir biçimde sağlamak babaya düşer. Hiç kimseye gücünün üstünde yük yüklenmez: ne bir anne çocuğu yüzünden ne de bir baba çocuğu yüzünden zarara uğratılmalıdır; aynı görev mirasçı için de geçerlidir. Eğer ana baba, karşılıklı rıza ve danışmayla çocuğu sütten kesmeye karar verirlerse, ikisine de günah yoktur. Çocuklarınızı bir sütanneye emzirtmek isterseniz, vermeyi kararlaştırdığınız ücreti uygun

bir biçimde ödemeniz şartıyla size günah yoktur. Allah'a karşı gelmekten sakının ve bilin ki Allah bütün yaptıklarınızı görür. (233)

İçinizden ölüp geride eşler bırakanların eşleri, kendi başlarına dört ay on gün beklerler. Bekleme sürelerinin sonuna vardıklarında, kendileri hakkında uygun bir biçimde yaptıklarından dolayı size günah yoktur. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Böyle kadınlara evlenme isteğinizi üstü kapalı biçimde sezdirmenizde ya da bunu içinizde saklamanızda size günah yoktur: Allah, onları düşüneceğinizi bilir. Fakat uygun bir söz söylemeniz dışında, onlarla gizlice sözleşmeyin; belirlenen süre dolmadıkça da nikâh bağını bağlamaya karar vermeyin. Bilin ki Allah içinizdekini bilir; öyleyse O'ndan sakının. Ve bilin ki Allah çok bağışlayandır, halîmdir. (234–235)

Kadınlara henüz dokunmadan ya da onlar için bir mehir belirlemeden boşarsanız size günah yoktur. Ama onlara — varlıklı olan kendi gücüne göre, yoksul olan da kendi gücüne göre — uygun bir biçimde geçimlik verin: bu, iyilik edenlerin üzerine bir borçtur. Onlara dokunmadan önce, fakat kendileri için bir mehir belirledikten sonra boşarsanız, belirlediğinizin yarısını verin; ancak kadınların bundan vazgeçmesi ya da nikâh bağı elinde olanın vazgeçmesi başka. Vazgeçmeniz, Allah'a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Birbirinize karşı cömert davranmayı unutmayın: Allah bütün yaptıklarınızı görür. Namazlara, özellikle de orta namaza devam edin ve Allah'ın huzurunda gönülden boyun eğerek durun. Korku içindeyseniz, yaya ya da binek üzerinde kılın; yeniden güvene kavuştuğunuzda, size bilmediklerinizi öğrettiği gibi Allah'ı anın. (236–239)

İçinizden ölüp geride eşler bırakanlar, eşleri için, evden çıkarılmaksızın bir yıllık geçimlik vasiyet etsinler. Ama kendi istekleriyle çıkarlarsa, kendileri hakkında uygun bir biçimde yaptıklarından dolayı size günah yoktur: Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Boşanmış kadınlar için de uygun bir biçimde geçimlik vardır: bu, Allah'a karşı gelmekten sakınanların üzerine bir borçtur. Allah size âyetlerini işte böyle açıklar ki aklınızı kullanasınız. (240–242)

Ölüm korkusuyla binlerce kişi hâlinde yurtlarından çıkanları düşünmedin mi? Allah onlara “Ölün” dedi, sonra onları yeniden diriltti. Şüphesiz Allah insanlara karşı çok lütufkârdır; fakat insanların çoğu şükretmez. Allah yolunda savaşın ve bilin ki Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Kimdir Allah'a güzel bir borç verecek olan ki Allah onu kendisine kat kat artırsın? Daraltan da bol bol veren de Allah'tır ve siz O'na döndürüleceksiniz. (243–245)

Musa'dan sonra İsrailoğulları'nın ileri gelenlerini düşünmedin mi? Hani onlar peygamberlerinden birine, “Bize bir hükümdar ata da Allah yolunda savaşalım”

demişlerdi. O, “Ya savaş size farz kılınır da savaşmazsanız?” dedi. Onlar, “Yurtlarımızdan ve çocuklarımızdan uzaklaştırılmışken neden Allah yolunda savaşmayalım?” dediler. Fakat savaş kendilerine farz kılınınca, pek azı dışında yüz çevirdiler. Allah zalimleri çok iyi bilir. Peygamberleri onlara, “Allah, Tâlût'u size hükümdar olarak atadı” dedi. Onlar, “Biz hükümdarlığa ondan daha lâyıkken ve ona bol servet de verilmemişken, o bize nasıl hükümdar olabilir?” dediler. O, “Allah onu sizin üzerinize seçti; onu bilgide ve bedende fazlasıyla üstün kıldı. Allah hükümranlığını dilediğine verir: Allah'ın lütfu her şeyi kuşatır; O, her şeyi bilendir” dedi. Peygamberleri onlara şunu da söyledi: “Onun hükümdarlığının işareti, size o sandığın gelmesidir; onun içinde Rabbinizden bir huzur ve Musa ailesi ile Harun ailesinin geride bıraktıklarından bir kalıntı vardır; onu melekler taşıyacaktır. Eğer inanıyorsanız, bunda sizin için kesinlikle bir işaret vardır.” (246–248)

Tâlût, askerlerle birlikte yola çıkınca dedi ki: “Allah sizi bir ırmakla sınayacak. Kim ondan içerse benden değildir; kim de onu tatmazsa bendendir — eliyle bir avuç alan başka.” Fakat pek azı dışında hepsi ondan içtiler. Tâlût ve onunla birlikte iman edenler ırmağı geçince, “Bugün Câlût'a ve askerlerine karşı gücümüz yok” dediler. Allah'a kavuşacaklarından emin olanlar ise, “Nice küçük topluluk, Allah'ın izniyle büyük bir topluluğa üstün gelmiştir! Allah sabredenlerle beraberdir” dediler. Câlût ve askerlerinin karşısına çıktıklarında, “Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır, ayaklarımızı sağlam bastır ve hakikati inkâr eden topluluğa karşı bize yardım et” dediler. Böylece Allah'ın izniyle onları bozguna uğrattılar; Davut da Câlût'u öldürdü. Allah ona hükümdarlık ve hikmet verdi, dilediği şeyleri de ona öğretti. Allah insanların bir kısmını bir kısmıyla savmasaydı, yeryüzü kesinlikle bozulurdu; fakat Allah bütün âlemlere karşı çok lütufkârdır. (249–251)

Bunlar, sana (Ey Peygamber) hak olarak okuduğumuz Allah'ın âyetleridir; sen de kesinlikle elçilerdensin. Bu elçilerin kimini kiminden üstün kıldık: içlerinde Allah'ın kendisiyle konuştuğu vardır; bir kısmını da derecelerle yükseltmiştir. Meryem oğlu İsa'ya açık deliller verdik ve onu Kutsal Ruh ile destekledik. Allah dileseydi, onlardan sonra gelenler, kendilerine açık deliller geldikten sonra birbirleriyle savaşmazlardı; fakat ayrılığa düştüler: kimi iman etti, kimi inkâr etti. Allah dileseydi birbirleriyle savaşmazlardı; fakat Allah dilediğini yapar. (252–253)

Ey iman edenler! Hiçbir alışverişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin olmayacağı bir gün gelmeden önce, size verdiğimiz rızıktan harcayın. Hakikati inkâr edenler, zalimlerin ta kendileridir. (254)

Allah: O'ndan başka tanrı yoktur; O, daima diridir, kendi kendine var olan ve her şeyi ayakta tutandır. O'nu ne uyuklama tutar ne de uyku. Göklerde olanların hepsi ve yerde

olanların hepsi O'nundur. O'nun izni olmadan katında kim şefaat edebilir? O, onların önlerindekini de arkalarındakini de bilir; onlar ise O'nun dilediği dışında, ilminden hiçbir şeyi kavrayamazlar. O'nun Kürsüsü gökleri ve yeri kaplamıştır; onları koruyup gözetmek O'na ağır gelmez. O, çok yücedir, çok büyüktür.[3] (255)

Dinde zorlama yoktur: doğru yol, sapıklıktan apaçık ayrılmıştır. Artık kim tâğûtu reddedip Allah'a iman ederse, hiç kopmayan en sağlam kulpa yapışmış olur. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Allah, iman edenlerin dostudur: onları kat kat karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Hakikati inkâr edenlerin dostları ise tâğûttur; onları aydınlıktan kat kat karanlıklara çıkarırlar. Onlar ateş halkıdır ve orada kalacaklardır. (256–257)

Allah kendisine hükümdarlık verdi diye Rabbi hakkında İbrahim ile tartışan kimseyi düşünmedin mi? İbrahim, "Benim Rabbim, hayat veren ve öldürendir" dediğinde o, "Ben de hayat verir ve öldürürüm" dedi. İbrahim, "Allah güneşi doğudan getiriyor; haydi sen de onu batıdan getir" dedi. Bunun üzerine o hakikati inkâr eden kişi şaşırıp kaldı. Allah zalimleri doğru yola iletmez. (258)

Ya da çatıları üzerine çökmüş bir kasabaya uğrayan kimseyi düşünmedin mi? O, "Allah burayı ölümünden sonra nasıl diriltecek?" demişti. Bunun üzerine Allah onu yüz yıl ölü bıraktı, sonra diriltti. "Ne kadar kaldın?" dedi. O, "Bir gün ya da bir günün bir kısmı kadar kaldım" dedi. Allah şöyle buyurdu: "Hayır, yüz yıl kaldın. Yiyeceğine ve içeceğine bak: bozulmamış. Bir de eşeğine bak. Bunu, seni insanlara bir âyet kılmak için yaptık. Kemiklere de bak; onları nasıl kaldırıp birbirine ekliyor, sonra onlara et giydiriyoruz." Durum kendisine apaçık belli olunca, "Biliyorum ki Allah her şeye gücü yetendir" dedi. (259)

Hani İbrahim, "Rabbim! Ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster" demişti. Rabbi, "Yoksa inanmıyor musun?" dedi. O, "İnanıyorum; fakat kalbim yatışsın diye" dedi. Rabbi şöyle buyurdu: "Dört kuş al ve onları kendine alıştır; sonra onlardan birer parçayı her tepenin üzerine koy; sonra onları çağır: uçarak sana geleceklerdir. Bil ki Allah güçlüdür, hikmet sahibidir." (260)

Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak bitiren ve her başağında yüz tane bulunan bir tohumun durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir; Allah'ın lütfu her şeyi kuşatır; O, her şeyi bilendir. Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının ardından başa kakmayan ve incitici söz söylemeyenlerin mükâfatı Rableri katındadır; onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. Güzel bir söz ve bağışlama,

[3] Bu âyet, Kur'an-ı Kerim'in taç âyeti sayılır. Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim

ardından incitme gelen bir sadakadan daha hayırlıdır; Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, halîmdir. Ey iman edenler! Malını insanlara gösteriş için harcayan, Allah'a ve ahiret gününe de inanmayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakarak ve inciterek boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz bir kayanın durumuna benzer: şiddetli bir sağanak ona çarpar da onu çıplak bırakır. Onlar, kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar; Allah, hakikati inkâr eden topluluğu doğru yola iletmez. Mallarını Allah'ın hoşnutluğunu arayarak ve kendi içlerini sağlamlaştırarak harcayanların durumu ise yüksekçe bir yerdeki bahçenin durumuna benzer: şiddetli bir sağanak ona düşer de ürününü iki kat verir; sağanak düşmese bile bir çisenti yeter. Allah bütün yaptıklarınızı görür. Sizden biri ister mi ki hurma ve üzüm ağaçlarıyla dolu, altından ırmaklar akan, içinde kendisi için her çeşit meyve bulunan bir bahçesi olsun da, kendisine yaşlılık çökmüş ve güçsüz çocukları varken, ateşli bir kasırga o bahçeye çarpıp onu yakıp kül etsin? Allah size âyetlerini işte böyle açıklar ki düşünesiniz. (261–266)

Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve sizin için yerden çıkardıklarımızdan harcayın. Kendinizin ancak gözünüzü yumarak alabileceğiniz kötü şeyleri ayırıp vermeye kalkmayın. Bilin ki Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, her türlü övgüye lâyıktır. Şeytan sizi yoksullukla korkutur ve size hayâsızlığı emreder; Allah ise size kendi katından bağışlama ve lütuf vadeder. Allah'ın lütfu her şeyi kuşatır; O, her şeyi bilendir. O, hikmeti dilediğine verir; kime hikmet verilmişse ona çok hayır verilmiştir. Ancak akıl sahiplerinden başkası öğüt almaz. Ne harcarsanız ve ne adak adarsanız, Allah onu bilir; zalimlerin ise hiçbir yardımcısı yoktur. Sadakaları açıktan verirseniz, bu güzeldir; ama onları gizler ve yoksullara verirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır ve kötülüklerinizin bir kısmına kefaret olur. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Onları doğru yola iletmek sana (Ey Peygamber) düşmez; dilediğini doğru yola ileten Allah'tır. Hayır olarak ne harcarsanız kendiniz içindir; yeter ki yalnızca Allah'ın rızasını arayarak harcayın. Hayır olarak ne harcarsanız karşılığı size eksiksiz ödenecek ve size haksızlık edilmeyecektir. Sadakalarınızı, Allah yolunda kapanıp kalmış, yeryüzünde dolaşmaya güç yetiremeyen yoksullara verin; bilmeyen kimse, iffetlerinden dolayı onları zengin sanır. Sen onları yüzlerindeki işaretten tanırsın: insanlardan ısrarla bir şey istemezler. Hayır olarak ne harcarsanız, Allah onu çok iyi bilir. (267–273)

Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık harcayanların mükâfatı Rableri katındadır; onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. Faiz yiyenler, ancak şeytanın dokunup çarptığı kimsenin kalkışı gibi kalkarlar. Bu, onların “Alışveriş de tıpkı faiz gibidir” demeleri yüzündendir; oysa Allah alışverişi helâl, faizi haram kılmıştır. Kime Rabbinden bir öğüt gelir de vazgeçerse, geçmişte kalan onundur ve işi Allah'a kalmıştır; kim de yeniden ona

dönerse, işte onlar ateş halkıdır ve orada kalacaklardır. Allah faizi yok eder, sadakaları ise artırır; Allah hiçbir nankör günahkârı sevmez. Şüphesiz iman edip salih ameller işleyen, namazı kılan ve zekâtı verenlerin mükâfatı Rableri katındadır; onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve gerçekten inanıyorsanız, faizden geriye kalanı bırakın. Bunu yapmazsanız, Allah ve Elçisi tarafından size açılan savaşı bilin. Tövbe ederseniz, ana paranız sizindir: ne haksızlık edersiniz ne de haksızlığa uğrarsınız. Borçlu darlık içindeyse, ona eli genişleyinceye kadar süre tanıyın; borcu sadaka olarak bağışlamanız ise sizin için daha hayırlıdır; keşke bilseniz! Allah'a döndürüleceğiniz günden sakının; sonra herkese kazandığının karşılığı eksiksiz ödenecek ve kimseye haksızlık edilmeyecektir. (274–281)

Ey iman edenler! Belirli bir süre için borçlandığınızda onu yazın. Aranızda bir yazıcı onu adaletle yazsın; hiçbir yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın. O yazsın, borçlanan da yazdırsın; Rabbi olan Allah'a karşı gelmekten sakınsın ve borçtan hiçbir şeyi eksiltmesin. Borçlanan kişi aklı ermeyen ya da güçsüz biriyse yahut kendisi yazdıramıyorsa, velisi adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki şahit tutun; iki erkek bulunmazsa, şahitliklerine güvendiğiniz kimselerden bir erkek ve iki kadın olsun ki kadınlardan biri yanılırsa öteki ona hatırlatsın. Şahitler çağrıldıklarında kaçınmasınlar. Az olsun çok olsun, borcu süresiyle birlikte yazmaktan üşenmeyin: bu, Allah katında daha âdil, şahitlik için daha sağlam ve aranızda şüpheye düşmemeniz için daha uygundur. Ancak aranızda hemen alıp verdiğiniz peşin bir ticaret ise, onu yazmamanızda size günah yoktur. Alışveriş yaptığınızda şahit tutun; yazıcıya da şahide de zarar verilmesin. Bunu yaparsanız, kuşkusuz bu sizin için bir günahkârlık olur. Allah'a karşı gelmekten sakının: size öğreten Allah'tır ve Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Yolculukta olur da bir yazıcı bulamazsanız, teslim alınmış bir rehin yeterlidir. Biriniz ötekine bir şey emanet ederse, kendisine güvenilen kişi emanetini yerine ulaştırsın ve Rabbi olan Allah'a karşı gelmekten sakınsın. Şahitliği gizlemeyin; kim onu gizlerse, kalbi günahkârdır. Allah bütün yaptıklarınızı hakkıyla bilendir. Göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi Allah'ındır. İçinizdekini açığa vursanız da gizleseniz de Allah sizi ondan hesaba çekecektir; sonra dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder. Allah her şeye gücü yetendir. (282–284)

Elçi, Rabbinden kendisine indirilene iman etti; iman edenler de öyle. Her biri Allah'a, meleklerine, Kitaplarına ve elçilerine iman etti: “O'nun elçilerinden hiçbiri arasında ayrım yapmayız.” Ve dediler ki: “İşittik ve itaat ettik. Rabbimiz! Bağışlamanı dileriz; dönüş Sanadır.” Allah hiç kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemez: kazandığı iyilik kendi yararına, yüklendiği kötülük de kendi zararınadır. “Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma. Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize ağır bir yük yükleme.

Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme. Bizi affet, bizi bağışla, bize merhamet et. Sen bizim dostumuzsun; hakikati inkâr eden topluluğa karşı bize yardım et." (285–286)

3. İmran Ailesi (Āl ʿImrān)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Mîm. Allah: O'ndan başka tanrı yoktur; O, daima diridir, kendi kendine var olan ve her şeyi ayakta tutandır. O, sana (Ey Peygamber) Kitab'ı, kendinden öncekileri doğrulayıcı olarak hak ile indirdi; bundan önce de insanlara yol gösterici olarak Tevrat'ı ve İncil'i indirmişti; Furkan'ı da indirdi. Allah'ın âyetlerini inkâr edenler için çetin bir azap vardır: Allah güçlüdür, öç alıcıdır. Ne yerde ne de gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz. Rahimlerde size dilediği gibi biçim veren O'dur. O'ndan başka tanrı yoktur; O, güçlüdür, hikmet sahibidir. (1–6)

Sana Kitab'ı indiren O'dur. Onda anlamı açık ve kesin âyetler vardır — bunlar Kitab'ın özüdür — başka birtakım âyetler de yoruma açıktır. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onu kendilerince yorumlamak için onun yoruma açık olanlarının peşine düşerler. Oysa onun gerçek yorumunu Allah'tan ve bilgide derinleşmiş olanlardan başkası bilmez. Onlar, "Biz ona iman ettik; hepsi Rabbimizin katındandır" derler. Akıl sahiplerinden başkası öğüt almaz.[4] (7)

"Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme ve bize katından rahmet bağışla: Sen bağışı bol olansın. Rabbimiz! Geleceğinde hiç şüphe olmayan bir gün için Sen insanları mutlaka toplayacaksın: Allah sözünden asla dönmez." (8–9)

Hakikati inkâr edenlere gelince, ne malları ne de çocukları Allah'a karşı onlara bir yarar sağlayacaktır: onlar ateşin yakıtıdır — tıpkı Firavun'un adamları ve onlardan önce gelip âyetlerimizi yalanlayanlar gibi. Allah onları günahları yüzünden yakaladı; Allah'ın azabı çetindir. Hakikati inkâr edenlere de ki: "Yenileceksiniz ve cehennemde toplanacaksınız — ne kötü yataktır orası!" Bedir'de karşılaşan iki toplulukta sizin için bir işaret vardı: biri Allah yolunda savaşıyordu; hakikati inkâr eden öteki topluluk ise onları kendi gözleriyle iki katı görüyordu. Allah dilediğini yardımıyla destekler: bunda görecek gözü olanlar için kesinlikle bir ibret vardır. (10–13)

İnsanlara, arzu duydukları şeylerin sevgisi çekici gösterilmiştir: kadınlar, oğullar, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüş, nişanlı atlar, davarlar ve ekinler. Bunlar dünya hayatının geçimliğidir; oysa dönülecek yerin en güzeli Allah katındadır. De ki: "Size bunlardan daha

[4] Bu, Kur'an'ın temel âyetlerinden biridir. Her insanın kendi bakış açısına göre Kur'an'dan ne elde ettiğini vurgular. Bana ünlü Alman düşünür Goethe'nin şu sözlerinden birini hatırlatıyor: "Kur'an'a ne zaman yaklaşsak, her defasında bizi yeniden iter; ama yavaş yavaş kendine çeker, hayrete düşürür ve sonunda hayranlık duymaya zorlar." — Johann Wolfgang von Goethe

hayırlısını bildireyim mi? Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için Rableri katında, altlarından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve Allah'ın hoşnutluğu vardır.” Allah kullarını görüp gözetendir: onlar ki, “Rabbimiz! Biz iman ettik; günahlarımızı bağışla ve bizi ateş azabından koru” derler; onlar sabredenler, doğru olanlar, gönülden boyun eğenler, Allah yolunda harcayanlar ve seher vakitlerinde bağışlanma dileyenlerdir. (14–17)

Allah, kendisinden başka tanrı olmadığına şahitlik etmiştir; melekler ve ilim sahipleri de — adaleti ayakta tutarak — buna şahittir. O'ndan başka tanrı yoktur; O, güçlüdür, hikmet sahibidir. Allah katında gerçek din, O'na teslim olmaktır. Kendilerine Kitap verilenler, ancak kendilerine bilgi geldikten sonra, aralarındaki kıskançlık ve çekişme yüzünden ayrılığa düştüler. Kim Allah'ın âyetlerini inkâr ederse, bilsin ki Allah hesabı çabuk görendir. Seninle tartışırlarsa de ki: “Ben bütün varlığımla Allah'a teslim oldum; bana uyanlar da öyle.” Kendilerine Kitap verilenlere ve okuma yazma bilmeyenlere de ki: “Siz de teslim oldunuz mu?” Teslim olurlarsa doğru yolu bulmuş olurlar; yüz çevirirlerse, sana düşen yalnızca bildirmektir. Allah kullarını görüp gözetendir. (18–20)

Allah'ın âyetlerini inkâr edenleri, peygamberleri haksız yere öldürenleri ve insanlardan adaleti emredenleri öldürenleri elem verici bir azapla müjdele. Onlar, yaptıkları dünyada da ahirette de boşa gitmiş kimselerdir; onların hiçbir yardımcısı da olmayacaktır. Kendilerine Kitap'tan bir pay verilenleri düşünmedin mi? Aralarında hüküm vermesi için Allah'ın Kitabı'na çağrılıyorlar; sonra içlerinden bir grup yüz çevirip geri duruyor. Bu, onların “Sayılı birkaç gün dışında ateş bize dokunmayacak” demeleri yüzündendir. Uydurdukları şeyler, dinleri konusunda onları aldatmıştır. Geleceğinde hiç şüphe olmayan bir gün için onları topladığımızda hâlleri nice olacak? O gün herkese kazandığının karşılığı eksiksiz ödenecek ve kimseye haksızlık edilmeyecektir. (21–25)

De ki: “Ey bütün hükümranlığın sahibi olan Allah'ım! Sen hükümranlığı dilediğine verirsin, dilediğinden de çekip alırsın; dilediğini yüceltir, dilediğini alçaltırsın. Her hayır Senin elindedir: Sen her şeye gücü yetensin. Geceyi gündüze katarsın, gündüzü de geceye katarsın; ölüden diriyi çıkarırsın, diriden de ölüyü çıkarırsın; dilediğine de hesapsız rızık verirsin.” (26–27)

İman edenler, iman edenleri bırakıp hakikati inkâr edenleri dost edinmesinler; kim bunu yaparsa, Allah ile hiçbir bağı kalmaz — ancak onlardan gelebilecek bir tehlikeden sakınmanız başka. Allah sizi kendisinden sakındırır: son dönüş Allah'adır. De ki: “Kalplerinizdekini gizleseniz de açığa vursanız da Allah onu bilir; göklerde olanların hepsini ve yerde olanların hepsini bilir. Allah her şeye gücü yetendir.” O gün herkes,

yaptığı iyiliği de işlediği kötülüğü de önünde hazır bulacak; kendisiyle o kötülük arasında uzak bir mesafe olmasını isteyecektir. Allah sizi kendisinden sakındırır; Allah kullarına karşı çok şefkatlidir. De ki: “Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” De ki: “Allah'a ve Elçi'ye itaat edin.” Yüz çevirirlerse, bilsinler ki Allah hakikati inkâr edenleri sevmez. (28–32)

Allah, Âdem'i, Nuh'u, İbrahim ailesini ve İmran ailesini bütün insanlara üstün kılarak seçti; bunlar birbirinden gelen bir soydur. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Hani İmran'ın karısı, “Rabbim! Karnımdakini yalnız Senin hizmetine vermek üzere Sana adadım; onu benden kabul et. Sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin” demişti. Onu doğurunca, “Rabbim! Onu kız doğurdum” dedi — oysa Allah onun ne doğurduğunu çok iyi biliyordu; erkek, kız gibi değildir — “Ona Meryem adını verdim; onu ve soyunu kovulmuş şeytandan Senin korumana bırakıyorum.” Rabbi onu güzel bir kabulle karşıladı, onu güzelce yetiştirdi ve Zekeriya'nın himayesine verdi. Zekeriya mabette onun yanına her girişinde yanında bir rızık bulurdu. “Meryem! Bu sana nereden geliyor?” dedi. O da, “Bu, Allah katındandır: Allah dilediğine hesapsız rızık verir” dedi. Orada Zekeriya Rabbine dua etti: “Rabbim! Bana katından temiz bir soy bağışla: Sen duayı işitensin.” O, mabette durmuş namaz kılarken melekler ona seslendiler: “Allah sana Yahya'yı müjdeliyor; o, Allah'tan gelen bir Kelime'yi doğrulayacak, soylu, iffetli ve iyilerden bir peygamber olacaktır.” O, “Rabbim! Bana yaşlılık gelip çatmışken ve karım da kısırken benim nasıl oğlum olabilir?” dedi. Allah, “İşte böyle: Allah dilediğini yapar” buyurdu. O, “Rabbim! Bana bir işaret ver” dedi. Allah şöyle buyurdu: “Senin işaretin, insanlarla üç gün, işaretleşme dışında konuşmamandır. Rabbini çok an; akşam ve sabah O'nu tesbih et.” (33–41)

Hani melekler demişlerdi ki: “Meryem! Allah seni seçti, seni tertemiz kıldı ve seni âlemlerin kadınlarına üstün kılarak seçti. Meryem! Rabbine gönülden boyun eğ, secde et ve rükû edenlerle birlikte rükû et.” Bunlar, sana (Ey Peygamber) vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Meryem'i hangisinin himayesine alacağını belirlemek için kalemlerini kura olarak attıkları sırada sen onların yanında değildin; çekiştikleri sırada da yanlarında değildin. (42–44)

Hani melekler demişlerdi ki: “Meryem! Allah sana kendisinden bir Kelime'yi müjdeliyor; adı Meryem oğlu İsa Mesih'tir; dünyada da ahirette de itibarlı ve Allah'a yakın kılınanlardandır. Beşikte de yetişkinlikte de insanlarla konuşacak ve iyilerden olacaktır.” Meryem, “Rabbim! Bana hiçbir erkek dokunmamışken benim nasıl çocuğum olabilir?” dedi. Allah şöyle buyurdu: “İşte böyle: Allah dilediğini yaratır. Bir işe hükmettiğinde ona yalnızca ‘Ol!’ der, o da oluverir.” Allah ona Kitab'ı ve hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek

ve onu İsrailoğulları'na bir elçi olarak gönderecek; o da şöyle diyecek: “Ben size Rabbinizden bir âyetle geldim. Size çamurdan kuş biçiminde bir şey yapacağım; sonra ona üfleyeceğim ve o, Allah'ın izniyle kuş olacak. Körü ve cüzzamlıyı iyileştireceğim, Allah'ın izniyle ölüleri dirilteceğim; ne yediğinizi ve evlerinizde ne biriktirdiğinizi de size haber vereceğim. Eğer inanıyorsanız, bunda sizin için kesinlikle bir âyet vardır. Benden önce gelen Tevrat'ı doğrulamak ve size haram kılınan şeylerin bir kısmını helâl kılmak için geldim. Size Rabbinizden bir âyetle geldim; öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; öyleyse O'na kulluk edin: dosdoğru yol budur.” (45–51)

İsa onların inkârını sezince, “Allah yolunda yardımcılarım kimlerdir?” dedi. Havariler, “Allah'ın yardımcıları biziz: Allah'a iman ettik; şahit ol ki biz O'na teslim olmuşuz. Rabbimiz! İndirdiğine iman ettik ve Elçi'ye uyduk; bizi şahitlik edenlerle birlikte yaz” dediler. Onlar tuzak kurdular; Allah da tuzak kurdu. Allah tuzak kuranların en hayırlısıdır. (52–54)

Hani Allah şöyle buyurmuştu: “İsa! Seni kendime alacağım, seni katıma yükselteceğim, seni hakikati inkâr edenlerden arındıracağım ve sana uyanları kıyamet gününe kadar hakikati inkâr edenlerin üstünde tutacağım. Sonra dönüşünüz yalnız Banadır; ayrılığa düştüğünüz konularda aranızda Ben hüküm vereceğim. Hakikati inkâr edenlere gelince, onları dünyada da ahirette de şiddetle cezalandıracağım; onların hiçbir yardımcısı olmayacaktır.” İman edip salih ameller işleyenlere gelince, O, onların mükâfatlarını eksiksiz verecektir. Allah zalimleri sevmez. (55–57)

Bu, sana (Ey Peygamber) okuduğumuz âyetlerden ve hikmet dolu Öğüt'tendir. Allah katında İsa'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir: O, onu topraktan yarattı, sonra ona “Ol!” dedi, o da oluverdi. Bu, Rabbinden gelen gerçektir; öyleyse şüphe edenlerden olma. Sana gelen bilgiden sonra kim bu konuda seninle tartışırsa de ki: “Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım; sonra içtenlikle dua edelim de Allah'ın lânetini yalan söyleyenlerin üzerine dileyelim.” İşte gerçek anlatım budur; Allah'tan başka tanrı yoktur ve Allah gerçekten güçlüdür, hikmet sahibidir. Yüz çevirirlerse, bilsinler ki Allah bozguncuları çok iyi bilir. De ki: “Ey Kitap ehli! Sizinle bizim aramızda ortak olan bir söze gelin: Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'ı bırakıp birbirimizi rabler edinmeyelim.” Yüz çevirirlerse deyin ki: “Şahit olun, biz Allah'a teslim olmuş kimseleriz.” (58–64)

Ey Kitap ehli! Tevrat da İncil de ancak ondan sonra indirilmişken, İbrahim hakkında niçin tartışıyorsunuz? Hiç aklınızı kullanmaz mısınız? İşte siz, hakkında biraz bilginiz olan şeyi

tartışıyorsunuz; peki, hakkında hiçbir bilginiz olmayan şeyi niçin tartışıyorsunuz? Allah bilir, siz bilmezsiniz. İbrahim ne Yahudi ne de Hıristiyan idi; o, Allah'a teslim olmuş bir hanifti ve O'na ortak koşanlardan değildi. İnsanların İbrahim'e en yakın olanları, ona uyanlar, bu Peygamber ve iman edenlerdir; Allah da iman edenlerin dostudur. (65–68)

Kitap ehlinden bir grup sizi saptırmayı çok ister; oysa yalnızca kendilerini saptırırlar da farkına varmazlar. Ey Kitap ehli! Kendiniz şahit olduğunuz hâlde Allah'ın âyetlerini niçin inkâr ediyorsunuz? Ey Kitap ehli! Bile bile niçin hakkı batıla bürüyor ve gerçeği gizliyorsunuz? Kitap ehlinden bir grup şöyle der: "İman edenlere indirilene günün başında inanın, sonunda inkâr edin; belki onlar da dönerler. Dininize uyanlardan başkasına da güvenmeyin." (Ey Peygamber) De ki: "Doğru yol, Allah'ın gösterdiği yoldur." Onlar, size verilenin benzerinin bir başkasına verilmesinden ya da Rabbinizin katında size karşı delil getirilmesinden korkuyorlar. De ki: "Bütün lütuf Allah'ın elindedir: onu dilediğine verir. Allah'ın lütfu her şeyi kuşatır; O, her şeyi bilendir. Rahmetini dilediğine özgü kılar; Allah büyük lütuf sahibidir." (69–74)

Kitap ehlinden öylesi vardır ki ona yığınla altın emanet etsen onu sana geri verir; öylesi de vardır ki ona tek bir dinar emanet etsen, tepesine dikilip istemedikçe onu sana geri vermez. Bu, onların "Okuma yazma bilmeyenlere karşı bize bir sorumluluk yoktur" demeleri yüzündendir; onlar bile bile Allah'a karşı yalan söylüyorlar. Hayır! Kim sözünü yerine getirir ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, bilsin ki Allah kendisine karşı gelmekten sakınanları sever. Allah'a verdikleri sözü ve yeminlerini az bir değere satanların ahirette hiçbir payı yoktur. Kıyamet günü Allah onlarla konuşmayacak, onlara bakmayacak, onları arındırmayacaktır; onları elem verici bir azap beklemektedir. Onlardan bir grup da vardır ki Kitab'ı okurken dillerini eğip bükerler; siz onu Kitap'tan sanasınız diye. Oysa o, Kitap'tan değildir. "Bu, Allah katındandır" derler; oysa o, Allah katından değildir. Onlar bile bile Allah'a karşı yalan söylüyorlar. (75–78)

Allah'ın kendisine Kitap, hikmet ve peygamberlik verdiği hiçbir insanın, kalkıp insanlara "Allah'ı bırakıp bana kul olun" demesi olacak şey değildir. O ancak, "Kitab'ı öğrettiğinize ve onu okuyup incelediğinize göre, Rabbe gönülden bağlı kullar olun" der. Size melekleri ve peygamberleri rabler edinmenizi de emretmez. Siz Allah'a teslim olduktan sonra, size hakikati inkâr etmeyi mi emredecek? (79–80)

Hani Allah peygamberlerden şöyle söz almıştı: "Size Kitap ve hikmetten ne verirsem, sonra yanınızdakini doğrulayan bir elçi geldiğinde ona mutlaka iman edecek ve ona yardım edeceksiniz." Sonra, "Bunu kabul ettiniz ve bu konudaki ağır sözümü üstlendiniz mi?" dedi. Onlar, "Kabul ettik" dediler. O da, "Öyleyse şahit olun; Ben de sizinle birlikte

şahitlerdenim” dedi. Bundan sonra kim yüz çevirirse, işte onlar yoldan çıkmışların ta kendileridir. Göklerde ve yerde kim varsa ister istemez O'na teslim olmuşken ve O'na döndürülecekken, onlar Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? (81–83)

De ki: “Biz Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a ve torunlarına indirilene, Musa'ya, İsa'ya ve peygamberlere Rableri tarafından verilene iman ettik. Onların hiçbiri arasında ayrım yapmayız ve biz O'na teslim olmuşuz.” Kim Allah'a teslimiyetten başka bir din ararsa, bu ondan asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır. İman ettikten, Elçi'nin hak olduğuna şahitlik ettikten ve kendilerine açık deliller geldikten sonra hakikati inkâr eden bir topluluğu Allah nasıl doğru yola iletir? Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. Onların cezası, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lânetinin üzerlerine olmasıdır; onun altında ebedî kalacaklardır. Azapları hafifletilmeyecek, kendilerine süre de verilmeyecektir — ancak bundan sonra tövbe edip hâllerini düzeltenler başka; çünkü Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. İman ettikten sonra hakikati inkâr eden, sonra inkârda daha da ileri gidenlerin tövbeleri asla kabul edilmeyecektir: onlar sapıkların ta kendileridir. Hakikati inkâr edip inkârcı olarak ölenlerin hiçbirinden, fidye olarak dünya dolusu altın verecek olsa bile, bu kabul edilmeyecektir. Onları elem verici bir azap beklemektedir; onların hiçbir yardımcısı da olmayacaktır. Sevdiğiniz şeylerden harcamadıkça gerçek iyiliğe asla eremezsiniz; ne harcarsanız, Allah onu çok iyi bilir. (84–92)

Tevrat indirilmeden önce İsrail'in kendisine haram kıldıkları dışında, bütün yiyecekler İsrailoğulları'na helâldi. De ki: “Doğru söylüyorsanız, Tevrat'ı getirin ve onu okuyun.” Bundan sonra kim Allah'a karşı yalan uydurursa, işte zalimler onlardır. De ki: “Allah doğru söylemiştir. Öyleyse hanif olan İbrahim'in dinine uyun; o, Allah'a ortak koşanlardan değildi.” İnsanlar için kurulan ilk Ev, Bekke'de olandır; o, bereketlidir ve bütün âlemler için bir yol göstericidir. Onda apaçık işaretler, İbrahim'in makamı vardır; oraya giren güvende olur. Ona bir yol bulabilen herkesin o Ev'i haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır. Kim inkâr ederse, bilsin ki Allah'ın bütün âlemlere hiçbir ihtiyacı yoktur. De ki: “Ey Kitap ehli! Allah bütün yaptıklarınıza şahitken, Allah'ın âyetlerini niçin inkâr ediyorsunuz?” De ki: “Ey Kitap ehli! Onun doğruluğuna kendiniz şahit olduğunuz hâlde, niçin iman edenleri Allah'ın yolundan çevirmeye ve o yolu eğri göstermeye çalışıyorsunuz? Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.” (93–99)

Ey iman edenler! Kendilerine Kitap verilenlerden bir gruba uyarsanız, imanınızdan sonra sizi yeniden inkârcılığa döndürürler. Allah'ın âyetleri size okunup dururken ve O'nun Elçisi aranızdayken hakikati nasıl inkâr edersiniz? Kim Allah'a sımsıkı tutunursa, dosdoğru bir yola iletilmiş olur. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten, O'na yaraşır

biçimde sakının ve ancak O'na teslim olmuş kimseler olarak can verin. Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı sarılın ve parçalanıp ayrılmayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın: hani siz birbirinize düşmandınız da O, kalplerinizi birleştirdi ve O'nun nimeti sayesinde kardeşler oldunuz. Bir ateş çukurunun tam kenarındaydınız; sizi oradan O kurtardı. Allah size âyetlerini işte böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız. İçinizden hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten alıkoyan bir topluluk bulunsun: kurtuluşa erecek olanlar işte onlardır. Kendilerine açık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın; onları büyük bir azap beklemektedir. O gün bazı yüzler ağaracak, bazı yüzler kararacaktır. Yüzleri kararanlara, "İmanınızdan sonra hakikati inkâr mı ettiniz? Öyleyse inkâr etmenize karşılık azabı tadın" denilecek. Yüzleri ağaranlara gelince, onlar Allah'ın rahmeti içinde olacak ve orada ebedî kalacaklardır. Bunlar, sana hak olarak okuduğumuz Allah'ın âyetleridir; Allah âlemlerden hiçbirine haksızlık etmek istemez. Göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi Allah'ındır; bütün işler de Allah'a döndürülür. (100–109)

Siz, insanlar için ortaya çıkarılmış en hayırlı topluluksunuz: iyiliği emreder, kötülükten alıkoyar ve Allah'a iman edersiniz. Kitap ehli de iman etseydi, bu kendileri için daha hayırlı olurdu; içlerinde iman edenler vardır, fakat çoğu yoldan çıkmıştır. Onlar size, biraz incitmekten öte bir zarar veremezler; sizinle savaşırlarsa size arkalarını dönüp kaçarlar; sonra da kendilerine yardım edilmez. Allah'tan bir bağa ve insanlardan bir bağa tutunmaları dışında, nerede bulunurlarsa bulunsunlar üzerlerine alçaklık damgası vurulmuştur. Allah'ın gazabına uğramışlar, üzerlerine yoksulluk damgası da vurulmuştur: bu, Allah'ın âyetlerini inkâr etmeleri ve peygamberleri haksız yere öldürmeleri yüzündendi; bu, başkaldırmaları ve haddi aşmakta direnmeleri yüzündendi. Hepsi bir değildir: Kitap ehli içinde, gece saatlerinde secdeye kapanarak Allah'ın âyetlerini okuyan dosdoğru bir topluluk vardır. Onlar Allah'a ve ahiret gününe iman eder, iyiliği emreder, kötülükten alıkoyar ve hayırlı işlere koşarlar: işte onlar iyilerdendir. Ne hayır işlerlerse, onun karşılığından yoksun bırakılmayacaklardır; Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanları çok iyi bilir. (110–115)

Hakikati inkâr edenlere gelince, ne malları ne de çocukları Allah'a karşı onlara bir yarar sağlayacaktır: onlar ateş halkıdır ve orada kalacaklardır. Onların bu dünya hayatında harcadıkları şeyin durumu, dondurucu soğuk taşıyan bir rüzgârın durumuna benzer: kendilerine zulmetmiş bir topluluğun ekinine çarpar da onu yok eder. Allah onlara zulmetmedi; onlar kendilerine zulmettiler. (116–117)

Ey iman edenler! Kendinizden olmayanları sırdaş edinmeyin: onlar sizi yıkıma uğratmak için ellerinden geleni esirgemezler; sıkıntıya düşmenizi isterler. Kin ve nefret ağızlarından

taşmıştır; kalplerinin gizlediği ise daha büyüktür. Aklınızı kullanırsanız, âyetleri size apaçık bildirdik. İşte siz, onlar sizi sevmedikleri hâlde onları seviyorsunuz; üstelik siz Kitab'ın bütününe inanıyorsunuz. Sizinle karşılaştıklarında "İman ettik" derler; baş başa kaldıklarında ise size olan öfkelerinden parmak uçlarını ısırırlar. De ki: "Öfkenizle geberin!" Allah kalplerde olanı çok iyi bilir. Size bir iyilik dokunsa bu onları üzer; başınıza bir kötülük gelse buna sevinirler. Ama siz sabreder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, onların hileleri size hiçbir zarar veremez: Allah onların bütün yaptıklarını kuşatmıştır. (118–120)

(Ey Peygamber) Hani sen, iman edenleri savaş için yerlerine yerleştirmek üzere sabah erkenden ailenden ayrılmıştın — Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Hani içinizden iki grup, Allah onların dostu olduğu hâlde, neredeyse cesaretlerini yitireceklerdi; iman edenler yalnız Allah'a güvensinler. Allah size Bedir'de de yardım etmişti; oysa siz güçsüz ve azdınız. Öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ki şükredesiniz. Hani sen iman edenlere, "Rabbinizin size indirilmiş üç bin melekle yardım etmesi yetmez mi?" diyordun. Evet; siz sabreder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, düşman da ansızın üzerinize gelirse, Rabbiniz size nişanlı beş bin melekle yardım edecektir. Allah bunu yalnızca size bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı — yardım ancak güçlü ve hikmet sahibi olan Allah katındandır — ve hakikati inkâr edenlerin bir kısmını kesip atmak yahut onları, umduklarını bulamadan geri dönsünler diye alçaltmak için. Bu işte senin elinde bir şey yoktur: Allah ister onların tövbesini kabul eder, ister onlara azap eder; çünkü onlar zalimlerdir. Göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi Allah'ındır: dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (121–129)

Ey iman edenler! Faizi kat kat artırarak yemeyin; Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz. Hakikati inkâr edenler için hazırlanmış ateşten sakının; Allah'a ve Elçi'ye itaat edin ki size merhamet edilsin. Rabbinizden bir bağışlanmaya ve genişliği gökler ile yer kadar olan, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için hazırlanmış bir cennete koşun. Onlar bollukta da darlıkta da O'nun yolunda harcar, öfkelerini yutar ve insanları affederler — Allah iyilik edenleri sever. Onlar, bir hayâsızlık yaptıklarında ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlar ve günahları için bağışlanma dilerler — günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir? — ve yaptıklarında bile bile direnmezler. İşte onların mükâfatı, Rablerinden bir bağışlanma ve altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetlerdir. Çalışanların mükâfatı ne güzeldir! (130–136)

Sizden önce nice hayat tarzları gelip geçti; yeryüzünde dolaşın da hakikati inkâr edenlerin sonunun nasıl olduğunu görün. Bu, insanlar için apaçık bir bildiri, Allah'a karşı gelmekten

sakınanlar için de bir yol gösterici ve bir öğüttür. Gevşemeyin, üzülmeyin: eğer inanıyorsanız, üstün gelecek olan sizsiniz. Size bir yara dokunduysa, karşı tarafa da benzeri bir yara dokunmuştu. Biz bu günleri insanlar arasında döndürüp dururuz ki Allah iman edenleri ortaya çıkarsın ve içinizden şahitler edinsin — Allah zalimleri sevmez — ve Allah iman edenleri arındırsın, hakikati inkâr edenleri de yok etsin. Yoksa siz, Allah içinizden cihad edenleri ve sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sandınız? Siz ölümle karşılaşmadan önce onu arzuluyordunuz; işte şimdi onu kendi gözlerinizle gördünüz. (137–143)

Muhammed yalnızca bir elçidir; ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse, ökçeleriniz üzerinde geri mi döneceksiniz? Kim ökçeleri üzerinde geri dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez; Allah şükredenleri ödüllendirecektir. Hiç kimse, Allah'ın izni olmadan, yazılmış bir süre dolmadıkça ölemez. Kim dünya karşılığını isterse ona ondan veririz; kim de ahiret karşılığını isterse ona da ondan veririz. Şükredenleri ödüllendireceğiz. Nice peygamber vardır ki yanında Rabbe gönül vermiş birçok kişiyle birlikte savaşmıştır! Onlar, Allah yolunda başlarına gelenler yüzünden gevşemediler, güçsüzlük göstermediler, boyun da eğmediler. Allah sabredenleri sever. Onların sözleri yalnızca şuydu: “Rabbimiz! Günahlarımızı ve işlerimizdeki taşkınlıklarımızı bağışla; ayaklarımızı sağlam bastır ve hakikati inkâr eden topluluğa karşı bize yardım et.” Allah da onlara hem dünya karşılığını hem de ahiretin güzel karşılığını verdi. Allah iyilik edenleri sever. (144–148)

Ey iman edenler! Hakikati inkâr edenlere uyarsanız, sizi ökçeleriniz üzerinde geri döndürürler de hüsrana uğrarsınız. Hayır; sizin dostunuz Allah'tır ve O, yardım edenlerin en hayırlısıdır. Allah'ın, hakkında hiçbir delil indirmediği şeyleri O'na ortak koştukları için, hakikati inkâr edenlerin kalplerine korku salacağız. Onların barınağı ateştir — zalimlerin barınağı ne kötüdür! Allah size verdiği sözü yerine getirdi; O'nun izniyle onları kırıp geçiriyordunuz. Ne zaman ki gevşediniz, verilen emir konusunda çekiştiniz ve O size arzuladığınızı gösterdikten sonra karşı geldiniz. Kiminiz dünyayı istiyordu, kiminiz ahireti. Sonra sizi sınamak için onlardan geri çevirdi; şimdi de sizi affetti. Allah iman edenlere karşı lütufkârdır. Hani siz kimseye dönüp bakmadan yamaca tırmanıyordunuz; Elçi de arkanızdan sizi çağırıyordu. Bunun üzerine Allah, elinizden kaçana da başınıza gelene de üzülmeyesiniz diye, sizi üzüntü üstüne üzüntüyle karşıladı. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Sonra o üzüntünün ardından üzerinize bir güven duygusu indirdi — içinizden bir grubu bürüyen hafif bir uyku. Yalnızca kendi canlarının derdine düşmüş olan başka bir grup ise Allah hakkında gerçek dışı, cahiliye düşüncesine yakışır zanlar besliyor, “Bu işte bizim bir payımız var mı?” diyorlardı. De ki: “Bütün iş

Allah'a aittir." Onlar, sana açıklamadıklarını içlerinde gizliyorlar. Diyorlar ki: "Bu işte bizim bir payımız olsaydı, burada öldürülmezdik." De ki: "Evlerinizde kalmış olsaydınız bile, haklarında ölüm yazılmış olanlar yine de devrilecekleri yerlere çıkıp giderlerdi." Bu, Allah'ın içinizdekini sınaması ve kalplerinizdekini arındırması içindi. Allah kalplerde olanı çok iyi bilir. İki topluluğun karşılaştığı gün içinizden yüz çevirenlere gelince, yaptıkları bir şey yüzünden onların ayağını kaydıran şeytandı; ama Allah şimdi onları affetti. Allah çok bağışlayandır, halîmdir. (149–155)

Ey iman edenler! Hakikati inkâr edenler gibi olmayın; onlar, yeryüzünde yolculuğa çıkan ya da savaşa giden kardeşleri hakkında, "Bizim yanımızda kalsalardı ölmezler, öldürülmezlerdi" derler. Allah bunu onların kalplerinde bir iç yarası yapar. Hayat veren de öldüren de Allah'tır; Allah bütün yaptıklarınızı görür. Allah yolunda öldürülür ya da ölürseniz, Allah'tan gelecek bağışlanma ve rahmet, onların biriktirdiklerinin hepsinden kesinlikle daha hayırlıdır. Ölseniz de öldürülseniz de mutlaka Allah'ın huzurunda toplanacaksınız. (156–158)

(Ey Peygamber) Sen onlara ancak Allah'tan gelen bir rahmet sayesinde yumuşak davrandın. Kaba ve katı kalpli olsaydın, çevrenden dağılıp giderlerdi. Öyleyse onları affet, onlar için bağışlanma dile ve iş konusunda onlarla istişare et; kararını verdiğinde de Allah'a güven. Allah kendisine güvenenleri sever. Allah size yardım ederse, sizi yenecek hiç kimse yoktur; sizi yardımsız bırakırsa, O'ndan sonra size kim yardım edebilir? Öyleyse iman edenler yalnız Allah'a güvensinler. (159–160)

Hiçbir peygamberin ganimete hıyanet etmesi düşünülemez; kim hıyanet ederse, kıyamet günü aldığı şeyle birlikte gelir. Sonra herkese kazandığının karşılığı eksiksiz ödenecek ve kimseye haksızlık edilmeyecektir. Allah'ın hoşnutluğunun peşinden giden kimse, Allah'ın öfkesine uğrayan ve barınağı cehennem olan kimse gibi midir? Ne kötü varış yeridir orası! Onlar Allah katında derece derecedir; Allah onların bütün yaptıklarını görür. (161–163)

Allah, iman edenlere, içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan, onları arındıran ve onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir elçi göndermekle gerçekten büyük bir lütufta bulunmuştur; oysa onlar bundan önce apaçık bir sapıklık içindeydiler. Düşmanınızın başına iki katını getirmiş olduğunuz bir musibet sizin başınıza gelince, "Bu nasıl oldu?" dediniz, öyle mi? De ki: "O, kendinizdendir." Allah her şeye gücü yetendir. İki topluluğun karşılaştığı gün başınıza gelenler Allah'ın izniyle olmuştur; bu, O'nun iman edenleri ortaya çıkarması ve münafıkları ortaya çıkarması içindi. Onlara, "Gelin, Allah yolunda savaşın ya da hiç değilse savunmada bulunun" denildiğinde, "Savaş olacağını bilseydik, elbette ardınızdan gelirdik"

dediler. O gün onlar, imandan çok inkâra yakındılar; kalplerinde olmayanı ağızlarıyla söylüyorlardı. Allah onların gizlediklerini en iyi bilendir. (164–167)

Onlar, kendileri evde oturup kalmışken kardeşleri hakkında, "Bizi dinleselerdi öldürülmezlerdi" diyenlerdir. De ki: "Doğru söylüyorsanız, haydi ölümü kendinizden savın." Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanma: hayır, onlar diridirler; Rablerinin katında rızıklandırılmaktadırlar. Allah'ın lütfundan kendilerine verdikleriyle sevinç içindedirler; arkalarından henüz kendilerine katılmamış olanlar için de onlara korku olmadığına ve üzülmeyeceklerine sevinirler. Allah'ın nimetine ve lütfuna, Allah'ın iman edenlerin mükâfatını boşa çıkarmayacağına sevinirler. Yara aldıktan sonra Allah'ın ve Elçi'nin çağrısına uyanlar — içlerinden iyilik eden ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için büyük bir mükâfat vardır. Onlar öyle kimselerdir ki insanlar kendilerine, "İnsanlar size karşı toplandılar; onlardan korkun" dediklerinde, bu ancak onların imanını artırdı ve "Allah bize yeter: O ne güzel vekildir!" dediler. Böylece Allah'tan bir nimet ve lütufla geri döndüler; kendilerine hiçbir kötülük dokunmadı ve Allah'ın hoşnutluğuna uydular. Allah büyük lütuf sahibidir. Size kendi dostlarını korkulu gösteren ancak şeytandır; öyleyse eğer inanıyorsanız onlardan korkmayın, Benden korkun. (168–175)

İnkâra koşanlar seni üzmesin: onlar Allah'a hiçbir zarar veremezler. Allah, onlara ahirette hiçbir pay vermemeyi diliyor; onları büyük bir azap beklemektedir. İman karşılığında inkârı satın alanlar Allah'a hiçbir zarar veremezler; onları elem verici bir azap beklemektedir. Hakikati inkâr edenler, kendilerine süre vermemizin kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar: Biz onlara yalnızca günahlarını artırsınlar diye süre veriyoruz. Onları alçaltıcı bir azap beklemektedir. Allah, iman edenleri, kötüyü iyiden ayırıncaya kadar şu bulunduğunuz hâlde bırakacak değildir; Allah sizi gayba da vâkıf kılacak değildir. Fakat Allah, elçilerinden dilediğini seçip ona bildirir. Öyleyse Allah'a ve elçilerine iman edin: iman eder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, sizin için büyük bir mükâfat vardır. Allah'ın lütfundan kendilerine verdiklerinde cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar; hayır, bu onlar için kötüdür. Cimrilik ettikleri şey, kıyamet günü boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır; Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. (176–180)

"Allah yoksuldur, biz ise zenginiz" diyenlerin sözünü Allah kesinlikle işitmiştir. Söylediklerini ve peygamberleri haksız yere öldürmelerini yazacağız ve şöyle diyeceğiz: "Yakıcı ateşin azabını tadın! Bu, kendi ellerinizin önceden gönderdiklerinin karşılığıdır; Allah kullarına asla haksızlık etmez." Onlar, "Allah bize, ateşin yiyip bitireceği bir kurban getirmedikçe hiçbir elçiye inanmamamızı emretti" diyenlerdir. De ki: "Benden önce size nice elçiler açık delillerle ve sizin şu söylediğiniz şeyle geldi; doğru söylüyorsanız onları

niçin öldürdünüz?" (Ey Peygamber) Seni yalanlıyorlarsa, senden önce açık delillerle, sahifelerle ve aydınlatıcı Kitap'la gelen elçiler de yalanlanmıştı. Her can ölümü tadacaktır; mükâfatlarınız ise ancak kıyamet günü size eksiksiz ödenecektir. Kim ateşten uzaklaştırılıp cennete konulursa, gerçekten kurtuluşa ermiştir; dünya hayatı aldatıcı bir geçimlikten başka bir şey değildir. Mallarınız ve canlarınız konusunda mutlaka sınanacaksınız; sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden ve Allah'a ortak koşanlardan da mutlaka incitici pek çok söz işiteceksiniz. Ama sabreder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, bilin ki bu, kararlılık gerektiren işlerdendir. (181–186)

Hani Allah, kendilerine Kitap verilenlerden, "Onu insanlara mutlaka açıklayacak, onu gizlemeyeceksiniz" diye söz almıştı. Fakat onlar onu arkalarına attılar ve az bir değere sattılar — satın aldıkları şey ne kötüdür! Yaptıklarıyla şımaran ve yapmadıkları şeylerle övülmeyi sevenleri sakın azaptan kurtulmuş sanma: onları elem verici bir azap beklemektedir. (187–188)

Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır; Allah her şeye gücü yetendir. Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde akıl sahipleri için kesinlikle âyetler vardır. Onlar, ayakta dururken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anar, göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler: "Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın. Seni tenzih ederiz! Bizi ateş azabından koru." "Rabbimiz! Sen kimi ateşe sokarsan, onu kesinlikle rezil etmişsindir; zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur. Rabbimiz! Biz, 'Rabbinize iman edin' diye imana çağıran bir davetçiyi işittik ve iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve canımızı iyilerle birlikte al. Rabbimiz! Elçilerin aracılığıyla bize vadettiğini ver ve kıyamet günü bizi rezil etme: Sen sözünden asla dönmezsin." Rableri de onlara şöyle karşılık verdi: "Erkek olsun kadın olsun, içinizden çalışan hiç kimsenin çalışmasını asla boşa çıkarmayacağım — hepiniz birbirinizdensiniz. Hicret edenlerin, yurtlarından çıkarılanların, Benim yolumda eziyet görenlerin, savaşan ve öldürülenlerin kötülüklerini mutlaka örteceğim ve onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım: bu, Allah katından bir mükâfattır; mükâfatın en güzeli Allah katındadır." (189–195)

(Ey Peygamber) Hakikati inkâr edenlerin diyar diyar dolaşması seni aldatmasın: kısa bir geçimlik; sonra barınakları cehennemdir — ne kötü yataktır orası! Rablerine karşı gelmekten sakınanlar için ise altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler vardır: bu, Allah katından bir ağırlamadır. Allah katında olan, iyiler için en hayırlısıdır. (196–198)

Kitap ehlinden öyleleri de vardır ki Allah'ın huzurunda boyun bükerek Allah'a, size indirilene ve kendilerine indirilene iman ederler: Allah'ın âyetlerini az bir değere satmazlar. Onların mükâfatı Rableri katındadır; Allah hesabı çabuk görendir. Ey iman edenler! Sabredin, sabırda başkalarını geçin, nöbette dimdik durun ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz. (199–200)

4. Kadınlar (Al-Nisā')

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan, ondan eşini yaratan ve ikisinden pek çok erkek ve kadın yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının. Adını anarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının: Allah sizi her an gözetlemektedir.[5] (1)

Yetimlere mallarını verin; iyiyi kötüyle değiştirmeyin ve onların mallarını kendi mallarınıza katarak yemeyin — bu gerçekten büyük bir günahtır. Yetim kızlar hakkında adaleti gözetemeyeceğinizden korkarsanız, hoşunuza giden başka kadınlardan ikişer, üçer, dörder nikâhlayın; aralarında adaletli davranamayacağınızdan korkarsanız, o zaman yalnız bir tane ya da cariyelerle yetinin. Bu, haksızlığa sapmamanız için en uygun olanıdır. Kadınlara mehirlerini gönül hoşluğuyla, bir bağış olarak verin; onlar kendi istekleriyle onun bir kısmını size bırakırlarsa, onu da gönül rahatlığıyla yiyin. (2–4)

Allah'ın sizin için geçim kaynağı kıldığı malları aklı ermeyenlere teslim etmeyin; onları bu mallardan besleyin, giydirin ve onlara güzel söz söyleyin. Yetimleri, evlenme çağına erinceye kadar deneyin; onlarda sağlam bir olgunluk görürseniz mallarını kendilerine teslim edin. Büyüyecekler diye o malları israf ederek ve aceleyle yemeyin. Veli olanlardan zengin olan, o maldan almaktan kaçınsın; yoksul olan da uygun ölçüde yesin. Mallarını kendilerine teslim ettiğinizde yanlarında şahit bulundurun — hesap sorucu olarak Allah yeter. (5–6)

Ana babanın ve yakın akrabanın bıraktıklarından erkeklere bir pay vardır; ana babanın ve yakın akrabanın bıraktıklarından kadınlara da bir pay vardır; az olsun çok olsun, bu, belirlenmiş bir paydır. Paylaşım sırasında başka akrabalar, yetimler ve yoksullar da hazır bulunursa, onlara da ondan bir şey verin ve kendilerine güzel söz söyleyin. Arkalarında güçsüz çocuklar bırakacak olsalar onlar için endişe edecek olanlar, başkaları için de aynı endişeyi duysunlar: Allah'a karşı gelmekten sakınsınlar ve dosdoğru söz söylesinler. Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, karınlarına ancak ateş doldurmuş olurlar; onlar alevli bir ateşe gireceklerdir. (7–10)

[5] Bu, nikâh, yani Müslüman evlilik töreni sırasında her zaman okunan temel bir Kur'an âyetidir. Âyet, yönlendirilmiş evrime dair ince ama çok çarpıcı bir işaret içerir. Kitab-ı Mukaddes'in Havva'nın Âdem'in kaburgasından geldiği yolundaki iddiasının aksine Kur'an, ilk eşin bir dişiden geldiğini söyler; böylece evrimin erken döneminde eşeyli üremenin ilk kez ortaya çıkışına işaret eder.

Allah size çocuklarınız hakkında şunu emreder: erkeğin payı, iki kızın payı kadardır. Yalnız kız çocukları varsa ve ikiden fazla iseler, ölenin bıraktığının üçte ikisi onlarındır; tek bir kız ise yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa, ana babasından her birine bıraktığının altıda biri düşer; çocuğu yoksa ve mirasçısı ana babası ise, annesine üçte bir düşer; kardeşleri varsa annesine altıda bir düşer — bütün bunlar, yapmış olabileceği vasiyetten ya da borçtan sonradır. Ana babalarınız ve çocuklarınız: bunlardan hangisinin size fayda bakımından daha yakın olduğunu bilemezsiniz. Bu, Allah'tan bir farzdır; Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Eşlerinizin çocukları yoksa, bıraktıklarının yarısı sizindir; çocukları varsa, bıraktıklarının dörtte biri sizindir — yapmış olabilecekleri vasiyetten ya da borçtan sonra. Sizin çocuğunuz yoksa, bıraktıklarınızın dörtte biri onlarındır; çocuğunuz varsa, bıraktıklarınızın sekizde biri onlarındır — yapmış olabileceğiniz vasiyetten ya da borçtan sonra. Bir erkek ya da bir kadın, geride doğrudan mirasçı bırakmaz da bir erkek ya da bir kız kardeşi bulunursa, her birine altıda bir düşer; bundan fazla iseler üçte birine ortak olurlar — yapılmış olabilecek vasiyetten ya da borçtan sonra, kimseye zarar verilmeksizin. Bu, Allah'tan bir buyruktur; Allah her şeyi bilendir, halîmdir. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır. Kim Allah'a ve Elçisi'ne itaat ederse, Allah onu altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacağı cennetlere koyar; büyük kurtuluş işte budur. Kim de Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelir ve O'nun sınırlarını aşarsa, Allah onu içinde ebedî kalacağı bir ateşe sokar; onu alçaltıcı bir azap beklemektedir. (11–14)

Kadınlarınızdan hayâsızlık yapanlara karşı içinizden dört şahit getirin; şahitlik ederlerse, ölüm onları alıp götürünceye ya da Allah onlar için bir yol açıncaya kadar onları evlerde tutun. İçinizden iki kişi bunu yaparsa, ikisini de cezalandırın; tövbe edip hâllerini düzeltirlerse, onları kendi hâllerine bırakın. Allah tövbeleri çok kabul edendir, çok merhamet edendir. Allah, ancak bilmeyerek kötülük yapıp sonra çok geçmeden tövbe edenlerin tövbesini kabul eder; işte Allah bunların tövbesini kabul edecektir. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Kötülük yapmayı sürdürüp de içlerinden birine ölüm gelip çatınca, "Ben şimdi tövbe ettim" diyenlerin ve hakikati inkâr eden kimseler olarak ölenlerin tövbesi ise kabul edilmez: onlar için elem verici bir azap hazırlamışızdır. (15–18)

Ey iman edenler! Kadınlara, istemedikleri hâlde mirasçı olmanız size helâl değildir. Apaçık bir hayâsızlık yapmış olmaları dışında, onlara verdiklerinizin bir kısmını geri almak için onları sıkıştırmayın. Onlarla iyi geçinin; onlardan hoşlanmasanız bile, olur ki hoşlanmadığınız bir şeye Allah çok hayır koymuştur. Bir eşin yerine başka bir eş almak isterseniz, onlardan birine yüklerle mal vermiş olsanız bile, ondan hiçbir şeyi geri almayın. İftira ederek ve apaçık günah işleyerek mi onu geri alacaksınız? Birbirinize karışıp katılmışken ve onlar sizden sağlam bir söz almışken onu nasıl alırsınız? (19–21)

Babalarınızın evlendiği kadınlarla evlenmeyin — geçmişte olanlar başka: bu bir hayâsızlık, iğrenç bir şey ve kötü bir yoldu. Size şunlarla evlenmek haram kılındı: anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeşin kızları, kız kardeşin kızları, sizi emziren sütanneleriniz, süt kız kardeşleriniz, eşlerinizin anneleri ve kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup himayenizde bulunan üvey kızlarınız — onlarla birleşmemişseniz size günah yoktur — ve kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri. İki kız kardeşi bir arada almanız da haram kılındı — geçmişte olanlar başka. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Evli kadınlar da haram kılındı; cariyeleriniz başka: bu, Allah'ın size yazdığı hükümdür. Bunların dışındakiler, zinadan uzak durup namuslu bir evlilik amacıyla mallarınızla istemeniz şartıyla size helâl kılındı. Onlardan yararlanmanıza karşılık, kendilerine haklarını bir borç olarak verin; bu borç belirlendikten sonra karşılıklı rızayla anlaştığınız şeylerde size günah yoktur. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. (22–24)

İçinizden kimin, iman etmiş hür kadınlarla evlenmeye gücü yetmezse, iman etmiş cariyelerinizden biriyle evlensin. Allah imanınızı en iyi bilendir: hepiniz birbirinizdensiniz. Öyleyse onlarla, sahiplerinin izniyle evlenin ve mehirlerini uygun biçimde verin; iffetli kadınlar olarak, zina etmeksizin ve gizli dostlar edinmeksizin. Evlendikten sonra bir hayâsızlık yaparlarsa, onlara, hür kadınlar için öngörülen cezanın yarısı uygulanır. Bu, içinizden günaha düşmekten korkanlar içindir; sabretmeniz ise sizin için daha hayırlıdır. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Allah size açıklamak, sizi sizden öncekilerin yollarına iletmek ve tövbenizi kabul etmek istiyor: Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Allah tövbenizi kabul etmek istiyor; arzularının peşinden gidenler ise büsbütün yoldan sapmanızı istiyorlar. Allah yükünüzü hafifletmek istiyor; çünkü insan zayıf yaratılmıştır. (25–28)

Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksız yollarla yemeyin; ancak karşılıklı rızaya dayanan ticaret başka. Birbirinizi de öldürmeyin. Allah size karşı çok merhametlidir. Kim saldırganlık ve haksızlıkla bunu yaparsa, onu ateşe atacağız; bu, Allah için kolaydır. Size yasaklanan büyük günahlardan kaçınırsanız, küçük kusurlarınızı örter ve sizi şerefli bir kapıdan içeri alırız. Allah'ın bir kısmınıza ötekilerden üstün olarak verdiği şeylere imrenmeyin: erkeklere kazandıklarından bir pay, kadınlara da kazandıklarından bir pay vardır. Allah'tan lütfunu isteyin; Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Ana babanın ve yakın akrabanın bıraktıkları için her birine mirasçılar belirledik; yeminle bağlandığınız kimselere de paylarını verin. Allah her şeye şahittir. (29–33)

Allah'ın birini ötekinden üstün kılmasından ve mallarından harcamalarından dolayı erkekler, kadınların koruyup gözeticisidir. İyi kadınlar gönülden boyun eğerler; Allah'ın

korunmasını istediği şeyleri kocalarının yokluğunda korurlar. Başkaldırmalarından endişe ettiğiniz kadınlara gelince, onlara öğüt verin, sonra onları yataklarında yalnız bırakın, sonra kendilerinden ayrı durun; size itaat ederlerse, artık onların aleyhine bir yol aramayın. Allah çok yücedir, çok büyüktür. Karı kocanın arasının açılmasından korkarsanız, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin; ikisi de barışmak isterlerse, Allah aralarını bulur. Allah her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır. (34–35)

Allah'a kulluk edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolda kalmışa ve elinizin altındaki kölelere iyilik edin. Allah kendini beğenip böbürlenenleri sevmez: onlar ki cimrilik eder, başkalarına da cimriliği emreder ve Allah'ın lütfundan kendilerine verdiklerini gizlerler. Hakikati inkâr edenler için alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır. Onlar, mallarını insanlara gösteriş için harcar, Allah'a da ahiret gününe de inanmazlar. Şeytan kimin arkadaşı olursa, o ne kötü bir arkadaştır! Allah'a ve ahiret gününe iman etselerdi ve Allah'ın kendilerine verdiği rızıktan harcasalardı ne zararları olurdu? Allah onları çok iyi bilir. Allah hiç kimseye zerre kadar haksızlık etmez; zerre kadar bir iyilik olursa onu kat kat artırır ve kendi katından büyük bir mükâfat verir. Her topluluktan bir şahit getirdiğimiz ve seni de (Ey Peygamber) bunlara karşı şahit olarak getirdiğimiz zaman hâlleri nice olacak? O gün, hakikati inkâr edip Elçi'ye karşı gelmiş olanlar, yerin dibine geçirilip yerle bir edilmeyi isteyecekler ve Allah'tan hiçbir sözü gizleyemeyeceklerdir. (36–42)

Ey iman edenler! Sarhoşken, ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın; cünüpken de — yolcu olmanız dışında — yıkanıncaya kadar yaklaşmayın. Hasta ya da yolculukta iseniz yahut biriniz ihtiyacını gidermekten gelmişse veya kadınlara dokunmuşsanız ve su bulamamışsanız, temiz bir toprağa yönelin, yüzlerinizi ve ellerinizi onunla meshedin. Allah çok affedendir, çok bağışlayandır. (43)

Kendilerine Kitap'tan bir pay verilenleri düşünmedin mi? Sapıklığı satın alıyorlar ve sizin de yolu şaşırmanızı istiyorlar. Allah düşmanlarınızı en iyi bilendir; dost olarak Allah yeter, yardımcı olarak da Allah yeter. Yahudilerden öyleleri vardır ki sözleri yerlerinden kaydırırlar; dillerini eğip bükerek ve dine saldırarak "İşittik ve karşı geldik", "Dinle, dinlemez olasıca" ve "Râinâ" derler. Eğer onlar, "İşittik ve itaat ettik", "Dinle" ve "Unzurnâ" deselerdi, bu kendileri için daha hayırlı ve daha doğru olurdu; fakat Allah, inkârları yüzünden onları lânetlemiştir; bu yüzden pek az inanırlar. (44–46)

Ey kendilerine Kitap verilenler! Biz birtakım yüzleri silip arkalarına çevirmeden ya da cumartesi halkını lânetlediğimiz gibi onları da lânetlemeden önce, yanınızdakini doğrulayıcı olarak indirdiğimize iman edin. Allah'ın emri mutlaka yerine gelir. Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz; bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa, korkunç bir günah uydurmuş olur. Kendilerini temize çıkaranları düşünmedin mi? Hayır; Allah dilediğini temize çıkarır ve onlara hurma çekirdeğindeki iplik kadar bile haksızlık edilmez. Bak, Allah'a karşı nasıl yalan uyduruyorlar; apaçık bir günah olarak bu yeter. Kendilerine Kitap'tan bir pay verilenleri düşünmedin mi? Putlara ve tâğûta inanıyorlar ve hakikati inkâr edenler için, "Bunlar, iman edenlerden daha doğru yoldadır" diyorlar. İşte onlar, Allah'ın lânetlediği kimselerdir; Allah kimi lânetlerse, ona hiçbir yardımcı bulamazsın. Yoksa onların hükümranlıktan bir payları mı var? Öyle olsaydı, insanlara bir çekirdek zerresi kadar bile vermezlerdi. Yoksa Allah'ın lütfundan insanlara verdiği şeyler yüzünden onları kıskanıyorlar mı? Oysa Biz İbrahim ailesine Kitab'ı ve hikmeti verdik; onlara büyük bir hükümranlık da verdik. Onlardan kimi ona iman etti, kimi de ondan yüz çevirdi; alevli bir ateş olarak cehennem yeter. Âyetlerimizi inkâr edenleri ateşe atacağız: derileri yanıp döküldükçe, azabı tatsınlar diye onları başka derilerle değiştireceğiz. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. İman edip salih ameller işleyenleri ise altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetlere koyacağız; orada onlar için tertemiz eşler vardır; onları koyu, serin gölgeliklere yerleştireceğiz. (47–57)

Allah size, emanetleri sahiplerine vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğinizde adaletle hükmetmenizi emreder. Allah'ın size verdiği öğüt ne güzeldir! Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Elçi'ye itaat edin ve içinizden yetki sahibi olanlara da. Bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, onu Allah'a ve Elçi'ye götürün: bu daha hayırlıdır ve sonuç bakımından daha güzeldir. Sana indirilene ve senden önce indirilenlere iman ettiklerini ileri sürenleri düşünmedin mi? Reddetmekle emrolundukları hâlde, tâğûtun önünde yargılanmak istiyorlar; şeytan da onları büsbütün saptırmak istiyor. Onlara "Allah'ın indirdiğine ve Elçi'ye gelin" denildiğinde, münafıkların senden büsbütün yüz çevirdiklerini görürsün. Kendi ellerinin önceden gönderdikleri yüzünden başlarına bir musibet geldiğinde hâlleri nice olacak? Sonra sana gelip, "Biz yalnızca iyilik ve uzlaştırma istedik" diye Allah'a yemin ederler. Bunlar, Allah'ın kalplerinde olanı bildiği kimselerdir; öyleyse onlardan yüz çevir, onlara öğüt ver ve kendileri hakkında içlerine işleyecek söz söyle. (58–63)

Biz her elçiyi, ancak Allah'ın izniyle kendisine itaat edilsin diye gönderdik. Onlar kendilerine zulmettiklerinde sana (Ey Peygamber) gelip Allah'tan bağışlanma dileselerdi, Elçi de onlar için bağışlanma dileseydi, Allah'ı tövbeleri çok kabul eden, çok merhamet eden olarak bulurlardı. Hayır! Rabbine andolsun ki, aralarındaki anlaşmazlıklarda seni hakem kılmadıkça, sonra da verdiğin hükme karşı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan bütünüyle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar. Eğer onlara "Canlarınızı verin" ya da "Yurtlarınızdan çıkın" diye emretseydik, pek azı dışında bunu yapmazlardı. Kendilerine verilen öğüdü yerine getirselerdi, bu onlar için daha hayırlı ve daha sağlamlaştırıcı olurdu; o zaman onlara katımızdan büyük bir mükâfat verir ve onları dosdoğru bir yola iletirdik. Kim Allah'a ve Elçi'ye itaat ederse, Allah'ın nimet verdiği kimselerle beraber olur: peygamberler, dosdoğru olanlar, şehitler ve iyiler — bunlar ne güzel arkadaştır! Bu lütuf Allah'tandır; bilen olarak Allah yeter. (64–70)

Ey iman edenler! Tedbirinizi alın; sonra bölük bölük ya da hep birlikte sefere çıkın. İçinizden öylesi de vardır ki ağırdan alır; başınıza bir musibet gelirse, "Allah bana lütfetti; çünkü onlarla beraber bulunmadım" der. Ama size Allah'tan bir lütuf erişirse — sanki sizinle kendisi arasında hiç dostluk yokmuş gibi — "Keşke onlarla beraber olsaydım da büyük bir başarı kazansaydım!" der. Dünya hayatını ahiret karşılığında satanlar Allah yolunda savaşsınlar; kim Allah yolunda savaşır da öldürülür ya da üstün gelirse, ona büyük bir mükâfat vereceğiz. Size ne oluyor da Allah yolunda ve "Rabbimiz! Bizi, halkı zalim olan şu şehirden çıkar; bize katından bir dost ver, bize katından bir yardımcı ver" diye yakaran ezilmiş erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz? İman edenler Allah yolunda savaşırlar; hakikati inkâr edenler ise tâğût yolunda savaşırlar. Öyleyse şeytanın dostlarıyla savaşın: şeytanın hilesi gerçekten zayıftır. (71–76)

Kendilerine, "Ellerinizi çekin, namazı kılın ve zekâtı verin" denilenleri düşünmedin mi? Sonra savaş kendilerine farz kılınınca, içlerinden bir grup, Allah'tan korkulması gerektiği gibi, hatta daha fazla, insanlardan korkmaya başladı ve "Rabbimiz! Savaşı bize niçin farz kıldın? Bize biraz daha süre verseydin ya!" dediler. De ki: "Dünya geçimliği azdır; ahiret ise Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır ve size hurma çekirdeğindeki iplik kadar bile haksızlık edilmez." Nerede olursanız olun, sağlam ve yüksek kulelerde bile olsanız, ölüm size yetişir. Onlara bir iyilik dokunsa, "Bu, Allah'tandır" derler; bir kötülük dokunsa, "Bu, senin yüzündendir" derler. De ki: "Hepsi Allah'tandır." Bu topluluğa ne oluyor ki neredeyse hiçbir sözü anlamıyorlar? Sana gelen her iyilik Allah'tandır; başına gelen her kötülük ise kendindendir. Seni insanlara bir elçi olarak gönderdik; şahit olarak Allah yeter. Kim Elçi'ye itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur; kim de yüz çevirirse, bilsin ki seni onların üzerine bekçi olarak göndermedik. "Baş üstüne" derler; ama yanından

çıktıklarında, içlerinden bir grup, senin söylediğinden başka bir şeyi geceleyin kurar. Allah, geceleyin kurduklarını yazmaktadır. Öyleyse onlardan yüz çevir ve Allah'a güven; vekil olarak Allah yeter. (77–81)

Hâlâ Kur'an üzerinde düşünmüyorlar mı? Eğer o, Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı, onda birçok çelişki bulurlardı.[6] (82)

Kendilerine güvenle ya da korkuyla ilgili bir haber geldiğinde onu hemen yayarlar; oysa onu Elçi'ye ve içlerinden yetki sahibi olanlara götürselerdi, onlardan işin iç yüzünü çıkarabilecek olanlar onu anlardı. Allah'ın size lütfu ve rahmeti olmasaydı, pek azınız dışında şeytana uyardınız. (83)

Öyleyse (Ey Peygamber) Allah yolunda savaş; sen yalnızca kendinden sorumlusun. İman edenleri de teşvik et: olur ki Allah, hakikati inkâr edenlerin gücünü kırar. Allah'ın gücü daha çetin, cezası daha şiddetlidir. (84)

Kim güzel bir işe aracılık ederse, ondan kendisine bir pay vardır; kim de kötü bir işe aracılık ederse, ondan kendisine bir yük vardır. Allah her şeyi gözetendir. Size bir selam verildiğinde, ondan daha güzeliyle selam verin ya da aynısıyla karşılık verin; Allah her şeyin hesabını tutandır.[7] (85–86)

Allah: O'ndan başka tanrı yoktur. Geleceğinde hiç şüphe olmayan kıyamet günü için sizi mutlaka toplayacaktır; kimin sözü Allah'ın sözünden daha doğru olabilir? (87)

Allah, kazandıkları yüzünden onları yeniden inkâra döndürmüşken, münafıklar hakkında size ne oluyor da ikiye ayrılıyorsunuz? Allah'ın sapıklıkta bıraktığını siz mi doğru yola iletmek istiyorsunuz? Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun için asla bir yol bulamazsın. Onlar, kendilerinin inkâr ettiği gibi sizin de inkâr etmenizi ve böylece eşit olmanızı isterler. Öyleyse Allah yolunda hicret etmedikçe onlardan dostlar edinmeyin; yüz çevirirlerse, onları yakalayın ve bulduğunuz yerde öldürün; onlardan ne bir dost ne de bir yardımcı edinin. Ancak sizinle aralarında antlaşma bulunan bir topluluğa sığınanlar yahut ne sizinle ne de kendi toplumlarıyla savaşmaya gönülleri el vermeyerek size gelenler başka. Allah dileseydi onları sizin üzerinize salardı da sizinle savaşırlardı. Öyleyse sizden

[6] **Temel Bir Âyet: Bilimsel, Felsefi, Tarihsel ve Teolojik Çelişkilerden Uzak Yüce Kur'an**
Kur'an 3:7 ve 4:82 – Bilim, Felsefe ve Teoloji Işığında Bütüncül Bir Tefsir
Kur'an 4:82 Üzerine Düşünmek – İlahî Tutarlılığın Psikolojisi, Felsefesi ve Teolojisi

[7] Bu temel âyetler müminlerde bir gönül zenginliği oluşturur; çünkü onlar, yaptıkları en küçük iyiliğin bile boşa gitmediğine kesin olarak inanırlar. Bu iyilikler kaydedilmektedir ve karşılığı verilecektir. Aynı şekilde, suçlu duruma düşmemek için dikkatli olmamız ve günahtan kaçınmamız gerekir.

uzak durur, sizinle savaşmaz ve size barış önerirlerse, Allah onların aleyhine size bir yol vermemiştir. Hem sizden hem de kendi toplumlarından güvende olmak isteyen başkalarını da bulacaksınız; ne zaman fitneye geri çağrılsalar ona baş aşağı dalarlar. Sizden uzak durmaz, size barış önermez ve ellerini çekmezlerse, onları yakalayın ve karşılaştığınız yerde öldürün: işte bunlara karşı size apaçık bir yetki verdik. (88–91)

Bir müminin, bir mümini öldürmesi olacak şey değildir; ancak yanlışlıkla olması başka. Kim bir mümini yanlışlıkla öldürürse, iman etmiş bir köleyi özgürlüğüne kavuşturması ve öldürülenin ailesine diyet ödemesi gerekir; ancak ailenin bunu sadaka olarak bağışlaması başka. Öldürülen, size düşman bir topluluktan olup mümin ise, iman etmiş bir köleyi özgürlüğüne kavuşturmak gerekir; sizinle aralarında antlaşma bulunan bir topluluktan ise, ailesine diyet ödemek ve iman etmiş bir köleyi özgürlüğüne kavuşturmak gerekir. Buna imkân bulamayan kimse, Allah tarafından kabul edilecek bir tövbe olarak art arda iki ay oruç tutmalıdır. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Kim bir mümini kasten öldürürse, cezası, içinde ebedî kalacağı cehennemdir: Allah ona gazap etmiş, onu lânetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır. Ey iman edenler! Allah yolunda sefere çıktığınızda iyice araştırın; size selam verene, dünya hayatının geçici kazancını arayarak "Sen mümin değilsin" demeyin — Allah katında bol ganimetler vardır. Daha önce siz de öyleydiniz; Allah size lütfetti. Öyleyse iyice araştırın. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. (92–94)

Müminlerden — özür sahibi olanlar dışında — evde oturanlar, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenlerle bir olmaz. Allah, mallarıyla ve canlarıyla cihad edenleri, oturanlardan bir derece üstün kılmıştır. Allah hepsine en güzel karşılığı vadetmiştir; ama cihad edenleri, oturanlara büyük bir mükâfatla üstün kılmıştır: kendi katından dereceler, bağışlanma ve rahmet. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (95–96)

Kendilerine zulmetmiş olanların canlarını alırken melekler, "Ne durumdaydınız?" diyecekler. Onlar, "Biz yeryüzünde ezilmiş kimselerdik" diye cevap verecekler. Melekler, "Allah'ın yeri geniş değil miydi ki orada hicret edeydiniz?" diyecekler. İşte onların barınağı cehennemdir — ne kötü varış yeridir orası! Ancak gerçekten çaresiz olan, hiçbir imkânı bulunmayan ve bir yol bulamayan erkekler, kadınlar ve çocuklar başka; umulur ki Allah bunları affeder: Allah çok affedendir, çok bağışlayandır. Kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde sığınacak pek çok yer ve bolluk bulur. Kim Allah'a ve Elçisi'ne hicret etmek üzere evinden çıkar da sonra ölüm kendisine yetişirse, onun mükâfatı Allah'a aittir; Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (97–100)

Yeryüzünde yolculuğa çıktığınızda, hakikati inkâr edenlerin size saldırmasından korkarsanız, namazı kısaltmanızda size günah yoktur: hakikati inkâr edenler sizin apaçık düşmanlarınızdır. (Ey Peygamber) Sen onların arasında bulunup da onlara namaz kıldırdığında, içlerinden bir grup silahlarını yanlarına alarak seninle birlikte namaza dursun. Secde ettiklerinde arkanıza geçsinler; henüz namaz kılmamış olan öteki grup gelsin, tedbirlerini ve silahlarını alarak seninle birlikte kılsınlar. Hakikati inkâr edenler, silahlarınızdan ve eşyanızdan habersiz kalmanızı isterler ki üzerinize tek bir baskınla çullansınlar. Yağmur yüzünden sıkıntı çekiyorsanız ya da hasta iseniz, silahlarınızı bırakmanızda size günah yoktur; ama tedbirinizi alın. Allah, hakikati inkâr edenler için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır. Namazı bitirdiğinizde, ayakta dururken, otururken ve yanlarınız üzerine yatarken Allah'ı anın. Güvene kavuştuğunuzda ise namazı tam olarak kılın: namaz, müminlere belirli vakitlerde farz kılınmıştır. Düşmanı izlemekte gevşeklik göstermeyin: siz acı çekiyorsanız, onlar da sizin çektiğiniz gibi acı çekiyorlar; üstelik siz Allah'tan, onların ummadıkları şeyleri umuyorsunuz. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. (101–104)

(Ey Peygamber) Biz sana Kitab'ı hak ile indirdik ki insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiğiyle hükmedesin; öyleyse hainlerin savunucusu olma. Allah'tan bağışlanma dile: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Kendilerine hıyanet edenleri savunma: Allah, hainlikte ileri giden günahkâr hiç kimseyi sevmez. Onlar insanlardan gizlenirler, ama Allah'tan gizlenemezler: O'nun hoşnut olmadığı sözleri geceleyin kurarlarken O, onlarla beraberdir; Allah onların bütün yaptıklarını kuşatmıştır. İşte siz, dünya hayatında onları savunuyorsunuz; peki kıyamet günü Allah'a karşı onları kim savunacak ya da onlara kim vekil olacak? Kim bir kötülük yapar ya da kendine zulmeder de sonra Allah'tan bağışlanma dilerse, Allah'ı çok bağışlayan, çok merhamet eden olarak bulur. Kim bir günah kazanırsa, onu yalnızca kendi aleyhine kazanmış olur; Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Kim bir hata ya da günah işler de sonra onu suçsuz birinin üzerine atarsa, bir iftirayı ve apaçık bir günahı yüklenmiş olur. (105–112)

(Ey Peygamber) Allah'ın sana lütfu ve rahmeti olmasaydı, onlardan bir grup seni saptırmaya kesinlikle karar vermişti; oysa yalnızca kendilerini saptırırlar ve sana hiçbir zarar veremezler. Allah sana Kitab'ı ve hikmeti indirdi, sana bilmediklerini öğretti: Allah'ın sana lütfu gerçekten büyüktür. Onların gizli konuşmalarının çoğunda hayır yoktur; ancak bir sadakayı, bir iyiliği ya da insanların arasını düzeltmeyi öğütleyen kimse başka. Kim bunu Allah'ın hoşnutluğunu arayarak yaparsa, ona büyük bir mükâfat vereceğiz. Kim de kendisine doğru yol apaçık belli olduktan sonra Elçi'ye karşı çıkar ve

müminlerin yolundan başka bir yola uyarsa, onu döndüğü yolda bırakır ve cehenneme atarız — ne kötü varış yeridir orası! (113–115)

Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz; bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa, büsbütün yoldan sapmış olur. Onlar, O'nu bırakıp ancak birtakım dişi tanrılara yalvarırlar; aslında yalnızca, Allah'ın lânetlediği inatçı şeytana yalvarırlar. O demişti ki: "Kullarından belirli bir pay edineceğim; onları saptıracağım, boş kuruntulara boğacağım; onlara emredeceğim de hayvanların kulaklarını yaracaklar; onlara emredeceğim de Allah'ın yarattığını değiştirecekler." Kim Allah'ı bırakıp şeytanı dost edinirse, apaçık bir hüsrana uğramış olur. Şeytan onlara vaatlerde bulunur ve onları boş kuruntulara boğar; oysa şeytanın onlara vadettiği, aldatmacadan başka bir şey değildir. İşte onların barınağı cehennemdir; oradan kaçacak bir yer de bulamayacaklardır. İman edip salih ameller işleyenleri ise altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetlere koyacağız: bu, Allah'ın gerçek vaadidir — kimin sözü Allah'ın sözünden daha doğru olabilir? İş ne sizin kuruntularınıza ne de Kitap ehlinin kuruntularına göredir: kim bir kötülük yaparsa onun cezasını görür ve Allah'tan başka ne bir dost ne de bir yardımcı bulabilir. Erkek olsun kadın olsun, kim mümin olarak salih ameller işlerse, işte onlar cennete girecekler ve kendilerine çekirdek zerresi kadar bile haksızlık edilmeyecektir. İyilik yaparak bütün varlığıyla Allah'a teslim olan ve hanif olan İbrahim'in inanç yoluna uyan kimseden din bakımından daha güzel kim olabilir? Allah, İbrahim'i dost edinmiştir. Göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi Allah'ındır; Allah her şeyi kuşatmıştır. (116–126)

(Ey Peygamber) Senden kadınlar hakkında hüküm istiyorlar. De ki: "Onlar hakkındaki hükmü size Allah bildiriyor; bir de Kitap'ta size okunanlar: kendileri için belirlenmiş olanı vermediğiniz ve evlenmek istediğiniz yetim kızlar hakkında, çaresiz çocuklar hakkında ve yetimlere karşı adaleti gözetmeniz hakkında. Ne hayır işlerseniz, Allah onu çok iyi bilir." (127)

Bir kadın, kocasının kötü davranmasından ya da kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse, aralarında anlaşarak uzlaşmalarında ikisine de günah yoktur; uzlaşmak daha hayırlıdır. Nefisler cimriliğe yatkındır; ama iyilik eder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Ne kadar isteseniz de eşleriniz arasında tam eşit davranmaya asla güç yetiremezsiniz; bari birine büsbütün yönelip ötekini askıda kalmış gibi bırakmayın. Hâlinizi düzeltir ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. İkisi ayrılırlarsa, Allah bolluğundan her birini başkasına muhtaç olmaktan kurtarır: Allah'ın lütfu her şeyi kuşatır; O, hikmet sahibidir. Göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi Allah'ındır.

Sizden önce kendilerine Kitap verilenlere de size de şunu emrettik: Allah'a karşı gelmekten sakının. Hakikati inkâr ederseniz, bilin ki göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi Allah'ındır; Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, her türlü övgüye lâyıktır. Göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi Allah'ındır; vekil olarak Allah yeter. Ey insanlar! O dilerse sizi büsbütün ortadan kaldırır ve yerinize başkalarını getirir: Allah buna gücü yetendir. Kim dünya karşılığını isterse, bilsin ki dünyanın da ahiretin de karşılığı Allah katındadır; Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir. (128–134)

Ey iman edenler! Kendinizin, ana babanızın ve yakın akrabanızın aleyhine bile olsa, Allah için şahitlik eden kimseler olarak adaleti dimdik ayakta tutun; kişi zengin de olsa yoksul da olsa, Allah ikisine de daha yakındır. Öyleyse adaletten sapmamak için kendi arzunuza uymayın; şahitliği eğip bükerseniz ya da yüz çevirirseniz, bilin ki Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Ey iman edenler! Allah'a, Elçisi'ne, Elçisi'ne indirdiği Kitab'a ve daha önce indirdiği Kitab'a iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, Kitaplarını, elçilerini ve ahiret gününü inkâr ederse, büsbütün yoldan sapmış olur. İman edip sonra inkâr eden, sonra yine iman edip yine inkâr eden, sonra da inkârda ileri gidenler var ya, Allah onları bağışlayacak değildir; onları herhangi bir yola iletecek de değildir. Münafıklara, kendilerini elem verici bir azabın beklediğini müjdele — (135–138)

onlar ki müminleri bırakıp hakikati inkâr edenleri dost edinirler. Onların yanında izzet mi arıyorlar? Oysa bütün izzet Allah'ındır. O, Kitap'ta size şunu zaten indirmiştir: Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini ve alaya alındığını işittiğinizde, onlar başka bir söze geçinceye kadar yanlarında oturmayın; yoksa siz de onlar gibi olursunuz. Allah, münafıkları ve hakikati inkâr edenleri hep birlikte cehennemde toplayacaktır. Onlar sizi gözetleyip dururlar: Allah'tan size bir zafer gelirse, "Biz sizinle beraber değil miydik?" derler; hakikati inkâr edenlerin bir payı olursa, "Biz size üstün gelmedik mi, sizi müminlerden korumadık mı?" derler. Allah kıyamet günü aranızda hükmünü verecektir; Allah, hakikati inkâr edenlere müminlerin aleyhine asla bir yol vermeyecektir. (139–141)

Münafıklar Allah'ı aldatmaya çalışırlar; oysa onları aldatan O'dur. Namaza kalktıklarında üşenerek kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar ve Allah'ı pek az anarlar. İkisi arasında bocalayıp dururlar; ne bunlara bağlanırlar ne de onlara. Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun için asla bir yol bulamazsın. Ey iman edenler! Müminleri bırakıp hakikati inkâr edenleri dost edinmeyin. Allah'a kendi aleyhinize apaçık bir delil mi vermek istiyorsunuz? Münafıklar ateşin en alt katında olacaklardır; onlara hiçbir yardımcı da bulamazsın. Ancak tövbe eden, hâllerini düzelten, Allah'a sımsıkı tutunan ve dinlerini içtenlikle yalnız Allah'a özgü kılanlar başka: onlar müminlerle beraberdirler; Allah müminlere büyük bir mükâfat verecektir. Siz şükreder ve iman ederseniz, Allah size neden azap etsin? Allah şükrün

karşılığını verendir, her şeyi bilendir. Allah, kötü sözün açıkça söylenmesini sevmez; ancak haksızlığa uğrayan başka. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Bir iyiliği açıklasanız da gizleseniz de ya da bir kötülüğü affetseniz de, bilin ki Allah çok affedendir, her şeye gücü yetendir. (142–149)

Allah'ı ve elçilerini inkâr edenler, Allah ile elçileri arasında ayrım yapmak isteyerek "Bir kısmına inanır, bir kısmını inkâr ederiz" diyenler ve ikisinin arasında bir yol tutmak isteyenler var ya, işte gerçek inkârcılar onlardır; inkârcılar için alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır. Allah'a ve elçilerine iman eden ve onlardan hiçbiri arasında ayrım yapmayanlara gelince, Allah onlara mükâfatlarını verecektir; Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (150–152)

Kitap ehli senden, kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyor. Onlar Musa'dan bundan daha büyüğünü istemişler, "Allah'ı bize açıkça göster" demişlerdi; zulümleri yüzünden onları yıldırım çarpmıştı. Sonra, kendilerine açık deliller geldikten sonra buzağıyı tanrı edindiler; Biz bunu da affettik ve Musa'ya apaçık bir yetki verdik. Onlardan söz alırken dağı üzerlerine kaldırdık; onlara "Kapıdan alçak gönüllülükle girin" dedik; "Cumartesi yasağını çiğnemeyin" dedik ve onlardan sağlam bir söz aldık. Sonra sözlerini bozmaları, Allah'ın âyetlerini inkâr etmeleri, peygamberleri haksız yere öldürmeleri ve "Kalplerimiz örtülüdür" demeleri yüzünden onları cezalandırdık — hayır; Allah, inkârları yüzünden o kalpleri mühürlemiştir; bu yüzden pek az inanırlar — ve inkârları, Meryem'e korkunç bir iftira atmaları ve "Biz, Allah'ın Elçisi Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük" demeleri yüzünden. Oysa onu öldürmediler, çarmıha da germediler; fakat onlara öyle göründü. Onun hakkında ayrılığa düşenler, bu konuda şüphe içindedirler: onların bu konuda zanna uymaktan başka hiçbir bilgileri yoktur; onu kesin olarak öldürmediler. Hayır; Allah onu kendi katına yükseltti; Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Kitap ehlinden hiç kimse yoktur ki ölümünden önce ona iman edecek olmasın; kıyamet günü de o, onların aleyhine şahit olacaktır. Yahudilerin zulmü, birçok kimseyi Allah'ın yolundan çevirmeleri, kendilerine yasaklandığı hâlde faiz almaları ve insanların mallarını haksız yere yemeleri yüzünden, kendilerine helâl kılınmış olan temiz şeyleri onlara haram kıldık. İçlerinden hakikati inkâr edenler için elem verici bir azap hazırlamışızdır. Fakat içlerinden bilgide derinleşmiş olanlar ve müminler, sana (Ey Peygamber) indirilene ve senden önce indirilenlere iman ederler. Namazı kılan, zekâtı veren, Allah'a ve ahiret gününe iman edenler var ya, işte onlara büyük bir mükâfat vereceğiz. (153–162)

(Ey Peygamber) Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a ve torunlarına, İsa'ya, Eyyüp'e, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a da vahyettik; Davut'a da Zebur'u verdik. Daha önce sana

anlattığımız elçiler de var, sana anlatmadığımız elçiler de — Allah Musa ile doğrudan konuştu. Elçilerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahanesi kalmasın diye, müjdeleyici ve uyarıcı elçiler gönderdik: Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Fakat Allah, sana indirdiğine şahitlik eder: onu kendi ilmiyle indirmiştir; melekler de şahitlik ederler — şahit olarak Allah yeter. Hakikati inkâr eden ve başkalarını Allah'ın yolundan çevirenler, büsbütün yoldan sapmışlardır. Hakikati inkâr eden ve zulmedenleri Allah bağışlayacak değildir; onları, içinde ebedî kalacakları cehennem yolundan başka bir yola iletecek de değildir. Bu, Allah için kolaydır. (163–169)

Ey insanlar! Elçi size Rabbinizden hak ile geldi; öyleyse iman edin: bu sizin için daha hayırlıdır. İnkâr ederseniz, bilin ki göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır; Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Ey Kitap ehli! Dininizde aşırıya gitmeyin ve Allah hakkında gerçekten başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesih, yalnızca Allah'ın elçisi, Meryem'e ulaştırdığı Kelimesi ve O'ndan bir ruhtur. Öyleyse Allah'a ve elçilerine iman edin; "Üçtür" demeyin. Vazgeçin: bu sizin için daha hayırlıdır. Allah yalnızca tek bir Tanrı'dır; O, çocuğu olmaktan yücedir! Göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi O'nundur; vekil olarak Allah yeter. Mesih, Allah'a kul olmaktan asla çekinmez; Allah'a yakın kılınmış melekler de çekinmezler. Kim O'na kulluk etmekten çekinir ve büyüklük taslarsa, bilsin ki O, hepsini huzurunda toplayacaktır. İman edip salih ameller işleyenlere gelince, O, mükâfatlarını eksiksiz verecek ve lütfundan onlara daha fazlasını da katacaktır. Kulluktan çekinip büyüklük taslayanları ise elem verici bir azapla cezalandıracak; onlar kendileri için Allah'tan başka ne bir dost ne de bir yardımcı bulabileceklerdir. (170–173)

Ey insanlar! Size Rabbinizden bir kesin delil geldi; size apaçık bir nur da indirdik. Allah'a iman edip O'na sımsıkı tutunanlara gelince, O, onları kendi katından bir rahmete ve lütfa sokacak ve onları dosdoğru bir yolla kendisine iletecektir. (174–175)

(Ey Peygamber) Senden hüküm istiyorlar. De ki: "Allah size, ana babası ve çocuğu olmayan kimse hakkında hükmünü bildiriyor: çocuğu olmayan bir adam ölür de bir kız kardeşi bulunursa, bıraktığının yarısı onundur; kız kardeşinin çocuğu yoksa, erkek de ona mirasçı olur. Kız kardeşler iki tane ise, bıraktığının üçte ikisi onlarındır; erkekli kızlı kardeşler ise, erkeğin payı iki kızın payı kadardır. Sapmayasınız diye Allah size bunu açıklıyor; Allah her şeyi hakkıyla bilendir." (176)

5. Sofra (Al-Mā'ida)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey iman edenler! Verdiğiniz sözleri yerine getirin. Size okunacak olanlar dışında davarlar size helâl kılındı; ancak ihramlı iken av avlamak helâl değildir. Allah dilediği hükmü verir. Ey iman edenler! Allah'ın nişanelerine, haram aya, kurbanlık hayvanlara, onları belli eden gerdanlıklara ve Rablerinin lütfunu ve hoşnutluğunu arayarak Beyt-i Haram'a yönelenlere saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktığınızda avlanabilirsiniz. Sizi bir zamanlar Mescid-i Haram'dan alıkoydular diye bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi haddi aşmaya sürüklemesin. İyilikte ve Allah'a karşı gelmekten sakınmada yardımlaşın; günahta ve düşmanlıkta yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah'ın azabı çetindir. (1–2)

Size şunlar haram kılındı: leş, kan, domuz eti, Allah'tan başkasına adanmış olan, boğulmuş, vurularak öldürülmüş, yüksekten düşerek ölmüş, boynuzlanarak ölmüş ve yırtıcı hayvanın parçaladığı hayvan — henüz canlı iken kestikleriniz başka — ve dikili taşlar üzerinde kurban edilenler. Fal oklarıyla pay aramanız da haram kılındı: bu, yoldan çıkmaktır. Bugün hakikati inkâr edenler, dininizi yıkmaktan umutlarını kesmişlerdir; öyleyse onlardan korkmayın, Benden korkun. Bugün sizin için dininizi olgunlaştırdım, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak Allah'a teslimiyeti seçtim. Kim de günaha yönelmeksizin açlıktan çaresiz kalırsa, bilsin ki Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (3)

Sana, kendilerine neyin helâl kılındığını soruyorlar. De ki: "Bütün temiz şeyler size helâl kılındı; Allah'ın size öğrettiklerinden öğreterek yetiştirdiğiniz av hayvanlarının sizin için tuttukları da öyle. Onların sizin için tuttuklarından yiyin ve üzerine Allah'ın adını anın. Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah hesabı çabuk görendir." Bugün bütün temiz şeyler size helâl kılındı. Kendilerine Kitap verilenlerin yiyeceği size helâldir; sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Mümin kadınlardan iffetli olanlar ve sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden iffetli kadınlar da, zina etmeksizin ve gizli dost edinmeksizin, namuslu bir evlilik amacıyla mehirlerini verdiğinizde size helâldir. Kim imanı reddederse, yaptığı boşa gitmiştir ve o, ahirette hüsrana uğrayanlardandır. (4–5)

Ey iman edenler! Namaza kalktığınızda yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın, başlarınızı meshedin ve bileklere kadar ayaklarınızı yıkayın. Cünüp iseniz iyice temizlenin. Hasta ya da yolculukta iseniz yahut biriniz ihtiyacını gidermekten gelmişse veya kadınlara dokunmuşsanız ve su bulamamışsanız, temiz bir toprağa yönelin, yüzlerinizi ve ellerinizi onunla meshedin. Allah size bir güçlük çıkarmak istemez; fakat sizi

tertemiz kılmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz. Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve "İşittik ve itaat ettik" dediğinizde sizi kendisiyle bağladığı sözü hatırlayın. Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah kalplerde olanı çok iyi bilir. (6–7)

Ey iman edenler! Allah için dimdik duran, adaletle şahitlik eden kimseler olun; bir topluluğa duyduğunuz kin sizi adaletsizliğe sürüklemesin. Âdil olun: bu, Allah'a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır. Allah, iman edip salih ameller işleyenlere söz vermiştir: onlar için bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır. Hakikati inkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, onlar alevli ateş halkıdır. (8–10)

Ey iman edenler! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın: hani bir topluluk size el uzatmaya yeltenmişti de O, onların ellerini sizden çekmişti. Allah'a karşı gelmekten sakının; iman edenler yalnız Allah'a güvensinler. (11)

Allah, İsrailoğulları'ndan söz almıştı; içlerinden on iki başkan da görevlendirmiştik. Allah şöyle buyurmuştu: "Ben sizinle beraberim. Namazı kılar, zekâtı verir, elçilerime iman eder, onları destekler ve Allah'a güzel bir borç verirseniz, kötülüklerinizi mutlaka örteceğim ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Bundan sonra içinizden kim hakikati inkâr ederse, doğru yoldan sapmış olur." Sonra, sözlerini bozmaları yüzünden onları lânetledik ve kalplerini katılaştırdık. Onlar sözleri yerlerinden kaydırırlar; kendilerine hatırlatılan şeylerin bir kısmını da unuttular. İçlerinden pek azı dışında, onlardan hep bir hainlik göreceksin; yine de onları affet ve aldırma: Allah iyilik edenleri sever. "Biz Hıristiyanız" diyenlerden de söz almıştık; fakat onlar da kendilerine hatırlatılan şeylerin bir kısmını unuttular. Biz de kıyamet gününe kadar aralarına düşmanlık ve kin saldık; Allah onlara yapmakta olduklarını bildirecektir. (12–14)

Ey Kitap ehli! Size, Kitap'tan gizlemekte olduğunuz şeylerin birçoğunu açıklayan, birçoğundan da vazgeçen Elçimiz geldi. Size Allah'tan bir nur ve apaçık bir Kitap geldi; Allah onunla, hoşnutluğunu arayanları esenlik yollarına iletir, onları izniyle kat kat karanlıklardan aydınlığa çıkarır ve dosdoğru bir yola iletir. "Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler kesinlikle hakikati inkâr etmişlerdir. De ki: "Allah, Meryem oğlu Mesih'i, annesini ve yeryüzünde olanların hepsini yok etmek isterse, O'na karşı kimin elinden bir şey gelir?" Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin hükümranlığı Allah'ındır: dilediğini yaratır ve Allah her şeye gücü yetendir. Yahudiler ve Hıristiyanlar, "Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz" derler. De ki: "Öyleyse günahlarınız yüzünden size niçin azap ediyor? Hayır; siz de O'nun yarattıklarından birer insansınız. O, dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder." Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin hükümranlığı Allah'ındır; dönüş de O'nadır. Ey Kitap ehli!

Elçilerin arasının kesildiği bir dönemde, "Bize ne bir müjdeleyici ne de bir uyarıcı geldi" demeyesiniz diye, size gerçekleri açıklayan Elçimiz geldi. İşte size bir müjdeleyici ve bir uyarıcı gelmiştir. Allah her şeye gücü yetendir. (15–19)

Hani Musa kavmine şöyle demişti: "Ey kavmim! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın: aranızdan peygamberler çıkardı, sizi hükümdarlar yaptı ve size âlemlerde hiç kimseye vermediğini verdi. Ey kavmim! Allah'ın sizin için yazdığı kutsal toprağa girin ve geri dönmeyin; yoksa hüsrana uğrayanlar olarak dönersiniz." Onlar, "Ey Musa! Orada çok güçlü bir topluluk var; onlar oradan çıkmadıkça biz oraya asla girmeyiz. Oradan çıkarlarsa, o zaman gireriz" dediler. Allah'tan korkan ve Allah'ın kendilerine lütufta bulunduğu iki adam, "Onların üzerine kapıdan girin; oraya girdiğinizde kesinlikle üstün gelirsiniz. Eğer inanıyorsanız yalnız Allah'a güvenin" dediler. Onlar, "Ey Musa! Onlar orada bulundukça biz oraya asla girmeyiz. Sen ve Rabbin gidin, savaşın — biz burada oturacağız" dediler. Musa, "Rabbim! Ben kendimden ve kardeşimden başkasına söz geçiremiyorum; bizimle bu yoldan çıkmış topluluğun arasını ayır" dedi. Allah şöyle buyurdu: "Öyleyse orası onlara kırk yıl yasaklanmıştır; yeryüzünde şaşkın şaşkın dolaşacaklar. Yoldan çıkmış topluluk için üzülme." (20–26)

Onlara Âdem'in iki oğlunun kıssasını gerçek olarak oku: hani ikisi de birer kurban sunmuşlardı; birinden kabul edilmiş, ötekinden kabul edilmemişti. Öteki, "Seni mutlaka öldüreceğim" dedi. Beriki dedi ki: "Allah ancak kendisine karşı gelmekten sakınanlardan kabul eder. Beni öldürmek için bana elini uzatsan bile, ben seni öldürmek için sana elimi uzatmayacağım: ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım. Ben isterim ki sen kendi günahınla birlikte benim günahımı da yüklenesin de ateş halkından olasın — zalimlerin cezası budur." Derken nefsi onu kardeşini öldürmeye sürükledi; onu öldürdü ve hüsrana uğrayanlardan oldu. Sonra Allah, kardeşinin çıplak cesedini nasıl örteceğini ona göstermek için yeri eşeleyen bir karga gönderdi. "Yazıklar olsun bana! Şu karga kadar bile olup kardeşimin cesedini örtmekten âciz miyim?" dedi ve pişman olanlardan oldu. İşte bu yüzden İsrailoğulları'na şunu yazdık: kim, bir cana karşılık ya da yeryüzünde bozgunculuk çıkarmanın cezası olmaksızın bir insanı öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur; kim de bir canı kurtarırsa, bütün insanların canını kurtarmış gibi olur. Elçilerimiz onlara açık delillerle gelmişlerdi; ama bundan sonra bile onların birçoğu yeryüzünde aşırılık etmeyi sürdürüyor. Allah'a ve Elçisi'ne karşı savaş açanların ve yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya çalışanların cezası ancak öldürülmeleri ya da asılmaları yahut ellerinin ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi veya o yerden sürülmeleridir. Bu, onlar için dünyada bir rezilliktir; ahirette de onları büyük bir azap beklemektedir. Ancak siz onları ele

geçirmeden önce tövbe edenler başka. Bilin ki Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (27–34)

Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının, O'na yaklaşmaya vesile arayın ve O'nun yolunda cihad edin ki kurtuluşa eresiniz. Hakikati inkâr edenlere gelince, yeryüzünde olanların hepsi ve bir o kadarı daha onların olsa da kıyamet gününün azabından kurtulmak için onu fidye olarak verseler, onlardan kabul edilmez: onları elem verici bir azap beklemektedir. Ateşten çıkmak isteyecekler, ama oradan çıkamayacaklardır: onlar için sürekli bir azap vardır. (35–37)

Hırsızlık eden erkeğin ve hırsızlık eden kadının, kazandıklarına karşılık olarak, Allah'tan ibret verici bir ceza olmak üzere ellerini kesin. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Kim de işlediği zulümden sonra tövbe eder ve hâlini düzeltirse, Allah onun tövbesini kabul eder: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Bilmez misin ki göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır? Dilediğine azap eder, dilediğini bağışlar; Allah her şeye gücü yetendir. (38–40)

Ey Elçi! Kalpleri iman etmediği hâlde ağızlarıyla "İman ettik" diyenlerden ve Yahudilerden inkârda yarışanlar seni üzmesin. Onlar yalana can kulağıyla kulak verirler; sana gelmemiş olan başka bir topluluğa da can kulağıyla kulak verirler. Sözleri yerlerinden kaydırırlar; "Size şu verilirse alın, o verilmezse sakının" derler. Allah kimi sınamaya uğratmak isterse, sen onun için Allah'a karşı hiçbir şey yapamazsın. Onlar, Allah'ın kalplerini arındırmak istemediği kimselerdir: onlar için dünyada rezillik, ahirette de büyük bir azap vardır. Onlar yalana can kulağıyla kulak verir, haramı da durmadan yerler. Sana gelirlerse, ister aralarında hüküm ver, ister onlardan yüz çevir; onlardan yüz çevirirsen sana hiçbir zarar veremezler. Hüküm verirsen de aralarında adaletle hüküm ver: Allah âdil olanları sever. İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında dururken nasıl oluyor da seni hakem yapıyorlar, sonra da bunun ardından yüz çeviriyorlar? Böyleleri mümin değildir. İçinde yol gösterme ve nur bulunan Tevrat'ı Biz indirdik. Allah'a teslim olmuş peygamberler onunla Yahudilere hükmederlerdi; din bilginleri ve âlimler de, korumakla görevlendirildikleri ve şahidi oldukları Allah'ın Kitabı'na göre öyle hükmederlerdi. Öyleyse insanlardan korkmayın, Benden korkun ve âyetlerimi az bir değere satmayın. Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar hakikati inkâr edenlerdir. Onda onlara şunu yazdık: cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş; yaralamalarda da misliyle karşılık vardır. Fakat kim bunu sadaka olarak bağışlarsa, bu onun için bir kefaret olur. Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar zalimlerdir. (41–45)

Onların izleri üzerinde, kendinden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu İsa'yı gönderdik. Ona, içinde yol gösterme ve nur bulunan, kendinden önce gelen Tevrat'ı doğrulayan ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir yol gösterici ve öğüt olan İncil'i verdik. İncil ehli, Allah'ın onda indirdiğiyle hükmetsin. Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar fasıklardır. (46–47)

(Ey Peygamber) Sana da Kitab'ı, kendinden önce gelen Kitab'ı doğrulayıcı ve onu gözetici olarak hak ile indirdik. Öyleyse aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet ve sana gelen gerçeği bırakıp onların arzularına uyma. Her biriniz için bir şeriat ve bir yol belirledik. Allah dileseydi sizi tek bir topluluk yapardı; fakat size verdikleriyle sizi sınamak için böyle yapmadı. Öyleyse hayırlı işlerde yarışın. Hepinizin dönüşü Allah'adır; O, ayrılığa düştüğünüz şeyleri size bildirecektir. Aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet, onların arzularına uyma ve Allah'ın sana indirdiğinin bir kısmından seni saptırmamaları için onlardan sakın. Yüz çevirirlerse, bil ki Allah bazı günahları yüzünden onları bir musibete uğratmak istiyor. Doğrusu insanların birçoğu fasıktır. Yoksa onlar cahiliye hükmünü mü arıyorlar? Kesin olarak inanan bir topluluk için hükmü Allah'tan daha güzel olan kim vardır? (48–50)

Ey iman edenler! Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmeyin: onlar birbirlerinin dostudurlar. İçinizden kim onları dost edinirse, o da onlardandır. Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. Kalplerinde hastalık olanların, "Başımıza bir felaket gelmesinden korkuyoruz" diyerek onlara koştuklarını görürsün. Ama olur ki Allah bir zafer ya da kendi katından bir emir getirir de onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı pişmanlığa boğulurlar. İman edenler de, "Sizinle beraber olduklarına dair var güçleriyle Allah'a yemin edenler bunlar mıydı?" derler. Onların yaptıkları boşa gitmiş ve hüsrana uğrayanlardan olmuşlardır. (51–53)

Ey iman edenler! İçinizden kim dininden dönerse, bilsin ki Allah öyle bir topluluk getirecektir ki O onları sever, onlar da O'nu severler; müminlere karşı alçak gönüllü, hakikati inkâr edenlere karşı onurlu ve güçlüdürler; Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar. Bu, Allah'ın lütfudur; onu dilediğine verir. Allah'ın lütfu her şeyi kuşatır; O, her şeyi bilendir. Sizin dostunuz ancak Allah'tır, O'nun Elçisi'dir ve iman edenlerdir: onlar ki namazı kılar, zekâtı verir ve rükû ederler. Kim Allah'ı, Elçisi'ni ve iman edenleri dost edinirse, bilsin ki üstün gelecek olanlar Allah'ın taraftarlarıdır. (54–56)

Ey iman edenler! İster sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden, ister hakikati inkâr edenlerden olsun, dininizi alay ve oyun konusu edinenleri dost edinmeyin; eğer

inanıyorsanız Allah'a karşı gelmekten sakının. Siz namaza çağırdığınızda onu alay ve oyun konusu ederler: bu, onların akıl etmeyen bir topluluk olmalarındandır. De ki: "Ey Kitap ehli! Bizden hoşlanmamanızın, Allah'a, bize indirilene ve daha önce indirilenlere iman etmemizden ve çoğunuzun yoldan çıkmış olmasından başka bir sebebi var mı?" De ki: "Allah katında karşılık bakımından bundan daha kötüsünü size haber vereyim mi? Allah'ın lânetlediği, gazap ettiği, içlerinden bir kısmını maymunlara ve domuzlara çevirdiği kimseler ve tâğûta kulluk edenler: işte bunların yeri daha kötüdür ve onlar doğru yoldan daha çok sapmışlardır." (57–60)

Size geldiklerinde "İman ettik" derler; oysa inkârla girmiş, yine onunla çıkmışlardır. Allah onların gizlediklerini en iyi bilendir. Onlardan birçoğunun günahta, düşmanlıkta ve haram yemede yarıştıklarını görürsün. Yaptıkları şey ne kötüdür! Din bilginleri ve âlimleri onları günah söz söylemekten ve haram yemekten alıkoysalardı ya! Yapıp ettikleri şey ne kötüdür! Yahudiler, "Allah'ın eli bağlıdır" dediler. Asıl kendi elleri bağlanmış ve söyledikleri yüzünden lânetlenmişlerdir. Hayır; O'nun iki eli de açıktır; dilediği gibi verir. Rabbinden sana indirilen, onlardan birçoğunun azgınlığını ve inkârını kesinlikle artıracaktır. Kıyamet gününe kadar aralarına düşmanlık ve kin saldık. Savaş için ne zaman bir ateş tutuştursalar, Allah onu söndürür. Onlar yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya çalışırlar; Allah ise bozguncuları sevmez. Kitap ehli iman edip Allah'a karşı gelmekten sakınsaydı, kötülüklerini örter ve onları nimet cennetlerine koyardık. Tevrat'ı, İncil'i ve Rablerinden kendilerine indirileni dimdik ayakta tutsalardı, üstlerinden ve ayaklarının altından yerlerdi. İçlerinde orta yolu tutan bir topluluk vardır; ama onların birçoğunun yaptığı ne kötüdür! (61–66)

Ey Elçi! Rabbinden sana indirileni duyur; bunu yapmazsan, O'nun mesajını ulaştırmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır: Allah, hakikati inkâr edenleri doğru yola iletmez. De ki: "Ey Kitap ehli! Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirileni dimdik ayakta tutmadıkça hiçbir temel üzerinde değilsiniz." (Ey Peygamber) Rabbinden sana indirilen, onlardan birçoğunun azgınlığını ve inkârını kesinlikle artıracaktır; öyleyse hakikati inkâr eden topluluk için üzülme. İman edenler, Yahudiler, Sâbiîler ve Hıristiyanlar — kim Allah'a ve ahiret gününe iman eder ve iyi işler yaparsa — onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. (67–69)

İsrailoğulları'ndan söz aldık ve onlara elçiler gönderdik. Ne zaman bir elçi, canlarının istemediği bir şeyle onlara geldiyse, kimini yalancı saydılar, kimini de öldürdüler. Bir sınama olmayacağını sandılar; bu yüzden kör ve sağır kesildiler. Sonra Allah tövbelerini kabul etti; ama onlardan birçoğu yine kör ve sağır kesildi. Allah onların bütün yaptıklarını görür. "Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler kesinlikle hakikati inkâr etmişlerdir. Oysa

Mesih, "Ey İsrailoğulları! Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin" demişti. Kim Allah'a ortak koşarsa, Allah ona cenneti haram kılmıştır; onun sığınağı ateştir. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur. (70–72)

"Allah, üçün üçüncüsüdür" diyenler kesinlikle hakikati inkâr etmişlerdir: tek bir Tanrı'dan başka hiçbir tanrı yoktur. Söylediklerinden vazgeçmezlerse, içlerinden hakikati inkâr edenlere mutlaka elem verici bir azap dokunacaktır. Hâlâ Allah'a yönelip O'ndan bağışlanma dilemeyecekler mi? Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Meryem oğlu Mesih yalnızca bir elçidir; ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Annesi de dosdoğru bir kadındı. İkisi de yemek yerdi. Bak, âyetleri onlara nasıl açıklıyoruz; sonra bak, nasıl da çevriliyorlar! De ki: "Allah'ı bırakıp, size ne zarar ne de fayda vermeye gücü yeten şeylere mi kulluk ediyorsunuz? Oysa her şeyi işiten, her şeyi bilen Allah'tır." De ki: "Ey Kitap ehli! Dininizde haksız yere aşırıya gitmeyin; daha önce sapmış, birçoğunu saptırmış ve doğru yoldan uzaklaşmış bir topluluğun arzularına da uymayın." (73–77)

İsrailoğulları'ndan hakikati inkâr edenler, Davut'un ve Meryem oğlu İsa'nın diliyle lânetlendiler; çünkü karşı geliyor ve haddi aşıp duruyorlardı. İşledikleri kötülükten birbirlerini alıkoymazlardı. Yaptıkları şey gerçekten ne kötüydü! Onlardan birçoğunun hakikati inkâr edenleri dost edindiklerini görürsün. Nefislerinin kendileri için önceden gönderdiği şey ne kötüdür: Allah onlara gazap etmiştir ve onlar azap içinde ebedî kalacaklardır. Allah'a, Peygamber'e ve ona indirilene iman etselerdi, onları dost edinmezlerdi; fakat onların birçoğu fasıktır. (78–81)

İnsanlar içinde müminlere en şiddetli düşmanlık besleyenlerin Yahudiler ve Allah'a ortak koşanlar olduğunu mutlaka göreceksin; müminlere sevgice en yakın olanların da "Biz Hıristiyanız" diyenler olduğunu mutlaka göreceksin. Bu, aralarında keşişlerin ve rahiplerin bulunmasından ve büyüklük taslamamalarındandır. Elçi'ye indirileni dinlediklerinde, tanıdıkları gerçek yüzünden gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün. Derler ki: "Rabbimiz! İman ettik; bizi şahitlerle birlikte yaz. Rabbimizin bizi iyiler topluluğuna katmasını umup dururken, Allah'a ve bize gelen gerçeğe niçin iman etmeyelim?" Allah da, söyledikleri bu söze karşılık onları, altlarından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetlerle ödüllendirdi. İyilik edenlerin mükâfatı budur. Hakikati inkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, onlar alevli ateş halkıdır. (82–86)

Ey iman edenler! Allah'ın size helâl kıldığı temiz şeyleri kendinize yasaklamayın ve haddi aşmayın: Allah haddi aşanları sevmez. Allah'ın size rızık olarak verdiği helâl ve temiz şeylerden yiyin ve iman ettiğiniz Allah'a karşı gelmekten sakının. Allah sizi, düşünmeden ağzınızdan çıkıveren yeminlerden dolayı sorumlu tutmaz; fakat bilerek bağlandığınız

yeminlerden dolayı sorumlu tutar. Yemini bozmanın kefareti, ailenize yedirdiğinizin ortalamasından on yoksulu doyurmak ya da onları giydirmek yahut bir köleyi özgürlüğüne kavuşturmaktır; buna imkân bulamayan üç gün oruç tutsun. Yemin ettiğinizde yeminlerinizin kefareti budur. Yine de yeminlerinizi tutun. Allah size âyetlerini işte böyle açıklar ki şükredesiniz. (87–89)

Ey iman edenler! Sarhoşluk veren içkiler, şans oyunları, putlar ve fal okları şeytan işi birer pisliktir; bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, sarhoşluk veren içkiler ve şans oyunlarıyla aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçmeyecek misiniz? Allah'a itaat edin, Elçi'ye itaat edin ve sakının. Yüz çevirirseniz, bilin ki Elçimize düşen yalnızca apaçık bildirmektir. İman edip salih ameller işleyenlere, Allah'a karşı gelmekten sakındıkları, iman edip salih ameller işledikleri, sonra yine sakınıp iman ettikleri, sonra yine sakınıp iyilik ettikleri sürece, daha önce yiyip içtiklerinden dolayı günah yoktur. Allah iyilik edenleri sever. (90–93)

Ey iman edenler! Allah, görmediği hâlde kendisinden kimin korktuğunu ortaya çıkarmak için, ellerinizin ve mızraklarınızın ulaşabileceği bir avla sizi mutlaka sınayacaktır. Bundan sonra kim haddi aşarsa, onun için elem verici bir azap vardır. Ey iman edenler! İhramlı iken av hayvanı öldürmeyin. İçinizden kim onu kasten öldürürse, cezası, öldürdüğünün dengi olan ve içinizden iki âdil kişinin karar vereceği bir davarı Kâbe'ye ulaşacak bir kurban olarak sunmak ya da kefaret olarak yoksulları doyurmak yahut bunun dengi oruç tutmaktır; böylece yaptığının sonucunu tatsın. Allah geçmişte olanı affetmiştir; kim bunu yeniden yaparsa, Allah ondan öç alır. Allah güçlüdür, öç alıcıdır. Size ve yolculara geçimlik olmak üzere deniz avı ve yiyeceği size helâl kılındı; ihramlı olduğunuz sürece kara avı ise size haram kılındı. Huzurunda toplanacağınız Allah'a karşı gelmekten sakının. (94–96)

Allah, Kâbe'yi, o Beyt-i Haram'ı, insanlar için bir dayanak kıldı; haram ayı, kurbanlıkları ve gerdanlıkları da öyle. Bu, Allah'ın göklerde olanların hepsini ve yerde olanların hepsini bildiğini ve Allah'ın her şeyi hakkıyla bilen olduğunu bilmeniz içindir. Bilin ki Allah'ın azabı çetindir ve Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Elçi'ye düşen yalnızca bildirmektir; Allah açığa vurduğunuzu da gizlediğinizi de bilir. (97–99)

De ki: "Kötünün çokluğu hoşuna gitse bile, kötü ile iyi bir olmaz. Öyleyse ey akıl sahipleri, Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz." Ey iman edenler! Size açıklandığında sizi üzecek şeyleri sormayın; ama Kur'an indirilmekte iken onları sorarsanız size açıklanır. Allah geçmişte sorduklarınızı affetmiştir; Allah çok bağışlayandır, halîmdir. Sizden önce bir topluluk böyle şeyleri sormuş, sonra da onları inkâr etmişti. Allah ne bahîre, ne sâibe, ne vasîle, ne de hâm diye bir şey koymuştur; fakat

hakikati inkâr edenler Allah'a karşı yalan uyduruyorlar ve onların çoğu aklını kullanmıyor. Onlara "Allah'ın indirdiğine ve Elçi'ye gelin" denildiğinde, "Atalarımızı üzerinde bulduğumuz yol bize yeter" derler. Peki, ataları hiçbir şey bilmiyor ve doğru yolda bulunmuyor olsalar da mı? Ey iman edenler! Siz kendinizden sorumlusunuz; siz doğru yolda olduktan sonra, sapan kimse size zarar veremez. Hepinizin dönüşü Allah'adır; O, yapmakta olduklarınızı size bildirecektir. (100–105)

Ey iman edenler! Birinize ölüm yaklaştığında ve vasiyet edeceği zaman, aranızda şahitlik edecek olanlar içinizden iki âdil kişi olsun; ya da yeryüzünde yolculuk ederken başınıza ölüm musibeti gelirse, sizden olmayan başka iki kişi. O ikisini namazdan sonra alıkoyarsınız; şüpheye düşerseniz, şöyle Allah'a yemin etsinler: "Yakın bir akraba için bile olsa, yeminimizi hiçbir değere satmayacağız ve Allah'ın şahitliğini gizlemeyeceğiz; yoksa kesinlikle günahkârlardan oluruz." Eğer o ikisinin günah işledikleri ortaya çıkarsa, onların yerine, ilk ikisinin haklarını çiğnediği kimselerden başka iki kişi geçer ve şöyle Allah'a yemin ederler: "Bizim şahitliğimiz onların şahitliğinden daha doğrudur ve biz haddi aşmadık; yoksa kesinlikle zalimlerden oluruz." Bu, şahitliği olduğu gibi yapmalarına ya da kendi yeminlerinden sonra başka yeminlerin edilmesinden korkmalarına daha uygundur. Allah'a karşı gelmekten sakının ve dinleyin: Allah fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez. (106–108)

Allah'ın elçileri toplayıp "Size ne cevap verildi?" diye soracağı gün, onlar, "Bizim hiçbir bilgimiz yok; bütün gizlilikleri bilen yalnız Sensin" diyecekler. O zaman Allah şöyle buyuracak: "Ey Meryem oğlu İsa! Sana ve annene olan nimetimi hatırla: hani seni Kutsal Ruh ile desteklemiştim de beşikte ve yetişkinlikte insanlarla konuşuyordun; hani sana Kitab'ı ve hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretmiştim; hani Benim iznimle çamurdan kuş biçiminde bir şey yapıyor, ona üflüyordun da Benim iznimle kuş oluyordu; hani Benim iznimle körü ve cüzzamlıyı iyileştiriyordun; hani Benim iznimle ölüleri diriltip çıkarıyordun; hani sen İsrailoğulları'na açık delillerle geldiğinde, içlerinden hakikati inkâr edenler 'Bu, apaçık bir büyüden başka bir şey değildir' demişlerdi de Ben onları senden uzak tutmuştum." Hani havarilere, "Bana ve Elçime iman edin" diye ilham etmiştim; onlar da, "İman ettik; şahit ol ki biz Allah'a teslim olmuşuz" demişlerdi. (109–111)

Hani havariler, "Ey Meryem oğlu İsa! Rabbin bize gökten bir sofra indirebilir mi?" demişlerdi. O, "Eğer inanıyorsanız Allah'a karşı gelmekten sakının" dedi. Onlar, "Ondan yemek istiyoruz ki kalplerimiz yatışsın, bize doğru söylediğini bilelim ve ona şahitlik edenlerden olalım" dediler. Meryem oğlu İsa şöyle dedi: "Allah'ım, Rabbimiz! Bize gökten bir sofra indir ki bizim için — öncekilerimiz ve sonrakilerimiz için — bir bayram ve Senden bir âyet olsun. Bizi rızıklandır; Sen rızık verenlerin en hayırlısısın." Allah şöyle

buyurdu: "Ben onu size indireceğim; fakat bundan sonra içinizden kim hakikati inkâr ederse, onu âlemlerden hiç kimseye etmeyeceğim bir azapla cezalandıracağım." (112–115)

Allah, "Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara, 'Allah'ı bırakıp beni ve annemi iki tanrı edinin' diye sen mi söyledin?" buyurduğunda o şöyle diyecek: "Seni tenzih ederim! Hakkım olmayan bir şeyi söylemek bana yakışmaz. Onu söylemiş olsaydım, Sen bunu bilirdin. Sen benim içimde olanı bilirsin; ben ise Senin zatında olanı bilmem. Bütün gizlilikleri bilen yalnız Sensin. Ben onlara, Senin bana emrettiğinden başka bir şey söylemedim: 'Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin.' Aralarında bulunduğum sürece onlara şahit idim; beni aralarından aldığında, onları gözetleyen yalnız Sen oldun. Sen her şeye şahitsin. Onlara azap edersen, onlar Senin kullarındır; onları bağışlarsan, şüphesiz Sen güçlüsün, hikmet sahibisin." Allah şöyle buyuracak: "Bu, doğrulara doğruluklarının yarar sağlayacağı gündür. Onlar için altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler vardır. Allah onlardan hoşnut olmuş, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır: büyük kurtuluş işte budur." Göklerin, yerin ve onlarda bulunan her şeyin hükümranlığı Allah'ındır; O, her şeye gücü yetendir. (116–120)

6. Davarlar (Al-Anʿām)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Her türlü övgü, gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'a mahsustur; yine de hakikati inkâr edenler, başkalarını Rablerine denk tutuyorlar. Sizi çamurdan yaratan, sonra bir süre belirleyen O'dur — O'nun katında belirlenmiş bir süre daha vardır; siz ise hâlâ şüphe ediyorsunuz. O, göklerde de yerde de Allah'tır. Gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilir; ne kazandığınızı da bilir. Rablerinin âyetlerinden onlara bir âyet gelmeyedursun, mutlaka ondan yüz çevirirler. Gerçek kendilerine geldiğinde onu yalanladılar; ama alay edip durdukları şeyin haberleri yakında onlara ulaşacaktır. (1–5)

Onlardan önce nice nesilleri yok ettiğimizi görmezler mi? Onları yeryüzünde, size vermediğimiz imkânlarla yerleştirmiştik; üzerlerine gökten bol bol yağmur göndermiş, altlarından ırmaklar akıtmıştık. Sonra günahları yüzünden onları yok ettik ve arkalarından başka nesiller var ettik. (Ey Peygamber) Sana kâğıt üzerinde yazılı bir kitap indirseydik ve ona kendi elleriyle dokunsalardı bile, hakikati inkâr edenler yine, "Bu, apaçık bir büyüden başka bir şey değildir" derlerdi. "Ona bir melek indirilseydi ya!" dediler. Eğer bir melek indirseydik, iş bitirilmiş olurdu; sonra kendilerine hiç süre verilmezdi. Onu bir melek yapsaydık, yine bir adam biçiminde yapardık ve içine düştükleri karışıklığı onlar için yine karıştırmış olurduk. (6–9)

Senden önce de elçilerle alay edilmişti; ama onlarla eğlenenleri, alay ettikleri şey çepeçevre kuşatıverdi. De ki: "Yeryüzünde dolaşın, sonra yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu görün." De ki: "Göklerde ve yerde olanlar kimindir?" De ki: "Allah'ındır." O, merhamet etmeyi kendi üzerine yazmıştır. Geleceğinde hiç şüphe olmayan kıyamet günü için sizi mutlaka toplayacaktır. Kendilerini hüsrana uğratanlar iman etmezler. Gecede ve gündüzde barınan her şey O'nundur; O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. De ki: "Gökleri ve yeri yoktan var eden, besleyen ama beslenmeyen Allah'tan başkasını mı dost edineyim?" De ki: "Bana, Allah'a teslim olanların ilki olmam ve asla O'na ortak koşanlardan olmamam emredildi." De ki: "Rabbime karşı gelirsem, büyük bir günün azabından korkarım." O gün kim azaptan uzak tutulursa, Allah ona gerçekten merhamet etmiştir; apaçık kurtuluş işte budur. (10–16)

Allah sana bir sıkıntı dokundurursa, onu O'ndan başka giderecek yoktur; sana bir hayır dokundurursa, bil ki O her şeye gücü yetendir. O, kullarının üstünde mutlak hâkimdir; O, hikmet sahibidir, her şeyden haberdardır. De ki: "Şahitlik bakımından hangi şey daha büyüktür?" De ki: "Benimle sizin aranızda Allah şahittir. Bu Kur'an bana, onunla sizi ve

ulaştığı herkesi uyarmam için vahyedildi. Siz gerçekten Allah ile birlikte başka tanrılar bulunduğuna şahitlik ediyor musunuz?" De ki: "Ben buna şahitlik etmem." De ki: "O ancak tek bir Tanrı'dır ve ben sizin O'na ortak koştuğunuz şeylerden uzağım." Kendilerine Kitap verdiklerimiz onu, kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar; ama kendilerini hüsrana uğratanlar iman etmezler. Allah'a karşı yalan uyduran ya da O'nun âyetlerini yalanlayan kimseden daha zalim kim olabilir? Şüphesiz zalimler kurtuluşa eremezler. Onların hepsini toplayacağımız gün, Allah'a ortak koşanlara, "Var olduğunu ileri sürdüğünüz ortaklarınız nerede?" diyeceğiz. Sonra, "Rabbimiz Allah'a andolsun ki biz ortak koşanlar değildik" demekten başka bir bahaneleri kalmayacak. Bak, kendi aleyhlerine nasıl yalan söylüyorlar; uydurup durdukları şeyler de kendilerini nasıl yüzüstü bırakıp gitti! (17–24)

İçlerinden seni dinleyenler de vardır; fakat onu anlamasınlar diye kalplerinin üzerine örtüler, kulaklarına da ağırlık koyduk. Her türlü âyeti görseler bile ona inanmazlar; öyle ki seninle tartışmak için yanına geldiklerinde, hakikati inkâr edenler, "Bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir" derler. Onlar başkalarını ondan alıkoyarlar, kendileri de ondan uzak dururlar; oysa yalnızca kendilerini yok ediyorlar da farkına varmıyorlar. Ateşin önünde durduruldukları ve "Keşke geri gönderilseydik de Rabbimizin âyetlerini yalanlamasaydık ve müminlerden olsaydık!" dedikleri zaman onları bir görsen! Hayır; daha önce gizlemekte oldukları şey karşılarına çıkmıştır. Geri gönderilseler bile, kendilerine yasaklanan şeye yine dönerler: onlar gerçekten yalancıdırlar. "Hayat, yalnızca bu dünya hayatımızdan ibarettir; biz yeniden diriltilecek değiliz" derler. Rablerinin huzurunda durduruldukları zaman onları bir görsen! O, "Bu gerçek değil miymiş?" diyecek. Onlar, "Evet, Rabbimize andolsun ki gerçekmiş" diyecekler. O da, "Öyleyse hakikati inkâr etmenize karşılık azabı tadın" diyecek. Allah'a kavuşmayı yalanlayanlar gerçekten hüsrana uğramışlardır; sonunda o Saat ansızın başlarına geldiğinde, "Onu ihmal edişimizden dolayı vay hâlimize!" diyecekler. Günah yüklerini sırtlarında taşıyacaklar — taşıdıkları şey ne kötüdür! Dünya hayatı bir oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir; ahiret yurdu ise Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? (25–32)

(Ey Peygamber) Söylediklerinin seni üzdüğünü çok iyi biliyoruz. Aslında onlar seni yalanlamıyorlar; o zalimler Allah'ın âyetlerini reddediyorlar. Senden önce de elçiler yalanlanmıştı; ama onlar, yardımımız kendilerine ulaşıncaya kadar yalanlanmaya ve eziyet edilmeye sabrettiler. Allah'ın sözlerini değiştirebilecek hiç kimse yoktur; elçilerin haberlerinden bir kısmı da sana gelmiştir. Onların yüz çevirmesi sana ağır geliyorsa, gücün yeterse yerin içine bir tünel ya da göğe bir merdiven ara da onlara bir âyet getir! Allah dileseydi onların hepsini doğru yol üzerinde toplardı; öyleyse sakın cahillerden

olma. Çağrıya ancak dinleyenler karşılık verir; ölülere gelince, Allah onları diriltecek, sonra O'na döndürüleceklerdir. (33–36)

“Ona Rabbinden bir âyet indirilseydi ya!” dediler. De ki: “Allah bir âyet indirmeye elbette gücü yetendir.” Fakat onların çoğu bilmez. Yeryüzünde yürüyen hiçbir canlı ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki sizin gibi birer topluluk olmasın. Biz Kitap'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık; sonra hepsi Rablerinin huzurunda toplanacaklardır. Âyetlerimizi yalanlayanlar, kat kat karanlıklar içinde sağır ve dilsizdirler. Allah dilediğini sapıklıkta bırakır; dilediğini de dosdoğru bir yol üzerine koyar. De ki: “Söyleyin bakalım: size Allah'ın azabı gelse ya da o Saat gelip çatsa, Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız — eğer doğru söylüyorsanız?” Hayır; yalnız O'na yalvarırsınız; O da dilerse, kendisine yalvardığınız sıkıntıyı giderir ve siz ortak koştuğunuz şeyleri unutursunuz. (37–41)

Senden önceki topluluklara da elçiler gönderdik; boyun eğip yalvarsınlar diye onları darlık ve sıkıntıyla yakaladık. Sıkıntımız kendilerine geldiğinde boyun eğip yalvarsalardı ya! Fakat kalpleri katılaştı ve şeytan yapmakta olduklarını onlara süslü gösterdi. Kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında, her şeyin kapılarını onlara açtık; nihayet kendilerine verilenlerle şımardıkları sırada onları ansızın yakaladık; birdenbire bütün umutlarını yitiriverdiler. Böylece zulmeden topluluğun kökü kesildi. Her türlü övgü âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (42–45)

De ki: “Söyleyin bakalım: Allah işitmenizi ve görmenizi alsa, kalplerinizi de mühürlese, Allah'tan başka hangi tanrı onları size geri getirebilir?” Bak, âyetleri nasıl türlü biçimlerde açıklıyoruz; onlar ise yine yüz çeviriyorlar. De ki: “Söyleyin bakalım: Allah'ın azabı size ansızın ya da açıktan açığa gelse, zalimler topluluğundan başkası mı yok edilir?” Biz elçileri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kim iman eder ve hâlini düzeltirse, onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. Âyetlerimizi yalanlayanlara ise, yoldan çıkmaları yüzünden azap dokunacaktır. De ki: “Ben size Allah'ın hazineleri benim yanımdadır demiyorum; gaybı da bilmem; size ben bir meleğim de demiyorum. Ben yalnızca bana vahyedilene uyarım.” De ki: “Kör ile gören bir olur mu? Hiç düşünmez misiniz?” (46–50)

Rablerinin huzurunda toplanacaklarından korkanları onunla uyar; onların O'ndan başka ne bir dostu ne de bir şefaatçisi vardır; umulur ki Allah'a karşı gelmekten sakınırlar. Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O'na yalvaranları yanından kovma. Onların hesabından sana hiçbir sorumluluk yoktur; senin hesabından da onlara hiçbir sorumluluk yoktur ki onları kovup da zalimlerden olasın. İşte böylece onların bir kısmını bir kısmıyla

sınadık ki, “Allah aramızdan bunlara mı lütfetti?” desinler. Allah şükredenleri en iyi bilen değil midir? (51–53)

Âyetlerimize iman edenler sana geldiklerinde de ki: “Selam olsun size! Rabbiniz merhamet etmeyi kendi üzerine yazmıştır: içinizden kim bilmeyerek bir kötülük yapar da sonra tövbe eder ve hâlini düzeltirse, bilsin ki O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” Günahkârların yolu apaçık belli olsun diye âyetleri işte böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz. De ki: “Allah'ı bırakıp yalvardıklarınıza kulluk etmek bana yasaklandı.” De ki: “Ben sizin arzularınıza uymam; yoksa sapmış olurum ve doğru yolu bulanlardan olmam.” De ki: “Ben Rabbimden gelen apaçık bir delil üzerindeyim; siz ise onu yalanladınız. Acele istediğiniz şey benim elimde değildir; hüküm yalnız Allah'ındır. O, gerçeği bildirir ve O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.” De ki: “Acele istediğiniz şey benim elimde olsaydı, benimle sizin aranızdaki iş çoktan bitirilmiş olurdu; ama Allah zalimleri en iyi bilendir.” (54–58)

Gaybın anahtarları O'nun katındadır; onları O'ndan başkası bilmez. O, karada ve denizde olanların hepsini bilir. Düşen hiçbir yaprak yoktur ki O bilmesin; yerin karanlıkları içindeki hiçbir tane, yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki apaçık bir Kitap'ta bulunmasın.[8] (59)

Geceleyin canlarınızı alan ve gündüzün ne kazandığınızı bilen O'dur; sonra belirlenmiş süre tamamlansın diye sizi gündüzün kaldırır. Sonra dönüşünüz O'nadır; sonra O, yapmakta olduklarınızı size bildirecektir. O, kullarının üstünde mutlak hâkimdir. (60)

O, üzerinize koruyucular gönderir; sonunda birinize ölüm geldiğinde elçilerimiz onun canını alırlar ve hiçbir eksiklik yapmazlar. Sonra onlar, gerçek sahipleri olan Allah'a döndürülürler. İyi bilin ki hüküm yalnız O'nundur ve O, hesap görenlerin en çabuğudur. (61–62)

De ki: “Karanın ve denizin karanlıklarından sizi kim kurtarıyor? O'na gizlice ve boyun bükerek, ‘Bizi bundan kurtarırsa mutlaka şükredenlerden olacağız’ diye yalvarırsınız.” De ki: “Sizi ondan ve her sıkıntıdan Allah kurtarıyor; sonra siz yine O'na ortak koşuyorsunuz.” De ki: “O, üstünüzden ya da ayaklarınızın altından üzerinize bir azap göndermeye yahut sizi grup grup birbirinize düşürüp birinize ötekinin şiddetini tattırmaya gücü yetendir.” Bak, anlasınlar diye âyetleri nasıl türlü biçimlerde açıklıyoruz. O gerçek olduğu hâlde, senin kavmin onu yalanladı. De ki: “Ben sizin üzerinize vekil değilim. Her haberin gerçekleşeceği bir zaman vardır; yakında bileceksiniz.” (63–67)

[8] Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim

Âyetlerimiz hakkında alaycı sözlere dalanları gördüğünde, başka bir söze geçinceye kadar onlardan yüz çevir. Şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra artık o zalimler topluluğuyla oturma. Allah'a karşı gelmekten sakınanlara, onların hesabından hiçbir sorumluluk yoktur; onlara düşen yalnızca hatırlatmaktır; umulur ki onlar da sakınırlar. Dinlerini oyun ve eğlence edinen ve dünya hayatının aldattığı kimseleri kendi hâllerine bırak; ama hiç kimse kazandığı yüzünden yıkıma sürüklenmesin diye onunla öğüt ver. O kimsenin Allah'tan başka ne bir dostu ne de bir şefaatçisi olur; her türlü fidyeyi verse de ondan kabul edilmez. İşte onlar, kazandıkları yüzünden yıkıma sürüklenmiş kimselerdir: hakikati inkâr etmelerine karşılık onlar için kaynar sudan bir içecek ve elem verici bir azap vardır. (68–70)

De ki: “Allah'ı bırakıp bize ne fayda ne de zarar verebilen şeylere mi yalvaralım ve Allah bizi doğru yola ilettikten sonra ökçelerimiz üzerinde geri mi dönelim? Tıpkı şeytanların ayartıp yeryüzünde şaşkın bıraktığı kimse gibi; oysa onun, ‘Bize gel’ diye kendisini doğru yola çağıran arkadaşları vardır.” De ki: “Allah'ın gösterdiği yol, doğru yolun ta kendisidir; bize âlemlerin Rabbine teslim olmamız, namazı kılmamız ve O'na karşı gelmekten sakınmamız emredildi. Huzurunda toplanacağınız O'dur.” Gökleri ve yeri hak ile yaratan O'dur. “Ol!” dediği gün her şey oluverir. O'nun sözü gerçektir; Sûr'a üfleneceği gün hükümranlık O'nundur. O, gaybı da görülen âlemi de bilendir; O, hikmet sahibidir, her şeyden haberdardır. (71–73)

Hani İbrahim, babası Âzer'e, “Putları tanrılar mı ediniyorsun? Ben seni ve kavmini apaçık bir sapıklık içinde görüyorum” demişti. Böylece, kesin olarak inananlardan olsun diye İbrahim'e göklerin ve yerin hükümranlığını gösteriyorduk. Gece üzerini örtünce bir yıldız gördü. “Rabbim budur” dedi. O batınca da, “Ben batanları sevmem” dedi. Sonra ayı doğarken görünce, “Rabbim budur” dedi. O da batınca, “Rabbim beni doğru yola iletmezse, mutlaka sapan topluluktan olurum” dedi. Sonra güneşi doğarken görünce, “Rabbim budur; bu daha büyük” dedi. O da batınca dedi ki: “Ey kavmim! Ben sizin Allah'a ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Ben bir hanif olarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan var edene çevirdim; ben Allah'a ortak koşanlardan değilim.” (74–79)

Kavmi onunla tartışmaya girişti. O dedi ki: “Beni doğru yola iletmişken, Allah hakkında benimle mi tartışıyorsunuz? Rabbimin bir şey dilemesi dışında, sizin O'na ortak koştuklarınızdan korkmam. Rabbimin ilmi her şeyi kuşatmıştır. Hâlâ öğüt almayacak mısınız? Siz, Allah'ın hakkında size hiçbir delil indirmediği şeyleri O'na ortak koşmaktan korkmazken, ben sizin ortak koştuklarınızdan nasıl korkarım? Biliyorsanız söyleyin, iki taraftan hangisi güvende olmaya daha lâyıktır?” İman eden ve imanlarına zulüm karıştırmayanlar var ya, işte güven onlarındır ve doğru yolu bulanlar da onlardır. İşte bu,

kavmine karşı İbrahim'e verdiğimiz delilimizdir. Dilediğimizi derecelerle yükseltiriz; Rabbin hikmet sahibidir, her şeyi bilendir. (80–83)

Ona İshak'ı ve Yakup'u bağışladık; her birini doğru yola ilettik. Daha önce Nuh'u, onun soyundan da Davut'u, Süleyman'ı, Eyyüp'ü, Yusuf'u, Musa'yı ve Harun'u doğru yola iletmiştik — iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz — Zekeriya'yı, Yahya'yı, İsa'yı ve İlyas'ı da; her biri iyilerdendi. İsmail'i, Elyesa'yı, Yunus'u ve Lut'u da; her birini âlemlere üstün kıldık. Atalarından, soylarından ve kardeşlerinden bir kısmını da. Onları seçtik ve dosdoğru bir yola ilettik. İşte bu, Allah'ın gösterdiği yoldur; kullarından dilediğini onunla doğru yola iletir. Eğer O'na ortak koşsalardı, yaptıklarının hepsi boşa giderdi. İşte onlar, kendilerine Kitap, hüküm ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdir. Şunlar bunları inkâr ederlerse, Biz onları, inkâr etmeyecek bir topluluğa emanet etmişizdir. İşte onlar, Allah'ın doğru yola ilettiği kimselerdir; sen de onların yoluna uy. De ki: "Bunun için sizden hiçbir ücret istemiyorum: o, bütün âlemler için bir öğütten başka bir şey değildir." (84–90)

"Allah hiçbir insana hiçbir şey indirmemiştir" demekle Allah'ı gereği gibi tanımadılar. De ki: "Musa'nın insanlara bir nur ve yol gösterici olarak getirdiği Kitab'ı kim indirdi? Siz onu kâğıtlara döküp bir kısmını gösteriyor, çoğunu da gizliyorsunuz; oysa sizin de atalarınızın da bilmediği şeyler size öğretilmişti." De ki: "Onu Allah indirdi." Sonra bırak onları, daldıkları boş sözlerle oyalanıp dursunlar. Bu, şehirlerin anasını ve çevresindekileri uyarman için indirdiğimiz, kendinden öncekileri doğrulayan mübarek bir Kitap'tır. Ahirete iman edenler ona da iman ederler ve namazlarını titizlikle kılarlar. Allah'a karşı yalan uyduran ya da kendisine hiçbir şey vahyedilmediği hâlde "Bana vahyedildi" diyen yahut "Allah'ın indirdiğinin benzerini ben de indireceğim" diyen kimseden daha zalim kim olabilir? O zalimler ölümün şiddetli sancıları içindeyken, melekler de ellerini uzatmışken onları bir görsen: "Haydi, canlarınızı verin! Allah hakkında gerçek olmayanı söylemenize ve O'nun âyetlerine karşı büyüklük taslamanıza karşılık bugün alçaltıcı azapla cezalandırılıyorsunuz. Sizi ilk defa yarattığımız gibi, işte Bize teker teker geldiniz; size verdiğimiz şeyleri de arkanızda bıraktınız. İşlerinizde Allah'ın ortakları olduğunu ileri sürdüğünüz şefaatçilerinizi yanınızda görmüyoruz. Aranızdaki bağ kopmuş, ileri sürdüğünüz şeyler de sizi bırakıp gitmiştir." (91–94)

Taneyi ve çekirdeği yaran Allah'tır. O, ölüden diriyi çıkarır; diriden de ölüyü çıkaran O'dur. İşte Allah budur — öyleyse nasıl çevriliyorsunuz? O, tan yerini ağartandır; geceyi dinlenme vakti, güneşi ve ayı da hesap ölçüsü yapmıştır. Bu, güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın takdiridir. Karanın ve denizin karanlıklarında onlarla yol bulasınız diye sizin için yıldızları yaratan O'dur. Bilen bir topluluk için âyetleri ayrıntılı olarak açıkladık. Sizi tek bir candan var eden, sonra size bir karar yeri ve bir emanet yeri veren O'dur. Anlayan bir

topluluk için âyetleri ayrıntılı olarak açıkladık. Gökten su indiren O'dur; onunla her türlü bitkiyi çıkardık: ondan yeşillik çıkardık; o yeşillikten de üst üste binmiş taneler çıkarırız; hurma ağacının tomurcuğundan sarkan salkımlar, üzüm bağları, birbirine hem benzeyen hem benzemeyen zeytin ve nar bahçeleri çıkarırız. Meyve verdiğinde meyvesine ve olgunlaşmasına bakın: bunda iman eden bir topluluk için kesinlikle âyetler vardır. Yine de cinleri Allah'a ortak koştular; oysa onları O yaratmıştır. Bilgisizce O'na oğullar ve kızlar da yakıştırdılar. O, onların nitelendirmelerinden uzaktır, yücedir! O, gökleri ve yeri örneksiz var edendir; eşi olmadığı hâlde O'nun nasıl çocuğu olabilir? Her şeyi O yaratmıştır ve O her şeyi hakkıyla bilendir. İşte Rabbiniz Allah budur: O'ndan başka tanrı yoktur; O, her şeyin yaratıcısıdır; öyleyse O'na kulluk edin. O, her şeye vekildir. Gözler O'nu kavrayamaz; O ise bütün gözleri kavrar. O, lütuf sahibidir, her şeyden haberdardır. (95–103)

"Size Rabbinizden gönül gözünü açan deliller gelmiştir. Kim görürse kendi yararınadır; kim de kör olursa kendi zararınadır. Ben sizin üzerinize bekçi değilim." Âyetleri işte böyle türlü biçimlerde açıklıyoruz ki onlar "Sen ders almışsın" desinler ve Biz de onu bilen bir topluluğa açıklayalım. Rabbinden sana vahyedilene uy — O'ndan başka tanrı yoktur — ve Allah'a ortak koşanlardan yüz çevir. Allah dileseydi ortak koşmazlardı. Biz seni onların üzerine bekçi yapmadık; sen onların vekili de değilsin. (104–107)

Onların Allah'ı bırakıp yalvardıklarına sövmeyin; yoksa onlar da düşmanlıkla ve bilgisizce Allah'a söverler. Her topluluğa yaptıklarını işte böyle süslü gösterdik; sonra dönüşleri Rablerinedir; O da yapmakta olduklarını kendilerine bildirecektir. Kendilerine bir âyet gelirse ona mutlaka inanacaklarına dair var güçleriyle Allah'a yemin ettiler. De ki: "Âyetler yalnızca Allah'ın katındadır." O geldiğinde bile inanmayacaklarını siz nereden bileceksiniz? Ona ilk defa inanmadıkları gibi, kalplerini ve gözlerini çevirir iz ve onları azgınlıkları içinde bocalar hâlde bırakırız. Biz onlara melekleri indirseydik, ölüler de kendileriyle konuşsaydı ve her şeyi karşılarına toplasaydık bile, Allah dilemedikçe yine iman edecek değillerdi; fakat onların çoğu bilgisizdir. İşte böylece her peygambere, insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık; aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar. Rabbin dileseydi bunu yapamazlardı; öyleyse onları uydurduklarıyla baş başa bırak. Bunu, ahirete inanmayanların kalpleri ona meyletsin, ondan hoşlansınlar ve işlemekte olduklarını işlesinler diye yaparlar. (108–113)

De ki: "Allah size Kitab'ı ayrıntılı olarak açıklanmış bir hâlde indirmişken, O'ndan başka bir hakem mi arayayım?" Kendilerine Kitap verdiklerimiz, onun Rabbin tarafından hak ile indirildiğini bilirler; öyleyse sakın şüphe edenlerden olma. Rabbinin sözü, doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır; O'nun sözlerini değiştirebilecek hiç kimse yoktur. O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Yeryüzünde bulunanların çoğuna uyacak olursan, seni

Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar zandan başka bir şeye uymuyorlar; yalnızca tahmin yürütüyorlar.[9] Rabbin, yolundan sapanı en iyi bilendir; doğru yolu bulanları da en iyi bilen O'dur. (114–117)

O'nun âyetlerine inanıyorsanız, üzerine Allah'ın adı anılmış olanlardan yiyin. Mecbur kaldıklarınız dışında, size neleri haram kıldığını ayrıntılı olarak açıklamışken, üzerine Allah'ın adı anılmış olanlardan niçin yemeyesiniz? Birçokları, bilgisizce kendi arzularıyla başkalarını saptırıyorlar. Rabbin haddi aşanları en iyi bilendir. Günahın açığını da gizlisini de bırakın: günah kazananlar, işlediklerinin cezasını göreceklerdir. Üzerine Allah'ın adı anılmamış olanlardan yemeyin; çünkü bu, yoldan çıkmaktır. Şeytanlar, sizinle tartışsınlar diye dostlarına fısıldarlar; onlara uyarsanız, kesinlikle siz de Allah'a ortak koşanlardan olursunuz. Ölü iken kendisine hayat verdiğimiz ve insanlar arasında onunla yürüyeceği bir ışık verdiğimiz kimse, içinden çıkamayacağı kat kat karanlıklar içinde kalan kimse gibi midir? Hakikati inkâr edenlere, yapmakta oldukları şeyler işte böyle süslü gösterilmiştir. Yine böylece, her kasabada oranın ileri gelen günahkârlarını, orada hile kursunlar diye bıraktık; oysa yalnızca kendilerine hile kuruyorlar da farkına varmıyorlar. Onlara bir âyet geldiğinde, "Allah'ın elçilerine verilenin benzeri bize de verilmedikçe asla inanmayız" derler. Allah, mesajını nereye koyacağını en iyi bilendir. Günah işleyenlere, kurdukları hileler yüzünden Allah katında bir aşağılık ve çetin bir azap erişecektir. Allah kimi doğru yola iletmek isterse, onun göğsünü Allah'a teslimiyete açar; kimi de sapıklıkta bırakmak isterse, onun göğsünü, sanki göğe tırmanıyormuş gibi dar ve sıkıntılı kılar. Allah, iman etmeyenlerin üzerine pisliği işte böyle çökertir. (118–125)

Bu, Rabbinin dosdoğru yoludur. Öğüt alan bir topluluk için âyetleri ayrıntılı olarak açıkladık. Rableri katında esenlik yurdu onlarındır; yapmakta oldukları şeyler sayesinde O, onların dostudur. (126–127)

Onların hepsini toplayacağı gün şöyle diyecek: "Ey cinler topluluğu! İnsanlardan birçoğunu ayarttınız." Onların insanlardan olan dostları da, "Rabbimiz! Birbirimizden yararlandık; şimdi de bizim için belirlediğin sürenin sonuna ulaştık" diyecekler. O da şöyle buyuracak: "Barınağınız ateştir; Allah'ın dilemesi dışında, orada kalacaksınız." Rabbin hikmet sahibidir, her şeyi bilendir. İşte böylece, kazanmakta oldukları şeyler yüzünden zalimlerin bir kısmını bir kısmına musallat ederiz. "Ey cinler ve insanlar topluluğu! İçinizden, size âyetlerimi anlatan ve bu gününüzle karşılaşacağınız konusunda sizi uyaran elçiler gelmedi mi?" Onlar, "Kendi aleyhimize şahitlik ederiz" diyecekler. Dünya hayatı onları aldattı; hakikati inkâr ettiklerine dair kendi aleyhlerine şahitlik edeceklerdir. Bu

[9] **Ateizm Zanna Dayanır: Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**

böyledir; çünkü Rabbin, halkı habersizken kasabaları haksız yere yok edecek değildir. Herkesin, yaptıklarına göre dereceleri vardır; Rabbin onların yaptıklarından habersiz değildir. Rabbin hiçbir şeye muhtaç değildir, rahmet sahibidir. Dilerse sizi ortadan kaldırır ve sizi başka bir topluluğun soyundan var ettiği gibi, sizden sonra yerinize dilediğini getirir. Size vadedilen mutlaka gelecektir; siz ondan kaçıp kurtulamazsınız. De ki: "Ey kavmim! Elinizden geleni yapın; ben de yapıyorum. Dünya yurdunun sonunun kimin olacağını yakında bileceksiniz. Şüphesiz zalimler kurtuluşa eremezler." (128–135)

Onlar, Allah'ın yarattığı ekinlerden ve davarlardan O'na bir pay ayırıp kendi iddialarına göre, "Bu Allah için, bu da ortaklarımız için" derler. Ortakları için olan Allah'a ulaşmaz; Allah için olan ise ortaklarına ulaşır. Verdikleri hüküm ne kötüdür! Yine böylece ortakları, Allah'a ortak koşanların birçoğuna çocuklarını öldürmeyi süslü gösterdi; onları yıkıma sürüklemek ve dinlerini karıştırmak için. Allah dileseydi bunu yapamazlardı; öyleyse onları uydurduklarıyla baş başa bırak. Kendi iddialarına göre, "Bu davarlar ve ekinler yasaktır; onları dilediklerimizden başkası yiyemez" derler. Sırtları yasaklanmış davarlar ve üzerlerine Allah'ın adını anmadıkları davarlar da vardır; bütün bunları O'na karşı yalan uydurarak yaparlar. O, uydurmakta oldukları şeyler yüzünden onları cezalandıracaktır. Şunu da derler: "Bu davarların karınlarında olanlar yalnız erkeklerimize aittir, eşlerimize ise haramdır; ama ölü doğarsa hepsi onda ortaktır." Allah bu nitelendirmelerinin cezasını onlara verecektir. O, hikmet sahibidir, her şeyi bilendir. Bilgisizlik yüzünden beyinsizce çocuklarını öldürenler ve Allah'a karşı yalan uydurarak Allah'ın kendilerine verdiği rızkı haram sayanlar gerçekten hüsrana uğramışlardır. Onlar sapmışlardır; doğru yolu bulmuş da değillerdir. (136–140)

Çardaklı ve çardaksız bahçeleri, ürünleri çeşit çeşit olan hurmaları ve ekinleri, birbirine hem benzeyen hem benzemeyen zeytin ve narları var eden O'dur. Meyve verdiğinde meyvesinden yiyin; hasat günü de hakkını verin. İsraf etmeyin: O, israf edenleri sevmez. Davarlardan kimini yük taşımak, kimini de kesmek için yarattı. Allah'ın size verdiği rızıktan yiyin ve şeytanın adımlarını izlemeyin: o, sizin apaçık düşmanınızdır. Sekiz eş: koyundan iki, keçiden iki. De ki: "O, iki erkeği mi haram kıldı, iki dişiyi mi, yoksa iki dişinin rahimlerinde bulunanı mı? Doğru söylüyorsanız bana bilgiye dayanarak haber verin." Deveden de iki, sığırdan da iki. De ki: "O, iki erkeği mi haram kıldı, iki dişiyi mi, yoksa iki dişinin rahimlerinde bulunanı mı? Yoksa Allah size bunu emrettiği sırada orada mıydınız?" Bilgisizce insanları saptırmak için Allah'a karşı yalan uyduran kimseden daha zalim kim olabilir? Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. (141–144)

De ki: "Bana vahyedilenler içinde, yiyecek bir kimse için haram kılınmış bir şey bulamıyorum; ancak leş, akıtılmış kan, domuz eti — çünkü o pistir — ya da Allah'tan

başkasına adanarak günah işlenerek kesilmiş hayvan başka. Ama kim, istekle yönelmeksizin ve ihtiyaç sınırını aşmaksızın mecbur kalırsa, bilsin ki Rabbin çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." Yahudilere bütün tırnaklı hayvanları haram kıldık; sığırın ve koyunun da iç yağlarını onlara haram kıldık; ancak sırtlarının ya da bağırsaklarının taşıdığı yahut kemiğe karışmış olan yağlar başka. Azgınlıkları yüzünden onları böyle cezalandırdık; Biz kesinlikle doğru söyleyenleriz. Seni yalanlarlarsa de ki: "Rabbiniz, her şeyi kuşatan bir rahmetin sahibidir; fakat O'nun azabı günahkârlar topluluğundan geri çevrilmez." Allah'a ortak koşanlar, "Allah dileseydi ne biz ortak koşardık ne de atalarımız; hiçbir şeyi haram da kılmazdık" diyecekler. Onlardan öncekiler de, azabımızı tadıncaya kadar işte böyle yalanlamışlardı. De ki: "Yanınızda, bize ortaya çıkarıp göstereceğiniz bir bilgi var mı? Siz zandan başka bir şeye uymuyorsunuz; yalnızca tahmin yürütüyorsunuz." De ki: "Kesin delil Allah'ındır. O dileseydi, hepinizi doğru yola iletirdi." De ki: "Allah'ın bunu haram kıldığına şahitlik edecek şahitlerinizi getirin." Şahitlik ederlerse, sen onlarla birlikte şahitlik etme; âyetlerimizi yalanlayanların, ahirete inanmayanların ve başkalarını Rablerine denk tutanların arzularına da uyma. (145–150)

De ki: "Gelin, Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın; ana babaya iyilik edin; yoksulluk yüzünden çocuklarınızı öldürmeyin — sizi de onları da Biz rızıklandırırız; hayâsızlıkların açığına da gizlisine de yaklaşmayın; Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana, haklı bir sebep olmadıkça kıymayın. Aklınızı kullanasınız diye O size bunları emretti. Erginlik çağına erinceye kadar yetimin malına, en güzel biçimde olması dışında yaklaşmayın. Ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın — Biz hiç kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyiz. Konuştuğunuzda, bir yakınınız hakkında bile olsa âdil olun. Allah'a verdiğiniz sözü de yerine getirin. Öğüt alasınız diye O size bunları emretti. İşte bu, Benim dosdoğru yolumdur; ona uyun. Başka yollara uymayın; yoksa onlar sizi O'nun yolundan ayırıp dağıtır. Allah'a karşı gelmekten sakınasınız diye O size bunları emretti." (151–153)

Sonra Musa'ya, iyilik edene nimetimizi tamamlamak, her şeyi ayrıntılı olarak açıklamak ve bir yol gösterici ve rahmet olmak üzere Kitab'ı verdik; umulur ki Rablerine kavuşacaklarına iman ederler. Bu da indirdiğimiz mübarek bir Kitap'tır; ona uyun ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin. Bunu, "Kitap yalnızca bizden önceki iki topluluğa indirildi; biz ise onların okuyup incelediklerinden habersizdik" demeyesiniz diye indirdik. Ya da "Bize Kitap indirilseydi, biz onlardan daha doğru yolda olurduk" demeyesiniz diye. İşte size Rabbinizden apaçık bir delil, bir yol gösterici ve bir rahmet gelmiştir. Artık Allah'ın âyetlerini yalanlayan ve onlardan yüz çeviren kimseden daha zalim kim olabilir? Âyetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmeleri yüzünden azabın

en kötüsüyle cezalandıracağız. Onlar, kendilerine meleklerin gelmesini ya da Rabbinin gelmesini yahut Rabbinin âyetlerinden bir kısmının gelmesini mi bekliyorlar? Rabbinin âyetlerinden bir kısmının geldiği gün, daha önce iman etmemiş ya da imanıyla bir hayır kazanmamış olan hiç kimseye imanı yarar sağlamaz. De ki: “Bekleyin; biz de bekliyoruz.” (154–158)

Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişiğin yoktur; onların işi Allah'a kalmıştır; O, yapmakta olduklarını kendilerine bildirecektir. Kim bir iyilikle gelirse, ona onun on katı vardır; kim de bir kötülükle gelirse, o yalnızca onun dengiyle cezalandırılır ve onlara haksızlık edilmez. De ki: “Rabbim beni dosdoğru bir yola, dimdik ayakta duran bir dine, hanif olan İbrahim'in inanç yoluna iletti; o, Allah'a ortak koşanlardan değildi.” De ki: “Benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir; O'nun hiçbir ortağı yoktur. Bana bu emredildi ve ben Allah'a teslim olanların ilkiyim.” De ki: “O her şeyin Rabbi iken, Allah'tan başka bir rab mi arayayım? Herkesin kazandığı yalnızca kendi aleyhinedir; hiçbir günahkâr bir başkasının yükünü yüklenmez. Sonra dönüşünüz Rabbinizedir; O, ayrılığa düştüğünüz şeyleri size bildirecektir.” Sizi yeryüzünde halifeler kılan ve size verdikleriyle sizi sınamak için bir kısmınızı bir kısmınızdan derecelerle yükselten O'dur. Rabbin cezayı çabuk verendir; O gerçekten çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (159–165)

7. Yüksek Yerler (Al-Aʿrāf)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Mîm. Sâd. (1)

Bu, sana (Ey Peygamber) indirilmiş bir Kitap'tır — bu yüzden ondan dolayı göğsünde bir sıkıntı olmasın — onunla uyarasın diye ve müminlere bir öğüt olarak. Rabbinizden size indirilene uyun ve O'nu bırakıp başka dostlara uymayın. Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz! (2–3)

Nice kasabaları yok ettik! Azabımız onlara geceleyin ya da öğle vakti dinlenirlerken gelip çattı. Azabımız kendilerine geldiğinde tek haykırışları, "Biz gerçekten zalimlerdik" demek oldu. Kendilerine elçi gönderilenlere mutlaka soracağız; elçilere de mutlaka soracağız. Sonra onlara her şeyi bilgiyle anlatacağız; çünkü Biz hiçbir zaman uzakta değildik. O gün tartı haktır. Kimin tartıları ağır gelirse, işte kurtuluşa erecek olanlar onlardır; kimin tartıları da hafif gelirse, işte onlar, âyetlerimize haksızlık etmeleri yüzünden kendilerini hüsrana uğratanlardır. (4–9)

Sizi yeryüzünde yerleştirdik ve orada size geçim yolları sağladık. Ne kadar da az şükrediyorsunuz! Sizi yarattık, sonra size biçim verdik, sonra meleklere, "Âdem'in önünde eğilin" dedik. Onlar da eğildiler — İblis hariç; o, eğilenlerden olmadı. Allah, "Sana emrettiğimde seni eğilmekten alıkoyan neydi?" dedi. O, "Ben ondan daha hayırlıyım: beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın" dedi. Allah, "Öyleyse in oradan! Orada büyüklük taslamak sana düşmez. Çık; sen alçalmışlardansın" dedi. O, "Onların diriltilecekleri güne kadar bana süre ver" dedi. Allah, "Sen süre verilenlerdensin" dedi. O dedi ki: "Beni saptırmana karşılık, andolsun ki ben de onlar için Senin dosdoğru yolunun üzerinde pusuya yatacağım. Sonra önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından onlara sokulacağım; Sen onların çoğunu şükredenler olarak bulmayacaksın." Allah şöyle buyurdu: "Kınanmış ve kovulmuş olarak çık oradan! Onlardan kim sana uyarsa, andolsun ki cehennemi hepinizle dolduracağım. Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin, dilediğiniz yerden yiyin; fakat şu ağaca yaklaşmayın; yoksa ikiniz de zalimlerden olursunuz." (10–19)

Derken şeytan, kendilerinden gizlenmiş olan çıplaklıklarını onlara göstermek için ikisine fısıldadı. "Rabbiniz size bu ağacı, yalnızca melek olmayasınız ya da ölümsüz olmayasınız diye yasakladı" dedi. Onlara, "Ben gerçekten size öğüt verenlerdenim" diye de yemin etti. Böylece onları aldatarak düşürdü. Ağaçtan tadınca çıplaklıkları kendilerine göründü ve cennet yapraklarıyla üzerlerini örtmeye başladılar. Rableri onlara seslendi: "Ben size o ağacı yasaklamadım mı ve şeytanın sizin apaçık düşmanınız olduğunu söylemedim mi?"

Dediler ki: “Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen, kesinlikle hüsrana uğrayanlardan oluruz.” Allah, “Birbirinize düşman olarak inin! Yeryüzünde sizin için bir süreye kadar bir yerleşim yeri ve geçimlik vardır” dedi. “Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz ve oradan çıkarılacaksınız” dedi. (20–25)

Ey Âdemoğulları! Size çıplaklığınızı örtecek giysi ve süs olacak elbise indirdik; ama Allah'a karşı gelmekten sakınma elbisesi var ya, işte o en hayırlısıdır. Bu, Allah'ın âyetlerindendir; umulur ki öğüt alırlar. Ey Âdemoğulları! Şeytan, ana babanızı, çıplaklıklarını kendilerine göstermek için elbiselerini üzerlerinden sıyırarak cennetten çıkardığı gibi sizi de ayartmasın. O ve taraftarları, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Biz şeytanları, iman etmeyenlerin dostları kıldık. (26–27)

Onlar bir hayâsızlık yaptıklarında, “Atalarımızı bunun üzerinde bulduk; Allah da bize bunu emretti” derler. De ki: “Allah hayâsızlığı emretmez. Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?” De ki: “Rabbim adaleti emretti. Her secde yerinde yüzlerinizi O'na çevirin ve dini yalnız O'na özgü kılarak O'na yalvarın. Sizi ilk kez var ettiği gibi yine O'na döneceksiniz.” O, bir grubu doğru yola iletmiş, bir gruba da sapıklık hak olmuştur: çünkü onlar Allah'ı bırakıp şeytanları dost edinmişlerdir ve kendilerini doğru yolda sanırlar. Ey Âdemoğulları! Her secde yerinde güzel giysilerinizi giyin; yiyin, için, fakat israf etmeyin: O, israf edenleri sevmez. De ki: “Allah'ın, kulları için çıkardığı süsü ve temiz rızıkları kim haram kıldı?” De ki: “Onlar, dünya hayatında iman edenler içindir; kıyamet günü ise yalnız onlara aittir.” Bilen bir topluluk için âyetleri işte böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz. (28–32)

De ki: “Rabbim yalnızca hayâsızlıkları — açığını da gizlisini de — günahı, haksız saldırganlığı, Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği şeyleri O'na ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.” Her topluluk için belirlenmiş bir süre vardır. Süreleri geldiğinde onu ne bir an geciktirebilirler ne de öne alabilirler. (33–34)

Ey Âdemoğulları! İçinizden size âyetlerimi anlatan elçiler geldiğinde, kim Allah'a karşı gelmekten sakınır ve hâlini düzeltirse, onlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. Âyetlerimizi yalanlayan ve onlara karşı büyüklük taslayanlara gelince, onlar ateş halkıdır ve orada kalacaklardır. Allah'a karşı yalan uyduran ya da O'nun âyetlerini yalanlayan kimseden daha zalim kim olabilir? Onlara Kitap'taki payları erişecektir; sonunda elçilerimiz canlarını almak üzere onlara geldiğinde, “Allah'ı bırakıp yalvardıklarınız nerede?” diyecekler. Onlar da, “Bizi bırakıp gittiler” diyecekler ve hakikati inkâr ettiklerine dair kendi aleyhlerine şahitlik edecekler. Allah şöyle buyuracak: “Sizden önce

gelip geçmiş cin ve insan toplulukları arasında siz de ateşe girin.” Her topluluk girdikçe kendi kardeşine lânet eder; sonunda hepsi orada birbiri ardınca toplanınca, sonrakiler öncekiler için, “Rabbimiz! Bizi bunlar saptırdı; onlara ateşten iki kat azap ver” diyecekler. Allah, “Herkes için iki kat vardır; fakat siz bilmiyorsunuz” diyecek. Öncekiler de sonrakilere, “Sizin bize bir üstünlüğünüz yoktu; öyleyse kazandıklarınıza karşılık azabı tadın” diyecekler. (35–39)

Âyetlerimizi yalanlayan ve onlara karşı büyüklük taslayanlar var ya, onlara göğün kapıları açılmayacak ve deve iğnenin deliğinden geçinceye kadar cennete giremeyeceklerdir. Günahkârları işte böyle cezalandırırız. Onlar için cehennemden bir döşek, üstlerinde de ateşten örtüler vardır. Zalimleri işte böyle cezalandırırız. İman edip salih ameller işleyenlere gelince — Biz hiç kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyiz — onlar cennet halkıdır ve orada kalacaklardır. Göğüslerinde kin namına ne varsa söküp atacağız. Altlarından ırmaklar akacak ve şöyle diyecekler: “Bizi buna ulaştıran Allah'a övgüler olsun. Allah bizi doğru yola iletmeseydi, biz kendiliğimizden doğru yolu bulamazdık. Rabbimizin elçileri gerçeği getirmişler.” Onlara şöyle seslenilecek: “İşte bu, yaptıklarınıza karşılık size miras verilen cennettir.” Cennet halkı ateş halkına, “Biz, Rabbimizin bize vadettiğini gerçek bulduk. Siz de Rabbinizin vadettiğini gerçek buldunuz mu?” diye seslenecek. Onlar, “Evet” diyecekler. O zaman aralarında bir çağırıcı şöyle seslenecek: “Allah'ın lâneti zalimlerin üzerine olsun; onlar ki başkalarını Allah'ın yolundan çevirir, o yolu eğriltmek ister ve ahireti inkâr ederler.” (40–45)

İkisinin arasında bir perde vardır; yüksek yerlerin üzerinde de her iki grubu yüzlerindeki işaretlerden tanıyan adamlar vardır. Cennet halkına, “Selam olsun size!” diye seslenirler. Onlar henüz oraya girmemişlerdir, ama girmeyi çok isterler. Gözleri ateş halkından yana çevrildiğinde ise, “Rabbimiz! Bizi zalimler topluluğuyla beraber kılma” derler. Yüksek yerlerdeki adamlar, yüzlerindeki işaretlerden tanıdıkları birtakım adamlara seslenip şöyle derler: “Ne topladıklarınız ne de büyüklük taslamanız size bir yarar sağladı. Allah'ın kendilerine asla merhamet etmeyeceğine yemin ettikleriniz bunlar mıydı?” Onlara, “Girin cennete; size korku yoktur, siz üzülmeyeceksiniz de” denilecek. (46–49)

Ateş halkı cennet halkına, “Üzerimize biraz su ya da Allah'ın size verdiği rızıktan bir şeyler akıtın” diye seslenecek. Onlar da şöyle diyecekler: “Allah bunların ikisini de hakikati inkâr edenlere haram kılmıştır; onlar ki dinlerini eğlence ve oyun edinmişler, dünya hayatı da kendilerini aldatmıştı.” Onlar bu günleriyle karşılaşacaklarını unuttukları ve âyetlerimizi reddettikleri gibi, bugün Biz de onları unuturuz. (50–51)

Onlara, iman eden bir topluluk için bir yol gösterici ve rahmet olarak, bilgiye dayanarak ayrıntılı biçimde açıkladığımız bir Kitap getirdik. Onlar yalnızca onun haber verdiklerinin gerçekleşmesini mi bekliyorlar? Onun haber verdiklerinin gerçekleştiği gün, daha önce onu unutmuş olanlar şöyle diyecekler: "Rabbimizin elçileri gerçeği getirmişler. Şimdi bizim için şefaat edecek şefaatçilerimiz var mı? Ya da geri gönderilsek de yapmakta olduklarımızdan başkasını yapsak?" Onlar kendilerini hüsrana uğratmışlardır; uydurmakta oldukları şeyler de kendilerini bırakıp gitmiştir. (52–53)

Rabbiniz, gökleri ve yeri altı evrede yaratan, sonra Arş'a hükmeden Allah'tır. O, geceyi, onu durmadan kovalayan gündüze bir örtü gibi bürür; güneş, ay ve yıldızlar da O'nun buyruğuyla boyun eğmiştir. İyi bilin ki yaratmak da buyurmak da O'na aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir! Rabbinize boyun bükerek ve gizlice yalvarın: O, haddi aşanları sevmez. Düzeltildikten sonra yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın; O'na korkarak ve umarak yalvarın: Allah'ın rahmeti iyilik edenlere yakındır. Rüzgârları rahmetinin önünde müjdeci olarak gönderen O'dur. Sonunda onlar ağır bulutları yüklendiklerinde, onları ölü bir beldeye süreriz; onunla su indirir ve o suyla her türlü meyveyi çıkarırız. Ölüleri de işte böyle çıkaracağız; umulur ki öğüt alırsınız. Güzel toprak, Rabbinin izniyle bitkisini çıkarır; kötü olandan ise kıt bir şeyden başkası çıkmaz. Şükreden bir topluluk için âyetleri işte böyle türlü biçimlerde açıklıyoruz. (54–58)

Nuh'u kavmine gönderdik. O dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Ben sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum." Kavminin ileri gelenleri, "Biz seni apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz" dediler. O dedi ki: "Ey kavmim! Bende hiçbir sapıklık yoktur; ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Size Rabbimin mesajlarını ulaştırıyor ve size öğüt veriyorum; Allah tarafından sizin bilmediklerinizi de biliyorum. Allah'a karşı gelmekten sakınmanız ve böylece merhamete ermeniz için, içinizden bir adam aracılığıyla sizi uyarmak üzere Rabbinizden size bir öğüt gelmesine şaşıyor musunuz?" Fakat onu yalanladılar; Biz de onu ve onunla birlikte olanları gemide kurtardık, âyetlerimizi yalanlayanları da suda boğduk. Onlar gerçekten kör bir topluluktu. (59–64)

Âd kavmine de kardeşleri Hûd'u gönderdik. O dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Hâlâ O'na karşı gelmekten sakınmayacak mısınız?" Kavminin hakikati inkâr eden ileri gelenleri, "Biz seni bir akılsızlık içinde görüyoruz ve seni yalancılardan sanıyoruz" dediler. O dedi ki: "Ey kavmim! Bende hiçbir akılsızlık yoktur; ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Size Rabbimin mesajlarını ulaştırıyorum ve ben sizin için güvenilir bir öğütçüyüm. Sizi uyarmak üzere, içinizden bir adam aracılığıyla Rabbinizden size bir öğüt gelmesine şaşıyor musunuz? Hatırlayın ki O

sizi Nuh kavminden sonra onların yerine getirdi ve sizi yaratılışça daha iri yapılı kıldı. Allah'ın nimetlerini hatırlayın ki kurtuluşa eresiniz." Dediler ki: "Sen bize, yalnız Allah'a kulluk edelim ve atalarımızın kulluk ettiklerini bırakalım diye mi geldin? Doğru söylüyorsan, bizi tehdit ettiğin şeyi getir bakalım." O dedi ki: "Rabbinizden üzerinize bir azap ve gazap inmiş bulunuyor. Sizin ve atalarınızın uydurduğu, Allah'ın da haklarında hiçbir delil indirmediği birtakım isimler hakkında mı benimle tartışıyorsunuz? Bekleyin öyleyse; ben de sizinle birlikte bekliyorum." Böylece onu ve onunla birlikte olanları rahmetimizle kurtardık; âyetlerimizi yalanlayan ve iman etmemiş olanların ise kökünü kestik. (65–72)

Semûd kavmine de kardeşleri Salih'i gönderdik. O dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Size Rabbinizden apaçık bir delil geldi: işte Allah'ın bu dişi devesi sizin için bir âyettir. Onu bırakın, Allah'ın yeryüzünde otlasın; ona hiçbir kötülük yapmayın; yoksa sizi elem verici bir azap yakalar. Hatırlayın ki O sizi Âd'dan sonra onların yerine getirdi ve sizi yeryüzünde yerleştirdi: ovalarında köşkler kuruyor, dağları oyup evler yapıyorsunuz. Allah'ın nimetlerini hatırlayın ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak dolaşmayın." Kavminin büyüklük taslayan ileri gelenleri, güçsüz sayılanlara — içlerinden iman edenlere — "Siz Salih'in Rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz?" dediler. Onlar, "Biz onunla gönderilene inanıyoruz" dediler. Büyüklük taslayanlar da, "Biz sizin inandığınızı inkâr ediyoruz" dediler. Derken dişi devenin ayaklarını kesip onu devirdiler, Rablerinin buyruğuna başkaldırdılar ve "Ey Salih! Eğer elçilerdensen, bizi tehdit ettiğin şeyi getir bakalım" dediler. Bunun üzerine onları sarsıntı yakaladı; yurtlarında diz üstü çöküp kaldılar. Salih onlardan yüz çevirdi ve "Ey kavmim! Ben size Rabbimin mesajını ulaştırdım ve size öğüt verdim; fakat siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz" dedi. (73–79)

Lut'u da gönderdik. Hani o, kavmine şöyle demişti: "Sizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı bir hayâsızlığı mı yapıyorsunuz? Kadınları bırakıp şehvetle erkeklere yaklaşıyorsunuz. Doğrusu siz haddi aşan bir topluluksunuz." Kavminin cevabı ancak şunu demek oldu: "Onları kasabanızdan çıkarın: onlar temiz kalmak isteyen insanlarmış!" Biz de onu ve ailesini kurtardık; ancak karısı başka: o, geride kalanlardan oldu. Üzerlerine de taş yağmuru yağdırdık. Bak, günahkârların sonu nasıl oldu! (80–84)

Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. O dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Size Rabbinizden apaçık bir delil geldi. Öyleyse ölçüyü ve tartıyı tam yapın, insanların mallarını eksiltmeyin ve düzeltildikten sonra yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın. Eğer inanıyorsanız, bu sizin için daha hayırlıdır. Tehdit ederek, Allah'a iman edenleri O'nun yolundan çevirerek ve o yolu eğriltmek

isteyerek her yolun başında pusuya oturmayın. Hatırlayın ki siz azdınız; O sizi çoğalttı. Bakın, bozguncuların sonu nasıl oldu! Eğer içinizden bir grup benimle gönderilene iman etmiş, bir grup da iman etmemişse, Allah aramızda hükmünü verinceye kadar sabredin: O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.” (85–87)

Kavminin büyüklük taslayan ileri gelenleri dediler ki: “Ey Şuayb! Ya seni ve seninle birlikte iman edenleri kasabamızdan mutlaka çıkarırız ya da bizim yolumuza dönersiniz.” O dedi ki: “İstemesek de mi? Allah bizi ondan kurtardıktan sonra yeniden sizin yolunuza dönersek, Allah'a karşı yalan uydurmuş oluruz. Rabbimiz Allah'ın dilemesi dışında, ona dönmemiz bizim için olacak şey değildir. Rabbimizin ilmi her şeyi kuşatmıştır; biz yalnız Allah'a güvendik. Rabbimiz! Bizimle kavmimiz arasında hak ile hüküm ver; Sen hüküm verenlerin en hayırlısısın.” Kavminin hakikati inkâr eden ileri gelenleri, “Şuayb'a uyarsanız, kesinlikle hüsrana uğrarsınız” dediler. Bunun üzerine onları sarsıntı yakaladı; yurtlarında diz üstü çöküp kaldılar. Şuayb'ı yalanlayanlar, sanki orada hiç yaşamamış gibi oldular. Şuayb'ı yalanlayanlar — asıl hüsrana uğrayanlar onlar oldu. Şuayb onlardan yüz çevirdi ve “Ey kavmim! Ben size Rabbimin mesajlarını ulaştırdım ve size öğüt verdim. Artık hakikati inkâr eden bir topluluk için nasıl üzülürüm?” dedi. (88–93)

Biz hangi kasabaya bir peygamber gönderdiysek, boyun eğip yalvarsınlar diye oranın halkını mutlaka darlık ve sıkıntıyla yakaladık. Sonra kötü durumu iyiliğe çevirdik; nihayet çoğaldılar ve “Atalarımıza da böyle sıkıntı ve bolluk dokunmuştu” dediler. Biz de onları, hiç farkında değillerken ansızın yakaladık. O kasabaların halkı iman edip Allah'a karşı gelmekten sakınsalardı, üzerlerine gökten ve yerden bereketler açardık; fakat yalanladılar; Biz de kazanmakta oldukları şeyler yüzünden onları yakaladık. (94–96)

O kasabaların halkı, geceleyin uyurlarken azabımızın kendilerine gelmeyeceğinden emin miydi? Ya da o kasabaların halkı, kuşluk vakti oynayıp eğlenirlerken azabımızın kendilerine gelmeyeceğinden emin miydi? Yoksa Allah'ın tuzağından mı emin oldular? Hüsrana uğrayan topluluktan başkası Allah'ın tuzağından emin olamaz. Önceki sahiplerinden sonra yeryüzüne mirasçı olanlara şu hâlâ belli olmadı mı: dileseydik, günahları yüzünden onları da musibete uğratırdık ve kalplerini mühürlerdik de artık işitmez olurlardı. İşte o kasabalar: sana onların haberlerinden bir kısmını anlatıyoruz. Elçileri onlara açık delillerle gelmişti; fakat onlar, daha önce yalanladıkları şeye iman edecek değillerdi. Allah, hakikati inkâr edenlerin kalplerini işte böyle mühürler. Onların çoğunda söze bağlılık bulmadık; onların çoğunu gerçekten yoldan çıkmış kimseler olarak bulduk. (97–102)

Sonra onların ardından Musa'yı âyetlerimizle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik; onlar ise o âyetlere haksızlık ettiler. Bak, bozguncuların sonu nasıl oldu! Musa dedi ki: “Ey Firavun! Ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Allah hakkında gerçekten başkasını söylememek benim üzerime borçtur. Size Rabbinizden apaçık bir delille geldim; öyleyse İsrailoğulları'nı benimle birlikte gönder.” Firavun, “Eğer bir âyetle geldiysen ve doğru söylüyorsan, getir onu bakalım” dedi. Bunun üzerine Musa asasını yere attı; bir de ne görsünler, o apaçık bir ejderha! Elini çıkardı; bir de ne görsünler, o bakanlara bembeyaz görünüyor! Firavun kavminin ileri gelenleri dediler ki: “Bu gerçekten bilgin bir büyücü; sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Peki, ne buyurursunuz?” Dediler ki: “Onu ve kardeşini bir süre beklet; şehirlere de toplayıcılar gönder; bütün bilgin büyücüleri sana getirsinler.” (103–112)

Büyücüler Firavun'a geldiler ve “Üstün gelen biz olursak, bize elbette bir ödül vardır, değil mi?” dediler. Firavun, “Evet; üstelik siz bana yakın kılınanlardan olacaksınız” dedi. Dediler ki: “Ey Musa! Önce sen mi atarsın, yoksa atanlar biz mi olalım?” Musa, “Siz atın” dedi. Onlar atınca insanların gözlerini büyülediler, onları dehşete düşürdüler ve büyük bir büyü ortaya koydular. Biz de Musa'ya, “Asanı at” diye vahyettik; bir de ne görsünler, o, onların uydurduklarını yutuyor! Böylece gerçek ortaya çıktı ve onların yapmakta oldukları boşa gitti. Orada yenildiler ve küçük düşmüş olarak geri döndüler. Büyücüler ise secdeye kapandılar. “Âlemlerin Rabbine, Musa'nın ve Harun'un Rabbine iman ettik” dediler. Firavun dedi ki: “Ben size izin vermeden ona iman mı ettiniz? Bu, halkını oradan çıkarmak için şehirde kurduğunuz bir tuzaktır; ama yakında bileceksiniz. Ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim; sonra da hepinizi asacağım.” Onlar dediler ki: “Biz zaten Rabbimize döneceğiz. Sen bizden, yalnızca Rabbimizin âyetleri bize geldiğinde onlara iman ettiğimiz için öç alıyorsun. Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve canımızı Sana teslim olmuş kimseler olarak al.” (113–126)

Firavun kavminin ileri gelenleri, “Musa'yı ve kavmini, yeryüzünde bozgunculuk çıkarsınlar, seni ve tanrılarını terk etsinler diye mi bırakacaksın?” dediler. Firavun, “Oğullarını öldüreceğiz, kadınlarını sağ bırakacağız; biz onların üzerinde tam bir hâkimiyete sahibiz” dedi. Musa kavmine dedi ki: “Allah'tan yardım dileyin ve sabredin. Yeryüzü Allah'ındır; ona kullarından dilediğini mirasçı kılar. Sonuç, Allah'a karşı gelmekten sakınanlarındır.” Onlar, “Sen bize gelmeden önce de eziyet gördük, sen geldikten sonra da” dediler. Musa, “Umulur ki Rabbiniz düşmanınızı yok eder ve sizi yeryüzünde onların yerine getirir de nasıl davranacağınıza bakar” dedi. (127–129)

Biz Firavun'un adamlarını, öğüt alsınlar diye kuraklık yıllarıyla ve ürün kıtlığıyla sınadık. Fakat onlara bir iyilik geldiğinde, “Bu bizim hakkımızdır” dediler; başlarına bir kötülük

geldiğinde ise onu Musa'nın ve onunla birlikte olanların uğursuzluğuna yordular. İyi bilin ki onların uğursuzluğu ancak Allah katındandır; fakat çoğu bilmez. Dediler ki: “Bizi büyülemek için hangi âyeti getirirsen getir, biz sana inanacak değiliz.” Biz de ayrı ayrı âyetler olarak üzerlerine tufanı, çekirgeleri, bitleri, kurbağaları ve kanı gönderdik; yine de büyüklük tasladılar ve günahkâr bir topluluk oldular. Üzerlerine azap çöktüğünde dediler ki: “Ey Musa! Sana verdiği söz hürmetine bizim için Rabbine dua et. Bu azabı bizden kaldırırsan, sana mutlaka inanacağız ve İsrailoğulları'nı seninle birlikte göndereceğiz.” Fakat ulaşacakları bir süreye kadar azabı üzerlerinden kaldırdığımızda, hemen sözlerinden döndüler. Biz de onlardan öç aldık; âyetlerimizi yalanlamaları ve onlardan habersiz kalmaları yüzünden onları denizde boğduk. Güçsüz sayılan o topluluğu da, bereketlendirdiğimiz toprağın doğularına ve batılarına mirasçı kıldık. Sabretmelerine karşılık, Rabbinin İsrailoğulları'na verdiği güzel söz yerine geldi; Firavun'un ve kavminin yapıp ettiklerini ve yükselttikleri yapıları ise yerle bir ettik. (130–137)

İsrailoğulları'nı denizden geçirdik; derken kendilerine ait putlara tapan bir topluluğa rastladılar. “Ey Musa! Onların tanrıları olduğu gibi bize de bir tanrı yap” dediler. Musa dedi ki: “Siz gerçekten cahillik eden bir topluluksunuz. Şunların içinde bulundukları şey yok olmaya mahkûmdur; yapmakta oldukları da boştur.” Sonra dedi ki: “Sizi âlemlere üstün kılmışken, size Allah'tan başka bir tanrı mı arayayım?” Hatırlayın ki sizi Firavun'un adamlarından kurtarmıştık; onlar size işkencenin en kötüsünü çektiriyor, oğullarınızı öldürüyor, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı — bunda Rabbinizden büyük bir sınama vardı. (138–141)

Musa ile otuz gece için sözleştik ve ona on gece daha ekledik; böylece Rabbinin belirlediği süre kırk geceye tamamlandı. Musa, kardeşi Harun'a, “Kavmim içinde benim yerime geç; işleri düzelt ve bozguncuların yoluna uyma” dedi. Musa belirlediğimiz vakitte gelip Rabbi de onunla konuşunca, “Rabbim! Bana kendini göster de Sana bakayım” dedi. Rabbi şöyle buyurdu: “Beni göremezsin; fakat şu dağa bak: o yerinde dururs a, sen de Beni görürsün.” Rabbi dağa tecelli edince onu darmadağın etti; Musa da bayılıp düştü. Ayılınca dedi ki: “Seni tenzih ederim! Sana tövbe ettim; ben iman edenlerin ilkiyim.” Allah şöyle buyurdu: “Ey Musa! Mesajlarımla ve seninle konuşmamla seni insanlara üstün kılarak seçtim. Öyleyse sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol.” (142–144)

Onun için levhalara her şeye dair bir öğüt ve her şeyin açıklamasını yazdık: “Bunlara sımsıkı sarıl ve kavmine de onların en güzeline sarılmalarını emret. Size yoldan çıkmışların yurdunu göstereceğim.” Yeryüzünde haksız yere büyüklük taslayanları âyetlerimden uzaklaştıracağım. Onlar her türlü âyeti görseler de ona inanmazlar; doğruluk yolunu görseler onu yol edinmezler; sapıklık yolunu görürlerse hemen onu yol

edinirler. Bu, onların âyetlerimizi yalanlamaları ve onlardan habersiz kalmaları yüzündendir. Âyetlerimizi ve ahirete kavuşmayı yalanlayanların yaptıkları boşa gitmiştir. Onlar, yapmakta olduklarından başkasıyla mı cezalandırılacaklar? (145–147)

Musa'nın yokluğunda kavmi, süs eşyalarından, böğüren cansız bir buzağı heykelini tanrı edindi. Onun kendileriyle konuşamadığını ve kendilerine bir yol gösteremediğini görmediler mi? Onu tanrı edindiler ve zalimler oldular. Pişmanlığa düşüp de sapmış olduklarını görünce, "Rabbimiz bize merhamet etmez ve bizi bağışlamazsa, kesinlikle hüsrana uğrayanlardan oluruz" dediler. Musa, öfkeli ve üzgün olarak kavmine dönünce dedi ki: "Benden sonra arkamdan ne kötü işler yaptınız! Rabbinizin buyruğunu çabuklaştırmak mı istediniz?" Levhaları yere bıraktı ve kardeşinin başından tutup onu kendine doğru çekmeye başladı. Harun dedi ki: "Anamın oğlu! Bu topluluk beni güçsüz buldu ve neredeyse beni öldürüyorlardı. Düşmanları bana güldürme ve beni zalimler topluluğuyla bir tutma." Musa, "Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla ve bizi rahmetine kabul et; Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin" dedi. Buzağıyı tanrı edinenlere, Rablerinden bir gazap ve dünya hayatında bir aşağılık erişecektir. İftira edenleri işte böyle cezalandırırız. Kötülükler işleyip de sonra tövbe eden ve iman edenlere gelince, şüphesiz Rabbin bundan sonra çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (148–153)

Musa'nın öfkesi dinince levhaları aldı; onların yazısında, Rablerinden korkanlar için bir yol gösterme ve rahmet vardı. Musa, belirlediğimiz vakit için kavminden yetmiş adam seçti. Onları şiddetli bir sarsıntı yakalayınca Musa dedi ki: "Rabbim! Dileseydin onları da beni de daha önce yok ederdin. İçimizdeki beyinsizlerin yaptıkları yüzünden bizi yok mu edeceksin? Bu, Senin sınamandan başka bir şey değildir; onunla dilediğini sapıklıkta bırakır, dilediğini doğru yola iletirsin. Sen bizim dostumuzsun; bizi bağışla ve bize merhamet et: Sen bağışlayanların en hayırlısısın. Bize bu dünyada da ahirette de iyilik yaz: biz Sana yöneldik." Allah şöyle buyurdu: "Azabıma dilediğimi uğratırım; rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır. Onu, Allah'a karşı gelmekten sakınan, zekâtı veren ve âyetlerimize iman edenler için yazacağım: onlar ki yanlarındaki Tevrat'ta ve İncil'de yazılı buldukları o Elçi'ye, o ümmî Peygamber'e uyarlar. O, onlara iyiliği emreder, onları kötülükten alıkoyar; onlara temiz şeyleri helâl, pis şeyleri haram kılar; üzerlerindeki ağır yükleri ve zincirleri de kaldırır. Ona iman eden, ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte indirilen nura uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır." De ki: "Ey insanlar! Ben, göklerin ve yerin hükümranlığı kendisine ait olan Allah'ın hepinize gönderdiği Elçisi'yim. O'ndan başka tanrı yoktur; O, hayat verir ve öldürür. Öyleyse Allah'a ve O'nun Elçisi'ne, Allah'a ve O'nun sözlerine iman eden o ümmî Peygamber'e iman edin ve ona uyun ki doğru yolu bulasınız." (154–158)

Musa'nın kavminden, hak ile yol gösteren ve onunla adaleti gerçekleştiren bir topluluk vardır. Biz onları on iki boya, topluluklar hâlinde ayırdık. Kavmi kendisinden su istediğinde Musa'ya, “Asanla kayaya vur” diye vahyettik; ondan on iki pınar fışkırdı; her grup su içeceği yeri bildi. Üzerlerine bulutu gölgelik yaptık, onlara kudret helvası ve bıldırcın indirdik: “Size rızık olarak verdiğimiz güzel şeylerden yiyin.” Onlar Bize zulmetmediler; yalnızca kendilerine zulmettiler. Hani onlara şöyle denilmişti: “Şu kasabaya yerleşin, orada dilediğiniz yerden yiyin, ‘Yüklerimizi bizden indir’ deyin ve kapıdan alçak gönüllülükle girin ki günahlarınızı bağışlayalım; iyilik edenlere daha fazlasını da vereceğiz.” Fakat içlerinden zulmedenler, kendilerine söylenen sözü başka bir sözle değiştirdiler; Biz de zulmetmeleri yüzünden üzerlerine gökten bir azap gönderdik. (159–162)

Onlara, deniz kıyısındaki o kasabayı sor: hani onlar cumartesi yasağını çiğniyorlardı; cumartesi tatili yaptıkları gün balıkları onlara açıktan açığa gelirdi, tatil yapmadıkları gün ise gelmezdi. Yoldan çıkmaları yüzünden onları işte böyle sınıyorduk. Hani içlerinden bir grup, “Allah'ın yok edeceği ya da çetin bir azapla cezalandıracağı bir topluluğa niçin öğüt veriyorsunuz?” demişti. Onlar da, “Rabbinizin katında bir mazeretimiz olsun diye; belki onlar da Allah'a karşı gelmekten sakınırlar” demişlerdi. Kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında, kötülükten alıkoyanları kurtardık; zulmedenleri ise yoldan çıkmaları yüzünden çetin bir azapla yakaladık. Kendilerine yasaklanan şeylere karşı başkaldırdıklarında ise onlara, “Aşağılık maymunlar olun!” dedik. Hani Rabbin, kıyamet gününe kadar onlara azabın en kötüsünü tattıracak kimseleri mutlaka üzerlerine göndereceğini bildirmişti. Rabbin cezayı çabuk verendir; O gerçekten çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (163–167)

Onları yeryüzünde topluluklar hâlinde dağıttık; içlerinde iyi olanlar da vardır, böyle olmayanlar da. Belki dönerler diye onları iyiliklerle ve kötülüklerle sınadık. Derken arkalarından, Kitab'a mirasçı olan bir nesil geldi: şu değersiz dünyanın geçici malını alıyor ve “Biz nasıl olsa bağışlanacağız” diyorlar; kendilerine onun gibi bir mal daha gelse onu da alırlar. Allah hakkında gerçekten başkasını söylemeyeceklerine dair onlardan Kitap'ta söz alınmamış mıydı? Üstelik onun içindekileri okuyup incelemişlerdi. Ahiret yurdu, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? Kitab'a sımsıkı sarılan ve namazı kılanlara gelince, Biz hâlini düzeltenlerin mükâfatını boşa çıkarmayız. Hani dağı, sanki bir gölgelikmiş gibi üzerlerine kaldırmıştık da üstlerine düşecek sanmışlardı: “Size verdiğimize sımsıkı sarılın ve içindekileri hatırlayın ki Allah'a karşı gelmekten sakınasınız.” (168–171)

Hani Rabbin, Âdemoğulları'ndan, onların bellerinden soylarını çıkarmış ve onları kendileri hakkında şahit tutmuştu: “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” Onlar, “Evet, şahidiz” demişlerdi. Bu, kıyamet günü “Biz bundan habersizdik” demeyesiniz diyedir. Ya da “Bizden önce Allah'a ortak koşanlar yalnızca atalarımızdı; biz onlardan sonra gelen bir nesildik. Batıla sapanların yaptıkları yüzünden bizi yok mu edeceksin?” demeyesiniz diyedir. Belki dönerler diye âyetleri işte böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz. (172–174)

Onlara, kendisine âyetlerimizi verdiğimiz, fakat onlardan sıyrılıp çıkan kimsenin haberini oku. Şeytan onun peşine takıldı; o da azgınlardan oldu. Dileseydik onu o âyetlerle yükseltirdik; fakat o, yere saplanıp kaldı ve kendi arzusuna uydu. Onun durumu köpeğin durumuna benzer: üzerine varsan dilini sarkıtıp solur, bıraksan yine dilini sarkıtıp solur. Âyetlerimizi yalanlayan topluluğun durumu işte böyledir. Kıssayı anlat; belki düşünürler. Âyetlerimizi yalanlayan topluluğun durumu ne kötüdür! Onlar yalnızca kendilerine zulmetmişlerdir. Allah kimi doğru yola iletirse, doğru yolu bulan odur; kimi de sapıklıkta bırakırsa, işte hüsrana uğrayanlar onlardır. Cinlerden ve insanlardan birçoğunu cehennem için var ettik: kalpleri vardır, onlarla anlamazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. Onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da şaşkındırlar. İşte gafiller onlardır. (175–179)

En güzel isimler Allah'ındır; O'na o isimlerle dua edin ve O'nun isimleri konusunda eğri yola sapanları bırakın: onlar yaptıklarının cezasını göreceklerdir. Yarattıklarımız arasında, hak ile yol gösteren ve onunla adaleti gerçekleştiren bir topluluk vardır. Âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, onları bilmedikleri yerden adım adım sona yaklaştıracağız. Onlara süre veririm; Benim planım sağlamdır. Hiç düşünmediler mi? Arkadaşlarında hiçbir delilik yoktur; o yalnızca apaçık bir uyarıcıdır. Göklerin ve yerin hükümranlığına, Allah'ın yarattığı her şeye bakmadılar mı ve ecellerinin yaklaşmış olabileceğini düşünmediler mi? Bundan sonra artık hangi söze inanacaklar? Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun için hiçbir yol gösterici yoktur; O, onları azgınlıkları içinde bocalar hâlde bırakır. (180–186)

(Ey Peygamber) Sana o Saat'i soruyorlar: “Ne zaman gelip çatacak?” De ki: “Onun bilgisi yalnız Rabbimin katındadır; vakti geldiğinde onu O'ndan başkası ortaya çıkaramaz. O, göklere de yere de ağır gelmiştir; size ancak ansızın gelecektir.” Sanki sen onu öğrenmeye çok hevesliymişsin gibi sana soruyorlar. De ki: “Onun bilgisi yalnız Allah'ın katındadır; fakat insanların çoğu bilmez.” De ki: “Allah'ın dilemesi dışında, ben kendime ne fayda ne de zarar verecek güce sahibim. Gaybı bilseydim, elbette çok hayır elde ederdim ve bana hiçbir kötülük dokunmazdı. Ben yalnızca iman eden bir topluluk için bir uyarıcı ve bir müjdeleyiciyim.” (187–188)

Sizi tek bir candan yaratan ve onunla huzur bulsun diye ondan eşini var eden O'dur. Eşini sarıp bürüyünce o, hafif bir yük yüklendi ve onu bir süre taşıdı; yükü ağırlaşınca ikisi birlikte Rableri olan Allah'a şöyle dua ettiler: "Bize kusursuz bir çocuk verirsen, mutlaka şükredenlerden olacağız." Fakat O kendilerine kusursuz bir çocuk verince, kendilerine verdiği şeyde O'na ortaklar koştular. Allah, onların ortak koştuklarından çok yücedir! Hiçbir şey yaratamayan, üstelik kendileri yaratılmış olan şeyleri mi ortak koşuyorlar? Onlar ne bunlara yardım edebilirler ne de kendi kendilerine yardım edebilirler. (189–192)

Onları doğru yola çağırsanız size uymazlar. Onları çağırsanız da sussanız da sizin için birdir. Allah'ı bırakıp yalvardıklarınız da sizin gibi kullardır. Doğru söylüyorsanız, haydi onlara yalvarın da size karşılık versinler. Onların yürüyecekleri ayakları mı var, tutacakları elleri mi var, görecekleri gözleri mi var, işitecekleri kulakları mı var? De ki: "Ortaklarınızı çağırın, sonra bana tuzak kurun ve bana hiç süre vermeyin. Benim dostum, Kitab'ı indiren Allah'tır; O, iyilere dostluk eder. O'nu bırakıp yalvardıklarınız ise ne size yardım edebilirler ne de kendi kendilerine yardım edebilirler." Onları doğru yola çağırsanız işitmezler. Onları sana bakar görürsün; oysa görmezler. Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir. Şeytandan bir dürtü seni dürtecek olursa, Allah'a sığın: O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, kendilerine şeytandan bir vesvese dokunduğunda O'nu hatırlarlar da hemen gerçeği görürler. Şeytanların kardeşlerine gelince, şeytanlar onları sapıklığa sürükler de sürükler; sonra da yakalarını bırakmazlar. (193–202)

Onlara bir âyet getirmediğin zaman, "Onu kendin seçip getirseydin ya!" derler. De ki: "Ben yalnızca Rabbimden bana vahyedilene uyarım. Bu, Rabbinizden gelen gönül gözünü açan delillerdir; iman eden bir topluluk için bir yol gösterici ve rahmettir." Kur'an okunduğu zaman onu dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin. Rabbini içinden, boyun bükerek ve ürpererek, sesini yükseltmeden sabah akşam an; gafillerden olma. Rabbinin katında olanlar, O'na kulluk etmekten büyüklenmezler: O'nu tesbih eder ve yalnız O'na secde ederler. (203–206)

8. Savaş Ganimetleri (Al-Anfāl)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

(Ey Peygamber) Sana savaş ganimetlerini soruyorlar. De ki: "Ganimetler Allah'a ve Elçi'ye aittir. Öyleyse, eğer inanıyorsanız, Allah'a karşı gelmekten sakının, aranızı düzeltin, Allah'a ve Elçisi'ne itaat edin." Müminler ancak o kimselerdir ki Allah anıldığında kalpleri ürperir, O'nun âyetleri kendilerine okunduğunda imanları artar ve yalnız Rablerine güvenirler; namazı kılar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan harcarlar. İşte gerçek müminler onlardır. Onlar için Rableri katında dereceler, bağışlanma ve cömertçe verilmiş bir rızık vardır. (1–4)

Nitekim Rabbin seni hak uğruna evinden çıkarmıştı; oysa müminlerden bir grup bundan hoşlanmıyordu. Gerçek apaçık ortaya çıktıktan sonra, sanki göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi seninle hak konusunda tartışıyorlardı. Hani Allah size, iki topluluktan birinin sizin olacağını vadediyordu; siz de silahsız olanın sizin olmasını istiyordunuz. Oysa Allah, sözleriyle hakkı ortaya çıkarmak ve hakikati inkâr edenlerin kökünü kesmek istiyordu; günahkârlar hoşlanmasa da hakkı gerçekleştirmek ve batılı boşa çıkarmak için. Hani siz Rabbinizden yardım diliyordunuz da O, "Ben size birbiri ardınca gelen bin melekle yardım edeceğim" diye duanızı kabul etmişti. Allah bunu yalnızca bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı; yardım ancak Allah katındandır. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Hani O, kendi katından bir güven olarak sizi hafif bir uykuya bürüyordu; sizi temizlemek, şeytanın pisliğini sizden gidermek, kalplerinizi pekiştirmek ve ayaklarınızı sağlam bastırmak için üzerinize gökten su indiriyordu. Hani Rabbin meleklere şöyle vahyediyordu: "Ben sizinle beraberim; iman edenleri sağlamlaştırın. Ben hakikati inkâr edenlerin kalplerine korku salacağım. Vurun boyunlarının üstüne, vurun bütün parmak uçlarına!" Bu, onların Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelmeleri yüzündendi; kim Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelirse, bilsin ki Allah'ın azabı çetindir. "İşte bu sizin; tadın onu!" Hakikati inkâr edenler için bir de ateş azabı vardır.[10] (5–14)

Ey iman edenler! Hakikati inkâr edenlerle, toplu hâlde üzerinize gelirlerken karşılaştığınızda onlara arkanızı dönmeyin. Kim öyle bir günde — yeniden savaşmak için bir yana çekilmek ya da başka bir birliğe katılmak dışında — onlara arkasını dönerse, Allah'ın gazabına uğramış olur ve sığınağı cehennemdir: ne kötü varış yeridir orası! (15-16)

[10] Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim

Onları siz öldürmediniz, fakat Allah öldürdü; (Ey Peygamber) attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı — müminleri kendi katından güzel bir sınamayla sınamak için. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir.[11] (17)

İşte böyle; Allah, hakikati inkâr edenlerin hilesini zayıflatır. Ey hakikati inkâr edenler! Bir hüküm istiyorduysanız, işte hüküm size gelmiştir. Vazgeçerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır; ama dönerseniz Biz de döneriz ve topluluğunuz ne kadar çok olursa olsun size hiçbir yarar sağlamaz. Allah müminlerle beraberdir. (18–19)

Ey iman edenler! Allah'a ve Elçisi'ne itaat edin; işitip dururken ondan yüz çevirmeyin. İşitmedikleri hâlde "İşittik" diyenler gibi olmayın. Allah katında canlıların en kötüsü, aklını kullanmayan sağırlar ve dilsizlerdir. Allah onlarda bir hayır bilseydi, onlara elbette işittirirdi; işittirseydi bile yine yüz çevirerek dönerlerdi. Ey iman edenler! Size hayat verecek şeye sizi çağırdığında, Allah'ın ve Elçi'nin çağrısına uyun. (20–23)

Bilin ki Allah, kişi ile kalbi arasına girer ve siz O'nun huzurunda toplanacaksınız.[12] (24)

Yalnızca içinizden zulmedenlere dokunmakla kalmayacak bir beladan sakının; ve bilin ki Allah'ın azabı çetindir. (25)

Hatırlayın ki bir zamanlar yeryüzünde azdınız ve güçsüz sayılıyordunuz; insanların sizi kapıp götürmesinden korkuyordunuz. Derken O sizi barındırdı, yardımıyla destekledi ve şükredesiniz diye size temiz şeylerden rızık verdi. Ey iman edenler! Allah'a ve Elçi'ye hıyanet etmeyin; bile bile size emanet edilen şeylere de hıyanet etmeyin. Bilin ki mallarınız ve çocuklarınız yalnızca bir sınamadır ve büyük mükâfat Allah katındadır. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, O size doğruyu yanlıştan ayıracak bir ölçü verir, kötülüklerinizi örter ve sizi bağışlar. Allah büyük lütuf sahibidir. (26–29)

Hani hakikati inkâr edenler, seni tutuklamak ya da öldürmek yahut sürgün etmek için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar tuzak kuruyorlardı; Allah da karşılığını veriyordu. Allah tuzak kuranların en hayırlısıdır. Âyetlerimiz onlara okunduğunda, "İşittik. İstesek bunun benzerini biz de söyleriz — bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir" derler. Hani şöyle de demişlerdi: "Allah'ım! Eğer bu, Senin katından gelen gerçeğin ta kendisiyse, üzerimize gökten taş yağdır ya da bize elem verici bir azap getir." Oysa sen aralarında bulunurken Allah onlara azap edecek değildi; bağışlanma dilerlerken de Allah onlara azap edecek değildi. Peki, kendileri onun koruyucuları olmadıkları hâlde insanları Mescid-i Haram'dan alıkoyarlarken, Allah onlara niçin azap etmesin? Onun koruyucuları ancak

[11] Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim
[12] Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim

Allah'a karşı gelmekten sakınanlardır; fakat onların çoğu bilmez. Onların o Ev'in yanındaki duaları, ıslık çalmaktan ve el çırpmaktan başka bir şey değildir. “Öyleyse hakikati inkâr etmenize karşılık azabı tadın.” Hakikati inkâr edenler, mallarını insanları Allah'ın yolundan alıkoymak için harcarlar. Onu harcayacaklar; sonra bu, onlar için bir iç yarası olacak; sonra da yenilecekler. Hakikati inkâr edenler cehennemde toplanacaklardır — Allah pis olanı temiz olandan ayırsın, pis olanları üst üste koyup hepsini bir araya yığsın ve cehenneme atsın diye. İşte hüsrana uğrayanlar onlardır. Hakikati inkâr edenlere söyle: vazgeçerlerse, geçmişte olanlar kendilerine bağışlanır; yeniden dönerlerse, öncekilere uygulanan yasa zaten geçmiştir. Zulüm ve baskı kalmayıncaya ve din bütünüyle Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Vazgeçerlerse, bilsinler ki Allah onların bütün yaptıklarını görür; yüz çevirirlerse, bilin ki Allah sizin dostunuzdur: O ne güzel dost, ne güzel yardımcıdır! (30–40)

Bilin ki savaşta ganimet olarak ne elde ederseniz, onun beşte biri Allah'a, Elçi'ye, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışa aittir — eğer Allah'a ve hak ile batılın ayrıldığı gün, iki topluluğun karşılaştığı gün kulumuza indirdiğimize inanıyorsanız. Allah her şeye gücü yetendir. Hani siz vadinin yakın yamacındaydınız, onlar uzak yamacındaydı; kervan da sizden aşağıdaydı. Eğer buluşmak için sözleşmiş olsaydınız, sözleştiğiniz vakitte uyuşamazdınız; fakat Allah, olması kararlaştırılmış bir işi gerçekleştirsin diye böyle oldu — yok olacak olan apaçık bir delil üzerine yok olsun, yaşayacak olan da apaçık bir delil üzerine yaşasın diye. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. (41–42)

Hani Allah onları sana rüyanda az gösteriyordu. Onları sana çok gösterseydi, kesinlikle gevşerdiniz ve iş konusunda birbirinize düşerdiniz; fakat Allah sizi korudu. O, kalplerde olanı çok iyi bilir. Karşılaştığınızda da O, onları sizin gözünüzde az gösteriyor, sizi de onların gözünde azaltıyordu ki Allah, olması kararlaştırılmış bir işi gerçekleştirsin. Bütün işler Allah'a döndürülür. (43–44)

Ey iman edenler! Bir toplulukla karşılaştığınızda sebat edin ve Allah'ı çok anın ki kurtuluşa eresiniz. Allah'a ve Elçisi'ne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; yoksa gevşersiniz ve gücünüz gider. Sabredin: Allah sabredenlerle beraberdir. Yurtlarından şımarıklıkla, insanlara gösteriş yaparak ve başkalarını Allah'ın yolundan alıkoyarak çıkanlar gibi olmayın. Allah onların bütün yaptıklarını kuşatmıştır. Hani şeytan onlara yaptıklarını süslü göstermiş ve “Bugün insanlardan sizi yenecek hiç kimse yoktur; ben de sizin yanınızdayım” demişti. Fakat iki topluluk birbirini görünce ökçeleri üzerinde geri döndü ve “Ben sizden uzağım. Ben sizin görmediğinizi görüyorum. Ben Allah'tan korkarım; Allah'ın azabı çetindir” dedi. (45–48)

Münafıklar ve kalplerinde hastalık olanlar, “Bunları dinleri aldatmış” diyorlardı. Oysa kim Allah'a güvenirse, bilsin ki Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Melekler, hakikati inkâr edenlerin yüzlerine ve sırtlarına vura vura canlarını alırken onları bir görsen: “Tadın yakıcı ateşin azabını!” “Bu, kendi ellerinizin önceden gönderdiklerinin karşılığıdır; Allah kullarına asla haksızlık etmez.” Onların gidişi, Firavun'un adamlarının ve onlardan öncekilerin gidişi gibidir: Allah'ın âyetlerini inkâr ettiler; Allah da onları günahları yüzünden yakaladı. Allah kuvvetlidir, azabı çetindir. Bu böyledir; çünkü bir topluluk kendilerinde olanı değiştirmedikçe, Allah onlara verdiği bir nimeti asla değiştirmez. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Onların gidişi, Firavun'un adamlarının ve onlardan öncekilerin gidişi gibidir: Rablerinin âyetlerini yalanladılar; Biz de günahları yüzünden onları yok ettik ve Firavun'un adamlarını suda boğduk. Hepsi zalimdi. (49–54)

Allah katında canlıların en kötüsü, hakikati inkâr eden ve iman etmeyecek olanlardır: onlar ki kendileriyle antlaşma yaptığın hâlde her defasında antlaşmalarını bozarlar ve Allah'a karşı gelmekten sakınmazlar. Savaşta onları ele geçirirsen, arkalarındakileri onların hâliyle dağıt; belki ibret alırlar. Bir topluluğun hainlik etmesinden korkarsan, sen de antlaşmalarını, eşit şartlarda olmak üzere, yüzlerine at: Allah hainleri sevmez. Hakikati inkâr edenler, kurtulup öne geçtiklerini sanmasınlar; onlar Allah'ı asla âciz bırakamazlar. Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve savaş atları hazırlayın; bununla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onların dışında, sizin bilmediğiniz ama Allah'ın bildiği başkalarını korkutursunuz. Allah yolunda ne harcarsanız karşılığı size eksiksiz ödenecek ve size haksızlık edilmeyecektir. Onlar barışa yanaşırlarsa, sen de ona yanaş ve Allah'a güven: O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Seni aldatmak isterlerse, bilsinler ki Allah sana yeter. Seni yardımıyla ve müminlerle destekleyen, onların kalplerini birleştiren O'dur. Yeryüzünde olanların hepsini harcasaydın, onların kalplerini birleştiremezdin; fakat Allah onları birleştirdi. O, güçlüdür, hikmet sahibidir. Ey Peygamber! Sana ve müminlerden sana uyanlara Allah yeter. Ey Peygamber! Müminleri savaşa teşvik et. İçinizde sabırlı yirmi kişi bulunursa, iki yüz kişiye üstün gelirler; içinizde yüz kişi bulunursa, hakikati inkâr edenlerden bin kişiye üstün gelirler; çünkü onlar anlamayan bir topluluktur. Şimdi Allah, sizde bir zayıflık olduğunu bilerek yükünüzü hafifletti. Artık içinizde sabırlı yüz kişi bulunursa, iki yüz kişiye üstün gelirler; içinizde bin kişi bulunursa, Allah'ın izniyle iki bin kişiye üstün gelirler. Allah sabredenlerle beraberdir. (55–66)

Yeryüzünde düşmana kesin olarak üstün gelinceye kadar esir alması hiçbir peygambere yakışmaz. Siz dünyanın geçici malını istiyorsunuz; Allah ise sizin için ahireti istiyor. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Allah'tan daha önce verilmiş bir hüküm olmasaydı, aldığınız şey yüzünden size büyük bir azap dokunurdu. Artık savaşta elde ettiklerinizi helâl ve

temiz olarak yiyin ve Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (67–69)

Ey Peygamber! Elinizdeki esirlere de ki: “Allah kalplerinizde bir hayır bilirse, size sizden alınandan daha hayırlısını verir ve sizi bağışlar. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” Sana hainlik etmek isterlerse, bilsinler ki daha önce Allah'a da hainlik etmişlerdi de O, onları senin eline düşürmüştü. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. (70–71)

İman edip hicret eden, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler ve onları barındırıp yardım edenler var ya, işte onlar birbirlerinin dostlarıdır. İman edip de hicret etmeyenlere gelince, hicret edinceye kadar onları korumak sizin sorumluluğunuzda değildir; ama din konusunda sizden yardım isterlerse, aranızda antlaşma bulunan bir topluluğa karşı olmamak şartıyla, onlara yardım etmek üzerinize borçtur. Allah bütün yaptıklarınızı görür. (72)

Hakikati inkâr edenler birbirlerinin dostlarıdır. Siz de böyle yapmazsanız, yeryüzünde zulüm ve baskı, büyük bir bozgunculuk olur. İman edip hicret eden ve Allah yolunda cihad edenler ve onları barındırıp yardım edenler var ya, işte gerçek müminler onlardır. Onlar için bağışlanma ve cömertçe verilmiş bir rızık vardır. Sonradan iman edip hicret eden ve sizinle birlikte cihad edenlere gelince, onlar da sizdendir. Yine de Allah'ın Kitabı'na göre kan akrabaları birbirlerine daha yakındır. Allah her şeyi hakkıyla bilendir. (73–75)

9. Tövbe (Al-Tawba)

Bu, Allah'tan ve Elçisi'nden, Allah'a ortak koşanlardan kendileriyle antlaşma yaptığınız kimselere bir ilişik kesme bildirisidir: “Yeryüzünde dört ay daha serbestçe dolaşın; ama bilin ki siz Allah'ı âciz bırakamazsınız ve Allah, hakikati inkâr edenleri rezil edecektir.” Bu, büyük hac günü Allah'tan ve Elçisi'nden insanlara bir duyurudur: Allah, O'na ortak koşanlardan uzaktır; Elçisi de öyle. Tövbe ederseniz, bu sizin için daha hayırlıdır; yüz çevirirseniz, bilin ki siz Allah'ı âciz bırakamazsınız. Hakikati inkâr edenleri elem verici bir azapla müjdele. Ancak Allah'a ortak koşanlardan, kendileriyle antlaşma yaptığınız, sonra size karşı hiçbir eksiklik göstermeyen ve aleyhinize hiç kimseye arka çıkmayanlar başka. Onlarla yaptığınız antlaşmayı süresinin sonuna kadar tam olarak yerine getirin: Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanları sever. (1–4)

Haram aylar çıkınca, müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün; onları yakalayın, kuşatın ve her gözetleme yerinde onlar için pusuya oturun. Tövbe eder, namazı kılar ve zekâtı verirlerse, yollarını serbest bırakın: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Müşriklerden biri senden korunma isterse, Allah'ın sözünü işitebilsin diye onu koruma altına al; sonra onu güven içinde olacağı yere ulaştır. Bu, onların bilmeyen bir topluluk olmalarındandır. Mescid-i Haram'ın yanında kendileriyle antlaşma yaptıklarınız dışında, müşriklerin Allah ve Elçisi katında nasıl bir antlaşması olabilir? Onlar size karşı dürüst davrandıkça siz de onlara karşı dürüst davranın: Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanları sever. Nasıl olabilir ki? Size üstün gelselerdi, hakkınızda ne akrabalık bağı ne de antlaşma gözetirlerdi. Kalpleri karşı çıktığı hâlde ağızlarıyla sizi hoşnut ederler; çoğu da yoldan çıkmıştır. Allah'ın âyetlerini az bir değere sattılar ve başkalarını O'nun yolundan alıkoydular. Yapmakta oldukları şey gerçekten ne kötüdür! Bir mümin hakkında ne akrabalık bağı ne de antlaşma gözetirler. İşte haddi aşanlar onlardır. Ama tövbe eder, namazı kılar ve zekâtı verirlerse, dinde kardeşlerinizdir. Bilen bir topluluk için âyetleri ayrıntılı olarak açıklıyoruz. Antlaşmalarından sonra yeminlerini bozar ve dininize dil uzatırlarsa, inkârın önderleriyle savaşın — çünkü onların yeminleri yoktur — belki vazgeçerler. Yeminlerini bozan, Elçi'yi yurdundan çıkarmaya kalkışan ve size karşı düşmanlığı ilk başlatan bir toplulukla savaşmayacak mısınız? Onlardan korkuyor musunuz? Eğer inanıyorsanız, kendisinden korkmanıza en lâyık olan Allah'tır. Onlarla savaşın ki Allah sizin ellerinizle onları cezalandırsın, rezil etsin, onlara karşı size yardım etsin, iman eden bir topluluğun gönüllerini ferahlatsın ve kalplerindeki öfkeyi gidersin. Allah dilediğinin tövbesini kabul eder: Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Yoksa siz, Allah içinizden cihad edenleri ve Allah'tan, Elçisi'nden ve müminlerden başkasını sırdaş

edinmeyenleri ortaya çıkarmadan kendi hâlinize bırakılacağınızı mı sandınız? Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. (5–16)

Müşriklerin, hakikati inkâr ettiklerine kendileri şahitken, Allah'ın mescitlerini onarıp şenlendirmeleri olacak şey değildir. Onların yaptıkları boşa gitmiştir ve onlar ateşte kalacaklardır. Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler şenlendirir. İşte bunların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur. Siz hacılara su vermeyi ve Mescid-i Haram'ı onarıp şenlendirmeyi, Allah'a ve ahiret gününe iman edip Allah yolunda cihad eden kimsenin yaptıklarıyla bir mi tutuyorsunuz? Onlar Allah katında bir değildir. Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. İman edip hicret eden ve mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad edenlerin Allah katındaki derecesi çok daha yüksektir. İşte kurtuluşa erenler onlardır. Rableri onlara kendi katından bir rahmeti, hoşnutluğu ve içinde kendileri için sürekli nimetler bulunan cennetleri müjdeler; orada ebedî kalacaklardır. Şüphesiz büyük mükâfat Allah katındadır. (17–22)

Ey iman edenler! Eğer inkârı imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi dost edinmeyin. İçinizden kim onları dost edinirse, işte zalimler onlardır. De ki: “Babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız, kazandığınız mallar, durgunluğa uğramasından korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden konutlar size Allah'tan, Elçisi'nden ve O'nun yolunda cihad etmekten daha sevgiliyse, Allah emrini getirinceye kadar bekleyin.” Allah fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez. Allah size birçok yerde ve Huneyn gününde yardım etti: hani o gün çokluğunuz hoşunuza gitmiş, ama size hiçbir yarar sağlamamıştı; yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmiş, sonra da arkanızı dönüp kaçmıştınız. Sonra Allah, Elçisi'nin ve müminlerin üzerine huzurunu indirdi, sizin göremediğiniz ordular indirdi ve hakikati inkâr edenleri cezalandırdı: inkârcıların cezası işte budur. Bundan sonra da Allah dilediğinin tövbesini kabul eder: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (23–27)

Ey iman edenler! Müşrikler gerçekten bir pisliktir; bu yıllarından sonra artık Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Yoksulluktan korkarsanız, Allah dilerse sizi lütfuyla zengin kılar: Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Kitap ehlinden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Elçisi'nin haram kıldığını haram saymayan ve hak dini din edinmeyenlerle, boyun eğerek kendi elleriyle cizyeyi verinceye kadar savaşın. Yahudiler, “Üzeyir Allah'ın oğludur” dediler; Hıristiyanlar da, “Mesih Allah'ın oğludur” dediler. Bu, onların ağızlarıyla söyledikleri sözdür; daha önce hakikati inkâr edenlerin sözlerini tekrarlıyorlar. Allah onları kahretsin! Nasıl da çevriliyorlar! Onlar, Allah'ı bırakıp din bilginlerini ve rahiplerini rabler edindiler; Meryem oğlu Mesih'i de. Oysa yalnızca tek bir

Tanrı'ya kulluk etmekle emrolunmuşlardı — O'ndan başka tanrı yoktur. O, onların ortak koştuklarından uzaktır! Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar; Allah ise, hakikati inkâr edenler hoşlanmasa da nurunu tamamlamaktan başka bir şeye razı olmaz. Müşrikler hoşlanmasa da onu bütün dinlere üstün kılmak için Elçisi'ni doğru yol ve hak din ile gönderen O'dur. Ey iman edenler! Din bilginlerinden ve rahiplerden birçoğu insanların mallarını haksız yollarla yerler ve onları Allah'ın yolundan alıkoyarlar. Altını ve gümüşü biriktirip Allah yolunda harcamayanları elem verici bir azapla müjdele. O gün bunlar cehennem ateşinde kızdırılacak ve alınları, yanları ve sırtları bunlarla dağlanacak: "İşte bu, kendiniz için biriktirdiğiniz şeydir; öyleyse biriktirmekte olduğunuz şeyi tadın!" (28–35)

Allah katında ayların sayısı, gökleri ve yeri yarattığı gün Allah'ın Kitabı'nda yazıldığı üzere on ikidir; bunlardan dördü haram aydır. İşte dosdoğru din budur; öyleyse o aylarda kendinize zulmetmeyin. Müşrikler sizinle topyekûn savaştıkları gibi siz de onlarla topyekûn savaşın ve bilin ki Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir. Haram ayı ertelemek, yalnızca inkârda ileri gitmektir; hakikati inkâr edenler bununla saptırılırlar. Allah'ın haram kıldığı ayların sayısını denkleştirmek için onu bir yıl helâl, bir yıl haram sayarlar ve böylece Allah'ın haram kıldığını helâl kılarlar. Yaptıklarının kötülüğü kendilerine süslü gösterilmiştir. Allah, hakikati inkâr eden topluluğu doğru yola iletmez. (36–37)

Ey iman edenler! Size ne oluyor ki "Allah yolunda sefere çıkın" denildiğinde yere çakılıp kalıyorsunuz? Ahiretin yerine dünya hayatına mı razı oldunuz? Oysa dünya hayatının geçimliği ahiretin yanında pek azdır. Sefere çıkmazsanız, O sizi elem verici bir azapla cezalandırır ve yerinize başka bir topluluk getirir; siz O'na hiçbir zarar veremezsiniz. Allah her şeye gücü yetendir. Siz ona yardım etmeseniz de Allah ona yardım etmiştir: hani hakikati inkâr edenler onu, iki kişiden biri olarak yurdundan çıkarmışlardı; hani ikisi mağaradaydı; hani o, arkadaşına "Üzülme; Allah bizimle beraberdir" diyordu. Bunun üzerine Allah onun üzerine huzurunu indirdi, onu sizin göremediğiniz ordularla destekledi ve hakikati inkâr edenlerin sözünü alçalttı; Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Hafif ve ağır olarak sefere çıkın; mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Bu sizin için daha hayırlıdır; keşke bilseniz! Yakın bir kazanç ve kolay bir yolculuk olsaydı, mutlaka sana uyarlardı; fakat o zorlu yol onlara uzak geldi. "Gücümüz yetseydi, mutlaka sizinle birlikte çıkardık" diye Allah'a yemin edecekler. Kendilerini yıkıma sürüklüyorlar; Allah onların yalancı olduklarını biliyor. (38–42)

(Ey Peygamber) Allah seni affetsin! Doğru söyleyenler sana iyice belli olmadan ve yalancıları tanımadan, geride kalmaları için onlara niçin izin verdin? Allah'a ve ahiret

gününe iman edenler, mallarıyla ve canlarıyla cihad etmekten geri kalmak için senden izin istemezler. Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanları çok iyi bilir. Senden ancak Allah'a ve ahiret gününe inanmayan ve kalpleri şüpheye düşmüş olanlar izin ister; onlar şüpheleri içinde bocalayıp dururlar. Sefere çıkmak isteselerdi, bunun için bir hazırlık yaparlardı. Fakat Allah onların harekete geçmelerini hoş görmedi de onları alıkoydu; "Oturanlarla birlikte oturun" denildi. İçinizde çıkmış olsalardı, size karışıklıktan başka bir şey katmazlar ve aranıza fitne sokmak için içinizde koşuşup dururlardı; içinizde onlara kulak verecek olanlar da vardır. Allah zalimleri çok iyi bilir. Onlar daha önce de fitne çıkarmak istemişler ve işleri senin aleyhine altüst etmişlerdi; sonunda onlar hoşlanmadıkları hâlde gerçek geldi ve Allah'ın emri üstün geldi. İçlerinden öylesi de var ki, "Bana izin ver, beni fitneye düşürme" der. İyi bilin ki onlar fitnenin içine zaten düşmüşlerdir! Cehennem de hakikati inkâr edenleri kesinlikle kuşatacaktır. Sana bir iyilik dokunsa bu onları üzer; başına bir musibet gelse, "Biz tedbirimizi önceden almıştık" derler ve sevinerek dönüp giderler. De ki: "Allah'ın bizim için yazdığından başkası başımıza gelmez. O bizim dostumuzdur; müminler yalnız Allah'a güvensinler." De ki: "Siz bizim için iki güzellikten birinden başkasını mı bekliyorsunuz? Biz de Allah'ın, ya kendi katından ya da bizim ellerimizle sizi bir azaba uğratmasını bekliyoruz. Bekleyin öyleyse; biz de sizinle birlikte bekliyoruz." De ki: "İster gönüllü ister gönülsüz harcayın, sizden asla kabul edilmeyecektir; çünkü siz fasık bir topluluksunuz." Harcamalarının kendilerinden kabul edilmesine engel olan şey, yalnızca Allah'ı ve Elçisi'ni inkâr etmeleri, namaza ancak üşenerek gelmeleri ve ancak istemeyerek harcamalarıdır. Onların ne malları ne de çocukları seni imrendirmesin. Allah bunlarla onları yalnızca dünya hayatında cezalandırmak ve canlarının, hakikati inkâr eden kimseler olarak çıkmasını istiyor. (43–55)

Sizden olduklarına dair Allah'a yemin ederler; oysa sizden değillerdir; onlar korkak bir topluluktur. Bir sığınak ya da mağaralar yahut sokulup girecek bir delik bulsalardı, koşa koşa oraya yönelirlerdi. İçlerinden, sadakalar konusunda sana dil uzatanlar da vardır: onlardan kendilerine pay verilirse hoşnut olurlar, verilmezse hemen öfkelenirler. Keşke Allah'ın ve Elçisi'nin kendilerine verdiğine razı olsalardı ve "Allah bize yeter; Allah lütfundan bize verecek, Elçisi de. Biz yalnız Allah'a rağbet ederiz" deselerdi! Zekâtlar ancak yoksullar, düşkünler, onları toplamakla görevli olanlar, kalpleri kazanılacak olanlar, kölelerin özgürlüğe kavuşturulması, borçlular, Allah yolu ve yolda kalmışlar içindir — Allah tarafından farz kılınmış bir yükümlülük olarak. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. (56–60)

İçlerinden Peygamber'i incitenler ve "O, her söyleneni dinleyen bir kulaktır" diyenler de vardır. De ki: "O, sizin için hayır dinleyen bir kulaktır: Allah'a inanır, müminlere güvenir

ve içinizden iman edenler için bir rahmettir.” Allah'ın Elçisi'ni incitenler için elem verici bir azap vardır. Sizi hoşnut etmek için size Allah adına yemin ederler; oysa eğer mümin iseler, hoşnut etmelerine daha lâyık olan Allah ve Elçisi'dir. Bilmezler mi ki kim Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelirse, onun için içinde ebedî kalacağı cehennem ateşi vardır? Büyük rezillik işte budur. (61–63)

Münafıklar, kalplerinde olanı kendilerine haber verecek bir sûrenin haklarında indirilmesinden çekinirler. De ki: “Alay edin bakalım: Allah, çekindiğiniz şeyi mutlaka ortaya çıkaracaktır.” Onlara soracak olsan, “Biz yalnızca lafa dalmış, eğleniyorduk” derler. De ki: “Allah'la, O'nun âyetleriyle ve Elçisi'yle mi alay ediyordunuz?” Özür dilemeyin: iman ettikten sonra hakikati inkâr ettiniz. İçinizden bir grubu affetsek bile, günahkâr oldukları için bir grubu cezalandıracağız. Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerindendir: kötülüğü emreder, iyilikten alıkoyar ve ellerini sımsıkı yumarlar. Onlar Allah'ı unuttular; O da onları unuttu. Münafıklar, fasıkların ta kendileridir. Allah, münafık erkeklere, münafık kadınlara ve hakikati inkâr edenlere, içinde ebedî kalacakları cehennem ateşini vadetmiştir. O, onlara yeter. Allah onları lânetlemiştir; onlar için sürekli bir azap vardır. Siz de sizden öncekiler gibisiniz: onlar güç bakımından sizden daha çetin, mal ve çocuk bakımından sizden daha zengindiler. Onlar paylarına düşenden yararlandılar; sizden öncekiler paylarına düşenden yararlandıkları gibi siz de payınıza düşenden yararlandınız ve onların daldığı gibi siz de boş sözlere daldınız. İşte onların yaptıkları dünyada da ahirette de boşa gitmiştir; hüsrana uğrayanlar da onlardır. Onlara, kendilerinden öncekilerin — Nuh kavminin, Âd'ın, Semûd'un, İbrahim kavminin, Medyen halkının ve altüst edilen şehirlerin — haberi ulaşmadı mı? Elçileri onlara açık delillerle gelmişti. Allah onlara zulmedecek değildi; fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı. (64–70)

Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin dostlarıdır: iyiliği emreder, kötülükten alıkoyar, namazı kılar, zekâtı verir, Allah'a ve Elçisi'ne itaat ederler. İşte Allah bunlara merhamet edecektir. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Allah, mümin erkeklere ve mümin kadınlara, altlarından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetler ve Adn cennetlerinde güzel konutlar vadetmiştir; Allah'ın hoşnutluğu ise hepsinden büyüktür. Büyük kurtuluş işte budur. (71–72)

Ey Peygamber! Hakikati inkâr edenlerle ve münafıklarla cihad et ve onlara karşı sert ol. Onların sığınağı cehennemdir — ne kötü varış yeridir orası! Hiçbir şey söylemediklerine dair Allah'a yemin ediyorlar; oysa inkâr sözünü söylediler ve Allah'a teslim olduktan sonra hakikati inkâr ettiler; başaramadıkları bir işe de yeltendiler. Allah'ın ve Elçisi'nin, O'nun lütfundan kendilerini zenginleştirmiş olmasından başka bir şeyin intikamını almaya kalkışmadılar. Tövbe ederlerse kendileri için daha hayırlı olur; yüz çevirirlerse,

Allah onları dünyada da ahirette de elem verici bir azapla cezalandırır; yeryüzünde onların ne bir dostu ne de bir yardımcısı olur. (73–74)

İçlerinden Allah'a şöyle söz verenler de vardır: "Eğer lütfundan bize verirse, mutlaka sadaka vereceğiz ve iyilerden olacağız." Fakat Allah lütfundan onlara verince, onda cimrilik ettiler ve yüz çevirerek dönüp gittiler. Bunun üzerine Allah, kendisine verdikleri sözü tutmamaları ve yalan söylemeleri yüzünden, kendisiyle karşılaşacakları güne kadar kalplerine münafıklığı yerleştirdi. Bilmezler mi ki Allah onların sırlarını da gizli konuşmalarını da bilir ve Allah bütün gizlilikleri bilendir? Sadakalar konusunda, gönülden bağışta bulunan müminleri ve emeklerinden başka verecek bir şey bulamayanları çekiştirip onlarla alay edenler var ya, Allah da onları alaya almıştır; onlar için elem verici bir azap vardır. Onlar için ister bağışlanma dile, ister dileme: onlar için yetmiş kez bağışlanma dilesen de Allah onları bağışlamayacaktır. Bu, onların Allah'ı ve Elçisi'ni inkâr etmeleri yüzündendir; Allah fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez. (75–80)

Geride bırakılanlar, Allah'ın Elçisi'ne aykırı davranarak evde oturup kalmalarına sevindiler; mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad etmekten hoşlanmadılar. "Bu sıcakta sefere çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennem ateşi daha sıcaktır" — keşke anlasalardı! Kazandıklarının karşılığı olarak artık az gülsünler, çok ağlasınlar. Allah seni onlardan bir grubun yanına döndürür de sefere çıkmak için senden izin isterlerse de ki: "Benimle asla çıkmayacaksınız; benimle birlikte hiçbir düşmanla savaşmayacaksınız. Siz ilk seferinde oturup kalmaya razı oldunuz; şimdi de geride kalanlarla birlikte oturun." (81–83)

Onlardan ölen hiç kimsenin namazını asla kılma, kabrinin başında da durma: onlar Allah'ı ve Elçisi'ni inkâr ettiler ve fasık olarak öldüler. Onların ne malları ne de çocukları seni imrendirmesin. Allah bunlarla onları yalnızca dünyada cezalandırmak ve canlarının, hakikati inkâr eden kimseler olarak çıkmasını istiyor. "Allah'a iman edin ve Elçisi'yle birlikte cihad edin" diye bir sûre indirildiğinde, içlerinden varlıklı olanlar senden izin isterler ve "Bizi bırak, oturanlarla beraber olalım" derler. Geride kalan kadınlarla birlikte olmaya razı oldular. Kalpleri mühürlenmiştir; bu yüzden anlamazlar. Fakat Elçi ve onunla birlikte iman edenler, mallarıyla ve canlarıyla cihad ettiler. Bütün hayırlar işte onlarındır; kurtuluşa erenler de onlardır. Allah onlar için altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. Büyük kurtuluş işte budur. (84–89)

Bedevîlerden özür ileri sürenler, kendilerine izin verilsin diye geldiler; Allah'a ve Elçisi'ne yalan söyleyenler ise oturup kaldılar. Onlardan hakikati inkâr edenlere elem verici bir azap erişecektir. Allah'a ve Elçisi'ne karşı içten oldukları sürece, güçsüzlere, hastalara ve

harcayacak bir şey bulamayanlara günah yoktur. İyilik edenlerin aleyhine bir yol yoktur: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Kendilerine binek sağlaman için sana geldiklerinde, “Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum” dediğin zaman, harcayacak bir şey bulamadıkları için üzüntüden gözleri yaş dökerek dönüp gidenlere de günah yoktur. Aleyhlerine yol ancak, zengin oldukları hâlde senden izin isteyenleredir. Onlar, geride kalan kadınlarla birlikte olmaya razı oldular. Allah kalplerini mühürlemiştir; bu yüzden bilmezler. (90–93)

Yanlarına döndüğünüzde size özür beyan edecekler. De ki: “Özür dilemeyin; size inanmayacağız. Allah bize sizin durumunuzu bildirmiştir. Allah da Elçisi de yapacaklarınızı görecek; sonra gaybı da görülen âlemi de bilene döndürüleceksiniz; O da yapmakta olduklarınızı size bildirecektir.” Yanlarına döndüğünüzde, kendilerini rahat bırakasınız diye size Allah adına yemin edecekler. Onları kendi hâllerine bırakın: onlar pisliktir; kazandıklarının karşılığı olarak sığınakları cehennemdir. Kendilerinden hoşnut olasınız diye size yemin edecekler; siz onlardan hoşnut olsanız bile, Allah fasıklar topluluğundan hoşnut olmaz. (94–96)

Bedevîler inkâr ve münafıklık bakımından daha yamandırlar; Allah'ın Elçisi'ne indirdiğinin sınırlarını bilmemeye de daha yatkındırlar. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Bedevîlerden öyleleri vardır ki harcadığını bir angarya sayar ve başınıza felaketler gelmesini bekler. Kötü felaket kendi başlarına olsun! Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Bedevîlerden öyleleri de vardır ki Allah'a ve ahiret gününe iman eder, harcadığını Allah'a yakınlaşmaya ve Elçi'nin dualarını almaya vesile sayar. İyi bilin ki bu, onlar için gerçekten bir yakınlık vesilesidir: Allah onları rahmetine kabul edecektir. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (97–99)

Muhacirlerin ve ensarın ilk öne geçenleri ile iyilikle onlara uyanlara gelince, Allah onlardan hoşnut olmuş, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır. Allah onlar için altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. Büyük kurtuluş işte budur. (100)

Çevrenizdeki bedevîler arasında münafıklar vardır; Medine halkı arasında da münafıklıkta iyice katılaşmış olanlar vardır. Sen onları bilmezsin; onları Biz biliriz. Onları iki kez cezalandıracağız; sonra da büyük bir azaba döndürülecekler. Günahlarını itiraf eden başkaları da vardır; iyi bir işi kötü bir başka işle karıştırmışlardır. Umulur ki Allah onların tövbesini kabul eder: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Mallarından, kendilerini onunla temizleyip arındıracağın bir sadaka al ve onlar için dua et: senin duan onlar için bir huzurdur. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Bilmezler

mi ki kullarından tövbeyi kabul eden ve sadakaları alan Allah'tır ve Allah tövbeleri çok kabul edendir, çok merhamet edendir? De ki: "Çalışın! Allah da Elçisi de müminler de yapacaklarınızı görecek. Sonra gaybı da görülen âlemi de bilene döndürüleceksiniz; O da yapmakta olduklarınızı size bildirecektir." Allah'ın emrine bırakılmış başkaları da vardır: O, ya onlara azap edecek ya da tövbelerini kabul edecektir. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. (101–106)

Zarar vermek, inkârı yaymak, müminlerin arasını ayırmak ve daha önce Allah'a ve Elçisi'ne karşı savaşmış olan kimseye bir gözetleme yeri olsun diye bir mescit yapanlar da vardır. "Biz iyilikten başka bir şey istemedik" diye mutlaka yemin edecekler; Allah ise onların yalancı olduklarına şahitlik eder. Orada asla namaza durma. İlk günden Allah'a karşı gelmekten sakınma temeli üzerine kurulmuş olan mescit, içinde namaza durmana daha lâyıktır. Orada tertemiz olmayı seven adamlar vardır; Allah da temizlenenleri sever. Yapısını Allah'a karşı gelmekten sakınma ve O'nun hoşnutluğu üzerine kuran mı daha hayırlıdır, yoksa yapısını yıkılmak üzere olan bir yarın kenarına kurup onunla birlikte cehennem ateşine yuvarlanan mı? Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. Yaptıkları yapı, kalpleri paramparça oluncaya kadar kalplerinde bir şüphe kaynağı olmayı sürdürecektir. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. (107–110)

Allah, müminlerden canlarını ve mallarını cennet karşılığında satın almıştır: onlar Allah yolunda savaşırlar; öldürürler ve öldürülürler. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da O'nun üzerine aldığı gerçek bir vaattir. Sözünü Allah'tan daha iyi yerine getiren kim olabilir? Öyleyse O'nunla yaptığınız bu alışverişe sevinin: büyük kurtuluş işte budur. Onlar tövbe edenler, kulluk edenler, övenler, O'nun uğrunda yolculuk edenler, rükû edenler, secde edenler, iyiliği emredip kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın koyduğu sınırları koruyanlardır. Müminleri müjdele. (111–112)

Alevli ateş halkı oldukları kendilerine apaçık belli olduktan sonra, yakın akraba da olsalar, müşrikler için bağışlanma dilemek ne Peygamber'e yakışır ne de iman edenlere. İbrahim'in babası için bağışlanma dilemesi, yalnızca ona verdiği bir söz yüzündendi; ama onun Allah'ın düşmanı olduğu kendisine apaçık belli olunca ondan uzaklaştı. İbrahim gerçekten yufka yürekli ve halîm biriydi. Allah, bir topluluğu doğru yola ilettikten sonra, sakınmaları gereken şeyleri kendilerine açıklamadan onları sapıklıkta bırakacak değildir. Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır; O, hayat verir ve öldürür. Sizin Allah'tan başka ne bir dostunuz ne de bir yardımcınız vardır. (113–116)

Allah, Peygamber'in ve o güçlük saatinde ona uyan muhacirlerle ensarın tövbelerini kabul etmiştir; oysa içlerinden bir grubun kalpleri neredeyse kayacaktı. Sonra onların tövbesini

kabul etti: O, onlara karşı çok şefkatlidir, çok merhametlidir. Geride bırakılan o üç kişinin de tövbesini kabul etti: yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, canları da kendilerini sıkmıştı; Allah'tan yine O'na sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. Sonra, tövbe etsinler diye onların tövbesini kabul etti. Allah tövbeleri çok kabul edendir, çok merhamet edendir. (117–118)

Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun. Medine halkının ve çevrelerindeki bedevîlerin, Allah'ın Elçisi'nden geri kalmaları ve kendi canlarını onun canından üstün tutmaları yakışık almaz. Çünkü Allah yolunda onlara ne bir susuzluk, ne bir yorgunluk, ne de bir açlık dokunur; hakikati inkâr edenleri öfkelendirecek bir yere adım atmazlar ve düşmana karşı bir başarı kazanmazlar ki bunların karşılığında kendilerine iyi bir iş yazılmış olmasın. Allah, iyilik edenlerin mükâfatını boşa çıkarmaz. Küçük büyük ne harcarlarsa ve hangi vadiyi geçerlerse, yaptıklarının en güzeliyle Allah onları ödüllendirsin diye mutlaka lehlerine yazılır. (119–121)

Müminlerin hep birlikte sefere çıkmaları doğru değildir. Onların her kesiminden bir grup, dinde derin bir anlayış kazanmak ve döndüklerinde kavimlerini uyarmak için yola çıksa ya; belki sakınırlar. Ey iman edenler! Hakikati inkâr edenlerden size yakın olanlarla savaşın; sizde bir sertlik bulsunlar. Bilin ki Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir. (122–123)

Bir sûre indirildiğinde, içlerinden bazıları, “Bu, hanginizin imanını artırdı?” der. İman edenlere gelince, o onların imanını artırmıştır ve onlar sevinirler. Kalplerinde hastalık olanlara gelince, o onların pisliklerine pislik katmıştır ve onlar, hakikati inkâr eden kimseler olarak ölmüşlerdir. Her yıl bir ya da iki kez sınandıklarını görmüyorlar mı? Sonra ne tövbe ediyorlar ne de öğüt alıyorlar. Bir sûre indirildiğinde, “Sizi gören biri var mı?” diye birbirlerine bakarlar; sonra sıvışıp giderler. Anlamayan bir topluluk oldukları için Allah onların kalplerini çevirmiştir. (124–127)

Size kendi içinizden bir Elçi gelmiştir. Sıkıntıya düşmeniz ona ağır gelir; o size çok düşkündür, müminlere karşı çok şefkatli ve merhametlidir. Yüz çevirirlerse de ki: “Allah bana yeter. O'ndan başka tanrı yoktur. Ben yalnız O'na güvendim; O, büyük Arş'ın Rabbidir.” (128–129)

10. Yunus (Yūnus)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Râ. Bunlar, hikmet dolu Kitab'ın âyetleridir. İçlerinden bir adama, "İnsanları uyar ve iman edenlere, Rableri katında onlar için doğruluğa dayanan sağlam bir yer bulunduğunu müjdele" diye vahyetmemiz insanlara şaşılacak bir şey mi geldi? Hakikati inkâr edenler, "Bu, apaçık bir büyücüdür" dediler. (1–2)

Rabbiniz, gökleri ve yeri altı evrede yaratan, sonra Arş'a hükmeden ve bütün işleri yöneten Allah'tır. O'nun izni olmadan hiç kimse şefaat edemez. İşte Rabbiniz Allah budur; öyleyse O'na kulluk edin. Hâlâ öğüt almayacak mısınız? Hepinizin dönüşü O'nadır — Allah'ın vaadi gerçektir. O, yaratmayı başlatır, sonra onu tekrarlar ki iman edip salih ameller işleyenleri adaletle ödüllendirsin. Hakikati inkâr edenlere gelince, inkârlarına karşılık onlar için kaynar sudan bir içecek ve elem verici bir azap vardır. (3–4)

Güneşi bir aydınlık, ayı da bir ışık kılan, yılların sayısını ve hesabı bilesiniz diye ona menziller belirleyen O'dur. Allah bütün bunları ancak hak ile yaratmıştır. O, bilen bir topluluk için âyetleri ayrıntılı olarak açıklar. Gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde ve Allah'ın göklerde ve yerde yarattığı her şeyde, O'na karşı gelmekten sakınan bir topluluk için kesinlikle âyetler vardır. Bize kavuşmayı ummayan, dünya hayatına razı olup onunla yetinen ve âyetlerimizden habersiz olanlar var ya, kazandıklarına karşılık onların sığınağı ateştir. İman edip salih ameller işleyenlere gelince, Rableri imanları sayesinde onları doğru yola iletir; nimet cennetlerinde altlarından ırmaklar akar. Oradaki duaları "Allah'ım! Seni tenzih ederiz" demek, oradaki selamları "Selam" demek, dualarının sonu da "Her türlü övgü âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur" demektir. (5–10)

Allah insanlara, onların hayrı acele istedikleri gibi şerri de acele verseydi, süreleri çoktan bitirilmiş olurdu. Fakat Biz, Bize kavuşmayı ummayanları azgınlıkları içinde bocalar hâlde bırakırız. İnsana bir sıkıntı dokunduğunda, yanı üzerine yatarken, otururken ya da ayakta dururken Bize yalvarır; sıkıntısını ondan giderdiğimizde ise, sanki kendisine dokunan bir sıkıntı için Bize hiç yalvarmamış gibi geçip gider. Haddi aşanlara yapmakta oldukları şeyler işte böyle süslü gösterilmiştir. Sizden önceki nesilleri, zulmettiklerinde yok ettik: elçileri onlara açık delillerle gelmişti; ama iman edecek değillerdi. Günahkârlar topluluğunu işte böyle cezalandırırız. Sonra, nasıl davranacağınıza bakmak için onların ardından sizi yeryüzünde halifeler kıldık. (11–14)

Âyetlerimiz onlara apaçık olarak okunduğunda, Bize kavuşmayı ummayanlar, "Bundan başka bir Kur'an getir ya da onu değiştir" derler. De ki: "Onu kendiliğimden değiştirmem

benim için olacak şey değildir. Ben yalnızca bana vahyedilene uyarım. Rabbime karşı gelirsem, büyük bir günün azabından korkarım." De ki: "Allah dileseydi onu size okumazdım; O da onu size bildirmezdi. Ben bundan önce aranızda bir ömür yaşadım. Hâlâ aklınızı kullanmıyor musunuz?" (15–16)

Allah'a karşı yalan uyduran ya da O'nun âyetlerini yalanlayan kimseden daha zalim kim olabilir? Günahkârlar asla kurtuluşa eremezler. Onlar, Allah'ı bırakıp kendilerine ne zarar ne de fayda verebilen şeylere kulluk ediyorlar ve "Bunlar, Allah katında bizim şefaatçilerimizdir" diyorlar. De ki: "Allah'a, göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz?" O, onların ortak koştuklarından uzaktır, yücedir! İnsanlar bir zamanlar tek bir topluluktu; sonra ayrılığa düştüler. Rabbinden daha önce verilmiş bir söz olmasaydı, ayrılığa düştükleri konularda aralarında çoktan hüküm verilmiş olurdu. "Ona Rabbinden bir âyet indirilseydi ya!" diyorlar. De ki: "Gayb yalnız Allah'ındır. Bekleyin öyleyse; ben de sizinle birlikte bekliyorum." İnsanlara, kendilerine dokunan bir sıkıntıdan sonra bir rahmet tattırdığımızda, hemen âyetlerimiz hakkında tuzak kurmaya girişirler. De ki: "Allah tuzak kurmada daha çabuktur." Elçilerimiz kurduğunuz bütün tuzakları yazmaktadırlar. (17–21)

Sizi karada ve denizde yürüten O'dur. Nihayet gemilerde bulunduğunuzda ve gemiler içindekilerle birlikte güzel bir rüzgârla akıp giderken ve onlar buna sevinirlerken, ansızın şiddetli bir fırtına çıkagelir; her yandan dalgalar üzerlerine gelir ve çepeçevre kuşatıldıklarını sanırlar. İşte o zaman, dini yalnız O'na özgü kılarak Allah'a yalvarırlar: "Bizi bundan kurtarırsan, mutlaka şükredenlerden olacağız." Fakat O, onları kurtarınca, hemen yeryüzünde haksız yere taşkınlık etmeye başlarlar. Ey insanlar! Taşkınlığınız ancak kendi aleyhinizedir — dünya hayatının kısa bir geçimliği; sonra dönüşünüz Bizedir; Biz de yapmakta olduklarınızı size bildireceğiz. (22–23)

Dünya hayatının durumu şuna benzer: gökten indirdiğimiz bir su; insanların ve hayvanların yediği yeryüzü bitkileri onunla birbirine karışıp gürleşir. Nihayet yeryüzü ziynetini takınıp süslendiği ve sahipleri ona güç yetirdiklerini sandıkları bir sırada, geceleyin ya da gündüzün ona buyruğumuz gelir de onu, sanki dün hiç yerinde değilmiş gibi biçilmiş bir tarlaya çevririz. Düşünen bir topluluk için âyetleri işte böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz. (24)

Allah esenlik yurduna çağırır ve dilediğini dosdoğru bir yola iletir. İyilik edenler için en güzel karşılık ve daha fazlası vardır. Yüzlerini ne bir karanlık ne de bir aşağılık bürür. Onlar cennet halkıdır ve orada ebedî kalacaklardır. Kötülükler kazanmış olanlara gelince, bir kötülüğün cezası onun dengidir ve onları bir aşağılık bürüyecektir. Onları Allah'tan

koruyacak hiç kimse yoktur: yüzleri sanki karanlık gecenin parçalarıyla örtülmüş gibidir. Onlar ateş halkıdır ve orada ebedî kalacaklardır. (25–27)

Onların hepsini toplayacağımız gün, Allah'a ortak koşanlara, "Siz de ortak koştuklarınız da yerinizde durun" diyeceğiz. Sonra onları birbirinden ayıracağız; ortak koştukları şöyle diyecek: "Siz bize kulluk etmiyordunuz. Bizimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter: biz sizin kulluğunuzdan büsbütün habersizdik." Orada herkes, önceden gönderdiği şeyi sınayıp görecektir. Gerçek dostları olan Allah'a döndürülecekler; uydurmakta oldukları şeyler de kendilerini bırakıp gidecektir. (28–30)

De ki: "Gökten ve yerden sizi kim rızıklandırıyor? İşitmeye ve görmeye kim hâkimdir? Ölüden diriyi, diriden de ölüyü kim çıkarıyor? Bütün işleri kim yönetiyor?" "Allah" diyecekler. De ki: "Öyleyse hâlâ O'na karşı gelmekten sakınmayacak mısınız?" İşte gerçek Rabbiniz olan Allah budur. Gerçekten sonra sapıklıktan başka ne kalır? Öyleyse nasıl çevriliyorsunuz? Rabbinin, yoldan çıkanlar hakkındaki "Onlar iman etmezler" sözü işte böyle gerçekleşti. De ki: "Ortak koştuklarınız içinde, yaratmayı başlatan, sonra onu tekrarlayan biri var mı?" De ki: "Yaratmayı başlatan, sonra onu tekrarlayan Allah'tır. Öyleyse nasıl aldatılıyorsunuz?" De ki: "Ortak koştuklarınız içinde gerçeğe ileten biri var mı?" De ki: "Gerçeğe ileten Allah'tır. Öyleyse gerçeğe ileten mi uyulmaya daha lâyıktır, yoksa kendisine yol gösterilmedikçe yolu bulamayan mı? Size ne oluyor? Nasıl hüküm veriyorsunuz?" Onların çoğu zandan başka bir şeye uymaz; zan ise gerçek karşısında hiçbir şey ifade etmez. Allah onların yaptıklarını çok iyi bilir.[13] (31–36)

Bu Kur'an, Allah'tan başkası tarafından uydurulabilecek bir şey değildir. O, kendinden öncekileri doğrulayan ve Kitab'ı ayrıntılı olarak açıklayandır; onda hiç şüphe yoktur; âlemlerin Rabbi tarafındandır. Yoksa "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Öyleyse onun benzeri bir sûre getirin ve doğru söylüyorsanız, Allah'tan başka çağırabildiğiniz herkesi çağırın." Hayır; onlar, bilgisini kavrayamadıkları ve yorumu henüz kendilerine gelmemiş olan şeyi yalanladılar. Onlardan öncekiler de işte böyle yalanlamışlardı. Bak, zalimlerin sonu nasıl oldu! (37–39)

İçlerinden ona iman edenler de vardır, iman etmeyenler de. Rabbin bozguncuları en iyi bilendir. Seni yalanlarlarsa de ki: "Benim yaptığım bana, sizin yaptığınız size aittir. Siz benim yaptığımdan sorumlu değilsiniz; ben de sizin yaptığınızdan sorumlu değilim." İçlerinden seni dinleyenler de vardır. Fakat akıl etmiyorlarsa, sağırlara sen mi işittireceksin? İçlerinden sana bakanlar da vardır. Fakat görmüyorlarsa, körleri sen mi

[13] **Ateizm Zanna Dayanır: Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**

doğru yola ileteceksin? Allah insanlara hiçbir şekilde haksızlık etmez; fakat insanlar kendilerine haksızlık ederler. (40–44)

Onları toplayacağı gün, sanki dünyada gündüzün bir saatinden fazla kalmamışlar gibi birbirlerini tanıyacaklar. Allah'a kavuşmayı yalanlayan ve doğru yolu bulamamış olanlar gerçekten hüsrana uğramışlardır. Onlara vadettiğimizin bir kısmını sana göstersek de ya da ondan önce seni katımıza alsak da dönüşleri Bizedir; Allah onların bütün yaptıklarına şahittir. Her topluluğun bir elçisi vardır; elçileri geldiğinde aralarında adaletle hüküm verilir ve onlara haksızlık edilmez. "Doğru söylüyorsanız, bu vaat ne zaman gerçekleşecek?" diyorlar. De ki: "Allah'ın dilemesi dışında, ben kendime bile ne zarar ne de fayda verecek güce sahibim. Her topluluğun bir süresi vardır; süreleri geldiğinde onu ne bir an geciktirebilirler ne de öne alabilirler." De ki: "Söyleyin bakalım: O'nun azabı size geceleyin ya da gündüzün gelirse, günahkârlar onun hangisini acele istiyorlar?" O gerçekleştikten sonra mı ona inanacaksınız? "Şimdi mi? Oysa daha önce onu acele isteyip duruyordunuz!" Sonra zulmedenlere, "Sonsuzluk azabını tadın! Kazanmakta olduğunuz şeylerden başkasıyla mı cezalandırılıyorsunuz?" denilecek. (45–52)

Sana, "O gerçek mi?" diye soruyorlar. De ki: "Evet; Rabbime andolsun ki o kesinlikle gerçektir ve siz ondan kaçıp kurtulamazsınız." Zulmetmiş olan herkes yeryüzünde olanların hepsine sahip olsaydı, onu mutlaka fidye olarak verirdi. Azabı gördüklerinde pişmanlıklarını içlerinde gizleyecekler; aralarında adaletle hüküm verilecek ve onlara haksızlık edilmeyecektir. İyi bilin ki göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır. İyi bilin ki Allah'ın vaadi gerçektir; fakat onların çoğu bilmez. O, hayat verir ve öldürür; O'na döndürüleceksiniz. (53–56)

Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, göğüslerde olana bir şifa ve müminler için bir yol gösterici ve rahmet gelmiştir. De ki: "Allah'ın lütfuyla ve rahmetiyle — işte yalnız bununla sevinsinler: bu, onların bütün biriktirdiklerinden daha hayırlıdır." De ki: "Allah'ın size indirdiği rızkı gördünüz mü? Siz onun bir kısmını haram, bir kısmını helâl saydınız." De ki: "Size Allah mı izin verdi, yoksa Allah'a karşı yalan mı uyduruyorsunuz?" Allah'a karşı yalan uyduranlar, kıyamet günü hakkında ne düşünüyorlar? Allah insanlara karşı lütufkârdır; fakat onların çoğu şükretmez. (57–60)

Hangi işte bulunursan bulun, Kur'an'dan ne okursan oku ve siz hangi işi yaparsanız yapın, siz ona dalmışken Biz mutlaka üzerinizde şahidizdir. Ne yerde ne de gökte zerre ağırlığınca bir şey Rabbinden gizli kalmaz; bundan daha küçüğü de daha büyüğü de mutlaka apaçık bir Kitap'tadır. İyi bilin ki Allah'ın dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de: onlar ki iman etmişler ve Allah'a karşı gelmekten sakınmışlardır.

Dünya hayatında da ahirette de onlar için müjde vardır. Allah'ın sözlerinde değişme olmaz. Büyük kurtuluş işte budur. Onların sözleri seni üzmesin. Şüphesiz bütün güç Allah'ındır: O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. İyi bilin ki göklerde kim varsa ve yerde kim varsa Allah'ındır. Allah'ı bırakıp ortak koştuklarına yalvaranlar hiçbir şeye uymuyorlar; zandan başka bir şeye uymuyorlar ve yalnızca tahmin yürütüyorlar. İçinde dinlenesiniz diye geceyi, görmenizi sağlasın diye gündüzü aydınlık yaratan O'dur. Şüphesiz bunda dinleyen bir topluluk için âyetler vardır. (61–67)

"Allah çocuk edindi" dediler. O, bundan yücedir! O, hiçbir şeye muhtaç değildir; göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi O'nundur. Bu konuda elinizde hiçbir delil yoktur. Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz? De ki: "Allah'a karşı yalan uyduranlar kurtuluşa eremezler." Dünyada kısa bir geçimlik; sonra dönüşleri Bizedir; sonra hakikati inkâr etmelerine karşılık onlara çetin azabı tattıracağız. (68–70)

Onlara Nuh'un haberini oku. Hani o, kavmine şöyle demişti: "Ey kavmim! Aranızda bulunmam ve Allah'ın âyetlerini hatırlatmam size ağır geliyorsa, ben yalnız Allah'a güvendim. Siz de ortak koştuklarınızla birlikte yapacağınız işi kararlaştırın; sonra işiniz size kapalı kalmasın; sonra bana hükmünüzü uygulayın ve bana hiç süre vermeyin. Yüz çevirirseniz, ben sizden hiçbir ücret istemedim. Benim mükâfatım yalnız Allah'a aittir; bana Allah'a teslim olanlardan olmam emredildi." Fakat onu yalanladılar; Biz de onu ve onunla birlikte olanları gemide kurtardık, onları öncekilerin yerine geçirdik ve âyetlerimizi yalanlayanları suda boğduk. Bak, uyarılanların sonu nasıl oldu! (71–73)

Sonra onun ardından kavimlerine elçiler gönderdik; onlara açık deliller getirdiler; ama onlar, daha önce yalanladıkları şeye iman edecek değillerdi. Haddi aşanların kalplerini işte böyle mühürleriz. Sonra onların ardından Musa'yı ve Harun'u âyetlerimizle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik; fakat büyüklük tasladılar ve günahkâr bir topluluk oldular. Katımızdan kendilerine gerçek gelince, "Bu, apaçık bir büyüdür" dediler. Musa dedi ki: "Gerçek size gelmişken onun için böyle mi söylüyorsunuz? Bu bir büyü müdür? Oysa büyücüler kurtuluşa eremezler." Dediler ki: "Sen bizi atalarımızı üzerinde bulduğumuz yoldan çevirmek ve bu ülkede büyüklük ikinizin olsun diye mi bize geldin? Biz size inanacak değiliz." Firavun, "Bana bütün bilgin büyücüleri getirin" dedi. Büyücüler gelince Musa onlara, "Atacağınız şeyi atın" dedi. Onlar atınca Musa dedi ki: "Sizin getirdiğiniz şey büyüdür; Allah onu mutlaka boşa çıkaracaktır. Allah, bozguncuların işini düzeltmez. Günahkârlar hoşlanmasa da Allah, sözleriyle hakkı gerçekleştirecektir." Firavun'un ve ileri gelenlerinin kendilerine işkence etmesinden korktukları için, kavminin gençlerinden bir kısmı dışında Musa'ya kimse iman etmedi — çünkü Firavun o ülkede gerçekten zorbaydı ve haddi aşanlardandı. (74–83)

Musa dedi ki: “Ey kavmim! Allah'a iman ettiyseniz ve O'na teslim olduysanız, yalnız O'na güvenin.” Onlar da dediler ki: “Biz yalnız Allah'a güvendik. Rabbimiz! Bizi zalimler topluluğu için bir sınama aracı kılma ve rahmetinle bizi hakikati inkâr eden topluluktan kurtar.” Musa'ya ve kardeşine şöyle vahyettik: “Kavminizi Mısır'da evlere yerleştirin, evlerinizi ibadet yerleri yapın ve namazı kılın; müminleri de müjdele.” Musa dedi ki: “Rabbimiz! Sen Firavun'a ve ileri gelenlerine dünya hayatında görkem ve mallar verdin; Rabbimiz, onlar da insanları Senin yolundan saptırıyorlar. Rabbimiz! Mallarını yok et ve kalplerini katılaştır; elem verici azabı görünceye kadar iman etmesinler.” Allah şöyle buyurdu: “İkinizin duası kabul edildi. Öyleyse dosdoğru olun ve bilmeyenlerin yoluna uymayın.” (84–89)

İsrailoğulları'nı denizden geçirdik; Firavun ve askerleri de azgınlıkla ve düşmanlıkla onların peşine düştü. Nihayet boğulmak üzereyken, “İsrailoğulları'nın iman ettiğinden başka tanrı olmadığına iman ettim; ben de O'na teslim olanlardanım” dedi. “Şimdi mi? Oysa daha önce başkaldırmış ve bozgunculardan olmuştun! Bugün senin bedenini kurtaracağız ki senden sonra gelenlere bir ibret olasın.” Doğrusu insanların çoğu âyetlerimizden habersizdir. İsrailoğulları'nı güzel bir yurda yerleştirdik ve onlara temiz şeylerden rızık verdik. Kendilerine bilgi gelinceye kadar ayrılığa düşmediler. Rabbin, ayrılığa düştükleri konuda kıyamet günü aralarında hükmünü verecektir. (90–93)

Sana indirdiğimizden şüphe içindeysen, senden önce Kitab'ı okuyanlara sor. Sana Rabbinden gerçek gelmiştir; öyleyse sakın şüphe edenlerden olma. Allah'ın âyetlerini yalanlayanlardan da olma; yoksa hüsrana uğrayanlardan olursun. Haklarında Rabbinin sözü gerçekleşmiş olanlar, kendilerine her türlü âyet gelse bile, elem verici azabı görünceye kadar iman etmezler. Keşke iman edip de imanı kendisine yarar sağlayan tek bir kasaba olsaydı! Yalnız Yunus'un kavmi başka: iman ettiklerinde, dünya hayatındaki rezillik azabını üzerlerinden kaldırdık ve onları bir süre daha yaşattık. Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi toptan iman ederdi. Öyleyse sen, mümin olsunlar diye insanları zorlayacak mısın? Allah'ın izni olmadan hiç kimse iman edemez; O, aklını kullanmayanların üzerine pisliği çökertir. De ki: “Göklerde ve yerde olanlara bir bakın.” Fakat âyetler ve uyarılar, iman etmeyecek bir topluluğa hiçbir yarar sağlamaz. Onlar, kendilerinden önce gelip geçenlerin günlerinin benzerinden başka neyi bekliyorlar? De ki: “Bekleyin öyleyse; ben de sizinle birlikte bekliyorum.” Sonra elçilerimizi ve iman edenleri kurtarırız. İşte böyle; müminleri kurtarmak Bizim üzerimize bir borçtur. (94–103)

De ki: “Ey insanlar! Benim dinimden şüphe içindeyseniz, bilin ki ben sizin Allah'ı bırakıp kulluk ettiklerinize kulluk etmem; ben ancak sizin canınızı alacak olan Allah'a kulluk ederim. Bana müminlerden olmam, yüzümü bir hanif olarak dine çevirmem ve asla Allah'a

ortak koşanlardan olmamam emredildi.” Allah'ı bırakıp sana ne fayda ne de zarar verebilen şeylere yalvarma; bunu yaparsan, o zaman kesinlikle zalimlerden olursun. Allah sana bir sıkıntı dokundurursa, onu O'ndan başka giderecek yoktur; senin için bir hayır dilerse, O'nun lütfunu geri çevirecek de yoktur. Onu kullarından dilediğine verir. O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. De ki: “Ey insanlar! Size Rabbinizden gerçek gelmiştir. Kim doğru yolu bulursa ancak kendi yararına bulmuş olur; kim de saparsa ancak kendi zararına sapmış olur. Ben sizin üzerinize vekil değilim.” Sana vahyedilene uy ve Allah hükmünü verinceye kadar sabret: O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır. (104–109)

11. Hûd (Hūd)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Râ. Bu, âyetleri sağlamlaştırılmış, sonra da hikmet sahibi ve her şeyden haberdar olan Allah tarafından ayrıntılı olarak açıklanmış bir Kitap'tır: Allah'tan başkasına kulluk etmeyesiniz diye. De ki: "Ben sizin için O'nun tarafından gönderilmiş bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim. Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O'na tövbe edin ki sizi belirlenmiş bir süreye kadar güzel bir biçimde yaşatsın ve lütfa lâyık olan herkese lütfunu versin. Yüz çevirirseniz, ben sizin için büyük bir günün azabından korkarım. Dönüşünüz yalnız Allah'adır; O, her şeye gücü yetendir." (1–4)

Bakın, O'ndan gizlenmek için nasıl da göğüslerini büküyorlar! Oysa elbiselerine büründüklerinde bile O, gizlediklerini de açığa vurduklarını da bilir. Şüphesiz O, kalplerde olanı çok iyi bilir. Yeryüzünde yürüyen hiçbir canlı yoktur ki rızkı Allah'a ait olmasın; O, onun durduğu yeri de emanet edildiği yeri de bilir. Hepsi apaçık bir Kitap'tadır. Hanginizin davranışça daha güzel olduğunu sınamak için gökleri ve yeri altı evrede yaratan O'dur — o sırada Arş'ı su üzerindeydi. Yine de sen, "Ölümden sonra mutlaka diriltileceksiniz" desen, hakikati inkâr edenler kesinlikle, "Bu, apaçık bir büyüden başka bir şey değildir" derler. Azabı onlardan sayılı bir süreye kadar ertelesek, mutlaka "Onu alıkoyan nedir?" derler. İyi bilin ki o azap kendilerine geldiği gün, onlardan geri çevrilecek değildir; alay edip durdukları şey onları çepeçevre kuşatacaktır. İnsana tarafımızdan bir rahmet tattırıp sonra onu kendisinden çekip alsak, büsbütün umutsuzluğa düşer ve nankörleşir. Kendisine dokunan bir sıkıntıdan sonra ona bir nimet tattırsak, mutlaka "Kötülükler benden gitti" der; şımarır ve böbürlenir. Ancak sabreden ve salih ameller işleyenler başka: onlar için bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır. (5–11)

(Ey Peygamber) Onlar "Ona bir hazine indirilseydi ya da onunla birlikte bir melek gelseydi ya!" diyorlar diye, belki sen sana vahyedilenin bir kısmını bırakacak olursun ve bu yüzden göğsün daralır. Sen yalnızca bir uyarıcısın; Allah ise her şeye vekildir. Yoksa "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Öyleyse onun benzeri, uydurulmuş on sûre getirin ve doğru söylüyorsanız, Allah'tan başka çağırabildiğiniz herkesi çağırın." Size karşılık vermezlerse, bilin ki o, Allah'ın ilmiyle indirilmiştir ve O'ndan başka tanrı yoktur. Artık O'na teslim oluyor musunuz? Kim dünya hayatını ve onun süsünü isterse, onlara yaptıklarının karşılığını orada eksiksiz veririz ve orada hakları hiç eksiltilmez. İşte onlar, ahirette kendileri için ateşten başka bir şey olmayan kimselerdir: dünyada yapıp ettikleri boşa gitmiştir ve yapmakta oldukları şeyler de değersizdir. Rabbinden gelen apaçık bir delil üzerinde bulunan, O'nun tarafından bir şahidin de okuduğu ve kendisinden önce bir

rehber ve rahmet olarak Musa'nın Kitabı bulunan kimse, böyleleriyle bir tutulur mu? İşte onlar ona iman ederler; gruplardan kim onu inkâr ederse, ateş ona vadedilen yerdir. Öyleyse ondan hiç şüphe etme: o, Rabbinden gelen gerçektir; fakat insanların çoğu iman etmez. (12–17)

Allah'a karşı yalan uyduran kimseden daha zalim kim olabilir? Onlar Rablerinin huzuruna çıkarılacaklar ve şahitler, "İşte bunlar, Rablerine karşı yalan söyleyenlerdir" diyecekler. İyi bilin ki Allah'ın lâneti zalimlerin üzerinedir; onlar ki başkalarını Allah'ın yolundan çevirir, o yolu eğriltmek ister ve ahireti inkâr ederler. Onlar yeryüzünde Allah'ı asla âciz bırakamazlar; Allah'tan başka dostları da yoktur. Azapları kat kat artırılacaktır: onlar işitmeye katlanamıyorlardı; görmüyorlardı da. İşte onlar, kendilerini hüsrana uğratmış kimselerdir; uydurmakta oldukları şeyler de kendilerini bırakıp gitmiştir. Hiç şüphe yok ki ahirette en büyük hüsrana uğrayacak olanlar onlardır. İman edip salih ameller işleyen ve Rablerine gönülden boyun eğenlere gelince, onlar cennet halkıdır ve orada ebedî kalacaklardır. Bu iki grubun durumu, kör ve sağır ile gören ve işitenin durumuna benzer: bunların durumu hiç bir olur mu? Hâlâ öğüt almayacak mısınız? (18–24)

Nuh'u kavmine gönderdik. O dedi ki: "Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım: Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Ben sizin için elem verici bir günün azabından korkuyorum." Kavminin hakikati inkâr eden ileri gelenleri dediler ki: "Biz seni yalnızca kendimiz gibi bir insan olarak görüyoruz; sana da ancak, düşünüp taşınmadan, aramızdaki en aşağı kimselerin uyduğunu görüyoruz. Sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz; aksine sizi yalancı sanıyoruz." O dedi ki: "Ey kavmim! Söyleyin bakalım: ben Rabbimden gelen apaçık bir delil üzerindeysem ve O bana kendi katından bir rahmet vermiş de bu sizin gözlerinizden gizli kalmışsa, siz ondan hoşlanmazken biz onu size zorla mı kabul ettireceğiz? Ey kavmim! Bunun karşılığında sizden hiçbir mal istemiyorum: benim mükâfatım yalnız Allah'a aittir. Ben iman edenleri kovacak da değilim — onlar Rablerine kavuşacaklardır — fakat ben sizi cahillik eden bir topluluk olarak görüyorum. Ey kavmim! Onları kovarsam, Allah'a karşı bana kim yardım eder? Hâlâ öğüt almayacak mısınız? Ben size Allah'ın hazineleri benim yanımdadır demiyorum; gaybı bildiğimi de söylemiyorum; ben bir meleğim de demiyorum. Gözlerinizin hor gördüğü kimseler için, Allah onlara asla bir hayır vermeyecektir de demem — onların içlerinde olanı Allah daha iyi bilir. Öyle dersem, kesinlikle zalimlerden olurum." Dediler ki: "Ey Nuh! Bizimle tartıştın, tartışmayı da çok uzattın. Doğru söylüyorsan, bizi tehdit ettiğin şeyi getir bakalım." O dedi ki: "Onu size ancak Allah, dilerse getirir; siz O'nu âciz bırakamazsınız. Allah sizi sapıklıkta bırakmak istiyorsa, ben size öğüt vermek istesem de öğüdüm size yarar sağlamaz. O sizin Rabbinizdir ve O'na döndürüleceksiniz." (25–34)

Yoksa “Onu kendisi uydurdu” mu diyorlar? De ki: “Eğer onu uydurduysam, suçum bana aittir; fakat ben sizin işlediğiniz suçlardan uzağım.” (35)

Nuh'a şöyle vahyedildi: “Kavminden, daha önce iman etmiş olanlardan başkası asla iman etmeyecek; öyleyse onların yapmakta olduklarından dolayı üzülme. Gözlerimizin önünde ve vahyimizle gemiyi yap; zulmedenler hakkında Bana başvurma: onlar suda boğulacaklardır.” O, gemiyi yapmaya koyuldu; kavminin ileri gelenleri yanından her geçtiklerinde onunla alay ediyorlardı. O dedi ki: “Bizimle alay ediyorsanız, sizin alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz; kendisini rezil edecek azabın kime geleceğini ve sürekli azabın kimin üzerine ineceğini yakında bileceksiniz.” Nihayet buyruğumuz gelip de tandır kaynayınca dedik ki: “Her türden birer çifti, haklarında daha önce hüküm verilmiş olanlar dışında aileni ve iman edenleri gemiye yükle.” Oysa onunla birlikte pek azı iman etmişti. Nuh dedi ki: “Binin ona! Yürümesi de durması da Allah'ın adıyladır. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu. Nuh, bir kenara çekilmiş olan oğluna seslendi: “Yavrum! Bizimle birlikte bin; hakikati inkâr edenlerle beraber olma!” O, “Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım” dedi. Nuh, “Bugün Allah'ın buyruğundan, O'nun merhamet ettiğinden başka kurtulacak yoktur” dedi. Derken aralarına dalga girdi ve o da boğulanlardan oldu. Sonra şöyle denildi: “Ey yer, suyunu yut! Ey gök, suyunu tut!” Su çekildi, iş bitirildi ve gemi Cûdî'nin üzerine oturdu. “Zalimler topluluğu yok olsun!” denildi. Nuh Rabbine seslenip dedi ki: “Rabbim! Oğlum benim ailemdendir; Senin vaadin de kesinlikle gerçektir ve Sen hüküm verenlerin en âdilisin.” Allah şöyle buyurdu: “Ey Nuh! O senin ailenden değildir: onun yaptığı iyi olmayan bir iştir. Öyleyse hakkında bilgin olmayan şeyi Benden isteme. Cahillerden olmayasın diye sana öğüt veriyorum.” Nuh dedi ki: “Rabbim! Hakkında bilgim olmayan şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen, hüsrana uğrayanlardan olurum.” Şöyle denildi: “Ey Nuh! Sana ve seninle birlikte olanlardan türeyecek topluluklara Bizden bir esenlik ve bereketlerle in. Bir de öyle topluluklar olacak ki onları bir süre yararlandıracağız; sonra kendilerine Bizden elem verici bir azap dokunacak.” Bunlar, sana (Ey Peygamber) vahyettiğimiz gayb haberlerindendir: bundan önce onları ne sen bilirdin ne de kavmin. Öyleyse sabret: sonuç, Allah'a karşı gelmekten sakınanlarındır. (36–49)

Âd kavmine de kardeşleri Hûd'u gönderdik. O dedi ki: “Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Siz yalnızca yalan uyduranlarsınız. Ey kavmim! Bunun karşılığında sizden hiçbir ücret istemiyorum: benim mükâfatım yalnız beni yaratana aittir. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? Ey kavmim! Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O'na tövbe edin ki üzerinize gökten bol bol yağmur göndersin ve gücünüze güç

katsın. Günahkârlar olarak yüz çevirmeyin.” Dediler ki: “Ey Hûd! Sen bize apaçık bir delil getirmedin. Biz senin sözünle tanrılarımızı bırakacak değiliz; sana inanacak da değiliz. Biz ancak, tanrılarımızdan birinin seni fena çarpmış olduğunu söyleriz.” O dedi ki: “Ben Allah'ı şahit tutuyorum; siz de şahit olun ki ben, sizin O'nu bırakıp ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Haydi, hep birlikte bana tuzak kurun; sonra bana hiç süre vermeyin. Ben, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a güvendim. Yürüyen hiçbir canlı yoktur ki O, onu perçeminden tutmuş olmasın. Şüphesiz Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir. Yüz çevirirseniz, ben size, benimle gönderileni ulaştırdım. Rabbim sizin yerinize başka bir topluluk getirir; siz O'na hiçbir zarar veremezsiniz. Şüphesiz Rabbim her şeyi koruyup gözetendir.” Buyruğumuz gelince, Hûd'u ve onunla birlikte iman edenleri tarafımızdan bir rahmetle kurtardık; onları ağır bir azaptan kurtardık. İşte Âd kavmi: Rablerinin âyetlerini inkâr ettiler, O'nun elçilerine karşı geldiler ve her inatçı zorbanın buyruğuna uydular. Bu dünyada da kıyamet gününde de lânetin peşlerine takıldı. İyi bilin ki Âd kavmi Rablerini inkâr etti; Hûd'un kavmi Âd yok olup gitsin! (50–60)

Semûd kavmine de kardeşleri Salih'i gönderdik. O dedi ki: “Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Sizi yerden var eden ve orada yerleştiren O'dur; öyleyse O'ndan bağışlanma dileyin, sonra O'na tövbe edin. Şüphesiz Rabbim yakındır, duaları kabul edendir.” Dediler ki: “Ey Salih! Bundan önce sen aramızda kendisine umut bağlanan biriydin. Atalarımızın kulluk ettiklerine kulluk etmemizi bize yasaklıyor musun? Doğrusu biz, bizi çağırdığın şey hakkında derin bir şüphe içindeyiz.” O dedi ki: “Ey kavmim! Söyleyin bakalım: ben Rabbimden gelen apaçık bir delil üzerindeysem ve O bana kendi katından bir rahmet vermişse, O'na karşı gelirsem Allah'a karşı bana kim yardım eder? Siz ancak benim hüsranımı artırırsınız. Ey kavmim! İşte Allah'ın bu dişi devesi sizin için bir âyettir. Onu bırakın, Allah'ın yeryüzünde otlasın; ona hiçbir kötülük yapmayın; yoksa sizi yakın bir azap yakalar.” Fakat onlar devenin ayaklarını kesip onu devirdiler. Bunun üzerine Salih dedi ki: “Yurdunuzda üç gün daha yaşayın: bu, yalanlanmayacak bir vaattir.” Buyruğumuz gelince, Salih'i ve onunla birlikte iman edenleri tarafımızdan bir rahmetle kurtardık; o günün rezilliğinden de kurtardık. Şüphesiz Rabbin kuvvetlidir, güçlüdür. Zulmedenleri ise o korkunç ses yakaladı; yurtlarında yüzüstü çöküp kaldılar; sanki orada hiç yaşamamışlardı. İyi bilin ki Semûd kavmi Rablerini inkâr etti; Semûd yok olup gitsin! (61–68)

Elçilerimiz İbrahim'e müjdeyle geldiler. “Selam” dediler. O da “Selam” dedi ve hiç gecikmeden kızartılmış bir buzağı getirdi. Ellerinin ona uzanmadığını görünce onları yadırgadı ve içine onlardan bir korku düştü. Dediler ki: “Korkma: biz Lut kavmine gönderildik.” Karısı ayakta duruyordu; güldü. Biz de ona İshak'ı, İshak'ın ardından da

Yakup'u müjdeledik. O dedi ki: “Vay başıma! Ben yaşlı bir kadınken, şu kocam da bir ihtiyarken çocuk mu doğuracağım? Bu gerçekten şaşılacak bir şey!” Dediler ki: “Allah'ın buyruğuna mı şaşıyorsun? Ey ev halkı! Allah'ın rahmeti ve bereketleri üzerinize olsun. Şüphesiz O, övgüye lâyıktır, şanı yücedir.” İbrahim'in korkusu geçip kendisine müjde gelince, Lut kavmi hakkında Bizimle tartışmaya başladı. İbrahim gerçekten halîm, yufka yürekli ve Allah'a yönelen biriydi. “Ey İbrahim! Bundan vazgeç! Rabbinin buyruğu gelmiştir; onlara, geri çevrilmesi mümkün olmayan bir azap gelecektir.” (69–76)

Elçilerimiz Lut'a geldiklerinde, onlar yüzünden kaygıya kapıldı ve onları korumaktan yana eli kolu bağlı kaldı. “Bu, çok çetin bir gün” dedi. Kavmi koşa koşa ona geldi; onlar daha önce de çirkin işler yapıyorlardı. Lut dedi ki: “Ey kavmim! İşte kızlarım: onlar sizin için daha temizdir. Allah'a karşı gelmekten sakının ve konuklarımın önünde beni rezil etmeyin. İçinizde aklı başında bir tek adam yok mu?” Dediler ki: “Senin kızlarında bizim bir hakkımız olmadığını çok iyi bilirsin; ne istediğimizi de kesinlikle biliyorsun.” Lut, “Keşke size karşı bir gücüm olsaydı ya da sağlam bir desteğe sığınabilseydim!” dedi. Elçiler dediler ki: “Ey Lut! Biz Rabbinin elçileriyiz: onlar sana asla ulaşamayacaklar. Sen gecenin bir bölümünde ailenle birlikte yola çık; içinizden hiç kimse dönüp arkasına bakmasın — karın başka: onların başına gelecek olan onun da başına gelecektir. Onlara vadedilen vakit sabahtır. Sabah yakın değil mi?” Buyruğumuz gelince, o kasabanın altını üstüne getirdik ve üzerine, Rabbinin katında işaretlenmiş, pişirilmiş çamurdan taşları birbiri ardınca yağdırdık. O taşlar zalimlerden hiç de uzak değildir. (77–83)

Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. O dedi ki: “Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Ölçüyü ve tartıyı eksik yapmayın. Ben sizi bolluk içinde görüyorum; ama sizin için her şeyi kuşatacak bir günün azabından korkuyorum. Ey kavmim! Ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın; insanların mallarını eksiltmeyin ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak dolaşmayın. Eğer inanıyorsanız, Allah'ın bıraktığı sizin için daha hayırlıdır. Ben sizin üzerinize bekçi değilim.” Dediler ki: “Ey Şuayb! Atalarımızın kulluk ettiklerini bırakmamızı ya da mallarımızda dilediğimiz gibi davranmaktan vazgeçmemizi sana namazın mı emrediyor? Doğrusu sen pek halîm, pek aklı başında birisin!” O dedi ki: “Ey kavmim! Söyleyin bakalım: ben Rabbimden gelen apaçık bir delil üzerindeysem ve O bana kendi katından güzel bir rızık vermişse? Size yasakladığım şeyleri, arkanızdan kendim yapmak istemiyorum. Ben yalnızca, gücümün yettiği kadar düzeltmek istiyorum; başarım da ancak Allah'ın yardımıyladır. Ben yalnız O'na güvendim ve yalnız O'na yönelirim. Ey kavmim! Bana olan düşmanlığınız, sakın sizi Nuh kavminin ya da Hûd kavminin yahut Salih kavminin başına gelenlerin benzerine uğratmasın — Lut

kavmi de sizden uzak değildir. Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O'na tövbe edin. Şüphesiz Rabbim çok merhamet edendir, çok sevendir." (84–90)

Dediler ki: "Ey Şuayb! Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz; seni aramızda güçsüz biri olarak görüyoruz. Kabilen olmasaydı, seni kesinlikle taşlardık; senin bize karşı bir üstünlüğün yoktur." O dedi ki: "Ey kavmim! Sizin gözünüzde kabilem Allah'tan daha mı değerli ki O'nu arkanıza atıp unuttunuz? Şüphesiz Rabbim bütün yaptıklarınızı kuşatmıştır. Ey kavmim! Elinizden geleni yapın; ben de yapıyorum. Kendisini rezil edecek azabın kime geleceğini ve yalancının kim olduğunu yakında bileceksiniz. Gözleyin; ben de sizinle birlikte gözlüyorum." Buyruğumuz gelince, Şuayb'ı ve onunla birlikte iman edenleri tarafımızdan bir rahmetle kurtardık; zulmedenleri ise o korkunç ses yakaladı; yurtlarında yüzüstü çöküp kaldılar; sanki orada hiç yaşamamışlardı. Semûd'un yok olup gittiği gibi Medyen de yok olup gitsin! (91–95)

Musa'yı da âyetlerimizle ve apaçık bir yetkiyle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik; fakat onlar Firavun'un buyruğuna uydular; oysa Firavun'un buyruğu doğruya götürücü değildi. O, kıyamet günü kavminin önüne düşecek ve onları ateşe götürecektir — varılan o yer ne kötü bir yerdir! Bu dünyada da kıyamet gününde de lânet peşlerine takıldı: verilen bu bağış ne kötü bir bağıştır! (96–99)

Bunlar, sana (Ey Peygamber) anlattığımız o kasabaların haberlerinden bir kısmıdır: onlardan kimi hâlâ ayaktadır, kimi de biçilmiş ekin gibi yok olmuştur. Biz onlara zulmetmedik; fakat onlar kendilerine zulmettiler. Rabbinin buyruğu geldiğinde, Allah'ı bırakıp yalvardıkları tanrıları kendilerine hiçbir yarar sağlamadı; onların yıkımını artırmaktan başka bir şey yapmadılar. Rabbin, halkı zulmederken kasabaları yakaladığında, yakalayışı işte böyledir: O'nun yakalayışı elem vericidir, çetindir. Şüphesiz bunda ahiret azabından korkanlar için bir ibret vardır. O, bütün insanların bir araya toplanacağı bir gündür; o, herkesin tanık olacağı bir gündür. Biz onu ancak sayılı bir süreye kadar erteliyoruz. O gün geldiğinde, O'nun izni olmadan hiç kimse konuşamaz; onlardan kimi bedbaht, kimi mutludur. Bedbaht olanlar ateştedir; orada onların payına iç çekişler ve hıçkırıklar düşer; Rabbinin dilemesi dışında, gökler ve yer durdukça orada kalacaklardır: şüphesiz Rabbin dilediğini yapandır. Mutlu olanlar ise cennettedir; Rabbinin dilemesi dışında, gökler ve yer durdukça orada kalacaklardır — bu, kesintisiz bir bağıştır. (100–108)

Öyleyse şunların kulluk ettikleri şeyler hakkında hiçbir şüphen olmasın: onlar ancak, daha önce atalarının kulluk ettiği gibi kulluk ediyorlar. Biz onların payını eksiksiz olarak tam vereceğiz. Musa'ya Kitab'ı verdik; fakat onda ayrılığa düşüldü. Rabbinden daha önce

verilmiş bir söz olmasaydı, aralarında çoktan hüküm verilmiş olurdu. Onlar ise bu konuda derin bir şüphe içindedirler. Şüphesiz Rabbin, her birine yaptıklarının karşılığını eksiksiz verecektir: O, onların bütün yaptıklarından haberdardır. Öyleyse sen, seninle birlikte Allah'a yönelenlerle beraber, emrolunduğun gibi dosdoğru ol ve haddi aşmayın. O, bütün yaptıklarınızı görür. Zulmedenlere meyletmeyin; yoksa size ateş dokunur. Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur; sonra size yardım da edilmez. (109–113)

Gündüzün iki ucunda ve gecenin ilk saatlerinde namazı kıl. Şüphesiz iyilikler kötülükleri giderir: bu, öğüt alanlar için bir öğüttür. Sabret; çünkü Allah, iyilik edenlerin mükâfatını boşa çıkarmaz. Sizden önceki nesiller içinde, yeryüzünde bozgunculuktan alıkoyan, biraz sağduyu sahibi kimseler bulunsaydı ya! Ancak, içlerinden kurtardığımız pek az kişi vardı. Zulmedenler ise kendilerine verilen refahın peşine düştüler ve günahkâr oldular. Halkı hâllerini düzeltip dururken, Rabbin kasabaları haksız yere yok edecek değildir. Rabbin dileseydi insanları tek bir topluluk yapardı; fakat onlar, Rabbinin merhamet ettikleri dışında, ayrılığa düşmeyi sürdüreceklerdir — onları bunun için yarattı. Rabbinin şu sözü tamamlanmıştır: “Andolsun ki cehennemi, cinlerden ve insanlardan hepsiyle dolduracağım.” (114–119)

Elçilerin haberlerinden sana anlattığımız her şey, onunla senin kalbini pekiştirmemiz içindir. Bunlarda sana gerçek, müminler için de bir öğüt ve bir hatırlatma gelmiştir. İman etmeyenlere de ki: “Elinizden geleni yapın; biz de yapıyoruz. Bekleyin; biz de bekliyoruz.” Göklerin ve yerin gaybı Allah'ındır; bütün iş de O'na döndürülür. Öyleyse O'na kulluk et ve O'na güven: Rabbin yaptıklarınızdan habersiz değildir. (120–123)

12. Yusuf (Yūsuf)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Râ. Bunlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir. Anlayasınız diye Biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik. (1–2)

(Ey Peygamber) Sana bu Kur'an'ı vahyetmekle kıssaların en güzelini anlatıyoruz; oysa bundan önce sen bunlardan habersiz olanlardandın. Hani Yusuf, babasına "Babacığım! Ben on bir yıldız ile güneşi ve ayı gördüm; onları bana secde ederlerken gördüm" demişti. Babası dedi ki: "Yavrum! Rüyanı kardeşlerine anlatma; yoksa sana bir tuzak kurarlar. Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır. Rabbin seni işte böyle seçecek, sana olayların yorumunu öğretecek ve daha önce iki atan İbrahim'e ve İshak'a tamamladığı gibi, sana ve Yakup ailesine de nimetini tamamlayacaktır. Şüphesiz Rabbin her şeyi bilendir, hikmet sahibidir." (3–6)

Yusuf'ta ve kardeşlerinde soranlar için kesinlikle âyetler vardır. Hani onlar şöyle demişlerdi: "Biz güçlü bir topluluk olduğumuz hâlde, Yusuf ve kardeşi babamıza bizden daha sevgili. Babamız gerçekten apaçık bir yanılgı içinde. Yusuf'u öldürün ya da onu bir yere atın ki babanızın yüzü yalnız size dönsün; ondan sonra da iyi bir topluluk olursunuz." İçlerinden biri dedi ki: "Yusuf'u öldürmeyin; ille de bir şey yapacaksanız, onu kuyunun dibine atın da bir kervan onu bulup alsın." (7–10)

Dediler ki: "Babacığım! Yusuf konusunda bize neden güvenmiyorsun? Oysa biz onun iyiliğini isteyen kimseleriz. Yarın onu bizimle gönder; gezip dolaşsın, oynasın. Biz onu kesinlikle koruruz." Babaları dedi ki: "Onu götürmeniz beni gerçekten üzer; siz ondan habersizken onu kurdun yemesinden korkarım." Dediler ki: "Biz güçlü bir topluluk olduğumuz hâlde onu kurt yerse, o zaman biz gerçekten hüsrana uğramış kimseler oluruz!" (11–14)

Onu götürüp de kuyunun dibine bırakmaya hep birlikte karar verdiklerinde, Biz ona şöyle vahyettik: "Andolsun ki sen onlara bu yaptıklarını, onlar senin kim olduğunun farkında değillerken haber vereceksin." Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler. Dediler ki: "Babacığım! Biz yarışmak üzere gittik ve Yusuf'u eşyamızın yanında bıraktık; derken onu kurt yedi. Ama biz doğru söylüyor olsak da sen bize inanmazsın." Üzerinde yalancı bir kan bulunan gömleğini de getirdiler. Yakup dedi ki: "Hayır; nefisleriniz sizi bir işe sürüklemiş. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır; anlattıklarınıza karşı yardımına sığınılacak olan yalnız Allah'tır." (15–18)

Derken bir kervan geldi; sucularını gönderdiler; o da kovasını sarkıttı. “Müjde! İşte bir oğlan!” dedi. Onu bir ticaret malı olarak sakladılar; oysa Allah onların yaptıklarını çok iyi biliyordu. Onu değersiz bir fiyata, birkaç gümüş paraya sattılar; çünkü ona pek değer vermiyorlardı. (19–20)

Onu satın alan Mısırlı adam karısına dedi ki: “Ona iyi bak; belki bize yararı dokunur ya da onu evlat ediniriz.” İşte böylece Yusuf'u o ülkede yerleştirdik; ona olayların yorumunu öğretmek için de. Allah, işinde her zaman üstün gelendir; fakat insanların çoğu bunu bilmez. (21)

Olgunluk çağına erince ona hüküm ve bilgi verdik: iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz. Evinde kaldığı kadın onu baştan çıkarmak istedi. Kapıları sımsıkı kapattı ve “Haydi gel!” dedi. Yusuf dedi ki: “Allah'a sığınırım! O benim efendimdir; bana güzel bir yer verdi. Şüphesiz zalimler kurtuluşa eremezler.” Kadın onu arzuladı; Rabbinin delilini görmemiş olsaydı, o da kadını arzulardı. Bu böyle oldu ki kötülüğü ve hayâsızlığı ondan uzaklaştıralım: o, seçilmiş kullarımızdandı. İkisi de kapıya koştular; kadın onun gömleğini arkadan yırttı. Kapının yanında kadının efendisiyle karşılaştılar. Kadın dedi ki: “Senin ailene kötülük etmek isteyenin cezası, zindana atılmaktan ya da elem verici bir azaptan başka ne olabilir?” Yusuf, “Beni baştan çıkarmak isteyen oydu” dedi. Kadının ailesinden bir şahit de şöyle şahitlik etti: “Eğer gömleği önden yırtılmışsa, kadın doğru söylemiştir, o ise yalancılardandır; eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylemiştir, o ise doğru söyleyenlerdendir.” Kocası, gömleğin arkadan yırtılmış olduğunu görünce dedi ki: “Bu, siz kadınların hilesindendir; sizin hileniz gerçekten büyüktür. Yusuf, sen bunu görmezden gel. Sen de ey kadın, günahın için bağışlanma dile: çünkü sen gerçekten suçlulardan oldun.” (22–29)

Şehirdeki birtakım kadınlar dediler ki: “Aziz'in karısı, genç hizmetçisini baştan çıkarmaya çalışıyormuş! Onun sevgisi yüreğine işlemiş. Biz onu apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz.” Kadın onların dedikodularını işitince onlara haber gönderdi, kendileri için bir sofra hazırladı ve her birine bir bıçak verdi. Sonra Yusuf'a, “Çık karşılarına!” dedi. Kadınlar onu görünce hayranlıktan büyülendiler, ellerini kestiler ve “Allah'ı tenzih ederiz! Bu bir insan değil; bu ancak soylu bir melek!” dediler. Kadın dedi ki: “İşte hakkında beni kınadığınız kişi budur. Evet, onu baştan çıkarmak istedim; fakat o kendini korudu. Kendisine emrettiğimi yapmazsa, andolsun ki zindana atılacak ve aşağılananlardan olacak.” Yusuf dedi ki: “Rabbim! Zindan bana, bunların beni çağırdıkları şeyden daha sevimlidir. Onların hilesini benden uzaklaştırmazsan, onlara meyleder ve cahillerden olurum.” Rabbi onun duasını kabul etti ve onların hilesini ondan uzaklaştırdı. Şüphesiz O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. (30–34)

Sonra, delilleri görmüş olmalarına rağmen, onu bir süre için zindana atmak onlara uygun göründü. Onunla birlikte zindana iki genç de girdi. Biri, “Ben rüyamda kendimi şarap sıkarken gördüm” dedi. Öteki de, “Ben de kendimi, başımın üstünde kuşların yediği bir ekmek taşırken gördüm” dedi. “Bize bunun yorumunu bildir; biz seni iyilik edenlerden görüyoruz” dediler. (35–36)

Yusuf dedi ki: “Size rızık olarak verilecek yemek daha gelmeden önce, onun yorumunu size bildirmiş olurum. Bu, Rabbimin bana öğrettiklerindendir. Ben, Allah'a inanmayan ve ahireti inkâr eden bir topluluğun inanç yolunu bıraktım; atalarım İbrahim'in, İshak'ın ve Yakup'un inanç yoluna uydum. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bizim için olacak şey değildir: bu, Allah'ın bize ve insanlara olan lütfundandır; fakat insanların çoğu şükretmez. Ey zindan arkadaşlarım! Çeşit çeşit rabler mi daha hayırlıdır, yoksa tek olan ve her şeye boyun eğdiren Allah mı? O'nu bırakıp kulluk ettikleriniz, sizin ve atalarınızın taktığı birtakım isimlerden başka bir şey değildir: Allah onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm yalnız Allah'ındır. O, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmez. Ey zindan arkadaşlarım! Biriniz efendisine şarap sunacak; ötekine gelince, o asılacak ve kuşlar onun başından yiyecekler. Hakkında görüşümü sorduğunuz iş kesinleşmiştir.” O ikisinden, kurtulacağını düşündüğü kişiye, “Efendinin yanında beni an” dedi. Fakat şeytan ona, efendisine anmayı unutturdu; böylece Yusuf birkaç yıl daha zindanda kaldı. (37–42)

Hükümdar dedi ki: “Ben rüyamda yedi semiz ineği yedi cılız ineğin yediğini, yedi yeşil başak ve bir o kadar da kuru başak gördüm. Ey ileri gelenler! Rüya yorumlamayı biliyorsanız, rüyam hakkında bana görüşünüzü bildirin.” Dediler ki: “Bunlar karmakarışık düşler! Biz böyle düşlerin yorumunu bilenler değiliz.” O iki kişiden kurtulmuş olan, uzun bir zamandan sonra hatırlayarak dedi ki: “Ben size onun yorumunu bildiririm; beni hemen gönderin.” (43–45)

“Yusuf, ey doğru sözlü kişi! Yedi semiz ineği yedi cılız ineğin yemesi, yedi yeşil başak ve bir o kadar da kuru başak hakkında bize görüşünü bildir ki insanlara döneyim de onlar da bilsinler.” Yusuf dedi ki: “Yedi yıl her zamanki gibi ekin ekeceksiniz; biçtiklerinizi, yiyeceğiniz az bir miktar dışında, başağında bırakın. Sonra bunun ardından yedi kıtlık yılı gelecek; saklayacağınız az bir miktar dışında, o yıllar için biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek. Sonra bunun ardından bir yıl gelecek ki o yılda insanlar yağmura kavuşacak ve o yılda üzüm ve zeytin sıkacaklar.” (46–49)

Hükümdar, “Onu bana getirin” dedi. Elçi ona gelince Yusuf dedi ki: “Efendine dön ve ona, ellerini kesen o kadınların durumunu sor. Şüphesiz Rabbim onların hilesini çok iyi bilir.”

Hükümdar kadınlara, “Yusuf'u baştan çıkarmak istediğinizde durumunuz neydi?” dedi. Kadınlar, “Allah'ı tenzih ederiz! Biz onda hiçbir kötülük görmedik” dediler. Aziz'in karısı da dedi ki: “Şimdi gerçek ortaya çıktı. Onu baştan çıkarmak isteyen bendim; o ise kesinlikle doğru söyleyenlerdendir.” Yusuf dedi ki: “Bu, yokluğunda ona hainlik etmediğimi ve Allah'ın hainlerin hilesini başarıya ulaştırmadığını bilmesi içindi. Ben kendimi temize çıkarmıyorum: çünkü nefis, Rabbimin merhamet ettiği durumlar dışında, hep kötülüğü emreder. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (50–53)

Hükümdar, “Onu bana getirin; onu kendime özel danışman edineyim” dedi. Onunla konuşunca da, “Sen bugün yanımızda yüksek bir makam sahibisin, güvenilir birisin” dedi. Yusuf, “Beni ülkenin hazinelerinin başına getir: ben onları iyi korurum ve bu işi bilirim” dedi. İşte böylece Yusuf'a o ülkede güç ve imkân verdik; orada dilediği yerde konaklıyordu. Rahmetimizi dilediğimize ulaştırırız ve iyilik edenlerin mükâfatını boşa çıkarmayız. Ahiret mükâfatı ise iman edenler ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için kesinlikle daha hayırlıdır. (54–57)

Yusuf'un kardeşleri gelip yanına girdiler. O onları tanıdı; onlar ise onu tanımadılar. Onların yüklerini hazırlayınca dedi ki: “Bana, baba bir kardeşinizi getirin. Görmüyor musunuz, ben ölçüyü tam veriyorum ve konukseverlerin en iyisiyim. Onu bana getirmezseniz, artık benden size bir ölçek bile yok; bana da yaklaşmayın.” Dediler ki: “Onu babasından istemeye çalışacağız; bunu mutlaka yapacağız.” Yusuf hizmetçilerine dedi ki: “Sermayelerini yüklerinin içine koyun; belki ailelerine döndüklerinde onu fark ederler de yine gelirler.” (58–62)

Babalarına döndüklerinde dediler ki: “Babacığım! Bize artık ölçek verilmeyecek. Kardeşimizi bizimle gönder ki ölçek alabilelim; biz onu kesinlikle koruruz.” Yakup dedi ki: “Daha önce kardeşi konusunda size güvendiğim gibi, onun konusunda da mı size güveneyim? Ama Allah en hayırlı koruyucudur ve O, merhamet edenlerin en merhametlisidir.” Yüklerini açınca sermayelerinin kendilerine geri verilmiş olduğunu gördüler. Dediler ki: “Babacığım! Daha ne isteriz? İşte sermayemiz bize geri verilmiş. Ailemize yiyecek getirir, kardeşimizi korur ve bir deve yükü de fazla alırız: bu, kolay elde edilen bir ölçektir.” Yakup dedi ki: “Çepeçevre kuşatılıp çaresiz kalmanız dışında, onu bana mutlaka getireceğinize dair Allah adına sağlam bir söz vermedikçe onu sizinle asla göndermem.” Ona sözlerini verince, “Allah, söylediklerimize vekildir” dedi. Sonra dedi ki: “Oğullarım! Tek bir kapıdan girmeyin; ayrı ayrı kapılardan girin. Ama ben Allah'tan gelecek hiçbir şeyi sizden savamam: hüküm yalnız Allah'ındır. Ben yalnız O'na güvendim; güvenenler de yalnız O'na güvensinler.” Babalarının kendilerine söylediği şekilde

girdiklerinde, bu, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi onlardan savacak değildi; yalnızca Yakup'un içindeki bir dilekti, onu yerine getirdi. O, kendisine öğrettiğimiz için gerçekten bilgi sahibiydi; fakat insanların çoğu bilmez. (63–68)

Yusuf'un yanına girdiklerinde, o kardeşini yanına aldı ve "Ben senin kardeşinim; onların yapmakta olduklarına üzülme" dedi. Sonra onların yüklerini hazırlayınca, su kabını kardeşinin yükünün içine koydu. Ardından bir çağırıcı şöyle seslendi: "Ey kervan halkı! Siz gerçekten hırsızsınız!" Onlara dönüp, "Neyi kaybettiniz?" dediler. Görevliler, "Hükümdarın su kabını kaybettik. Onu getirene bir deve yükü ödül var; buna ben kefilim" dediler. Kardeşler, "Allah'a andolsun, siz de çok iyi bilirsiniz ki biz bu ülkeye bozgunculuk çıkarmak için gelmedik; biz hırsız da değiliz" dediler. Görevliler, "Peki, yalancı çıkarsanız bunun cezası nedir?" dediler. Kardeşler, "Cezası şudur: o, kimin yükünde bulunursa, kendisi onun karşılığıdır. Biz zalimleri böyle cezalandırırız" dediler. Bunun üzerine Yusuf, kardeşinin yükünden önce onların yüklerini aramaya başladı; sonra onu kardeşinin yükünden çıkardı. İşte Yusuf için böyle bir çare düzenledik: Allah dilemedikçe, hükümdarın yasasına göre kardeşini alıkoyamazdı. Dilediğimizi derecelerle yükseltiriz; her bilgi sahibinin üstünde daha iyi bilen biri vardır. (69–76)

Dediler ki: "Eğer o çaldıysa, daha önce onun bir kardeşi de çalmıştı." Yusuf bunu içinde gizledi ve onlara belli etmedi. İçinden, "Sizin durumunuz daha kötü; ileri sürdüğünüz şeyi Allah daha iyi bilir" dedi. Dediler ki: "Ey Aziz! Onun çok yaşlı bir babası var; onun yerine bizden birini al. Biz seni iyilik edenlerden görüyoruz." Yusuf dedi ki: "Malımızı yanında bulduğumuz kişiden başkasını alıkoymaktan Allah'a sığınırız: yoksa kesinlikle zalimler oluruz." Ondan umutlarını kesince, baş başa konuşmak üzere bir kenara çekildiler. En büyükleri dedi ki: "Babanızın sizden Allah adına sağlam bir söz aldığını ve daha önce Yusuf konusunda da görevinizi yerine getirmediğinizi bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye ya da Allah hakkımda hükmünü verinceye kadar ben bu yerden ayrılmayacağım: O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır. Siz babanıza dönün ve deyin ki: 'Babacığım! Oğlun hırsızlık etti. Biz yalnızca bildiğimize şahitlik ediyoruz; gaybın bekçileri de değildik. İçinde bulunduğumuz kasabaya ve birlikte geldiğimiz kervana sor: biz kesinlikle doğru söylüyoruz.'" (77–82)

Yakup dedi ki: "Hayır; nefisleriniz sizi bir işe sürüklemiş. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır. Umulur ki Allah onların hepsini bana getirir. Şüphesiz O, her şeyi bilendir, hikmet sahibidir." Onlardan yüz çevirdi ve "Ah Yusuf'um, ah!" dedi. Yuttuğu kederden gözlerine ak düştü. Dediler ki: "Allah'a andolsun, sen Yusuf'u anıp duracaksın; sonunda ya eriyip tükeneceksin ya da ölüp gideceksin!" O dedi ki: "Ben derdimi ve üzüntümü yalnız Allah'a açıyorum; Allah tarafından sizin bilmediklerinizi de biliyorum. Oğullarım! Gidin, Yusuf'u

ve kardeşini arayıp sorun; Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin: hakikati inkâr eden topluluktan başkası Allah'ın rahmetinden umut kesmez.” (83–87)

Yusuf'un yanına girdiklerinde dediler ki: “Ey Aziz! Bize ve ailemize darlık dokundu; değersiz bir sermayeyle geldik. Bize ölçeği tam ver ve bize bağışta bulun: şüphesiz Allah bağışta bulunanları ödüllendirir.” Yusuf, “Siz cahilliğiniz sırasında Yusuf'a ve kardeşine ne yaptığınızı biliyor musunuz?” dedi. Dediler ki: “Yoksa sen, sen Yusuf musun?” O dedi ki: “Ben Yusuf'um; bu da kardeşim. Allah bize lütfetti. Şüphesiz kim Allah'a karşı gelmekten sakınır ve sabrederse, bilsin ki Allah iyilik edenlerin mükâfatını boşa çıkarmaz.” Dediler ki: “Allah'a andolsun ki Allah seni bize üstün kıldı; biz gerçekten suçluyduk.” Yusuf dedi ki: “Bugün size hiçbir kınama yok. Allah sizi bağışlasın: O, merhamet edenlerin en merhametlisidir. Şu gömleğimi götürün ve babamın yüzüne sürün; gözleri yeniden görecektir. Sonra bütün ailenizi bana getirin.” (88–93)

Kervan yola çıkınca babaları dedi ki: “Bana bunadı demezseniz, ben gerçekten Yusuf'un kokusunu alıyorum.” Yanındakiler, “Allah'a andolsun, sen hâlâ o eski yanılgının içindesin!” dediler. Müjdeci gelip de gömleği onun yüzüne sürünce gözleri yeniden görmeye başladı. Yakup, “Ben size, Allah tarafından sizin bilmediklerinizi bilirim dememiş miydim?” dedi. Dediler ki: “Babacığım! Günahlarımız için bağışlanma dile; biz gerçekten suçluyduk.” O da dedi ki: “Sizin için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim. Şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (94–98)

Yusuf'un yanına girdiklerinde, o ana babasını yanına aldı ve “Allah'ın izniyle güven içinde Mısır'a girin” dedi. Ana babasını tahtın üzerine çıkardı; hepsi onun önünde secdeye kapandılar. Yusuf dedi ki: “Babacığım! İşte bu, vaktiyle gördüğüm rüyanın yorumudur: Rabbim onu gerçekleştirdi. Beni zindandan çıkarmakla ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra sizi çölden buraya getirmekle bana iyilikte bulundu. Şüphesiz Rabbim dilediği şeyi çok ince bir biçimde gerçekleştirir: O, her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Rabbim! Bana hükümranlıktan bir pay verdin ve bana olayların yorumundan bir şeyler öğrettin. Ey gökleri ve yeri yoktan var eden! Dünyada da ahirette de benim dostum Sensin. Canımı Sana teslim olmuş biri olarak al ve beni iyilere kat.” (99–101)

Bunlar, sana (Ey Peygamber) vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Onlar planlarında birleşip tuzak kurarlarken sen yanlarında değildin. Sen ne kadar istesen de insanların çoğu iman edecek değildir. Oysa sen bunun için onlardan hiçbir ücret istemiyorsun: o, bütün âlemler için bir öğütten başka bir şey değildir. Göklerde ve yerde nice âyetler vardır ki yüz çevirerek yanlarından geçip giderler! Onların çoğu, ortak koşmaksızın Allah'a iman etmez. Yoksa Allah'ın azabından, kendilerini kuşatacak bir felaketin gelmesinden ya da

farkında değillerken o Saat'in ansızın gelip çatmasından emin mi oldular? De ki: “İşte benim yolum budur: ben de bana uyanlar da açık bir kavrayışla Allah'a çağırırız. Allah'ı tenzih ederim! Ben O'na ortak koşanlardan değilim.” (102–108)

Senden önce de, kasabalar halkından, kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını göndermedik. Yeryüzünde dolaşıp da kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görmediler mi? Ahiret yurdu, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için kesinlikle daha hayırlıdır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? Nihayet elçiler umutlarını yitirip yalanlandıklarını sandıkları sırada onlara yardımımız geldi ve dilediğimiz kimseler kurtarıldı. Azabımız günahkârlar topluluğundan asla geri çevrilmez. Onların kıssalarında akıl sahipleri için kesinlikle bir ibret vardır. Bu, uydurulmuş bir söz değildir; fakat kendinden öncekilerin doğrulanması, her şeyin ayrıntılı açıklaması ve iman eden bir topluluk için bir yol gösterici ve rahmettir. (109–111)

13. Gök Gürültüsü (Al-Raʿd)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Mîm. Râ. Bunlar Kitab'ın âyetleridir; sana Rabbinden indirilen gerçektir; fakat insanların çoğu iman etmez. Gökleri, görebileceğiniz hiçbir direk olmaksızın yükselten, sonra Arş'a hükmeden Allah'tır. O, güneşi ve ayı buyruğu altına almıştır; her biri belirlenmiş bir süreye kadar akıp gider. O, bütün işi yönetir ve âyetleri ayrıntılı olarak açıklar ki Rabbinize kavuşacağınıza kesin olarak inanasınız.[14] Yeri yayıp döşeyen, onda sağlam dağlar ve ırmaklar var eden O'dur. Her türlü meyveden orada ikişer çift yaratmıştır. Geceyi gündüzün üzerine bir örtü gibi bürür. Şüphesiz bunda düşünen bir topluluk için âyetler vardır. Yeryüzünde birbirine komşu toprak parçaları, üzüm bağları, ekinler, çatallı ve çatalsız hurma ağaçları vardır; hepsi aynı suyla sulanır; ama Biz onların bir kısmını tat bakımından ötekilerden üstün kılarız. Şüphesiz bunda aklını kullanan bir topluluk için âyetler vardır. (1–4)

Eğer şaşacaksan, asıl şaşılacak olan onların şu sözüdür: "Ne! Toprak olduğumuz zaman, gerçekten yeniden mi yaratılacağız?" İşte onlar, Rablerini inkâr edenlerdir; işte onlar, boyunlarında demir halkalar bulunacak olanlardır; işte onlar ateş halkıdır ve orada kalacaklardır. Senden iyilikten önce kötülüğü acele istiyorlar; oysa onlardan önce ibret verici cezalar gelip geçmiştir. Şüphesiz Rabbin, zulümlerine rağmen insanlara karşı bağışlama sahibidir; şüphesiz Rabbinin azabı da çetindir. Hakikati inkâr edenler, "Ona Rabbinden bir âyet indirilseydi ya!" diyorlar. Sen yalnızca bir uyarıcısın; her topluluğun da bir yol göstericisi olmuştur. (5–7)

Allah, her dişinin neyi taşıdığını, rahimlerin neyi eksiltip neyi artırdığını bilir: O'nun katında her şey bir ölçü iledir. O, gaybı da görülen âlemi de bilendir; çok büyüktür, çok yücedir. İçinizden sözünü gizleyen de açıktan söyleyen de, geceleyin gizlenen de gündüzün açıkça yürüyen de O'nun için birdir: her insanın önünde ve arkasında, Allah'ın buyruğuyla onu koruyan izleyiciler vardır. Şüphesiz bir topluluk kendilerinde olanı değiştirmedikçe, Allah onların durumunu değiştirmez. Allah bir topluluğa bir kötülük dilediğinde ise onu geri çevirecek hiçbir şey yoktur; onların O'ndan başka bir dostu da yoktur. (8–11)

[14] Bu âyette ve Lokman Sûresi'ndeki bir âyette (31:10) Allah, evrenimizi işler hâlde tutan kütle çekimini yaratıcılığının bir âyeti ve Hâlık, Bârî ve Musavvir sıfatlarının bir tecellisi olarak sunar. Allah burada onu ahiret hayatımız için de bir âyet olarak anar; çünkü Allah pek çok yerde, Yâsîn Sûresi'nin sonlarında olduğu gibi, evrenimizin İlk Yaratılışı'nı ahirette gelecek olanın bir göstergesi ve kanıtı olarak kullanır.

Size, korku ve umut uyandırarak şimşeği gösteren ve ağır bulutları meydana getiren O'dur. Gök gürültüsü O'nu överek tesbih eder; melekler de O'nun heybetinden ötürü tesbih ederler. O, yıldırımlar gönderir ve onlarla dilediğini çarpar — onlar ise hâlâ Allah hakkında tartışıp duruyorlar; oysa O'nun gücü pek çetindir. Gerçek dua yalnız O'nadır. O'nu bırakıp yalvardıkları ise onlara hiçbir şekilde karşılık veremez; tıpkı ağzına ulaşsın diye iki avucunu suya uzatan, ama su ağzına hiç ulaşmayacak olan kimse gibi. Hakikati inkâr edenlerin duası sapıklık içinde kaybolup gitmekten başka bir şey değildir. Göklerde ve yerde kim varsa, ister istemez Allah'a secde eder; gölgeleri de sabah akşam secde eder. (12–15)

De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" De ki: "Allah'tır." De ki: "Öyleyse O'nu bırakıp kendilerine bile ne fayda ne de zarar verecek güce sahip olmayan dostlar mı edindiniz?" De ki: "Kör ile gören bir olur mu? Ya da kat kat karanlıklar ile aydınlık bir olur mu?" Yoksa Allah'a, O'nun yarattığı gibi yaratan ortaklar buldular da yaratma kendilerine birbirine benzer mi göründü? De ki: "Allah her şeyin yaratıcısıdır; O, tektir, her şeye boyun eğdirendir." (16)

O, gökten su indirir de vadiler kendi ölçülerince sel olup akar; sel de üste çıkan bir köpüğü yüklenip götürür. Süs eşyası ya da alet yapmak için ateşte erittikleri şeylerden de bunun gibi bir köpük çıkar. Allah, hak ile batılı işte böyle örnekle açıklar: köpük atılıp gider; insanlara yarar sağlayan şey ise yeryüzünde kalır.[15] (17)

Allah örnekleri işte böyle verir. Rablerinin çağrısına uyanlar için en güzel karşılık vardır. O'nun çağrısına uymayanlara gelince, yeryüzünde olanların hepsi ve bir o kadarı daha kendilerinin olsaydı, kurtulmak için onu mutlaka fidye olarak verirlerdi. Onlar için hesabın en kötüsü vardır; sığınakları cehennemdir — o ne kötü bir yataktır! (18)

Sana Rabbinden indirilenin gerçek olduğunu bilen kimse, kör olan kimse gibi midir? Ancak akıl sahipleri öğüt alır: onlar ki Allah'a verdikleri sözü yerine getirir ve antlaşmayı bozmazlar; Allah'ın birleştirilmesini emrettiği şeyi birleştirir, Rablerinden çekinir ve hesabın kötüsünden korkarlar; Rablerinin rızasını isteyerek sabreder, namazı kılar, kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve açık harcar ve kötülüğü iyilikle savarlar. İşte dünya yurdunun güzel sonu onlarındır: Adn cennetleri; oraya, atalarından, eşlerinden ve soylarından iyi olanlarla birlikte gireceklerdir. Melekler de her kapıdan yanlarına girip şöyle diyeceklerdir: "Sabretmenize karşılık selam olsun size! Dünya yurdunun sonu ne güzeldir!" Allah'a verdikleri sözü, sağlamca bağlandıktan sonra bozan, Allah'ın

[15] **Ateizm Zanna Dayanır: Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**

birleştirilmesini emrettiği şeyi koparan ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaranlara gelince, lânet onlarındır ve yurdun kötüsü de onlarındır. Allah dilediğine rızkı bol verir, dilediğine de ölçüyle verir. Onlar dünya hayatıyla sevinirler; oysa dünya hayatı, ahiretin yanında geçici bir geçimlikten başka bir şey değildir. (19–26)

Hakikati inkâr edenler, "Ona Rabbinden bir âyet indirilseydi ya!" diyorlar. De ki: "Allah dilediğini sapıklıkta bırakır; kendisine yöneleni de doğru yola iletir: onlar iman edenler ve kalpleri Allah'ı anmakla huzur bulanlardır — iyi bilin ki kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur — iman edip salih ameller işleyenlerdir: mutluluk onlarındır, dönüp varılacak güzel yer de onlarındır." İşte böylece seni, kendilerinden önce nice toplulukların gelip geçtiği bir topluluğa gönderdik ki sana vahyettiğimizi onlara okuyasın; onlar ise Rahmân'ı inkâr ediyorlar. De ki: "O benim Rabbimdir; O'ndan başka tanrı yoktur. Ben yalnız O'na güvendim; dönüşüm de yalnız O'nadır." Kendisiyle dağların yürütüldüğü ya da yerin parçalandığı yahut ölülerin konuşturulduğu bir Kur'an olsaydı, o yine bu olurdu. Hayır; bütün iş Allah'a aittir. İman edenler hâlâ bilmiyorlar mı ki Allah dileseydi bütün insanları doğru yola iletirdi? Allah'ın vaadi gelinceye kadar, yaptıkları yüzünden hakikati inkâr edenlerin başına bir bela gelmeye ya da yurtlarının yakınına inmeye devam edecektir. Şüphesiz Allah sözünden dönmez. (27–31)

Senden önce de elçilerle alay edilmişti; Ben de hakikati inkâr edenlere süre verdim; sonra onları yakaladım — cezam nasılmış! Herkesin ne kazandığını bilerek başında duran, hiç başkası gibi olur mu? Yine de Allah'a ortaklar koştular. De ki: "Onların adlarını söyleyin! Yoksa siz O'na, yeryüzünde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz? Yoksa bu, boş bir sözden mi ibaret?" Hayır; hakikati inkâr edenlere kurdukları tuzak süslü gösterilmiş ve onlar doğru yoldan alıkonulmuşlardır. Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun için hiçbir yol gösterici yoktur. Onlar için dünya hayatında bir azap vardır; ahiret azabı ise daha da çetindir. Onları Allah'tan koruyacak hiç kimse de yoktur. (32–34)

Allah'a karşı gelmekten sakınanlara vadedilen cennetin durumu şudur: altından ırmaklar akar; meyvesi de gölgesi de süreklidir. İşte bu, Allah'a karşı gelmekten sakınanların sonudur; hakikati inkâr edenlerin sonu ise ateştir. Kendilerine Kitap verdiklerimiz, sana indirilene sevinirler; fakat gruplar içinde onun bir kısmını inkâr edenler de vardır. De ki: "Bana yalnızca Allah'a kulluk etmem ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamam emredildi. Ben yalnız O'na çağırırım; dönüşüm de yalnız O'nadır." İşte böylece onu Arapça bir hüküm olarak indirdik. Sana gelen bilgiden sonra onların arzularına uyacak olursan, Allah'a karşı senin ne bir dostun ne de bir koruyucun olur. Senden önce de elçiler gönderdik; onlara eşler ve çocuklar verdik. Allah'ın izni olmadan bir âyet getirmek hiçbir elçi için mümkün değildir. Her sürenin bir yazısı vardır. Allah dilediğini siler, dilediğini de sabit bırakır;

Kitab'ın anası O'nun katındadır. Onlara vadettiğimizin bir kısmını sana göstersek de ya da ondan önce seni katımıza alsak da sana düşen yalnızca bildirmektir; hesap görmek ise Bize aittir. Görmüyorlar mı ki Biz yeryüzüne geliyor, onu uçlarından eksiltiyoruz? Allah hükmeder; O'nun hükmünü bozabilecek hiç kimse yoktur; O, hesabı çabuk görendir. Onlardan öncekiler de tuzak kurmuşlardı; oysa bütün tuzaklar Allah'ındır: O, herkesin ne kazandığını bilir. Hakikati inkâr edenler, dünya yurdunun sonunun kimin olacağını bileceklerdir. Hakikati inkâr edenler, "Sen bir elçi değilsin" diyorlar. De ki: "Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah ve yanında Kitap bilgisi bulunan kimse yeter." (35–43)

14. İbrahim (Ibrāhīm)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Râ. Bu, insanları Rablerinin izniyle kat kat karanlıklardan aydınlığa, güçlü ve övgüye lâyık olanın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir Kitap'tır — göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi kendisine ait olan Allah'ın yoluna. Çetin bir azaptan dolayı vay hakikati inkâr edenlerin hâline! Onlar dünya hayatını ahirete tercih eder, başkalarını Allah'ın yolundan çevirir ve o yolu eğriltmek isterler. Onlar derin bir sapıklık içindedirler. Biz her elçiyi, kendilerine apaçık anlatsın diye yalnızca kendi kavminin diliyle gönderdik. Sonra Allah dilediğini sapıklıkta bırakır, dilediğini de doğru yola iletir; O, güçlüdür, hikmet sahibidir. (1–4)

Musa'yı da âyetlerimizle gönderdik: "Kavmini kat kat karanlıklardan aydınlığa çıkar ve onlara Allah'ın günlerini hatırlat." Şüphesiz bunda çok sabreden ve çok şükreden herkes için âyetler vardır. Hani Musa kavmine şöyle demişti: "Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın: hani O sizi Firavun'un adamlarından kurtarmıştı; onlar size korkunç bir işkence çektiriyor, oğullarınızı boğazlıyor, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. Bunda Rabbinizden büyük bir sınama vardı. Hani Rabbiniz şöyle bildirmişti: 'Şükrederseniz, size mutlaka daha fazlasını veririm; nankörlük ederseniz, bilin ki azabım gerçekten çetindir.'" Musa şunu da demişti: "Siz de yeryüzünde olanların hepsi de nankörlük etseniz, yine de Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, övgüye lâyıktır." (5–8)

Sizden öncekilerin — Nuh kavminin, Âd'ın, Semûd'un ve onlardan sonra gelenlerin — haberi size ulaşmadı mı? Onları Allah'tan başkası bilmez. Elçileri onlara açık delillerle gelmişti; fakat onlar ellerini ağızlarına götürdüler ve "Biz sizinle gönderileni inkâr ediyoruz; bizi çağırdığınız şey hakkında da derin bir şüphe içindeyiz" dediler. Elçileri dediler ki: "Gökleri ve yeri yoktan var eden Allah hakkında şüphe mi olur? O sizi, günahlarınızı bağışlamak ve size belirlenmiş bir süreye kadar zaman tanımak için çağırıyor." Dediler ki: "Siz de yalnızca bizim gibi birer insansınız. Bizi atalarımızın kulluk ettiği şeylerden çevirmek istiyorsunuz. Öyleyse bize apaçık bir delil getirin." Elçileri onlara dediler ki: "Evet, biz yalnızca sizin gibi birer insanız; fakat Allah kullarından dilediğine lütufta bulunur. Allah'ın izni olmadan size bir delil getirmemiz bizim için mümkün değildir; müminler yalnız Allah'a güvensinler. Bize yollarımızı göstermişken, biz neden Allah'a güvenmeyelim? Bize ettiğiniz eziyete mutlaka sabredeceğiz; güvenenler yalnız Allah'a güvensinler." (9–12)

Hakikati inkâr edenler elçilerine dediler ki: “Ya sizi mutlaka yurdumuzdan çıkaracağız ya da bizim inanç yolumuza döneceksiniz.” Bunun üzerine Rableri onlara şöyle vahyetti: “Zalimleri mutlaka yok edeceğiz ve onlardan sonra sizi o yurda mutlaka yerleştireceğiz. Bu, huzurumda durmaktan korkan ve uyarımdan korkan kimseler içindir.” Elçiler bir hüküm istediler; her inatçı zorba da hüsrana uğradı. Onun önünde cehennem vardır; orada ona irinli su içirilecek; onu yudum yudum içmeye çalışacak, ama boğazından geçiremeyecek. Ölüm her yandan üzerine gelecek, ama o ölmeyecek; önünde de ağır bir azap vardır. Rablerini inkâr edenlerin durumu şudur: yaptıkları, fırtınalı bir günde rüzgârın şiddetle savurduğu küle benzer. Kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar. İşte derin sapıklık budur. (13–18)

Görmüyor musun ki Allah gökleri ve yeri hak ile yaratmıştır? Dilerse sizi ortadan kaldırır ve yepyeni bir yaratılış getirir: bu, Allah için güç bir şey değildir. Hepsi Allah'ın huzuruna çıkacak; o zaman güçsüzler büyüklük taslayanlara şöyle diyecekler: “Biz sizin peşinizden gidenlerdik. Şimdi Allah'ın azabından herhangi bir şeyi bizden savabilir misiniz?” Onlar da diyecekler ki: “Allah bizi doğru yola iletseydi, biz de sizi doğru yola iletirdik. Sızlansak da sabretsek de bizim için birdir: bizim için kaçacak hiçbir yer yoktur.” İş bitirilince şeytan şöyle diyecek: “Allah size gerçek bir söz verdi; ben de size söz verdim, ama sözümde durmadım. Benim sizin üzerinizde hiçbir gücüm yoktu; yalnızca sizi çağırdım, siz de çağrıma uydunuz. Öyleyse beni kınamayın, kendinizi kınayın. Ne ben sizin yardımınıza yetişebilirim ne de siz benim yardımıma yetişebilirsiniz. Ben, daha önce beni Allah'a ortak koşmanızı da reddediyorum.” Şüphesiz zalimler için elem verici bir azap vardır. İman edip salih ameller işleyenler ise, Rablerinin izniyle içinde ebedî kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetlere konulacaklardır; oradaki selamları “Selam!” olacaktır. (19–23)

Allah'ın nasıl bir örnek verdiğini görmüyor musun? Güzel bir söz, güzel bir ağaç gibidir: kökü sağlamdır, dalları göğe uzanır; Rabbinin izniyle her mevsim meyvesini verir. Allah, öğüt alsınlar diye insanlara örnekler verir. Kötü bir sözün durumu ise, yerin üstünden koparılmış, hiçbir dayanağı kalmamış kötü bir ağaca benzer. Allah, iman edenleri dünya hayatında da ahirette de o sağlam sözle sapasağlam tutar; zalimleri ise sapıklıkta bırakır. Allah dilediğini yapar. (24–27)

Allah'ın nimetini nankörlükle değiştirenleri ve kavimlerini yıkım yurduna, girip yanacakları cehenneme indirenleri görmüyor musun? O, ne kötü bir yerleşim yeridir! Başkalarını O'nun yolundan saptırmak için Allah'a eşler koştular. De ki: “Yaşayın bakalım; varacağınız yer ateştir.” İman eden kullarıma söyle: hiçbir alışverişin ve hiçbir dostluğun olmayacağı bir gün gelmeden önce namazı kılsınlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve açık harcasınlar. (28–31)

Gökleri ve yeri yaratan, gökten su indirip onunla size rızık olarak ürünler çıkaran Allah'tır. O'nun buyruğuyla denizde yüzsünler diye gemileri sizin hizmetinize verdi; ırmakları da sizin hizmetinize verdi. Yörüngelerinde sürekli hareket eden güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi; geceyi ve gündüzü de sizin hizmetinize verdi. O'ndan istediğiniz her şeyden size verdi. Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız, onları sayıp bitiremezsiniz. Doğrusu insan çok zalimdir, çok nankördür. (32–34)

Hani İbrahim şöyle demişti: "Rabbim! Bu şehri güvenli kıl; beni ve çocuklarımı putlara tapmaktan uzak tut. Rabbim! Onlar insanlardan birçoğunu saptırdılar. Kim bana uyarsa, o bendendir; kim de bana karşı gelirse, şüphesiz Sen çok bağışlayansın, çok merhamet edensin. Rabbimiz! Ben çocuklarımdan bir kısmını, Senin Beyt-i Haram'ının yanında, ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim — Rabbimiz, namazı kılsınlar diye. Sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meylettir ve şükretsinler diye onları ürünlerle rızıklandır. Rabbimiz! Sen bizim gizlediğimizi de açığa vurduğumuzu da bilirsin; ne yerde ne de gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz. Yaşlılığımda bana İsmail'i ve İshak'ı bağışlayan Allah'a övgüler olsun. Şüphesiz Rabbim duaları işitendir. Rabbim! Beni namazı kılan biri kıl; soyumdan gelenleri de. Rabbimiz! Duamı kabul et. Rabbimiz! Hesabın görüleceği gün beni, ana babamı ve müminleri bağışla."[16] (35–41)

Sakın Allah'ı zalimlerin yaptıklarından habersiz sanma. O, onları yalnızca, gözlerin dehşetle donup kalacağı bir güne erteliyor: o gün başlarını dikmiş, koşup duracaklar; bakışları kendilerine dönmeyecek, yürekleri de bomboş kalacak. İnsanları, azabın kendilerine geleceği günle uyar; o gün zulmedenler şöyle diyecekler: "Rabbimiz! Bize kısa bir süre daha tanı: çağrına uyalım ve elçilerin ardından gidelim." "Peki, siz daha önce hiç yok olmayacağınıza yemin etmemiş miydiniz? Siz, kendilerine zulmedenlerin yurtlarında oturdunuz; onlara nasıl davrandığımız da size apaçık belli olmuştu; size örnekler de vermiştik." Onlar tuzaklarını kurdular; oysa tuzakları Allah'ın katındaydı — tuzakları dağları yerinden oynatacak cinsten olsa bile. (42–46)

Sakın Allah'ı, elçilerine verdiği sözden dönecek sanma. Şüphesiz Allah güçlüdür, öç alıcıdır. O gün yer başka bir yere, gökler de başka göklere çevrilecek ve hepsi tek olan, her şeye boyun eğdiren Allah'ın huzuruna çıkacaklar. O gün günahkârları zincirlerle birbirine bağlanmış olarak görürsün; giysileri katrandandır; yüzlerini de ateş bürür. Bu, Allah'ın

[16] **"Rabbim! Bu Şehri Güvenli Kıl": Kur'an 14:35–41 Üzerine Tarihsel ve Teolojik Bir Tefsir; İbrahim'den 2026 Mekke Savunma İttifakı'na Kadar Mekke'nin Güvenliğinin Yüzyıl Yüzyıl Tarihiyle Birlikte**
Cidde Kuşatması, 1517: Portekiz, Kızıldeniz ve Kutsal Şehirlerin Savunulması

herkese kazandığının karşılığını vermesi içindir. Şüphesiz Allah hesabı çabuk görendir. (47–51)

Bu, insanlara bir bildiridir; onunla uyarılsınlar, O'nun ancak tek bir Tanrı olduğunu bilsinler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye. (52)

15. Hicr (Al-Ḥijr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Râ. Bunlar, Kitab'ın ve apaçık bir Kur'an'ın âyetleridir. Hakikati inkâr edenler, bir gün gelecek, keşke Allah'a teslim olmuş olsaydık diye arzu edecekler. Bırak onları; yesinler, yararlansınlar ve boş umut onları oyalasın: yakında bilecekler. Biz hiçbir kasabayı, onun için belirlenmiş bir yazı olmaksızın yok etmedik; hiçbir topluluk süresini ne öne alabilir ne de erteleyebilir. Dediler ki: "Ey kendisine Öğüt indirilen kişi! Sen kesinlikle bir delisin! Doğru söyleyenlerdensen, bize melekleri getirsene!" Biz melekleri ancak hak ile indiririz; o zaman da onlara hiç süre verilmez. Öğüt'ü Biz indirdik; onun koruyucusu da kesinlikle Biziz. Senden önceki eski topluluklara da elçiler gönderdik; kendilerine hangi elçi geldiyse mutlaka onunla alay ettiler. Biz onu günahkârların kalplerine işte böyle sokarız: öncekilerin başına gelenler gelip geçmiş olduğu hâlde ona iman etmezler. Onlara gökten bir kapı açsak da oradan yukarı çıkıp dursalar, yine de "Gözlerimiz kamaştırıldı; hayır, biz büyülenmiş bir topluluğuz" derlerdi. (1–15)

Biz gökte burçlar var ettik ve onu bakanlar için süsledik; onu kovulmuş her şeytandan da koruduk — ancak kulak hırsızlığı eden başka: onun peşine de parlak bir alev düşer. Yeri de yayıp döşedik; ona sağlam dağlar yerleştirdik ve orada her şeyi ölçülü olarak bitirdik. Orada sizin için de rızkını sizin vermediğiniz varlıklar için de geçim yolları sağladık. Hazineleri katımızda olmayan hiçbir şey yoktur; Biz onu ancak belirli bir ölçüyle indiririz. Rüzgârları aşılayıcı olarak göndeririz; sonra gökten su indirir ve onu size içiririz; onu depolayan siz değilsiniz. Hayat veren de öldüren de Biziz; her şeye mirasçı olan da Biziz. İçinizden öne geçenleri de biliriz, geride kalanları da biliriz. Onları toplayacak olan Rabbindir: O, hikmet sahibidir, her şeyi bilendir.[17] (16–25)

İnsanı, biçim verilmiş kara balçıktan, tıngırdayan kuru çamurdan yarattık; cinleri de daha önce kavurucu ateşten yaratmıştık. Hani Rabbin meleklere şöyle demişti: "Ben, biçim verilmiş kara balçıktan, tıngırdayan kuru çamurdan bir insan yaratacağım. Ona biçimini verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, onun önünde secdeye kapanın." Meleklerin hepsi topluca secde ettiler; yalnız İblis hariç: o, secde edenlerle birlikte olmaktan kaçındı. Allah, "Ey İblis! Sana ne oldu da secde edenlerle birlikte olmadın?" dedi. O, "Ben, biçim verilmiş kara balçıktan, tıngırdayan kuru çamurdan yarattığın bir insana secde edecek değilim" dedi. Allah şöyle buyurdu: "Öyleyse çık oradan; çünkü sen kovulmuşsun ve hesap

[17] **Kur'an 15:16–25 Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**
Kur'an Neden Bir Sûreye Burçların Adını Verir?

gününe kadar lânet senin üzerindedir.” O, “Rabbim! Öyleyse onların diriltilecekleri güne kadar bana süre ver” dedi. Allah, “Sen, o belirli vaktin gününe kadar süre verilenlerdensin” dedi. O dedi ki: “Rabbim! Beni saptırmana karşılık, andolsun ki yeryüzünde onlara kötülüğü süslü göstereceğim ve onların hepsini saptıracağım — içlerinden içtenlikle bağlı kulların hariç.” Allah şöyle buyurdu: “İşte bu, Bana varan dosdoğru bir yoldur: azgınlardan sana uyanlar dışında, kullarımın üzerinde senin hiçbir gücün yoktur. Şüphesiz cehennem onların hepsine vadedilen yerdir. Onun yedi kapısı vardır; her kapıya onlardan bir bölük ayrılmıştır.” Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise cennetlerde ve pınar başlarında olacaklardır. “Oraya esenlikle ve güven içinde girin!” Göğüslerinde kin namına ne varsa söküp atacağız; kardeşler olarak tahtlar üzerinde karşı karşıya oturacaklardır. Orada onlara hiçbir yorgunluk dokunmaz ve onlar oradan asla çıkarılmazlar. Kullarıma haber ver ki Ben gerçekten çok bağışlayanım, çok merhamet edenim; azabım da gerçekten elem verici azaptır. (26–50)

Onlara İbrahim'in konuklarını da haber ver. Hani onun yanına girip “Selam” demişlerdi. O, “Biz sizden korkuyoruz” dedi. Dediler ki: “Korkma: biz sana bilgin bir oğul müjdeliyoruz.” O, “Bana yaşlılık gelip çatmışken mi beni müjdeliyorsunuz? Neyle müjdeliyorsunuz?” dedi. Dediler ki: “Sana gerçeği müjdeledik; sakın umut kesenlerden olma.” O, “Sapıklardan başka kim Rabbinin rahmetinden umut keser?” dedi. Sonra, “Ey elçiler! Asıl işiniz nedir?” dedi. Dediler ki: “Biz günahkâr bir topluluğa gönderildik — Lut ailesi hariç: onların hepsini mutlaka kurtaracağız; yalnız karısı başka; onun geride kalanlardan olmasını takdir ettik.” (51–60)

Elçiler Lut ailesine gelince, o, “Siz tanınmayan kimselersiniz” dedi. Dediler ki: “Hayır; biz sana, onların hakkında şüphe edip durdukları şeyi getirdik. Sana gerçeği getirdik; biz kesinlikle doğru söylüyoruz. Sen gecenin bir bölümünde ailenle birlikte yola çık; sen de arkalarından git; içinizden hiç kimse dönüp arkasına bakmasın; emrolunduğunuz yere gidin.” Ona şu hükmü bildirdik: sabaha çıkarlarken bunların kökü kesilmiş olacaktır. Şehir halkı sevinerek geldi. Lut dedi ki: “Bunlar benim konuklarım; beni utandırmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının ve beni rezil etmeyin.” Dediler ki: “Biz sana, hiç kimseyi barındırmayı yasaklamamış mıydık?” O, “İlle de bir şey yapacaksanız, işte kızlarım” dedi. Senin hayatına andolsun ki onlar sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlardı. Derken güneş doğarken onları o korkunç ses yakaladı. Şehrin altını üstüne getirdik ve üzerlerine pişirilmiş çamurdan taşlar yağdırdık. Şüphesiz bunda işaretlerden anlam çıkaranlar için âyetler vardır. O şehir, hâlâ işlek bir yol üzerindedir: şüphesiz bunda müminler için bir âyet vardır. (61–77)

Eyke halkı da gerçekten zalimdi; Biz de onlardan öç aldık. Her ikisi de apaçık bir ana yol üzerindedir. Hicr halkı da elçileri yalanlamıştı. Onlara âyetlerimizi verdik; fakat onlardan yüz çevirdiler. Güven içinde, dağlardan evler yontuyorlardı; ama sabaha çıkarlarken onları o korkunç ses yakaladı ve kazandıkları şeyler kendilerine hiçbir yarar sağlamadı. (78–84)

Biz gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri ancak hak ile yarattık. O Saat mutlaka gelecektir; öyleyse sen güzel bir hoşgörüyle bağışla. Şüphesiz Rabbin her şeyi bilen yaratıcıdır. Biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve yüce Kur'an'ı verdik. Onlardan bazı kesimleri yararlandırdığımız şeylere gözünü dikme ve onlar için üzülme; müminlere kanadını indir ve de ki: “Ben gerçekten apaçık uyarıcıyım.” Nitekim Kitab'ı bölenlere de indirmiştik; onlar Kur'an'ı parça parça ettiler. Rabbine andolsun ki yapmakta oldukları şeylerden onların hepsini mutlaka sorguya çekeceğiz. Öyleyse emrolunduğun şeyi açıkça duyur ve Allah'a ortak koşanlardan yüz çevir. Alay edenlere karşı Biz sana yeteriz; onlar ki Allah ile birlikte başka bir tanrı ediniyorlar: yakında bilecekler. Söyledikleri yüzünden göğsünün daraldığını çok iyi biliyoruz. Öyleyse Rabbini överek tesbih et ve secde edenlerden ol; sana o kesin gerçek gelinceye kadar da Rabbine kulluk et. (85–99)

16. Bal Arısı (Al-Naḥl)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Allah'ın buyruğu gelmiştir; onu acele istemeyin. O, onların ortak koştuklarından uzaktır, yücedir! O, melekleri buyruğundan olan ruhla, kullarından dilediğine indirir: "Benden başka tanrı olmadığını bildirerek uyarın; öyleyse Bana karşı gelmekten sakının." Gökleri ve yeri hak ile yarattı; O, onların ortak koştuklarından yücedir. İnsanı bir damla sıvıdan yarattı; bir de bakarsın, o apaçık bir hasım kesilmiş! Davarları da sizin için yarattı: onlarda sizin için ısınma ve başka yararlar vardır; onlardan yersiniz de. Akşamleyin onları getirirken ve sabahleyin otlağa salarken onlarda sizin için bir güzellik vardır. Onlar yüklerinizi, büyük bir zahmete girmeden varamayacağınız yerlere taşırlar. Rabbiniz gerçekten çok şefkatlidir, çok merhametlidir. Binesiniz diye ve süs olarak atları, katırları ve eşekleri de yarattı. Sizin bilmediğiniz şeyleri de yaratır. Doğru yolu göstermek Allah'a aittir; yolların eğrisi de vardır. O dileseydi, hepinizi doğru yola iletirdi. (1–9)

Sizin için gökten su indiren O'dur: ondan içecek vardır; hayvanlarınızı otlattığınız bitkiler de ondandır. O, onunla sizin için ekin, zeytin, hurma, üzüm ve her türlü meyveyi bitirir. Şüphesiz bunda düşünen bir topluluk için bir âyet vardır. Geceyi ve gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi; yıldızlar da O'nun buyruğuyla hizmetinize verilmiştir. Şüphesiz bunda aklını kullanan bir topluluk için âyetler vardır. Yeryüzünde sizin için çeşit çeşit renklerde yarattığı şeylerde de, öğüt alan bir topluluk için kesinlikle bir âyet vardır. Ondan taze et yiyesiniz ve ondan takındığınız süs eşyalarını çıkarasınız diye denizi hizmetinize veren O'dur. Gemilerin onu yara yara gittiğini görürsün; O'nun lütfundan nasip arayasınız ve belki şükredesiniz diye. Sizi sarsmasın diye yeryüzüne sağlam dağlar, yolunuzu bulasınız diye ırmaklar ve yollar, bir de işaretler koydu; onlar yıldızlarla da yol bulurlar. Öyleyse yaratan, yaratamayan gibi midir? Hâlâ öğüt almayacak mısınız? (10–17)

Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız, onları sayıp bitiremezsiniz. Allah gerçekten çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Allah gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilir. Allah'ı bırakıp yalvardıkları ise hiçbir şey yaratamazlar; üstelik kendileri yaratılmıştır: ölüdürler, diri değildirler; ne zaman diriltileceklerini de bilmezler. Sizin Tanrınız tek bir Tanrı'dır. Ahirete inanmayanların kalpleri inkârcıdır ve onlar büyüklük taslarlar. Hiç şüphe yok ki Allah onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da bilir: O, büyüklük taslayanları sevmez. (18–23)

Onlara "Rabbiniz ne indirdi?" denildiğinde, "Öncekilerin masalları" derler. Böylece kıyamet günü kendi yüklerini tam olarak, bilgisizce saptırdıkları kimselerin yüklerinden

de bir kısmını yüklenecekler. Yüklendikleri şey ne kötüdür! Onlardan öncekiler de tuzak kurmuşlardı; Allah da onların yapısını temellerinden yıktı; çatı üstlerinden başlarına çöktü ve azap onlara hiç farkına varmadıkları yerden geldi. Sonra kıyamet günü O, onları rezil edecek ve "Uğrunda çekişip durduğunuz ortaklarım nerede?" diyecek. Kendilerine bilgi verilenler diyecekler ki: "Bugün rezillik ve kötülük hakikati inkâr edenlerin üzerinedir" — onlar ki kendilerine zulmederlerken melekler canlarını alır. O zaman, "Biz hiçbir kötülük yapmıyorduk" diyerek teslimiyet gösterirler. Hayır! Allah yapmakta olduklarınızı çok iyi bilir. Öyleyse içinde ebedî kalmak üzere cehennemin kapılarından girin. Büyüklük taslayanların barınağı ne kötüdür! (24–29)

Allah'a karşı gelmekten sakınanlara "Rabbiniz ne indirdi?" denildiğinde, "Hayır indirdi" derler. Bu dünyada iyilik edenler için iyilik vardır; ahiret yurdu ise daha da hayırlıdır. Allah'a karşı gelmekten sakınanların yurdu ne güzeldir: girecekleri, altlarından ırmaklar akan Adn cennetleri; orada diledikleri her şey kendilerinindir. Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanları işte böyle ödüllendirir; onlar ki tertemiz kimseler olarak melekler canlarını alır ve "Selam olsun size! Yaptıklarınıza karşılık cennete girin" derler. Onlar, kendilerine meleklerin gelmesinden ya da Rabbinin buyruğunun gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? Onlardan öncekiler de böyle yapmıştı. Allah onlara zulmetmedi; fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı. Sonunda yaptıklarının kötülükleri başlarına geldi ve alay edip durdukları şey onları çepeçevre kuşattı. (30–34)

Allah'a ortak koşanlar dediler ki: "Allah dileseydi, ne biz ne de atalarımız O'ndan başka hiçbir şeye kulluk ederdik; O'nun buyruğu olmadan hiçbir şeyi haram da kılmazdık." Onlardan öncekiler de böyle yapmıştı. Elçilere düşen, apaçık bildirmekten başka nedir? Biz her topluluğa, "Allah'a kulluk edin ve tâğûttan kaçının" diyen bir elçi gönderdik. Onlardan kimini Allah doğru yola iletti; kimine de sapıklık hak oldu. Yeryüzünde dolaşın da yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu görün. Sen onların doğru yola gelmelerini ne kadar istesen de Allah, sapıklıkta bıraktığı kimseyi doğru yola iletmez; onların hiçbir yardımcısı da yoktur. Ölen kimseyi Allah'ın diriltmeyeceğine dair var güçleriyle Allah'a yemin ettiler. Hayır, diriltecek! Bu, O'nun üzerine aldığı gerçek bir vaattir; fakat insanların çoğu bilmez. Diriltecek ki ayrılığa düştükleri şeyi onlara açıklasın ve hakikati inkâr edenler de kendilerinin yalancı olduklarını bilsinler. Bir şeyi dilediğimizde ona sözümüz yalnızca "Ol!" dememizdir; o da oluverir. Zulme uğradıktan sonra Allah yolunda hicret edenleri bu dünyada mutlaka güzel bir yere yerleştireceğiz; ahiret mükâfatı ise daha büyüktür; keşke bilselerdi! Onlar sabreden ve yalnız Rablerine güvenen kimselerdir. (35–42)

(Ey Peygamber) Senden önce de kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını göndermedik — bilmiyorsanız Öğüt ehline sorun — açık delillerle ve kitaplarla gönderdik. Sana da Öğüt'ü indirdik ki insanlara, kendilerine indirileni açıklayasın ve onlar da düşünsünler. (43–44)

Kötü tuzaklar kuranlar, Allah'ın kendilerini yere batırmayacağından ya da azabın hiç farkına varmadıkları yerden kendilerine gelmeyeceğinden emin mi oldular? Yahut onları dönüp dolaşırlarken yakalamayacağından — ki onlar kaçıp kurtulamazlar — ya da onları azar azar eksilterek yakalamayacağından? Rabbiniz gerçekten çok şefkatlidir, çok merhametlidir. Allah'ın yarattığı şeylere bakmadılar mı? Onların gölgeleri, boyun eğmiş olarak Allah'a secde ederek sağa ve sola döner. Göklerde olan her şey, yerdeki her canlı ve melekler Allah'a secde ederler ve büyüklük taslamazlar: üstlerindeki Rablerinden korkarlar ve kendilerine emredileni yaparlar. (45–50)

Allah şöyle buyurdu: "İki tanrı edinmeyin: O ancak tek bir Tanrı'dır. Öyleyse yalnız Benden korkun." Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur; itaat de sürekli olarak O'na borçtur. Öyleyse Allah'tan başkasından mı sakınıyorsunuz? Sahip olduğunuz her nimet Allah'tandır. Sonra size bir sıkıntı dokunduğunda yalnız O'na yalvarıp yakarırsınız. Sonra O, o sıkıntıyı sizden giderdiğinde, içinizden bir grup hemen Rablerine ortak koşar; böylece kendilerine verdiklerimize nankörlük ederler. Yaşayın bakalım; yakında bileceksiniz. (51–55)

Kendilerine verdiğimiz rızıktan, bilmedikleri şeylere pay ayırıyorlar. Allah'a andolsun ki uydurmakta olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz. Allah'a kızlar yakıştırıyorlar — O, bundan yücedir! — kendilerine ise canlarının istediğini. İçlerinden biri kız çocukla müjdelendiğinde, öfkesini yutarak yüzü kapkara kesilir; kendisine verilen kötü müjde yüzünden insanlardan gizlenir: onu aşağılanmış olarak yanında mı tutsun, yoksa toprağa mı gömsün? Verdikleri hüküm ne kötüdür! Ahirete inanmayanlar için kötü nitelik vardır; en yüce nitelik ise Allah'ındır: O, güçlüdür, hikmet sahibidir. Allah insanları zulümleri yüzünden hemen cezalandırsaydı, yeryüzünde tek bir canlı bırakmazdı; fakat onları belirlenmiş bir süreye kadar erteliyor. Süreleri geldiğinde onu ne bir an geciktirebilirler ne de öne alabilirler. Kendilerinin hoşlanmadıkları şeyleri Allah'a yakıştırıyorlar; dilleri de en güzel sonucun kendilerinin olacağı yalanını söylüyor. Hiç şüphe yok ki ateş onlarındır ve onlar oraya herkesten önce sürüleceklerdir. (56–62)

Allah'a andolsun ki senden önceki topluluklara da elçiler gönderdik; fakat şeytan onlara yaptıklarını süslü gösterdi. Bugün de onların dostu odur; onları elem verici bir azap

beklemektedir. Biz sana bu Kitab'ı yalnızca, hakkında ayrılığa düştükleri şeyi onlara açıklaman için ve iman eden bir topluluğa yol gösterici ve rahmet olarak indirdik. (63–64)

Allah gökten su indirir ve onunla ölümünden sonra yeryüzüne hayat verir. Şüphesiz bunda dinleyen bir topluluk için bir âyet vardır. Davarlarda da sizin için kesinlikle bir ibret vardır: onların karınlarındakinden, dışkı ile kan arasından, içenlerin boğazından kolayca geçen dupduru bir süt içiririz size. Hurma ağaçlarının ve üzüm asmalarının meyvelerinden de hem sarhoşluk veren bir içecek hem de güzel bir rızık elde edersiniz. Şüphesiz bunda aklını kullanan bir topluluk için bir âyet vardır. Rabbin bal arısına şöyle ilham etti: "Dağlarda, ağaçlarda ve insanların kurdukları çardaklarda kendine evler edin; sonra meyvelerin her çeşidinden ye ve Rabbinin sana kolaylaştırdığı yollarda yürü." Onların karınlarından, insanlar için şifa bulunan, renkleri çeşit çeşit bir içecek çıkar. Şüphesiz bunda düşünen bir topluluk için bir âyet vardır. (65–69)

Sizi Allah yarattı; sonra sizi öldürecek. İçinizden kimi de, bildikten sonra hiçbir şey bilmez olsun diye ömrün en düşkün çağına geri döndürülür. Allah her şeyi bilendir, her şeye gücü yetendir. Allah, rızık bakımından bir kısmınızı bir kısmınıza üstün kıldı; fakat üstün kılınanlar, rızıklarını ellerinin altındaki kölelere verip de onda eşit hâle gelecek değillerdir. Öyleyse Allah'ın nimetini mi inkâr ediyorlar? Allah size kendi türünüzden eşler verdi; eşlerinizden de size çocuklar ve torunlar verdi ve sizi temiz şeylerle rızıklandırdı. Öyleyse batıla mı inanıyorlar ve Allah'ın nimetini mi inkâr ediyorlar? Allah'ı bırakıp, göklerden ve yerden kendilerine hiçbir rızık veremeyen ve buna asla güç yetiremeyecek olan şeylere mi kulluk ediyorlar? Öyleyse Allah'a benzerler uydurmayın. Allah bilir, siz bilmezsiniz. (70–74)

Allah bir örnek verir: başkasının malı olan, hiçbir şeye gücü yetmeyen bir köle ile kendisine katımızdan güzel bir rızık verdiğimiz ve ondan gizli ve açık harcayan bir kimse. Bu ikisi hiç bir olur mu? Her türlü övgü Allah'a mahsustur; fakat onların çoğu bilmez. Allah iki adamı da örnek verir: biri dilsizdir, hiçbir şeye gücü yetmez, efendisine yüktür; onu nereye gönderse bir hayır getirmez. Bu, adaleti emreden ve kendisi de dosdoğru bir yol üzerinde olan kimseyle bir olur mu? Göklerin ve yerin gaybı Allah'ındır. O Saat'in işi, göz açıp kapama gibi ya da daha da yakındır: Allah her şeye gücü yetendir. Allah sizi annelerinizin karınlarından, hiçbir şey bilmez hâlde çıkardı; şükredesiniz diye size işitme, görme ve kalpler verdi. Göğün boşluğunda buyruk altında tutulan kuşları görmüyorlar mı? Onları Allah'tan başkası tutmuyor. Şüphesiz bunda iman eden bir topluluk için âyetler vardır. Allah evlerinizi sizin için birer dinlenme yeri yaptı; davarların derilerinden de sizin için, yolculuk gününüzde ve konaklama gününüzde kolayca taşıdığınız çadırlar yaptı; onların yünlerinden, yapağılarından ve kıllarından da bir süreye kadar kullanacağınız ev

eşyası ve geçimlik yaptı. Allah, yarattığı şeylerden sizin için gölgeler yaptı; dağlarda sizin için barınaklar yaptı; sizi sıcaktan koruyacak giysiler ve savaşlarınızda sizi koruyacak zırhlar yaptı. İşte böylece O'na teslim olasınız diye üzerinizdeki nimetini tamamlıyor. Yüz çevirirlerse, (Ey Peygamber) sana düşen yalnızca apaçık bildirmektir. Onlar Allah'ın nimetini tanırlar, sonra onu inkâr ederler: çoğu nankördür. (75–83)

Her topluluktan bir şahit getireceğimiz gün, hakikati inkâr edenlere ne özür dileme izni verilecek ne de onlardan hoşnutluk dilemeleri istenecek. Zulmedenler azabı gördüklerinde, artık onlardan hafifletilmeyecek ve kendilerine süre de verilmeyecektir. Allah'a ortak koşanlar, ortak koştuklarını gördüklerinde, "Rabbimiz! İşte bunlar, Seni bırakıp yalvardığımız ortaklarımızdır" diyecekler. Ortakları ise onlara, "Siz kesinlikle yalancısınız!" sözünü fırlatacak. O gün Allah'a teslimiyetlerini sunacaklar; uydurmakta oldukları şeyler de kendilerini bırakıp gidecektir. Hakikati inkâr eden ve başkalarını Allah'ın yolundan alıkoyanlara, çıkarmakta oldukları bozgunculuk yüzünden azap üstüne azap katacağız. (84–88)

Her topluluğun içinden, kendi aralarından, onlara karşı bir şahit getireceğimiz gün, seni de (Ey Peygamber) bunlara karşı şahit olarak getireceğiz. Sana bu Kitab'ı, her şeyin açıklaması, Allah'a teslim olanlar için de bir yol gösterici, rahmet ve müjde olarak indirdik. (89)

Allah adaleti, iyilik yapmayı ve akrabaya cömert davranmayı emreder; hayâsızlığı, kötülüğü ve zorbalığı yasaklar. Öğüt alasınız diye size öğüt verir. Söz verdiğinizde Allah'a verdiğiniz sözü yerine getirin; Allah'ı üzerinize kefil kıldıktan sonra, pekiştirdiğiniz yeminleri bozmayın: Allah yaptıklarınızı bilir. Bir topluluk ötekinden daha kalabalık diye yeminlerinizi aranızda bir aldatma aracı edinerek, ipliğini sağlamca eğirdikten sonra söküp dağıtan kadın gibi olmayın. Allah bununla sizi yalnızca sınamaktadır; ayrılığa düştüğünüz şeyleri de kıyamet günü size mutlaka açıklayacaktır. (90–92)

Allah dileseydi sizi tek bir topluluk yapardı; fakat O, dilediğini sapıklıkta bırakır, dilediğini doğru yola iletir. Yapmakta olduklarınızdan mutlaka sorguya çekileceksiniz. Yeminlerinizi aranızda bir aldatma aracı edinmeyin; yoksa sağlamca bastıktan sonra ayak kayar ve başkalarını Allah'ın yolundan alıkoymanız yüzünden kötülüğü tadarsınız; sizin için büyük bir azap da olur. Allah'a verdiğiniz sözü az bir değere satmayın: eğer bilirseniz, Allah katında olan sizin için daha hayırlıdır. Sizin yanınızdaki tükenir; Allah'ın katındaki ise kalıcıdır. Sabredenlere, yapmakta olduklarının en güzeliyle mükâfatlarını mutlaka vereceğiz. Erkek olsun kadın olsun, kim mümin olarak iyi bir iş yaparsa, ona mutlaka güzel

bir hayat yaşatacağız ve onlara, yapmakta olduklarının en güzeliyle mükâfatlarını mutlaka vereceğiz. (93–97)

Kur'an okuduğun zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın: iman eden ve yalnız Rablerine güvenenler üzerinde onun hiçbir gücü yoktur; onun gücü ancak onu dost edinenler ve Allah'a ortak koşanlar üzerindedir. Biz bir âyetin yerine başka bir âyet getirdiğimizde — ki Allah neyi indireceğini en iyi bilendir — "Sen yalnızca bir uydurmacısın!" derler. Hayır; onların çoğu bilmez. De ki: "Onu, iman edenleri sağlamlaştırmak ve Allah'a teslim olanlara yol gösterici ve müjde olmak üzere, Kutsal Ruh Rabbinden hak ile indirmiştir." Onların "Ona bunu bir insan öğretiyor" dediklerini çok iyi biliyoruz. Kastettikleri kişinin dili yabancıdır; bu ise apaçık bir Arapçadır. Allah'ın âyetlerine inanmayanları Allah doğru yola iletmez; onları elem verici bir azap beklemektedir. Yalanı ancak Allah'ın âyetlerine inanmayanlar uydurur; işte yalancılar onlardır. Kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr ederse — kalbi imanla yatışmış olduğu hâlde zorlanan başka — fakat kim göğsünü inkâra açarsa, işte Allah'ın gazabı onların üzerinedir ve onları büyük bir azap beklemektedir. Bu, onların dünya hayatını ahirete tercih etmeleri ve Allah'ın, hakikati inkâr eden topluluğu doğru yola iletmemesi yüzündendir. İşte onlar, Allah'ın kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir; gafiller de onlardır. Hiç şüphe yok ki ahirette hüsrana uğrayacak olanlar onlardır. Zulüm ve baskı gördükten sonra hicret eden, sonra cihad eden ve sabredenlere gelince, şüphesiz Rabbin bütün bunlardan sonra çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. O gün herkes kendi canını kurtarmak için uğraşarak gelecek; herkese yaptığının karşılığı eksiksiz ödenecek ve onlara haksızlık edilmeyecektir. Allah bir örnek verir: güvenli ve huzurlu bir kasaba; rızkı her yerden bol bol geliyordu. Sonra Allah'ın nimetlerine nankörlük etti; Allah da yapmakta oldukları şeyler yüzünden ona açlık ve korku elbisesini tattırdı. Onlara kendi içlerinden bir elçi gelmişti; fakat onu yalanladılar; zulmetmekte iken onları azap yakaladı. (98–113)

Öyleyse Allah'ın size verdiği helâl ve temiz rızıklardan yiyin ve yalnız O'na kulluk ediyorsanız, Allah'ın nimetine şükredin. O size yalnızca leşi, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkasına adanmış olanı haram kılmıştır. Ama kim, istekle yönelmeksizin ve sınırı aşmaksızın mecbur kalırsa, bilsin ki Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Dillerinizin uydurduğu yalana dayanarak "Şu helâldir, şu haramdır" demeyin; yoksa Allah'a karşı yalan uydurmuş olursunuz. Allah'a karşı yalan uyduranlar kurtuluşa eremezler: azıcık bir geçimlik; sonra onları elem verici bir azap beklemektedir. Yahudilere de daha önce sana anlattıklarımızı haram kılmıştık. Biz onlara zulmetmedik; fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı. Sonra, bilmeyerek kötülük yapan, ardından tövbe eden ve

hâllerini düzeltenlere gelince, şüphesiz Rabbin bütün bunlardan sonra çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (114–119)

İbrahim, başlı başına bir ümmetti; Allah'a gönülden boyun eğen bir hanifti ve Allah'a ortak koşanlardan değildi; O'nun nimetlerine şükrederdi. Allah onu seçti ve dosdoğru bir yola iletti. Ona bu dünyada iyilik verdik; ahirette de o kesinlikle iyilerdendir. Sonra sana (Ey Peygamber), "Hanif olan İbrahim'in inanç yoluna uy; o, Allah'a ortak koşanlardan değildi" diye vahyettik. Cumartesi tatili yalnızca, onun hakkında ayrılığa düşenlere farz kılınmıştı; Rabbin, ayrılığa düştükleri konuda kıyamet günü aralarında mutlaka hükmünü verecektir. (120–124)

Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır; onlarla en güzel biçimde tartış. Rabbin, yolundan sapanı en iyi bilendir; doğru yolu bulanları da en iyi bilen O'dur. Karşılık verecekseniz, size yapılanın dengiyle karşılık verin; ama sabrederseniz, bu sabredenler için kesinlikle daha hayırlıdır. Sabret; senin sabrın ancak Allah'ın yardımıyladır. Onlar için üzülme ve kurdukları tuzaklardan dolayı sıkıntıya düşme: Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanlarla ve iyilik edenlerle beraberdir. (125–128)

17. Gece Yolculuğu (Al-Isrā')

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kulunu, kendisine âyetlerimizden bir kısmını göstermek için, bir gece Mescid-i Haram'dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah ne yücedir! Her şeyi işiten, her şeyi gören yalnız O'dur. Musa'ya Kitab'ı verdik ve onu İsrailoğulları için bir yol gösterici kıldık: "Ey Nuh ile birlikte taşıdıklarımızın soyu! Benden başkasını vekil edinmeyin. O gerçekten çok şükreden bir kuldu." (1–3)

Kitap'ta İsrailoğulları'na şunu bildirdik: "Siz yeryüzünde iki kez bozgunculuk çıkaracak ve büyük bir kibre kapılacaksınız." O iki vaatten ilkinin zamanı gelince, üzerinize çok güçlü kullarımızı gönderdik; onlar evlerinizin arasına kadar girip her yeri altüst ettiler; bu, yerine getirilmiş bir vaatti. Sonra onlara karşı size yeniden üstünlük verdik; sizi mallarla ve oğullarla destekledik ve sayıca daha kalabalık kıldık. Dedik ki: "İyilik ederseniz kendinize iyilik etmiş olursunuz; kötülük ederseniz o da kendi aleyhinizedir." İkinci vaadin zamanı gelince, yüzlerinizi kederden karartsınlar, ilk seferinde girdikleri gibi Mescid'e girsinler ve ellerine geçen her şeyi yerle bir etsinler diye başkalarını gönderdik. Umulur ki Rabbiniz size merhamet eder; ama siz dönerseniz Biz de döneriz. Cehennemi de hakikati inkâr edenler için bir zindan yaptık. (4–8)

Şüphesiz bu Kur'an en doğru olan yola iletir; salih ameller işleyen müminlere kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler; ahirete inanmayanlar için de elem verici bir azap hazırladığımızı bildirir. İnsan, hayra dua eder gibi şerre de dua eder: insan pek acelecidir. Geceyi ve gündüzü iki âyet kıldık. Rabbinizden lütuf arayasınız ve yılların sayısını ve hesabı bilesiniz diye gecenin âyetini karartıp gündüzün âyetini aydınlık kıldık. Her şeyi ayrıntılı olarak açıkladık. Her insanın yazgısını kendi boynuna bağladık; kıyamet günü onun için, önünde açılmış olarak bulacağı bir kitap çıkaracağız: "Oku kitabını. Bugün sana hesap sorucu olarak kendi nefsin yeter." (9–14)

Kim doğru yolu bulursa ancak kendi yararına bulmuş olur; kim de saparsa ancak kendi zararına sapmış olur. Hiç kimse bir başkasının yükünü yüklenmez; Biz bir elçi göndermedikçe de azap edecek değiliz. Bir kasabayı yok etmek istediğimizde, oranın refah içinde yaşayan kimselerine emrederiz; onlar da orada yoldan çıkarlar. Böylece o kasaba hakkında söz gerçekleşir; Biz de onu yerle bir ederiz. Nuh'tan sonra nice nesilleri yok ettik! Kullarının günahlarından haberdar olan ve onları gören olarak Rabbin yeter. Kim şu çabucak geçen dünyayı isterse, orada dilediğimiz kimseye dilediğimiz kadarını çabucak veririz; sonra ona cehennemi hazırlarız; oraya kınanmış ve kovulmuş olarak girer. Kim de

ahireti ister ve mümin olarak onun için gereği gibi çalışırsa, işte onların çalışmaları karşılığını bulacaktır. Hepsine — bunlara da onlara da — Rabbinin bağışından veririz; Rabbinin bağışı hiç kimseden esirgenmiş değildir. Bak, onların bir kısmını bir kısmına nasıl üstün kıldık; ahiret ise dereceler bakımından daha büyük, üstünlük bakımından daha büyüktür. (15–21)

Allah ile birlikte başka bir tanrı edinme; yoksa kınanmış ve yalnız bırakılmış olarak oturup kalırsın. Rabbin, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi ve ana babaya iyilik etmenizi kesin olarak emretti. Onlardan biri ya da ikisi senin yanında yaşlılığa ererse, onlara "Öf!" bile deme, onları azarlama; onlara saygılı sözler söyle. Merhametle onlara alçak gönüllülük kanadını indir ve de ki: "Rabbim! Onlar beni küçükken nasıl yetiştirdilerse, Sen de onlara öyle merhamet et." Rabbiniz içinizde olanı en iyi bilendir. Siz iyi kimseler olursanız, şüphesiz O, tekrar tekrar kendisine yönelenleri çok bağışlayandır. Akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa hakkını ver; savurganlık ederek saçıp savurma: saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir; şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür. Rabbinden umduğun bir rahmeti bekleyerek onlardan yüz çevirmek zorunda kalırsan, o zaman da onlara yumuşak bir söz söyle. Elini boynuna bağlanmış gibi sımsıkı tutma; onu büsbütün de açma; yoksa kınanmış ve çaresiz kalırsın. Rabbin dilediğine rızkı bol verir, dilediğine de ölçüyle verir; şüphesiz O, kullarından haberdardır ve onları görendir. (22–30)

Yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin: onları da sizi de Biz rızıklandırırız. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahtır. Zinaya yaklaşmayın: o, bir hayâsızlıktır ve kötü bir yoldur. Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana, haklı bir sebep olmadıkça kıymayın. Kim haksız yere öldürülürse, onun velisine yetki verdik; ama o da öldürmede aşırıya gitmesin; çünkü kendisine zaten yardım edilmiştir. Erginlik çağına erinceye kadar yetimin malına, en güzel biçimde olması dışında yaklaşmayın. Verdiğiniz sözü de yerine getirin: çünkü verilen söz sorulacaktır. Ölçtüğünüz zaman ölçüyü tam yapın ve doğru teraziyle tartın: bu daha hayırlıdır ve sonuç bakımından daha güzeldir. Hakkında bilgin olmayan şeyin peşine düşme: kulak, göz ve kalp — bunların hepsi ondan sorumlu tutulacaktır. Yeryüzünde böbürlenerek yürüme: sen ne yeri yarabilirsin ne de boyca dağlara erişebilirsin. Bütün bunların kötü olanı, Rabbinin katında sevimsizdir. (31–38)

Bunlar, Rabbinin sana (Ey Peygamber) vahyettiği hikmetlerdendir. Allah ile birlikte başka bir tanrı edinme; yoksa kınanmış ve kovulmuş olarak cehenneme atılırsın. Rabbiniz size oğulları ayırıp kendisi meleklerden kızlar mı edindi? Siz gerçekten çok büyük bir söz söylüyorsunuz! (39–40)

Öğüt alsınlar diye bu Kur'an'da gerçekleri türlü biçimlerde açıkladık; fakat bu onların yalnızca uzaklaşmasını artırıyor. (Ey Peygamber) De ki: "Eğer onların ileri sürdükleri gibi O'nunla birlikte başka tanrılar olsaydı, o tanrılar Arş'ın sahibine karşı çıkmak için mutlaka bir yol ararlardı." O, onların söylediklerinden uzaktır, yücedir — hem de pek yücedir! Yedi gök, yer ve onlarda bulunan herkes O'nu tesbih eder. O'nu överek tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur; fakat siz onların tesbihini anlamazsınız. O gerçekten halîmdir, çok bağışlayandır.[18] (41–44)

Sen Kur'an okuduğun zaman, seninle ahirete inanmayanlar arasına görünmez bir perde çekeriz; onu anlamasınlar diye kalplerinin üzerine örtüler, kulaklarına da ağırlık koyarız. Kur'an'da yalnızca Rabbini andığın zaman, hoşlanmayarak arkalarını dönüp giderler. Seni dinlerken neye kulak verdiklerini de, kendi aralarında fısıldaşırken o zalimlerin "Siz büyülenmiş bir adamdan başkasına uymuyorsunuz" dediklerini de çok iyi biliyoruz. Bak, senin için ne benzetmeler yapıyorlar! Onlar sapmışlardır; artık bir yol bulamazlar. Dediler ki: "Biz kemik ve ufalanmış toprak olduğumuz zaman, gerçekten yeni bir yaratılışla mı diriltileceğiz?" De ki: "İster taş olun, ister demir, ister diriltilmesi gözünüzde daha da zor görünen herhangi bir yaratık." O zaman, "Bizi kim geri döndürecek?" diyecekler. De ki: "Sizi ilk defa yaratan." O zaman sana başlarını sallayacak ve "Ne zaman olacak bu?" diyecekler. De ki: "Yakın olması pek mümkündür — o gün O sizi çağıracak, siz de O'nu överek çağrısına uyacaksınız ve dünyada pek az kaldığınızı sanacaksınız." (45–52)

Kullarıma söyle: en güzel olan sözü söylesinler. Şeytan aralarına fitne sokar; şeytan, insan için apaçık bir düşmandır. Rabbiniz sizi en iyi bilendir. Dilerse size merhamet eder, dilerse size azap eder. (Ey Peygamber) Biz seni onların üzerine vekil olarak göndermedik. Rabbin, göklerde ve yerde kim varsa hepsini en iyi bilendir. Peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık; Davut'a da Zebur'u verdik. De ki: "O'nu bırakıp tanrı olduğunu ileri sürdüklerinize yalvarın: onlar ne sizden sıkıntıyı gidermeye ne de onu değiştirmeye güç yetirebilirler." Onların yalvardıkları da, hangisi daha yakın olacak diye Rablerine yaklaşmaya vesile ararlar; O'nun rahmetini umar ve azabından korkarlar. Rabbinin azabı gerçekten sakınılması gereken bir şeydir. Kıyamet gününden önce yok etmeyeceğimiz ya da çetin bir azapla cezalandırmayacağımız hiçbir kasaba yoktur; bu, Kitap'ta yazılıdır. (53–58)

[18] Evrenimizdeki düzen, tevhide, yani yalnızca tek bir İlahî İrade'ye işaret eder.
İlahî Birliğin Mimarisi: Kur'an'ın Tevhid Anlayışı Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir – Yüce Kur'an ve Bilim
İlahî Birlik, Kozmik Düzen ve Yaratılışın Dil Bilgisi: Kur'an 21:22, 23:91 ve 17:41–44 Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir – Yüce Kur'an ve Bilim

Âyetler göndermemize, öncekilerin onları yalanlamış olmasından başka bir şey engel olmadı. Semûd kavmine, gözle görülür bir âyet olarak dişi deveyi verdik; onlar ise ona haksızlık ettiler. Biz âyetleri ancak korkutmak için göndeririz. (Ey Peygamber) Hani sana, Rabbinin insanları çepeçevre kuşattığını söylemiştik. Sana gösterdiğimiz o rüyayı da Kur'an'da lânetlenen o ağacı da yalnızca insanlar için bir sınama kıldık. Biz onları uyarıyoruz; fakat bu, onların yalnızca büyük azgınlığını artırıyor. (59–60)

Hani meleklere, "Âdem'in önünde eğilin" demiştik; onlar da eğildiler — İblis hariç. O, "Çamurdan yarattığın birinin önünde mi eğileyim?" dedi. Sonra dedi ki: "Şu benden üstün kıldığına bir bak! Kıyamet gününe kadar bana süre verirsen, pek azı dışında onun soyunu kesinlikle buyruğum altına alacağım." Allah şöyle buyurdu: "Git! Onlardan kim sana uyarsa, şüphesiz cehennem hepinizin cezasıdır; eksiksiz bir ceza. Onlardan gücünün yettiğini sesinle yerinden oynat; atlılarınla ve yayalarınla üzerlerine yürü; mallarda ve çocuklarda onlara ortak ol ve onlara vaatlerde bulun." Şeytan ise onlara aldatmacadan başka bir şey vadetmez. "Kullarıma gelince, onların üzerinde senin hiçbir gücün olmayacak; vekil olarak Rabbin yeter." (61–65)

Rabbiniz, lütfundan nasip arayasınız diye sizin için gemileri denizde yürütendir. O, size karşı gerçekten çok merhametlidir. Denizde size bir sıkıntı dokunduğunda, O'ndan başka yalvardıklarınızın hepsi kaybolup gider; fakat O sizi kurtarıp karaya çıkarınca yüz çevirirsiniz. İnsan pek nankördür. O'nun, karanın bir yanında sizi yere batırmayacağından ya da üzerinize taş yağdıran bir kasırga göndermeyeceğinden emin misiniz? Sonra kendiniz için hiçbir vekil bulamazsınız. Yoksa sizi bir kez daha denize döndürmeyeceğinden, üzerinize kırıp geçiren bir fırtına gönderip nankörlüğünüz yüzünden sizi boğmayacağından emin misiniz? Sonra bu konuda Bize karşı hakkınızı arayacak hiç kimse bulamazsınız. Biz Âdemoğulları'nı gerçekten şerefli kıldık; onları karada ve denizde taşıdık, temiz şeylerle rızıklandırdık ve yarattıklarımızın birçoğundan çok üstün kıldık. (66–70)

O gün her insan topluluğunu önderleriyle birlikte çağıracağız. Kime kitabı sağından verilirse, işte onlar kitaplarını okuyacaklar ve kendilerine hurma çekirdeğindeki iplik kadar bile haksızlık edilmeyecektir. Kim de bu dünyada kör ise ahirette de kördür ve yolunu daha da şaşırmıştır. Onlar, sana vahyettiğimizden başkasını Bize karşı uydurasın diye neredeyse seni ondan saptıracaklardı; o zaman seni dost edinirlerdi. Seni sağlamlaştırmamış olsaydık, neredeyse onlara biraz meyledecektin; o zaman sana hayatın da ölümün de azabını kat kat tattırırdık; sonra Bize karşı kendine hiçbir yardımcı bulamazdın. Seni bu yerden çıkarmak için neredeyse yerinden oynatacaklardı; ama o zaman senden sonra kendileri de orada ancak pek az kalırlardı. Bu, senden önce

gönderdiğimiz elçiler hakkındaki yasamızdır. Yasamızda hiçbir değişiklik bulamazsın. (71–77)

Güneşin batıya kaymasından gecenin karanlığına kadar namazı kıl; sabah vakti Kur'an okumayı da sürdür: sabah okuyuşu gerçekten tanık olunan bir okuyuştur. Gecenin bir kısmında da, sana özgü fazladan bir ibadet olarak onunla uyanıp namaz kıl; umulur ki Rabbin seni övülmüş bir makama ulaştırır. De ki: "Rabbim! Beni gireceğim yere doğrulukla sok, çıkacağım yerden de doğrulukla çıkar ve bana katından destekleyici bir güç ver." Şunu da söyle: "Hak geldi, batıl yok oldu: batıl zaten yok olmaya mahkûmdur." (78–81)

Biz Kur'an'dan, müminler için şifa ve rahmet olan şeyi indiririz; o, zalimlerin ise yalnızca hüsranını artırır. İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirir ve yan çizer; kendisine bir kötülük dokunduğunda ise umutsuzluğa düşer. De ki: "Herkes kendi yaratılışına göre davranır; kimin daha doğru yolda olduğunu Rabbiniz en iyi bilendir." (82–84)

(Ey Peygamber) Sana ruhu soruyorlar. De ki: "Ruh, Rabbimin buyruğundandır; size ise pek az bilgi verilmiştir." Dileseydik, sana vahyettiğimizi kesinlikle alıp götürürdük; sonra onun için Bize karşı hiçbir vekil bulamazdın — ancak Rabbinden bir rahmet olması başka. O'nun sana olan lütfu gerçekten büyüktür. De ki: "İnsanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek için bir araya gelseler, birbirlerine destek olsalar bile onun benzerini getiremezler." Biz bu Kur'an'da insanlar için her türlü örneği türlü biçimlerde açıkladık; yine de insanların çoğu inkârdan başkasına yanaşmadı. Dediler ki: "Bizim için yerden bir pınar fışkırtmadıkça sana asla inanmayacağız; ya da senin hurmalardan ve üzümlerden bir bahçen olup da aralarından şarıl şarıl ırmaklar akıtmadıkça; yahut ileri sürdüğün gibi göğü parça parça üzerimize düşürmedikçe; ya da Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmedikçe; yahut altından bir evin olmadıkça ya da göğe yükselmedikçe — üzerimize okuyabileceğimiz bir kitap indirmedikçe yükselişine de inanmayacağız." De ki: "Rabbimi tenzih ederim! Ben yalnızca elçi olan bir insan değil miyim?" Kendilerine doğru yol geldiğinde insanları iman etmekten alıkoyan şey, yalnızca "Allah bir insanı mı elçi olarak gönderdi?" demeleri olmuştur. De ki: "Yeryüzünde gönül rahatlığıyla yürüyüp dolaşan melekler olsaydı, onlara gökten elçi olarak bir melek indirirdik." De ki: "Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter: şüphesiz O, kullarından haberdardır ve onları görendir." (85–96)

Allah kimi doğru yola iletirse, doğru yolu bulan odur; kimi de sapıklıkta bırakırsa, onlar için O'ndan başka dostlar bulamazsın. Kıyamet günü onları yüzüstü, kör, dilsiz ve sağır olarak toplayacağız. Barınakları cehennemdir: alevi ne zaman yatışsa, onlar için ateşi yeniden artırırız. Bu, onların cezasıdır; çünkü âyetlerimizi inkâr ettiler ve "Biz kemik ve

ufalanmış toprak olduğumuz zaman, gerçekten yeni bir yaratılışla mı diriltileceğiz?" dediler. Görmüyorlar mı ki gökleri ve yeri yaratan Allah, onların benzerini yaratmaya da gücü yetendir? O, onlar için hakkında hiç şüphe olmayan bir süre belirlemiştir; yine de zalimler inkârdan başkasına yanaşmadılar. De ki: "Rabbimin rahmet hazinelerine siz sahip olsaydınız, harcanır korkusuyla onları kesinlikle elinizde tutardınız; insan pek cimridir." (97–100)

Musa'ya apaçık dokuz âyet verdik — İsrailoğulları'na sor. O, onlara geldiğinde Firavun ona, "Ey Musa! Ben seni gerçekten büyülenmiş biri sanıyorum!" dedi. Musa dedi ki: "Bunları, gönül gözünü açan deliller olarak göklerin ve yerin Rabbinden başkasının indirmediğini çok iyi biliyorsun. Ey Firavun! Ben de seni gerçekten mahvolmuş biri sanıyorum." Firavun onları o ülkeden sürüp çıkarmak istedi; Biz de onu ve yanındakilerin hepsini suda boğduk. Onun ardından İsrailoğulları'na şöyle dedik: "O ülkede oturun; ahiret vaadi geldiğinde hepinizi bir arada getireceğiz." (101–104)

Biz onu hak ile indirdik; o da hak ile indi. Seni de yalnızca bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. O, insanlara ağır ağır okuyasın diye bölüm bölüm ayırdığımız bir Kur'an'dır; onu peyderpey indirdik. De ki: "Ona ister inanın, ister inanmayın." Ondan önce kendilerine bilgi verilenler, o kendilerine okunduğunda yüzüstü secdeye kapanırlar ve "Rabbimizi tenzih ederiz! Rabbimizin vaadi mutlaka gerçekleşmiştir" derler. Ağlayarak yüzüstü yere kapanırlar ve bu, onların içtenlikle boyun eğişini artırır. De ki: "İster Allah diye çağırın, ister Rahmân diye çağırın: hangisiyle çağırırsanız çağırın, en güzel isimler O'nundur." Namazında sesini çok yükseltme; onu çok da kısma; ikisinin arasında bir yol tut. Ve de ki: "Çocuk edinmemiş, hükümranlıkta ortağı olmayan ve güçsüzlükten ötürü bir dosta ihtiyacı bulunmayan Allah'a övgüler olsun." O'nun büyüklüğünü tekrar tekrar dile getir. (105–111)

18. Mağara (Al-Kahf)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kuluna Kitab'ı indiren ve onda hiçbir eğrilik bırakmayan Allah'a övgüler olsun. Onu dosdoğru bir Kitap olarak indirdi ki katından gelecek çetin bir azaba karşı uyarsın; salih ameller işleyen müminlere de kendileri için güzel bir mükâfat bulunduğunu müjdelesin — onlar orada ebedî kalacaklardır — ve "Allah çocuk edindi" diyenleri uyarsın. Onların da atalarının da bu konuda hiçbir bilgisi yoktur. Ağızlarından çıkan söz ne büyük bir sözdür: onlar yalandan başka bir şey söylemiyorlar. (Ey Peygamber) Onlar bu söze inanmazlarsa, arkalarından üzüntüyle neredeyse kendini helak edeceksin. (1–6)

Biz, insanların hangisinin davranışça daha güzel olduğunu sınamak için yeryüzünde olan şeyleri ona süs kıldık; onun üzerinde olanları da mutlaka kupkuru bir toprağa çevireceğiz. Yoksa sen, Mağara ve Kitabe arkadaşlarının, âyetlerimiz arasında şaşılacak bir şey olduğunu mu sandın? Hani o gençler mağaraya sığınmışlar ve "Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve işimizde bize doğruyu bulmayı kolaylaştır" demişlerdi. Bunun üzerine mağarada yıllarca onların kulaklarını kapattık; sonra, iki gruptan hangisinin kaldıkları süreyi daha iyi hesapladığını ortaya çıkarmak için onları uyandırdık. (7–12)

Biz sana onların haberini gerçek olarak anlatıyoruz. Onlar, Rablerine iman etmiş gençlerdi; Biz de onların hidayetini artırdık. Ayağa kalkıp şöyle dediklerinde kalplerini pekiştirdik: "Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir. Biz O'ndan başka hiçbir tanrıya yalvarmayız: yoksa gerçek dışı, saçma bir söz söylemiş oluruz. Şu bizim kavmimiz, O'ndan başka tanrılar edindi. Onlar hakkında apaçık bir delil getirselerdi ya! Allah'a karşı yalan uyduran kimseden daha zalim kim olabilir? Madem onlardan ve Allah'ı bırakıp kulluk ettiklerinden uzaklaştınız, mağaraya sığının: Rabbiniz size rahmetini yaysın ve işinizde size kolaylık sağlasın." (13–16)

Güneşi görseydin: doğarken mağaralarının sağına doğru meylediyor, batarken de onları solda bırakıp geçiyordu; onlar ise mağaranın geniş bir yerindeydiler. Bu, Allah'ın âyetlerindendir. Allah kimi doğru yola iletirse, doğru yolu bulan odur; kimi de sapıklıkta bırakırsa, ona yol gösterecek bir dost bulamazsın. Uykuda oldukları hâlde sen onları uyanık sanırdın. Onları sağa ve sola çeviriyorduk; köpekleri de ön ayaklarını girişe uzatmıştı. Onları görseydin, dönüp kaçardın ve onlardan korkuyla dolardın. (17–18)

İşte böylece, kendi aralarında birbirlerine sorsunlar diye onları uyandırdık. İçlerinden biri, "Ne kadar kaldınız?" dedi. "Bir gün ya da bir günün bir kısmı kadar kaldık" dediler. Sonra dediler ki: "Ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir. Şimdi içinizden birini şu

gümüş paranızla şehre gönderin; baksın, hangi yiyecek daha temizse ondan size bir azık getirsin. Çok dikkatli davransın ve sizi hiç kimseye sezdirmesin. Çünkü onlar sizi ele geçirirlerse, ya sizi taşlarlar ya da kendi dinlerine döndürürler; o zaman da asla kurtuluşa eremezsiniz." Böylece, Allah'ın vaadinin gerçek olduğunu ve o Saat'te hiç şüphe bulunmadığını bilsinler diye insanları onlardan haberdar ettik. İnsanlar onların durumu hakkında aralarında tartışırlarken bazıları, "Üzerlerine bir yapı yapın: Rableri onları daha iyi bilir" dediler. Onların işinde sözü geçenler ise, "Üzerlerine mutlaka bir mescit yapacağız" dediler. Bazıları, "Üç kişiydiler; dördüncüleri köpekleriydi" diyecekler. Başkaları, gayb hakkında tahmin yürüterek, "Beş kişiydiler; altıncıları köpekleriydi" diyecekler. Bir kısmı da, "Yedi kişiydiler; sekizincileri köpekleriydi" diyecek. De ki: "Onların sayısını Rabbim daha iyi bilir; onları pek az kimse dışında bilen yoktur." Öyleyse onlar hakkında, açık bir konu dışında tartışma ve onlar hakkında bunlardan hiç kimseye bir şey sorma. Hiçbir şey için, "Allah dilerse" demeden, "Ben onu yarın yapacağım" deme. Unuttuğun zaman Rabbini an ve de ki: "Umarım Rabbim beni, doğruya bundan daha yakın olana ulaştırır." Onlar mağaralarında üç yüz yıl kaldılar; buna dokuz yıl daha eklediler. De ki: "Ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gaybı O'nundur: O ne güzel görür, ne güzel işitir! Onların O'ndan başka hiçbir dostu yoktur; O, hükmüne hiç kimseyi ortak etmez." (19–26)

Rabbinin Kitabı'ndan sana vahyedileni oku: O'nun sözlerini değiştirebilecek hiç kimse yoktur; O'ndan başka bir sığınak da bulamazsın. Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O'na yalvaranlarla birlikte sabret. Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan ayırma. Kalbini Bizi anmaktan gafil kıldığımız, kendi arzusuna uyan ve işi haddi aşmak olan kimseye de boyun eğme. De ki: "Gerçek, Rabbinizdendir: dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin." Biz zalimler için, çadırı kendilerini çepeçevre kuşatan bir ateş hazırladık. Yardım isteyecek olurlarsa, yüzleri kavuran, erimiş maden gibi bir suyla kendilerine yardım edilir. O ne kötü bir içecek, orası ne kötü bir dinlenme yeridir! İman edip salih ameller işleyenlere gelince, Biz güzel iş yapanın mükâfatını boşa çıkarmayız. İşte onlar için altlarından ırmaklar akan Adn cennetleri vardır; orada altın bileziklerle süslenecekler, ince ipekten ve kalın atlastan yeşil giysiler giyecek ve orada tahtlar üzerine yaslanacaklardır. O ne güzel bir mükâfat, orası ne güzel bir dinlenme yeridir! (27–31)

Onlara iki adamı örnek ver: birine iki üzüm bağı vermiş, bu bağları hurmalarla çevirmiş, aralarında da ekinler bitirmiştik. İki bağ da ürününü vermiş ve ondan hiçbir şeyi eksik bırakmamıştı; aralarından bir de ırmak akıtmıştık. Onun bol ürünü vardı. Arkadaşıyla konuşurken ona, "Ben malca senden daha zenginim, adamca da daha güçlüyüm" dedi. Kendine zulmederek bağına girdi ve dedi ki: "Bunun hiçbir zaman yok olacağını

sanmıyorum; o Saat'in geleceğini de sanmıyorum. Rabbime döndürülsem bile, karşılığında mutlaka bundan daha hayırlısını bulurum.” Arkadaşı, onunla konuşurken ona dedi ki: “Seni topraktan, sonra bir damla sıvıdan yaratan, sonra seni bir adam olarak biçimlendireni inkâr mı ediyorsun? Bana gelince, O Allah benim Rabbimdir ve ben Rabbime hiç kimseyi ortak koşmam. Bağına girdiğinde, ‘Allah'ın dilediği olur; güç yalnız Allah'ındır’ deseydin ya! Sen beni malca ve çocukça kendinden daha az görüyorsan da, belki Rabbim bana senin bağından daha hayırlısını verir; senin bağının üzerine de gökten bir bela gönderir de o, kaygan, çıplak bir toprak hâline gelir; ya da suyu yerin dibine çekilir de artık onu hiç arayıp bulamazsın.” Derken onun ürünü çepeçevre yok edildi; çardakları üzerine çökmüş olan bağına harcadıklarından dolayı ellerini ovuşturmaya başladı ve “Keşke Rabbime hiç kimseyi ortak koşmasaydım!” dedi. Allah'tan başka kendisine yardım edecek bir topluluğu yoktu; kendi kendine yardım edecek durumda da değildi. İşte orada koruyup gözetmek, yalnız hak olan Allah'a aittir. O, mükâfat bakımından da en hayırlıdır, sonuç bakımından da en hayırlıdır. (32–44)

Onlara dünya hayatının örneğini ver: o, gökten indirdiğimiz bir su gibidir; yeryüzünün bitkileri onunla birbirine karışır; sonra rüzgârların savurduğu kuru bir çöp kırıntısı olur. Allah her şeye gücü yetendir. Mal ve çocuklar dünya hayatının süsüdür; kalıcı olan iyi işler ise Rabbinin katında mükâfat bakımından daha hayırlı, umut bakımından da daha hayırlıdır. O gün dağları yürüteceğiz; yeryüzünü çırılçıplak göreceksin; onları toplayacağız ve içlerinden hiç kimseyi geride bırakmayacağız. Saf saf Rabbinin huzuruna çıkarılacaklar: “Sizi ilk defa yarattığımız gibi işte Bize geldiniz; oysa sizin için bir buluşma zamanı belirlemeyeceğimizi ileri sürmüştünüz.” Kitap ortaya konulacak; günahkârların, onun içindekilerden korkuya kapıldıklarını göreceksin. “Vay hâlimize! Bu nasıl bir kitapmış ki küçük büyük hiçbir şeyi bırakmadan hepsini saymış!” diyecekler. Yaptıklarının hepsini karşılarında hazır bulacaklar; Rabbin hiç kimseye haksızlık etmez. (45–49)

Hani meleklere, “Âdem'in önünde eğilin” demiştik; onlar da eğildiler — İblis hariç. O, cinlerdendi ve Rabbinin buyruğuna karşı geldi. Şimdi siz, onlar sizin düşmanınız olduğu hâlde, Beni bırakıp onu ve soyunu mu dost ediniyorsunuz? Zalimler için bu ne kötü bir değişimdir! Ben onları ne göklerin ve yerin yaratılışına ne de kendi yaratılışlarına şahit tuttum; Ben saptıranları yardımcı edinecek de değilim. O gün Allah, “Benim ortaklarım olduğunu ileri sürdüklerinizi çağırın” diyecek; onları çağıracaklar, ama onlar kendilerine karşılık vermeyecekler. Biz de aralarına bir yıkım yeri koyacağız. Günahkârlar ateşi görecek ve içine düşeceklerini anlayacaklar; ondan kaçacak bir yer de bulamayacaklardır. (50–53)

Biz bu Kur'an'da insanlar için her türlü örneği türlü biçimlerde açıkladık; fakat insan, tartışmaya her şeyden daha düşkündür. Kendilerine doğru yol geldiğinde insanları iman etmekten ve Rablerinden bağışlanma dilemekten alıkoyan şey, yalnızca öncekilerin başına gelenlerin kendi başlarına da gelmesini ya da azabın göz göre göre karşılarına çıkmasını beklemeleridir. Biz elçileri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz; hakikati inkâr edenler ise batılla hakkı çürütmek için tartışırlar; âyetlerimi ve uyarıldıkları şeyleri de alaya alırlar. Rabbinin âyetleri kendisine hatırlatıldığında onlardan yüz çeviren ve kendi ellerinin önceden gönderdiğini unutan kimseden daha zalim kim olabilir? Onu anlamasınlar diye kalplerinin üzerine örtüler, kulaklarına da ağırlık koyduk; sen onları doğru yola çağırsan da artık asla doğru yolu bulamazlar. Rabbin çok bağışlayandır, rahmet sahibidir. Onları kazandıkları yüzünden hemen cezalandıracak olsaydı, azabı onlar için çabuklaştırırdı; fakat onların belirlenmiş bir vakti vardır ki ondan kaçıp sığınacak bir yer bulamayacaklardır. İşte o kasabalar: zulmettiklerinde onları yok ettik; yok edilmeleri için de bir vakit belirlemiştik. (54–59)

Hani Musa genç yardımcısına şöyle demişti: “İki denizin birleştiği yere varıncaya kadar durmayacağım; yıllarca yürümem gerekse bile.” İkisi, iki denizin birleştiği yere varınca balıklarını unuttular; balık da denizde bir yol tutup kayıp gitti. Orayı geçtiklerinde Musa yardımcısına, “Kuşluk yemeğimizi getir; bu yolculuğumuzda gerçekten yorgun düştük” dedi. Yardımcısı dedi ki: “Gördün mü? Kayanın yanında dinlendiğimiz sırada ben balığı unuttum — onu sana söylememi bana şeytandan başkası unutturmadı — o da şaşılacak bir biçimde denizde yolunu tutup gitti!” Musa, “İşte aradığımız buydu” dedi. Bunun üzerine izlerini sürerek geri döndüler. Derken kullarımızdan, kendisine katımızdan bir rahmet verdiğimiz ve kendi katımızdan bir ilim öğrettiğimiz bir kulu buldular. Musa ona, “Sana öğretilen doğruluk bilgisinden bana da öğretmen için sana uyabilir miyim?” dedi. O dedi ki: “Sen benimle birlikte olmaya asla sabredemezsin. İç yüzünü kavrayamadığın bir şeye nasıl sabredersin?” Musa, “Allah dilerse beni sabırlı bulacaksın; hiçbir işte sana karşı gelmeyeceğim” dedi. O da dedi ki: “Öyleyse bana uyacaksan, ben sana ondan söz edinceye kadar bana hiçbir şey hakkında soru sorma.” (60–70)

Böylece yola koyuldular. Nihayet bir gemiye bindiklerinde o, gemiyi deldi. Musa, “İçindekileri boğmak için mi onu deldin? Gerçekten korkunç bir iş yaptın!” dedi. O, “Sen benimle birlikte olmaya asla sabredemezsin demedim mi?” dedi. Musa, “Unuttuğum için beni sorumlu tutma ve bu işimde bana güçlük çıkarma” dedi. Yine yürüdüler. Nihayet bir erkek çocuğa rastladıklarında o, çocuğu öldürdü. Musa, “Kimseyi öldürmemiş, masum bir canı mı öldürdün? Gerçekten çok kötü bir iş yaptın!” dedi. O, “Ben sana, benimle birlikte olmaya asla sabredemezsin demedim mi?” dedi. Musa dedi ki: “Bundan sonra sana bir şey

sorarsam, artık benimle arkadaşlık etme: benden yana yeterince özre ulaşmış olursun." Yine yürüdüler. Nihayet bir kasaba halkına varıp onlardan yiyecek istediler; fakat onlar kendilerini konuk etmekten kaçındılar. Orada yıkılmak üzere olan bir duvar buldular; o da onu doğrultuverdi. Musa, "İsteseydin, buna karşılık bir ücret alabilirdin" dedi. O dedi ki: "İşte bu, benimle senin aranın ayrılmasıdır. Sabredemediğin şeylerin iç yüzünü sana bildireceğim. Gemi, denizde çalışan yoksul kimselere aitti; onu kusurlu kılmak istedim; çünkü arkalarında her gemiyi zorla ele geçiren bir hükümdar vardı. Çocuğa gelince, ana babası mümin kimselerdi; onun, azgınlık ve inkârla onları bunaltmasından korktuk. Bu yüzden Rablerinin onlara, onun yerine daha temiz ve daha merhametli birini vermesini istedik. Duvar ise şehirdeki iki yetim çocuğa aitti; altında da onlara ait bir hazine vardı. Babaları iyi bir kimseydi; Rabbin, onların erginlik çağına ermelerini ve Rabbinden bir rahmet olarak hazinelerini çıkarmalarını diledi. Ben bunu kendiliğimden yapmadım. İşte sabredemediğin şeylerin iç yüzü budur." (71–82)

(Ey Peygamber) Sana Zülkarneyn'i soruyorlar. De ki: "Size ondan bir haber okuyacağım." Biz onu yeryüzünde güç sahibi kıldık ve ona her şeye ulaşmanın yolunu verdik. O da bir yol tuttu. Nihayet güneşin battığı yere varınca, onu kara balçıklı bir pınarda batar buldu; yanında da bir topluluk buldu. Dedik ki: "Ey Zülkarneyn! Onları ya cezalandırırsın ya da haklarında güzel davranırsın." O dedi ki: "Kim zulmederse onu cezalandıracağız; sonra o, Rabbine döndürülecek; O da onu görülmedik bir azapla cezalandıracak. Kim de iman eder ve iyi iş yaparsa, onun için en güzel karşılık vardır; ona buyruğumuzdan kolay olanı söyleyeceğiz." Sonra bir yol daha tuttu. Nihayet güneşin doğduğu yere varınca, onu, kendilerine güneşe karşı hiçbir örtü yapmadığımız bir topluluğun üzerine doğar buldu. İşte böyle; onun yanında olan her şeyi bilgimizle kuşatmıştık. (83–91)

Sonra bir yol daha tuttu. Nihayet iki dağ seddinin arasına varınca, onların önünde neredeyse hiçbir sözü anlamayan bir topluluk buldu. Dediler ki: "Ey Zülkarneyn! Ye'cûc ve Me'cûc bu ülkede bozgunculuk çıkarıyorlar. Bizimle onlar arasına bir set yapman şartıyla sana bir vergi verelim mi?" O dedi ki: "Rabbimin bana verdiği imkân daha hayırlıdır. Siz bana gücünüzle yardım edin de sizinle onlar arasına sağlam bir engel yapayım. Bana demir kütleleri getirin." İki yamacın arasını aynı düzeye getirince, "Körükleyin!" dedi. Onu kor hâline getirince de, "Bana erimiş bakır getirin, üzerine dökeyim" dedi. Artık ne onu aşabildiler ne de delebildiler. O dedi ki: "Bu, Rabbimden bir rahmettir. Fakat Rabbimin vaadi geldiğinde onu yerle bir edecektir; Rabbimin vaadi gerçektir." O gün onları, dalgalar hâlinde birbirlerine karışmaya bırakacağız; Sûr'a üflenecek ve onların hepsini bir araya toplayacağız. O gün cehennemi, hakikati inkâr edenlerin karşısına apaçık çıkaracağız; onlar ki gözleri Beni anmaya karşı perdeliydi ve

işitmeye de katlanamıyorlardı. Hakikati inkâr edenler, Beni bırakıp kullarımı dost edinebileceklerini mi sandılar? Biz cehennemi, hakikati inkâr edenler için bir konak olarak hazırladık. (92–102)

De ki: "Yaptıkları bakımından en çok hüsrana uğrayanları size bildireyim mi? Onlar, dünya hayatındaki çabaları boşa gittiği hâlde, kendilerinin güzel iş yaptıklarını sanan kimselerdir." İşte onlar, Rablerinin âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr eden kimselerdir; bu yüzden yaptıkları boşa gitmiştir ve kıyamet günü onlar için hiçbir ağırlık tanımayacağız. İşte onların cezası cehennemdir; çünkü hakikati inkâr ettiler, âyetlerimi ve elçilerimi alaya aldılar. İman edip salih ameller işleyenlere gelince, Firdevs cennetleri onlar için bir konaktır; orada ebedî kalacaklar ve oradan hiç ayrılmak istemeyeceklerdir. (103–108)

De ki: "Rabbimin sözleri için deniz mürekkep olsaydı, yardım olarak bir o kadarını daha getirsek bile, Rabbimin sözleri tükenmeden önce deniz tükenirdi."[19] (109)

De ki: "Ben yalnızca sizin gibi bir insanım. Bana, Tanrınızın tek bir Tanrı olduğu vahyediliyor. Öyleyse kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa iyi iş yapsın ve Rabbine kullukta hiç kimseyi ortak koşmasın." (110)

[19] Bu temel âyet, kapsamlı bir bilimsel ve felsefi tefsir sunmak üzere zamanla açıklama olarak ekleyeceğim bütün bağlantılarla, inşallah, en iyi biçimde ortaya konulabilir. Bu arada lütfen blogumdaki bütün Öne Çıkan yazılarımızı gözden geçirin: Öne Çıkanlar – Yüce Kur'an ve Bilim.

19. Meryem (Maryam)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kâf. Hâ. Yâ. Ayn. Sâd. (1)

Bu, Rabbinin, kulu Zekeriya'ya olan rahmetinin anılmasıdır. Hani o, Rabbine gizli bir sesle yalvarmıştı. Dedi ki: "Rabbim! Kemiklerim zayıfladı, başım da ağarmış saçlarla tutuştu; Rabbim, Sana ettiğim dualarda hiç eli boş kalmadım. Ben, benden sonra yerime geçecek yakınlarımdan endişe ediyorum; karım da kısır. Bana katından bir mirasçı bağışla ki bana da mirasçı olsun, Yakup ailesine de mirasçı olsun. Rabbim! Onu hoşnut olacağın biri kıl." "Ey Zekeriya! Sana, adı Yahya olan bir oğul müjdeliyoruz; daha önce hiç kimseye bu adı vermedik." O dedi ki: "Rabbim! Karım kısırken ve ben de yaşlılığın son sınırına varmışken benim nasıl oğlum olabilir?" Melek, "İşte böyle olacak" dedi. Rabbin şöyle buyuruyor: "Bu Bana kolaydır: daha önce sen hiçbir şey değilken seni de Ben yaratmıştım." (2–9)

O, "Rabbim! Bana bir işaret ver" dedi. Allah şöyle buyurdu: "Senin işaretin, sapasağlam olduğun hâlde üç gece insanlarla konuşmamandır." Bunun üzerine mabetten kavminin karşısına çıktı ve onlara, sabah akşam Allah'ı tesbih etmelerini işaretle bildirdi. (10–11)

"Ey Yahya! Kitab'a sımsıkı sarıl." Ona daha çocukken hikmet verdik; katımızdan bir şefkat ve temizlik de verdik. O, Allah'a karşı gelmekten sakınan biriydi; ana babasına iyilik ederdi; zorba ve isyankâr değildi. Doğduğu gün, öleceği gün ve diri olarak yeniden kaldırılacağı gün ona selam olsun. (12–15)

Kitap'ta Meryem'i de an. Hani o, ailesinden ayrılıp doğu yönünde bir yere çekilmiş ve kendisiyle onlar arasına bir perde germişti. Biz de ona Ruhumuzu gönderdik; o, kendisine eksiksiz bir insan biçiminde göründü. Meryem, "Senden Rahmân'a sığınırım — eğer Allah'a karşı gelmekten sakınan biriysen!" dedi. O dedi ki: "Ben yalnızca, sana tertemiz bir oğul bağışlamak için Rabbinin gönderdiği bir elçiyim." Meryem, "Bana hiçbir erkek dokunmamışken ve ben iffetsiz bir kadın da değilken benim nasıl oğlum olabilir?" dedi. O, "İşte böyle olacak" dedi. Rabbin şöyle buyuruyor: "Bu Bana kolaydır; onu insanlara bir âyet ve katımızdan bir rahmet kılmak için böyle olacak. Bu, hükme bağlanmış bir iştir." Böylece Meryem ona gebe kaldı ve onunla birlikte uzak bir yere çekildi. Doğum sancısı onu bir hurma ağacının gövdesine sürükledi. "Keşke bundan önce ölseydim de büsbütün unutulup gitseydim!" dedi. Aşağısından biri ona şöyle seslendi: "Üzülme. Rabbin senin alt yanında bir su arkı var etti. Hurma ağacının gövdesini kendine doğru silkele: üzerine olgun, taze hurmalar dökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun. İnsanlardan birini görecek

olursan de ki: 'Ben Rahmân'a oruç adadım; bu yüzden bugün hiçbir insanla konuşmayacağım.'" (16–26)

Sonra onu taşıyarak kavmine getirdi. Dediler ki: "Ey Meryem! Gerçekten görülmedik bir şey yaptın! Ey Harun'un kız kardeşi! Baban kötü bir adam değildi; annen de iffetsiz bir kadın değildi." Meryem ona işaret etti. "Beşikteki bir bebekle nasıl konuşuruz?" dediler. Bebek dedi ki: "Ben Allah'ın kuluyum. O bana Kitab'ı verdi ve beni peygamber yaptı; nerede olursam olayım beni bereketli kıldı; yaşadığım sürece bana namazı ve zekâtı emretti; beni anneme karşı iyi davranan biri kıldı; beni zorba ve bedbaht yapmadı. Doğduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak yeniden kaldırılacağım gün bana selam olsun." İşte Meryem oğlu İsa budur: hakkında şüphe edip durdukları gerçek söz. Allah'ın çocuk edinmesi olacak şey değildir — O, bundan yücedir! Bir işe hükmettiğinde ona yalnızca "Ol!" der, o da oluverir. İsa dedi ki: "Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; öyleyse O'na kulluk edin: dosdoğru yol budur." Fakat gruplar kendi aralarında ayrılığa düştüler. Büyük bir günü görecekleri zaman vay o hakikati inkâr edenlerin hâline! Bize gelecekleri gün neler işitecek, neler görecekler! Fakat zalimler bugün apaçık bir sapıklık içindedirler. Onları, işin bitirileceği o pişmanlık günüyle uyar; oysa onlar gaflet içindedirler ve iman etmiyorlar. Yeryüzüne ve onun üzerindekilere Biz mirasçı olacağız; onlar da Bize döndürüleceklerdir. (27–40)

Kitap'ta İbrahim'i de an: o, dosdoğru bir kimse, bir peygamberdi. Hani babasına şöyle demişti: "Babacığım! İşitmeyen, görmeyen ve sana hiçbir yararı olmayan şeylere niçin kulluk ediyorsun? Babacığım! Bana, sana gelmemiş olan bir bilgi geldi; bana uy ki seni dümdüz bir yola ileteyim. Babacığım! Şeytana kulluk etme: şeytan Rahmân'a başkaldırmıştır. Babacığım! Ben, Rahmân'dan sana bir azap dokunmasından ve senin şeytanın dostu olmandan korkuyorum." Babası dedi ki: "Ey İbrahim! Sen benim tanrılarımdan yüz mü çeviriyorsun? Vazgeçmezsen, seni kesinlikle taşlarım. Uzun bir süre benden uzak dur!" İbrahim dedi ki: "Selam olsun sana. Senin için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim; O bana karşı çok lütufkârdır. Sizden ve Allah'ı bırakıp yalvardıklarınızdan uzaklaşıyorum; ben Rabbime yalvaracağım. Umarım Rabbime yalvarmakla eli boş kalmam." Onlardan ve Allah'ı bırakıp kulluk ettiklerinden uzaklaşınca ona İshak'ı ve Yakup'u bağışladık; her birini peygamber yaptık. Onlara rahmetimizden bağışladık ve kendilerine yüce ve doğru bir ün verdik. (41–50)

Kitap'ta Musa'yı da an: o, seçilmiş biriydi; bir elçi, bir peygamberdi. Ona dağın sağ yanından seslendik ve onu, kendisiyle özel olarak konuşmak üzere yaklaştırdık. Rahmetimizden ona, kardeşi Harun'u bir peygamber olarak bağışladık. Kitap'ta İsmail'i de an: o, sözüne sadıktı; bir elçi, bir peygamberdi. Halkına namazı ve zekâtı emrederdi;

Rabbinin katında da hoşnutluk kazanmış biriydi. Kitap'ta İdris'i de an: o, dosdoğru bir kimse, bir peygamberdi. Onu yüce bir makama yükselttik. (51–57)

İşte bunlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerdir: Âdem'in soyundan, Nuh ile birlikte taşıdıklarımızdan, İbrahim'in ve İsrail'in soyundan, doğru yola ilettiğimiz ve seçtiğimiz kimselerden. Rahmân'ın âyetleri kendilerine okunduğunda, ağlayarak secdeye kapanırlardı. Onlardan sonra, namazı ihmal eden ve arzularına uyan bir nesil geldi; onlar yıkıma uğrayacaklardır. Ancak tövbe eden, iman eden ve iyi iş yapanlar başka: onlar cennete girecekler ve hiçbir haksızlığa uğramayacaklar — Rahmân'ın, kullarına görmedikleri hâlde vadettiği Adn cennetlerine. O'nun vaadi mutlaka yerine gelecektir. Orada boş söz işitmezler; yalnızca "Selam" sözünü işitirler. Orada sabah akşam rızıkları da hazırdır. İşte bu, kullarımızdan Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanlara miras bırakacağımız cennettir. (58–63)

Melekler der ki: "Biz ancak Rabbinin buyruğuyla ineriz. Önümüzde, arkamızda ve bunların arasında olan her şey O'nundur. Rabbin asla unutkan değildir — O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir. Öyleyse O'na kulluk et ve O'na kullukta sebat et. O'nun adını taşıyan birini biliyor musun?" (64–65)

İnsan, "Öldüğüm zaman gerçekten diri olarak çıkarılacak mıyım?" der. İnsan, daha önce hiçbir şey değilken kendisini yarattığımızı hatırlamaz mı? Rabbine andolsun ki onları şeytanlarla birlikte mutlaka toplayacağız; sonra onları diz üstü çökmüş olarak cehennemin çevresinde hazır bulunduracağız; sonra her gruptan, Rahmân'a karşı en azgın olanları çekip ayıracağız; sonra orada yanmaya en lâyık olanları elbette en iyi Biz biliriz. İçinizden oraya uğramayacak hiç kimse yoktur: bu, Rabbinin kesinleşmiş bir hükmüdür. Sonra Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanları kurtaracağız; zalimleri ise diz üstü çökmüş olarak orada bırakacağız. (66–72)

Âyetlerimiz onlara apaçık olarak okunduğunda, hakikati inkâr edenler iman edenlere, "İki gruptan hangisinin yeri daha iyi, meclisi daha güzel?" derler. Oysa onlardan önce, mal ve gösteriş bakımından daha güzel olan nice nesilleri yok ettik! De ki: "Kim sapıklık içindeyse, Rahmân ona süre tanıdıkça tanısın; sonunda kendilerine vadedileni — ya azabı ya da o Saat'i — gördüklerinde, kimin yerinin daha kötü, ordusunun daha zayıf olduğunu bileceklerdir." Allah, doğru yolda olanların hidayetini artırır; kalıcı olan iyi işler ise Rabbinin katında mükâfat bakımından daha hayırlı, sonuç bakımından da daha hayırlıdır. Âyetlerimizi inkâr eden ve "Bana mutlaka mal ve çocuk verilecek" diyen kimseyi gördün mü? O, gayba mı vâkıf oldu, yoksa Rahmân'dan bir söz mü aldı? Hayır! Biz onun söylediğini

yazacağız ve azabını uzattıkça uzatacağız; söz ettiği şeylere Biz mirasçı olacağız ve o, Bize tek başına gelecek. (73–80)

Onlar, kendilerine güç ve şeref kaynağı olsunlar diye Allah'tan başka tanrılar edindiler. Hayır! O tanrılar onların kulluğunu reddedecek ve onlara karşı duracaklardır. Görmedin mi ki Biz şeytanları, hakikati inkâr edenlerin üzerine salmışız; onları kışkırtıp duruyorlar. Öyleyse onlar hakkında acele etme: Biz onların günlerini bir bir sayıyoruz. O gün, Allah'a karşı gelmekten sakınanları saygın konuklar olarak Rahmân'ın huzurunda toplayacağız; günahkârları ise susuz bir sürü gibi cehenneme süreceğiz. Rahmân'ın katında söz almış olandan başka hiç kimse şefaat edemeyecektir. "Rahmân çocuk edindi" dediler. Andolsun ki siz çok çirkin bir şey ileri sürdünüz: Rahmân'a çocuk yakıştırdılar diye neredeyse gökler parçalanacak, yer yarılacak ve dağlar yıkılıp çökecek! Çocuk edinmek Rahmân'a yaraşmaz: göklerde ve yerde bulunan herkes, Rahmân'ın huzuruna ancak bir kul olarak gelecektir. O, onları kuşatmış ve bir bir saymıştır; kıyamet günü hepsi O'na tek başına gelecektir. (81–95)

İman edip salih ameller işleyenler için Rahmân bir sevgi var edecektir. (Ey Peygamber) Biz onu senin dilinle yalnızca, onunla Allah'a karşı gelmekten sakınanları müjdeleyesin ve inatçı bir topluluğu uyarasın diye kolaylaştırdık. Onlardan önce nice nesilleri yok ettik! Onlardan herhangi birini hissediyor ya da onların bir fısıltısını olsun işitiyor musun? (96–98)

20. Tâ Hâ (Ṭā Hā)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Tâ. Hâ. (1)

(Ey Peygamber) Biz Kur'an'ı sana, sıkıntıya düşesin diye indirmedik; onu yalnızca Allah'tan korkanlara bir öğüt olarak indirdik. O, yeri ve yüce gökleri yaratanın katından indirilmiştir. Rahmân, Arş'a hükmetmiştir. Göklerde olanlar, yerde olanlar, ikisi arasında olanlar ve toprağın altında olanlar O'nundur. Sözü açıktan söylesen de söylemesen de O, gizliyi de ondan daha gizli olanı da bilir. Allah — O'ndan başka tanrı yoktur; en güzel isimler O'nundur. (2–8)

Musa'nın haberi sana ulaştı mı? Hani o bir ateş görmüş ve ailesine şöyle demişti: "Siz burada bekleyin. Ben bir ateş gördüm; belki ondan size bir kor getiririm ya da ateşin yanında bir yol gösteren bulurum." Oraya varınca kendisine şöyle seslenildi: "Ey Musa! Ben senin Rabbinim. Ayakkabılarını çıkar: sen kutsal vadi Tuvâ'dasın. Ben seni seçtim; öyleyse vahyedileni dinle. Ben Allah'ım; Benden başka tanrı yoktur. Öyleyse Bana kulluk et ve Beni anmak için namazı kıl. O Saat mutlaka gelecektir — herkes harcadığı çabanın karşılığını görsün diye onu neredeyse gizli tutuyorum. Ona inanmayan ve kendi arzusuna uyan kimse seni ondan alıkoymasın; yoksa mahvolursun. (9–16)

Sağ elindeki nedir, ey Musa?" O dedi ki: "O benim asamdır. Ona dayanırım, onunla davarlarıma yaprak silkelerim; onda benim başka işlerim de var." Allah, "Onu yere at, ey Musa" dedi. O da onu attı; bir de ne görsün, o hızla akıp giden bir yılan olmuş! Allah şöyle buyurdu: "Onu tut ve korkma: Biz onu ilk hâline döndüreceğiz. Elini de koltuğunun altına sok: başka bir âyet olarak, kusursuz, bembeyaz çıksın. Böylece sana en büyük âyetlerimizden bir kısmını gösterelim. Firavun'a git: çünkü o gerçekten haddi aştı." Musa dedi ki: "Rabbim! Göğsümü aç, işimi bana kolaylaştır ve dilimdeki düğümü çöz ki sözümü anlasınlar. Bana ailemden bir yardımcı ver: kardeşim Harun'u. Onunla gücümü pekiştir ve onu işime ortak et ki Seni çok tesbih edelim ve Seni çok analım: Sen bizi her an görmektesin." (17–35)

Allah şöyle buyurdu: "İstediğin sana verildi, ey Musa. Biz sana bir kez daha lütufta bulunmuştuk: hani annene, ilham edilmesi gerekeni şöyle ilham etmiştik: 'Onu sandığa koy, sonra onu ırmağa bırak; ırmak onu kıyıya atsın; Bana da düşman, ona da düşman olan biri onu alsın.' Gözümün önünde yetiştirilesin diye senin üzerine katımdan bir sevgi bıraktım. Hani kız kardeşin gidip, 'Onun bakımını üstlenecek birini size göstereyim mi?' diyordu. Böylece, gözü aydın olsun ve üzülmesin diye seni annene geri döndürdük. Sen

bir adam öldürmüştün; seni o sıkıntıdan kurtardık ve seni türlü sınamalardan geçirdik. Sonra yıllarca Medyen halkı arasında kaldın; sonra, ey Musa, takdir edilmiş bir vakitte buraya geldin. Seni kendim için seçtim. Sen ve kardeşin âyetlerimle gidin ve Beni anmakta gevşeklik göstermeyin. İkiniz de Firavun'a gidin: çünkü o gerçekten haddi aştı. Ona yumuşak söz söyleyin; belki öğüt alır ya da korkar." (36–44)

Dediler ki: "Rabbimiz! Onun bize karşı taşkınlık etmesinden ya da büsbütün haddi aşmasından korkuyoruz." Allah şöyle buyurdu: "Korkmayın. Ben sizinle beraberim: işitirim ve görürüm. Ona gidin ve deyin ki: 'Biz Rabbinin iki elçisiyiz; İsrailoğulları'nı bizimle gönder ve onlara işkence etme. Sana Rabbinden bir âyetle geldik; doğru yola uyanlara selam olsun. Bize, azabın yalanlayan ve yüz çeviren kimsenin üzerine olacağı vahyedildi.'" (45–48)

Firavun, "Peki, sizin Rabbiniz kim, ey Musa?" dedi. Musa dedi ki: "Rabbimiz, her şeye yaratılışını veren, sonra da yolunu gösterendir." Firavun, "Öyleyse önceki nesillerin durumu nedir?" dedi. Musa dedi ki: "Onlara dair bilgi, Rabbimin katında bir Kitap'tadır: Rabbim ne yanılır ne de unutur. Yeryüzünü sizin için bir beşik yapan, orada sizin için yollar açan ve gökten su indiren O'dur." Biz o suyla çeşit çeşit bitkilerden çiftler çıkardık: yiyin ve hayvanlarınızı otlatın. Şüphesiz bunda akıl sahipleri için âyetler vardır. Sizi ondan yarattık; sizi yine ona döndüreceğiz ve sizi bir kez daha ondan çıkaracağız. (49–55)

Ona bütün âyetlerimizi gösterdik; fakat o yalanladı ve yüz çevirdi. Dedi ki: "Ey Musa! Büyünle bizi yurdumuzdan çıkarmak için mi geldin? Biz de sana kesinlikle onun gibi bir büyü getireceğiz. Şimdi bizimle senin aranda, ne bizim ne de senin caymayacağın, ortada bir yerde bir buluşma zamanı belirle." Musa dedi ki: "Buluşma zamanınız bayram günüdür; insanlar da kuşluk vakti toplansınlar." (56–59)

Firavun dönüp gitti; hilesini topladı, sonra geldi. Musa onlara dedi ki: "Vay hâlinize! Allah'a karşı yalan uydurmayın; yoksa bir azapla kökünüzü kazır. Yalan uyduran, kesinlikle hüsrana uğramıştır." Bunun üzerine işlerini aralarında tartıştılar ve gizlice fısıldaştılar. Dediler ki: "Bu ikisi gerçekten birer büyücüdür; büyüleriyle sizi yurdunuzdan çıkarmak ve sizin örnek hayat tarzınızı ortadan kaldırmak istiyorlar. Öyleyse hilenizi bir araya getirin, sonra saf saf gelin: bugün üstün gelen gerçekten kurtuluşa ermiştir." Dediler ki: "Ey Musa! Ya sen at ya da ilk atan biz olalım." Musa, "Hayır, siz atın" dedi. Bir de ne görsün: büyüleri yüzünden ipleri ve değnekleri ona, hızla akıp gidiyormuş gibi göründü. Musa içinde bir korku duydu. Dedik ki: "Korkma: üstün gelecek olan sensin. Sağ elindekini at: onların yaptıklarını yutacaktır. Onların yaptığı yalnızca bir büyücü hilesidir; büyücü ise nereye giderse gitsin kurtuluşa eremez." (60–69)

Bunun üzerine büyücüler secdeye kapandılar ve “Harun'un ve Musa'nın Rabbine iman ettik” dediler. Firavun dedi ki: “Ben size izin vermeden ona iman mı ettiniz? O, size büyüyü öğreten büyüğünüz olmalı. Ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim ve sizi hurma kütüklerine asacağım; hangimizin azabının daha çetin ve daha kalıcı olduğunu kesinlikle bileceksiniz!” Onlar dediler ki: “Biz seni, bize gelen apaçık delillere ve bizi yaratana asla tercih etmeyeceğiz. Hangi hükmü vereceksen ver: sen ancak bu dünya hayatında hüküm verebilirsin. Biz Rabbimize iman ettik ki günahlarımızı ve bizi yapmaya zorladığın büyüyü bağışlasın. Allah daha hayırlıdır, daha kalıcıdır.” (70–73)

Kim Rabbine günahkâr olarak gelirse, onun için cehennem vardır; orada ne ölür ne de yaşar. Kim de O'na salih ameller işlemiş bir mümin olarak gelirse, işte onlar için en yüksek dereceler vardır: altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları Adn cennetleri. Bu, kendini arındıranların mükâfatıdır. (74–76)

Musa'ya şöyle vahyettik: “Kullarımı geceleyin yola çıkar ve onlar için denizde kuru bir yol aç; yetişilmekten korkma, endişe de etme.” Firavun askerleriyle birlikte onların peşine düştü; deniz de onları büsbütün kaplayıverdi. Firavun kavmini saptırdı, onlara doğru yolu göstermedi. (77–79)

Ey İsrailoğulları! Sizi düşmanınızdan kurtardık, dağın sağ yanında sizinle sözleştik ve size kudret helvası ve bıldırcın indirdik: “Size rızık olarak verdiğimiz güzel şeylerden yiyin; fakat bunda haddi aşmayın; yoksa gazabım üzerinize iner. Gazabım kimin üzerine inerse, o kesinlikle yıkılıp gitmiştir. Yine de Ben, tövbe eden, iman eden, iyi iş yapan ve sonra doğru yolda kalan kimse için gerçekten çok bağışlayıcıyım.” (80–82)

“Seni kavminden önce acele ettirip getiren nedir, ey Musa?” O dedi ki: “Onlar da benim izim üzerindeler; Rabbim, hoşnut olasın diye Sana acele ettim.” Allah şöyle buyurdu: “Biz senden sonra kavmini sınadık; Sâmirî de onları saptırdı.” Musa, öfkeli ve üzgün olarak kavmine döndü. Dedi ki: “Ey kavmim! Rabbiniz size güzel bir vaatte bulunmadı mı? Size süre mi uzun geldi, yoksa Rabbinizden üzerinize bir gazap inmesini mi istediniz de bana verdiğiniz sözden döndünüz?” Dediler ki: “Sana verdiğimiz sözden kendi irademizle dönmedik; fakat bize o halkın süs eşyalarından yükler yüklenmişti; onları ateşe attık; Sâmirî de aynı şekilde attı.” Derken onlar için böğüren, cansız bir buzağı heykeli çıkardı. “Bu, sizin de tanrınız, Musa'nın da tanrısıdır; ama o unuttu” dediler. Onun kendilerine hiçbir sözle karşılık vermediğini, onlara ne zarar ne de fayda vermeye gücünün yetmediğini görmüyorlar mıydı? Harun da daha önce onlara, “Ey kavmim! Siz bununla yalnızca sınanıyorsunuz. Sizin Rabbiniz Rahmân'dır; öyleyse bana uyun ve buyruğuma

itaat edin" demişti. Onlar da, "Musa bize dönünceye kadar buna tapmaktan asla vazgeçmeyeceğiz" demişlerdi. (83–91)

Musa dedi ki: "Ey Harun! Onların saptıklarını gördüğünde seni bana uymaktan alıkoyan neydi? Buyruğuma karşı mı geldin?" Harun dedi ki: "Anamın oğlu! Sakalımdan ve başımdan tutma! Ben senin, 'İsrailoğulları'nın arasını açtın ve sözümü tutmadın' demenden korktum." Musa, "Ya senin derdin neydi, ey Sâmirî?" dedi. O dedi ki: "Ben onların görmediklerini gördüm: elçinin izinden bir avuç toprak aldım ve onu attım. Nefsim bana böyle hoş gösterdi." Musa dedi ki: "Defol! Hayatın boyunca 'Bana dokunmayın' diyeceksin. Senin için asla caymayacağın bir buluşma zamanı da vardır. Şimdi, tapıp durduğun tanrına bak: onu mutlaka yakacağız, sonra da toz edip denize savuracağız. Sizin Tanrınız yalnızca, kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır; O'nun ilmi her şeyi kuşatmıştır." (92–98)

(Ey Peygamber) Geçmişte olup bitenlerin haberlerinden bir kısmını sana işte böyle anlatıyoruz; sana katımızdan bir Öğüt de verdik. Kim ondan yüz çevirirse, kıyamet günü bir günah yükü taşıyacaktır; onun altında ebedî kalacaklardır. Kıyamet günü bu, onlar için ne kötü bir yüktür! O gün Sûr'a üflenecek ve günahkârları, gözleri korkudan donuklaşmış olarak toplayacağız. Aralarında, "Dünyada yalnızca on gün kaldınız" diye fısıldaşacaklar. Onların ne diyeceklerini en iyi Biz biliriz; o zaman içlerinden gidişatı en düzgün olanı, "Yalnızca bir gün kaldınız" diyecek. (99–104)

Sana dağları soruyorlar. De ki: "Rabbim onları ufalayıp savuracak, yerlerini dümdüz, bomboş bir ova hâlinde bırakacak; orada ne bir eğrilik ne de bir tümsek göreceksin." O gün, kendisinden sapma olmayan çağırıcıya uyacaklar; Rahmân'ın huzurunda sesler kısılacak ve fısıltıdan başka bir şey işitmeyeceksin. O gün, Rahmân'ın izin verdiği ve sözünden hoşnut olduğu kimseninkinden başka hiçbir şefaat yarar sağlamaz. O, onların önlerindekini de arkalarındakini de bilir; onlar ise O'nu bilgice kuşatamazlar. Bütün yüzler, daima diri olan ve her şeyi ayakta tutan Allah'ın önünde eğilmiştir; zulüm yüklenen ise hüsrana uğramıştır. Kim de mümin olarak salih ameller işlerse, ne haksızlığa uğramaktan ne de hakkının eksiltilmesinden korkar. İşte böylece onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik ve onda uyarıları türlü biçimlerde açıkladık; umulur ki Allah'a karşı gelmekten sakınırlar ya da o, kendilerinde bir öğüt uyandırır. Gerçek hükümdar olan Allah yücedir! Sana vahyedilmesi tamamlanmadan önce Kur'an'ı okumakta acele etme ve "Rabbim! Bilgimi artır" de. Daha önce Âdem'den de söz almıştık; fakat o unuttu; onda bir kararlılık bulmadık. Hani meleklere, "Âdem'in önünde eğilin" demiştik; onlar da eğildiler — İblis hariç; o yüz çevirdi. Biz de dedik ki: "Ey Âdem! Bu, senin de eşinin de düşmanıdır. Sakın sizi cennetten çıkarmasın; yoksa sıkıntıya düşersin. Orada ne aç kalırsın ne de

çıplak; orada ne susarsın ne de güneşin sıcağında kalırsın.” Derken şeytan ona fısıldadı: “Ey Âdem! Sana ölümsüzlük ağacını ve hiç eskimeyecek bir hükümranlığı göstereyim mi?” Bunun üzerine ikisi de ondan yediler; çıplaklıkları kendilerine göründü ve cennet yapraklarını üst üste koyup örtünmeye başladılar. Âdem Rabbine karşı geldi ve yolunu şaşırdı. Sonra Rabbi onu seçti, tövbesini kabul etti ve onu doğru yola iletti. Dedi ki: “Birbirinize düşman olarak hepiniz oradan inin. Benden size bir yol gösterici geldiğinde, kim Benim gösterdiğim yola uyarsa, ne sapar ne de bedbaht olur. Kim de Beni anmaktan yüz çevirirse, onun için dar bir geçim vardır ve kıyamet günü onu kör olarak diriltiriz.” O, “Rabbim! Ben görür biriyken beni niçin kör olarak dirilttin?” diyecek. Allah şöyle buyuracak: “İşte böyle. Sana âyetlerimiz gelmişti de sen onları unutmuştun; bugün de sen aynı şekilde unutuluyorsun.” Haddi aşan ve Rabbinin âyetlerine inanmayan kimseyi işte böyle cezalandırırız; ahiret azabı ise kesinlikle daha çetin ve daha kalıcıdır. Kendilerinden önce nice nesilleri yok etmiş olmamız onlara yol göstermedi mi? Oysa şimdi onların yurtlarında dolaşıp duruyorlar. Şüphesiz bunda akıl sahipleri için âyetler vardır. (105–128)

Rabbinden daha önce verilmiş bir söz ve belirlenmiş bir süre olmasaydı, azap kaçınılmaz olurdu. Öyleyse söylediklerine sabret; güneşin doğmasından önce ve batmasından önce Rabbini överek tesbih et; gece saatlerinde ve gündüzün iki ucunda da O'nu tesbih et ki hoşnut olasın. Onlardan bazı kesimleri, kendilerini sınamak için yararlandırdığımız dünya hayatının süsüne gözünü dikme: Rabbinin rızkı daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Ailene namazı emret; kendin de onda sebat et. Biz senden rızık istemiyoruz; seni Biz rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, Allah'a karşı gelmekten sakınmanındır. (129–132)

Dediler ki: “Bize Rabbinden bir âyet getirse ya!” Önceki kitaplarda olanın apaçık delili onlara gelmedi mi? Eğer onları bundan önce bir azapla yok etseydik, “Rabbimiz! Bize bir elçi gönderseydin de alçalıp rezil olmadan önce âyetlerine uysaydık!” derlerdi. De ki: “Herkes beklemektedir; siz de bekleyin: dümdüz yolun yolcularının kimler olduğunu ve kimlerin doğru yolu bulduğunu yakında bileceksiniz.” (133–135)

21. Peygamberler (Al-Anbiyā')

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

İnsanların hesaba çekilmesi yaklaştı; onlar ise gaflet içinde yüz çeviriyorlar. Rablerinden kendilerine gelen her yeni öğüdü, ancak oyun oynayarak, kalpleri oyalanmış hâlde dinlerler. O zalimler aralarında gizlice fısıldaştılar: "Bu, sizin gibi bir insandan başka bir şey mi? Göz göre göre büyüye mi kapılacaksınız?" O dedi ki: "Rabbim gökte ve yerde söylenen her sözü bilir: O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir." Hayır; "Bunlar karmakarışık düşler" dediler. Hayır; "Onu kendisi uydurdu" dediler. Hayır; "O bir şairdir! Önceki elçilerin gönderildiği gibi bize bir âyet getirsin" dediler. Onlardan önce yok ettiğimiz hiçbir kasaba halkı iman etmemişti; şimdi bunlar mı iman edecekler? (Ey Peygamber) Senden önce de kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını göndermedik — bilmiyorsanız Öğüt ehline sorun — onlara yemek yemeyen bedenler vermedik; onlar ölümsüz de değillerdi. Sonra onlara verdiğimiz sözü yerine getirdik: onları ve dilediklerimizi kurtardık; haddi aşanları ise yok ettik. (1–9)

Size, içinde öğüdünüz bulunan bir Kitap indirdik. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? Zulmetmekte olan nice kasabayı kırıp geçirdik ve ardından başka bir topluluk var ettik! Azabımızı hissettiklerinde oradan kaçmaya başladılar. "Kaçmayın! İçinde bulunduğunuz refaha ve yurtlarınıza dönün; belki sorguya çekilirsiniz." Dediler ki: "Vay hâlimize! Biz gerçekten zalimlerdik." Biz onları biçilmiş ekin gibi, sönmüş ve hareketsiz kılıncaya kadar bu haykırışları sürüp gitti. (10–15)

Biz göğü, yeri ve ikisi arasındakileri oyun olsun diye yaratmadık. Bir eğlence edinmek isteseydik — eğer bunu yapacak olsaydık — onu kendi katımızdan edinirdik. Hayır; Biz hakkı batılın üzerine fırlatırız; o da onun beynini parçalar; bir de bakarsın, batıl yok olup gitmiş. Allah'a yakıştırdığınız şeyler yüzünden vay hâlinize! Göklerde ve yerde kim varsa O'nundur. O'nun katında olanlar, O'na kulluk etmekten büyüklenmezler ve yorulmazlar; gece gündüz O'nu tesbih ederler, hiç ara vermezler. (16–20)

Yoksa onlar yeryüzünden, ölüleri diriltebilecek tanrılar mı edindiler? Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka tanrılar olsaydı, ikisi de kesinlikle bozulup giderdi. Arş'ın Rabbi olan Allah, onların ileri sürdüklerinden uzaktır, yücedir.[20] O, yaptığından sorguya çekilmez;

[20] Evrenimizdeki düzen, tevhide, yani yalnızca tek bir İlahî İrade'ye işaret eder.
İlahî Birliğin Mimarisi: Kur'an'ın Tevhid Anlayışı Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir – Yüce Kur'an ve Bilim
İlahî Birlik, Kozmik Düzen ve Yaratılışın Dil Bilgisi: Kur'an 21:22, 23:91 ve 17:41–44 Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir – Yüce Kur'an ve Bilim

onlar ise sorguya çekileceklerdir. Yoksa O'ndan başka tanrılar mı edindiler? De ki: "Delilinizi getirin. İşte benimle birlikte olanların Öğüt'ü ve benden öncekilerin Öğüt'ü." Fakat onların çoğu gerçeği bilmez; bu yüzden yüz çevirirler. Senden önce hiçbir elçi göndermedik ki ona, "Benden başka tanrı yoktur; öyleyse Bana kulluk edin" diye vahyetmiş olmayalım. "Rahmân çocuk edindi" dediler. O, bundan yücedir! Hayır; onlar şerefli kılınmış kullardır; O konuşmadan konuşmazlar ve O'nun buyruğuyla hareket ederler. O, onların önlerindekini de arkalarındakini de bilir; onlar ancak O'nun hoşnut olduğu kimselere şefaat ederler ve O'nun heybetinden titrerler. Onlardan kim "Ben O'ndan başka bir tanrıyım" derse, onu cehennemle cezalandırırız: zalimleri işte böyle cezalandırırız. (21–29)

Hakikati inkâr edenler, göklerle yerin bir zamanlar bitişik tek bir kütle olduğunu, Bizim onları birbirinden ayırdığımızı ve her canlı şeyi sudan yarattığımızı görmediler mi? Hâlâ iman etmeyecekler mi?[21] Onları sarsmasın diye yeryüzüne sağlam dağlar yerleştirdik; yollarını bulsunlar diye orada geniş geçitler, yollar açtık. Göğü de korunmuş bir tavan yaptık; onlar ise onun âyetlerinden yüz çeviriyorlar.[22] Geceyi ve gündüzü, güneşi ve ayı yaratan O'dur; her biri bir yörüngede yüzüp gitmektedir.[23] (30–33)

(Ey Peygamber) Senden önce de hiçbir insana ölümsüzlük vermedik: şimdi sen ölürsen, onlar ebedî mi kalacaklar? Her can ölümü tadacaktır. Sizi bir sınama olarak kötülükle ve iyilikle deniyoruz; siz Bize döndürüleceksiniz. Hakikati inkâr edenler seni gördüklerinde seni yalnızca alaya alırlar: "Tanrılarınızı diline dolayan bu mu?" Oysa onlar, Rahmân'ın anılmasını inkâr edenlerin ta kendileridir. (34–36)

İnsan aceleci yaratılmıştır. Size âyetlerimi göstereceğim; öyleyse Benden onları acele istemeyin. "Doğru söylüyorsanız, bu vaat ne zaman gerçekleşecek?" diyorlar. Hakikati inkâr edenler, ateşi yüzlerinden ve sırtlarından savamayacakları ve hiçbir yardım göremeyecekleri zamanı keşke bilselerdi! Hayır; o, kendilerine ansızın gelecek ve onları şaşkına çevirecek; artık ne onu geri çevirebilecekler ne de kendilerine süre verilecektir. (37–40)

Senden önce de elçilerle alay edilmişti; ama onlarla eğlenenleri, alay edip durdukları şey çepeçevre kuşatıverdi. De ki: "Gece ve gündüz sizi Rahmân'dan kim koruyabilir?" Yine de

[21] Hz. Muhammed bu derin bilimsel gerçeği tesadüfen öğrenmiş olamaz. Bu âyet, daha pek çokları gibi, her şeyi bilen bir kaynağa işaret eder. Bu konu 24:45 ve 25:54 âyetlerinde de geçer.
[22] **Yüce Kur'an: 'Göğü iyi korunmuş bir tavan kıldık'**

[23] **Yüce Kur'an 21:30–33 – Bilimsel ve Teolojik Değerlendirmeler – 5 Dakikada**
Kur'an'da Göksel Âyetler: Manevi ve Bilimsel Bir Tefekkür

onlar Rablerini anmaktan yüz çeviriyorlar. Yoksa onların, kendilerini Bize karşı savunacak tanrıları mı var? Onlar kendilerine bile yardım edemezler; Bizden bir koruma da göremezler. Hayır; Biz bunları ve atalarını yararlandırdık; öyle ki ömürleri uzadıkça uzadı. Görmüyorlar mı ki Biz yeryüzüne geliyor, onu uçlarından eksiltiyoruz? O hâlde üstün gelenler onlar mı? De ki: "Ben sizi yalnızca vahiyle uyarıyorum." Fakat sağırlar, uyarıldıklarında çağrıyı işitmezler. Rabbinin azabından bir esinti onlara dokunsa, kesinlikle "Vay hâlimize! Biz gerçekten zalimlerdik" derler. Kıyamet günü için adalet terazilerini kuracağız; hiç kimseye en küçük bir haksızlık edilmeyecek. Bir hardal tanesi ağırlığınca bile olsa onu getiririz; hesap görenler olarak Biz yeteriz. (41–47)

Musa'ya ve Harun'a, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir ışık ve öğüt olan Furkan'ı verdik: onlar ki görmedikleri hâlde Rablerinden korkar ve o Saat'ten dolayı ürperirler. Bu da indirdiğimiz mübarek bir Öğüt'tür. Şimdi siz onu inkâr mı ediyorsunuz? Daha önce de İbrahim'e doğruyu bulma yeteneğini vermiştik; Biz onu iyi tanıyorduk. Hani o, babasına ve kavmine, "Şu başından ayrılmadığınız heykeller de nedir?" demişti. Onlar, "Biz atalarımızı bunlara taparken bulduk" dediler. O, "Öyleyse siz de atalarınız da apaçık bir sapıklık içindeymişsiniz" dedi. Dediler ki: "Sen bize gerçeği mi getirdin, yoksa oyun mu oynuyorsun?" O dedi ki: "Hayır; sizin Rabbiniz, göklerin ve yerin Rabbidir; onları O var etmiştir ve ben buna şahitlik edenlerdenim. Allah'a andolsun ki siz arkanızı dönüp gittikten sonra putlarınıza bir tuzak kuracağım." Derken onları paramparça etti; yalnız en büyüklerini bıraktı ki ona başvursunlar. Dediler ki: "Tanrılarımıza bunu kim yaptı? O gerçekten zalimlerden biri." Bazıları, "Onları diline dolayan bir genç duyduk; kendisine İbrahim deniyor" dediler. "Öyleyse onu insanların gözü önüne getirin ki şahit olsunlar" dediler. "Ey İbrahim! Tanrılarımıza bunu sen mi yaptın?" dediler. O dedi ki: "Hayır; onu şu büyükleri yapmıştır. Konuşabiliyorlarsa onlara sorun!" Bunun üzerine kendi vicdanlarına döndüler ve "Asıl zalim olan sizsiniz" dediler. Sonra yine eski kafalarına döndüler: "Bunların konuşmadığını sen de çok iyi biliyorsun." İbrahim dedi ki: "Öyleyse Allah'ı bırakıp size ne bir fayda ne de bir zarar verebilen şeylere mi kulluk ediyorsunuz? Yazıklar olsun size de Allah'ı bırakıp kulluk ettiklerinize de! Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?" Dediler ki: "Bir şey yapacaksanız, onu yakın ve tanrılarınıza yardım edin!" Biz de dedik ki: "Ey ateş! İbrahim için serinlik ve esenlik ol." Ona bir tuzak kurmak istediler; Biz de onları en çok hüsrana uğrayanlar kıldık. Onu ve Lut'u kurtarıp, bütün toplumlar için bereketlendirdiğimiz toprağa ulaştırdık. Ona İshak'ı, üstüne bir bağış olarak da Yakup'u verdik; her birini iyi kimseler yaptık. Onları buyruğumuzla yol gösteren önderler kıldık; onlara hayırlı işler yapmayı, namaz kılmayı ve zekât vermeyi vahyettik. Onlar yalnız Bize kulluk eden kimselerdi. Lut'a da hüküm ve bilgi verdik ve onu çirkin işler yapan

kasabadan kurtardık; onlar gerçekten yoldan çıkmış kötü bir topluluktu. Onu rahmetimize kabul ettik; o, iyilerdendi. (48–75)

Nuh'u da an: hani o, daha önce yalvarmıştı; Biz de duasını kabul ettik, onu ve ailesini o büyük sıkıntıdan kurtardık. Âyetlerimizi yalanlayan topluluğa karşı ona yardım ettik; onlar kötü bir topluluktu; Biz de onların hepsini suda boğduk. (76–77)

Davut'u ve Süleyman'ı da an: hani bir topluluğun koyunlarının geceleyin içine dağıldığı ekin hakkında hüküm veriyorlardı — Biz onların hükmüne şahittik. O meseleyi Süleyman'a kavrattık; her birine hüküm ve bilgi verdik. Dağları ve kuşları, Davut ile birlikte tesbih etsinler diye buyruk altına aldık: bunu yapan Bizdik. Savaşlarınızda sizi korusun diye ona sizin için zırh yapmayı öğrettik. Peki, siz şükrediyor musunuz? Süleyman'ın buyruğuna da şiddetli esen rüzgârı verdik; onun emriyle, bereketlendirdiğimiz toprağa doğru eserdi — Biz her şeyi bilenleriz — şeytanlardan, onun için dalgıçlık yapan ve bundan başka işler de görenleri de; onları gözetleyen de Bizdik. (78–82)

Eyyüp'ü de an: hani o, Rabbine "Bana bu dert dokundu; Sen ise merhamet edenlerin en merhametlisisin" diye yalvarmıştı. Biz de duasını kabul ettik, kendisindeki derdi giderdik; katımızdan bir rahmet ve kulluk edenler için bir öğüt olarak ona ailesini ve onlarla birlikte bir o kadarını daha verdik. İsmail'i, İdris'i ve Zülkifl'i de an: her biri sabredenlerdendi. Onları rahmetimize kabul ettik; onlar iyilerdendi. Balık sahibini de an: hani o, öfkelenerek çekip gitmişti; kendisini sıkıştırmayacağımızı sanmıştı. Sonra karanlıklar içinde, "Senden başka tanrı yoktur; Seni tenzih ederim! Ben gerçekten zalimlerden oldum" diye yalvardı. Biz de duasını kabul ettik ve onu kederden kurtardık: müminleri işte böyle kurtarırız. Zekeriya'yı da an: hani o, Rabbine "Rabbim! Beni mirasçısız, tek başıma bırakma; Sen mirasçıların en hayırlısısın" diye yalvarmıştı. Biz de duasını kabul ettik, ona Yahya'yı bağışladık ve eşini kendisi için çocuk doğurabilecek duruma getirdik. Onların hepsi hayırlı işlere koşar, umarak ve korkarak Bize yalvarırlardı; Bize karşı gönülden boyun eğerlerdi. İffetini koruyan o kadını da an: ona ruhumuzdan üfledik; onu ve oğlunu bütün âlemler için bir âyet kıldık. (83–91)

Şüphesiz sizin bu ümmetiniz tek bir ümmettir; Ben de sizin Rabbinizim; öyleyse Bana kulluk edin. Fakat onlar işlerini kendi aralarında parça parça ettiler; hepsi Bize dönecektir. Kim mümin olarak salih ameller işlerse, onun çabası karşılıksız bırakılmaz: Biz onu kendisi için yazmaktayız. Yok ettiğimiz bir kasaba için şu yasaktır: halkı geri dönmez. Nihayet Ye'cûc ve Me'cûc'ün önü açıldığında ve onlar her tepeden akın ettiklerinde, gerçek vaat de yaklaşmış olur; işte o zaman hakikati inkâr edenlerin gözleri

donup kalır: "Vay hâlimize! Biz bundan habersizdik; hayır, biz gerçekten zalimlerdik." Siz de Allah'ı bırakıp kulluk ettikleriniz de cehennemin yakıtısınız: siz oraya gireceksiniz. Eğer bunlar tanrı olsalardı oraya girmezlerdi; oysa hepsi orada ebedî kalacaklardır. Orada onların payına inlemek düşer; orada hiçbir şey de işitmezler. (92–100)

Katımızdan kendileri için daha önce en güzel karşılık takdir edilmiş olanlara gelince, onlar ondan uzak tutulacaklar; onun hışırtısını bile duymayacaklar ve canlarının çektiği şeyler içinde ebedî kalacaklardır. O en büyük korku onları üzmeyecek; melekler de onları şöyle karşılayacaklar: "İşte bu, size vadedilmiş olan gününüzdür." O gün göğü, yazılı kâğıt tomarının dürülmesi gibi düreceğiz. İlk yaratmaya nasıl başladıysak onu yine öyle tekrarlayacağız: bu, üzerimize aldığımız bir vaattir. Biz bunu kesinlikle yapacağız. (101–104)

Öğüt'ten sonra Zebur'da da şunu yazdık: yeryüzüne iyi kullarım mirasçı olacaktır. Şüphesiz bunda kulluk eden bir topluluk için bir bildiri vardır. (Ey Peygamber) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. De ki: "Bana yalnızca, Tanrınızın tek bir Tanrı olduğu vahyediliyor. Artık O'na teslim oluyor musunuz?" Yüz çevirirlerse de ki: "Ben hepinize aynı şekilde duyurdum; size vadedilenin yakın mı uzak mı olduğunu bilmiyorum. O, açıktan söylenen sözü de bilir, gizlediklerinizi de bilir. Bilmiyorum; belki bu, sizin için bir sınama ve bir süreye kadar bir geçimliktir." O dedi ki: "Rabbim! Hak ile hüküm ver. Rabbimiz, sizin O'na yakıştırdıklarınıza karşı yardımına sığınılan Rahmân'dır." (105–112)

22. Hac (Al-Ḥajj)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının: o Saat'in sarsıntısı gerçekten büyük bir şeydir. Onu gördüğünüz gün, her emziren kadın emzirdiğini unutacak, her gebe kadın yükünü düşürecek; insanları sarhoş gibi göreceksin; oysa sarhoş değillerdir — fakat Allah'ın azabı çok çetindir. İnsanlardan öylesi de vardır ki bilgisi olmadan Allah hakkında tartışır ve her inatçı şeytana uyar. O şeytan hakkında şu yazılmıştır: kim onu dost edinirse, o kendisini saptırır ve alevli ateşin azabına götürür. (1–4)

Ey insanlar! Yeniden dirilişten şüphe içindeyseniz, bilin ki Biz sizi topraktan, sonra bir damla sıvıdan, sonra asılıp tutunan bir şeyden, sonra da biçimi belli belirsiz bir et parçasından yarattık ki size gerçeği açıklayalım. Dilediğimizi, belirlenmiş bir süreye kadar rahimlerde tutarız; sonra sizi bebek olarak çıkarırız; sonra güçlü çağınıza eresiniz diye sizi büyütürüz. İçinizden kimi vefat ettirilir; kimi de, bildikten sonra hiçbir şey bilmez olsun diye ömrün en düşkün çağına geri döndürülür. Yeryüzünü de kupkuru görürsün; fakat üzerine suyu indirdiğimizde kıpırdar, kabarır ve her türden gönül açıcı bitki bitirir. Bu böyledir; çünkü Allah, hakkın ta kendisidir: O, ölüleri diriltir ve O, her şeye gücü yetendir. O Saat de gelecektir; onda hiç şüphe yoktur; Allah kabirlerde olanları da diriltecektir. İnsanlardan öylesi de vardır ki bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışır; başkalarını Allah'ın yolundan saptırmak için kibirle yan çizer. Onun için dünyada rezillik vardır; kıyamet günü de ona yakıcı ateşin azabını tattıracağız: “Bu, kendi ellerinin önceden gönderdiklerinin karşılığıdır; Allah kullarına asla haksızlık etmez.” (5–10)

İnsanlardan öylesi de vardır ki Allah'a bir uçurumun kıyısındaymış gibi kulluk eder: kendisine bir iyilik dokunursa onunla yatışır; başına bir sınama gelirse yüzüstü dönüverir. O, dünyayı da ahireti de kaybetmiştir — apaçık hüsran işte budur. Allah'ı bırakıp kendisine ne zarar ne de fayda verebilen şeye yalvarır — derin sapıklık işte budur. Zararı faydasından daha yakın olana yalvarır: o ne kötü bir dost, ne kötü bir arkadaştır! Allah, iman edip salih ameller işleyenleri altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. Allah dilediğini yapar. Kim Allah'ın, Peygamber'e dünyada ve ahirette yardım etmeyeceğini sanıyorsa, göğe doğru bir ip uzatsın, sonra kendini koparsın da baksın: bu hilesi, onu öfkelendiren şeyi giderecek mi? İşte böylece onu apaçık âyetler olarak indirdik; Allah dilediğini doğru yola iletir. (11–16)

İman edenler, Yahudiler, Sâbiîler, Hıristiyanlar, Mecusiler ve Allah'a ortak koşanlara gelince, Allah kıyamet günü aralarında hükmünü verecektir. Allah her şeye şahittir. Görmüyor musun ki göklerde olanlar, yerde olanlar, güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ve insanlardan birçoğu Allah'a secde ediyor? Birçoğuna da azap hak olmuştur. Allah kimi alçaltırsa, onu yüceltecek hiç kimse yoktur. Allah dilediğini yapar. Şunlar, Rableri hakkında çekişen iki hasım gruptur. Hakikati inkâr edenler için ateşten giysiler biçilmiştir; başlarının üzerinden kaynar su dökülecek; onunla karınlarında olanlar da derileri de eritilecek. Onlar için bir de demirden kamçılar vardır. Duydukları sıkıntıdan dolayı oradan her çıkmak istediklerinde yine oraya geri çevrilecekler: "Tadın yakıcı ateşin azabını!" Allah, iman edip salih ameller işleyenleri ise altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacaktır; orada altın bileziklerle ve incilerle süslenecekler; oradaki giysileri de ipektir. Onlar sözün güzeline iletilmiş ve övgüye lâyık olanın yoluna iletilmişlerdir. (17–24)

Hakikati inkâr edenlere, başkalarını Allah'ın yolundan ve — orada oturan olsun, uzaktan gelen olsun — bütün insanlar için eşit kıldığımız Mescid-i Haram'dan alıkoyanlara ve orada zulmederek eğri yola sapmak isteyenlere gelince, onlara elem verici bir azap tattıracağız. Hani İbrahim'e o Ev'in yerini hazırlamıştık: "Bana hiçbir şeyi ortak koşma; Evimi, onu tavaf edenler, namaza duranlar, rükû ve secde edenler için tertemiz tut. İnsanlar arasında haccı duyur: yaya olarak ve her uzak yoldan gelen yorgun develer üzerinde sana gelsinler. Kendilerine ait birtakım yararlara tanık olsunlar ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği davarlar üzerine belirli günlerde O'nun adını ansınlar.[24] Onlardan yiyin, yoksulu da doyurun. Sonra kirlerini gidersinler, adaklarını yerine getirsinler ve o Eski Ev'i tavaf etsinler." İşte böyle. Kim Allah'ın dokunulmaz kıldığı şeylere saygı gösterirse, bu, Rabbinin katında kendisi için daha hayırlıdır. Size haram olduğu okunanlar dışında, davarlar size helâl kılınmıştır. Öyleyse putların pisliğinden kaçının; yalan sözden de kaçının. Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmaksızın, içtenlikle yalnız O'na yönelin. Kim Allah'a ortak koşarsa, sanki gökten düşmüş de kuşlar onu kapmış ya da rüzgâr onu uzak bir yere sürükleyip atmış gibidir. İşte böyle. Kim Allah'ın nişanelerine saygı gösterirse, şüphesiz bu, kalplerin Allah'a karşı gelmekten sakınmasındandır. Kurbanlık hayvanlarda sizin için belirlenmiş bir süreye kadar yararlar vardır; sonra onların kurban edilecekleri yer o Eski Ev'in yanındadır. Her ümmet için bir kurban ibadeti belirledik ki Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği davarlar üzerine O'nun adını ansınlar. Sizin Tanrınız tek bir Tanrı'dır; öyleyse yalnız O'na teslim olun. Alçak gönüllü

[24] Her yıl yapılan haccın, yani Mekke'ye yapılan ziyaretin başarıya ulaşacağı, İsa'nın çağından 1800 yıl önce İbrahim'e haber verilmişti.

olanları müjdele: onlar ki Allah anıldığında kalpleri ürperir, başlarına gelene sabreder, namazı kılar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan harcarlar. (25–35)

Kurbanlık develeri de sizin için Allah'ın nişanelerinden kıldık; onlarda sizin için hayır vardır. Onlar saf saf dururken üzerlerine Allah'ın adını anın; yanları üzerine düştüklerinde ise onlardan yiyin; kanaat edeni de isteyeni de doyurun. Şükredesiniz diye onları işte böyle sizin hizmetinize verdik. Onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır; O'na ulaşan, sizin O'na karşı gelmekten sakınmanızdır. Sizi doğru yola ilettiği için Allah'ı yüceltesiniz diye onları işte böyle sizin hizmetinize verdi.[25] İyilik edenleri müjdele. Allah, iman edenleri savunur; Allah hiçbir hain nankörü sevmez. Kendilerine savaş açılanlara, zulme uğramış olmaları sebebiyle savaşma izni verildi — Allah onlara yardım etmeye elbette gücü yetendir — onlar ki yalnızca "Rabbimiz Allah'tır" demeleri yüzünden haksız yere yurtlarından çıkarıldılar. Allah insanların bir kısmını bir kısmıyla savmasaydı, içlerinde Allah'ın adı çokça anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler kesinlikle yıkılıp giderdi. Allah, kendisine yardım edenlere mutlaka yardım edecektir: Allah kuvvetlidir, güçlüdür. Onlar öyle kimselerdir ki kendilerini yeryüzünde yerleştirirsek namazı kılar, zekâtı verir, iyiliği emreder ve kötülükten alıkoyarlar. Bütün işlerin sonu Allah'a aittir. (36–41)

(Ey Peygamber) Seni yalanlıyorlarsa, onlardan önce Nuh kavmi, Âd ve Semûd da yalanlamıştı; İbrahim'in kavmi ve Lut'un kavmi de, Medyen halkı da. Musa da yalanlanmıştı. Ben inkârcılara süre verdim; sonra onları yakaladım — Benim onları reddedişim nasılmış! Zulmetmekte olan nice kasabayı yok ettik; şimdi çatıları üzerine çökmüş duruyor. Nice terk edilmiş kuyu, nice yüksek köşk! Yeryüzünde dolaşmadılar mı ki kendileriyle anlayacakları kalpleri ya da işitecekleri kulakları olsun? Çünkü gözler kör olmaz; fakat göğüslerdeki kalpler kör olur. (42–46)

Senden azabı acele istiyorlar; oysa Allah sözünden asla dönmez. Rabbinin katında bir gün, sizin saydığınız bin yıl gibidir.[26] Zulmetmekte olan nice kasabaya süre verdim; sonra onu yakaladım! Dönüş yalnız Banadır. (47–48)

De ki: "Ey insanlar! Ben sizin için yalnızca apaçık bir uyarıcıyım." İman edip salih ameller işleyenler için bağışlanma ve cömertçe verilmiş bir rızık vardır. Âyetlerimizi etkisiz kılmak için çabalayıp duranlar ise alevli ateş halkıdır. Senden önce hiçbir elçi ve hiçbir peygamber göndermedik ki o, okuduğunda şeytan onun okuduğuna bir şey karıştırmaya

[25] Şu kısa sûrenin bazı âyetleriyle birlikte okunmalıdır: Küçük İyilikler (Mâûn).
[26] Bu ve benzeri âyetler bize zamanın göreliliği kavramını sunar; bu kavram bilimsel dille Albert Einstein'ın görelilik kuramlarıyla ortaya konulmuştur.

kalkışmamış olsun. Fakat Allah, şeytanın karıştırdığını giderir; sonra Allah âyetlerini sağlamlaştırır — Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir — böylece şeytanın karıştırdığını, kalplerinde hastalık olanlar ve kalpleri katılaşmış olanlar için bir sınama kılar — zalimler gerçekten derin bir ayrılık içindedirler — ve kendilerine bilgi verilenler onun Rabbinden gelen gerçek olduğunu bilsinler, ona iman etsinler ve kalpleri O'na içtenlikle boyun eğsin. Şüphesiz Allah, iman edenleri dosdoğru bir yola iletir. Hakikati inkâr edenler ise, o Saat kendilerine ansızın gelip çatıncaya ya da hiçbir hayrı olmayan bir günün azabı kendilerine gelinceye kadar onun hakkında şüphe içinde kalmayı sürdüreceklerdir. O gün hükümranlık Allah'ındır; aralarında O hüküm verecektir. İman edip salih ameller işleyenler nimet cennetlerindedir; hakikati inkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlar için ise alçaltıcı bir azap vardır. (49–57)

Allah yolunda hicret edip sonra öldürülen ya da ölenleri Allah mutlaka güzel bir rızıkla rızıklandıracaktır: şüphesiz Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır. Onları mutlaka hoşnut olacakları bir yere koyacaktır. Allah her şeyi bilendir, halîmdir. İşte böyle. Kim kendisine yapılan haksızlığın dengiyle karşılık verir de sonra yine haksızlığa uğrarsa, Allah ona mutlaka yardım edecektir. Allah çok affedendir, çok bağışlayandır. Bu böyledir; çünkü Allah geceyi gündüze katar, gündüzü de geceye katar ve Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir. Bu böyledir; çünkü Allah, hakkın ta kendisidir; O'nu bırakıp yalvardıkları ise batıldır. Allah çok yücedir, çok büyüktür. (58–62)

Görmüyor musun ki Allah gökten su indiriyor da yeryüzü yemyeşil oluyor? Allah lütuf sahibidir, her şeyden haberdardır. Göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi O'nundur; Allah gerçekten hiçbir şeye muhtaç değildir, her türlü övgüye lâyıktır. Görmüyor musun ki Allah, yeryüzünde olanların hepsini ve buyruğuyla denizde yüzen gemileri sizin hizmetinize vermiştir? İzni olmadıkça yerin üzerine düşmesin diye göğü de O tutmaktadır.[27] Allah insanlara karşı çok şefkatlidir, çok merhametlidir. Size hayat veren, sonra sizi öldürecek, sonra yine diriltecek olan O'dur. Doğrusu insan çok nankördür. (63–66)

Her ümmet için, uyguladıkları bir ibadet yolu belirledik; öyleyse bu konuda seninle çekişmesinler. Sen insanları Rabbine çağır: şüphesiz sen dosdoğru bir yol üzerindesin. Seninle tartışırlarsa de ki: "Yaptıklarınızı Allah daha iyi bilir. Allah, ayrılığa düştüğünüz konularda kıyamet günü aranızda hükmünü verecektir." Bilmez misin ki Allah gökte ve yerde olan her şeyi bilir? Bunların hepsi bir Kitap'tadır; bu, Allah için kolaydır. (67–70)

[27] Allah, gezegenimize çarpan göktaşlarını en aza indirecek bir düzenek sağlamıştır.

Yine de onlar, Allah'ı bırakıp, O'nun hakkında hiçbir delil indirmediği ve kendilerinin de hakkında hiçbir bilgileri bulunmayan şeylere kulluk ediyorlar. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur. Âyetlerimiz onlara apaçık olarak okunduğunda, hakikati inkâr edenlerin yüzlerinde inkârı görürsün: âyetlerimizi kendilerine okuyanların neredeyse üzerlerine saldıracaklar. De ki: "Size bundan daha kötüsünü haber vereyim mi? Ateş! Allah onu hakikati inkâr edenlere vadetmiştir — ne kötü varış yeridir orası!" Ey insanlar! Bir örnek veriliyor; onu dinleyin: Allah'ı bırakıp yalvardıklarınız, hepsi bunun için bir araya gelse bile, bir sinek dahi yaratamazlar. Sinek onlardan bir şey kapsa, onu ondan geri alamazlar. İsteyen de âciz, istenen de! Onlar Allah'ı gereği gibi tanıyamadılar. Şüphesiz Allah kuvvetlidir, güçlüdür. (71–74)

Allah, meleklerden de insanlardan da elçiler seçer. Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir. O, onların önlerindekini de arkalarındakini de bilir; bütün işler de Allah'a döndürülür. Ey iman edenler! Rükû edin, secde edin, Rabbinize kulluk edin ve hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz. Allah uğrunda, O'na yaraşır biçimde cihad edin. O sizi seçti ve dinde üzerinize hiçbir güçlük yüklemedi — atanız İbrahim'in inancı. Elçi size şahit olsun, siz de insanlara şahit olasınız diye O, hem daha önce hem de bu vahiyde size "Allah'a teslim olanlar" adını verdi. Öyleyse namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a sımsıkı tutunun: O sizin dostunuzdur — O ne güzel dost, ne güzel yardımcıdır! (75–78)

23. Müminler (Al-Mu’minūn)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Müminler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir: onlar ki namazlarında gönülden boyun eğerler; boş sözlerden yüz çevirirler; zekâtı vermek için çalışırlar; iffetlerini korurlar — yalnız eşleri ve cariyeleri başka; bunlardan dolayı kınanmazlar; fakat kim bunun ötesini ararsa, işte haddi aşanlar onlardır — emanetlerine ve verdikleri sözlere bağlı kalırlar ve namazlarını titizlikle korurlar. İşte mirasçılar onlardır; Firdevs'e mirasçı olacaklar ve orada ebedî kalacaklardır. (1–11)

Biz insanı süzülmüş bir çamur özünden yarattık; sonra onu bir damla sıvı olarak sağlam bir yere yerleştirdik; sonra o damlayı asılıp tutunan bir şeye, o asılıp tutunan şeyi bir et parçasına, o et parçasını kemiklere çevirdik ve kemiklere et giydirdik; sonra onu bambaşka bir yaratılışla var ettik. Yaratanların en güzeli olan Allah ne yücedir! Sonra bunun ardından siz mutlaka öleceksiniz; sonra kıyamet günü mutlaka diriltileceksiniz. (12–16)

Üstünüzde yedi yol yarattık; Biz yaratılanlardan asla habersiz değiliz. Gökten belli bir ölçüyle su indirdik ve onu yeryüzünde durdurduk; onu gidermeye de elbette gücümüz yeter. Onunla sizin için hurma ve üzüm bahçeleri yetiştirdik; onlarda sizin için pek çok meyve vardır ve onlardan yersiniz. Sina Dağı'nda yetişen, yağ ve yiyenler için katık veren bir ağaç da yetiştirdik. Davarlarda da sizin için kesinlikle bir ibret vardır: onların karınlarındakinden size içiririz; onlarda sizin için daha birçok yarar vardır; onlardan yersiniz de. Onların üzerinde de gemilerin üzerinde de taşınırsınız. (17–22)

Nuh'u kavmine gönderdik. O dedi ki: “Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Hâlâ O'na karşı gelmekten sakınmayacak mısınız?” Kavminin hakikati inkâr eden ileri gelenleri dediler ki: “Bu, yalnızca sizin gibi bir insandır; size üstünlük taslamak istiyor. Allah dileseydi melekler indirirdi. Biz önceki atalarımızdan böyle bir şey işitmedik. O, yalnızca kendisinde delilik bulunan bir adamdır; onu bir süre gözetleyin.” Nuh, “Rabbim! Beni yalanlamalarına karşılık bana yardım et” dedi. Biz de ona şöyle vahyettik: “Gözlerimizin önünde ve vahyimizle gemiyi yap. Buyruğumuz gelip de tandır kaynayınca, her türden birer çifti ve haklarında daha önce hüküm verilmiş olanlar dışında aileni gemiye al; zulmedenler hakkında Bana başvurma: onlar suda boğulacaklardır. Sen ve beraberindekiler gemiye yerleştiğinizde de ki: ‘Bizi zalimler topluluğundan kurtaran Allah'a övgüler olsun.’ Ve de ki: ‘Rabbim! Beni bereketli bir yere indir: Sen konuk edenlerin en hayırlısısın.’” Şüphesiz bunda âyetler vardır; Biz insanları mutlaka sınarız. (23–30)

Sonra onların ardından başka bir nesil var ettik ve kendi içlerinden onlara bir elçi gönderdik: "Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. Hâlâ O'na karşı gelmekten sakınmayacak mısınız?" Kavminin, hakikati inkâr eden, ahirete kavuşmayı yalanlayan ve dünya hayatında kendilerine refah verdiğimiz ileri gelenleri dediler ki: "Bu, yalnızca sizin gibi bir insandır: sizin yediğinizden yer, sizin içtiğinizden içer. Kendiniz gibi bir insana itaat ederseniz, o zaman kesinlikle hüsrana uğrarsınız. O size, öldüğünüz ve toprak ve kemik olduğunuz zaman yeniden çıkarılacağınızı mı vadediyor? Size vadedilen şey ne kadar da uzak, ne kadar da uzak! Hayat, yalnızca bu dünya hayatımızdan ibarettir: ölürüz ve yaşarız; biz yeniden diriltilecek değiliz. O, yalnızca Allah'a karşı yalan uyduran bir adamdır; biz ona inanacak değiliz." O, "Rabbim! Beni yalanlamalarına karşılık bana yardım et" dedi. Allah, "Çok geçmeden mutlaka pişman olacaklar" dedi. Derken o korkunç ses onları hak ettikleri biçimde yakaladı; onları sel artığı çerçöpe çevirdik. Zalimler topluluğu yok olup gitsin! Sonra onların ardından başka nesiller var ettik. Hiçbir topluluk süresini ne öne alabilir ne de erteleyebilir. Sonra elçilerimizi birbiri ardınca gönderdik. Hangi topluluğa elçisi geldiyse onu yalanladılar; Biz de onları birbirinin ardı sıra yok ettik ve onları dillerde dolaşan birer hikâye yaptık. İman etmeyen topluluk yok olup gitsin! (31–44)

Sonra Musa'yı ve kardeşi Harun'u âyetlerimizle ve apaçık bir yetkiyle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik; fakat büyüklük tasladılar; onlar kibirli bir topluluktu. Dediler ki: "Kavimleri bize kölelik ederken, bizim gibi iki insana mı inanacağız?" Böylece ikisini de yalanladılar ve yok edilenlerden oldular. Doğru yolu bulsunlar diye Musa'ya Kitab'ı verdik. Meryem oğlunu ve annesini de bir âyet kıldık; onları, yerleşmeye elverişli ve akarsuyu bulunan yüksekçe bir yerde barındırdık. (45–50)

"Ey elçiler! Temiz şeylerden yiyin ve salih ameller işleyin: Ben yaptıklarınızı çok iyi bilirim. Şüphesiz sizin bu ümmetiniz tek bir ümmettir; Ben de sizin Rabbinizim; öyleyse Bana karşı gelmekten sakının." Fakat onlar işlerini kendi aralarında parça parça edip gruplara ayrıldılar; her grup kendi yanındakiyle sevinip durmaktadır. Sen onları bir süreye kadar şaşkınlıkları içinde bırak. Onlar, kendilerine bol bol verdiğimiz mallar ve oğullarla hayırlarına koştuğumuzu mu sanıyorlar? Hayır; farkında değiller. Rablerinin heybetinden titreyenler, Rablerinin âyetlerine iman edenler, Rablerine hiçbir şeyi ortak koşmayanlar ve Rablerine dönecekleri düşüncesiyle kalpleri ürpererek verdiklerini verenler var ya, işte hayırlara koşanlar ve o hayırlarda öne geçenler onlardır. Biz hiç kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyiz. Katımızda gerçeği söyleyen bir Kitap vardır; onlara haksızlık edilmez. Fakat onların kalpleri bu konuda bir şaşkınlık içindedir; bunun dışında, yapıp durdukları başka işleri de vardır. Nihayet refah içinde şımaranlarını azapla yakaladığımızda feryat edip yardım isterler. "Bugün feryat etmeyin! Bizden hiçbir

yardım göremeyeceksiniz. Âyetlerim size okunurdu; siz ise ökçeleriniz üzerinde geri dönerdiniz; ona karşı büyüklük taslar, geceleri toplanıp hezeyanlar savururdunuz." (51–67)

Onlar bu söz üzerinde hiç düşünmediler mi? Yoksa kendilerine, önceki atalarına gelmemiş bir şey mi geldi? Yoksa Elçilerini tanımadılar da bu yüzden mi onu reddediyorlar? Yoksa "Onda delilik var" mı diyorlar? Hayır; o, kendilerine gerçeği getirdi; fakat onların çoğu gerçekten hoşlanmıyor. Eğer gerçek onların arzularına uysaydı, gökler, yer ve bunlarda bulunan herkes bozulup giderdi. Hayır; Biz onlara Öğütlerini getirdik; onlar ise Öğütlerinden yüz çeviriyorlar. Yoksa sen onlardan bir karşılık mı istiyorsun? Rabbinin vereceği karşılık daha hayırlıdır; O, rızık verenlerin en hayırlısıdır. Şüphesiz sen onları dosdoğru bir yola çağırıyorsun; ahirete inanmayanlar ise o yoldan sapıyorlar. Onlara merhamet edip başlarındaki sıkıntıyı gidersek bile, yine azgınlıkları içinde bocalayarak direnirlerdi. Biz onları azapla yakalamıştık; yine de Rablerine boyun eğmediler ve yalvarıp yakarmıyorlar. Nihayet üzerlerine çetin bir azabın kapısını açtığımızda, bir de bakarsın orada bütün umutlarını yitirmişlerdir. (68–77)

Sizin için işitmeyi, görmeyi ve kalpleri var eden O'dur — ne kadar da az şükrediyorsunuz! Sizi yeryüzünde çoğaltıp yayan O'dur; O'nun huzurunda toplanacaksınız. Hayat veren ve öldüren O'dur; gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişi de O'nundur. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? Hayır; onlar, öncekilerin söylediğinin benzerini söylediler. Dediler ki: "Ne! Öldüğümüz ve toprak ve kemik olduğumuz zaman, gerçekten yeniden mi diriltileceğiz? Bu, bize de daha önce atalarımıza da vadedilmişti; bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir." De ki: "Biliyorsanız söyleyin, yeryüzü ve onda bulunanlar kimindir?" "Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Öyleyse hâlâ öğüt almayacak mısınız?" De ki: "Yedi göğün Rabbi ve büyük Arş'ın Rabbi kimdir?" "Bunlar Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Öyleyse hâlâ O'na karşı gelmekten sakınmayacak mısınız?" De ki: "Biliyorsanız söyleyin, her şeyin hükümranlığı elinde olan, kendisi koruyan ama kendisine karşı kimsenin korunamadığı kimdir?" "Bunlar Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Öyleyse nasıl oluyor da büyüleniyorsunuz?" Hayır; Biz onlara gerçeği getirdik; onlar ise kesinlikle yalancıdırlar. Allah hiçbir çocuk edinmemiştir; O'nunla birlikte hiçbir tanrı da yoktur. Öyle olsaydı, her tanrı kendi yarattığını alıp götürür ve mutlaka birbirlerine üstün gelmeye çalışırlardı. Allah, onların ileri sürdüklerinden uzaktır, yücedir![28] (78–91)

[28] Evrenimizdeki düzen, tevhide, yani yalnızca tek bir İlahî İrade'ye işaret eder.
İlahî Birliğin Mimarisi: Kur'an'ın Tevhid Anlayışı Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir – Yüce Kur'an ve Bilim
İlahî Birlik, Kozmik Düzen ve Yaratılışın Dil Bilgisi: Kur'an 21:22, 23:91 ve 17:41–44 Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir – Yüce Kur'an ve Bilim

O, gaybı da görülen âlemi de bilendir: O, onların ortak koştuklarından yücedir. De ki: "Rabbim! Onlara vadedileni bana gösterecek olursan, Rabbim, beni zalimler topluluğunun içinde bırakma." Biz, onlara vadettiğimizi sana göstermeye elbette gücü yetenleriz. Sen kötülüğü en güzel olanla sav. Biz onların Bize yakıştırdıklarını en iyi bileniz. Ve de ki: "Rabbim! Şeytanların dürtülerinden Sana sığınırım; Rabbim, onların yanıma yaklaşmalarından da Sana sığınırım." (92–98)

Nihayet onlardan birine ölüm geldiğinde, "Rabbim! Beni geri gönder; belki geride bıraktığım şeylerde iyi bir iş yaparım" der. Hayır! Bu, yalnızca onun söylediği bir sözdür. Diriltilecekleri güne kadar arkalarında bir engel vardır. Sûr'a üflendiği zaman, o gün artık aralarında hiçbir soy bağı kalmaz; birbirlerine bir şey de soramazlar. Kimin tartıları ağır gelirse, işte kurtuluşa erecek olanlar onlardır; kimin tartıları da hafif gelirse, işte onlar kendilerini hüsrana uğratanlardır; cehennemde uzun süre kalacaklardır. Ateş yüzlerini yalayacak; onlar orada yüzlerini buruşturacaklar. "Âyetlerim size okunmuyor muydu? Siz ise onları yalanlıyordunuz." Diyecekler ki: "Rabbimiz! Bedbahtlığımız bize üstün geldi; biz sapmış bir topluluk olduk. Rabbimiz! Bizi buradan çıkar; yine kötülüğe dönersek, o zaman gerçekten zalimler oluruz." Allah şöyle buyuracak: "Sinin orada! Benimle konuşmayın. Kullarımdan bir grup vardı; 'Rabbimiz! İman ettik; bizi bağışla ve bize merhamet et: Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin' diyorlardı. Siz ise onları alaya aldınız; o kadar ki bu, size Beni anmayı unutturdu; siz onlara gülüp duruyordunuz. Bugün Ben, sabretmelerine karşılık onları ödüllendirdim: kurtuluşa erenler işte onlardır." Allah, "Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?" diyecek. "Bir gün ya da bir günün bir kısmı kadar kaldık; sayanlara sor" diyecekler. Allah şöyle buyuracak: "Yalnızca az bir süre kaldınız; keşke bunu bilseydiniz! Sizi boş yere yarattığımızı ve Bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?" (99–115)

Gerçek hükümdar olan Allah yücedir! O'ndan başka tanrı yoktur; O, şerefli Arş'ın Rabbidir. Kim, hakkında hiçbir delili olmadığı hâlde Allah ile birlikte başka bir tanrıya yalvarırsa, onun hesabı yalnız Rabbinin katındadır. Hakikati inkâr edenler kurtuluşa eremezler. Ve de ki: "Rabbim! Bağışla ve merhamet et: Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin." (116–118)

24. Nur (Al-Nūr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bu, indirdiğimiz ve farz kıldığımız bir sûredir; öğüt alasınız diye onda apaçık âyetler indirdik. (1)

Zina eden kadına ve zina eden erkeğe, her birine yüz değnek vurun. Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah'ın yasası konusunda onlara acıma duygusu sizi tutmasın. Müminlerden bir grup da onların cezalandırılmasına tanık olsun. Zina eden erkek ancak zina eden ya da Allah'a ortak koşan bir kadınla evlenir; zina eden kadınla da ancak zina eden ya da Allah'a ortak koşan bir erkek evlenir. Bu, müminlere haram kılınmıştır. İffetli kadınlara zina suçu atıp sonra dört şahit getiremeyenlere seksen değnek vurun ve artık onların şahitliğini asla kabul etmeyin. Onlar fasıkların ta kendileridir — ancak bundan sonra tövbe edip hâllerini düzeltenler başka; çünkü Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (2–5)

Kendi eşlerine zina suçu atan ve kendilerinden başka şahitleri bulunmayanlara gelince, böyle birinin şahitliği, doğru söyleyenlerden olduğuna dair dört kez Allah adına yemin etmesi, beşinci kez de, yalan söylüyorsa Allah'ın lânetinin kendi üzerine olmasını dilemesidir. Kadının da, kocasının yalan söylediğine dair dört kez Allah adına yemin etmesi, beşinci kez de, kocası doğru söylüyorsa Allah'ın gazabının kendi üzerine olmasını dilemesi, cezayı ondan savar. (6–9)

Allah'ın size lütfu ve rahmeti olmasaydı ve Allah tövbeleri çok kabul eden, hikmet sahibi olmasaydı, hâliniz nice olurdu! O iftirayı ortaya atanlar, içinizden bir gruptur. Onu kendiniz için bir kötülük sanmayın; hayır, o sizin için bir hayırdır. Onlardan her birine, kazandığı günahın karşılığı vardır; içlerinden işin büyüğünü üstlenene ise büyük bir azap vardır. Onu işittiğinizde, mümin erkekler ve mümin kadınlar kendi yakınları hakkında iyi düşünüp “Bu, apaçık bir iftiradır” deselerdi ya! Buna dair dört şahit getirselerdi ya! Şahitleri getiremediklerine göre, Allah katında yalancı olanlar onlardır. Dünyada ve ahirette Allah'ın size lütfu ve rahmeti olmasaydı, içine daldığınız şey yüzünden size büyük bir azap dokunurdu. Hani siz onu dilden dile aktarıyor, hakkında hiçbir bilginiz olmayan şeyi ağızlarınızla söylüyor ve bunu önemsiz bir şey sanıyordunuz; oysa o, Allah katında çok büyüktür. Onu işittiğinizde, “Bunu konuşmak bize yakışmaz. Seni tenzih ederiz! Bu, çok büyük bir iftiradır” deseydiniz ya! Eğer inanıyorsanız, Allah size, bir daha asla böyle bir şeye dönmemenizi öğütlüyor. Allah size âyetleri açıklıyor: Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. İman edenler arasında hayâsızlığın yayılmasından hoşlananlar için

dünyada da ahirette de elem verici bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz. Allah'ın size lütfu ve rahmeti olmasaydı ve Allah çok şefkatli, çok merhametli olmasaydı, hâliniz nice olurdu! Ey iman edenler! Şeytanın adımlarını izlemeyin; kim şeytanın adımlarını izlerse, bilsin ki o, hayâsızlığı ve kötülüğü emreder. Allah'ın size lütfu ve rahmeti olmasaydı, içinizden hiç kimse asla arınamazdı; fakat Allah dilediğini arındırır. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. (10–21)

İçinizden lütuf ve imkân sahibi olanlar, akrabaya, yoksullara ve Allah yolunda hicret edenlere bir şey vermemeye yemin etmesinler; affetsinler ve hoş görsünler. Allah'ın sizi bağışlamasını sevmez misiniz? Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (22)

İffetli, hiçbir şeyden habersiz, mümin kadınlara zina suçu atanlar, dünyada da ahirette de lânetlenmişlerdir; onlar için büyük bir azap vardır. O gün dilleri, elleri ve ayakları, yapmakta oldukları şeyler hakkında kendi aleyhlerine şahitlik edecektir. O gün Allah onlara hak ettikleri cezayı eksiksiz verecek ve onlar Allah'ın apaçık hak olduğunu bileceklerdir. Kötü kadınlar kötü erkeklere, kötü erkekler de kötü kadınlara yaraşır; iyi kadınlar iyi erkeklere, iyi erkekler de iyi kadınlara yaraşır. Bunlar, iftiracıların söylediklerinden uzaktırlar; onlar için bağışlanma ve cömertçe verilmiş bir rızık vardır. (23–26)

Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere, izin almadan ve halkına selam vermeden girmeyin. Bu sizin için daha hayırlıdır; umulur ki öğüt alırsınız. Orada kimseyi bulamazsanız, size izin verilinceye kadar girmeyin; size “Geri dönün” denirse hemen dönün — bu sizin için daha temizdir. Allah yaptıklarınızı çok iyi bilir. İçinde size ait bir yarar bulunan, oturulmayan evlere girmenizde size günah yoktur. Allah açığa vurduğunuzu da gizlediğinizi de bilir. Mümin erkeklere söyle, bakışlarını indirsinler ve iffetlerini korusunlar: bu, onlar için daha temizdir. Allah onların yaptıklarından hakkıyla haberdardır. Mümin kadınlara da söyle, bakışlarını indirsinler ve iffetlerini korusunlar; kendiliğinden görünen dışında süslerini göstermesinler; başörtülerini göğüslerinin üzerine indirsinler. Süslerini, kocalarından, babalarından, kocalarının babalarından, oğullarından, kocalarının oğullarından, erkek kardeşlerinden, erkek kardeşlerinin oğullarından, kız kardeşlerinin oğullarından, kendi kadınlarından, ellerinin altındaki kölelerden, cinsel arzusu bulunmayan erkek hizmetçilerden ya da kadınların mahrem yerlerinin henüz farkında olmayan çocuklardan başkasına göstermesinler. Gizledikleri süsler bilinsin diye ayaklarını yere vurmasınlar. Ey müminler! Hep birlikte Allah'a tövbe edin ki kurtuluşa eresiniz. (27–31)

İçinizden bekâr olanları ve erkek kölelerinizle cariyelerinizden iyi olanları evlendirin. Yoksul iseler, Allah onları lütfuyla zengin kılar: Allah'ın lütfu her şeyi kuşatır; O, her şeyi bilendir. Evlenme imkânı bulamayanlar, Allah kendilerini lütfuyla zengin kılıncaya kadar iffetlerini korusunlar. Kölelerinizden özgürlük sözleşmesi yapmak isteyenlerle, onlarda bir hayır görüyorsanız sözleşme yapın ve Allah'ın size verdiği maldan onlara da verin. Dünya hayatının geçici malını elde etmek için, iffetli kalmak isteyen cariyelerinizi fuhşa zorlamayın. Kim onları zorlarsa, bilsin ki zorlanmalarından sonra Allah onlar için çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (32–33)

Size gerçekleri açıklayan âyetler, sizden önce gelip geçenlerden bir örnek ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir öğüt indirdik. (34)

Allah göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun örneği, içinde lamba bulunan bir kandil yuvasına benzer; lamba cam bir fanusun içindedir; fanus da sanki inci gibi parlayan bir yıldızdır. O lamba, ne doğuya ne de batıya ait olan mübarek bir zeytin ağacından yakılır; onun yağı, neredeyse kendisine ateş değmese bile ışık verir. Nur üstüne nur! Allah dilediğini nuruna iletir. Allah insanlara örnekler verir; Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Bu ışık, Allah'ın yükseltilmesine ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği evlerdedir. Oralarda sabah akşam O'nu öyle adamlar tesbih eder ki ne ticaret ne de alışveriş onları Allah'ı anmaktan, namazı kılmaktan ve zekâtı vermekten alıkoyar; onlar, kalplerin ve gözlerin allak bullak olacağı bir günden korkarlar. Çünkü Allah onları yaptıklarının en güzeliyle ödüllendirecek ve lütfundan onlara daha fazlasını da verecektir. Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır. (35–38)

Hakikati inkâr edenlere gelince, onların yaptıkları, ıssız bir ovadaki seraba benzer: susamış kimse onu su sanır; nihayet yanına vardığında onu bir şey olarak bulamaz; fakat orada Allah'ı bulur; O da onun hesabını eksiksiz görür. Allah hesabı çabuk görendir. Ya da derin bir denizdeki karanlıklara benzer: onu dalga üstüne dalga kaplamış, üstünde de bulutlar vardır — üst üste yığılmış karanlıklar. İnsan elini çıkarsa, neredeyse onu bile göremez. Allah kime nur vermemişse, onun hiçbir nuru yoktur. (39–40)

Görmüyor musun ki göklerde ve yerde kim varsa, kanatlarını açmış kuşlar da Allah'ı tesbih ediyor? Her biri kendi duasını ve tesbihini bilmiştir; Allah onların yaptıklarını çok iyi bilir. Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır; son dönüş de Allah'adır. Görmüyor musun ki Allah bulutları sürüyor, sonra onları bir araya getiriyor, sonra üst üste yığıyor; derken aralarından yağmurun boşandığını görüyorsun? O, gökten, içinde dolu bulunan dağ gibi bulut kütleleri indirir; onunla dilediğini vurur, dilediğinden de onu uzak tutar. Şimşeğinin parıltısı neredeyse gözleri alır. Allah geceyi ve gündüzü birbiri ardınca

döndürür. Şüphesiz bunda görecek gözü olanlar için bir ibret vardır. Allah her canlıyı sudan yaratmıştır.[29] Onlardan kimi karnı üzerinde sürünür, kimi iki ayak üzerinde yürür, kimi de dört ayak üzerinde yürür. Allah dilediğini yaratır: Allah her şeye gücü yetendir. (41–45)

Gerçekleri açıklayan âyetler indirdik; Allah dilediğini dosdoğru bir yola iletir. "Allah'a ve Elçi'ye iman ettik ve itaat ettik" derler; sonra bunun ardından içlerinden bir grup yüz çevirir. Böyleleri mümin değildir. Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Elçisi'ne çağrıldıklarında, içlerinden bir grup hemen yüz çevirir; ama hak kendilerinden yana ise, boyun eğerek ona gelirler. Kalplerinde bir hastalık mı var? Yoksa şüphe mi ediyorlar? Yoksa Allah'ın ve Elçisi'nin kendilerine haksızlık etmesinden mi korkuyorlar? Hayır; asıl zalimler kendileridir. Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Elçisi'ne çağrıldıklarında müminlerin sözü yalnızca "İşittik ve itaat ettik" demektir. İşte kurtuluşa erenler onlardır. Kim Allah'a ve Elçisi'ne itaat eder, Allah'tan korkar ve O'na karşı gelmekten sakınırsa, işte başarıya ulaşanlar onlardır. Sen kendilerine emredersen mutlaka sefere çıkacaklarına dair var güçleriyle Allah'a yemin ettiler. De ki: "Yemin etmeyin; sizden istenen, bilinen bir itaattir. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." De ki: "Allah'a itaat edin, Elçi'ye itaat edin." Yüz çevirirseniz, o yalnızca kendisine yüklenenden, siz de size yüklenenden sorumlusunuz. Ona itaat ederseniz doğru yolu bulursunuz. Elçi'ye düşen yalnızca apaçık bildirmektir. (46–54)

Allah, içinizden iman edip salih ameller işleyenlere söz vermiştir: onlardan öncekileri nasıl halife kıldıysa, onları da yeryüzünde mutlaka halife kılacak; onlar için hoşnut olduğu dinlerini kendileri adına mutlaka sağlamlaştıracak ve korkularının ardından onları mutlaka güvene kavuşturacaktır: "Onlar Bana kulluk ederler, Bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar." Bundan sonra kim hakikati inkâr ederse, işte fasıklar onlardır. Namazı kılın, zekâtı verin ve Elçi'ye itaat edin ki size merhamet edilsin. Hakikati inkâr edenlerin yeryüzünde Allah'ı âciz bırakabileceklerini sakın sanma. Onların sığınağı ateştir — gerçekten ne kötü varış yeridir orası! (55–57)

Ey iman edenler! Elinizin altındaki köleler ve içinizden henüz erginlik çağına ermemiş olanlar, yanınıza girmek için şu üç vakitte sizden izin istesinler: sabah namazından önce, öğle sıcağında giysilerinizi çıkardığınız sırada ve yatsı namazından sonra. Bunlar sizin için üç mahremiyet vaktidir. Bu vakitlerin dışında ne size ne de onlara bir günah vardır: onlar yanınızda dolaşıp dururlar; birbirinizin yanına girip çıkarsınız. Allah size âyetleri işte böyle açıklar: Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. İçinizden çocuklar erginlik çağına

[29] Hz. Muhammed bu derin bilimsel gerçeği tesadüfen öğrenmiş olamaz. Bu âyet, daha pek çokları gibi, her şeyi bilen bir kaynağa işaret eder. Bu konu 21:30 ve 25:54 âyetlerinde de geçer.

erdiklerinde, kendilerinden öncekilerin izin istediği gibi onlar da izin istesinler. Allah size âyetlerini işte böyle açıklar: Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Çocuk doğurmaktan kesilmiş ve evlenme umudu kalmamış kadınlara gelince, süslerini göstermemek şartıyla dış giysilerini çıkarmalarında kendilerine günah yoktur; ama sakınmaları onlar için daha hayırlıdır. Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. (58–60)

Köre güçlük yoktur, topala güçlük yoktur, hastaya güçlük yoktur; kendi evlerinizden, babalarınızın evlerinden, annelerinizin evlerinden, erkek kardeşlerinizin evlerinden, kız kardeşlerinizin evlerinden, amcalarınızın evlerinden, halalarınızın evlerinden, dayılarınızın evlerinden, teyzelerinizin evlerinden, anahtarları elinizde bulunan evlerden ya da dostlarınızın evlerinden yemenizde size de bir güçlük yoktur. Birlikte ya da ayrı ayrı yemenizde size günah yoktur. Evlere girdiğinizde, Allah katından mübarek ve güzel bir selamla birbirinize selam verin. Aklınızı kullanasınız diye Allah size âyetleri işte böyle açıklar. (61)

Gerçek müminler ancak, Allah'a ve Elçisi'ne iman eden ve herkesi ilgilendiren bir iş için onunla birlikte bulunduklarında, ondan izin istemeden çekip gitmeyen kimselerdir. Senden izin isteyenler var ya, işte Allah'a ve Elçisi'ne iman edenler onlardır. Öyleyse kendi işlerinden biri için senden izin isterlerse, içlerinden dilediğine izin ver ve onlar için Allah'tan bağışlanma dile: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Elçi'nin sizi çağırmasını, aranızda birbirinizi çağırmanız gibi saymayın. Allah, içinizden birbirini siper ederek sıvışıp gidenleri bilir. Onun buyruğuna aykırı davrananlar, başlarına bir bela gelmesinden ya da kendilerine elem verici bir azap erişmesinden sakınsınlar. (62–63)

İyi bilin ki göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır. O, içinde bulunduğunuz durumu çok iyi bilir; kendisine döndürülecekleri gün de onlara yaptıklarını bildirecektir. Allah her şeyi hakkıyla bilendir. (64)

25. Furkan (Al-Furqān)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Âlemlere uyarıcı olsun diye kuluna Furkan'ı indiren ne yücedir! Göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur; O, çocuk edinmemiştir; hükümranlıkta ortağı yoktur; her şeyi yaratmış ve ona tam bir ölçüyle düzen vermiştir. Yine de onlar, O'nu bırakıp, hiçbir şey yaratamayan, üstelik kendileri yaratılmış olan, kendilerine bile ne zarar ne de fayda verecek güce sahip olmayan, ölüme, hayata ve yeniden dirilişe hükmedemeyen tanrılar edindiler. (1–3)

Hakikati inkâr edenler dediler ki: "Bu, onun uydurduğu bir yalandan başka bir şey değildir; başka bir topluluk da ona bu konuda yardım etmiştir." Böylece onlar yalnızca bir haksızlık ve yalan ortaya koymuşlardır. Şunu da dediler: "Bunlar, öncekilerin masallarıdır; onları yazdırmıştır; sabah akşam ona okunup yazdırılıyor." De ki: "Onu, göklerin ve yerin gizlisini bilen indirmiştir. O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."[30] (4-6)

Dediler ki: "Bu nasıl elçi ki yemek yiyor ve çarşılarda dolaşıyor? Ona, kendisiyle birlikte uyarıcı olacak bir melek indirilseydi ya! Ya da kendisine bir hazine verilseydi yahut ürününden yiyeceği bir bahçesi olsaydı ya!" O zalimler şunu da dediler: "Siz büyülenmiş bir adamdan başkasına uymuyorsunuz." Bak, senin için ne benzetmeler yapıyorlar! Onlar sapmışlardır; artık bir yol bulamazlar. O ne yücedir ki dilerse sana bundan daha hayırlısını, altlarından ırmaklar akan cennetleri verir; sana köşkler de verir. (7–10)

Aslında onlar o Saat'in gelişini yalanlıyorlar.[31] Biz o Saat'i yalanlayanlar için alevli bir ateş hazırladık. O ateş onları uzak bir yerden gördüğünde, onun öfkeyle kaynayışını ve uğultusunu işitirler. Zincirlere vurulmuş olarak onun dar bir yerine atıldıklarında, orada yok olup gitmeyi isterler. "Bugün bir kez yok olmayı istemeyin; birçok kez yok olmayı isteyin!" De ki: "Bu mu daha hayırlıdır, yoksa Allah'a karşı gelmekten sakınanlara vadedilen ebedîlik cenneti mi? Orası onlar için bir mükâfat ve son varış yeridir. Orada diledikleri her şey kendilerinindir; ebedî olarak orada kalacaklardır — bu, Rabbinin

[30] Bunlar Kur'an'ın temel âyetleridir. Geçmişin Hıristiyan savunucuları ve bugünün ateist eleştirmenleri Kur'an'a karşı temelsiz eleştiriler ileri sürerler; Allah ise son derece tutarlı bir savunma ortaya koyar. Eğer bu Kur'an, göklerin ve yerin Muhammed'in bilemeyeceği sırlarını açıklıyorsa, bundan Kur'an'ın her şeyi bilenin sözü olduğu sonucu çıkar. Müfessirlerin modern bilimle gösterdikleri uyum, bu tür akıl yürütmenin yollarından biridir. Bu çevirideki birkaç açıklama, Kur'an ile modern bilim arasındaki uyum hakkındadır. Örneğin 21:30–33 ve 51:47–49.

[31] Allah'ı inkâr, yani ateizm, ahireti ya da hesap vermeyi inkârla el ele gider. Bu, Kur'an'da birkaç kez anılır. Ayrıca 41. sûrenin, Hâ Mîm Secde'nin son âyetine bakınız.

yerine getirmeyi üzerine aldığı bir vaattir." O gün Allah, onları ve Allah'ı bırakıp kulluk ettiklerini toplayacak ve şöyle diyecek: "Şu kullarımı siz mi saptırdınız, yoksa onlar kendileri mi yoldan saptılar?" Onlar diyecekler ki: "Seni tenzih ederiz! Seni bırakıp başka dostlar edinmek bize yaraşmazdı; fakat Sen onları ve atalarını yaşatıp yararlandırdın; sonunda Öğüt'ü unuttular ve yıkıma uğramış bir topluluk oldular." Allah şöyle buyuracak: "İşte onlar, söylediklerinizde sizi yalancı çıkardılar; artık ne azabı savabilirsiniz ne de yardım bulabilirsiniz." İçinizden kim zulmederse, ona büyük bir azap tattıracağız. (11–19)

(Ey Peygamber) Senden önce gönderdiğimiz elçilerin hepsi de yemek yer ve çarşılarda dolaşırlardı. Sizin bir kısmınızı bir kısmınız için sınama aracı kıldık: sabredecek misiniz? Rabbin her şeyi görendir. Bize kavuşmayı ummayanlar, "Bize melekler indirilseydi ya da Rabbimizi görseydik ya!" dediler. Onlar kendi içlerinde büyüklük tasladılar ve büyük bir azgınlıkla başkaldırdılar. Melekleri görecekleri gün, o gün günahkârlar için hiçbir müjde yoktur; melekler, "Size sevinç yasak, büsbütün yasak!" diyecekler. Yaptıkları her işe yönelecek ve onu savrulmuş toz zerreleri hâline getireceğiz. O gün cennet halkının kalacağı yer daha hayırlı, dinleneceği yer daha güzeldir. O gün gök bulutlarla yarılacak ve melekler bölük bölük indirilecek; o gün gerçek hükümranlık Rahmân'ındır; o, hakikati inkâr edenler için çok çetin bir gün olacaktır. O gün zalim kimse ellerini ısıracak ve şöyle diyecek: "Keşke Elçi ile birlikte bir yol tutsaydım! Vay başıma! Keşke falancayı dost edinmeseydim! Öğüt bana geldikten sonra beni ondan o saptırdı." Şeytan, insanı sonunda hep yüzüstü bırakır. (20–29)

Elçi der ki: "Rabbim! Kavmim bu Kur'an'ı terk edilmiş bir şey hâline getirdi." İşte böylece her peygambere günahkârlardan bir düşman kıldık; yol gösterici ve yardımcı olarak Rabbin yeter. (30–31)

Hakikati inkâr edenler, "Kur'an ona bir defada topluca indirilseydi ya!" dediler. Onunla senin kalbini pekiştirelim diye böyle yaptık ve onu ağır ağır, tane tane okuduk. Onlar sana ne zaman bir örnek getirseler, Biz de sana gerçeği ve en güzel açıklamayı getiririz.[32] (32–33)

Yüzüstü cehenneme toplanacak olanlar var ya, işte onların yeri en kötüdür; yolca da en çok sapmış olanlar onlardır. (33–34)

Musa'ya Kitab'ı verdik; kardeşi Harun'u da ona yardımcı kıldık. "Âyetlerimizi yalanlayan topluluğa gidin" dedik; sonra onları yerle bir ettik. Nuh kavmini de, elçileri yalanladıklarında suda boğduk ve onları insanlar için bir ibret kıldık. Zalimler için elem

[32] Tarih Sahnesinde Vahiy: Kur'an 25:32–33 Üzerine Tarihsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir – Yüce Kur'an ve Bilim

verici bir azap hazırladık. Âd'ı, Semûd'u, Res halkını ve bunların arasındaki birçok nesli de yok ettik: her birine uyarı olarak örnekler verdik ve her birini kırıp geçirdik. Bunlar, üzerine felaket yağmuru yağdırılmış olan o kasabaya mutlaka uğramışlardır. Onu görmüyorlar mıydı? Hayır; onlar yeniden dirilmeyi ummuyorlar. Seni gördüklerinde seni yalnızca alaya alırlar: "Allah'ın elçi olarak gönderdiği bu mu? Tanrılarımıza sımsıkı bağlanmamış olsaydık, neredeyse bizi onlardan saptıracaktı." Azabı gördüklerinde, kimin yolca daha sapkın olduğunu bileceklerdir. Kendi arzusunu tanrı edinen kimseyi gördün mü? Şimdi ona sen mi vekil olacaksın? Yoksa onların çoğunun işittiğini ya da aklını kullandığını mı sanıyorsun? Onlar ancak hayvanlar gibidir; hatta yolca daha da sapkındırlar. (35–44)

Rabbinin gölgeyi nasıl uzattığını görmüyor musun? Dileseydi onu durgun kılardı. Sonra güneşi ona kılavuz yaptık; sonra onu azar azar kendimize doğru çekeriz. Geceyi sizin için bir örtü, uykuyu bir dinlenme, gündüzü de yeniden dirilip dağılma zamanı kılan O'dur. Rüzgârları rahmetinin önünde müjdeci olarak gönderen O'dur. Gökten tertemiz bir su indirdik ki onunla ölü bir beldeye hayat verelim ve yarattığımız nice hayvana ve insana ondan içirelim. Öğüt alsınlar diye bunu aralarında türlü biçimlerde tekrarladık; fakat insanların çoğu nankörlükten başkasına yanaşmadı. Dileseydik her kasabaya bir uyarıcı gönderirdik. Öyleyse hakikati inkâr edenlere boyun eğme ve onunla — Kur'an ile — onlara karşı büyük bir cihadla cihad et. (45–52)

İki denizi salıveren O'dur: biri tatlıdır, susuzluğu giderir; öteki tuzludur, acıdır. Aralarına bir engel, aşılmaz bir perde koymuştur. Sudan bir insan yaratan, sonra onu soy sop ve hısımlık sahibi kılan O'dur.[33] Rabbin her şeye gücü yetendir. Yine de onlar, Allah'ı bırakıp kendilerine ne fayda ne de zarar verebilen şeylere kulluk ediyorlar. Hakikati inkâr eden, Rabbine karşı hep bir yardakçıdır. Biz seni yalnızca bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. De ki: "Bunun için sizden hiçbir ücret istemiyorum; yalnızca dileyenin Rabbine giden bir yol tutmasını istiyorum." Sen, ölümsüz ve daima diri olana güven ve O'nu överek tesbih et. Kullarının günahlarından haberdar olan olarak O yeter. O, gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri altı evrede yaratan, sonra Arş'a hükmedendir: O, Rahmân'dır. Öyleyse O'nu, bilgisi olana sor. Onlara "Rahmân'a secde edin" denildiğinde, "Rahmân da nedir? Bize emrettiğin şeye mi secde edeceğiz?" derler; bu da onların yalnızca uzaklaşmasını artırır. Gökte burçlar var eden, orada bir kandil ve aydınlatıcı bir ay yaratan ne yücedir! Öğüt

[33] Hz. Muhammed bu derin bilimsel gerçeği tesadüfen öğrenmiş olamaz. Bu âyet, daha pek çokları gibi, her şeyi bilen bir kaynağa işaret eder. Bu konu 21:30 ve 24:45 âyetlerinde de geçer.

almak ya da şükretmek isteyen kimse için geceyi ve gündüzü birbiri ardınca getiren O'dur.[34] (53–62)

Rahmân'ın kulları, yeryüzünde alçak gönüllülükle yürüyen ve cahiller kendilerine laf attığında "Selam" diyen kimselerdir. Onlar gecelerini Rablerine secde ederek ve kıyamda durarak geçirirler. Derler ki: "Rabbimiz! Cehennem azabını bizden uzaklaştır; çünkü onun azabı yakayı bırakmayan bir beladır; orası ne kötü bir yerleşim yeri, ne kötü bir konaktır!" Onlar, harcadıklarında ne israf ederler ne de cimrilik ederler; ikisi arasında orta bir yol tutarlar. Allah ile birlikte başka bir tanrıya yalvarmazlar; Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana, haklı bir sebep olmadıkça kıymazlar ve zina etmezler — kim bunları yaparsa günahının cezasını bulur: kıyamet günü azabı kat kat artırılır ve onun içinde alçaltılmış olarak ebedî kalır. Ancak tövbe eden, iman eden ve salih ameller işleyenler başka: Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Kim tövbe eder ve iyi iş yaparsa, gerçekten Allah'a tövbe etmiş olur. Onlar yalana şahitlik etmezler; boş sözlerle karşılaştıklarında da vakarla geçip giderler. Kendilerine Rablerinin âyetleri hatırlatıldığında, onlara karşı sağır ve kör kesilmezler. Ve derler ki: "Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan gözümüzü aydınlatacak kimseler bağışla ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder kıl." İşte onlar, sabretmelerine karşılık cennetin en yüksek köşküyle ödüllendirilecekler ve orada esenlik dileği ve selamla karşılanacaklardır. Orada ebedî kalacaklardır — orası ne güzel bir yerleşim yeri, ne güzel bir konaktır! De ki: "Duanız olmasaydı, Rabbim size değer vermezdi. Fakat siz gerçeği yalanladınız; bu yüzden azap kaçınılmaz olacaktır." (63–77)

[34] **Kur'an Neden Bir Sûreye Burçların Adını Verir?**

26. Şairler (Al-Shuʿarāʾ)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Tâ. Sîn. Mîm. Bunlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir. (1–2)

(Ey Peygamber) Onlar iman etmiyorlar diye neredeyse kendini üzüntüden helak edeceksin. Dilersek üzerlerine gökten öyle bir âyet indiririz ki boyunları onun karşısında eğilip kalır. Rahmân'dan kendilerine gelen her yeni öğütten mutlaka yüz çevirirler. Onlar yalanladılar; alay edip durdukları şeyin haberleri kendilerine mutlaka gelecektir. Yeryüzüne bakmıyorlar mı — orada her güzel türden nice bitkiler bitirdik?[35] Şüphesiz bunda bir âyet vardır; ama onların çoğu iman edecek değildir. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, çok merhamet edendir.[36] (3–9)

Hani Rabbin Musa'ya şöyle seslenmişti: "O zalimler topluluğuna, Firavun'un kavmine git. Hâlâ Allah'a karşı gelmekten sakınmayacaklar mı?" Musa dedi ki: "Rabbim! Beni yalanlamalarından korkuyorum; göğsüm daralır, dilim de açılmaz; bu yüzden Harun'a da elçilik ver. Üstelik onların bana karşı öne sürdükleri bir suç var; bu yüzden beni öldürmelerinden korkuyorum." Allah şöyle buyurdu: "Hayır! İkiniz de âyetlerimizle gidin; Biz sizinle beraberiz, dinliyoruz. Firavun'a gidin ve deyin ki: 'Biz âlemlerin Rabbinin elçileriyiz; İsrailoğulları'nı bizimle gönder.'" (10–17)

Firavun dedi ki: "Biz seni çocukken aramızda büyütmedik mi? Ömründen nice yılları aramızda geçirmedin mi? Sonra da o yaptığın işi yaptın; sen nankörlerdensin." Musa dedi ki: "Ben onu, o zaman yolunu şaşırmışlardan biriyken yaptım. Sizden korkunca da aranızdan kaçtım; sonra Rabbim bana hüküm verdi ve beni elçilerden kıldı. İsrailoğulları'nı köleleştirmen, başıma kaktığın bir nimet mi oluyor?" (18–22)

Firavun, "Âlemlerin Rabbi de nedir?" dedi. Musa, "Eğer kesin olarak inanacaksanız, O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir" dedi. Firavun çevresindekilere, "İşitmiyor musunuz?" dedi. Musa, "O, sizin de Rabbiniz, önceki atalarınızın da Rabbidir" dedi. Firavun, "Size gönderilen bu elçiniz kesinlikle delidir" dedi. Musa, "Eğer aklınızı kullanırsanız, O, doğunun, batının ve ikisi arasındakilerin Rabbidir" dedi. Firavun, "Benden başka bir tanrı edinirsen, seni kesinlikle zindana atılanlardan yaparım" dedi.

---

[35] **"Yeryüzüne bakmıyorlar mı?" — Kur'an 26:7 üzerine bir tefsir**

[36] **Bitkiler Âlemi: Kur'an'a Göre Allah'ın Ulûhiyetinin Bir Kanıtı**
Yaratan, Var Eden ve Biçim Veren Allah: Bitkiler Âlemi

Musa, “Sana apaçık bir şey getirmiş olsam da mı?” dedi. Firavun, “Doğru söylüyorsan getir onu bakalım” dedi. Bunun üzerine Musa asasını attı; bir de ne görsünler, o apaçık bir ejderha! Elini çıkardı; bir de ne görsünler, o bakanlara bembeyaz görünüyor! Firavun çevresindeki ileri gelenlere dedi ki: “Bu gerçekten bilgin bir büyücü; büyüsüyle sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Peki, ne buyurursunuz?” Dediler ki: “Onu ve kardeşini bir süre beklet; şehirlere de toplayıcılar gönder; bütün bilgin büyücüleri sana getirsinler.” Böylece büyücüler, belli bir günün kararlaştırılan vaktinde bir araya getirildiler. İnsanlara da, “Siz de toplanır mısınız? Üstün gelirlerse belki büyücülere uyarız” denildi. (23–40)

Büyücüler gelince Firavun'a, “Üstün gelen biz olursak, bize bir ödül var mı?” dediler. Firavun, “Evet; üstelik o zaman siz bana yakın kılınanlardan olacaksınız” dedi. Musa onlara, “Atacağınız şeyi atın” dedi. Onlar da iplerini ve değneklerini attılar ve “Firavun'un gücü hakkı için, üstün gelecek olan kesinlikle biziz” dediler. Sonra Musa asasını attı; bir de ne görsünler, o, onların uydurduklarını yutuyor! Büyücüler hemen secdeye kapandılar. “Âlemlerin Rabbine, Musa'nın ve Harun'un Rabbine iman ettik” dediler. Firavun dedi ki: “Ben size izin vermeden ona iman ettiniz, öyle mi! O, size büyüyü öğreten büyüğünüz olmalı; ama yakında bileceksiniz. Ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim ve hepinizi asacağım.” Onlar dediler ki: “Zararı yok: biz zaten Rabbimize döneceğiz. İman edenlerin ilki olduğumuz için, Rabbimizin günahlarımızı bağışlayacağını umuyoruz.” (41–51)

Sonra Musa'ya şöyle vahyettik: “Kullarımı geceleyin yola çıkar; çünkü peşinize düşülecek.” Firavun da şehirlere toplayıcılar gönderdi: “Şunlar küçük bir topluluktan ibaret; bizi de öfkelendirdiler; biz ise hepimiz tetikte olan bir topluluğuz.” Böylece onları bahçelerden ve pınarlardan, hazinelerden ve görkemli bir konumdan çıkardık. İşte böyle oldu; onlara İsrailoğulları'nı mirasçı kıldık. Güneş doğarken onların peşine düştüler. İki topluluk birbirini görünce Musa'nın arkadaşları, “Kesinlikle yakalandık!” dediler. Musa, “Hayır! Rabbim benimle beraberdir; O bana yol gösterecektir” dedi. Bunun üzerine Musa'ya, “Asanla denize vur” diye vahyettik. Deniz yarıldı; her bir parçası koca bir dağ gibi oldu. Ötekileri de oraya yaklaştırdık. Musa'yı ve onunla birlikte olanların hepsini kurtardık; sonra ötekileri suda boğduk. Şüphesiz bunda bir âyet vardır; ama onların çoğu iman edecek değildir. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, çok merhamet edendir. (52–68)

Onlara İbrahim'in haberini de oku. Hani o, babasına ve kavmine “Neye kulluk ediyorsunuz?” demişti. “Putlara kulluk ediyoruz ve onlara tapmayı sürdüreceğiz” dediler. İbrahim dedi ki: “Yalvardığınızda onlar sizi işitiyorlar mı? Ya da size fayda veya zarar verebiliyorlar mı?” “Hayır; ama biz atalarımızı böyle yaparken bulduk” dediler. İbrahim dedi ki: “Peki, sizin ve geçmiş atalarınızın nelere kulluk etmekte olduğunuzu hiç

düşündünüz mü? Onlar benim düşmanımdır; yalnız âlemlerin Rabbi başka: O, beni yaratandır; bana yol gösteren de O'dur. Beni yediren ve içiren O'dur. Hastalandığımda bana şifa veren O'dur. Beni öldürecek, sonra diriltecek olan O'dur. Hesap günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum da O'dur. Rabbim! Bana hüküm ver ve beni iyilere kat. Sonra gelecekler arasında beni doğrulukla anılanlardan kıl. Beni nimet cennetinin mirasçılarından kıl. Babamı bağışla; çünkü o, yolunu şaşırmışlardandır. Onların diriltilecekleri gün beni rezil etme: o gün ne mal yarar sağlar ne de oğullar; ancak Allah'a arınmış bir kalple gelenler başka." (69–89)

Cennet, Allah'a karşı gelmekten sakınanlara yaklaştırılacak; alevli ateş de azgınlara açıkça gösterilecek. Onlara şöyle denilecek: "Allah'ı bırakıp kulluk ettikleriniz nerede? Size yardım edebiliyorlar mı ya da kendilerine yardım edebiliyorlar mı?" Sonra onlar da o azgınlar da İblis'in bütün orduları da tepetaklak oraya atılacaklar. Orada birbirleriyle çekişirlerken şöyle diyecekler: "Allah'a andolsun ki sizi âlemlerin Rabbine denk tuttuğumuz zaman gerçekten apaçık bir sapıklık içindeydik. Bizi ancak o günahkârlar saptırdı. Şimdi ne şefaatçilerimiz var ne de candan bir dostumuz. Keşke bir kez daha dönüşümüz olsaydı da müminlerden olsaydık!" Şüphesiz bunda bir âyet vardır; ama onların çoğu iman edecek değildir. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, çok merhamet edendir. (90–104)

Nuh kavmi elçileri yalanladı. Hani kardeşleri Nuh onlara şöyle demişti: "Hâlâ Allah'a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız? Ben sizin için güvenilir bir elçiyim; öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Bunun için sizden hiçbir ücret istemiyorum; benim mükâfatım yalnız âlemlerin Rabbine aittir. Öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin." Dediler ki: "Sana en aşağı kimseler uymuşken biz sana inanır mıyız?" O dedi ki: "Onların ne yapmakta olduklarına dair benim ne bilgim olabilir? Farkına varsanız, onların hesabı yalnızca Rabbime aittir. Ben müminleri kovacak değilim; ben yalnızca apaçık bir uyarıcıyım." Dediler ki: "Ey Nuh! Vazgeçmezsen, kesinlikle taşlananlardan olacaksın." O dedi ki: "Rabbim! Kavmim beni yalanladı. Benimle onlar arasında kesin hükmünü ver; beni ve benimle birlikte olan müminleri kurtar." Biz de onu ve onunla birlikte olanları o dolu gemide kurtardık; sonra geride kalanları suda boğduk. Şüphesiz bunda bir âyet vardır; ama onların çoğu iman edecek değildir. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, çok merhamet edendir. (105–122)

Âd kavmi elçileri yalanladı. Hani kardeşleri Hûd onlara şöyle demişti: "Hâlâ Allah'a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız? Ben sizin için güvenilir bir elçiyim; öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Bunun için sizden hiçbir ücret istemiyorum; benim mükâfatım yalnız âlemlerin Rabbine aittir. Siz her yüksek yere, boş yere eğlenerek bir anıt

mı dikiyorsunuz? Sanki ebedî yaşayacakmış gibi sağlam yapılar mı ediniyorsunuz? Yakaladığınız zaman zorbalar gibi mi yakalıyorsunuz? Öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Size bildiğiniz şeylerle yardım edene karşı gelmekten sakının: O size davarlarla ve oğullarla, bahçelerle ve pınarlarla yardım etti. Ben sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum." Dediler ki: "Sen öğüt versen de, öğüt verenlerden olmasan da bizim için birdir. Bu, öncekilerin âdetinden başka bir şey değildir; biz azaba uğratılacak da değiliz." Böylece onu yalanladılar; Biz de onları yok ettik. Şüphesiz bunda bir âyet vardır; ama onların çoğu iman edecek değildir. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, çok merhamet edendir. (123–140)

Semûd kavmi elçileri yalanladı. Hani kardeşleri Salih onlara şöyle demişti: "Hâlâ Allah'a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız? Ben sizin için güvenilir bir elçiyim; öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Bunun için sizden hiçbir ücret istemiyorum; benim mükâfatım yalnız âlemlerin Rabbine aittir. Siz burada, şu içinde bulunduğunuz şeylerin ortasında güven içinde bırakılacak mısınız — bahçelerde ve pınar başlarında, ekinlerde ve tomurcukları yumuşacık hurmalıklarda? Bir de dağlardan ustalıkla evler yontuyorsunuz. Öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin; haddi aşanların buyruğuna uymayın: onlar yeryüzünde bozgunculuk çıkarır ve düzeltmezler." Dediler ki: "Sen yalnızca büyülenmişlerden birisin. Sen yalnızca bizim gibi bir insansın. Doğru söylüyorsan bir âyet getir." O dedi ki: "İşte şu bir dişi devedir: belirli bir gün su içme sırası onundur, belirli bir gün de sizindir. Ona kötülükle dokunmayın; yoksa sizi büyük bir günün azabı yakalar." Fakat onlar devenin ayaklarını kesip onu devirdiler; sonra da pişman oldular; çünkü onları azap yakaladı. Şüphesiz bunda bir âyet vardır; ama onların çoğu iman edecek değildir. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, çok merhamet edendir. (141–159)

Lut kavmi elçileri yalanladı. Hani kardeşleri Lut onlara şöyle demişti: "Hâlâ Allah'a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız? Ben sizin için güvenilir bir elçiyim; öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Bunun için sizden hiçbir ücret istemiyorum; benim mükâfatım yalnız âlemlerin Rabbine aittir. Âlemlerdeki varlıklar içinden erkeklere mi yaklaşıyorsunuz ve Rabbinizin sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyor musunuz? Hayır; siz haddi aşan bir topluluksunuz." Dediler ki: "Ey Lut! Vazgeçmezsen, kesinlikle sürülüp çıkarılanlardan olacaksın." O dedi ki: "Ben sizin bu yaptığınızdan nefret edenlerdenim. Rabbim! Beni ve ailemi onların yaptıklarından kurtar." Biz de onu ve ailesinin hepsini kurtardık; yalnız geride kalan yaşlı bir kadın hariç. Sonra ötekileri yok ettik. Üzerlerine bir yağmur yağdırdık — uyarılanların yağmuru ne kötüydü! Şüphesiz bunda bir âyet vardır; ama onların çoğu iman edecek değildir. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, çok merhamet edendir. (160–175)

Eyke halkı elçileri yalanladı. Hani Şuayb onlara şöyle demişti: “Hâlâ Allah'a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız? Ben sizin için güvenilir bir elçiyim; öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Bunun için sizden hiçbir ücret istemiyorum; benim mükâfatım yalnız âlemlerin Rabbine aittir. Ölçüyü tam yapın ve eksik verenlerden olmayın; doğru teraziyle tartın; insanların mallarını eksiltmeyin ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak dolaşmayın. Sizi ve önceki nesilleri yaratana karşı gelmekten sakının.” Dediler ki: “Sen yalnızca büyülenmişlerden birisin. Sen yalnızca bizim gibi bir insansın; biz seni kesinlikle yalancılardan sanıyoruz. Doğru söylüyorsan, üzerimize gökten bir parça düşür.” O, “Yaptıklarınızı Rabbim daha iyi bilir” dedi. Böylece onu yalanladılar; onları o gölge gününün azabı yakaladı; o, gerçekten büyük bir günün azabıydı. Şüphesiz bunda bir âyet vardır; ama onların çoğu iman edecek değildir. Şüphesiz Rabbin güçlüdür, çok merhamet edendir. (176–191)

Şüphesiz bu, âlemlerin Rabbinin indirmesidir: onu güvenilir Ruh, (Ey Peygamber) uyarıcılardan olasın diye apaçık bir Arapça ile senin kalbine indirmiştir. O, kesinlikle öncekilerin kitaplarında da vardır. İsrailoğulları bilginlerinin onu bilmesi, onlar için bir delil değil mi? Onu Arap olmayan birine indirseydik ve o da onu kendilerine okusaydı, yine ona iman etmezlerdi. Onu günahkârların kalplerine işte böyle soktuk: elem verici azabı görünceye kadar ona iman etmezler. O azap kendilerine, hiç farkında değillerken ansızın gelecek; o zaman “Bize süre verilir mi?” diyecekler. Şimdi onlar azabımızı acele mi istiyorlar? Düşündün mü: onları yıllarca yararlandırsak, sonra kendilerine vadedilen şey başlarına gelse, yararlandırıldıkları şeyler onlara ne yarar sağlar? Biz hiçbir kasabayı, öğüt olsun diye uyarıcıları gelmeden yok etmedik; Biz asla zalim değiliz. (192–209)

Onu şeytanlar indirmedi: bu onlara yakışmaz; buna güçleri de yetmez. Onlar onu işitmekten kesinlikle uzak tutulmuşlardır. Öyleyse Allah ile birlikte başka bir tanrıya yalvarma; yoksa azaba uğratılanlardan olursun. En yakın akrabanı uyar ve sana uyan müminlere kanadını indir. Sana karşı gelirlerse de ki: “Ben sizin yaptıklarınızdan uzağım.” Güçlü ve çok merhamet edene güven: O, namaza durduğunda seni de, secde edenler arasındaki dolaşmanı da görür. O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Şeytanların kime indiğini size haber vereyim mi? Onlar her günahkâr yalancıya inerler: kulak verdiklerini aktarırlar; çoğu da yalancıdır. Şairlere gelince, onlara da azgınlar uyar. Görmüyor musun ki onlar her vadide başıboş dolaşırlar ve yapmadıkları şeyleri söylerler? Ancak iman eden, salih ameller işleyen, Allah'ı çok anan ve haksızlığa uğradıktan sonra kendilerini savunanlar başka. Zulmedenler, nasıl bir yıkılışla yıkılacaklarını yakında bileceklerdir. (210–227)

27. Karıncalar (Al-Naml)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Tâ. Sîn. Bunlar, Kur'an'ın ve apaçık bir Kitab'ın âyetleridir; müminler için bir yol gösterici ve müjdedir: onlar ki namazı kılar, zekâtı verir ve ahirete de kesin olarak iman ederler. Ahirete inanmayanlara gelince, Biz onlara yaptıklarını süslü gösterdik; bu yüzden bocalayıp dururlar. İşte onlar, azabın en kötüsü kendilerinin olacağı kimselerdir; ahirette de en çok hüsrana uğrayacak olanlar onlardır. Şüphesiz sen (Ey Peygamber) bu Kur'an'ı, hikmet sahibi ve her şeyi bilen Allah'ın katından almaktasın. (1–6)

Hani Musa ailesine, "Ben bir ateş gördüm. Ondan size bir haber getireceğim ya da ısınasınız diye yanan bir kor getireceğim" demişti. Oraya varınca kendisine şöyle seslenildi: "Ateşin yanında olan da çevresinde olanlar da mübarek kılınmıştır! Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir! Ey Musa! İyi bil ki Ben, güçlü ve hikmet sahibi olan Allah'ım. Asanı at." Musa onun yılan gibi kıvrıldığını görünce dönüp kaçtı ve arkasına bakmadı. "Ey Musa! Korkma: Benim huzurumda elçiler korkmaz — ancak zulmeden, sonra kötülüğün ardından onu iyiliğe çeviren başka; çünkü Ben çok bağışlayanım, çok merhamet edenim. Elini koynuna sok: kusursuz, bembeyaz çıksın — Firavun'a ve kavmine gönderilen dokuz âyetten biri olarak. Çünkü onlar yoldan çıkmış bir topluluktur." (7–12)

Âyetlerimiz gözler önünde apaçık olarak kendilerine gelince, "Bu, apaçık bir büyüdür" dediler. Gönülleri onlara kesin olarak inandığı hâlde, zulüm ve kibir yüzünden onları inkâr ettiler. Bak, bozguncuların sonu nasıl oldu! (13–14)

Davut'a ve Süleyman'a bilgi verdik; onlar da "Bizi mümin kullarının birçoğundan üstün kılan Allah'a övgüler olsun" dediler. Süleyman, Davut'a mirasçı oldu ve dedi ki: "Ey insanlar! Bize kuşların dili öğretildi ve bize her şeyden verildi. Şüphesiz bu, apaçık bir lütuftur." Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan orduları onun için toplandı; hepsi düzenli sıralar hâlinde yürütülüyordu. Nihayet Karınca Vadisi'ne geldiklerinde bir karınca dedi ki: "Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin; Süleyman ve orduları farkında olmadan sizi ezmesin." Süleyman onun sözüne gülümseyerek güldü ve dedi ki: "Rabbim! Bana ve ana babama verdiğin nimete şükretmeyi ve hoşnut olacağın iyi işler yapmayı bana ilham et; rahmetinle beni iyi kullarının arasına kat." (15–19)

Süleyman kuşları gözden geçirdi ve dedi ki: "Hüdhüdü neden göremiyorum? Yoksa kayıplara mı karıştı? Bana apaçık bir delil getirmezse, onu kesinlikle çetin bir cezayla cezalandıracağım ya da onu keseceğim." Hüdhüd çok geçmeden geldi ve dedi ki: "Senin bilmediğin bir şeyi öğrendim. Sana Sebe'den kesin bir haber getirdim. Onlara hükmeden

bir kadın buldum; kendisine her şeyden verilmiş; büyük bir tahtı da var. Onu ve kavmini, Allah'ı bırakıp güneşe secde ederlerken buldum. Şeytan onlara yaptıklarını süslü göstermiş ve onları doğru yoldan alıkoymuş; bu yüzden doğru yolu bulamıyorlar — göklerde ve yerde gizli olanı ortaya çıkaran, gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilen Allah'a secde etmesinler diye. Allah — O'ndan başka tanrı yoktur; O, büyük Arş'ın Rabbidir." Süleyman dedi ki: "Doğru mu söyledin, yoksa yalancılardan mısın, bakacağız. Şu mektubumu götür, onlara bırak; sonra yanlarından çekil ve bak, ne cevap verecekler." (20–28)

Melike dedi ki: "Ey ileri gelenler! Bana çok değerli bir mektup bırakıldı. O, Süleyman'dandır ve şöyle diyor: 'Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Bana karşı büyüklük taslamayın ve Allah'a teslim olmuş kimseler olarak bana gelin.'" Sonra dedi ki: "Ey ileri gelenler! Bu işimde bana görüşünüzü bildirin: siz yanımda bulunmadıkça ben hiçbir işi kesin karara bağlamam." Dediler ki: "Biz güçlü kimseleriz; savaşta da çok çetiniz; ama buyruk senindir; ne buyuracağını sen düşün." Melike dedi ki: "Hükümdarlar bir ülkeye girdiklerinde orayı harap ederler ve halkının en şereflilerini en alçak kimseler hâline getirirler. Onlar hep böyle yaparlar. Ben onlara bir hediye göndereceğim; bakalım elçiler neyle dönecekler." (29–35)

Elçi Süleyman'a gelince, o dedi ki: "Siz bana malla mı yardım etmek istiyorsunuz? Allah'ın bana verdiği, size verdiğinden daha hayırlıdır. Hayır; hediyenizle sevinen sizsiniz. Onlara dön: andolsun ki karşı koyamayacakları ordularla üzerlerine geleceğiz ve onları oradan aşağılanmış ve küçük düşmüş olarak çıkaracağız." Sonra dedi ki: "Ey ileri gelenler! Onlar Allah'a teslim olmuş kimseler olarak bana gelmeden önce hanginiz onun tahtını bana getirir?" Cinlerden güçlü biri, "Sen yerinden kalkmadan önce ben onu sana getiririm; buna gücüm yeter, güvenilir biriyim" dedi. Yanında Kitap'tan bir bilgi bulunan kimse ise, "Ben onu sana, gözünü açıp kapamadan getiririm" dedi. Süleyman tahtı yanında durur görünce dedi ki: "Bu, Rabbimin lütfundandır; şükür mü edeceğim, yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak için. Kim şükrederse ancak kendi yararına şükretmiş olur; kim de nankörlük ederse, bilsin ki Rabbim hiçbir şeye muhtaç değildir, çok cömerttir." Sonra dedi ki: "Tahtını onun tanıyamayacağı bir hâle getirin; bakalım doğruyu bulacak mı, yoksa doğruyu bulamayanlardan mı olacak." Melike gelince ona, "Senin tahtın böyle mi?" denildi. O, "Sanki o!" dedi. Süleyman dedi ki: "Bize ondan önce bilgi verilmişti ve biz Allah'a teslim olmuştuk." Allah'ı bırakıp kulluk etmekte olduğu şeyler onu alıkoymuştu; çünkü o, hakikati inkâr eden bir topluluktandı. Ona, "Köşke gir" denildi. Onu görünce derin bir su sandı ve bacaklarını açtı. Süleyman, "Bu, camdan döşenmiş cilalı bir köşktür" dedi. Melike dedi ki: "Rabbim! Ben kendime zulmetmişim; Süleyman ile birlikte âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum." (36–44)

Semûd kavmine de kardeşleri Salih'i, “Allah'a kulluk edin!” diye gönderdik. Bir de ne görsün, onlar birbiriyle çekişen iki grup olmuşlar! O dedi ki: “Ey kavmim! İyilikten önce kötülüğü neden acele istiyorsunuz? Size merhamet edilsin diye Allah'tan bağışlanma dileseniz ya!” Dediler ki: “Senin ve yanındakilerin yüzünden uğursuzluğa uğradık.” O dedi ki: “Sizin uğursuzluğunuz Allah katındandır. Hayır; siz sınanmakta olan bir topluluksunuz.” O şehirde, yeryüzünde bozgunculuk çıkaran ve düzeltmeyen dokuz kişi vardı. Dediler ki: “Birbirinize Allah adına yemin edin: ona ve ailesine geceleyin baskın yapacağız; sonra da velisine, ‘Biz onun ailesinin yok edilişine tanık olmadık; biz kesinlikle doğru söylüyoruz’ diyeceğiz.” Onlar bir tuzak kurdular; Biz de, onlar hiç farkında değillerken bir tuzak kurduk. Bak, tuzaklarının sonu nasıl oldu: onları ve kavimlerini toptan yok ettik. İşte zulmetmeleri yüzünden çökmüş, ıssız kalmış evleri! Şüphesiz bunda bilen bir topluluk için bir âyet vardır. İman eden ve Allah'a karşı gelmekten sakınanları ise kurtardık. (45–53)

Lut'u da gönderdik. Hani o, kavmine şöyle demişti: “Göz göre göre o hayâsızlığı mı yapıyorsunuz? Kadınları bırakıp şehvetle erkeklere mi yaklaşıyorsunuz? Hayır; siz cahillik eden bir topluluksunuz.” Kavminin cevabı ancak şunu demek oldu: “Lut ailesini kasabanızdan çıkarın: onlar temiz kalmak isteyen insanlarmış!” Biz de onu ve ailesini kurtardık; yalnız karısı başka: onun geride kalanlardan olmasını takdir ettik. Üzerlerine bir yağmur yağdırdık — uyarılanların yağmuru ne kötüydü! (54–58)

(Ey Peygamber) De ki: “Allah'a övgüler olsun; seçtiği kullarına da selam olsun.” Allah mı daha hayırlıdır, yoksa O'na ortak koştukları mı? Gökleri ve yeri yaratan, sizin için gökten su indiren kimdir? Biz onunla, ağaçlarını sizin asla bitiremeyeceğiniz, göz alıcı bahçeler bitirdik. Allah ile birlikte başka bir tanrı mı var? Hayır; onlar gerçekten sapan bir topluluktur. Yeryüzünü oturmaya elverişli kılan, içinde ırmaklar akıtan, üzerine sağlam dağlar yerleştiren ve iki deniz arasına bir engel koyan kimdir? Allah ile birlikte başka bir tanrı mı var? Hayır; onların çoğu bilmez. Darda kalana, kendisine yalvardığı zaman karşılık veren, sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünde halifeler kılan kimdir? Allah ile birlikte başka bir tanrı mı var? Ne kadar da az düşünüyorsunuz! Karanın ve denizin karanlıklarında size yol gösteren ve rüzgârları rahmetinin önünde müjdeci olarak gönderen kimdir? Allah ile birlikte başka bir tanrı mı var? Allah, onların ortak koştuklarından çok yücedir. Yaratmayı başlatan, sonra onu tekrarlayan ve sizi gökten ve yerden rızıklandıran kimdir? Allah ile birlikte başka bir tanrı mı var? De ki: “Doğru söylüyorsanız delilinizi getirin.” (59–64)

De ki: “Göklerde ve yerde Allah'tan başka hiç kimse gaybı bilmez; ne zaman diriltileceklerinin de farkında değillerdir.” Hayır; ahiret hakkındaki bilgileri yetersiz

kalmıştır. Hayır; onlar ondan şüphe içindedirler. Hayır; onlar ona karşı kördürler. Hakikati inkâr edenler dediler ki: “Biz ve atalarımız toprak olduğumuz zaman, gerçekten yeniden mi çıkarılacağız? Bu, bize de daha önce atalarımıza da vadedilmişti; bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değildir.” De ki: “Yeryüzünde dolaşın da günahkârların sonunun nasıl olduğunu görün.” Onlar için üzülme ve kurdukları tuzaklardan dolayı sıkıntıya düşme. “Doğru söylüyorsanız, bu vaat ne zaman gerçekleşecek?” diyorlar. De ki: “Acele istediğiniz şeyin bir kısmı belki de hemen ardınıza gelmiştir.” Şüphesiz Rabbin insanlara karşı lütuf sahibidir; fakat onların çoğu şükretmez. Şüphesiz Rabbin, göğüslerinin gizlediğini de açığa vurduklarını da bilir. Gökte ve yerde gizli hiçbir şey yoktur ki apaçık bir Kitap'ta bulunmasın. (65–75)

Şüphesiz bu Kur'an, İsrailoğulları'na, hakkında ayrılığa düştükleri şeylerin çoğunu anlatmaktadır. O, müminler için kesinlikle bir yol gösterici ve rahmettir. Şüphesiz Rabbin, hükmüyle aralarında karar verecektir; O, güçlüdür, her şeyi bilendir. Öyleyse Allah'a güven: sen apaçık hak üzerindesin. Sen ne ölülere işittirebilirsin ne de arkalarını dönüp giden sağırlara çağrıyı işittirebilirsin; körleri de sapıklıklarından çıkarıp doğru yola iletemezsin. Sen ancak âyetlerimize iman edenlere işittirebilirsin; teslim olmuş olanlar da onlardır. O söz başlarına geldiğinde, onlar için yerden bir canlı çıkarırız; o da onlara, insanların âyetlerimize kesin olarak inanmadıklarını söyler. O gün her topluluktan, âyetlerimizi yalanlayanlardan bir bölük toplayacağız; hepsi düzenli sıralar hâlinde tutulacak. Nihayet geldiklerinde Allah şöyle diyecek: “Siz âyetlerimi, bilginiz onları kavramadığı hâlde yalanladınız mı? Yoksa yaptığınız neydi?” Zulmetmeleri yüzünden o söz başlarına gelecek; artık konuşamayacaklardır. (76–85)

İçinde dinlensinler diye geceyi, görmelerini sağlasın diye de gündüzü aydınlık yarattığımızı görmediler mi? Şüphesiz bunda iman eden bir topluluk için âyetler vardır. Sûr'a üflendiği gün, Allah'ın diledikleri dışında, göklerde olanların hepsi ve yerde olanların hepsi dehşete kapılacak; hepsi boyun bükerek O'na gelecektir. Yerinde durur sandığın dağları görürsün; oysa onlar bulutların geçişi gibi geçip giderler: bu, her şeyi sapasağlam yapan Allah'ın sanatıdır. O, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Kim bir iyilikle gelirse, ona ondan daha hayırlısı vardır; onlar o günün dehşetinden de güvende olacaklardır. Kim de bir kötülükle gelirse, yüzüstü ateşe atılırlar: “Yapmakta olduklarınızdan başkasıyla mı cezalandırılıyorsunuz?” “Bana yalnızca, bu şehri dokunulmaz kılan ve her şey kendisine ait olan bu şehrin Rabbine kulluk etmem emredildi. Bana, Allah'a teslim olanlardan olmam ve Kur'an'ı okumam da emredildi.” Artık kim doğru yolu bulursa ancak kendi yararına bulmuş olur; kim de saparsa de ki: “Ben yalnızca uyarıcılardan biriyim.” Ve de ki: “Allah'a övgüler olsun. O size âyetlerini

gösterecek, siz de onları tanıyacaksınız. Rabbin yaptıklarınızdan habersiz değildir.” (86–93)

28. Kıssa (Al-Qaṣaṣ)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Tâ. Sîn. Mîm. Bunlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir. (Ey Peygamber) İman eden bir topluluk için sana Musa ile Firavun'un haberinden bir kısmını gerçek olarak okuyoruz. Firavun o ülkede büyüklük tasladı ve halkını gruplara ayırdı; onlardan bir kesimi eziyor, oğullarını boğazlıyor, kadınlarını sağ bırakıyordu. O gerçekten bozgunculardandı. Biz ise o ülkede ezilenlere lütufta bulunmak, onları önderler yapmak, onları mirasçılar kılmak, onları o ülkede yerleştirmek ve Firavun'a, Hâmân'a ve ordularına, onlardan yana korktukları şeyi göstermek istiyorduk. (1–6)

Musa'nın annesine şöyle ilham ettik: "Onu emzir; onun için korktuğun zaman da onu ırmağa bırak; korkma, üzülme: Biz onu sana geri döndüreceğiz ve onu elçilerden kılacağız." Derken Firavun ailesi onu buldu; sonunda o, kendileri için bir düşman ve bir üzüntü kaynağı olacaktı. Şüphesiz Firavun, Hâmân ve orduları yanlış yoldaydılar. Firavun'un karısı dedi ki: "Benim için de senin için de bir göz aydınlığı! Onu öldürmeyin; belki bize yararı dokunur ya da onu evlat ediniriz." Oysa onlar işin farkında değillerdi. Musa'nın annesinin yüreği bomboş kaldı; iman edenlerden olsun diye kalbini pekiştirmeseydik, neredeyse onu açığa vuracaktı. Onun kız kardeşine, "Onu izle" dedi. O da, onlar farkında değillerken onu uzaktan gözetledi. Biz daha önceden ona sütanneleri yasaklamıştık. Bunun üzerine kız kardeşi dedi ki: "Sizin için onun bakımını üstlenecek ve ona iyi davranacak bir aileyi size göstereyim mi?" Böylece, gözü aydın olsun, üzülmesin ve Allah'ın vaadinin gerçek olduğunu bilsin diye onu annesine geri döndürdük; fakat onların çoğu bilmez. (7–13)

Musa güçlü çağına erip olgunlaşınca ona hüküm ve bilgi verdik: iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz. O, halkının habersiz olduğu bir sırada şehre girdi ve orada kavga eden iki adam buldu; biri kendi kavminden, öteki düşmanlarındandı. Kavminden olan, düşmanlarından olana karşı ondan yardım istedi. Musa da ona bir yumruk vurdu ve işini bitirdi. Dedi ki: "Bu, şeytanın işindendir; o gerçekten apaçık saptırıcı bir düşmandır." Sonra dedi ki: "Rabbim! Ben kendime zulmettim; beni bağışla." Allah da onu bağışladı: O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Musa dedi ki: "Rabbim! Bana verdiğin nimete andolsun ki artık günahkârlara asla arka çıkmayacağım." (14–17)

Ertesi sabah şehirde korku içinde, çevresini gözetleyerek dolaşıyordu. Bir de ne görsün, bir gün önce kendisinden yardım isteyen kişi yine feryat ederek ondan yardım istiyor! Musa ona, "Sen gerçekten apaçık bir azgınsın" dedi. Sonra ikisinin de düşmanı olan adamı

yakalamak isteyince, adam dedi ki: “Ey Musa! Dün bir adamı öldürdüğün gibi beni de mi öldürmek istiyorsun? Sen yeryüzünde yalnızca bir zorba olmak istiyorsun; düzeltenlerden olmak istemiyorsun.” Şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi ve dedi ki: “Ey Musa! İleri gelenler seni öldürmek için hakkında görüşüyorlar. Hemen çık git: ben gerçekten sana öğüt verenlerdenim.” Musa korku içinde, çevresini gözetleyerek oradan çıktı. “Rabbim! Beni zalimler topluluğundan kurtar” dedi. (18–21)

Medyen'e doğru yöneldiğinde, “Umarım Rabbim beni doğru yola iletir” dedi. Medyen suyuna varınca, orada hayvanlarını sulayan bir insan topluluğu buldu; onların gerisinde de hayvanlarını geri tutan iki kadın buldu. “Derdiniz nedir?” dedi. “Çobanlar sürülerini sulayıp çekilmedikçe biz sulayamayız; babamız da çok yaşlı bir ihtiyardır” dediler. Musa onların hayvanlarını suladı; sonra gölgeye çekildi ve “Rabbim! Bana indireceğin her hayra gerçekten muhtacım” dedi. Derken o iki kadından biri, utana utana yürüyerek ona geldi ve “Babam, bizim için sulamanın karşılığını vermek üzere seni çağırıyor” dedi. Musa ona gelip başından geçenleri anlatınca, o dedi ki: “Korkma: zalimler topluluğundan kurtuldun.” İkisinden biri dedi ki: “Babacığım! Onu ücretle tut: ücretle tutacağın kimselerin en hayırlısı, güçlü ve güvenilir olandır.” Babası dedi ki: “Bana sekiz yıl çalışman karşılığında şu iki kızımdan birini sana nikâhlamak istiyorum; on yıla tamamlarsan, o da kendi isteğinle olur. Sana güçlük çıkarmak istemem; Allah dilerse beni iyi kimselerden bulacaksın.” Musa dedi ki: “Bu, benimle senin aramızdadır: iki süreden hangisini doldurursam doldurayım, bana haksızlık edilmesin. Söylediklerimize Allah vekildir.” (22–28)

Musa süreyi doldurup ailesiyle yola çıkınca, dağın yanında bir ateş fark etti. Ailesine dedi ki: “Siz burada bekleyin: ben bir ateş gördüm. Belki ondan size bir haber ya da ısınasınız diye ateşten bir kor getiririm.” Oraya varınca, o mübarek yerde, vadinin sağ yanındaki ağaçtan kendisine şöyle seslenildi: “Ey Musa! İyi bil ki Ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'ım. Asanı at.” Musa onun yılan gibi kıvrıldığını görünce dönüp kaçtı ve arkasına bakmadı. “Ey Musa! Beri gel, korkma: sen güvende olanlardansın. Elini koynuna sok: kusursuz, bembeyaz çıksın. Korkudan açılan kolunu da kendine çek. İşte bunlar, Firavun'a ve ileri gelenlerine Rabbinden iki kesin delildir: çünkü onlar yoldan çıkmış bir topluluktur.” Musa dedi ki: “Rabbim! Ben onlardan birini öldürmüştüm; beni öldürmelerinden korkuyorum. Kardeşim Harun'un dili benimkinden daha açıktır; onu, beni doğrulayacak bir yardımcı olarak benimle birlikte gönder; çünkü beni yalanlamalarından korkuyorum.” Allah şöyle buyurdu: “Kolunu kardeşinle güçlendireceğiz ve ikinize öyle bir güç vereceğiz ki size erişemeyecekler. Âyetlerimiz sayesinde siz ikiniz ve size uyanlar üstün geleceksiniz.” (29–35)

Musa onlara apaçık âyetlerimizle gelince, “Bu, uydurulmuş bir büyüden başka bir şey değildir; biz önceki atalarımızdan böyle bir şey işitmedik” dediler. Musa dedi ki: “Rabbim, kendi katından kimin doğru yolu getirdiğini ve dünya yurdunun sonunun kimin olacağını daha iyi bilir. Şüphesiz zalimler kurtuluşa eremezler.” Firavun dedi ki: “Ey ileri gelenler! Ben sizin için benden başka bir tanrı tanımıyorum. Ey Hâmân! Benim için çamurun üzerinde ateş yak da bana yüksek bir kule yap; belki Musa'nın Tanrısına çıkıp bakarım — gerçi ben onu kesinlikle yalancılardan sanıyorum.” (36–38)

O ve orduları yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve Bize döndürülmeyeceklerini sandılar. Biz de onu ve ordularını yakalayıp denize attık. Bak, zalimlerin sonu nasıl oldu! Onları ateşe çağıran önderler kıldık; kıyamet günü kendilerine yardım edilmeyecektir. Bu dünyada peşlerine bir lânet taktık; kıyamet günü de onlar iğrenilenlerden olacaklardır. Önceki nesilleri yok ettikten sonra Musa'ya, insanlar için gönül gözünü açan deliller, bir yol gösterici ve rahmet olarak Kitab'ı verdik; umulur ki öğüt alırlar. (39–43)

(Ey Muhammed) Musa'ya o işi hükme bağladığımız sırada sen batı yanında değildin; tanık olanlardan da değildin. Fakat Biz nice nesiller var ettik; ömürleri de uzadıkça uzadı. Sen Medyen halkı arasında oturup onlara âyetlerimizi okuyan biri de değildin; fakat elçileri gönderen Biziz. Biz seslendiğimiz sırada dağın yanında da değildin; fakat bu, senden önce kendilerine hiçbir uyarıcı gelmemiş bir topluluğu uyarman için Rabbinden bir rahmettir; umulur ki öğüt alırlar. Kendi ellerinin önceden gönderdikleri yüzünden başlarına bir felaket geldiğinde, “Rabbimiz! Bize bir elçi gönderseydin de âyetlerine uysaydık ve müminlerden olsaydık!” demesinler diye. Fakat katımızdan kendilerine gerçek gelince, “Musa'ya verilenin benzeri ona da verilseydi ya!” dediler. Daha önce Musa'ya verileni de inkâr etmemişler miydi? “Birbirine arka çıkan iki büyü” dediler ve “Biz hepsini inkâr ediyoruz” dediler. De ki: “Doğru söylüyorsanız, Allah katından bu ikisinden daha doğru yol gösteren bir Kitap getirin de ben ona uyayım.” Sana karşılık vermezlerse, bil ki onlar yalnızca kendi arzularına uyuyorlar. Allah'tan bir yol gösterici olmaksızın kendi arzusuna uyandan daha sapkın kim olabilir? Şüphesiz Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. (44–50)

Öğüt alsınlar diye sözü onlara art arda ulaştırdık. Ondan önce kendilerine Kitap verdiklerimiz ona da iman ederler; o kendilerine okunduğunda, “Ona iman ettik: o, Rabbimizden gelen gerçektir. Biz ondan önce de Allah'a teslim olmuş kimselerdik” derler. İşte onlara, sabretmelerine karşılık mükâfatları iki kez verilecektir; onlar kötülüğü iyilikle savarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan harcarlar. Boş söz işittiklerinde ondan yüz çevirirler ve “Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız size aittir. Size selam olsun: biz cahillerle işimiz olsun istemeyiz” derler. (51–55)

(Ey Peygamber) Sen sevdiğini doğru yola iletemezsin; fakat Allah dilediğini doğru yola iletir; doğru yolu bulanları da en iyi bilen O'dur. Dediler ki: “Seninle birlikte doğru yola uyarsak, yurdumuzdan koparılıp atılırız.” Biz onları, katımızdan bir rızık olarak her türlü ürünün taşınıp getirildiği güvenli, dokunulmaz bir yere yerleştirmedik mi? Fakat onların çoğu bilmez. Geçim bolluğuyla şımarmış nice kasabayı yok ettik! İşte onların, kendilerinden sonra pek az oturulmuş olan yurtları; onlara mirasçı olan Bizdik. Rabbin, ana şehirlerine âyetlerimizi kendilerine okuyan bir elçi göndermedikçe kasabaları yok edecek değildir; Biz, halkı zalim olmadıkça da kasabaları yok edecek değiliz. Size verilen her şey, yalnızca dünya hayatının geçimliği ve süsüdür; Allah katında olan ise daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? (56–60)

Kendisine güzel bir vaatte bulunduğumuz ve ona kavuşacak olan kimse, dünya hayatının geçimliğiyle yararlandırdığımız, sonra kıyamet günü hesap için huzura getirilenlerden olacak kimse gibi midir? O gün Allah onlara seslenip, “Var olduğunu ileri sürdüğünüz ortaklarım nerede?” diyecek. Haklarında o söz gerçekleşmiş olanlar diyecekler ki: “Rabbimiz! İşte bunlar, bizim saptırdıklarımızdır; kendimiz saptığımız gibi onları da saptırdık. Onlardan uzak olduğumuzu Sana arz ediyoruz: onlar aslında bize kulluk etmiyorlardı.” “Ortaklarınızı çağırın!” denilecek. Onları çağıracaklar, ama onlar kendilerine karşılık vermeyecekler; azabı da görecekler — keşke doğru yolu bulmuş olsalardı! O gün Allah onlara seslenip, “Elçilere ne cevap verdiniz?” diyecek. O gün bütün haberler onlara kapkaranlık kesilecek; birbirlerine bile soramayacaklar. Fakat tövbe eden, iman eden ve salih ameller işleyene gelince, onun kurtuluşa erenlerden olması umulur. Rabbin dilediğini yaratır ve seçer: seçim onlara ait değildir. Allah, onların ortak koştuklarından uzaktır, yücedir! Rabbin, göğüslerinin gizlediğini de açığa vurduklarını da bilir. O, Allah'tır: O'ndan başka tanrı yoktur. Dünyada da ahirette de övgü O'na mahsustur; hüküm O'nundur ve O'na döndürüleceksiniz. (61–70)

(Ey Peygamber) De ki: “Söyleyin bakalım: Allah geceyi üzerinizde kıyamet gününe kadar sürekli kılsa, Allah'tan başka hangi tanrı size bir ışık getirebilir? Hâlâ işitmeyecek misiniz?” De ki: “Söyleyin bakalım: Allah gündüzü üzerinizde kıyamet gününe kadar sürekli kılsa, Allah'tan başka hangi tanrı size içinde dinleneceğiniz bir gece getirebilir? Hâlâ görmeyecek misiniz?” O, rahmetinden ötürü sizin için geceyi ve gündüzü var etti ki birinde dinlenesiniz, ötekinde O'nun lütfundan nasip arayasınız ve şükredesiniz. O gün Allah onlara seslenip, “Var olduğunu ileri sürdüğünüz ortaklarım nerede?” diyecek. Her topluluktan bir şahit çıkaracağız ve “Delilinizi getirin” diyeceğiz. O zaman gerçeğin Allah'a ait olduğunu bilecekler; uydurmakta oldukları şeyler de kendilerini bırakıp gidecektir. (71–75)

Karun, Musa'nın kavmindendi; fakat onlara karşı azgınlık etti. Ona öyle hazineler vermiştik ki anahtarları güçlü kuvvetli bir topluluğa bile ağır gelirdi. Kavmi ona dedi ki: “Şımarma: Allah şımaranları sevmez. Allah'ın sana verdikleriyle ahiret yurdunu ara; ama dünyadan da payını unutma. Allah sana nasıl iyilik ettiyse sen de öyle iyilik et; yeryüzünde bozgunculuk arama: Allah bozguncuları sevmez.” O dedi ki: “Bu bana ancak bende bulunan bir bilgi sayesinde verildi.” O bilmiyor muydu ki Allah, ondan önce, ondan daha güçlü ve biriktirdikleri daha çok olan nice nesilleri yok etmişti? Günahkârlara günahları sorulmaz bile. Derken süsü püsü içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını isteyenler dediler ki: “Keşke Karun'a verilenin bir benzeri bizim de olsaydı! O gerçekten büyük bir nasip sahibi.” Kendilerine bilgi verilenler ise dediler ki: “Yazıklar olsun size! İman edip salih ameller işleyen kimse için Allah'ın mükâfatı daha hayırlıdır; ona da ancak sabredenler kavuşur.” Sonunda onu da evini de yere batırdık. Allah'a karşı kendisine yardım edecek bir topluluğu yoktu; kendi kendini kurtarabilecek kimselerden de değildi. Daha bir gün önce onun yerinde olmayı isteyenler şöyle demeye başladılar: “Vay! Demek ki Allah, kullarından dilediğine rızkı bol veriyor, dilediğine de ölçüyle veriyor. Allah bize lütfetmeseydi, bizi de yere batırırdı. Vay! Demek ki hakikati inkâr edenler kurtuluşa eremiyor.” (76–82)

İşte o ahiret yurdunu, yeryüzünde büyüklük taslamak ve bozgunculuk çıkarmak istemeyenlere veririz. Sonuç, Allah'a karşı gelmekten sakınanlarındır. Kim bir iyilikle gelirse, ona ondan daha hayırlısı vardır; kim de bir kötülükle gelirse, kötülük işleyenler yalnızca yaptıklarının karşılığını görürler. Kur'an'ı sana farz kılan, seni mutlaka dönülecek bir yere döndürecektir. De ki: “Kimin doğru yolu getirdiğini ve kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu Rabbim en iyi bilendir.” Sen, bu Kitab'ın sana verileceğini ummuyordun; o yalnızca Rabbinden bir rahmettir. Öyleyse sakın hakikati inkâr edenlere arka çıkma. Allah'ın âyetleri sana indirildikten sonra, sakın seni onlardan alıkoymasınlar. Rabbine çağır ve sakın O'na ortak koşanlardan olma. Allah ile birlikte başka bir tanrıya yalvarma: O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur ve O'na döndürüleceksiniz. (83–88)

29. Örümcek (Al-ʿAnkabūt)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Mîm. İnsanlar, "İman ettik" demekle bırakılacaklarını ve sınanmayacaklarını mı sandılar? Biz onlardan öncekileri de sınadık: Allah, doğru söyleyenleri mutlaka ortaya çıkaracak, yalancıları da mutlaka ortaya çıkaracaktır. Yoksa kötülük işleyenler, Bizden kaçıp kurtulabileceklerini mi sandılar? Verdikleri hüküm ne kötüdür! Kim Allah'a kavuşmayı umuyorsa, bilsin ki Allah'ın belirlediği süre mutlaka gelecektir; O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Kim cihad ederse, ancak kendi yararına cihad etmiş olur: Allah'ın bütün âlemlere hiçbir ihtiyacı yoktur. İman edip salih ameller işleyenlerin kötülüklerini mutlaka örteceğiz ve onları yaptıklarının en güzeliyle ödüllendireceğiz. Biz insana, ana babasına iyi davranmasını emrettik; ama onlar, hakkında hiçbir bilgin olmayan bir şeyi Bana ortak koşman için seni zorlarlarsa, onlara itaat etme. Dönüşünüz yalnız Banadır; Ben de yapmakta olduklarınızı size bildireceğim. İman edip salih ameller işleyenleri mutlaka iyilerin arasına katacağız. (1–9)

İnsanlardan öyleleri vardır ki "Allah'a iman ettik" derler; fakat Allah uğrunda eziyet gördüklerinde, insanların baskısını Allah'ın azabı gibi sayarlar. Rabbinden bir yardım gelecek olsa, mutlaka "Biz zaten sizinle beraberdik" derler. Allah, bütün varlıkların göğüslerinde olanı en iyi bilen değil midir? Allah, iman edenleri mutlaka ortaya çıkaracak, münafıkları da mutlaka ortaya çıkaracaktır. Hakikati inkâr edenler iman edenlere, "Bizim yolumuza uyun; sizin günahlarınızı biz yüklenelim" dediler. Oysa onlar, onların günahlarından hiçbir şeyi yüklenecek değillerdir: onlar kesinlikle yalancıdırlar. Onlar mutlaka kendi yüklerini, kendi yükleriyle birlikte başka yükleri de taşıyacaklar ve uydurmakta oldukları şeylerden kıyamet günü mutlaka sorguya çekileceklerdir. (10–13)

Nuh'u kavmine gönderdik; o da aralarında bin yıldan elli yıl eksik kaldı. Sonunda onlar zulmetmekte iken tufan kendilerini yakaladı. Onu ve gemide bulunanları ise kurtardık ve bunu bütün âlemler için bir âyet kıldık. (14–15)

İbrahim'i de gönderdik. Hani o, kavmine şöyle demişti: "Allah'a kulluk edin ve O'na karşı gelmekten sakının. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. Siz Allah'ı bırakıp yalnızca birtakım putlara kulluk ediyor ve bir yalan uyduruyorsunuz. Allah'ı bırakıp kulluk ettikleriniz size rızık vermeye güç yetiremezler; öyleyse rızkı Allah'ın katında arayın, O'na kulluk edin ve O'na şükredin: O'na döndürüleceksiniz. Eğer yalanlarsanız, sizden önceki topluluklar da yalanlamıştı; elçiye düşen ise yalnızca apaçık bildirmektir." (16–18)

Allah'ın yaratmayı nasıl başlattığını, sonra onu nasıl tekrarladığını görmüyorlar mı? Şüphesiz bu, Allah için kolaydır. De ki: "Yeryüzünde dolaşın da O'nun yaratmayı nasıl başlattığına bakın; sonra Allah sonraki yaratılışı da var edecektir. Allah her şeye gücü yetendir. Dilediğine azap eder, dilediğine merhamet eder; O'na döndürüleceksiniz. Siz ne yerde ne de gökte O'nu âciz bırakabilirsiniz; sizin Allah'tan başka ne bir dostunuz ne de bir yardımcınız vardır." Allah'ın âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr edenler var ya, işte onlar Benim rahmetimden umut kesmişlerdir ve onlar için elem verici bir azap vardır. (19–23)

Kavminin cevabı ancak, "Onu öldürün ya da yakın!" demek oldu. Fakat Allah onu ateşten kurtardı. Şüphesiz bunda iman eden bir topluluk için âyetler vardır. İbrahim dedi ki: "Siz, yalnızca dünya hayatında aranızdaki sevgi uğruna Allah'ı bırakıp putlar edindiniz; fakat kıyamet günü birbirinizi tanımayacak ve birbirinize lânet edeceksiniz. Sığınağınız ateştir; sizin hiçbir yardımcınız da olmayacaktır." Lut ona iman etti. İbrahim, "Ben Rabbime hicret ediyorum: O, güçlüdür, hikmet sahibidir" dedi. Ona İshak'ı ve Yakup'u bağışladık; peygamberliği ve Kitab'ı onun soyuna verdik. Ona mükâfatını bu dünyada verdik; ahirette de o kesinlikle iyilerdendir. (24–27)

Lut'u da gönderdik. Hani o, kavmine şöyle demişti: "Siz, sizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı bir hayâsızlığı yapıyorsunuz. Siz erkeklere mi yaklaşıyor, yol mu kesiyor ve toplantılarınızda çirkin şeyler mi yapıyorsunuz?" Kavminin cevabı ancak, "Doğru söylüyorsan, bize Allah'ın azabını getir" demek oldu. Lut, "Rabbim! Şu bozguncular topluluğuna karşı bana yardım et" dedi. Elçilerimiz İbrahim'e müjdeyle geldiklerinde dediler ki: "Biz şu kasabanın halkını yok edeceğiz: çünkü onun halkı zalim kimselerdir." İbrahim, "Ama orada Lut var" dedi. Dediler ki: "Orada kimlerin bulunduğunu biz daha iyi biliriz. Onu ve ailesini mutlaka kurtaracağız; yalnız karısı başka: o, geride kalanlardan olacak." Elçilerimiz Lut'a geldiklerinde, onlar yüzünden kaygıya kapıldı ve onları korumaktan yana eli kolu bağlı kaldı. Dediler ki: "Korkma, üzülme: biz seni ve aileni kurtaracağız; yalnız karın başka; o, geride kalanlardan olacak. Biz, yoldan çıkmaları yüzünden bu kasaba halkının üzerine gökten bir azap indireceğiz." Aklını kullanan bir topluluk için oradan apaçık bir işaret bıraktık. (28–35)

Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. O dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, ahiret gününü umun ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak dolaşmayın." Fakat onu yalanladılar; bunun üzerine onları sarsıntı yakaladı; yurtlarında diz üstü çöküp kaldılar. Âd'ı ve Semûd'u da yok ettik — bu, onların yurtlarından size apaçık belli olmaktadır. Şeytan onlara yaptıklarını süslü gösterdi ve onları doğru yoldan alıkoydu; oysa onlar gözü açık kimselerdi. Karun'u, Firavun'u ve Hâmân'ı da yok ettik: Musa onlara açık delillerle

gelmişti; fakat yeryüzünde büyüklük tasladılar; ama Bizden kaçıp kurtulamadılar. Her birini günahı yüzünden yakaladık: kiminin üzerine taş yağdıran bir kasırga gönderdik; kimini o korkunç ses yakaladı; kimini yere batırdık; kimini de suda boğduk. Allah onlara zulmedecek değildi; fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı. Allah'tan başka dostlar edinenlerin durumu, kendine bir ev edinen örümceğin durumuna benzer; oysa evlerin en çürüğü kesinlikle örümcek evidir; keşke bilselerdi! Allah, onların kendisini bırakıp neye yalvardıklarını bilir. O, güçlüdür, hikmet sahibidir. İşte Biz bu örnekleri insanlar için veriyoruz; fakat onları ancak bilenler kavrar. Allah gökleri ve yeri hak ile yarattı. Şüphesiz bunda müminler için bir âyet vardır. (36–44)

(Ey Peygamber) Kitap'tan sana vahyedileni oku ve namazı kıl: çünkü namaz hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak ise elbette en büyüktür; Allah yaptıklarınızı bilir. İçlerinden zulmedenler dışında, Kitap ehliyle ancak en güzel biçimde tartışın ve deyin ki: "Biz, bize indirilene de size indirilene de iman ettik; bizim Tanrımız da sizin Tanrınız da birdir ve biz O'na teslim olmuşuz." İşte böylece sana Kitab'ı indirdik. Kendilerine Kitap verdiklerimiz ona iman ederler; şunlardan da ona iman edenler vardır. Âyetlerimizi hakikati inkâr edenlerden başkası bile bile reddetmez. (45–47)

Sen bundan önce ne bir kitap okurdun ne de onu sağ elinle yazardın; öyle olsaydı, batıla uyanlar şüpheye düşerlerdi. Hayır; o, kendilerine bilgi verilenlerin göğüslerinde yer eden apaçık âyetlerdir; âyetlerimizi zalimlerden başkası bile bile reddetmez. Dediler ki: "Ona Rabbinden âyetler indirilseydi ya!" De ki: "Âyetler yalnız Allah'ın katındadır; ben ise yalnızca apaçık bir uyarıcıyım." Kendilerine okunup duran Kitab'ı sana indirmiş olmamız onlara yetmiyor mu? Şüphesiz bunda iman eden bir topluluk için bir rahmet ve bir öğüt vardır. De ki: "Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter: O, göklerde ve yerde olan her şeyi bilir. Batıla inanan ve Allah'ı inkâr edenler var ya, işte hüsrana uğrayanlar onlardır." (48–52)

Senden azabı acele istiyorlar. Belirlenmiş bir süre olmasaydı, azap onlara çoktan gelmiş olurdu; o, hiç farkında değillerken kendilerine ansızın gelecektir. Senden azabı acele istiyorlar; oysa cehennem, hakikati inkâr edenleri kesinlikle kuşatacaktır. O gün azap onları üstlerinden ve ayaklarının altından saracak ve Allah, "Yapmakta olduklarınızı tadın!" diyecektir. (53–55)

Ey iman eden kullarım! Benim yeryüzüm geniştir: öyleyse yalnız Bana kulluk edin. Her can ölümü tadacaktır; sonra Bize döndürüleceksiniz. İman edip salih ameller işleyenleri, altlarından ırmaklar akan cennetin yüksek köşklerine mutlaka yerleştireceğiz; orada ebedî kalacaklardır. Çalışanların mükâfatı ne güzeldir: onlar sabreden ve yalnız Rablerine

güvenen kimselerdir! Nice canlı vardır ki rızkını yanında taşımaz! Onu da sizi de Allah rızıklandırır. O, her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Onlara, “Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşi ve ayı kim buyruğu altına aldı?” diye sorsan, mutlaka “Allah” diyecekler. Öyleyse nasıl çevriliyorlar? Allah, kullarından dilediğine rızkı bol verir, dilediğine de ölçüyle verir: Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Onlara, “Gökten suyu kim indirdi de onunla ölümünden sonra yeryüzüne hayat verdi?” diye sorsan, mutlaka “Allah” diyecekler. De ki: “Allah'a övgüler olsun!” Fakat onların çoğu aklını kullanmaz. (56–63)

Bu dünya hayatı bir oyalanma ve oyundan başka bir şey değildir; ahiret yurdu ise gerçek hayatın ta kendisidir; keşke bilselerdi! Gemiye bindiklerinde, dini yalnız O'na özgü kılarak Allah'a yalvarırlar; fakat O, onları kurtarıp karaya çıkarınca hemen O'na ortak koşarlar; böylece kendilerine verdiklerimize nankörlük eder ve bir süre daha yararlanırlar. Ama yakında bilecekler. Çevrelerindeki insanlar kapılıp götürülürken, Bizim güvenli, dokunulmaz bir yer var ettiğimizi görmüyorlar mı? Öyleyse batıla mı inanıyorlar ve Allah'ın nimetini mi inkâr ediyorlar? Allah'a karşı yalan uyduran ya da gerçek kendisine geldiğinde onu yalanlayan kimseden daha zalim kim olabilir? Hakikati inkâr edenler için cehennemde bir barınak yok mu? Bizim uğrumuzda cihad edenlere gelince, onları mutlaka yollarımıza ileteceğiz. Şüphesiz Allah, iyilik edenlerle beraberdir. (64–69)

30. Rumlar (Al-Rūm)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Mîm. Rumlar, yakın bir yerde yenilgiye uğradılar; fakat onlar bu yenilgilerinden sonra birkaç yıl içinde galip geleceklerdir. Önce de sonra da buyruk Allah'ındır. O gün müminler, Allah'ın yardımıyla sevineceklerdir. O, dilediğine yardım eder; O, güçlüdür, çok merhamet edendir. Bu, Allah'ın vaadidir: Allah vaadinden dönmez; fakat insanların çoğu bilmez. Onlar dünya hayatının yalnızca görünen yüzünü bilirler; ahiretten ise büsbütün habersizdirler. Kendi içlerinde hiç düşünmediler mi? Allah gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri ancak hak ile ve belirlenmiş bir süre için yaratmıştır; yine de insanların birçoğu Rablerine kavuşmayı inkâr ediyor. (1–8)

Yeryüzünde dolaşıp da kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görmediler mi? Onlar kendilerinden daha güçlüydüler; toprağı sürmüşler ve onu bunların imar ettiğinden daha çok imar etmişlerdi. Elçileri onlara açık delillerle gelmişti. Allah onlara zulmedecek değildi; fakat onlar kendilerine zulmediyorlardı. Sonra kötülük edenlerin sonu çok kötü oldu; çünkü Allah'ın âyetlerini yalanladılar ve onlarla alay edip durdular. Allah yaratmayı başlatır, sonra onu tekrarlar; sonra O'na döndürüleceksiniz. (9–11)

O Saat'in gelip çattığı gün, günahkârlar umutsuzluktan susup kalacaklar. Ortak koştuklarından kendilerine hiçbir şefaatçi çıkmayacak; onlar da ortak koştuklarını inkâr edecekler. O Saat'in gelip çattığı gün — işte o gün birbirlerinden ayrılacaklar: iman edip salih ameller işleyenler bir cennet bahçesinde sevindirilecekler; hakikati inkâr eden, âyetlerimizi ve ahirete kavuşmayı yalanlayanlar ise azabın içine getirileceklerdir. (12–16)

Öyleyse akşama erdiğinizde ve sabaha çıktığınızda Allah'ı tesbih edin — göklerde ve yerde övgü O'na mahsustur — günün sonunda ve öğle vaktine erdiğinizde de. O, ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarır ve ölümünden sonra yeryüzüne hayat verir: siz de işte böyle çıkarılacaksınız. Sizi topraktan yaratmış olması O'nun âyetlerindendir; sonra bir de bakarsınız, yeryüzüne yayılan insanlar oluvermişsiniz. Kendileriyle huzur bulasınız diye size kendi türünüzden eşler yaratması ve aranıza sevgi ve merhamet koyması da O'nun âyetlerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir topluluk için âyetler vardır. Göklerin ve yerin yaratılışı, dillerinizin ve renklerinizin farklı oluşu da O'nun âyetlerindendir. Şüphesiz bunda bilenler için âyetler vardır. Geceleyin ve gündüzün uyumanız ve O'nun lütfundan nasip aramanız da O'nun âyetlerindendir. Şüphesiz bunda dinleyen bir topluluk için âyetler vardır. Size korku ve umut uyandırarak şimşeği göstermesi, gökten su indirip

onunla ölümünden sonra yeryüzüne hayat vermesi de O'nun âyetlerindendir. Şüphesiz bunda aklını kullanan bir topluluk için âyetler vardır. (17–24)

Göğün ve yerin O'nun buyruğuyla ayakta durması da O'nun âyetlerindendir.[37] (25)

Sonra O sizi yerden tek bir çağrıyla çağırdığında, bir de bakarsınız, çıkıvermişsiniz. Göklerde ve yerde kim varsa O'nundur: hepsi O'na boyun eğmiştir. Yaratmayı başlatan, sonra onu tekrarlayan O'dur; bu, O'nun için daha da kolaydır. Göklerde ve yerde en yüce nitelik O'nundur; O, güçlüdür, hikmet sahibidir. (26–27)

O size kendinizden bir örnek verir: size verdiğimiz rızıkta, elinizin altındaki kölelerden ortaklarınız var mı ki onda eşit olasınız ve birbirinizden çekindiğiniz gibi onlardan da çekinesiniz? Aklını kullanan bir topluluk için âyetleri işte böyle ayrıntılı olarak açıklıyoruz. Hayır; zulmedenler, bilgisizce kendi arzularına uydular. Allah'ın sapıklıkta bıraktığını kim doğru yola iletebilir? Onların hiçbir yardımcısı da yoktur. Öyleyse sen yüzünü bir hanif olarak dine çevir: Allah'ın insanları üzerinde yarattığı o yaratılışa — Allah'ın yaratmasında değişiklik olmaz. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmez. O'na yönelin, O'na karşı gelmekten sakının, namazı kılın ve Allah'a ortak koşanlardan olmayın: onlar ki dinlerini parça parça edip gruplara ayrıldılar; her grup kendi yanındakiyle sevinip durmaktadır. İnsanlara bir sıkıntı dokunduğunda, Rablerine yönelerek O'na yalvarırlar; sonra O, kendilerine katından bir rahmet tattırınca, içlerinden bir grup hemen Rablerine ortak koşar; böylece kendilerine verdiklerimize nankörlük ederler. Yaşayın bakalım; yakında bileceksiniz. Yoksa onlara, O'na ortak koştukları şeyleri dile getiren bir delil mi indirdik? (28–35)

İnsanlara bir rahmet tattırdığımızda onunla sevinirler; kendi ellerinin önceden gönderdikleri yüzünden başlarına bir kötülük geldiğinde ise hemen umutsuzluğa düşerler. Görmüyorlar mı ki Allah dilediğine rızkı bol verir, dilediğine de kısar? Şüphesiz bunda iman eden bir topluluk için âyetler vardır. Öyleyse yakın akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa hakkını ver: bu, Allah'ın rızasını isteyenler için daha hayırlıdır; kurtuluşa erenler de onlardır. İnsanların mallarında artsın diye faizle verdiğiniz şey, Allah katında artmaz; Allah'ın rızasını isteyerek verdiğiniz zekâta gelince, işte kat kat artıranlar onu verenlerdir. Sizi yaratan, sonra rızıklandıran, sonra öldürecek ve sonra diriltecek olan

[37] **Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim**
Sürekli Yaratmanın Metafiziği: Kur'an 30:25 ve 35:41 Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir
Video: Allah Gökleri ve Yeri, Yok Olup Gitmesinler Diye Ayakta Tutuyor
Kur'an 35:41 ve 6:59'da Tutma ve Kaydetme: Fiziksel Enformasyon Kuramı ve Simülasyon Hipotezi ile Bir Söyleşi
Varlıkta tutulan evren: Kur'an 30:25 ve 35:41 üzerine bir tefsir

Allah'tır. Ortak koştuklarınız içinde bunlardan herhangi birini yapabilecek olan var mı? O, onların ortak koştuklarından uzaktır, yücedir! İnsanların kendi elleriyle kazandıkları yüzünden karada ve denizde bozulma ortaya çıktı; Allah, belki dönerler diye yaptıklarının bir kısmını onlara tattıracaktır. De ki: "Yeryüzünde dolaşın da daha öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görün: onların çoğu Allah'a ortak koşan kimselerdi." Öyleyse Allah'tan, geri çevrilmesi mümkün olmayan bir gün gelmeden önce yüzünü o dosdoğru dine çevir. O gün insanlar bölük bölük ayrılacaklardır: kim hakikati inkâr ederse, inkârı kendi aleyhinedir; salih ameller işleyenler ise kendileri için yer hazırlamaktadırlar; çünkü Allah, iman edip salih ameller işleyenleri lütfundan ödüllendirecektir. Şüphesiz O, hakikati inkâr edenleri sevmez. (36–45)

Size rahmetinden tattırsın, buyruğuyla gemiler yüzsün, O'nun lütfundan nasip arayasınız ve şükredesiniz diye rüzgârları müjdeciler olarak göndermesi de O'nun âyetlerindendir. Senden önce de kendi kavimlerine elçiler gönderdik; onlara açık delillerle geldiler; Biz de günah işleyenlerden öç aldık. Müminlere yardım etmek, üzerimize bir borçtu. Rüzgârları gönderen Allah'tır; onlar da bulutları harekete geçirir; sonra O, onları gökte dilediği gibi yayar ve parça parça eder; derken yağmurun aralarından çıktığını görürsün. Onu kullarından dilediğine ulaştırdığında, bir de bakarsın, sevinirler; oysa üzerlerine indirilmeden önce gerçekten umutsuzluk içindeydiler. Allah'ın rahmetinin izlerine bak — ölümünden sonra yeryüzüne nasıl hayat veriyor! Şüphesiz O, ölüleri de mutlaka diriltecektir: O, her şeye gücü yetendir. Fakat bir rüzgâr göndersek de ekinlerini sararmış görseler, bunun ardından mutlaka nankörlük etmeye koyulurlar. (Ey Peygamber) Sen ne ölülere işittirebilirsin ne de arkalarını dönüp giden sağırlara çağrıyı işittirebilirsin; körleri de sapıklıklarından çıkarıp doğru yola iletemezsin. Sen ancak âyetlerimize iman edenlere işittirebilirsin; teslim olmuş olanlar da onlardır. Sizi güçsüz bir hâlde yaratan, sonra güçsüzlüğün ardından bir güç veren, sonra gücün ardından güçsüzlük ve ihtiyarlık veren Allah'tır. O, dilediğini yaratır; O, her şeyi bilendir, her şeye gücü yetendir. (46–54)

O Saat'in gelip çattığı gün günahkârlar, bir saatten fazla kalmadıklarına yemin edecekler: onlar işte böyle aldatılıyorlardı. Kendilerine bilgi ve iman verilenler ise diyecekler ki: "Siz, Allah'ın yazısı gereğince diriliş gününe kadar kaldınız — işte bu, diriliş günüdür; fakat siz bilmiyordunuz." O gün zulmedenlere özürleri yarar sağlamayacak; onlardan hoşnutluk dilemeleri de istenmeyecektir. (55–57)

Biz bu Kur'an'da insanlar için her türlü örneği verdik; yine de sen onlara bir âyet getirsen, hakikati inkâr edenler mutlaka "Siz yalnızca batıla uyanlarsınız" derler. Allah, bilmeyenlerin kalplerini işte böyle mühürler. Öyleyse sabret: Allah'ın vaadi gerçektir. Kesin inancı olmayanlar sakın seni telaşa düşürmesin. (58–60)

31. Lokman (Luqmān)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Mîm. Bunlar, hikmet dolu Kitab'ın âyetleridir; iyilik edenler için bir yol gösterici ve rahmettir: onlar ki namazı kılar, zekâtı verir ve ahirete de kesin olarak iman ederler. İşte onlar Rablerinden gelen bir doğru yol üzerindedirler ve kurtuluşa erecek olanlar da onlardır. İnsanlardan öylesi de vardır ki bilgisizce başkalarını Allah'ın yolundan saptırmak ve onu alaya almak için boş sözleri satın alır. İşte onlar için alçaltıcı bir azap vardır. Ona âyetlerimiz okunduğunda, sanki onları hiç işitmemiş gibi, sanki kulaklarında bir ağırlık varmış gibi büyüklük taslayarak yüz çevirir. Onu elem verici bir azapla müjdele. İman edip salih ameller işleyenler için ise nimet cennetleri vardır; orada ebedî kalacaklardır: Allah'ın vaadi gerçektir; O, güçlüdür, hikmet sahibidir. O, gökleri, görebileceğiniz hiçbir direk olmaksızın yarattı; sizi sarsmasın diye yeryüzüne sağlam dağlar yerleştirdi ve orada her türlü canlıyı yaydı. Gökten su indirdik ve orada her güzel türden bitki bitirdik.[38] İşte bu, Allah'ın yaratmasıdır. Şimdi bana gösterin: O'ndan başkaları ne yaratmış? Hayır; zalimler apaçık bir sapıklık içindedirler. (1–11)

Lokman'a hikmet verdik: "Allah'a şükret." Kim şükrederse ancak kendi yararına şükretmiş olur; kim de nankörlük ederse, bilsin ki Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, her türlü övgüye lâyıktır. Hani Lokman, oğluna öğüt verirken şöyle demişti: "Yavrum! Allah'tan başka hiçbir şeye tanrılık yakıştırma: çünkü böyle bir ortak koşma gerçekten büyük bir zulümdür." (12–13)

Biz insana, ana babasına iyi davranmasını emrettik: annesi onu, güçsüzlük üstüne güçsüzlük çekerek taşımıştır; sütten kesilmesi de iki yıl sürer. Bana ve ana babana şükret: dönüş yalnız Banadır. Ama onlar, hakkında hiçbir bilgin olmayan bir şeyi Bana ortak koşman için seni zorlarlarsa, onlara itaat etme; yine de dünyada onlarla iyi geçin ve Bana yönelen kimsenin yoluna uy. Sonra dönüşünüz yalnız Banadır; Ben de yapmakta olduklarınızı size bildireceğim. (14–15)

Lokman dedi ki: "Yavrum! Yaptığın şey bir hardal tanesi ağırlığınca bile olsa ve bir kayanın içinde ya da göklerde yahut yerde bulunsa, Allah onu ortaya çıkarır. Şüphesiz Allah lütuf sahibidir, her şeyden haberdardır.[39] (16)

---

[38] Bu âyette ve Ra'd Sûresi'ndeki bir âyette (13:2) Allah, evrenimizi işler hâlde tutan kütle çekimini yaratıcılığının bir âyeti ve Hâlık, Bârî ve Musavvir sıfatlarının bir tecellisi olarak sunar.
[39] Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim

Yavrum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten alıkoy ve başına gelene sabret: çünkü bu, kararlılık gerektiren işlerdendir. Kibirlenerek ya da küçümseyerek insanlardan yüzünü çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme: çünkü Allah, kendini beğenip böbürlenen hiç kimseyi sevmez. Yürüyüşünde ölçülü ol ve sesini alçalt: çünkü seslerin en çirkini eşeklerin anırmasıdır." (17–19)

Ey insanlar! Görmüyor musunuz ki Allah, göklerde olanların hepsini ve yerde olanların hepsini sizin hizmetinize vermiş, görünen ve görünmeyen nimetlerini üzerinize bol bol yaymıştır? Yine de insanlardan öyleleri vardır ki bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışır. Onlara "Allah'ın indirdiğine uyun" denildiğinde, "Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız" derler. Peki, şeytan onları alevli ateşin azabına çağırıyor olsa da mı? Kim iyilik yaparak yüzünü Allah'a teslim ederse, en sağlam kulpa yapışmış olur: bütün işlerin sonu Allah'a varır. Kim de hakikati inkâr ederse, onun inkârı seni üzmesin. Dönüşleri Bizedir; Biz de yaptıklarını kendilerine bildireceğiz: Allah kalplerde olanı çok iyi bilir. Onları biraz yararlandırırız; sonra ağır bir azaba sürükleriz. Onlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, mutlaka "Allah" diyecekler. De ki: "Allah'a övgüler olsun!" Fakat onların çoğu bilmez. Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır: şüphesiz Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, her türlü övgüye lâyıktır. (20–26)

Yeryüzündeki bütün ağaçlar kalem olsa, deniz de mürekkep olsa ve ardından yedi deniz daha ona katılsa, Allah'ın sözleri yine de tükenmezdi: şüphesiz Allah güçlüdür, hikmet sahibidir.[40] (27)

Sizin yaratılmanız da yeniden diriltilmeniz de yalnızca tek bir canın yaratılması ve diriltilmesi gibidir: şüphesiz Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir. (28)

(Ey Peygamber) Görmüyor musun ki Allah geceyi gündüze katıyor, gündüzü de geceye katıyor; güneşi ve ayı buyruğu altına almış; her biri belirlenmiş bir süreye kadar akıp gidiyor ve Allah yaptıklarınızdan haberdardır? Bu böyledir; çünkü Allah, hakkın ta kendisidir; O'nu bırakıp yalvardıkları ise batıldır. Allah çok yücedir, çok büyüktür. Görmüyor musun ki gemiler, size âyetlerinden bir kısmını göstersin diye Allah'ın lütfuyla denizde yüzüyor? Şüphesiz bunda çok sabreden ve çok şükreden herkes için âyetler vardır. Onları ölümün gölgeleri gibi dev dalgalar kapladığında, dini yalnız O'na özgü kılarak Allah'a yalvarırlar; fakat O, onları kurtarıp karaya çıkarınca içlerinden bir kısmı kararsız kalır. Âyetlerimizi, hainlik eden nankörlerden başkası bile bile reddetmez. Ey

[40] Bu temel âyet, kapsamlı bir bilimsel ve felsefi tefsir sunmak üzere zamanla açıklama olarak ekleyeceğim bütün bağlantılarla, inşallah, en iyi biçimde ortaya konulabilir. Bu arada lütfen blogumdaki bütün Öne Çıkan yazılarımızı gözden geçirin: Öne Çıkanlar – Yüce Kur'an ve Bilim.

insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının ve öyle bir günden korkun ki o gün ne baba çocuğuna bir yarar sağlayabilir ne de çocuk babasına bir yarar sağlayabilir. Allah'ın vaadi gerçektir; öyleyse dünya hayatı sizi aldatmasın; o çok aldatıcı da Allah hakkında sizi aldatmasın. Şüphesiz o Saat'in bilgisi yalnız Allah'ın katındadır; yağmuru O indirir; rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez; hiç kimse hangi yerde öleceğini de bilemez. Şüphesiz Allah her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır. (29–34)

32. Secde (Al-Sajda)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Elif. Lâm. Mîm. Kendisinde hiç şüphe olmayan bu Kitab'ın indirilmesi, âlemlerin Rabbi tarafındandır. Yoksa "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar? Hayır; o, senden önce kendilerine hiçbir uyarıcı gelmemiş bir topluluğu uyarman için Rabbinden gelen gerçektir; umulur ki doğru yolu bulurlar. Gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri altı evrede yaratan, sonra Arş'a hükmeden Allah'tır. Sizin O'ndan başka ne bir dostunuz ne de bir şefaatçiniz vardır. Hâlâ öğüt almayacak mısınız? O, işi gökten yere yönetir; sonra o iş, sizin hesabınızla bin yıl tutan bir günde O'na yükselir. İşte gaybı da görülen âlemi de bilen, güçlü ve çok merhamet eden O'dur. O, yarattığı her şeyi güzel yapmıştır. İnsanı yaratmaya çamurdan başlamış; sonra onun soyunu değersiz bir sıvının özünden var etmiş; sonra ona biçimini vermiş ve ona ruhundan üflemiştir. Size işitme, görme ve kalpler verdi. Ne kadar da az şükrediyorsunuz! Dediler ki: "Biz toprağın içinde kaybolup gittiğimiz zaman, gerçekten yeniden mi yaratılacağız?" Hayır; onlar Rablerine kavuşmayı inkâr ediyorlar. De ki: "Sizin için görevlendirilmiş olan ölüm meleği canınızı alacak; sonra Rabbinize döndürüleceksiniz." (1–11)

(Ey Peygamber) O günahkârları Rablerinin huzurunda başlarını eğmiş hâlde bir görsen: "Rabbimiz! Gördük ve işittik; bizi geri gönder de iyi işler yapalım: artık kesin olarak inanıyoruz." Dileseydik herkese doğru yolunu verirdik; fakat Benim şu sözüm gerçekleşmiştir: andolsun ki cehennemi, cinlerden ve insanlardan hepsiyle dolduracağım. "Öyleyse bu gününüzle karşılaşacağınızı unutmanıza karşılık azabı tadın. Biz de sizi unuttuk. Yapmakta olduklarınıza karşılık sonsuzluk azabını tadın." (12–14)

Âyetlerimize ancak o kimseler iman eder ki kendilerine onlar hatırlatıldığında secdeye kapanır, Rablerini överek tesbih eder ve büyüklük taslamazlar. Yanları yataklarından uzaklaşır; korkarak ve umarak Rablerine yalvarırlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan harcarlar. Yapmakta olduklarına karşılık, onlar için göz aydınlığı olarak nelerin saklandığını hiç kimse bilemez. İman eden kimse, yoldan çıkmış kimse gibi midir? Bunlar bir olmaz. İman edip salih ameller işleyenlere gelince, yapmakta olduklarına karşılık bir konak olarak onlar için Me'vâ cennetleri vardır. Yoldan çıkanlara gelince, onların sığınağı ateştir. Oradan her çıkmak istediklerinde yine oraya geri çevrilirler ve kendilerine, "Yalanlamakta olduğunuz ateş azabını tadın" denir. Belki dönerler diye, o büyük azaptan önce onlara mutlaka yakın azaptan da tattıracağız. Rabbinin âyetleri kendisine hatırlatıldıktan sonra onlardan yüz çeviren kimseden daha zalim kim olabilir? Biz günahkârlardan mutlaka öç alacağız. (15–22)

Musa'ya Kitab'ı verdik — öyleyse ona kavuşacağından hiç şüphe etme — ve onu İsrailoğulları için bir yol gösterici kıldık. Sabrettiklerinde ve âyetlerimize kesin olarak inandıklarında, içlerinden buyruğumuzla yol gösteren önderler çıkardık. Şüphesiz Rabbin, ayrılığa düştükleri konularda kıyamet günü aralarında hükmünü verecektir. (23–25)

Kendilerinden önce nice nesilleri yok etmiş olmamız onlara yol göstermedi mi? Oysa şimdi onların yurtlarında dolaşıp duruyorlar. Şüphesiz bunda âyetler vardır. Hâlâ işitmeyecekler mi? Görmüyorlar mı ki Biz suyu kupkuru toprağa sürüyor ve onunla, hayvanlarının ve kendilerinin yediği ekinler çıkarıyoruz? Hâlâ görmeyecekler mi? “Doğru söylüyorsanız, bu hüküm ne zaman verilecek?” diyorlar. De ki: “Hüküm günü, hakikati inkâr edenlere iman etmeleri yarar sağlamayacak; kendilerine süre de verilmeyecektir.” Öyleyse onlardan yüz çevir ve bekle: onlar da beklemektedirler. (26–30)

33. Birleşik Ordular (Al-Aḥzāb)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey Peygamber! Allah'a karşı gelmekten sakın; hakikati inkâr edenlere ve münafıklara boyun eğme. Şüphesiz Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Rabbinden sana vahyedilene uy; şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Allah'a güven: vekil olarak Allah yeter. Allah hiçbir adamın göğsünde iki kalp yaratmamıştır; annelerinizin sırtına benzeterek kendinize haram kıldığınız eşlerinizi de gerçekte anneleriniz yapmamıştır; evlatlıklarınızı da gerçekte oğullarınız yapmamıştır. Bu, yalnızca sizin ağızlarınızla söylediğiniz bir sözdür; Allah ise gerçeği söyler ve doğru yola O iletir. (1–4)

Onları babalarının adlarıyla çağırın: bu, Allah katında daha âdildir. Babalarını bilmiyorsanız, onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır. Yanılarak yaptığınız şeylerde size günah yoktur; fakat kalplerinizin bile bile kastettiği şeylerde vardır. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır; eşleri de onların anneleridir. Allah'ın Kitabı'na göre kan akrabaları, öteki müminlerden ve muhacirlerden birbirlerine daha yakındır; ancak dostlarınıza bir iyilik yapmanız başka. Bu, Kitap'ta yazılmıştır. (5–6)

Hani peygamberlerden sözlerini almıştık — senden, Nuh'tan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryem oğlu İsa'dan: onlardan sağlam bir söz almıştık ki Allah doğrulara doğruluklarını sorsun. Hakikati inkâr edenler için de elem verici bir azap hazırlamıştır. (7–8)

Ey iman edenler! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın: hani üzerinize ordular gelmişti de Biz onların üzerine bir rüzgâr ve sizin göremediğiniz ordular göndermiştik. Allah bütün yaptıklarınızı görür. Hani onlar hem üstünüzden hem de alt yanınızdan üzerinize gelmişlerdi; gözler kaymış, yürekler ağızlara gelmişti; siz de Allah hakkında türlü türlü zanlara kapılıyordunuz. İşte orada müminler sınandılar ve şiddetli bir sarsıntıyla sarsıldılar. Hani münafıklar ve kalplerinde hastalık olanlar, “Allah ve Elçisi bize aldatmacadan başka bir şey vadetmemiş” diyorlardı. Hani onlardan bir grup, “Ey Yesrib halkı! Burada sizin için durulacak yer yok; geri dönün” demişti. Onlardan bir başka grup da, “Evlerimiz korumasız” diyerek Peygamber'den izin istiyordu; oysa evleri korumasız değildi; onlar yalnızca kaçmak istiyorlardı. Şehrin her yanından üzerlerine girilseydi, sonra da kendilerinden müminlere karşı dönüp savaşmaları istenseydi, bunu mutlaka yaparlardı ve bu konuda pek az duraksarlardı. Oysa onlar, arkalarını dönüp kaçmayacaklarına dair daha önce Allah'a söz vermişlerdi; Allah'a verilen söz sorulacaktır.

De ki: “Ölümden ya da öldürülmekten kaçıyorsanız, kaçmak size hiçbir yarar sağlamaz; o zaman da ancak pek az yaşatılırsınız.” De ki: “Allah size bir kötülük dilerse ya da size bir rahmet dilerse, sizi Allah'tan kim koruyabilir?” Onlar kendileri için Allah'tan başka ne bir dost ne de bir yardımcı bulabilirler. (9–17)

Allah, içinizden başkalarını alıkoyanları ve kardeşlerine “Bize gelin” diyenleri çok iyi bilir; onlar savaşa pek az gelirler; size karşı da pek cimridirler. Korku gelip çattığında, onların, üzerine ölüm baygınlığı çökmüş kimse gibi gözleri dönerek sana baktıklarını görürsün. Korku geçince de, ganimete düşkünlük göstererek sizi sivri dillerle incitirler. İşte onlar iman etmemişlerdir; bu yüzden Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır; bu, Allah için kolaydır. Onlar, birleşik orduların gitmediğini sanıyorlar; birleşik ordular yeniden gelecek olsa, çölde bedevîlerin arasında bulunup sizin haberlerinizi sormayı isterler. Aranızda olsalardı bile ancak pek az savaşırlardı. Andolsun ki Allah'ın Elçisi'nde sizin için, Allah'a ve ahiret gününe umut bağlayan ve Allah'ı çok anan kimseler için güzel bir örnek vardır. (18–21)

Müminler birleşik orduları görünce dediler ki: “İşte bu, Allah'ın ve Elçisi'nin bize vadettiği şeydir; Allah ve Elçisi doğru söylemiştir.” Bu, onların yalnızca imanını ve teslimiyetini artırdı. Müminlerden öyle adamlar vardır ki Allah'a verdikleri söze sadık kalmışlardır: kimi adağını ölümle yerine getirmiş, kimi de beklemektedir; sözlerini hiçbir şekilde değiştirmemişlerdir. Bu, Allah'ın doğruları doğrulukları sebebiyle ödüllendirmesi ve dilerse münafıkları cezalandırması ya da tövbelerini kabul etmesi içindir. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Allah, hakikati inkâr edenleri öfkeleriyle geri çevirdi; hiçbir hayır elde edemediler. Allah, müminleri savaşmaktan kurtardı: Allah kuvvetlidir, güçlüdür. Kitap ehlinden onlara arka çıkanları da kalelerinden indirdi ve kalplerine korku saldı: bir kısmını öldürdünüz, bir kısmını da esir aldınız. Sizi onların topraklarına, evlerine, mallarına ve henüz ayak basmadığınız bir toprağa mirasçı kıldı. Allah her şeye gücü yetendir. (22–27)

Ey Peygamber! Eşlerine de ki: “Eğer dünya hayatını ve onun süsünü istiyorsanız, gelin, size geçimlik vereyim ve sizi güzellikle bırakayım. Ama Allah'ı, Elçisi'ni ve ahiret yurdunu istiyorsanız, bilin ki Allah, içinizden iyilik edenler için büyük bir mükâfat hazırlamıştır.” Ey Peygamber'in eşleri! İçinizden kim apaçık bir hayâsızlık yaparsa, onun azabı iki kat artırılır; bu, Allah için kolaydır. İçinizden kim de Allah'a ve Elçisi'ne gönülden itaat eder ve iyi iş yaparsa, ona mükâfatını iki kez veririz; onun için cömertçe verilmiş bir rızık da hazırlamışızdır. Ey Peygamber'in eşleri! Siz kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Allah'a karşı gelmekten sakınıyorsanız, sözü yumuşak bir edayla söylemeyin; yoksa kalbinde hastalık olan kimse umuda kapılır. Uygun bir biçimde konuşun. Evlerinizde

oturun ve önceki cahiliye döneminde olduğu gibi kendinizi sergilemeyin. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Elçisi'ne itaat edin. Ey ev halkı! Allah yalnızca sizden her türlü kiri gidermek ve sizi tertemiz kılmak istiyor. Evlerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti aklınızda tutun. Şüphesiz Allah lütuf sahibidir, her şeyden haberdardır. (28–34)

Allah'a teslim olan erkekler ve teslim olan kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar, gönülden boyun eğen erkekler ve gönülden boyun eğen kadınlar, doğru erkekler ve doğru kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, alçak gönüllü erkekler ve alçak gönüllü kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, iffetlerini koruyan erkekler ve koruyan kadınlar, Allah'ı çok anan erkekler ve anan kadınlar var ya, işte Allah onlar için bağışlanma ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır. (35)

Allah ve Elçisi bir işe hüküm verdiğinde, mümin bir erkeğin ve mümin bir kadının o işte kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Kim Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur. Hani sen, Allah'ın kendisine nimet verdiği ve senin de kendisine iyilik ettiğin kimseye, "Eşini yanında tut ve Allah'a karşı gelmekten sakın" diyordun; Allah'ın ortaya çıkaracağı şeyi de içinde gizliyordun; insanlardan çekiniyordun; oysa kendisinden çekinmene Allah daha lâyıktır. Zeyd o kadınla ilişiğini kesince, onu sana nikâhladık ki evlatlıkları eşleriyle ilişiklerini kestiklerinde onlarla evlenmek konusunda müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın buyruğu yerine gelecektir. Allah'ın kendisine farz kıldığı şeyde Peygamber'e hiçbir güçlük yoktur. Daha önce gelip geçenler hakkında da Allah'ın yasası böyleydi — Allah'ın buyruğu, belirlenmiş bir hükümdür — onlar ki Allah'ın mesajlarını ulaştırır, O'ndan korkar ve Allah'tan başka hiç kimseden korkmazlardı. Hesap sorucu olarak Allah yeter. Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir; fakat o, Allah'ın Elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Ey iman edenler! Allah'ı çokça anın ve sabah akşam O'nu tesbih edin. Sizi kat kat karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size rahmet eden O'dur; melekleri de sizin için dua ederler. O, müminlere karşı çok merhametlidir. O'na kavuşacakları gün onların selamı "Selam"dır; O, onlar için cömertçe verilmiş bir mükâfat hazırlamıştır. (36–44)

Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak; izniyle Allah'a çağıran ve aydınlatan bir kandil olarak gönderdik. Müminlere, kendileri için Allah'tan büyük bir lütuf bulunduğunu müjdele. Hakikati inkâr edenlere ve münafıklara boyun eğme; onların eziyetlerine aldırma ve Allah'a güven. Vekil olarak Allah yeter. (45–48)

Ey iman edenler! Mümin kadınlarla evlenip de sonra kendilerine dokunmadan onları boşadığınızda, onların üzerinde sayacağınız bir bekleme süresi hakkınız yoktur. Öyleyse

onlara geçimlik verin ve onları güzellikle bırakın. Ey Peygamber! Mehirlerini verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak verdiklerinden elinin altında bulunan cariyeleri, seninle birlikte hicret eden amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını ve teyzelerinin kızlarını sana helâl kıldık. Bir de, kendisini mehirsiz olarak Peygamber'e bağışlayan ve Peygamber'in de kendisiyle evlenmek istediği mümin bir kadını — bu, öteki müminlere değil, yalnız sana özgüdür. Onlara eşleri ve cariyeleri hakkında neleri farz kıldığımızı çok iyi biliyoruz — sana bir güçlük olmasın diye böyle yaptık. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Onlardan dilediğini geri bırakır, dilediğini yanına alırsın; uzak durduklarından birini yeniden istersen, sana bir günah yoktur. Bu, onların gözlerinin aydın olmasına, üzülmemelerine ve hepsinin de kendilerine verdiğine razı olmalarına daha uygundur. Allah kalplerinizde olanı bilir: Allah her şeyi bilendir, halîmdir. Bundan sonra başka kadınlar sana helâl değildir; güzellikleri hoşuna gitse bile, onları başka eşlerle değiştirmen de helâl değildir — ancak elinin altında bulunan cariyeler başka. Allah her şeyi gözetleyendir. (49–52)

Ey iman edenler! Size izin verilmedikçe ve yemeğin hazırlanmasını beklemeksizin, yemek için Peygamber'in evlerine girmeyin; fakat çağrıldığınızda girin; yemeği yiyince de söze dalmadan dağılın. Çünkü bu, Peygamber'i incitiyor; o ise size söylemekten utanıyor; Allah ise gerçeği söylemekten çekinmez. Onun eşlerinden bir şey istediğinizde, onu perde arkasından isteyin; bu, sizin kalpleriniz için de onların kalpleri için de daha temizdir. Allah'ın Elçisi'ni incitmeniz ve ondan sonra onun eşleriyle evlenmeniz asla olacak şey değildir: bu, Allah katında çok büyük bir günahtır. Bir şeyi açığa vursanız da gizleseniz de, şüphesiz Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Babaları, oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları ve ellerinin altındaki köleler konusunda onlara bir günah yoktur. Ey Peygamber'in eşleri! Allah'a karşı gelmekten sakının: şüphesiz Allah her şeye şahittir. Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve içtenlikle selam verin. Allah'ı ve Elçisi'ni incitenleri Allah dünyada da ahirette de lânetlemiş ve onlar için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır. Mümin erkekleri ve mümin kadınları, yapmadıkları bir şey yüzünden incitenler ise bir iftirayı ve apaçık bir günahı yüklenmişlerdir. (53–58)

Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle, dış örtülerini üzerlerine iyice alsınlar. Bu, onların tanınmaları ve incitilmemeleri için daha uygundur. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Münafıklar, kalplerinde hastalık olanlar ve şehirde korku yayanlar bundan vazgeçmezlerse, seni mutlaka onların üzerine salarız; sonra orada senin yanında ancak kısa bir süre komşu kalabilirler — lânetlenmiş olarak;

nerede bulunurlarsa yakalanır ve öldürülürler. Daha önce gelip geçenler hakkında da Allah'ın yasası böyleydi; Allah'ın yasasında hiçbir değişiklik bulamazsın. (59–62)

İnsanlar sana o Saat'i soruyorlar. De ki: "Onun bilgisi yalnız Allah'ın katındadır." Sen ne bilirsin? Belki de o Saat yakındır. Allah, hakikati inkâr edenleri lânetlemiş ve onlar için alevli bir ateş hazırlamıştır; orada ebedî kalacaklar; ne bir dost bulacaklar ne de bir yardımcı. Yüzleri ateşte evrilip çevrildiği gün, "Keşke Allah'a itaat etseydik, Elçi'ye itaat etseydik!" diyecekler. Ve diyecekler ki: "Rabbimiz! Biz önderlerimize ve büyüklerimize itaat ettik; onlar da bizi yoldan saptırdılar. Rabbimiz! Onlara iki kat azap ver ve onları büyük bir lânetle lânetle." (63–68)

Ey iman edenler! Musa'yı incitenler gibi olmayın; Allah onu, söyledikleri şeyden temize çıkardı; o, Allah katında itibarlı biriydi. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve dosdoğru söz söyleyin ki O, işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Elçisi'ne itaat ederse, büyük bir kurtuluşa ermiş olur. Biz emaneti göklere, yere ve dağlara sunduk; onlar onu yüklenmekten kaçındılar ve ondan çekindiler; onu insan yüklendi. Gerçekten o, çok zalim ve çok cahildir — böylece Allah, münafık erkekleri ve münafık kadınları, müşrik erkekleri ve müşrik kadınları cezalandıracak; mümin erkeklere ve mümin kadınlara ise rahmetiyle yönelecektir. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (69–73)

34. Sebe (Saba')

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bütün övgüler, göklerde ve yerde ne varsa hepsi kendisine ait olan Allah'adır; ahirette de bütün övgüler O'nadır. O hikmet sahibidir, her şeyden haberdardır. Yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve oraya yükseleni bilir. O çok merhamet edendir, çok bağışlayandır. Hakikati inkâr edenler, "O Saat bize asla gelmeyecek" derler. De ki: "Hayır; Rabbime andolsun ki o mutlaka size gelecektir — gaybı bilen O'dur. Göklerde ve yerde zerre ağırlığınca bir şey bile O'ndan gizli kalmaz; bundan daha küçüğü de daha büyüğü de yoktur ki apaçık bir kitapta bulunmasın — iman edip salih ameller işleyenleri ödüllendirsin diye. İşte onlar için bağışlanma ve cömertçe verilmiş bir rızık vardır." Âyetlerimizi boşa çıkarmak için çabalayanlara gelince, onlar için elem verici, çetin bir azap vardır. (1–5)

Kendilerine bilgi verilenler, Rabbinden sana indirilenin gerçek olduğunu ve onun, güçlü ve övgüye lâyık olanın yoluna ilettiğini görürler. Hakikati inkâr edenler ise derler ki: "Büsbütün parçalanıp dağıldığınız zaman yeni bir yaratılışla diriltileceğinizi size haber veren bir adam gösterelim mi? Allah hakkında yalan mı uydurdu, yoksa onda delilik mi var?" Hayır; ahirete inanmayanlar azabın ve derin bir sapıklığın içindedirler. Gökten ve yerden önlerinde ve arkalarında olana bakmıyorlar mı? Dilesek onları yere geçirir ya da üzerlerine gökten parçalar düşürürüz. Şüphesiz bunda, Allah'a yönelen her kul için bir âyet vardır. (6–9)

Davut'a katımızdan bir lütuf verdik: "Ey dağlar! Onunla birlikte Allah'ı tesbih edin; siz de ey kuşlar!" Demiri de onun için yumuşattık: "Zırhlar yap ve halkalarını iyi ölç." Hepiniz salih ameller işleyin: Ben yaptıklarınızı çok iyi görürüm. Süleyman'ın buyruğuna da rüzgârı verdik: sabah gidişi bir aylık yol, akşam dönüşü de bir aylık yoldu. Onun için erimiş bakır kaynağını akıttık; Rabbinin izniyle cinlerden bir kısmı da onun önünde çalışırdı; onlardan kim buyruğumuzdan sapsa, ona alevli ateşin azabını tattırırdık. Onlar ona dilediği her şeyi yaparlardı: mabetler, heykeller, havuzlar gibi leğenler ve yerinden oynamayan kazanlar. "Ey Davut ailesi! Şükrederek çalışın." Kullarımdan gerçekten şükredenler pek azdır. Sonra onun ölümüne hükmettiğimizde, öldüğünü onlara, asasını kemiren bir yer böceğinden başka hiçbir şey göstermedi; yere yıkılınca cinler açıkça anladılar ki gaybı bilselerdi, o alçaltıcı ağır işin içinde kalmazlardı. (10–14)

Sebe halkı için oturdukları yerde bir âyet vardı: sağda ve solda iki bahçe. "Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin — güzel bir ülke ve çok bağışlayan bir Rab!" Ama onlar

yüz çevirdiler; Biz de üzerlerine barajın selini gönderdik ve iki bahçelerini, acı meyveli, ılgınlı ve içinde pek az sedir ağacı bulunan iki bahçeye çevirdik. Nankörlükleri yüzünden onları böyle cezalandırdık; Biz nankörlerden başkasını cezalandırır mıyız? Onlarla, bereketlendirdiğimiz şehirler arasına, birbirinden görülebilen başka şehirler yerleştirdik ve aralarındaki yolculuğu kolaylaştırdık: "Oralarda geceleri ve gündüzleri güven içinde yolculuk edin." Ama onlar, "Rabbimiz! Yolculuklarımızın konakları arasını uzaklaştır" dediler ve kendilerine zulmettiler. Biz de onları geçmişin masalları hâline getirdik ve onları büsbütün dağıttık. Şüphesiz bunda çok sabreden ve çok şükreden herkes için âyetler vardır. İblis onlar hakkındaki zannını doğru çıkardı; çünkü ona uydular — müminlerden bir grup dışında. Oysa onun, onlar üzerinde hiçbir gücü yoktu; ancak Biz, ahirete iman edeni ondan şüphe içinde olandan ayırt edelim diye böyle oldu. Rabbin her şeyi gözetleyendir. (15–21)

De ki: "Allah'ı bırakıp tanrı saydıklarınızı çağırın. Onlar göklerde ve yerde zerre ağırlığınca bir şeye bile sahip değillerdir; ikisinde de hiçbir payları yoktur; O'nun onlar arasında bir yardımcısı da yoktur." O'nun katında şefaat, kendisine izin verdiği kimseden başkasına yarar sağlamaz. Sonunda kalplerinden korku giderilince, "Rabbiniz ne buyurdu?" derler. "Gerçeği; O çok yücedir, çok büyüktür" derler. De ki: "Göklerden ve yerden sizi kim rızıklandırıyor?" De ki: "Allah. Öyleyse ya biz ya da siz, ikimizden biri doğru yol üzerindedir ya da apaçık bir sapıklık içindedir." De ki: "Bizim işlediğimiz günahlardan siz sorulacak değilsiniz; biz de sizin yaptıklarınızdan sorulacak değiliz." De ki: "Rabbimiz hepimizi bir araya toplayacak, sonra aramızda hak ile hükmedecektir. O, en âdil hüküm veren, her şeyi bilendir." De ki: "O'na ortak olarak kattıklarınızı bana gösterin. Asla! O, güçlü ve hikmet sahibi olan Allah'tır." Biz seni ancak bütün insanlara bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bilmez. "Doğru söylüyorsanız, bu vaat ne zaman gerçekleşecek?" diyorlar. De ki: "Sizin için belirlenmiş bir gün vardır ki ondan ne bir an geri kalabilirsiniz ne de öne geçebilirsiniz." (22–30)

Hakikati inkâr edenler, "Biz ne bu Kur'an'a ne de ondan öncekilere asla inanmayacağız" derler. Zalimleri Rablerinin huzurunda durdurulmuş, birbirlerine söz atarlarken bir görsen! Zayıf düşürülüp horlananlar büyüklük taslayanlara, "Siz olmasaydınız biz mümin olurduk" diyecekler. Büyüklük taslayanlar da horlananlara, "Size doğru yol geldikten sonra sizi ondan biz mi alıkoyduk? Hayır; siz kendiniz günahkârdınız" diyecekler. Horlananlar büyüklük taslayanlara, "Hayır; gece gündüz kurduğunuz tuzaklardı bu; hani bize Allah'ı inkâr etmemizi ve O'na eşler koşmamızı emrediyordunuz" diyecekler. Azabı gördüklerinde pişmanlıklarını içlerinde gizleyecekler; Biz de hakikati inkâr edenlerin boyunlarına zincirler geçireceğiz. Onlar yapmakta olduklarından başka bir şeyle mi

cezalandırılacaklar? Biz hangi şehre bir uyarıcı gönderdiysek, oranın bolluk içinde yaşayanları mutlaka, "Biz sizinle gönderilen şeyi inkâr ediyoruz" dediler. Ve dediler ki: "Bizim mallarımız da çocuklarımız da daha çok; biz azaba uğratılacak değiliz." De ki: "Rabbim rızkı dilediğine bol bol verir, dilediğine de ölçüyle verir; fakat insanların çoğu bilmez." Sizi Bize yaklaştıracak olan mallarınız ya da çocuklarınız değildir; ancak iman edip salih ameller işleyenler başka — işte onlara, yaptıklarına karşılık kat kat mükâfat vardır ve onlar yüksek köşklerde güven içinde olacaklardır. Âyetlerimizi boşa çıkarmak için çabalayanlar ise azabın içine getirileceklerdir. De ki: "Rabbim rızkı kullarından dilediğine bol bol verir, dilediğine de ölçüyle verir. Siz ne harcarsanız O, onun yerini doldurur; O, rızık verenlerin en hayırlısıdır." (31–39)

Onların hepsini bir araya toplayacağı gün meleklere, "Bunlar size mi kulluk ediyorlardı?" diyecek. Onlar diyecekler ki: "Seni tenzih ederiz! Bizim dostumuz onlar değil, Sensin. Hayır; onlar cinlere kulluk ediyorlardı; çoğu onlara inanıyordu." "Bugün artık hiçbiriniz bir başkasına ne yarar ne de zarar verebilir." Zulmedenlere de, "Yalanlamakta olduğunuz ateş azabını tadın" diyeceğiz. Onlara apaçık âyetlerimiz okunduğunda, "Bu, sizi atalarınızın kulluk ettiği şeylerden çevirmek isteyen bir adamdan başka biri değil" derler. "Bu, uydurulmuş bir yalandan başka bir şey değil" de derler. Hakikati inkâr edenler, kendilerine gerçek geldiğinde onun için, "Bu, apaçık bir büyüden başka bir şey değil" derler. Oysa Biz onlara okuyup inceleyecekleri kitaplar vermemiştik; senden önce onlara bir uyarıcı da göndermemiştik. Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı; bunlar ise onlara verdiklerimizin onda birine bile ulaşmış değillerdir; yine de elçilerimi yalanladılar — Beni tanımamanın karşılığı nasıl da korkunç oldu! (40–45)

De ki: "Size tek bir şey öğütlüyorum: Allah için ikişer ikişer ve teker teker ayağa kalkın, sonra iyice düşünün. Arkadaşınızda hiçbir delilik yoktur. O, yalnızca çetin bir azap gelmeden önce sizi uyaran biridir." De ki: "Sizden bir karşılık istemişsem, o sizin olsun. Benim karşılığım yalnız Allah'a aittir; O her şeye şahittir." De ki: "Rabbim gerçeği ortaya koyar; O, bütün gizlileri bilendir." De ki: "Gerçek geldi; batıl ise ne bir şey başlatabilir ne de onu geri getirebilir." De ki: "Eğer saparsam, ancak kendi zararıma sapmış olurum; doğru yolu bulursam, bu Rabbimin bana vahyettiği sayesindedir. O her şeyi işitendir, çok yakındır." (46–50)

Onları dehşete kapıldıkları, kaçacak hiçbir yerleri olmadığı ve yakın bir yerden yakalandıkları zaman bir görsen! "Artık ona inandık" diyecekler. Fakat o kadar uzak bir yerden ona nasıl ulaşabilirler? Oysa daha önce onu inkâr etmişler ve uzak bir yerden gayb hakkında atıp tutmuşlardı. Daha önce benzerlerine yapıldığı gibi, onlarla arzu ettikleri

şeyin arasına bir engel konulmuştur; çünkü onlar şüphe ve huzursuzluk içindeydiler. (51–54)

35. Yaratan (Fāṭir)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bütün övgüler, gökleri ve yeri yoktan var eden, melekleri ikişer, üçer ve dörder kanatlı elçiler kılan Allah'adır. O, yaratmada dilediğini artırır: Allah her şeye gücü yetendir. Allah insanlar için hangi rahmeti açarsa, onu tutabilecek yoktur; O neyi tutarsa, O'ndan sonra onu salıverecek de yoktur. O güçlüdür, hikmet sahibidir. Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Sizi gökten ve yerden rızıklandıran, Allah'tan başka bir yaratıcı var mı? O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyse nasıl oluyor da çevriliyorsunuz? (1–3)

(Ey Peygamber) Eğer seni yalanlıyorlarsa, senden önceki elçiler de yalanlanmıştı; bütün işler Allah'a döndürülür. Ey insanlar! Allah'ın vaadi gerçektir; öyleyse dünya hayatı sizi aldatmasın; o çok aldatıcı da Allah hakkında sizi aldatmasın. Şeytan sizin düşmanınızdır; siz de onu düşman bilin. O, kendi taraftarlarını ancak alevli ateşin halkından olmaya çağırır. Hakikati inkâr edenler için çetin bir azap vardır; iman edip salih ameller işleyenler için ise bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır. Kötü işi kendisine süslü gösterilen ve bu yüzden onu güzel gören kimse nasıl olur? Allah dilediğini sapıklıkta bırakır, dilediğini de doğru yola iletir; öyleyse onlar için üzülerek kendini tüketme. Allah onların yaptıklarını çok iyi bilir. (4–8)

Rüzgârları gönderen Allah'tır; onlar da bulutları kaldırır; sonra Biz onları ölü bir toprağa sürer ve onlarla yeryüzünü ölümünden sonra diriltiriz. İşte diriliş de böyle olacaktır. Kim şeref istiyorsa bilsin ki bütün şeref Allah'a aittir. Güzel söz O'na yükselir; salih ameli de O yükseltir. Kötülükler için tuzak kuranlara gelince, onlar için çetin bir azap vardır; onların tuzakları da boşa çıkacaktır. Allah sizi topraktan, sonra bir damla sıvıdan yarattı; sonra sizi çiftler kıldı. O'nun bilgisi olmadan hiçbir dişi gebe kalmaz ve doğurmaz; hiç kimsenin ömrü uzatılmaz ve ömründen de kısaltılmaz ki bir kitapta yazılı olmasın. Şüphesiz bu, Allah için kolaydır. (9–11)

İki deniz bir değildir: biri tatlı ve susuzluğu giderici, içimi hoş; öteki tuzlu ve acıdır. Yine de her birinden taze et yer ve takındığınız süsler çıkarırsınız; O'nun lütfundan aramanız ve şükretmeniz için gemilerin onu yara yara gittiğini görürsün. O, geceyi gündüze katar, gündüzü de geceye katar; güneşi ve ayı buyruğu altına almıştır; her biri belirlenmiş bir süreye kadar akıp gider. İşte Rabbiniz Allah budur; hükümranlık O'nundur. O'nu bırakıp yalvardıklarınız ise bir hurma çekirdeğinin zarına bile sahip değildirler. Onları çağırırsanız çağrınızı işitmezler; işitseler bile size karşılık veremezler. Kıyamet günü de

sizin onları Allah'a ortak koşmanızı reddedeceklerdir. Her şeyden haberdar olan gibi hiç kimse sana gerçeği bildiremez. (12–14)

Ey insanlar! Allah'a muhtaç olan sizsiniz; Allah ise hiçbir şeye muhtaç değildir, övgüye lâyıktır. Dilerse sizi giderir ve yeni bir yaratılış getirir; bu, Allah için hiç de güç değildir. Hiçbir günahkâr bir başkasının yükünü yüklenmez; yükü ağır gelen biri onun taşınması için çağırsa, yakın akrabası bile olsa, ondan hiçbir şey taşınmaz. Sen ancak görmedikleri hâlde Rablerinden korkanları ve namazı kılanları uyarabilirsin. Kim arınırsa ancak kendi iyiliği için arınmış olur; dönüş yalnız Allah'adır. Körle gören bir olmaz; karanlıklarla aydınlık da, gölgeyle kavurucu sıcak da; dirilerle ölüler de bir olmaz. Allah dilediğine işittirir; sen ise kabirlerdekilere işittiremezsin. Sen yalnızca bir uyarıcısın. Biz seni hak ile bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik; içinde bir uyarıcı gelip geçmemiş hiçbir topluluk yoktur. Eğer seni yalanlıyorlarsa, onlardan öncekiler de elçilerini yalanlamışlardı: elçileri onlara apaçık delillerle, sahifelerle ve aydınlatıcı Kitap'la gelmişlerdi. Sonra Ben hakikati inkâr edenleri yakaladım — Beni tanımamanın karşılığı nasıl da korkunç oldu! (15–26)

Görmüyor musun ki Allah gökten su indirir ve Biz onunla renkleri çeşit çeşit meyveler çıkarırız? Dağlarda da beyaz, türlü tonlarda kırmızı ve kuzgun gibi simsiyah yollar vardır; insanlar, hayvanlar ve davarlar da böyle çeşit çeşit renktedir. Kulları içinde Allah'tan gereğince ancak bilgi sahibi olanlar korkar. Allah güçlüdür, çok bağışlayandır. Allah'ın Kitabı'nı okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan gizlice ve açıkça harcayanlar, asla zarar etmeyecek bir ticaret umabilirler — ki O, onlara karşılıklarını tam olarak versin ve lütfundan onlara daha fazlasını da versin. O çok bağışlayandır, şükrün karşılığını verendir. (27–30)

Sana Kitap'tan vahyettiğimiz, kendinden öncekini doğrulayan gerçeğin ta kendisidir. Allah kullarından haberdardır, onları görendir. Sonra Biz Kitab'ı, kullarımızdan seçtiklerimize miras bıraktık. Onlardan kimi kendine zulmeder, kimi orta yolu tutar, kimi de Allah'ın izniyle iyiliklerde öne geçer. İşte büyük lütuf budur: girecekleri Adn cennetleri; orada altın bileziklerle ve incilerle süslenecekler; oradaki giysileri de ipektir. Diyecekler ki: “Bütün övgüler, bizden her üzüntüyü gideren Allah'adır. Şüphesiz Rabbimiz çok bağışlayandır, şükrün karşılığını verendir: O ki lütfuyla bizi, içinde bize ne bir yorgunluğun ne de bir bıkkınlığın dokunacağı kalıcı yurda yerleştirdi.” Hakikati inkâr edenlere gelince, onlar için cehennem ateşi vardır: ne ölmeleri için haklarında hüküm verilir ne de onun azabı kendilerinden hafifletilir. Biz her nankörü böyle cezalandırırız. Orada şöyle feryat ederler: “Rabbimiz! Bizi çıkar; yapmakta olduklarımızdan başka, iyi işler yapalım!” “Size, öğüt

alacak olanın öğüt alabileceği kadar ömür vermedik mi? Size uyarıcı da gelmişti. Öyleyse tadın: zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur.” (31–37)

Allah göklerin ve yerin gaybını bilir; O, kalplerde olanı çok iyi bilir. Sizi yeryüzünde halifeler kılan O'dur. Kim hakikati inkâr ederse, inkârı kendi aleyhinedir; inkârcıların inkârı Rableri katında onlara yalnızca öfkeyi artırır; inkârları onlara yalnızca hüsranı artırır. De ki: “Allah'ı bırakıp yalvardığınız ortaklarınızı hiç düşündünüz mü? Bana gösterin, yerden neyi yarattılar? Yoksa onların göklerde bir payı mı var? Yoksa Biz onlara bir kitap verdik de ondan apaçık bir delil üzerinde mi bulunuyorlar?” Hayır; zalimler birbirlerine aldatmacadan başka bir şey vadetmiyorlar. (38–40)

Allah gökleri ve yeri, yok olup gitmesinler diye tutar; yok olup giderlerse, O'ndan sonra onları hiç kimse tutamaz. O halîmdir, çok bağışlayandır.[41] (41)

Kendilerine bir uyarıcı gelirse herhangi bir toplumdan daha doğru yolda olacaklarına dair en ağır yeminleriyle Allah'a ant içmişlerdi; ama onlara bir uyarıcı gelince, bu onların yalnızca nefretini, yeryüzünde büyüklük taslamalarını ve kötü tuzaklarını artırdı. Oysa kötü tuzak ancak sahibini kuşatır. Öyleyse öncekilere uygulanan yasadan başka bir şey mi bekliyorlar? Allah'ın yasasında hiçbir değişiklik bulamazsın; Allah'ın yasasında hiçbir sapma da bulamazsın. Yeryüzünde dolaşıp kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görmediler mi? Oysa onlar bunlardan daha güçlüydüler. Göklerde ve yerde hiçbir şey Allah'ı âciz bırakamaz: O her şeyi bilendir, her şeye gücü yetendir. Allah insanları kazandıkları yüzünden hemen cezalandıracak olsaydı, yeryüzünde tek bir canlı bırakmazdı. Fakat onları belirlenmiş bir süreye kadar erteler; süreleri geldiğinde ise — şüphesiz Allah kullarını hakkıyla görendir. (42–45)

[41] **Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim**
Sürekli Yaratmanın Metafiziği: Kur'an 30:25 ve 35:41 Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir
Video: Allah Gökleri ve Yeri, Yok Olup Gitmesinler Diye Ayakta Tutuyor
Kur'an 35:41 ve 6:59'da Tutma ve Kaydetme: Fiziksel Enformasyon Kuramı ve Simülasyon Hipotezi ile Bir Söyleşi
Varlıkta tutulan evren: Kur'an 30:25 ve 35:41 üzerine bir tefsir

36. Yâ Sîn (Yā Sīn)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Yâ. Sîn. (1)

Hikmet dolu Kur'an'a andolsun ki sen gerçekten elçilerdensin; dosdoğru bir yol üzerindesin — bu, güçlü ve çok merhamet edenin indirdiği bir vahiydir; ataları uyarılmamış, bu yüzden de gaflet içinde olan bir topluluğu uyarman içindir. Onların çoğu hakkında söz gerçekleşmiştir; çünkü onlar iman etmezler. Boyunlarına, çenelerine kadar dayanan halkalar geçirdik; bu yüzden başları yukarı kalkıktır. Önlerine bir set, arkalarına da bir set çektik ve onları örttük; artık göremezler. Onları uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir: iman etmezler. Sen ancak Öğüt'e uyanı ve görmediği hâlde Rahmân'dan korkanı uyarabilirsin. İşte öylesini bağışlanma ve değerli bir mükâfatla müjdele. Ölüleri dirilten Biziz; onların önceden gönderdiklerini ve geride bıraktıkları izleri de yazıyoruz; her şeyi apaçık bir kütükte sayıp tespit etmişizdir. (2–12)

Onlara bir örnek anlat: elçilerin geldiği o şehrin halkını. Hani onlara iki elçi göndermiştik de ikisini de yalanlamışlardı; Biz de onları bir üçüncüsüyle destekledik; onlar da, “Biz size gönderildik” dediler. Dediler ki: “Siz de ancak bizim gibi insanlarsınız; Rahmân hiçbir şey indirmedi. Siz yalnızca yalan söylüyorsunuz.” Elçiler dediler ki: “Rabbimiz biliyor ki biz gerçekten size gönderildik; bize düşen de ancak mesajı apaçık ulaştırmaktır.” Dediler ki: “Biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık. Vazgeçmezseniz sizi mutlaka taşlarız ve bizden size elem verici bir azap dokunur.” Elçiler dediler ki: “Uğursuzluğunuz kendinizdendir. Size öğüt verildi diye mi böyle söylüyorsunuz? Hayır; siz her türlü sınırı aşan bir topluluksunuz.” Derken şehrin en uzak ucundan bir adam koşarak geldi. Dedi ki: “Ey halkım! Elçilere uyun! Sizden hiçbir karşılık istemeyen ve doğru yolda olan kimselere uyun. Beni yoktan var edene neden kulluk etmeyeyim? Siz de yalnız O'na döndürüleceksiniz. O'ndan başka tanrılar mı edineyim? Rahmân bana bir zarar vermek isterse, onların şefaati bana hiçbir yarar sağlamaz; beni kurtaramazlar da. O zaman ben gerçekten apaçık bir sapıklık içinde olurum. Ben Rabbinize iman ettim; öyleyse beni dinleyin.” (13–25)

Ona, “Cennete gir” denildi. Dedi ki: “Keşke halkım, Rabbimin beni nasıl bağışladığını ve beni ikram edilenlerden kıldığını bilseydi.” Ondan sonra halkının üzerine gökten hiçbir ordu indirmedik; indirmemize gerek de yoktu: o yalnızca tek bir korkunç sesti; bir anda sönüp gittiler. (26–29)

Yazık o kullara! Onlara hiçbir elçi gelmedi ki onunla alay etmiş olmasınlar. Görmüyorlar mı ki kendilerinden önce nice nesilleri yok ettik ve onlar bunlara geri dönmüyorlar? Oysa hepsi toplanmış olarak huzurumuza getirilecektir. Ölü toprak onlar için bir âyettir: Biz ona hayat verir ve ondan tahıl çıkarırız; onlar da ondan yerler. Orada hurma ve üzüm bahçeleri var ettik ve içinde pınarlar fışkırttık ki onun meyvesinden yesinler — oysa onu kendi elleri yapmamıştır. Hâlâ şükretmeyecekler mi? Yerin bitirdiklerinden, kendilerinden ve bilmedikleri şeylerden bütün çiftleri yaratan, her türlü eksiklikten uzaktır. Gece de onlar için bir âyettir: Biz gündüzü ondan sıyırıp çekeriz; bir de bakarsın karanlıkta kalmışlardır. Güneş de kendisi için belirlenmiş bir durağa doğru akıp gider: bu, güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın takdiridir. Aya gelince, ona da konak yerleri belirledik; sonunda kurumuş eski bir hurma dalı gibi olur. Ne güneşin aya yetişmesi gerekir ne de gece gündüzün önüne geçer: her biri bir yörüngede yüzüp gider. (30–40)

Onların soylarını o yüklü gemide taşımamız da onlar için bir âyettir; onlar için onun benzeri, bindikleri başka şeyler de yarattık. Dilesek onları boğarız; o zaman ne feryatlarına yetişen olur ne de kurtarılırlar — ancak katımızdan bir rahmet olarak ve bir süre daha yararlansınlar diye kurtarılırlar. Onlara, "Önünüzde olandan ve arkanızda olandan sakının ki size merhamet edilsin" denildiğinde yüz çevirirler. Rablerinin âyetlerinden onlara hiçbir âyet gelmez ki ondan yüz çevirmesinler. Onlara, "Allah'ın size verdiği rızıktan harcayın" denildiğinde, hakikati inkâr edenler iman edenlere, "Allah'ın dileseydi doyuracağı kimseyi biz mi doyuracağız? Siz apaçık bir sapıklıktan başka bir şeyin içinde değilsiniz" derler. (41–47)

"Doğru söylüyorsanız, bu vaat ne zaman gerçekleşecek?" diyorlar. Onlar yalnızca tek bir korkunç sesi bekliyorlar; o ses onları, birbirleriyle çekişip dururlarken yakalayacak; artık ne bir vasiyette bulunabilecekler ne de ailelerine dönebilecekler. (48–50)

Sûr'a üflenecek; bir de bakarsın kabirlerinden Rablerine doğru koşuyorlar. Diyecekler ki: "Vay hâlimize! Bizi yattığımız yerden kim kaldırdı?" "Bu, Rahmân'ın vadettiği şeydir; elçiler doğru söylemişlerdi." O yalnızca tek bir korkunç ses olacak; bir de bakarsın hepsi birden huzurumuza getirilmişlerdir. "Bugün hiç kimseye hiçbir haksızlık yapılmayacak; size de ancak yapmakta olduklarınızın karşılığı verilecektir. Bugün cennet halkı zevk ve neşe içinde meşguldür; onlar ve eşleri gölgelerde, koltuklara yaslanmışlardır. Orada onlar için meyveler ve istedikleri her şey vardır. 'Selam!' — çok merhamet eden bir Rab'den bir söz. Ey günahkârlar! Bugün ayrılın! Ey Âdemoğulları! Ben size, şeytana kulluk etmeyin, çünkü o sizin apaçık düşmanınızdır; Bana kulluk edin, diye buyurmadım mı? İşte dosdoğru yol budur. Yine de o, içinizden büyük bir kalabalığı saptırdı. Hiç aklınızı

kullanmıyor muydunuz? İşte bu, size vadedilen cehennemdir. Hakikati inkâr ettiğiniz için bugün ona girip yanın.” (51–64)

O gün ağızlarını mühürleyeceğiz; elleri Bize konuşacak, ayakları da kazanmakta olduklarına şahitlik edecek. Dileseydik gözlerini silme kör ederdik; o zaman yola koşuşurlardı — ama nasıl göreceklerdi? Dileseydik onları oldukları yerde başka bir biçime sokardık; o zaman ne ileri gidebilirler ne de geri dönebilirlerdi. Kime uzun ömür verirsek, onun yaratılışını tersine çevririz. Hâlâ akıllarını kullanmayacaklar mı? (65–68)

Biz ona şiir öğretmedik; bu ona yakışmaz da. Bu, yalnızca bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır: diri olan herkesi uyarsın ve hakikati inkâr edenler hakkında söz gerçekleşsin diye. (69–70)

Görmüyorlar mı ki ellerimizin yaptıklarından onlar için davarlar yarattık da onlar bunların sahibi oluyorlar? Bunları onlara boyun eğdirdik; kimine binerler, kiminden de yerler; onlarda kendileri için başka yararlar ve içecekler de vardır. Hâlâ şükretmeyecekler mi? Yine de yardım görürler umuduyla Allah'tan başka tanrılar edindiler. Onlar bunlara yardım edemezler; oysa bunlar onlar için hazır bekleyen bir ordudur. Öyleyse onların sözleri seni üzmesin. Biz onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da biliyoruz. (71–76)

İnsan görmüyor mu ki Biz onu bir damla sıvıdan yarattık? Bir de bakarsın apaçık bir hasım kesilmiş! Kendi yaratılışını unutarak Bize bir örnek getiriyor. “Çürüyüp toz olmuş kemikleri kim diriltecek?” diyor. De ki: “Onları ilk defa var eden diriltecek; O, her yaratılışı hakkıyla bilendir — O ki sizin için yeşil ağaçtan ateş çıkarır da siz ondan yakarsınız.” Gökleri ve yeri yaratan, onların benzerini yaratmaya güç yetiremez mi? Elbette yetirir! O, her şeyi yaratandır, her şeyi bilendir. Bir şeyi dilediğinde O'nun buyruğu, ona yalnızca “Ol!” demektir; o da hemen oluverir. Öyleyse her şeyin hükümranlığı elinde olan Allah her türlü eksiklikten uzaktır; siz de yalnız O'na döndürüleceksiniz. (77–83)

37. Saf Saf Dizilenler (Al-Ṣāffāt)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Saf saf dizilenlere, sürdükçe sürenlere ve öğüt okuyanlara andolsun ki sizin Tanrınız kesinlikle tektir; göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir; bütün doğuş yerlerinin de Rabbidir. Biz en yakın göğü yıldızların süsüyle süsledik ve onu her azgın şeytana karşı koruma altına aldık. Onlar o yüce topluluğa kulak veremezler; her yandan taşlanır, kovulurlar; onlar için sürekli bir azap da vardır — ancak bir söz kapıp kaçan olursa, onun da ardına delip geçen bir alev düşer. (1–10)

Öyleyse onlara sor: yaratılması daha güç olan onlar mı, yoksa yarattığımız öteki varlıklar mı? Biz onları yapışkan bir çamurdan yarattık. Sen hayret ediyorsun; onlar ise alay ediyorlar; kendilerine öğüt verildiğinde öğüt almıyorlar; bir âyet gördüklerinde onu eğlenceye alıyorlar ve diyorlar ki: "Bu, apaçık bir büyüden başka bir şey değil. Ne! Biz ölüp toprak ve kemik olduğumuz zaman, gerçekten mi diriltileceğiz — önceki atalarımız da mı?" De ki: "Evet; hem de alçalmış olarak." O yalnızca tek bir haykırış olacak; bir de bakarsın bakıp duruyorlar. Diyecekler ki: "Vay hâlimize! Bu, hesap günüdür." "Bu, yalanlamakta olduğunuz ayırt etme günüdür." "Zulmedenleri, onların eşlerini ve Allah'ı bırakıp kulluk ettikleri şeyleri bir araya toplayın ve onları alevli ateşin yoluna götürün; onları durdurun, çünkü sorguya çekilecekler: Size ne oldu ki birbirinize yardım etmiyorsunuz?" Hayır; o gün onlar teslim olmuşlardır. Birbirlerine dönüp soracaklar. Diyecekler ki: "Siz bize sağdan gelirdiniz." Ötekiler diyecekler ki: "Hayır; siz zaten mümin değildiniz. Bizim sizin üzerinizde hiçbir gücümüz yoktu; hayır, siz her türlü sınırı aşan bir topluluktunuz. Böylece Rabbimizin sözü aleyhimize gerçekleşti: mutlaka azabı tadacağız. Biz sizi saptırdık; çünkü biz kendimiz de sapmıştık." O gün onlar azapta ortaktırlar. Biz günahkârlara işte böyle yaparız. Onlara, "Allah'tan başka tanrı yoktur" denildiğinde büyüklük taslarlardı ve "Deli bir şair için tanrılarımızı mı bırakacağız?" derlerdi. Hayır; o, gerçeği getirdi ve elçileri doğruladı. Siz mutlaka o elem verici azabı tadacaksınız; size de ancak yapmakta olduklarınızın karşılığı verilecektir — (11–39)

ancak Allah'ın seçkin kulları başka. Onlar için bilinen bir rızık vardır: meyveler; onlar nimet cennetlerinde, karşılıklı tahtlar üzerinde ağırlanacaklardır. Aralarında, akan bir pınardan doldurulmuş bir kadeh dolaştırılır: bembeyaz, içenlere lezzet veren; onda ne bir zarar vardır ne de onunla sarhoş olurlar. Yanlarında da bakışlarını yalnız eşlerine çevirmiş, güzel gözlü eşler vardır; sanki onlar saklanmış yumurtalar gibidirler. (40–49)

Birbirlerine dönüp soracaklar. İçlerinden biri diyecek ki: “Benim yakın bir arkadaşım vardı; ‘Sen de gerçekten, biz ölüp toprak ve kemik olduğumuz zaman hesaba çekileceğimize inananlardan mısın?’ derdi.” Diyecek ki: “Aşağıya bakar mısınız?” Sonra bakacak ve onu alevli ateşin ortasında görecek. Diyecek ki: “Allah'a andolsun, neredeyse beni de mahvedecektin! Rabbimin lütfu olmasaydı, ben de cehenneme getirilenlerden olurdum. Demek biz ilk ölümümüzden başka ölmeyecek ve azaba uğratılmayacak mıyız? İşte büyük kurtuluş budur!” Çalışanlar böylesi için çalışsın. Bu mu daha iyi bir ağırlamadır, yoksa zakkum ağacı mı? Biz onu zalimler için bir sınama kıldık. O, alevli ateşin dibinden çıkan bir ağaçtır; salkımları şeytanların başları gibidir. Onlar ondan yiyecek ve karınlarını onunla dolduracaklar; sonra bunun üzerine kaynar sudan bir karışım içecekler; sonra dönüşleri yine alevli ateşe olacaktır. Onlar atalarını sapıklık içinde buldular; kendileri de onların izinden koşup duruyorlar. Onlardan önce öncekilerin çoğu da sapmıştı; oysa içlerine uyarıcılar göndermiştik. Bak, uyarılanların sonu nasıl oldu — ancak Allah'ın seçkin kulları başka. (50–74)

Nuh Bize yalvarmıştı; Biz ne güzel karşılık verenleriz! Onu ve ailesini o büyük sıkıntıdan kurtardık; onun soyunu geride kalanlar kıldık ve sonraki nesiller arasında ona iyi bir ad bıraktık: “Bütün âlemler içinde Nuh'a selam olsun!” Biz iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz: o, Bizim mümin kullarımızdandı. Sonra ötekileri suda boğduk. (75–82)

İbrahim de onun yolunda olanlardandı; hani o Rabbine arınmış bir kalple gelmişti; babasına ve halkına demişti ki: “Siz neye kulluk ediyorsunuz? Allah'tan başka uydurma tanrılar mı istiyorsunuz? Peki, âlemlerin Rabbi hakkında ne düşünüyorsunuz?” Sonra yıldızlara bir göz attı ve “Ben hastayım” dedi. Onlar da ona arkalarını dönüp gittiler. Sonra onların tanrılarına yöneldi ve dedi ki: “Yemez misiniz? Size ne oluyor ki konuşmuyorsunuz?” Sonra sağ eliyle vurarak üzerlerine yürüdü. Halkı koşarak ona geldi. Dedi ki: “Kendi elinizle yonttuğunuz şeylere mi kulluk ediyorsunuz? Oysa sizi de yaptıklarınızı da Allah yarattı.” Dediler ki: “Onun için bir yapı kurun ve onu alevli ateşe atın.” Ona bir tuzak kurdular; Biz de onları alçalttık. (83–98)

Dedi ki: “Ben Rabbime gidiyorum; O bana yol gösterecektir. Rabbim! Bana salihlerden bir evlat bağışla.” Biz de ona halîm bir oğul müjdeledik. Çocuk onunla birlikte koşup yürüyecek çağa gelince dedi ki: “Yavrum! Rüyamda seni kurban ettiğimi gördüm. Bak, sen ne dersin?” Dedi ki: “Babacığım! Sana emredileni yap; Allah dilerse beni sabredenlerden bulacaksın.” İkisi de Allah'a teslim olup onu alnı üzerine yatırınca, Biz ona seslendik: “İbrahim! Rüyayı gerçekleştirdin.” Biz iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz. Gerçekten bu, apaçık bir sınamaydı. Ona fidye olarak büyük bir kurban verdik ve sonraki nesiller

arasında ona iyi bir ad bıraktık: “İbrahim'e selam olsun!” Biz iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz: o, Bizim mümin kullarımızdandı. (99–111)

Ona, salihlerden bir peygamber olarak İshak'ı müjdeledik. Onu da İshak'ı da bereketlendirdik; ikisinin soyundan iyilik edenler de vardır, kendilerine açıkça zulmedenler de. Andolsun, Musa'ya ve Harun'a da lütufta bulunduk; onları ve halklarını o büyük sıkıntıdan kurtardık; onlara yardım ettik de galip gelenler onlar oldu; onlara her şeyi açıklayan Kitab'ı verdik ve onları dosdoğru yola ilettik; sonraki nesiller arasında onlara iyi bir ad bıraktık: “Musa'ya ve Harun'a selam olsun!” Biz iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz: onlar Bizim mümin kullarımızdandı. (112–122)

İlyas da elçilerdendi; hani halkına demişti ki: “Allah'a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız? Yaratanların en güzelini — Rabbiniz ve önceki atalarınızın Rabbi olan Allah'ı — bırakıp Ba'l'e mi yalvarıyorsunuz?” Ama onu yalanladılar; bu yüzden mutlaka azaba getirilecekler — ancak Allah'ın seçkin kulları başka. Sonraki nesiller arasında ona iyi bir ad bıraktık: “İlyas'a selam olsun!” Biz iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz: o, Bizim mümin kullarımızdandı. (123–132)

Lut da elçilerdendi. Onu ve ailesinin hepsini kurtardık; ancak geride kalanlar arasındaki yaşlı bir kadın başka; sonra ötekileri yok ettik. Siz sabahleyin ve geceleyin onların yanından geçip gidiyorsunuz. Hâlâ akıl etmeyecek misiniz? Yunus da elçilerdendi. Hani o yüklü gemiye kaçmış, kura çekmiş ve kaybedenlerden olmuştu; sonra balık onu yuttu; çünkü kınanacak bir iş yapmıştı. Eğer Allah'ı tesbih edenlerden olmasaydı, insanların diriltileceği güne kadar onun karnında kalırdı. Fakat Biz onu hasta bir hâlde ıssız kıyıya attık ve üzerine kabak türünden bir bitki bitirdik. Onu yüz bin ya da daha fazla kişiye elçi gönderdik; onlar iman ettiler, Biz de onları bir süre yaşattık. (133–148)

Öyleyse onlara sor: kızlar Rabbinin de oğullar onların mı? Yoksa Biz melekleri onların gözleri önünde dişi olarak mı yarattık? Dikkat edin, onlar kendi uydurdukları yalan yüzünden “Allah çocuk edindi” diyorlar. Onlar kesinlikle yalancıdırlar. O, kızları oğullara tercih mi etmiş? Size ne oluyor? Nasıl hüküm veriyorsunuz? Hiç düşünüp öğüt almıyor musunuz? Yoksa apaçık bir deliliniz mi var? Doğru söylüyorsanız kitabınızı getirin. O'nunla cinler arasında da bir soy bağı uydurdular; oysa cinler, kendilerinin hesaba getirileceklerini çok iyi bilirler. Allah, onların nitelendirdikleri şeylerden yücedir! — ancak Allah'ın seçkin kulları başka. Siz de kulluk ettiğiniz şeyler de hiç kimseyi O'na karşı saptıramazsınız; ancak alevli ateşe girecek olan başka. “Bizden hiç kimse yoktur ki onun bilinen bir makamı olmasın; saf saf dizilenler biziz; O'nu tesbih edenler de biziz.” (149–166)

Onlar şöyle diyorlardı: “Yanımızda öncekilerden kalma bir öğüt olsaydı, biz de Allah'ın seçkin kulları olurduk.” Ama şimdi onu inkâr ettiler. Yakında bilecekler. Gönderdiğimiz elçi kullarımıza şu sözümüz çoktan verilmiştir: yardım görecek olanlar onlardır; galip gelecek olan da Bizim ordumuzdur. Öyleyse bir süre onlardan yüz çevir ve onları gözle; yakında görecekler. Azabımızın çabuk gelmesini mi istiyorlar? O azap yurtlarına indiğinde, uyarılanların sabahı ne kötü olacaktır! Bir süre onlardan yüz çevir ve gözle; yakında görecekler. İzzet sahibi Rabbin, onların nitelendirdikleri şeylerden yücedir! Elçilere selam olsun; bütün övgüler de âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. (167–182)

38. Sâd (Ṣād)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Sâd. Öğüt dolu Kur'an'a andolsun! Ama hakikati inkâr edenler kibir ve karşı koyuş içindedirler. Onlardan önce nice nesilleri yok ettik! Feryat ettiler; fakat artık kurtuluş zamanı değildi. İçlerinden kendilerine bir uyarıcı gelmesine şaştılar; hakikati inkâr edenler dediler ki: "Bu bir büyücüdür, bir yalancıdır. Tanrıları tek bir Tanrı mı yaptı? Bu gerçekten şaşılacak bir şey!" İleri gelenleri şöyle diyerek çekip gittiler: "Yürüyün ve tanrılarınıza bağlı kalın. Bu, kesinlikle tasarlanmış bir iştir. Biz bunu son dinde de işitmedik; bu, uydurmadan başka bir şey değil. Öğüt, aramızdan ona mı indirildi?" Hayır; onlar Benim Öğüdüm hakkında şüphe içindedirler; hayır, onlar henüz azabımı tatmadılar. (1–8)

Yoksa güçlü ve çok bağışta bulunan Rabbinin rahmet hazineleri onların yanında mı? Yoksa göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin hükümranlığı onların mı? Öyleyse iplere tutunup yükselsinler! Onlar, sana karşı birleşmiş topluluklardan, burada bozguna uğratılacak bir ordudur. Onlardan önce Nuh halkı, Âd, kazıklar sahibi Firavun, Semûd, Lut halkı ve Eyke halkı da yalanlamıştı — işte o topluluklar bunlardı. Hepsi de elçileri yalanladı; bu yüzden azabım hak oldu. Bunlar da yalnızca, hiç ara vermeyecek tek bir korkunç sesi bekliyorlar. "Rabbimiz! Hesap gününden önce payımızı bize çabucak ver!" diyorlar. Onların söylediklerine sabret ve güç sahibi kulumuz Davut'u an; o hep Allah'a yönelirdi. (9–17)

Biz dağları, akşamleyin ve gün doğarken onunla birlikte tesbih etsinler diye buyruğu altına verdik; toplanmış kuşları da: hepsi O'na yönelirdi. Onun hükümranlığını güçlendirdik; ona hikmet ve hükmü kesin söz verdik. Sana o davacıların haberi geldi mi? Hani duvarı aşıp onun özel odasına girmişlerdi. Davut'un yanına girdiklerinde o, onlardan ürkmüştü. Dediler ki: "Korkma. Biz iki davacıyız; birimiz ötekine haksızlık etti; aramızda hak ile hükmet, haksızlık etme ve bizi doğru yola ilet. Bu benim kardeşimdir. Onun doksan dokuz koyunu var, benim ise tek bir koyunum var; 'Onu da bana bırak' dedi ve tartışmada bana baskın çıktı." Davut dedi ki: "Senin koyununu kendi koyunlarına katmak istemekle sana haksızlık etmiştir. Ortakların birçoğu birbirine haksızlık eder — ancak iman edip salih ameller işleyenler başka; onlar da ne kadar azdır." Davut, kendisini sınadığımızı anladı; Rabbinden bağışlanma diledi, eğilerek yere kapandı ve tövbe ederek O'na yöneldi. Biz de onun bu davranışını bağışladık; onun katımızda bir yakınlığı ve güzel bir dönüş yeri vardır. "Ey Davut! Biz seni yeryüzünde halife kıldık; öyleyse insanlar arasında hak ile hükmet ve arzuya uyma; yoksa o seni Allah'ın yolundan saptırır. Allah'ın yolundan sapanlara, hesap gününü unuttukları için çetin bir azap vardır." (18–26)

Biz göğü, yeri ve ikisi arasındakileri boş yere yaratmadık. Bu, hakikati inkâr edenlerin zannıdır — ateş yüzünden vay hâline hakikati inkâr edenlerin! Yoksa iman edip salih ameller işleyenleri, yeryüzünde bozgunculuk yapanlar gibi mi tutacağız? Yoksa Allah'a karşı gelmekten sakınanları, günaha dalanlar gibi mi tutacağız? Bu, sana indirdiğimiz mübarek bir Kitap'tır: âyetlerini iyice düşünsünler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye. (27–29)

Davut'a Süleyman'ı bağışladık — ne güzel bir kuldu o! O hep Allah'a yönelirdi. Hani akşama doğru ona, üç ayağı üzerinde duran, koşuda çevik atlar gösterilmişti de o, "Ben güzel şeylerin sevgisini Rabbimi anmaya tercih ettim" demişti; nihayet güneş perdenin ardına gizlendi. "Onları bana geri getirin!" Ve bacaklarını ve boyunlarını sıvazlamaya başladı. Andolsun, Biz Süleyman'ı sınadık ve tahtının üzerine cansız bir beden bıraktık; sonra o Allah'a yöneldi. Dedi ki: "Rabbim! Beni bağışla ve bana, benden sonra hiç kimseye nasip olmayacak bir hükümranlık ver. Şüphesiz Sen çok bağışta bulunansın." Biz de rüzgârı onun buyruğuna verdik; onun emriyle, dilediği yere tatlı tatlı eserdi; şeytanları da — her yapı ustasını ve dalgıcı; zincirlerle birbirine bağlanmış başkalarını da. "Bu Bizim bağışımızdır: artık dilediğine ver ya da tut; hesabı sorulmayacaktır." Onun katımızda bir yakınlığı ve güzel bir dönüş yeri vardır. (30–40)

Kulumuz Eyyüp'ü de an; hani o Rabbine, "Şeytan bana bir yorgunluk ve azap dokundurdu" diye seslenmişti. "Ayağını yere vur! İşte yıkanacak ve içecek serin bir su." Katımızdan bir rahmet ve akıl sahipleri için bir öğüt olarak ona ailesini ve onlarla birlikte bir o kadarını daha bağışladık. "Eline bir demet sap al ve onunla vur; yeminini bozma." Biz onu gerçekten sabırlı bulduk — ne güzel bir kuldu o! O hep Allah'a yönelirdi. (41–44)

Güç ve görüş sahibi kullarımız İbrahim'i, İshak'ı ve Yakup'u da an. Biz onları katıksız bir özellikle arındırdık: ahiret yurdunu anmakla. Onlar Bizim katımızda gerçekten seçkinlerden, hayırlılardandır. İsmail'i, Elyesa'yı ve Zülkifl'i de an; hepsi hayırlılardandı. Bu bir öğüttür. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için de güzel bir dönüş yeri vardır: (45–49)

kapıları kendilerine açılmış Adn cennetleri. Orada yaslanmış olarak bol bol meyve ve içecek isteyecekler; yanlarında da bakışlarını yalnız eşlerine çevirmiş, yaşıt eşler bulunacak. "İşte hesap günü için size vadedilen budur. Bu Bizim rızkımızdır; hiç tükenmez." (50–54)

Bu böyledir. Sınırı aşanlar için ise kötü bir dönüş yeri vardır: yanacakları cehennem — ne kötü bir yataktır o! Bu böyledir. Artık onu tatsınlar: kaynar su ve irin; onun türünden çift çift başka azaplar da. "Bu, sizinle birlikte içeri atılan bir kalabalıktır. Onlara 'hoş geldin'

yok! Onlar ateşe gireceklerdir.” Diyecekler ki: “Hayır; asıl size ‘hoş geldin’ yok! Bunu başımıza siz getirdiniz — ne kötü bir yerleşim yeri!” Diyecekler ki: “Rabbimiz! Bunu başımıza kim getirdiyse, ateşte onun azabını iki kat artır.” Ve diyecekler ki: “Bize ne oluyor ki kötülerden saydığımız adamları göremiyoruz? Onları boş yere mi alaya almıştık, yoksa gözlerimiz mi onları kaçırdı?” İşte bu, gerçeğin ta kendisidir: ateş halkının birbiriyle çekişmesi. (55–64)

De ki: “Ben yalnızca bir uyarıcıyım. Tek olan, her şeye boyun eğdiren Allah'tan başka tanrı yoktur; O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir; güçlüdür, çok bağışlayandır.” De ki: “Bu, çok büyük bir haberdir; siz ise ondan yüz çeviriyorsunuz. O yüce topluluk tartışırken benim onlar hakkında hiçbir bilgim yoktu. Bana yalnızca, apaçık bir uyarıcı olduğum vahyediliyor.” (65–70)

Hani Rabbin meleklere demişti ki: “Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Ona biçimini verip ruhumdan üflediğimde, onun önünde secdeye kapanın.” Bunun üzerine meleklerin hepsi birden secde etti — İblis dışında. O büyüklük tasladı ve hakikati inkâr edenlerden oldu. Allah dedi ki: “Ey İblis! İki elimle yarattığıma secde etmekten seni alıkoyan nedir? Büyüklük mü tasladın, yoksa yücelerden misin?” Dedi ki: “Ben ondan daha hayırlıyım: beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın.” Allah dedi ki: “Öyleyse çık oradan; sen artık kovulmuşsun; hesap gününe kadar lânetim senin üzerinedir.” Dedi ki: “Rabbim! Öyleyse diriltilecekleri güne kadar bana süre ver.” Allah dedi ki: “Sen, o bilinen vaktin gününe kadar kendilerine süre verilenlerdensin.” Dedi ki: “Senin izzetine andolsun ki onların hepsini mutlaka saptıracağım; ancak içlerinden Senin seçkin kulların başka.” Allah dedi ki: “İşte gerçek budur — Ben de gerçeği söylerim: andolsun ki cehennemi seninle ve onlardan sana uyanların hepsiyle dolduracağım.” (71–85)

De ki: “Ben bunun için sizden hiçbir karşılık istemiyorum; ben olmadığı gibi görünenlerden de değilim. Bu, bütün âlemler için bir öğütten başka bir şey değildir; onun haberini bir süre sonra mutlaka öğreneceksiniz.” (86–88)

39. Bölükler (Al-Zumar)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bu Kitab'ın indirilmesi, güçlü ve hikmet sahibi Allah tarafındandır. Biz sana Kitab'ı hak ile indirdik; öyleyse dini yalnız O'na özgü kılarak Allah'a kulluk et. İyi bilin ki katıksız din yalnız Allah'ındır. O'ndan başka dostlar edinenler, "Biz onlara yalnızca bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz" derler — Allah, ayrılığa düştükleri konuda aralarında hükmünü verecektir. Allah, yalancı ve nankör olanı doğru yola iletmez. Allah bir çocuk edinmek isteseydi, yarattıklarından dilediğini seçerdi. O, bundan yücedir! O, tek olan, her şeye boyun eğdiren Allah'tır. Gökleri ve yeri hak ile yarattı. Geceyi gündüzün üzerine sarar, gündüzü de gecenin üzerine sarar; güneşi ve ayı buyruğu altına almıştır; her biri belirlenmiş bir süreye kadar akıp gider. İyi bilin ki O güçlüdür, çok bağışlayandır. (1–5)

Sizi tek bir candan yarattı; sonra ondan eşini var etti; sizin için davarlardan sekiz eş indirdi. Sizi annelerinizin karınlarında, üç karanlık içinde, bir yaratılıştan öbürüne geçirerek yaratır. İşte Rabbiniz Allah budur; hükümranlık O'nundur. O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyse nasıl oluyor da çevriliyorsunuz? Eğer inkâr ederseniz, bilin ki Allah'ın size ihtiyacı yoktur; yine de O, kullarının nankörlüğünden hoşnut olmaz. Şükrederseniz sizin için bundan hoşnut olur. Hiçbir günahkâr bir başkasının yükünü yüklenmez. Sonra dönüşünüz Rabbinizedir; O da yapmakta olduklarınızı size bildirecektir. O, kalplerde olanı çok iyi bilir. (6–7)

İnsana bir sıkıntı dokunduğunda, Rabbine yönelerek O'na yalvarır; sonra O, kendi katından ona bir nimet verince, daha önce ne için yalvardığını unutur ve O'nun yolundan saptırmak için Allah'a eşler koşar. De ki: "İnkârınla biraz oyalan; sen ateş halkındansın." Gece saatlerinde secde ederek ve ayakta durarak gönülden kulluk eden, ahiretten sakınan ve Rabbinin rahmetini uman kimse, böyle olmayan gibi midir? De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" Ancak akıl sahipleri öğüt alır. (8–9)

De ki: "Allah buyuruyor: Ey iman eden kullarım! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Bu dünyada iyilik edenler için iyilik vardır; Allah'ın yeri de geniştir. Sabredenlere mükâfatları mutlaka hesapsız olarak, tam verilecektir." De ki: "Bana, dini yalnız O'na özgü kılarak Allah'a kulluk etmem emredildi; bana, Allah'a teslim olanların ilki olmam da emredildi." De ki: "Rabbime karşı gelirsem, büyük bir günün azabından korkarım." De ki: "Ben dinimi yalnız O'na özgü kılarak Allah'a kulluk ediyorum; siz de O'ndan başka dilediğinize kulluk edin." De ki: "Asıl hüsrana uğrayanlar, kıyamet günü kendilerini ve ailelerini yitirecek olanlardır. İyi bilin ki apaçık hüsran budur. Onların üstlerinde ateşten tabakalar,

altlarında da tabakalar olacaktır.” Allah kullarını bununla korkutuyor: “Ey kullarım! Bana karşı gelmekten sakının.” (10–16)

Tâğûta kulluk etmekten kaçınıp Allah'a yönelenler için müjde vardır. Öyleyse müjdele kullarımı: onlar sözü dinler ve onun en güzeline uyarlar. İşte Allah'ın doğru yola ilettiği kimseler onlardır; akıl sahipleri de onlardır. Hakkında azap sözü gerçekleşmiş olan kimse nasıl olur? Ateşte olanı sen mi kurtaracaksın? Fakat Rablerine karşı gelmekten sakınanlar için, altlarından ırmaklar akan, üst üste yapılmış yüksek köşkler vardır: bu Allah'ın vaadidir — Allah vaadinden dönmez. (17–20)

Görmüyor musun ki Allah gökten su indirir ve onu yerde pınarlar hâlinde dolaştırır; sonra onunla renkleri çeşit çeşit ekinler çıkarır; sonra onlar kurur ve sen onların sarardığını görürsün; sonra onları kırık dökük bir çöp hâline getirir? Şüphesiz bunda akıl sahipleri için bir öğüt vardır. (21)

Allah'ın, göğsünü Kendisine teslim olmaya açtığı ve böylece Rabbinden bir ışık üzerinde yürüyen kimse, kalbi katılaşmış olan gibi midir? Allah'ı anmaya karşı kalpleri katılaşmış olanların vay hâline! Onlar apaçık bir sapıklık içindedirler. Allah sözün en güzelini indirdi: kendi içinde uyumlu, öğretileri çift çift gelen bir Kitap. Rablerinden korkanların derileri ondan ürperir; sonra derileri de kalpleri de Allah'ı anmaya yumuşar. İşte bu, Allah'ın yol göstermesidir: onunla dilediğini doğru yola iletir; Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun için hiçbir yol gösterici yoktur. (22–23)

Kıyamet günü azabın en kötüsünden yüzüyle korunmaya çalışan kimse, güven içinde olan gibi midir? Zalimlere, “Kazanmakta olduklarınızı tadın” denilecek. Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı; azap da onlara hiç beklemedikleri yerden gelmişti. Böylece Allah onlara dünya hayatında rezilliği tattırdı; ahiret azabı ise kesinlikle daha büyüktür; keşke bilselerdi! (24–26)

Biz bu Kur'an'da insanlar için her türlü örneği getirdik ki öğüt alsınlar: hiçbir eğriliği bulunmayan Arapça bir Kur'an; umulur ki Allah'a karşı gelmekten sakınırlar. Allah bir örnek veriyor: üzerinde çekişip duran ortakların sahip olduğu bir adam ile bütünüyle tek bir efendiye bağlı olan bir adam. Bu ikisinin durumu bir olur mu? Bütün övgüler Allah'adır! Fakat onların çoğu bilmez. (27–29)

Sen de öleceksin, onlar da ölecekler; sonra kıyamet günü Rabbinizin huzurunda birbirinizle çekişeceksiniz. Allah hakkında yalan uyduran ve kendisine geldiğinde gerçeği yalanlayan kimseden daha zalim kim olabilir? Hakikati inkâr edenler için cehennemde bir konak yok mu? Gerçeği getiren ve onu doğrulayan ise — işte Allah'a karşı gelmekten

sakınanlar onlardır. Rableri katında onlar için diledikleri her şey vardır. İyilik edenlerin mükâfatı işte budur — ki Allah onların yaptıklarının en kötüsünü örtsün ve onlara mükâfatlarını, yapmakta olduklarının en güzeline göre versin. (30–35)

Allah kuluna yetmez mi? Yine de seni O'ndan başkalarıyla korkutmaya çalışıyorlar. Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun için hiçbir yol gösterici yoktur; Allah kime de yol gösterirse, onu saptıracak hiç kimse yoktur. Allah güçlü ve öç alıcı değil midir? Onlara gökleri ve yeri kimin yarattığını sorsan, mutlaka "Allah" diyecekler. De ki: "Öyleyse Allah'ı bırakıp yalvardıklarınızı hiç düşündünüz mü? Allah bana bir zarar vermek isterse, onlar O'nun zararını giderebilirler mi? Ya da O bana bir rahmet dilerse, onlar O'nun rahmetini tutabilirler mi?" De ki: "Allah bana yeter; güvenenler yalnız O'na güvensinler." De ki: "Ey halkım! Bulunduğunuz durumda elinizden geleni yapın; ben de yapıyorum. Kendisini rezil edecek azabın kime geleceğini ve kalıcı azabın kimin üzerine ineceğini yakında bileceksiniz." (36–40)

Biz sana Kitab'ı insanlar için hak ile indirdik. Kim doğru yolu bulursa kendi iyiliğinedir; kim de saparsa ancak kendi zararına sapmış olur. Sen onların üzerinde bir bekçi değilsin. Allah canları ölümleri sırasında alır; ölmeyenlerinkini de uykularında alır. Hakkında ölüme hükmettiklerini tutar, ötekileri belirlenmiş bir süreye kadar geri gönderir. Şüphesiz bunda düşünen bir topluluk için âyetler vardır. Yoksa Allah'ı bırakıp şefaatçiler mi edindiler? De ki: "Onlar hiçbir şeye güç yetiremeseler ve hiçbir şey anlamasalar da mı?" De ki: "Şefaatin tümü Allah'a aittir. Göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur; sonra yalnız O'na döndürüleceksiniz." (41–44)

Yalnızca Allah anıldığında, ahirete inanmayanların kalpleri nefretle daralır; O'ndan başkaları anıldığında ise hemen sevinirler. De ki: "Ey gökleri ve yeri yoktan var eden, gaybı da görülen âlemi de bilen Allah'ım! Kullarının ayrılığa düştükleri konularda aralarında hükmü Sen vereceksin." Zulmedenler yeryüzünde olanların hepsine ve onunla birlikte bir o kadarına daha sahip olsalardı, kıyamet günü azabın en kötüsünden kurtulmak için onu fidye olarak verirlerdi. Allah tarafından onlara, hiç hesaba katmadıkları şeyler görünecek; kazandıklarının kötülükleri karşılarına çıkacak ve alay ettikleri şey onları kuşatacaktır. (45–48)

İnsana bir sıkıntı dokunduğunda Bize yalvarır; sonra ona katımızdan bir nimet verdiğimizde, "Bu bana yalnızca bilgim sayesinde verildi" der. Hayır; o bir sınamadır; fakat onların çoğu bilmez. Onlardan öncekiler de aynı şeyi söylemişlerdi; ama kazandıkları şeyler onlara hiçbir yarar sağlamadı. Kazandıklarının kötülükleri başlarına geldi; bunlardan zulmedenlerin de kazandıklarının kötülükleri başlarına gelecektir; onlar kaçıp

kurtulamazlar. Bilmiyorlar mı ki Allah rızkı dilediğine bol bol verir, dilediğine de ölçüyle verir? Şüphesiz bunda iman eden bir topluluk için âyetler vardır. (49–52)

De ki: “Allah buyuruyor: Ey kendilerine karşı aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Allah bütün günahları bağışlar; O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Size azap gelmeden önce Rabbinize yönelin ve O'na teslim olun; sonra size yardım edilmez. Siz farkında değilken azap size ansızın gelmeden önce, Rabbinizden size indirilenin en güzeline uyun; yoksa bir kimse şöyle diyebilir: ‘Allah'a karşı işlediğim kusurlardan dolayı yazıklar olsun bana; ben gerçekten alay edenlerdendim!’ Ya da şöyle diyebilir: ‘Allah bana yol gösterseydi, ben de O'na karşı gelmekten sakınanlardan olurdum!’ Ya da azabı gördüğünde şöyle diyebilir: ‘Keşke bir fırsatım daha olsa da iyilik edenlerden olsam!’” Hayır! Sana âyetlerim gelmişti; ama sen onları yalanladın, büyüklük tasladın ve hakikati inkâr edenlerden oldun. (53–59)

Kıyamet günü, Allah hakkında yalan söyleyenleri yüzleri kararmış olarak görürsün. Büyüklük taslayanlar için cehennemde bir konak yok mu? Allah, Kendisine karşı gelmekten sakınanları güven içinde olacakları yere ulaştırıp kurtaracak: onlara hiçbir kötülük dokunmayacak, onlar üzülmeyecekler de. Allah her şeyin yaratıcısıdır; O her şeye vekildir. Göklerin ve yerin anahtarları O'nundur; Allah'ın âyetlerini inkâr edenlere gelince, hüsrana uğrayanlar işte onlardır. (60–63)

De ki: “Ey cahiller! Bana Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi buyuruyorsunuz?” Andolsun, sana da senden öncekilere de şöyle vahyedildi: “Eğer Allah'a ortak koşarsan, yaptıkların mutlaka boşa gider ve kesinlikle hüsrana uğrayanlardan olursun.” Hayır; yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol. Onlar Allah'ı, O'na yaraşır biçimde değerlendiremediler. Kıyamet günü bütün yeryüzü O'nun avucundadır; gökler de O'nun sağ elinde dürülmüştür. O, bundan yücedir! Onların ortak koştuklarından çok yücedir. Sûr'a üflenecek; Allah'ın dilediklerı dışında, göklerde ve yerde olanların hepsi baygın düşecek. Sonra ona bir kez daha üflenecek; bir de bakarsın ayağa kalkmış, bakıp duruyorlar. Yeryüzü Rabbinin nuruyla aydınlanacak; kitap ortaya konulacak; peygamberler ve şahitler getirilecek; aralarında hak ile hüküm verilecek ve onlara haksızlık yapılmayacaktır. Herkese yaptığının karşılığı tam olarak verilecektir; O, onların yaptıklarını en iyi bilendir. (64–70)

Hakikati inkâr edenler bölük bölük cehenneme sürülecekler; oraya vardıklarında kapıları açılacak ve bekçileri onlara, “Size içinizden, Rabbinizin âyetlerini okuyan ve bu gününüzle karşılaşacağınız konusunda sizi uyaran elçiler gelmedi mi?” diyecekler. “Evet, geldi” diyecekler — fakat azap sözü hakikati inkâr edenler hakkında gerçekleşmiştir. Denilecek

ki: “İçinde ebedî kalmak üzere cehennemin kapılarından girin.” Büyüklük taslayanların kalacağı yer ne kötüdür! (71–72)

Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da bölük bölük cennete götürülecekler; oraya vardıklarında, kapıları çoktan açılmış olarak, bekçileri onlara diyecekler ki: “Size selam olsun! Ne iyi ettiniz; öyleyse ebedî kalmak üzere oraya girin.” Diyecekler ki: “Bütün övgüler, bize verdiği sözü yerine getiren ve cennette dilediğimiz yere yerleşmek üzere bu yeri bize miras bırakan Allah'adır.” Çalışanların mükâfatı ne güzeldir! Melekleri de Arş'ın çevresini kuşatmış, Rablerini överek tesbih ederlerken görürsün. Aralarında hak ile hüküm verilecek ve “Bütün övgüler âlemlerin Rabbi olan Allah'adır” denilecektir. (73–75)

40. Bağışlayan (Ghāfir)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hâ. Mîm. (1)

Bu Kitab'ın indirilmesi, güçlü ve her şeyi bilen Allah tarafındandır; O, günahı bağışlayan, tövbeyi kabul eden, cezası çetin olan ve lütfu bol olandır. O'ndan başka tanrı yoktur; son dönüş O'nadır. Allah'ın âyetleri hakkında hakikati inkâr edenlerden başkası tartışmaz; öyleyse (Ey Peygamber) onların ülkede gezip dolaşmaları seni aldatmasın. Onlardan önce Nuh halkı ve onlardan sonraki topluluklar da yalanlamıştı; her toplum kendi elçisini yakalamak için ona tuzak kurdu ve gerçeği batılla çürütmek için tartıştı — Ben de onları yakaladım; azabım nasılmış! Böylece Rabbinin, hakikati inkâr edenler hakkındaki sözü gerçekleşti: onlar ateş halkıdır. (2–6)

Arş'ı taşıyanlar ve onun çevresinde bulunanlar Rablerini överek tesbih eder, O'na iman eder ve iman edenler için bağışlanma dilerler: “Rabbimiz! Sen her şeyi rahmetinle ve bilginle kuşattın; öyleyse tövbe edip Senin yoluna uyanları bağışla ve onları cehennem azabından koru. Rabbimiz! Onları da atalarından, eşlerinden ve soylarından salih olanları da kendilerine vadettiğin Adn cennetlerine koy: şüphesiz Sen güçlüsün, hikmet sahibisin. Onları kötülüklerden koru; o gün kimi kötülüklerden korursan, ona gerçekten merhamet etmiş olursun — işte büyük kurtuluş budur.” Hakikati inkâr edenlere şöyle seslenilecek: “Allah'ın size olan öfkesi, bugün sizin kendinize olan öfkenizden daha büyüktür; çünkü siz imana çağrıldığınızda inkâr ediyordunuz.” Diyecekler ki: “Rabbimiz! Bizi iki kez cansız kıldın ve iki kez dirilttin; şimdi günahlarımızı itiraf ediyoruz. Çıkış için bir yol var mı?” “Bunun sebebi şudur: yalnızca Allah'a çağrıldığında inkâr ediyordunuz; O'na ortak koşulduğunda ise inanıyordunuz. Hüküm, çok yüce ve çok büyük olan Allah'ındır.” (7–12)

Size âyetlerini gösteren ve sizin için gökten rızık indiren O'dur; fakat O'na yönelenlerden başkası öğüt almaz. Öyleyse hakikati inkâr edenlerin hoşuna gitmese de, dini yalnız O'na özgü kılarak Allah'a yalvarın. Dereceleri yüce olan, Arş'ın sahibi olan O, buluşma günü hakkında uyarsın diye buyruğundan olan Ruh'u kullarından dilediğine indirir — o gün onlar ortaya çıkacaklar; onlara ait hiçbir şey Allah'a gizli kalmayacak. “Bugün hükümranlık kimindir?” “Tek olan, her şeye boyun eğdiren Allah'ındır. Bugün herkese kazandığının karşılığı verilecektir; bugün haksızlık yoktur. Allah hesabı çabuk görendir.” (13–17)

Onları, gittikçe yaklaşan o gün hakkında uyar; o gün yürekler boğazlara dayanacak, insanı boğacak; zalimlerin ne candan bir dostu ne de sözü dinlenecek bir şefaatçisi olacaktır. O,

gözlerin hainliğini de göğüslerin gizlediği her şeyi de bilir. Allah hak ile hükmeder; O'nu bırakıp yalvardıkları ise hiçbir şeye hükmedemezler. Şüphesiz Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir. (18–20)

Yeryüzünde dolaşıp kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görmediler mi? Onlar güç bakımından da yeryüzünde bıraktıkları eserler bakımından da bunlardan daha üstündüler; yine de Allah onları günahları yüzünden yakaladı; onları Allah'tan koruyacak hiç kimse de olmadı. Bunun sebebi şuydu: elçileri onlara apaçık delillerle gelip duruyordu, onlar ise inkâr ediyorlardı; bu yüzden Allah onları yakaladı. Şüphesiz O kuvvetlidir, cezası çetindir. (21–22)

Musa'yı âyetlerimizle ve apaçık bir delille Firavun'a, Hâmân'a ve Karun'a gönderdik; ama onlar, "Yalancı bir büyücü!" dediler. O, katımızdan onlara gerçeği getirince, "Onunla birlikte iman edenlerin oğullarını öldürün, kadınlarını sağ bırakın" dediler. Fakat hakikati inkâr edenlerin tuzağı hep boşa gider. Firavun dedi ki: "Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim; o da Rabbine yalvarsın! Ben onun dininizi değiştirmesinden ya da ülkede bozgunculuk çıkarmasından korkuyorum." Musa dedi ki: "Ben, hesap gününe inanmayan her kibirliden, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a sığınırım." (23–27)

Firavun ailesinden olup imanını gizleyen mümin bir adam dedi ki: "Bir adamı, 'Rabbim Allah'tır' dediği için mi öldüreceksiniz? Oysa o size Rabbinizden apaçık deliller getirdi. Eğer yalancıysa, yalanı kendi aleyhinedir; ama doğru söylüyorsa, sizi tehdit ettiği şeylerin bir kısmı başınıza gelecektir. Allah, sınırı aşan ve yalancı olan kimseyi doğru yola iletmez. Ey halkım! Bugün hükümranlık sizindir ve ülkede üstün olan sizsiniz — peki, Allah'ın azabı bize gelirse, ona karşı bize kim yardım edecek?" Firavun dedi ki: "Ben size yalnızca kendi gördüğümü gösteriyorum; sizi de yalnızca doğruluk yoluna iletiyorum." (28–29)

İman eden adam dedi ki: "Ey halkım! Ben sizin için o toplulukların gününe benzer bir günden korkuyorum — Nuh halkının, Âd'ın, Semûd'un ve onlardan sonrakilerin başına gelenin benzerinden. Allah kullarına hiçbir haksızlık dilemez. Ey halkım! Ben sizin için o karşılıklı çağrışma gününden korkuyorum; o gün arkanızı dönüp kaçacaksınız; sizi Allah'tan koruyacak hiç kimse olmayacak. Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun için hiçbir yol gösterici yoktur. Daha önce Yusuf da size apaçık delillerle gelmişti; ama onun size getirdiği şey hakkında şüphe etmekten hiç vazgeçmediniz; sonunda o ölünce, 'Allah ondan sonra asla bir elçi göndermez' dediniz. Allah, sınırı aşan ve şüphe içinde olan kimseyi işte böyle sapıklıkta bırakır — (30–34)

onlar ki kendilerine gelmiş hiçbir delil olmaksızın Allah'ın âyetleri hakkında tartışırlar. Bu, Allah katında da iman edenlerin katında da çok çirkin bir şeydir. Allah, her kibirli

zorbanın kalbini işte böyle mühürler." Firavun dedi ki: "Ey Hâmân! Bana bir kule yap; belki yollara ulaşırım — göklerin yollarına — ve Musa'nın Tanrısına bakarım; çünkü ben onu yalancı sanıyorum." Böylece Firavun'a yaptığı kötülük süslü gösterildi ve o, yoldan alıkonuldu; Firavun'un tuzağı yalnızca yıkımla sonuçlandı. (35–37)

İman eden adam dedi ki: "Ey halkım! Bana uyun: sizi doğruluk yoluna ileteyim. Ey halkım! Bu dünya hayatı yalnızca geçici bir yararlanmadır; kalıcı yurt ise ahirettir. Kim bir kötülük yaparsa, ancak onun dengiyle cezalandırılır; erkek olsun kadın olsun, kim de mümin olarak iyi bir iş yaparsa — işte onlar cennete girecekler; orada hesapsız rızıklandırılacaklar. Ey halkım! Nasıl oluyor da ben sizi kurtuluşa çağırıyorum, siz ise beni ateşe çağırıyorsunuz? Siz beni Allah'ı inkâr etmeye ve hakkında hiçbir bilgim olmayan şeyleri O'na ortak koşmaya çağırıyorsunuz; ben ise sizi güçlü ve çok bağışlayan Allah'a çağırıyorum. Hiç şüphe yok ki sizin beni çağırdığınız şeyin ne dünyada ne de ahirette çağrılmaya değer bir yanı vardır; dönüşümüz Allah'adır; sınırı aşanlar ise ateş halkıdır. Size söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız; ben işimi Allah'a bırakıyorum. Şüphesiz Allah kullarını görendir." Böylece Allah onu, onların kurdukları tuzakların kötülüklerinden korudu; Firavun'un halkını ise kötü bir azap kuşattı: (38–45)

ateş — onlar sabah akşam ona sunulurlar; o Saat'in geldiği gün de, "Firavun'un halkını azabın en şiddetlisine sokun" denilecek. Ateşin içinde birbirleriyle tartışırlarken, zayıflar büyüklük taslayanlara diyecekler ki: "Biz size uymuştuk; şimdi siz ateşin bir kısmını bizden uzaklaştırabilir misiniz?" Büyüklük taslayanlar diyecekler ki: "Hepimiz onun içindeyiz; Allah kulları arasında hükmünü vermiştir." Ateşte olanlar cehennemin bekçilerine diyecekler ki: "Rabbinize yalvarın da bir günlüğüne olsun azabı bizden hafifletsin." Onlar diyecekler ki: "Elçileriniz size apaçık delillerle gelip durmamışlar mıydı?" "Evet" diyecekler. Bekçiler diyecekler ki: "Öyleyse kendiniz yalvarın — fakat hakikati inkâr edenlerin yalvarışı hep boşunadır." (46–50)

Biz elçilerimize ve iman edenlere, dünya hayatında da şahitlerin ayağa kalkacağı günde de mutlaka yardım edeceğiz — o gün zalimlere özürleri hiçbir yarar sağlamayacak: lânet onlaradır, kötü yurt da onlarındır. Andolsun, Musa'ya doğru yolu gösteren rehberi verdik ve İsrailoğulları'nı Kitab'a mirasçı kıldık: akıl sahipleri için bir yol gösterici ve bir öğüt olarak. Öyleyse sabret: Allah'ın vaadi gerçektir. Günahın için bağışlanma dile; akşam ve sabah erken Rabbini överek tesbih et. Kendilerine gelmiş hiçbir delil olmaksızın Allah'ın âyetleri hakkında tartışanların göğüslerinde, asla ulaşamayacakları bir büyüklük hevesinden başka bir şey yoktur. Öyleyse Allah'a sığın: şüphesiz O her şeyi işitendir, her şeyi görendir. (51–56)

Göklerin ve yerin yaratılması, insanların yaratılmasından elbette daha büyüktür; fakat insanların çoğu bilmez. Körle gören bir olmaz; iman edip salih ameller işleyenlerle kötülük eden de bir olmaz. Ne kadar da az düşünüyorsunuz! O Saat mutlaka gelecektir; onda hiç şüphe yoktur; fakat insanların çoğu iman etmez. Rabbiniz buyurdu ki: "Bana yalvarın, size karşılık vereyim. Bana kulluk etmeyi büyüklüklerine yediremeyenler, alçalmış olarak cehenneme gireceklerdir." (57–60)

Geceyi içinde dinlenesiniz diye, gündüzü de aydınlık olarak sizin için var eden Allah'tır. Şüphesiz Allah insanlara karşı lütuf sahibidir; fakat insanların çoğu şükretmez. İşte Rabbiniz, her şeyin yaratıcısı olan Allah budur; O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyse nasıl oluyor da çevriliyorsunuz? Allah'ın âyetlerini reddedenler işte böyle çevrilirler. Yeryüzünü sizin için bir karargâh, göğü de bir kubbe yapan, size biçim verip biçiminizi güzel kılan ve sizi iyi şeylerle rızıklandıran Allah'tır. İşte Rabbiniz Allah budur: âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir! O diridir; O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyse dini yalnız O'na özgü kılarak O'na yalvarın. Bütün övgüler âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. (61–65)

De ki: "Rabbimden bana apaçık deliller geldikten sonra, Allah'ı bırakıp yalvardıklarınıza kulluk etmem bana yasaklandı; bana âlemlerin Rabbine teslim olmam emredildi." Sizi topraktan, sonra bir damla sıvıdan, sonra asılıp tutunan bir şeyden yaratan O'dur; sonra sizi bebek olarak çıkarır; sonra olgunluk çağınıza ermeniz, sonra da yaşlanmanız için sizi yaşatır — içinizden kimi daha önce alınır — ve belirlenmiş bir süreye ulaşmanız için; umulur ki aklınızı kullanırsınız. Dirilten de öldüren de O'dur; bir işe hükmettiğinde ona yalnızca "Ol!" der; o da hemen oluverir. (66–68)

Allah'ın âyetleri hakkında tartışanları görmüyor musun — nasıl da çevriliyorlar? Kitab'ı ve elçilerimizle gönderdiğimiz şeyleri reddedenler yakında bilecekler: boyunlarında demir halkalar ve zincirler olduğu hâlde kaynar suya sürüklenecekler; sonra ateşte yakıt olarak yakılacaklar. Sonra onlara, "Allah'ı bırakıp ortak koştuklarınız şimdi nerede?" diye sorulacak. Diyecekler ki: "Bizi bırakıp kayboldular; hayır, biz daha önce yalvardığımız şeyin hiçbir şey olmadığını anladık." Allah, hakikati inkâr edenleri işte böyle sapıklıkta bırakır. "Bunun sebebi, yeryüzünde haksız yere şımarmanız ve azgınlık etmenizdir. İçinde ebedî kalmak üzere cehennemin kapılarından girin. Büyüklük taslayanların kalacağı yer ne kötüdür!" (69–76)

Öyleyse sabret: Allah'ın vaadi gerçektir. Onlara vadettiğimizin bir kısmını sana göstersek de, seni daha önce katımıza alsak da, onlar sonunda Bize döndürüleceklerdir. Andolsun, senden önce de elçiler gönderdik; onlardan kimini sana anlattık, kimini de anlatmadık.

Hiçbir elçi, Allah'ın izni olmadan bir âyet getiremez. Allah'ın buyruğu geldiğinde ise hak ile hüküm verilir; batıla uyanlar da orada hüsrana uğrarlar. (77–78)

Bir kısmına binesiniz, bir kısmından da yiyesiniz diye sizin için davarları var eden Allah'tır; onlarda sizin için başka yararlar da vardır; onlarla gönüllerinizdeki bir ihtiyaca ulaşırsınız; onların üzerinde ve gemilerde taşınırsınız. O size âyetlerini gösteriyor: öyleyse Allah'ın âyetlerinden hangisini inkâr edersiniz? (79–81)

Yeryüzünde dolaşıp kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görmediler mi? Onlar bunlardan daha kalabalık, güç bakımından ve yeryüzünde bıraktıkları eserler bakımından daha üstündüler; yine de kazandıkları şeyler onlara hiçbir yarar sağlamadı. Elçileri onlara apaçık delillerle geldiğinde, kendilerinde bulunan bilgiyle şımardılar; alay ettikleri şey de onları kuşattı. Sonra azabımızı gördüklerinde, “Yalnızca Allah'a iman ettik ve O'na ortak koştuklarımızı reddettik” dediler. Ama azabımızı gördükten sonra iman etmeleri onlara hiçbir yarar sağlamadı — Allah'ın, kulları arasında öteden beri geçerli olan yasası budur — hakikati inkâr edenler orada hüsrana uğradılar. (82–85)

41. Açıkça Anlatılmış (Fuṣṣilat)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hâ. Mîm. (1)

Bu, Rahmân ve Rahîm olan tarafından indirilmiştir: bilen bir topluluk için, âyetleri Arapça bir Kur'an olarak açık açık anlatılmış bir Kitap; müjdeleyici ve uyarıcı olarak. Ama onların çoğu yüz çevirdi; bu yüzden işitmezler. Dediler ki: "Senin bizi çağırdığın şeye karşı kalplerimiz örtüler içindedir; kulaklarımızda bir ağırlık vardır; seninle bizim aramızda da bir perde vardır. Öyleyse sen bildiğini yap; biz de yapıyoruz." De ki: "Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Bana, Tanrınızın tek bir Tanrı olduğu vahyediliyor; öyleyse dosdoğru O'na yönelin ve O'ndan bağışlanma dileyin." O'na ortak koşanların vay hâline; onlar zekâtı vermezler ve ahireti inkâr ederler. İman edip salih ameller işleyenler için ise hiç kesilmeyen bir mükâfat vardır. (2–8)

De ki: "Siz gerçekten yeri iki evrede yaratanı inkâr ediyor ve O'na eşler mi koşuyorsunuz? O, âlemlerin Rabbidir." Orada, üzerinde yükselen sağlam dağlar yerleştirdi; onu bereketlendirdi ve orada, arayan herkes için tam ölçüsünde olmak üzere, geçim kaynaklarını dört evrede belirledi. Sonra duman hâlinde olan göğe yöneldi; ona ve yere, "İsteyerek ya da istemeyerek gelin" dedi. İkisi de, "İsteyerek geldik" dediler. Böylece onları iki evrede yedi gök olarak düzenledi ve her göğe görevini vahyetti. En yakın göğü de kandillerle süsledik ve onu koruma altına aldık. Bu, güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın takdiridir. (9–12)

Eğer yüz çevirirlerse de ki: "Ben sizi, Âd ve Semûd'un başına gelen yıldırım gibi bir yıldırıma karşı uyarıyorum." Elçiler onlara önlerinden ve arkalarından gelip, "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin" dediklerinde, "Rabbimiz dileseydi melekler indirirdi; bu yüzden biz sizinle gönderilen şeyi inkâr ediyoruz" dediler. Âd'a gelince, onlar yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve "Bizden daha güçlü kim var?" dediler. Kendilerini yaratan Allah'ın onlardan daha güçlü olduğunu görmediler mi? Onlar âyetlerimizi reddedip duruyorlardı. Biz de, dünya hayatında onlara rezillik azabını tattırmak için, uğursuz günlerde üzerlerine uğultulu bir rüzgâr gönderdik; ahiret azabı ise daha da rezil edicidir ve onlara yardım edilmeyecektir. Semûd'a gelince, onlara doğru yolu gösterdik; ama onlar körlüğü doğru yola tercih ettiler; bu yüzden kazandıkları şeylere karşılık alçaltıcı azabın yıldırımı onları yakaladı. İman edip Allah'a karşı gelmekten sakınanları ise kurtardık. (13–18)

Allah'ın düşmanlarının ateşe sürülmek üzere toplandıkları gün, onlar saflar hâlinde sevk edilecekler; sonunda oraya vardıklarında kulakları, gözleri ve derileri, yapmakta oldukları şeyler hakkında onların aleyhine şahitlik edecek. Derilerine, "Aleyhimize neden şahitlik ettiniz?" diyecekler. Onlar da diyecekler ki: "Her şeyi konuşturan Allah bizi de konuşturdu. Sizi ilk defa O yarattı; yine O'na döndürülüyorsunuz. Siz, kulaklarınızın, gözlerinizin ve derilerinizin aleyhinize şahitlik etmesinden sakınarak gizlenmiyordunuz; aksine, Allah'ın yaptıklarınızın çoğunu bilmediğini sanıyordunuz. İşte Rabbiniz hakkında beslediğiniz bu zan sizi mahvetti ve hüsrana uğrayanlardan oldunuz." Dayansalar da onların yeri yine ateştir; hoşnut edilmek isteseler de hoşnut edilenlerden olmayacaklardır. (19–24)

Biz onlara, önlerinde ve arkalarında olanı kendilerine süslü gösteren arkadaşlar musallat ettik; kendilerinden önce gelip geçen cin ve insan toplulukları arasında söz onlar hakkında da gerçekleşti. Gerçekten onlar hüsrana uğrayanlardı. Hakikati inkâr edenler dediler ki: "Bu Kur'an'ı dinlemeyin; gürültü ederek onu bastırın; belki üstün gelirsiniz." Biz de hakikati inkâr edenlere mutlaka çetin bir azap tattıracağız ve onları yapmakta olduklarının en kötüsüne göre cezalandıracağız. İşte Allah'ın düşmanlarının cezası budur: ateş; orada onlar için sonsuzluk yurdu vardır — âyetlerimizi reddetmelerinin karşılığı olarak. Hakikati inkâr edenler diyecekler ki: "Rabbimiz! Cinlerden ve insanlardan bizi saptıranları bize göster; onları ayaklarımızın altına alalım da en aşağılıklardan olsunlar." "Rabbimiz Allah'tır" deyip sonra dosdoğru olanlara gelince, melekler onların üzerine iner: "Korkmayın, üzülmeyin; size vadedilen cennetle sevinin. Biz dünya hayatında da ahirette de sizin dostlarınızız; orada canlarınızın çektiği her şey sizindir; orada istediğiniz her şey de sizindir — çok bağışlayan, çok merhamet eden Allah'tan bir ağırlama olarak." (25–32)

Allah'a çağıran, iyi işler yapan ve "Ben Allah'a teslim olanlardanım" diyen kimseden daha güzel sözlü kim olabilir? İyilikle kötülük bir olmaz. Sen kötülüğü en güzel olanla sav; o zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost gibi olur. Buna ancak sabredenler kavuşturulur; buna ancak büyük bir nasip sahibi olan kavuşturulur. Şeytandan gelen bir dürtü seni dürtecek olursa, Allah'a sığın: şüphesiz O her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. (33–36)

Gece ile gündüz, güneş ile ay O'nun âyetlerindendir. Güneşe de aya da secde etmeyin; eğer yalnız O'na kulluk ediyorsanız, onları yaratan Allah'a secde edin. Ama büyüklük taslarlarsa — Rabbinin katında olanlar gece gündüz O'nu tesbih ederler ve hiç usanmazlar. Yeryüzünü boynu bükük, kupkuru görmen de O'nun âyetlerindendir; fakat Biz onun üzerine suyu indirdiğimizde kıpırdanır ve kabarır. Ona hayat veren, elbette ölüleri de diriltecektir: şüphesiz O her şeye gücü yetendir. (37–39)

Âyetlerimizi çarpıtanlar Bize gizli kalmazlar. Ateşe atılan mı daha iyidir, yoksa kıyamet günü güven içinde gelen mi? Dilediğinizi yapın: şüphesiz O yaptıklarınızı görendir. Öğüt kendilerine geldiğinde onu reddedenler var ya — oysa o, eşsiz ve sarsılmaz bir Kitap'tır: batıl ona ne önünden ne de arkasından yaklaşabilir; hikmet sahibi ve her türlü övgüye lâyık olan tarafından indirilmiştir. (Ey Peygamber) Sana, senden önceki elçilere söylenmiş olandan başka bir şey söylenmiyor. Şüphesiz Rabbin hem bağışlama sahibidir hem de elem verici bir ceza sahibidir. Eğer onu yabancı dilde bir Kur'an kılsaydık, "Onun âyetleri açık açık anlatılmalı değil miydi? Ne! Yabancı dilde bir kitap ve Arap bir elçi mi?" derlerdi. De ki: "O, iman edenler için bir yol gösterici ve bir şifadır; iman etmeyenlerin ise kulaklarında bir ağırlık vardır ve o, onlara bir körlüktür. Onlara sanki uzak bir yerden sesleniliyor." Andolsun, Musa'ya Kitab'ı verdik; onun hakkında da ayrılığa düşüldü; Rabbinden daha önce verilmiş bir söz olmasaydı, aralarında hüküm verilmiş olurdu. Yine de onlar onun hakkında derin bir şüphe ve kuşku içindedirler. (40–45)

Kim iyi bir iş yaparsa kendi lehinedir; kim de kötülük yaparsa kendi aleyhinedir; Rabbin kullarına asla haksızlık etmez. O Saat'in bilgisi yalnız O'na havale edilir. O'nun bilgisi olmadan hiçbir meyve kabuğundan çıkmaz; hiçbir dişi gebe kalmaz ve doğurmaz. Onlara, "Ortaklarım nerede?" diye sesleneceği gün diyecekler ki: "Sana bildiriyoruz: içimizde buna şahitlik eden hiç kimse yok." Daha önce yalvardıkları şeyler onları bırakıp kaybolacak; onlar da kaçacak hiçbir yerleri olmadığını anlayacaklar. (46–48)

İnsan iyilik istemekten hiç usanmaz; ama ona bir kötülük dokunursa umutsuzluğa düşer, umudunu yitirir. Kendisine dokunan bir sıkıntıdan sonra ona katımızdan bir rahmet tattırsak, mutlaka şöyle der: "Bu benim hakkımdır; o Saat'in geleceğini de sanmıyorum; Rabbime döndürülsem bile, O'nun katında benim için mutlaka en güzel karşılık vardır." Fakat Biz hakikati inkâr edenlere yaptıklarını mutlaka bildireceğiz ve onlara mutlaka ağır bir azap tattıracağız. İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirir ve yan çizip uzaklaşır; ama ona bir kötülük dokunduğunda uzun uzun yalvarır. De ki: "Hiç düşündünüz mü: eğer o Allah katından ise ve siz onu inkâr ettiyseniz, derin bir ayrılığa düşmüş olandan daha sapık kim olabilir?" Onun gerçek olduğu kendilerine apaçık belli oluncaya kadar, onlara âyetlerimizi ufuklarda ve kendi içlerinde göstereceğiz. Rabbinin her şeye şahit olması yetmez mi? Dikkat edin, onlar Rablerine kavuşma konusunda şüphe içindedirler. Dikkat edin, O her şeyi kuşatandır. (49–54)

42. Danışma (Al-Shūrā)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hâ. Mîm. Ayn. Sîn. Kâf. (1–2)

(Ey Peygamber) Güçlü ve hikmet sahibi olan Allah, sana da senden öncekilere de işte böyle vahyeder. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur; O çok yücedir, çok büyüktür. Melekler Rablerini överek tesbih eder ve yeryüzündekiler için bağışlanma dilerken, gökler neredeyse üstlerinden yarılacak gibi olur. İyi bilin ki Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. O'ndan başka dostlar edinenlere gelince, Allah onları gözetlemektedir; sen onların üzerinde bir vekil değilsin. (3–6)

İşte böylece sana Arapça bir Kur'an vahyettik ki şehirlerin anasını ve çevresindekileri uyarasın ve hakkında hiç şüphe olmayan toplanma günü hakkında uyarasın: bir grup cennette, bir grup da alevli ateştedir. Allah dileseydi onları tek bir topluluk yapardı; fakat O, dilediğini rahmetine koyar; zalimlerin ise ne bir dostu ne de bir yardımcısı vardır. Yoksa O'ndan başka dostlar mı edindiler? Asıl dost Allah'tır; ölüleri O diriltir ve O her şeye gücü yetendir. Hakkında ayrılığa düştüğünüz her şeyin hükmü Allah'a aittir. "İşte Rabbim Allah budur; yalnız O'na güvendim ve yalnız O'na yönelirim. O, gökleri ve yeri yoktan var edendir: size kendi içinizden eşler, davarlardan da eşler var etmiştir; sizi bu yolla çoğaltıyor. O'na benzer hiçbir şey yoktur; O her şeyi işitendir, her şeyi görendir. Göklerin ve yerin anahtarları O'nundur; rızkı dilediğine bol bol verir, dilediğine de ölçüyle verir. Şüphesiz O her şeyi bilendir." (7–12)

O, Nuh'a buyurduğunu, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya buyurduğumuzu size de din olarak belirledi: "Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin." Senin kendilerini çağırdığın şey, Allah'a ortak koşanlara ağır geldi. Allah dilediğini Kendisine seçer ve Kendisine yöneleni doğru yola iletir. Onlar ancak kendilerine bilgi geldikten sonra, aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler. Rabbinden, onları belirlenmiş bir süreye kadar erteleyen bir söz daha önce verilmiş olmasaydı, aralarında hüküm verilmiş olurdu. Onlardan sonra Kitab'a mirasçı kılınanlar da onun hakkında derin bir şüphe ve kuşku içindedirler. Öyleyse sen insanları buna çağır ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Onların arzularına uyma ve de ki: "Ben Allah'ın indirdiği her kitaba iman ettim; bana aranızda adaletle davranmam emredildi. Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız size aittir; bizimle sizin aranızda tartışılacak bir şey yoktur. Allah hepimizi bir araya toplayacaktır; dönüş de yalnız O'nadır." Kabul gördükten sonra Allah hakkında tartışanlara gelince, onların delilleri

Rableri katında boştur; üzerlerinde bir öfke vardır ve onlar için çetin bir azap vardır. Kitab'ı ve teraziyi hak ile indiren Allah'tır. Sen ne bilirsin? Belki de o Saat yakındır. Ona inanmayanlar onun çabuk gelmesini isterler; iman edenler ise ondan ürperirler ve onun gerçek olduğunu bilirler. İyi bilin ki o Saat hakkında tartışanlar derin bir sapıklık içindedirler. (13–18)

Allah kullarına karşı lütufkârdır; dilediğini rızıklandırır; O kuvvetlidir, güçlüdür. Kim ahiret ekinini isterse, onun ekinini artırırız; kim de dünya ekinini isterse, ona ondan bir şeyler veririz; fakat onun ahirette hiçbir payı yoktur. Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği şeyleri kendilerine din olarak belirleyen ortakları mı var? O kesin söz olmasaydı, aralarında hüküm verilmiş olurdu. Şüphesiz zalimler için elem verici bir azap vardır. Zalimleri, kazandıkları şeyler yüzünden korkuya kapılmış görürsün; o da mutlaka başlarına gelecektir. İman edip salih ameller işleyenler ise cennetlerin çayırlıklarında olacaklar; Rableri katında onlar için diledikleri her şey vardır. İşte büyük lütuf budur. Allah'ın, iman edip salih ameller işleyen kullarına müjdelediği şey budur. De ki: "Ben bunun için sizden hiçbir karşılık istemiyorum; yalnızca yakınlarıma sevgi bekliyorum." Kim bir iyilik kazanırsa, onun için o iyiliğin güzelliğini artırırız. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, şükrün karşılığını bolca verendir. (19–23)

Yoksa "Allah hakkında yalan uydurdu" mu diyorlar? Allah dilerse senin kalbini mühürler. Allah batılı siler ve sözleriyle gerçeği yerleştirir. Şüphesiz O, kalplerde olanı çok iyi bilir. Kullarından tövbeyi kabul eden, kötülükleri affeden O'dur; O yaptıklarınızı bilir. İman edip salih ameller işleyenlerin dualarına karşılık verir ve lütfundan onlara daha fazlasını da verir; hakikati inkâr edenler için ise çetin bir azap vardır. Allah bütün kullarına rızkı bol bol verseydi, yeryüzünde azgınlık ederlerdi; fakat O, dilediğini belli bir ölçüyle indirir. Şüphesiz O kullarından haberdardır, onları görendir. Onlar umutlarını kestikten sonra yağmuru indiren ve rahmetini yayan O'dur. O dosttur, her türlü övgüye lâyıktır. (24–28)

Göklerin ve yerin yaratılması ve bu ikisinde yaydığı canlılar O'nun âyetlerindendir; O, dilediği zaman onları bir araya toplamaya da gücü yetendir. Başınıza gelen her musibet, kendi ellerinizin kazandığı şeyler yüzündendir — O, birçoğunu da affeder. Siz yeryüzünde O'ndan kaçıp kurtulamazsınız; sizin Allah'tan başka ne bir dostunuz ne de bir yardımcınız vardır. Denizde dağlar gibi yüzen gemiler de O'nun âyetlerindendir. Dilerse rüzgârı durdurur; onlar da denizin yüzünde hareketsiz kalakalırlar. Şüphesiz bunda çok sabreden ve çok şükreden herkes için âyetler vardır. Ya da kazandıkları şeyler yüzünden onları batırır — birçoğunu da affeder — ki âyetlerimiz hakkında tartışanlar, kaçacak hiçbir yerleri olmadığını bilsinler. (29–35)

Size verilen her şey dünya hayatının geçimliğidir; Allah katında olan ise daha hayırlı ve daha kalıcıdır: iman edip Rablerine güvenenler için; büyük günahlardan ve hayâsızlıklardan kaçınanlar ve öfkelendiklerinde bağışlayanlar için; Rablerinin çağrısına karşılık verenler, namazı kılanlar, işlerini aralarında danışarak karara bağlayanlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan harcayanlar için; bir haksızlığa uğradıklarında kendilerini savunanlar için. Bir kötülüğün karşılığı, onun dengi bir kötülüktür; fakat kim affeder ve arayı düzeltirse, onun mükâfatı Allah'a aittir. Şüphesiz O zalimleri sevmez. Kim haksızlığa uğradıktan sonra kendini savunursa — işte onların aleyhine bir yol yoktur; yol ancak insanlara zulmedenlerin ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenlerin aleyhinedir. İşte onlar için elem verici bir azap vardır. Fakat kim sabreder ve bağışlarsa, şüphesiz bu, kararlılık gerektiren işlerdendir. (36–43)

Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, bundan sonra onun hiçbir dostu yoktur. Zalimleri, azabı gördüklerinde, “Geri dönmenin bir yolu var mı?” derlerken görürsün. Onları, zilletten boyunlarını bükmüş, göz ucuyla gizli gizli bakarlarken ateşin karşısına getirilmiş görürsün; iman edenler de diyecekler ki: “Asıl hüsrana uğrayanlar, kıyamet günü kendilerini ve ailelerini yitirenlerdir.” İyi bilin ki zalimler kalıcı bir azabın içindedirler. Onların, Allah'tan başka kendilerine yardım edecek dostları olmayacaktır; Allah kimi sapıklıkta bırakırsa, onun için hiçbir çıkış yolu yoktur. (44–46)

Allah katından, geri çevrilmesi mümkün olmayan bir gün gelmeden önce Rabbinizin çağrısına karşılık verin. O gün sizin için ne bir sığınak vardır ne de inkâr edebilme imkânı. Eğer yüz çevirirlerse — Biz seni onların üzerine bir bekçi olarak göndermedik; sana düşen yalnızca mesajı ulaştırmaktır. Biz insana katımızdan bir rahmet tattırdığımızda onunla sevinir; ama ellerinin önceden gönderdiği şeyler yüzünden başlarına bir kötülük gelirse, işte o zaman insan pek nankördür. Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır. O dilediğini yaratır: dilediğine kız çocukları bağışlar, dilediğine de erkek çocukları bağışlar; ya da onlara hem erkek hem kız çocukları verir; dilediğini de kısır bırakır. Şüphesiz O her şeyi bilendir, her şeye gücü yetendir. (47–50)

Allah'ın bir insanla konuşması ancak vahiy yoluyla ya da bir perde arkasından yahut bir elçi gönderip izniyle dilediğini vahyettirmesi yoluyla olur. Şüphesiz O çok yücedir, hikmet sahibidir. İşte böylece sana da buyruğumuzdan bir Ruh vahyettik. Sen Kitap nedir, iman nedir bilmezdin; fakat Biz onu, kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle doğru yola ilettiğimiz bir nur kıldık. Şüphesiz sen de dosdoğru bir yola iletiyorsun: göklerde ve yerde ne varsa hepsi kendisine ait olan Allah'ın yoluna. İyi bilin ki bütün işler Allah'a döner. (51–53)

43. Altın Süsler (Al-Zukhruf)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hâ. Mîm. (1)

Her şeyi açıklayan Kitab'a andolsun ki Biz onu, aklınızı kullanasınız diye Arapça bir Kur'an kıldık; şüphesiz o, katımızdaki Ana Kitap'ta çok yücedir, hikmet doludur. (2–4)

Siz sınırı aşan bir topluluksunuz diye Öğüt'ü sizden büsbütün geri mi çekelim? Öncekiler arasına nice peygamberler gönderdik! Onlara hiçbir peygamber gelmedi ki onunla alay etmiş olmasınlar. Biz de bunlardan daha güçlü olanları yok ettik; öncekilerin örneği de geçip gitti. Onlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, mutlaka "Onları güçlü ve her şeyi bilen yarattı" diyecekler — O ki yeryüzünü sizin için bir beşik kıldı ve doğru yolu bulasınız diye orada sizin için yollar açtı; O ki gökten belli bir ölçüyle su indirir — Biz onunla ölü bir toprağı diriltiriz; siz de böyle çıkarılacaksınız — O ki bütün çiftleri yarattı ve sizin için bineceğiniz gemiler ve davarlar var etti ki onların sırtlarına yerleşesiniz, sonra üzerlerine yerleştiğinizde Rabbinizin nimetini anasınız ve diyesiniz ki: "Bunu bizim hizmetimize veren Allah her türlü eksiklikten uzaktır; yoksa biz buna asla güç yetiremezdik; şüphesiz biz Rabbimize döneceğiz." (5–14)

Yine de O'na, kendi kullarından bir parça yakıştırdılar. İnsan gerçekten apaçık bir nankördür. Yoksa O, yarattıklarından kızları Kendisine aldı da oğulları size mi ayırdı? Onlardan biri, Rahmân'a yakıştırdığı şeyin doğum haberiyle müjdelendiğinde yüzü kararır ve kederinden yutkunup durur: "Süs içinde yetiştirilen ve tartışmada derdini açıkça anlatamayan birini mi?" Rahmân'ın kulları olan melekleri de dişi saydılar. Onların yaratılışına şahit mi oldular? Şahitlikleri yazılacak ve sorguya çekileceklerdir. (15–19)

"Rahmân dileseydi biz onlara kulluk etmezdik" diyorlar. Onların bu konuda hiçbir bilgileri yoktur; onlar yalnızca tahmin yürütüyorlar. Yoksa Biz onlara bundan önce bir kitap verdik de ona mı sarılıyorlar? Hayır; "Biz atalarımızı bir yol üzerinde bulduk; biz de onların izinden giderek doğru yoldayız" diyorlar. İşte böyle; senden önce hangi şehre bir uyarıcı gönderdiysek, oranın bolluk içinde yaşayanları mutlaka, "Biz atalarımızı bir yol üzerinde bulduk; biz de onların izlerine uyuyoruz" dediler. O dedi ki: "Ben size, atalarınızı üzerinde bulduğunuz yoldan daha doğrusunu getirmiş olsam da mı?" Dediler ki: "Biz sizinle gönderilen şeyi inkâr ediyoruz." Biz de onlardan öç aldık: bak, yalanlayanların sonu nasıl oldu. Hani İbrahim, babasına ve halkına demişti ki: "Ben sizin kulluk ettiklerinizden uzağım — ancak beni yaratan başka; O bana yol gösterecektir." Ve o bunu, Allah'a dönsünler diye, soyu arasında kalıcı bir söz kıldı. (20–28)

Doğrusu Ben bunları da atalarını da, kendilerine gerçek ve her şeyi açıklayan bir elçi gelinceye kadar yararlandırdım. Ama gerçek kendilerine gelince, “Bu bir büyüdür; biz onu inkâr ediyoruz” dediler. Ve dediler ki: “Bu Kur'an, şu iki şehirden büyük bir adama indirilmeli değil miydi?” Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyor? Dünya hayatında geçimliklerini aralarında Biz paylaştırdık ve birbirlerini iş gördürmek üzere edinsinler diye kimini kimine derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti ise onların biriktirdiklerinden daha hayırlıdır. Bütün insanlar inkârda birleşmiş tek bir topluluk olacak olmasaydı, Rahmân'ı inkâr edenlerin evlerine gümüşten tavanlar ve üzerine çıkacakları merdivenler, evlerine kapılar ve üzerlerine yaslanacakları tahtlar ve altın süsler verirdik. Ama bütün bunlar yalnızca dünya hayatının geçimliğidir; ahiret ise Rabbinin katında Allah'a karşı gelmekten sakınanlar içindir. (29–35)

Kim Rahmân'ı anmaktan gözünü kapayıp yüz çevirirse, ona bir şeytan musallat ederiz; o da onun yakın arkadaşı olur. Bu şeytanlar onları yoldan alıkoyarlar; onlar ise doğru yolda olduklarını sanırlar. Sonunda Bize geldiğinde der ki: “Keşke benimle senin aranda iki doğu arası kadar uzaklık olsaydı! Ne kötü bir arkadaşmışsın!” Zulmettiğiniz için, bugün azapta ortak olmanız size hiçbir yarar sağlamayacaktır. (36–39)

Sağırlara sen mi işittireceksin, yoksa körleri ve apaçık bir sapıklık içinde olanı sen mi doğru yola ileteceksin? Seni alıp götürsek bile onlardan mutlaka öç alacağız; ya da onlara vadettiğimizi sana gösteririz — çünkü Biz onlara karşı tam bir güce sahibiz. Öyleyse sana vahyedilene sımsıkı sarıl: şüphesiz sen dosdoğru bir yol üzerindesin. Şüphesiz o, senin için de halkın için de bir Öğüt'tür; hepiniz sorguya çekileceksiniz. Senden önce gönderdiğimiz elçilerimize sor: Rahmân'dan başka kulluk edilecek tanrılar belirledik mi hiç? (40–45)

Andolsun, Musa'yı âyetlerimizle Firavun'a ve onun ileri gelenlerine gönderdik; o da, “Ben âlemlerin Rabbinin elçisiyim” dedi. Ama onlara âyetlerimizle gelince, onlara gülmeye başladılar. Oysa onlara gösterdiğimiz her âyet, kız kardeşinden daha büyüktü; dönsünler diye onları azapla yakaladık. Dediler ki: “Ey büyücü! Sana verdiği söz hürmetine bizim için Rabbine yalvar; biz mutlaka doğru yola geleceğiz.” Ama azabı üzerlerinden kaldırdığımızda, hemen sözlerinden döndüler. Firavun halkı arasında şöyle seslendi: “Ey halkım! Mısır'ın hükümranlığı ve altımdan akan şu ırmaklar benim değil mi? Görmüyor musunuz? Ben, şu değersiz ve neredeyse derdini açıkça anlatamayan kimseden daha hayırlı değil miyim? Öyleyse onun üzerine altın bilezikler atılmalı ya da yanında sıra sıra melekler gelmeli değil miydi?” Böylece o, halkını hafife aldı; onlar da ona itaat ettiler; gerçekten onlar yoldan çıkmış bir topluluktu. Bizi öfkelendirdiklerinde onlardan öç aldık

ve hepsini suda boğduk; onları geçmişte kalan bir topluluk ve sonrakiler için bir örnek kıldık. (46–56)

Meryem oğlu örnek olarak anlatıldığında, senin halkın bundan dolayı bağrışmaya başlar ve "Bizim tanrılarımız mı daha hayırlı, yoksa o mu?" derler. Bunu sana yalnızca tartışmak için söylerler: gerçekten onlar kavgacı bir topluluktur. O, yalnızca kendisine nimet verdiğimiz ve İsrailoğulları için bir örnek kıldığımız bir kuldur. Dileseydik, içinizden yeryüzünde yerinize geçecek melekler var ederdik. (57–60)

Şüphesiz o, o Saat için bir işarettir; öyleyse onda hiç şüphe etmeyin ve Bana uyun: işte dosdoğru yol budur. Şeytan sizi alıkoymasın; şüphesiz o sizin apaçık düşmanınızdır. İsa apaçık delillerle geldiğinde dedi ki: "Ben size hikmetle geldim ve ayrılığa düştüğünüz şeylerin bir kısmını size açıklamak için geldim. Öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Şüphesiz Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; öyleyse O'na kulluk edin. İşte dosdoğru yol budur." Ama topluluklar kendi aralarında ayrılığa düştüler. Elem verici bir günün azabından dolayı zulmedenlerin vay hâline! Onlar, kendileri farkında değilken o Saat'in ansızın başlarına gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? O gün yakın dostlar birbirlerine düşman olacaklar — ancak Allah'a karşı gelmekten sakınanlar başka. "Ey kullarım! Bugün size korku yoktur; siz üzülmeyeceksiniz de — siz ki âyetlerimize iman ettiniz ve Allah'a teslim oldunuz. Siz ve eşleriniz sevinç içinde cennete girin." Çevrelerinde altın tepsiler ve kadehler dolaştırılacak; orada canların çektiği ve gözlerin hoşlandığı her şey vardır; siz orada ebedî kalacaksınız. İşte bu, yapmakta olduklarınıza karşılık size miras bırakılan cennettir; orada sizin için bol bol meyve vardır; ondan yersiniz. Günahkârlar ise cehennem azabında ebedî kalacaklardır; azap onlardan hafifletilmeyecek ve onlar orada umutsuzluk içinde olacaklardır. Biz onlara haksızlık etmedik; asıl onlar kendileri zalimdiler. "Ey Mâlik! Rabbin bizim işimizi bitirsin!" diye seslenecekler. O da, "Siz burada kalacaksınız" diyecek. Andolsun, size gerçeği getirdik; fakat çoğunuz gerçekten hoşlanmıyorsunuz. (61–78)

Yoksa bir işe kesin karar mı verdiler? Öyleyse Biz de karar veriyoruz. Yoksa onların sırlarını ve gizli konuşmalarını işitmediğimizi mi sanıyorlar? Hayır, işitiyoruz; elçilerimiz de yanlarında yazıyorlar. (79–80)

De ki: "Rahmân'ın bir çocuğu olsaydı, ona kulluk edenlerin ilki ben olurdum." Göklerin ve yerin Rabbi, Arş'ın Rabbi, onların nitelendirdikleri şeylerden yücedir! Öyleyse onları bırak; kendilerine vadedilen günlerine kavuşuncaya kadar dalıp gitsinler ve oynayadursunlar. Gökte de Tanrı, yerde de Tanrı O'dur; O hikmet sahibidir, her şeyi bilendir. Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin hükümranlığı kendisine ait olan ne

yücedir! O Saat'in bilgisi O'nun katındadır; siz de yalnız O'na döndürüleceksiniz. O'nu bırakıp yalvardıkları şeyler şefaat etmeye güç yetiremezler — ancak bilerek gerçeğe şahitlik edenler başka. Onlara kendilerini kimin yarattığını sorsan, mutlaka "Allah" diyecekler. Öyleyse nasıl oluyor da çevriliyorlar? Allah onun, "Rabbim! Bunlar iman etmeyen bir topluluktur" deyişini de işitir. Öyleyse onlardan yüz çevir ve "Selam" de. Yakında bilecekler. (81–89)

44. Duman (Al-Dukhān)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hâ. Mîm. (1)

Her şeyi açıklayan Kitab'a andolsun ki Biz onu mübarek bir gecede indirdik — çünkü Biz hep uyarıp durmuşuzdur — öyle bir gece ki onda her hikmetli iş ayırt edilir; katımızdan bir buyruk olarak — çünkü Biz hep elçiler göndermişizdir — Rabbinden bir rahmet olarak. Şüphesiz O her şeyi işitendir, her şeyi bilendir; göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir; keşke kesin olarak inansaydınız! O'ndan başka tanrı yoktur; diriltir ve öldürür — sizin de Rabbiniz, önceki atalarınızın da Rabbidir. Ama onlar şüphe içinde oynayıp duruyorlar. (2–9)

Öyleyse göğün, insanları bürüyecek apaçık bir duman getireceği günü gözle: bu, elem verici bir azaptır. "Rabbimiz! Azabı bizden kaldır; biz iman ediyoruz." Öğüt onlara nasıl yarar sağlasın? Oysa her şeyi açıklayan bir elçi kendilerine gelmişti de ondan yüz çevirmişler ve "Başkalarınca öğretilmiş biri, bir deli" demişlerdi. Biz azabı kısa bir süre kaldıracağız; siz de mutlaka eski hâlinize döneceksiniz. O en büyük yakalayışla yakalayacağımız gün, mutlaka öç alacağız. (10–16)

Andolsun, onlardan önce Firavun'un halkını sınadık; onlara değerli bir elçi gelmişti: "Allah'ın kullarını bana teslim edin: ben sizin için güvenilir bir elçiyim. Allah'a karşı büyüklük taslamayın: ben size apaçık bir delil getiriyorum. Beni taşlamanızdan, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a sığınırım; bana inanmıyorsanız, öyleyse beni kendi hâlime bırakın." (17–21)

Sonra Rabbine yalvardı: "Bunlar günaha batmış bir topluluktur." "Kullarımı geceleyin yola çıkar; çünkü izleneceksiniz. Denizi yarılmış ve durgun hâlde bırak: onlar boğulacak bir ordudur." Geride nice bahçeler ve pınarlar, ekinler ve güzel konaklar, içinde zevk sürdükleri nice nimetler bıraktılar! İşte böyle oldu; Biz de bunlara başka bir topluluğu mirasçı kıldık. Onlar için ne gök ağladı ne de yer; kendilerine süre de verilmedi. Andolsun, İsrailoğulları'nı Firavun'un o alçaltıcı azabından kurtardık; o gerçekten büyüklük taslayan, her türlü sınırı aşanlardan biriydi. Onları bilerek bütün toplumlara üstün kıldık ve onlara, içinde apaçık bir sınama bulunan âyetler verdik. (22–33)

Yine de bunlar diyorlar ki: "İlk ölümümüzden başka bir şey yoktur; biz yeniden diriltilecek değiliz. Doğru söylüyorsanız atalarımızı geri getirin!" Bunlar mı daha hayırlı, yoksa Tübba' halkı ve onlardan öncekiler mi? Biz onları yok ettik: onlar günahkârdılar. Biz gökleri, yeri

ve ikisi arasındakileri oyun olsun diye yaratmadık. Onları yalnızca hak ile yarattık; fakat onların çoğu bilmez. (34–39)

Şüphesiz ayırt etme günü onların hepsi için belirlenmiş vakittir — o gün hiçbir dost bir dosta hiçbir yarar sağlayamaz; onlara yardım da edilmez; ancak Allah'ın merhamet ettikleri başka. Şüphesiz O güçlüdür, çok merhamet edendir. Şüphesiz zakkum ağacı günahkârın yiyeceğidir; erimiş maden gibi karınlarda kaynar; kaynar suyun kaynaması gibi. “Onu yakalayın ve alevli ateşin ortasına sürükleyin; sonra başının üstüne kaynar su azabından dökün. Tat bakalım! Hani sen güçlüydün, değerliydin! İşte bu, şüphe edip durduğunuz şeydir.” Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise güvenli bir yerde olacaklar: bahçeler ve pınarlar arasında; ince ipekten ve parlak atlastan giysiler giyerek karşılıklı oturacaklar. İşte böyle olacak; onları iri ve güzel gözlü eşlerle de eşleştireceğiz. Orada güven içinde her türlü meyveyi isteyecekler. Orada ilk ölümden başka ölüm tatmayacaklar; O, onları alevli ateşin azabından koruyacaktır — Rabbinden bir lütuf olarak. İşte büyük kurtuluş budur. (40–57)

Biz onu senin dilinle kolaylaştırdık ki öğüt alsınlar. Öyleyse gözle; onlar da gözlüyorlar. (58–59)

45. Diz Çökenler (Al-Jāthiya)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hâ. Mîm. (1)

Bu Kitab'ın indirilmesi, güçlü ve hikmet sahibi Allah tarafındandır. Şüphesiz göklerde ve yerde müminler için âyetler vardır; sizin yaratılışınızda ve O'nun her yana yaydığı canlılarda da kesin olarak inanan bir topluluk için âyetler vardır; gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde, Allah'ın gökten indirip onunla yeryüzünü ölümünden sonra dirilttiği rızıkta ve rüzgârların yön değiştirmesinde de aklını kullanan bir topluluk için âyetler vardır. İşte bunlar Allah'ın âyetleridir; onları sana hak ile okuyoruz. Öyleyse Allah'tan ve O'nun âyetlerinden sonra hangi söze inanacaklar? (2–6)

Vay hâline her günahkâr yalancının: o, kendisine okunan Allah'ın âyetlerini işitir; sonra onları hiç işitmemiş gibi büyüklük taslayarak direnir. Ona elem verici bir azabı müjdele. Âyetlerimizden bir şey öğrendiğinde onu alaya alır. İşte öyleleri için alçaltıcı bir azap vardır: arkalarında cehennem vardır. Ne kazandıkları şeyler onlara bir yarar sağlar ne de Allah'tan başka edindikleri dostlar; onlar için büyük bir azap vardır. Bu bir yol göstericidir; Rablerinin âyetlerini inkâr edenler için ise elem verici, çetin bir azap vardır. (7–11)

Denizi sizin hizmetinize veren Allah'tır; böylece gemiler O'nun buyruğuyla orada yüzer; siz de O'nun lütfundan ararsınız ve umulur ki şükredersiniz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsini Kendi katından sizin hizmetinize vermiştir. Şüphesiz bunda düşünen bir topluluk için âyetler vardır. (12–13)

İman edenlere söyle, Allah'ın günlerini ummayanları bağışlasınlar; ki O, bir topluluğa kazanmakta olduklarının karşılığını versin. Kim iyi bir iş yaparsa kendi lehinedir; kim de kötülük yaparsa kendi aleyhinedir; sonra Rabbinize döndürüleceksiniz. (14–15)

Andolsun, İsrailoğulları'na Kitab'ı, hükmü ve peygamberliği verdik; onları iyi şeylerle rızıklandırdık ve onları bütün toplumlara üstün kıldık. Onlara din konusunda apaçık deliller verdik; onlar ancak kendilerine bilgi geldikten sonra, aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler. Rabbin, ayrılığa düştükleri konularda kıyamet günü aralarında hükmünü verecektir. Sonra seni din konusunda apaçık bir yol üzerine koyduk; öyleyse ona uy ve bilmeyenlerin arzularına uyma. Onlar Allah'a karşı sana hiçbir yarar sağlayamazlar. Zalimler birbirlerinin dostudur; Allah ise Kendisine karşı gelmekten

sakınanların dostudur. Bu, insanlar için apaçık bir kavrayış; kesin olarak inanan bir topluluk için de bir yol gösterici ve bir rahmettir. (16–20)

Yoksa kötülük işleyenler, kendilerini iman edip salih ameller işleyenler gibi, hayatlarında ve ölümlerinde bir tutacağımızı mı sanıyorlar? Ne kötü hüküm veriyorlar! Allah gökleri ve yeri hak ile yarattı; ki herkese kazandığının karşılığı verilsin; onlara haksızlık da yapılmayacaktır. Kendi arzusunu tanrı edinen kimseyi gördün mü? Allah onu, bilgisi olmasına rağmen sapıklıkta bırakmış, kulağını ve kalbini mühürlemiş, gözünün üzerine de bir perde çekmiştir. Allah'tan sonra ona kim yol gösterebilir? Hâlâ öğüt almayacak mısınız? (21–23)

Diyorlar ki: "Dünya hayatımızdan başka bir şey yoktur: ölürüz ve yaşarız; bizi zamandan başka bir şey yok etmiyor." Onların bu konuda hiçbir bilgileri yoktur; onlar yalnızca tahmin yürütüyorlar. Onlara âyetlerimiz apaçık okunduğunda, tek delilleri, "Doğru söylüyorsanız atalarımızı geri getirin" demeleridir. De ki: "Size hayat veren, sonra sizi öldüren, sonra da hakkında hiç şüphe olmayan kıyamet gününde sizi bir araya toplayacak olan Allah'tır; fakat insanların çoğu bilmez."[42] (24–26)

Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır; o Saat'in geleceği gün — işte o gün batıla uyanlar hüsrana uğrayacaklardır. Her toplumu diz çökmüş görürsün; her toplum kendi kitabına çağrılır: "Bugün size yapmakta olduklarınızın karşılığı verilecektir. Bu Bizim kitabımızdır; aleyhinize gerçeği söylüyor: Biz yaptığınız her şeyi yazdırıyorduk." İman edip salih ameller işleyenlere gelince, Rableri onları rahmetine koyacaktır. İşte apaçık kurtuluş budur. Hakikati inkâr edenlere gelince: "Âyetlerim size okunmuyor muydu? Ama siz büyüklük tasladınız ve günahkâr bir topluluk oldunuz. 'Allah'ın vaadi gerçektir; o Saat'te de hiç şüphe yoktur' denildiğinde, 'O Saat nedir bilmiyoruz; onu yalnızca bir tahmin sanıyoruz; biz buna kesin olarak inanmış değiliz' demiştiniz." (27–32)

Yaptıklarının kötülükleri onlara apaçık görünecek ve alay ettikleri şey onları kuşatacaktır. Denilecek ki: "Siz bu gününüzle karşılaşacağınızı nasıl unuttuysanız, bugün Biz de sizi unutuyoruz. Yeriniz ateştir; hiçbir yardımcınız da yoktur. Bunun sebebi, Allah'ın âyetlerini alaya almanız ve dünya hayatının sizi aldatmasıdır." Artık o gün oradan çıkarılmayacaklar; kendilerinden özür dilemeleri de istenmeyecektir. (33–35)

[42] **Ateizm Zanna Dayanır: Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**
Ateizm, Zan ve Kur'an'ın Bilgi Talebi
Ateizm, Ahiret ve Zan: Kur'an Merkezli Bir İnceleme

Öyleyse bütün övgüler, göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Göklerde ve yerde büyüklük O'nundur; O güçlüdür, hikmet sahibidir. (36–37)

46. Kum Tepeleri (Al-Aḥqāf)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hâ. Mîm. (1)

Bu Kitab'ın indirilmesi, güçlü ve hikmet sahibi Allah tarafındandır. Biz gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri ancak hak ile ve belirlenmiş bir süre için yarattık; hakikati inkâr edenler ise uyarıldıkları şeyden yüz çeviriyorlar. De ki: "Allah'ı bırakıp yalvardıklarınızı hiç düşündünüz mü? Bana gösterin, yerden neyi yarattılar; yoksa onların göklerde bir payı mı var? Doğru söylüyorsanız, bundan önce gelmiş bir kitap ya da bir bilgi kalıntısı getirin bana." Allah'ı bırakıp da kıyamet gününe kadar kendisine karşılık veremeyecek olanlara yalvaran kimseden daha sapık kim olabilir? Oysa onlar bunların yalvarışından habersizdirler. İnsanlar bir araya toplandığında, onlar bunlara düşman kesilecek ve bunların kulluğunu reddedeceklerdir. (2–6)

Onlara âyetlerimiz apaçık okunduğunda, hakikati inkâr edenler kendilerine gelen gerçek için, "Bu apaçık bir büyüdür" derler. Yoksa "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Eğer onu ben uydurduysam, siz Allah'a karşı bana hiçbir yarar sağlayamazsınız. O, onun hakkında daldığınız sözleri en iyi bilendir; benimle sizin aranızda şahit olarak O yeter. O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." De ki: "Ben elçiler arasında ilk gelen değilim; bana ve size ne yapılacağını da bilmem. Ben yalnızca bana vahyedilene uyuyorum; ben yalnızca apaçık bir uyarıcıyım." De ki: "Hiç düşündünüz mü: eğer o Allah katından ise ve siz onu inkâr ettiyseniz; İsrailoğulları'ndan bir şahit de onun benzerine şahitlik edip iman ettiği hâlde siz büyüklük tasladıysanız —" Şüphesiz Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. (7–10)

Hakikati inkâr edenler, iman edenler hakkında dediler ki: "Eğer o hayırlı bir şey olsaydı, onlar bizden önce ona koşamazlardı." Onunla doğru yolu bulamadıkları için de, "Bu eski bir yalandır" diyecekler. Ondan önce de bir rehber ve bir rahmet olarak Musa'nın Kitabı vardı; bu ise, zulmedenleri uyarmak ve iyilik edenlere müjde olmak üzere, onu doğrulayan Arapça bir Kitap'tır. Şüphesiz "Rabbimiz Allah'tır" deyip sonra dosdoğru olanlara korku yoktur; onlar üzülmeyecekler de. İşte onlar cennet halkıdır; yapmakta olduklarına karşılık olarak orada ebedî kalacaklardır. (11–14)

Biz insana, ana babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi onu güçlükle taşıdı ve güçlükle doğurdu; taşınması ve sütten kesilmesi otuz ay sürer. Sonunda olgunluk çağına erip kırk yaşına varınca der ki: "Rabbim! Bana ve ana babama verdiğin nimetine şükretmemi ve Senin hoşnut olacağın iyi işler yapmamı bana ilham et; benim için soyumu da salih kıl. Ben

tövbe ederek Sana yöneldim ve ben Sana teslim olanlardanım." İşte onlar, yaptıklarının en güzelini kendilerinden kabul edeceğimiz ve kötülüklerini bağışlayacağımız kimselerdir; cennet halkı arasındadırlar: bu, kendilerine verilen doğru bir sözdür. (15–16)

Ama öyle biri de vardır ki ana babasına, "Öf size! Benden önce nice nesiller gelip geçmişken, benim yeniden çıkarılacağımı mı vadediyorsunuz?" der. Onlar da Allah'tan yardım dileyerek, "Yazık sana! İman et! Şüphesiz Allah'ın vaadi gerçektir" derler. O ise, "Bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değil" der. İşte onlar, kendilerinden önce gelip geçen cin ve insan toplulukları arasında, haklarında söz gerçekleşmiş olanlardır. Gerçekten onlar hüsrana uğrayanlardı. Herkes için yaptıklarına göre dereceler vardır; ki O, onlara yaptıklarının karşılığını tam olarak versin; onlara haksızlık da yapılmayacaktır. Hakikati inkâr edenlerin ateşin karşısına getirilecekleri gün: "Siz güzel şeylerinizi dünya hayatınızda harcayıp tükettiniz ve onlarla zevk sürdünüz; yeryüzünde haksız yere büyüklük taslamanız ve yoldan çıkmanız yüzünden bugün alçaltıcı azapla cezalandırılacaksınız." (17–20)

Âd'ın kardeşini an; hani o, kum tepeleri arasında halkını uyarmıştı — ondan önce de sonra da uyarıcılar gelip geçmişti — ve demişti ki: "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin: ben sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum." Dediler ki: "Sen bizi tanrılarımızdan çevirmek için mi geldin? Doğru söylüyorsan, bizi tehdit ettiğin şeyi getir." Dedi ki: "Bilgi yalnız Allah'ın katındadır. Ben size, benimle gönderilen şeyi ulaştırıyorum; fakat sizi cahil bir topluluk olarak görüyorum." Sonunda onu, vadilerine doğru ilerleyen bir bulut hâlinde gördüklerinde, "Bu, bize yağmur yağdıracak bir buluttur" dediler. Hayır; o, çabucak gelmesini istediğiniz şeydir: içinde elem verici bir azap bulunan bir rüzgâr; Rabbinin buyruğuyla her şeyi yerle bir eder. Sabah olduğunda, evlerinden başka hiçbir şey görünmez olmuştu. Biz günahkâr topluluğu işte böyle cezalandırırız. (21–25)

Andolsun, onlara, size vermediğimiz güç ve imkânları vermiştik; onlara kulaklar, gözler ve kalpler vermiştik; ama ne kulakları ne gözleri ne de kalpleri onlara bir yarar sağladı; çünkü Allah'ın âyetlerini reddedip duruyorlardı; alay ettikleri şey de onları kuşattı. Andolsun, çevrenizdeki şehirleri de yok ettik; dönsünler diye âyetleri türlü türlü biçimlerde göstermiştik. Kendilerini Allah'a yaklaştırsınlar diye O'nu bırakıp tanrı edindikleri şeyler onlara yardım etmeli değil miydi? Hayır; onları bırakıp kayboldular. Bu, onların yalanı ve uydurmakta oldukları şeydi. (26–28)

Hani cinlerden bir grubu Kur'an'ı dinlemeleri için sana yöneltmiştik. Onun yanına geldiklerinde, "Susun!" dediler. Okuma bitince de uyarıcılar olarak halklarına döndüler. Dediler ki: "Ey halkımız! Biz, Musa'dan sonra indirilmiş, kendinden öncekini doğrulayan,

gerçeğe ve dosdoğru bir yola ileten bir Kitap dinledik. Ey halkımız! Allah'ın çağrıcısına karşılık verin ve O'na iman edin: O, günahlarınızı bağışlar ve sizi elem verici bir azaptan korur. Kim Allah'ın çağrıcısına karşılık vermezse, yeryüzünde kaçıp kurtulamaz; O'ndan başka dostları da olmaz. İşte öyleleri apaçık bir sapıklık içindedirler." (29–32)

Görmüyorlar mı ki gökleri ve yeri yaratan ve onları yaratmakla yorulmayan Allah, ölüleri diriltmeye de gücü yetendir? Evet; O her şeye gücü yetendir. Hakikati inkâr edenlerin ateşin karşısına getirilecekleri gün: "Bu gerçek değil miymiş?" Diyecekler ki: "Evet, Rabbimize andolsun." Allah diyecek ki: "Öyleyse hakikati inkâr etmenizin karşılığı olarak azabı tadın." (33–34)

Öyleyse kararlılık sahibi elçilerin sabrettiği gibi sen de sabret ve onlar için acele etme. Kendilerine vadedileni gördükleri gün, sanki gündüzün yalnızca bir saati kadar kalmış gibi olacaklar. Bu, ulaştırılacak bir mesajdır: yoldan çıkmış topluluktan başkası mı yok edilir? (35)

47. Muhammed (Muḥammad)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hakikati inkâr edenlerin ve başkalarını Allah'ın yolundan alıkoyanların yaptıklarını Allah boşa çıkarmıştır. İman edip salih ameller işleyenlerin ve Muhammed'e indirilene — ki o, Rablerinden gelen gerçektir — iman edenlerin ise kötülüklerini silmiş ve durumlarını düzeltmiştir. Bunun sebebi şudur: hakikati inkâr edenler batıla uymuşlar, iman edenler ise Rablerinden gelen gerçeğe uymuşlardır. Allah insanlara kendi örneklerini işte böyle anlatır. (1–3)

Hakikati inkâr edenlerle savaşta karşılaştığınızda boyunlarını vurun; sonunda onları iyice bozguna uğrattığınızda, esirleri sıkıca bağlayın. Sonra da, savaş ağırlıklarını bırakıncaya kadar, onları ya karşılıksız bir iyilik olarak ya da fidye karşılığında salıverin. Bu böyledir. Allah dileseydi onlardan Kendisi öç alırdı; fakat bu, sizi birbirinizle sınaması içindir. Allah yolunda öldürülenlere gelince, O onların yaptıklarını asla boşa çıkarmayacaktır: onlara yol gösterecek, durumlarını düzeltecek ve onları kendilerine tanıttığı cennete koyacaktır. Ey iman edenler! Siz Allah'a yardım ederseniz, O da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır. (4–7)

Hakikati inkâr edenlere gelince, yıkım onlaradır; O, onların yaptıklarını boşa çıkaracaktır. Bunun sebebi, Allah'ın indirdiğinden hoşlanmamalarıdır; O da onların yaptıklarını değersiz kılmıştır. Yeryüzünde dolaşıp kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görmediler mi? Allah onları yerle bir etti; hakikati inkâr edenleri de bunun benzeri beklemektedir. Bunun sebebi şudur: Allah iman edenlerin dostudur; hakikati inkâr edenlerin ise hiçbir dostu yoktur. Allah, iman edip salih ameller işleyenleri, altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacaktır; hakikati inkâr edenler ise dünyadan yararlanır ve hayvanların yediği gibi yerler; onların kalacağı yer ateştir. Seni çıkaran şehrinden daha güçlü nice şehirleri yok ettik; onlara yardım eden hiç kimse de olmadı! (8–13)

Rabbinden gelen apaçık bir delil üzerinde bulunan kimse, kötü işi kendisine süslü gösterilen ve kendi arzularına uyan kimse gibi midir? Allah'a karşı gelmekten sakınanlara vadedilen cennetin durumu şöyledir: orada bozulmayan sudan ırmaklar, tadı değişmeyen sütten ırmaklar, içenlere lezzet veren şaraptan ırmaklar ve süzülmüş baldan ırmaklar vardır; orada onlar için her türlü meyve ve Rablerinden bir bağışlanma vardır. Onlar, ateşte ebedî kalan ve kendilerine bağırsaklarını parça parça eden kaynar su içirilen kimseler gibi midir? (14–15)

(Ey Peygamber) Onlardan seni dinleyenler de vardır; ama yanından çıktıklarında, kendilerine bilgi verilenlere, “Az önce ne diyordu?” derler. İşte onlar, Allah'ın kalplerini mühürlediği ve kendi arzularına uyan kimselerdir. Doğru yolu kabul edenlere gelince, O onların doğruluğunu artırır ve onlara Allah'a karşı gelmekten sakınma bilincini verir. Onlar, o Saat'in ansızın başlarına gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? Onun belirtileri çoktan gelmiştir. O başlarına geldiğinde, öğüt almaları onlara ne yarar sağlar? Öyleyse bil ki Allah'tan başka tanrı yoktur; kendi günahın için de mümin erkekler ve mümin kadınlar için de bağışlanma dile. Allah sizin gezip dolaştığınız yeri de konakladığınız yeri de bilir. (16–19)

İman edenler, “Keşke bir sûre indirilse!” derler. Ama hükmü kesin bir sûre indirilip onda savaştan söz edildiğinde, kalplerinde hastalık olanların sana, ölüm yaklaşırken bayılan kimsenin bakışıyla baktıklarını görürsün. Oysa onlar için itaat ve güzel bir söz daha hayırlıdır. İş kesinleştiğinde Allah'a sadık kalsalardı, kendileri için daha hayırlı olurdu. Demek siz yüz çevirirseniz, yeryüzünde bozgunculuk çıkaracak ve akrabalık bağlarınızı koparacaksınız, öyle mi? İşte onlar, Allah'ın lânetlediği, kulaklarını sağır ve gözlerini kör ettiği kimselerdir. Onlar Kur'an'ı hiç düşünmüyorlar mı? Yoksa kalplerinin üzerinde kilitler mi var? Kendilerine doğru yol apaçık belli olduktan sonra arkalarını dönenleri şeytan kandırmış ve boş umutlara düşürmüştür. Bunun sebebi, Allah'ın indirdiğinden hoşlanmayanlara, “Bazı işlerde size itaat edeceğiz” demeleridir. Oysa Allah onların sırlarını bilir. (20–26)

Melekler onların yüzlerine ve sırtlarına vurarak canlarını alırken hâlleri nasıl olacak? Bunun sebebi, Allah'ı öfkelendiren şeye uymaları ve O'nu hoşnut eden şeyden hoşlanmamalarıdır; O da onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır. (27–28)

Yoksa kalplerinde hastalık olanlar, Allah'ın onların kinlerini asla ortaya çıkarmayacağını mı sanıyorlar? Dileseydik onları sana gösterirdik; sen de onları yüzlerindeki işaretlerden tanırdın; yine de sen onları konuşma tarzlarından mutlaka tanırsın. Allah yaptığınız her şeyi bilir. Andolsun, içinizden cihad edenleri ve sabredenleri ortaya çıkarıncaya ve sizinle ilgili haberleri sınayıncaya kadar sizi mutlaka deneyeceğiz. Hakikati inkâr edenler, başkalarını Allah'ın yolundan alıkoyanlar ve kendilerine doğru yol apaçık belli olduktan sonra Elçi'ye karşı gelenler Allah'a hiçbir zarar veremezler; O, onların yaptıklarını boşa çıkaracaktır. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Elçi'ye itaat edin ve yaptıklarınızı boşa çıkarmayın. Hakikati inkâr edenleri ve başkalarını Allah'ın yolundan alıkoyup sonra da inkârcı olarak ölenleri Allah asla bağışlamayacaktır. (29–34)

Öyleyse üstün durumdayken gevşeyip barışa çağırmayın; çünkü Allah sizinle beraberdir ve O, yaptıklarınızın karşılığını asla eksiltmeyecektir. Dünya hayatı yalnızca bir oyun ve bir eğlencedir; ama iman eder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, O size mükâfatlarınızı verir ve sizden mallarınızı istemez. Onları sizden isteyip sizi sıkıştırsaydı cimrilik ederdiniz; O da kinlerinizi ortaya çıkarırdı. İşte sizler, Allah yolunda harcamaya çağrılıyorsunuz; içinizden kimi cimrilik ediyor — oysa kim cimrilik ederse ancak kendi aleyhine cimrilik etmiş olur. Allah hiçbir şeye muhtaç değildir; muhtaç olan sizsiniz. Eğer yüz çevirirseniz, yerinize başka bir topluluk getirir; onlar da sizin gibi olmazlar. (35–38)

48. Fetih (Al-Fatḥ)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

(Ey Peygamber) Şüphesiz Biz sana apaçık bir zafer verdik; ki Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın, üzerindeki nimetini tamamlasın, seni dosdoğru bir yola iletsin ve sana güçlü bir yardımla yardım etsin. İmanlarına iman katsınlar diye müminlerin kalplerine huzur indiren O'dur. Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır; Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Bu, mümin erkekleri ve mümin kadınları, içinde ebedî kalmak üzere altlarından ırmaklar akan cennetlere koyması ve onların kötülüklerini silmesi içindir — işte bu, Allah katında büyük kurtuluştur — ve Allah hakkında kötü zanda bulunan münafık erkekleri ve münafık kadınları, Allah'a ortak koşan erkekleri ve kadınları cezalandırması içindir. Kötülük çemberi onların başına dönsün: Allah onlara öfkelenmiş, onları lânetlemiş ve onlar için cehennemi hazırlamıştır — ne kötü varış yeridir orası! Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır; Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. (Ey Peygamber) Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik; ki siz ey insanlar, Allah'a ve Elçisi'ne iman edesiniz, ona destek olasınız, ona saygı gösteresiniz ve sabah akşam Allah'ı tesbih edesiniz. (1–9)

Sana bağlılık sözü verenler, gerçekte Allah'a bağlılık sözü vermektedirler: Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim sözünü bozarsa ancak kendi aleyhine bozmuş olur; kim de Allah'a verdiği sözü tutarsa, O ona büyük bir mükâfat verecektir. Geride kalan bedevîler sana, "Mallarımız ve ailelerimiz bizi alıkoydu; bizim için bağışlanma dile" diyecekler. Onlar kalplerinde olmayanı dilleriyle söylüyorlar. De ki: "Allah size bir zarar vermek isterse ya da size bir yarar dilerse, O'na karşı sizin için kimin elinden bir şey gelir? Hayır; Allah yaptığınız her şeyden haberdardır." Hayır; siz Elçi'nin ve müminlerin ailelerine bir daha asla dönmeyeceklerini sanmıştınız; bu da kalplerinize hoş görünmüştü. Kötü zanda bulundunuz ve yok olmaya mahkûm bir topluluk oldunuz. Kim Allah'a ve Elçisi'ne iman etmezse — Biz hakikati inkâr edenler için alevli bir ateş hazırlamışızdır. Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır: dilediğini bağışlar, dilediğini azaba uğratır. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (10–14)

Ganimetleri almak üzere yola çıktığınızda, geride kalanlar, "Bırakın, biz de sizinle gelelim" diyecekler; onlar Allah'ın sözünü değiştirmek istiyorlar. De ki: "Siz bizimle gelemeyeceksiniz: Allah daha önce böyle buyurmuştur." O zaman da, "Hayır, siz bizi kıskanıyorsunuz" diyecekler. Aksine, onlar pek az anlarlar. (15)

Geride kalan bedevîlere de ki: “Siz çok güçlü bir topluluğa karşı çağrılacaksınız; teslim olmadıkça onlarla savaşacaksınız. Eğer itaat ederseniz, Allah size güzel bir mükâfat verir; ama daha önce yüz çevirdiğiniz gibi yine yüz çevirirseniz, sizi elem verici bir azaba uğratır.” Köre güçlük yoktur, topala güçlük yoktur, hastaya da güçlük yoktur. Kim Allah'a ve Elçisi'ne itaat ederse, O onu altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar; kim de yüz çevirirse, onu elem verici bir azaba uğratır. (16–17)

Andolsun, o ağacın altında sana bağlılık sözü verirlerken Allah müminlerden hoşnut olmuştur. Kalplerinde olanı bildi; bu yüzden üzerlerine huzur indirdi ve onları yakın bir fetihle ve alacakları birçok ganimetle ödüllendirdi. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. Allah size, alacağınız birçok ganimet vadetmiştir; bunu da size hemen vermiş ve insanların ellerini sizden çekmiştir; ki bu, müminler için bir âyet olsun ve O sizi dosdoğru bir yola iletsin. Henüz elde edemediğiniz başka ganimetler de vardır; Allah onları çoktan kuşatmıştır. Allah her şeye gücü yetendir. (18–21)

Hakikati inkâr edenler sizinle savaşsalardı, arkalarını dönüp kaçarlardı; sonra da ne bir dost bulurlardı ne de bir yardımcı. Allah'ın öteden beri süregelen yasası budur; Allah'ın yasasında hiçbir değişiklik bulamazsın. Sizi onlara karşı üstün kıldıktan sonra, Mekke vadisinde onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çeken O'dur. Allah yaptığınız her şeyi görendir. Onlar, hakikati inkâr eden, sizi Mescid-i Haram'dan alıkoyan ve kurbanlıkların yerlerine ulaşmasına engel olan kimselerdir. Eğer orada, bilmediğiniz için çiğneyip ezeceğiniz ve bu yüzden bilmeden günaha gireceğiniz mümin erkekler ve mümin kadınlar olmasaydı, Allah savaşmanıza izin verirdi; bu, Allah'ın dilediğini rahmetine koyması içindir. Eğer onlar birbirlerinden açıkça ayrılmış olsalardı, içlerinden hakikati inkâr edenleri elem verici bir azaba uğratırdık. Hakikati inkâr edenler kalplerine o öfkeli taassubu — cahiliye taassubunu — yerleştirdiklerinde, Allah Elçisi'nin ve müminlerin üzerine huzurunu indirdi ve onları takva sözüne bağlı kıldı; zaten onlar buna daha lâyık ve buna ehil idiler. Allah her şeyi hakkıyla bilendir. (22–26)

Andolsun, Allah Elçisi'nin rüyasını hak ile doğru çıkarmıştır: Allah dilerse, güven içinde, başlarınızı tıraş etmiş ya da saçlarınızı kısaltmış olarak, korkmadan mutlaka Mescid-i Haram'a gireceksiniz. O, sizin bilmediğinizi bildi ve bundan önce size yakın bir fetih verdi. Elçisi'ni doğru yol rehberi ve hak din ile, onu bütün dinlere üstün kılmak için gönderen O'dur. Şahit olarak Allah yeter. Muhammed Allah'ın Elçisi'dir; onunla birlikte olanlar da hakikati inkâr edenlere karşı sağlam, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükû ve secde ederken, Allah'tan lütuf ve hoşnutluk isterken görürsün; secdenin izinden nişanları yüzlerindedir. İşte onların Tevrat'taki nitelikleri budur; İncil'deki nitelikleri ise şöyledir: filizini çıkarmış, sonra onu güçlendirmiş, böylece kalınlaşıp sapı üzerinde dimdik durmuş

ve ekincilerin hoşuna giden bir ekin gibidirler — Allah onlarla hakikati inkâr edenleri öfkelendirsin diye. Allah, onlardan iman edip salih ameller işleyenlere bağışlanma ve büyük bir mükâfat vadetmiştir. (27–29)

49. Odalar (Al-Ḥujurāt)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey iman edenler! Allah'ın ve Elçisi'nin önüne geçmeyin ve Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah her şeyi işitendir, her şeyi bilendir. Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin; birbirinizle yüksek sesle konuştuğunuz gibi onunla yüksek sesle konuşmayın; yoksa siz farkına varmadan yaptıklarınız boşa gider. Allah'ın Elçisi'nin yanında seslerini alçaltanlar, Allah'ın kalplerini takva için sınadığı kimselerdir: onlar için bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır. Sana odaların arkasından seslenenlerin çoğu akıl erdiremeyen kimselerdir. Sen yanlarına çıkıncaya kadar sabretselerdi, kendileri için daha hayırlı olurdu. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (1–5)

Ey iman edenler! Yoldan çıkmış biri size bir haber getirirse onu iyice araştırın; yoksa bilmeden bir topluluğa zarar verir, sonra da yaptığınıza pişman olursunuz. Bilin ki Allah'ın Elçisi aranızdadır. O birçok işte size uysaydı, mutlaka sıkıntıya düşerdiniz. Fakat Allah size imanı sevdirdi ve onu kalplerinizde güzelleştirdi; inkârı, yoldan çıkmayı ve isyanı da size çirkin gösterdi. İşte doğru yolda olanlar onlardır: Allah'tan bir lütuf ve bir nimet olarak. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. (6–8)

Müminlerden iki topluluk birbiriyle savaşırsa, aralarını düzeltin. Eğer biri ötekine haksızlık ederse, haksızlık edenle, Allah'ın buyruğuna dönünceye kadar savaşın; dönerse, aralarını adaletle düzeltin ve hakkaniyetli davranın: Allah hakkaniyetli davrananları sever. Müminler ancak kardeştirler; öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin. (9–10)

Ey iman edenler! Bir topluluk başka bir toplulukla alay etmesin; belki onlar kendilerinden daha hayırlıdır. Kadınlar da başka kadınlarla alay etmesin; belki onlar kendilerinden daha hayırlıdır. Birbirinizi ayıplamayın; birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra yoldan çıkmışlık adı ne kötüdür! Kim tövbe etmezse, işte zalimler onlardır. Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının; çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin gizli yanlarını araştırmayın; birbirinizi arkadan çekiştirmeyin. Sizden biri ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bundan tiksinirsiniz. Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah tövbeleri çok kabul edendir, çok merhamet edendir. Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanıyasınız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Allah her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır. (11–13)

Bedevîler, “İman ettik” dediler. De ki: “Siz iman etmediniz; bunun yerine ‘teslim olduk’ deyin; çünkü iman henüz kalplerinize girmedi. Ama Allah'a ve Elçisi'ne itaat ederseniz, O yaptıklarınızdan hiçbir şeyi eksiltmez. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” Müminler ancak Allah'a ve Elçisi'ne iman edip sonra şüpheye düşmeyen, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenlerdir. İşte doğru olanlar onlardır. De ki: “Siz dininizi Allah'a mı bildiriyorsunuz? Oysa Allah göklerde ve yerde olan her şeyi bilir. Allah her şeyi hakkıyla bilendir.” Onlar teslim olmalarını sana bir iyilik sayıyorlar. De ki: “Teslim olmanızı bana bir iyilik saymayın. Aksine, eğer doğru söylüyorsanız, sizi imana ileterek Allah size iyilik etmiştir.” Allah göklerin ve yerin gaybını bilir; Allah yaptığınız her şeyi görendir. (14–18)

50. Kâf (Qāf)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kâf. Şanı yüce Kur'an'a andolsun! Ama onlar, içlerinden kendilerine bir uyarıcı gelmesine şaştılar; hakikati inkâr edenler dediler ki: "Bu şaşılacak bir şey. Biz ölüp toprak olduğumuz zaman mı? Bu, akıldan uzak bir dönüştür." Yerin onlardan neleri eksilttiğini Biz çok iyi biliyoruz; katımızda her şeyi koruyan bir Kitap vardır. Hayır; onlar kendilerine geldiğinde gerçeği yalanladılar; bu yüzden karmakarışık bir durumdadırlar. Üstlerindeki göğe bakmadılar mı — onu nasıl kurduk, nasıl süsledik; onda hiçbir çatlak da yoktur? Yeri de yayıp döşedik, üzerine sağlam dağlar yerleştirdik ve orada her güzel çiftten bitkiler bitirdik: Allah'a yönelen her kul için bir kavrayış ve bir öğüt olarak. Gökten bereketli bir su indirdik; onunla bahçeler ve biçilecek ekinler bitirdik; salkımları üst üste dizilmiş yüksek hurma ağaçları da: kullar için rızık olarak; onunla ölü bir toprağa da hayat verdik. İşte kabirlerden çıkış da böyle olacaktır. Onlardan önce Nuh halkı da yalanlamıştı; Res halkı ve Semûd da, Âd, Firavun ve Lut'un kardeşleri de, Eyke halkı ve Tübba' halkı da: hepsi elçileri yalanladı ve tehdidim gerçekleşti. (1–14)

Biz ilk yaratışta yorgun mu düştük? Hayır; ama onlar yeni bir yaratılış konusunda şüphe içindedirler. Andolsun, insanı Biz yarattık ve nefsinin ona neler fısıldadığını biliriz: Biz ona şah damarından daha yakınız. Sağında ve solunda oturan iki alıcı kaydederken, o hiçbir söz söylemez ki yanında hazır bekleyen bir gözetleyici bulunmasın. Ölüm sarhoşluğu gerçek olarak gelecektir: "İşte bu, kaçıp durduğun şeydir." (15–19)

Sûr'a da üflenecek: "İşte bu, tehdit edilen gündür." Herkes, yanında bir sürücü ve bir şahit bulunduğu hâlde gelecek. "Sen bundan gaflet içindeydin; şimdi perdeni senden kaldırdık; bugün artık gözün keskindir." Yanındaki arkadaşı diyecek ki: "İşte yanımda hazır olan bu." "Atın cehenneme, ikiniz de: her inatçı inkârcıyı, iyiliğe engel olanı, sınırı aşanı, şüpheciyi; o ki Allah ile birlikte başka bir tanrı edinmişti. Atın onu çetin azabın içine." Arkadaşı diyecek ki: "Rabbimiz! Onu ben azdırmadım; o kendisi derin bir sapıklık içindeydi." Allah diyecek ki: "Benim huzurumda çekişmeyin; Ben size tehdidi önceden göndermiştim. Benim katımda söz değiştirilmez; Ben kullara asla haksızlık edici değilim." O gün cehenneme, "Doldun mu?" diyeceğiz; o da, "Daha var mı?" diyecek. Cennet de Allah'a karşı gelmekten sakınanlara yaklaştırılacak; uzakta olmayacak: "İşte size vadedilen budur — Allah'a yönelen ve O'nun sınırlarını koruyan, görmediği hâlde Rahmân'dan korkan ve O'na yönelmiş bir kalple gelen herkes için. Oraya esenlikle girin. Bu, sonsuzluk günüdür." Orada onlar için diledikleri her şey vardır; katımızda daha fazlası da vardır. (20–35)

Onlardan önce, kendilerinden daha güçlü nice nesilleri yok ettik! Ülkeleri baştan başa dolaştılar — kaçacak bir yer var mıydı? Şüphesiz bunda, kalbi olan ya da şahit olarak kulak veren kimse için bir öğüt vardır. Andolsun, gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri altı evrede yarattık; Bize hiçbir yorgunluk da dokunmadı. Öyleyse onların söylediklerine sabret; güneşin doğuşundan önce ve batışından önce Rabbini överek tesbih et; gecenin bir bölümünde ve secdelerin ardından da O'nu tesbih et. Çağırıcının yakın bir yerden sesleneceği güne kulak ver — o gün o korkunç sesi gerçek olarak işitecekler: işte bu, kabirlerden çıkış günüdür. Dirilten de öldüren de Biziz; dönüş de yalnız Bizedir — o gün yer onların üzerinden yarılacak, onlar da koşarak çıkacaklar. Bu, Bize göre kolay bir toplamadır. Biz onların söylediklerini en iyi biliriz; sen onların üzerinde bir zorba değilsin. Öyleyse tehdidimden korkan kimseye Kur'an'la öğüt ver. (36–45)

51. Savuran Rüzgârlar (Al-Dhāriyāt)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Dört bir yana savurup dağıtan rüzgârlara, ağır yükünü taşıyan bulutlara, kolayca akıp giden gemilere ve buyrukla iş bölüştüren meleklere andolsun: size vadedilen kesinlikle doğrudur ve hesap mutlaka gerçekleşecektir. Dokunmuş yollarıyla göğe andolsun ki siz onun hakkında çelişkili sözler söylüyorsunuz; ondan çevrilen kimse, kendisi çevrilmeye razı olmuş kimsedir. Kahrolsun zan ve tahminle yaşayanlar; onlar gaflet seli içinde bocalayıp duruyorlar![43] "Hesap günü ne zaman?" diye soruyorlar. O, ateşin üzerinde sınanacakları gündür: "Sınamanızı tadın! İşte bu, çabucak gelmesini istediğiniz şeydir." Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise bahçeler ve pınarlar arasında olacaklar, Rablerinin kendilerine verdiğini alacaklardır; çünkü onlar bundan önce iyilik edenlerdi: gecenin pek azında uyurlar, seher vakitlerinde bağışlanma dilerlerdi; mallarında da isteyenin ve yoksun kalanın bir hakkı vardı. Yeryüzünde kesin inanç arayanlar için âyetler vardır; kendi içinizde de. Hâlâ görmeyecek misiniz? Rızkınız da size vadedilen her şey de göktedir. Göğün ve yerin Rabbine andolsun ki bu, sizin konuşuyor olmanız kadar kesin bir gerçektir. (1–23)

İbrahim'in ağırlanan misafirlerinin haberi sana geldi mi? Hani onun yanına girip "Selam" demişlerdi; o da "Selam" demişti — içinden, "tanımadığım kimseler" diye düşünerek. Sonra sessizce ailesinin yanına gitti ve semiz bir buzağı getirip önlerine koydu. "Yemez misiniz?" dedi ve içinde onlardan bir korku duydu. Onlar, "Korkma" dediler ve ona bilgi sahibi bir oğul müjdelediler. Bunun üzerine karısı bir çığlık atarak öne çıktı, yüzüne vurarak, "Kısır bir kocakarı!" dedi. Dediler ki: "Rabbin böyle buyurdu; O hikmet sahibidir, her şeyi bilendir." İbrahim dedi ki: "Öyleyse göreviniz nedir, ey elçiler?" Dediler ki: "Biz günaha batmış bir topluluğa gönderildik; üzerlerine, sınırı aşanlar için Rabbinin katında işaretlenmiş, pişmiş çamurdan taşlar salacağız." Biz de orada bulunan müminleri çıkardık; fakat orada Allah'a teslim olanlardan yalnızca tek bir ev halkı bulduk ve elem verici azaptan korkanlar için orada bir âyet bıraktık. (24–37)

Musa'da da bir âyet vardır: onu apaçık bir delille Firavun'a gönderdik; ama Firavun gücüne güvenerek yüz çevirdi ve "Bir büyücü ya da bir deli!" dedi. Biz de onu ve ordularını yakalayıp denize attık; kınanacak olan oydu. Âd'da da: üzerlerine kısır rüzgârı gönderdik; üzerinden geçtiği hiçbir şeyi bırakmıyor, onu çürümüş kemik gibi yapıyordu. Semûd'da da: onlara, "Bir süre daha yararlanın" denilmişti; ama onlar Rablerinin buyruğuna

[43] **Ateizm Zanna Dayanır: Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**

başkaldırdılar; bu yüzden bakıp dururlarken onları yıldırım yakaladı; ne ayağa kalkabildiler ne de kendilerine yardım edebildiler. Onlardan önce Nuh halkını da: onlar yoldan çıkmış bir topluluktu. Göğü kudretle Biz kurduk; şüphesiz onu genişleten de Biziz. Yeri de Biz yayıp döşedik; ne güzel döşeyenleriz! Düşünüp öğüt alasınız diye her şeyden çiftler yarattık. Öyleyse Allah'a koşun: ben sizin için O'ndan gelen apaçık bir uyarıcıyım. Allah ile birlikte başka bir tanrı edinmeyin: ben sizin için O'ndan gelen apaçık bir uyarıcıyım. (38–51)

İşte böyle; onlardan öncekilere de hiçbir elçi gelmedi ki “Bir büyücü ya da bir deli!” demiş olmasınlar. Bunu birbirlerine vasiyet mi ettiler? Hayır; onlar her türlü sınırı aşan bir topluluktur. Öyleyse onlardan yüz çevir; sen kınanacak değilsin. Öğüt vermeyi de sürdür; çünkü öğüt müminlere yarar sağlar. (52–55)

Ben cinleri ve insanları yalnızca Bana kulluk etsinler diye yarattım. Onlardan hiçbir rızık istemiyorum; Beni doyurmalarını da istemiyorum. Şüphesiz rızık veren, güç sahibi ve sarsılmaz olan Allah'tır. Zulmedenler için de, benzerlerinin payı gibi bir pay vardır — öyleyse onu Benden çabucak istemesinler. Kendilerine vadedilen o günleri yüzünden vay hâline hakikati inkâr edenlerin! (56–60)

52. Dağ (Al-Ṭūr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

O Dağ'a, açılmış ince deri üzerine satır satır yazılmış bir Kitab'a, sürekli ziyaret edilen o Ev'e, yükseltilmiş tavana ve dolup taşan denize andolsun: Rabbinin azabı mutlaka gerçekleşecektir — onu geri çevirebilecek hiç kimse yoktur — o gün gök şiddetle sarsılıp çalkalanacak, dağlar da yerlerinden kopup yürüyecek. O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin; onlar boş sözlere dalıp oyalanıyorlar. O gün cehennem ateşine şiddetle itilecekler: "İşte bu, yalanlamakta olduğunuz ateştir. Bu da mı büyü? Yoksa görmüyor musunuz? Girin oraya! Sabretseniz de sabretmeseniz de sizin için birdir: size yalnızca yaptıklarınızın karşılığı veriliyor." (1–16)

Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise bahçeler ve nimetler içinde olacaklar; Rablerinin kendilerine verdikleriyle sevinecekler; Rableri onları alevli ateşin azabından korumuştur. "Yaptıklarınıza karşılık afiyetle yiyin, için" — sıra sıra dizilmiş tahtlara yaslanmış olarak. Onları güzel gözlü eşlerle de evlendireceğiz. İman eden ve soyları da imanda kendilerine uyan kimselere gelince, soylarını onlara katacağız; yaptıklarından da hiçbir şeyi eksiltmeyeceğiz: herkes kazandığı şeye karşılık rehindir. Onlara canlarının çektiği meyveden ve etten bol bol vereceğiz. Orada birbirlerine, ne boş söze ne de günaha yol açan bir kadeh uzatacaklar. Çevrelerinde, kendilerine hizmet eden, sanki saklı inciler gibi gençler dolaşacak. Birbirlerine dönüp soracaklar. Diyecekler ki: "Biz bundan önce ailelerimiz arasında korku içinde yaşardık; ama Allah bize lütfetti ve bizi kavurucu rüzgârın azabından korudu. Biz daha önce O'na yalvarırdık: O iyiliği boldur, çok merhamet edendir." Öyleyse (Ey Peygamber) öğüt ver: Rabbinin nimeti sayesinde sen ne bir kâhinsin ne de bir deli. Yoksa "O bir şairdir; onun için zamanın felaketini bekliyoruz" mu diyorlar? De ki: "Bekleyin; ben de sizinle birlikte bekleyenlerdenim." Bunu onlara akılları mı buyuruyor, yoksa onlar her türlü sınırı aşan bir topluluk mu? Yoksa "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar? Hayır; onlar iman etmiyorlar. Doğru söylüyorlarsa, onun benzeri bir söz getirsinler. (17–34)

Yoksa onlar hiçbir şey olmadan mı yaratıldılar? Yoksa yaratanlar kendileri mi? Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattı? Hayır; onların kesin bir inançları yoktur.[44] (35–36)

---

[44] Kur'an-ı Kerim: Allah İlk'tir ve Her Şeyi Var Edendir! – Yüce Kur'an ve Bilim
Video: Neden Hiçlik Değil de Tanrı?
Video: Hiçliğin Dokuz Düzeyi Nedir? | Robert Lawrence Kuhn – Yüce Kur'an ve Bilim
Nihai Soruları Doğru Sormak Ateizmi Çürütür
Video: Mutlak Hiçliği Hayal Ederek Tanrı'yı Bulmak

Yoksa Rabbinin hazineleri onların yanında mı? Yoksa her şeye hâkim olan onlar mı? Yoksa üzerine çıkıp dinledikleri bir merdivenleri mi var? Öyleyse dinleyenleri apaçık bir delil getirsin. Yoksa kızlar O'nun, oğullar sizin mi? Yoksa sen onlardan bir karşılık istiyorsun da ağır bir borç altında mı eziliyorlar? Yoksa gaybın bilgisi onların yanında da onlar mı yazıyorlar? Yoksa bir tuzak mı kurmak istiyorlar? Ama asıl tuzağa düşecek olanlar hakikati inkâr edenlerdir. Yoksa onların Allah'tan başka bir tanrısı mı var? Allah, onların ortak koştuklarından yücedir! (37–43)

Gökten bir parçanın düştüğünü görseler, "Üst üste yığılmış bir bulut" derler. Öyleyse onları, çarpılıp yere serilecekleri günlerine kavuşuncaya kadar bırak — o gün tuzakları onlara hiçbir yarar sağlamayacak ve onlara yardım da edilmeyecek. Zulmedenler için bundan önce de bir azap vardır; fakat onların çoğu bilmez. Öyleyse Rabbinin hükmüne sabret; çünkü sen gözlerimizin önündesin; kalktığın zaman Rabbini överek tesbih et; gecenin bir bölümünde ve yıldızların batışı sırasında da O'nu tesbih et. (44–49)

53. Yıldız (Al-Najm)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Batmakta olan yıldıza andolsun! Arkadaşınız ne sapmıştır ne de yanılmıştır; o kendi arzusuna göre de konuşmaz. O, kendisine vahyedilen bir vahiyden başka bir şey değildir; onu ona, gücü pek çetin, kuvvet sahibi biri öğretti; o, en yüksek ufuktayken doğrulup durdu; sonra yaklaştı ve aşağı indi; öyle ki iki yay aralığı kadar ya da daha yakın oldu ve O'nun kuluna vahyettiğini vahyetti. Kalp, gördüğünü yalanlamadı. Şimdi siz onun gördüğü şey hakkında onunla tartışacak mısınız? Andolsun, onu bir başka inişinde de görmüştü: en son sınırdaki Sidre ağacının yanında; onun yanında Me'vâ cenneti vardır; o sırada Sidre'yi bürüyen şey bürüyordu. Göz ne kaydı ne de sınırı aştı. Andolsun, o Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kısmını gördü. (1–18)

Lât'ı ve Uzzâ'yı gördünüz mü; bir de üçüncüleri olan ötekini, Menât'ı? Erkekler sizin, dişiler O'nun mu? O hâlde bu, haksız bir paylaştırmadır! Bunlar, sizin ve atalarınızın taktığı adlardan başka bir şey değildir; Allah onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Onlar yalnızca zanna ve canlarının istediğine uyuyorlar — oysa kendilerine Rablerinden yol gösterici gelmiştir. Yoksa insan her arzu ettiği şeye sahip mi olacak? Son da ilk de Allah'ındır. Göklerde nice melekler vardır ki onların şefaati hiçbir yarar sağlamaz; ancak Allah'ın dilediği ve razı olduğu kimse için izin vermesinden sonra başka! (19–27)

Ahirete inanmayanlar meleklere dişi adları takıyorlar. Onların bu konuda hiçbir bilgileri yoktur; onlar yalnızca zanna uyuyorlar; zan ise gerçeğin yerini hiçbir şekilde tutmaz.[45] (28)

Öyleyse Bizi anmaktan yüz çeviren ve dünya hayatından başka bir şey istemeyen kimseden yüz çevir.[46] Onların bilgisinin varabildiği son nokta budur. Rabbin, yolundan sapanı en iyi bilendir; doğru yolda olanı da en iyi bilen O'dur. Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır; ki kötülük edenleri yaptıklarına göre cezalandırsın, iyilik edenleri de en güzeliyle ödüllendirsin — onlar ki ufak tefek kusurlar dışında, büyük günahlardan ve hayâsızlıklardan kaçınırlar. Rabbinin bağışlaması geniştir. O, sizi topraktan var ettiği zaman da annelerinizin karınlarında ceninler olduğunuz zaman da sizi çok iyi bilendir. Öyleyse kendinizi temize çıkarmayın: Kendisine karşı gelmekten sakınanı en iyi bilen O'dur. (29–32)

[45] **Ateizm Zanna Dayanır: Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**
[46] Allah'ı inkâr ile ahireti inkâr el ele gider; bu, Kur'an'ın birkaç âyetinde belirtilir.

Yüz çevireni, azıcık verip sonra elini sıkı tutanı gördün mü? Gaybın bilgisi onun yanında da o mu görüyor? Yoksa Musa'nın ve görevini eksiksiz yerine getiren İbrahim'in sahifelerinde olan ona bildirilmedi mi: hiçbir günahkâr bir başkasının yükünü yüklenmez; insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur; onun çalışması yakında görülecek, sonra karşılığı ona eksiksiz verilecektir; son varış Rabbinedir; güldüren de ağlatan da O'dur; öldüren de dirilten de O'dur; iki çifti, erkeği ve dişiyi, atıldığı zaman bir damla sıvıdan O yarattı; ikinci yaratılışı gerçekleştirmek de O'na aittir; zengin eden ve mal mülk veren O'dur; Şi'râ yıldızının Rabbi de O'dur; önceki Âd'ı ve Semûd'u O yok etti; hiçbirini bırakmadı; daha önce Nuh halkını da — onlar en zalim ve en azgın olanlardı; altüst edilen şehirleri de O yere geçirdi; onları örten şey örttü. Öyleyse Rabbinin nimetlerinden hangisinden şüphe edersin? (33–55)

Bu, önceki uyarıcılardan bir uyarıcıdır. Yaklaşmakta olan o Saat yaklaştı: onu Allah'tan başka açığa çıkaracak hiç kimse yoktur. Şimdi siz bu söze mi şaşıyorsunuz; gülüyor da ağlamıyor musunuz; gaflet içinde oyalanıp duruyor musunuz? Allah'a secde edin ve O'na kulluk edin! (56–62)

54. Ay (Al-Qamar)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

O Saat yaklaştı ve ay yarıldı. (1)

Ama onlar bir âyet görseler yüz çevirirler ve "Süregelen bir büyü" derler. Yalanladılar ve kendi arzularına uydular — oysa her iş yerini bulacaktır. Andolsun, onlara, kendilerini caydıracak nice haberler gelmiştir — eksiksiz bir hikmet; fakat uyarılar hiçbir yarar sağlamıyor. Öyleyse onlardan yüz çevir. O çağırıcının korkunç bir şeye çağıracağı gün, gözleri yere eğik olarak, yayılmış çekirgeler gibi kabirlerinden çıkacaklar; çağırıcıya doğru koşacaklar. Hakikati inkâr edenler, "Bu zor bir gün" diyecekler. (2–8)

Onlardan önce Nuh halkı da yalanlamıştı: kulumuzu yalanladılar, "Bir deli!" dediler ve o kovulup azarlandı. O da Rabbine yalvardı: "Ben yenik düştüm; bana yardım et!" Biz de göğün kapılarını bardaktan boşanırcasına akan bir suyla açtık ve yeri pınarlar hâlinde fışkırttık; sular, önceden takdir edilmiş bir iş için birleşti. Onu tahtalardan ve çivilerden yapılmış bir gemide taşıdık; o, gözlerimizin önünde akıp gidiyordu — inkâr edilmiş olan kimseye bir mükâfat olarak. Andolsun, Biz onu bir âyet olarak bıraktık: öğüt alan yok mu? Azabım ve uyarılarım nasılmış! Andolsun, Biz Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık: öğüt alan yok mu? (9–17)

Âd da yalanladı. Azabım ve uyarılarım nasılmış! Biz onların üzerine, uğursuzluğu kesilmeyen bir günde azgın bir rüzgâr gönderdik; o, insanları kökünden sökülmüş hurma kütükleri gibi söküp atıyordu. Azabım ve uyarılarım nasılmış! Andolsun, Biz Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık: öğüt alan yok mu? (18–22)

Semûd da uyarıları yalanladı. Dediler ki: "İçimizden tek bir insana mı uyacağız? O zaman biz gerçekten bir sapıklık ve delilik içinde oluruz. Öğüt, aramızdan ona mı indirildi? Hayır; o, küstah bir yalancıdır." Yarın bilecekler küstah yalancı kimmiş! Biz onları sınamak için dişi deveyi gönderiyoruz; öyleyse onları gözle ve sabret. Onlara, suyun aralarında paylaştırıldığını bildir: herkes içme sırasında hazır bulunacak. Ama onlar arkadaşlarını çağırdılar; o da bir silah alıp devenin ayaklarını keserek onu devirdi. Azabım ve uyarılarım nasılmış! Biz onların üzerine tek bir korkunç ses gönderdik; ağıl yapan kimsenin kuru çalı çırpısı gibi oluverdiler. Andolsun, Biz Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık: öğüt alan yok mu? (23–32)

Lut halkı da uyarıları yalanladı. Biz onların üzerine taş yağdıran bir fırtına gönderdik — Lut ailesi dışında; onları seher vakti kurtardık: katımızdan bir nimet olarak. Biz

şükredenleri işte böyle ödüllendiririz. Andolsun, o onları yakalayışımız konusunda uyarmıştı; ama onlar uyarılar hakkında tartıştılar. Hatta ondan misafirlerini bile istediler; Biz de gözlerini silme kör ettik: “Azabımı ve uyarılarımı tadın!” Sabah erkenden de onları kalıcı bir azap yakaladı: “Azabımı ve uyarılarımı tadın!” Andolsun, Biz Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık: öğüt alan yok mu? (33–40)

Firavun'un halkına da uyarılar gelmişti. Âyetlerimizin hepsini yalanladılar; Biz de onları, güçlü ve her şeye gücü yeten birinin yakalayışıyla yakaladık. (41–42)

Sizin inkârcılarınız onlardan daha mı hayırlı? Yoksa kutsal kitaplarda sizin için bir dokunulmazlık mı var? Yoksa “Biz birbirine destek olan, yenilmez bir topluluğuz” mu diyorlar? O topluluk bozguna uğratılacak ve arkalarını dönüp kaçacaklardır. Hayır; onların belirlenmiş vakti o Saat'tir; o Saat ise daha belalı ve daha acıdır. Günahkârlar bir sapıklık ve delilik içindedirler. Yüzüstü ateşe sürüklenecekleri gün: “Cehennemin dokunuşunu tadın!” Biz her şeyi bir ölçüyle yarattık. Buyruğumuz yalnızca tek bir sözdür; göz açıp kapama gibi. Andolsun, sizin benzerlerinizi yok ettik — öğüt alan yok mu? (43–51)

Yaptıkları her şey sahifelerdedir: küçük büyük her iş satır satır yazılmıştır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise bahçeler ve ırmaklar arasında, doğruluk makamında, her şeye gücü yeten bir Hükümdar'ın katında olacaklardır. (52–55)

55. Rahmân (Al-Raḥmān)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Rahmân: Kur'an'ı öğretti, insanı yarattı ve ona açık seçik konuşmayı öğretti. Güneş ve ay kesin bir hesaba göre hareket eder; yıldızlar ve ağaçlar da secde eder. Göğü O yükseltti ve teraziyi koydu; ki tartıda sınırı aşmayın: tartıyı adaletle tutun ve teraziyi eksik tartmayın. Yeri de bütün canlılar için döşedi; orada meyveler, salkımları kılıflı hurma ağaçları, kabuklu taneler ve hoş kokulu bitkiler vardır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? (1–13)

İnsanı, çömlek gibi kuru çamurdan yarattı; cinleri de dumansız bir ateş alevinden yarattı. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? O, iki doğunun Rabbidir ve iki batının Rabbidir. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İki denizi, birbirine kavuşmak üzere salıverdi; yine de aralarında, aşamadıkları bir engel vardır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İkisinden de inci ve mercan çıkar. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Denizde dağlar gibi yükselen gemiler de O'nundur. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? (14–25)

Yeryüzünde bulunan herkes yok olup gidecektir; geriye yalnızca Rabbinin, yücelik ve ikram sahibi Yüzü kalacaktır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Göklerde ve yerde bulunan herkes O'ndan ister; O her gün bir iştedir. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Sizinle de ilgileneceğiz, ey iki ağır topluluk! O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Ey cin ve insan topluluğu! Göklerin ve yerin sınırlarını aşıp geçmeye gücünüz yetiyorsa, geçin! Bir güç ve yetki olmadan geçemezsiniz. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İkinizin de üzerine ateşten bir alev ve erimiş bakır salınacak; kendinizi savunamayacaksınız. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Gök yarılıp da kızarmış deri gibi kıpkırmızı olduğu zaman — O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? o gün ne insana ne de cine günahı sorulacak. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Günahkârlar yüzlerindeki işaretlerden tanınacak; perçemlerinden ve ayaklarından yakalanacaklar. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İşte bu, günahkârların yalanladığı cehennemdir; onunla kaynar, fokurdayan su arasında dolaşıp duracaklar. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? (26–45)

Rabbinin huzurunda durmaktan korkan kimse için ise iki cennet vardır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İkisi de dal budak salmış ağaçlarla doludur. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İkisinde de akan iki

pınar vardır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İkisinde de her meyveden iki çeşit vardır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Astarları atlastan olan döşeklere yaslanacaklar; iki cennetin meyveleri de hemen yakınlarına sarkmış olacak. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Oralarda bakışlarını yalnız eşlerine çevirmiş eşler vardır; onlardan önce kendilerine ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Onlar sanki yakut ve mercan gibidirler. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İyiliğin karşılığı iyilikten başka bir şey midir? O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? (46–61)

Bu ikisinden başka iki cennet daha vardır — O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? yapraklarının gürlüğünden koyu yeşildirler. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İkisinde de fışkıran iki pınar vardır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? İkisinde de meyveler, hurma ağaçları ve narlar vardır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Oralarda iyi huylu, güzel eşler vardır. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Çadırlar içinde korunmuş, güzel gözlü eşler. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Onlardan önce kendilerine ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Yeşil yastıklara ve ince, güzel halılara yaslanacaklar. O hâlde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlarsınız? Yücelik ve ikram sahibi Rabbinin adı ne yücedir![47] (62–78)

[47] **Rahmân Sûresi'nin tek bir resimle ve yalnızca bir paragrafta tefsiri**
Rahmân Sûresi: Rahmet ve Şefkatin Rabbi
İbrahimî Dinlerin Rızık Veren Tanrısı: Bu Hikâyeyi Size Sade Su Anlatacak
Küçük Bir Dokunuş, David Attenborough'yu İbrahimî Dinlerin Tanrısı İçin Büyük Bir Öğretmen Yapar
Lütufkâr Tanrımız İçin On Üzeri Beş Yüz Sebep

56. Gerçekleşecek Olay (Al-Wāqiʿa)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

O kaçınılmaz Olay gerçekleştiğinde — onun gerçekleşmesini yalanlayacak hiç kimse yoktur — o, kimini alçaltır, kimini yükseltir. Yer şiddetli bir sarsıntıyla sarsıldığında, dağlar parça parça ufalanıp savrulan toz hâline geldiğinde, siz üç sınıf olacaksınız: sağın adamları — ne mutlu o sağın adamlarına! Solun adamları — ne yazık o solun adamlarına! Ve öne geçenler; onlar öne geçenlerdir: işte yakın kılınanlar onlardır; nimet cennetlerindedirler — önceki nesillerden büyük bir topluluk, sonrakilerden ise az bir kısım. Altın işlemeli tahtlar üzerinde, karşılıklı yaslanmış olarak oturacaklar. Çevrelerinde, tazeliğini hiç yitirmeyen gençler, akan bir pınardan doldurulmuş testiler, ibrikler ve bir kadehle dolaşacak — ondan ne başları ağrıyacak ne de sarhoş olacaklar — seçip beğendikleri meyvelerle ve canlarının çektiği kuş etleriyle; saklı inciler gibi güzel gözlü eşler de olacak: yapmakta olduklarına bir karşılık olarak. Orada ne boş bir söz ne de günaha çağıran bir söz işitecekler; yalnızca "Selam, selam" sözünü işitecekler. (1–26)

Sağın adamları — ne mutlu o sağın adamlarına! Dikensiz sedir ağaçları, meyveleri salkım salkım dizilmiş muz ağaçları, uzayıp giden gölgeler, hiç durmadan akan sular, hiç tükenmeyen ve hiç yasaklanmayan bol meyveler ve yüksekçe döşekler arasındadırlar. Biz onların eşlerini yeni bir yaratılışla yarattık; onları bakire, eşlerine düşkün ve yaşıt kıldık: sağın adamları için; önceki nesillerden büyük bir topluluk ve sonrakilerden büyük bir topluluktur onlar. (27–40)

Solun adamları — ne yazık o solun adamlarına! Kavurucu bir rüzgâr ve kaynar su içinde, ne serin ne de ferahlatıcı olan kapkara bir dumanın gölgesindedirler. Onlar bundan önce bolluk içinde yaşıyorlardı; o büyük günahta direniyorlardı ve diyorlardı ki: "Ne! Biz ölüp toprak ve kemik olduğumuz zaman, gerçekten yeniden mi diriltileceğiz; önceki atalarımız da mı?" De ki: "Öncekiler de sonrakiler de bilinen bir günün belirlenmiş vaktinde mutlaka bir araya toplanacaklardır. Sonra siz, ey sapanlar ve hakikati inkâr edenler, zakkum ağacından yiyecek, karınlarınızı onunla dolduracak, üzerine de kaynar su içeceksiniz; susamış develerin içişi gibi içeceksiniz." Hesap günü onların ağırlanması işte böyle olacaktır. (41–56)

Sizi Biz yarattık — hâlâ inanmayacak mısınız? Akıttığınız o sıvıyı gördünüz mü? Onu siz mi yaratıyorsunuz, yoksa yaratan Biz miyiz? Aranızda ölümü Biz takdir ettik; biçimlerinizi değiştirmemize ve sizi bilmediğiniz bir yaratılışta yeniden var etmemize hiç kimse engel olamaz. Andolsun, ilk yaratılışı bildiniz — hâlâ öğüt almayacak mısınız? Ektiğiniz şeyi

gördünüz mü? Onu siz mi bitiriyorsunuz, yoksa bitiren Biz miyiz? Dilesek onu kuru bir çöp hâline getirirdik; siz de şöyle hayıflanıp dururdunuz: "Borca battık; hayır, büsbütün yoksun kaldık!" İçtiğiniz suyu gördünüz mü? Onu buluttan siz mi indiriyorsunuz, yoksa indiren Biz miyiz? Dilesek onu acı yapardık: öyleyse neden şükretmiyorsunuz? Yaktığınız ateşi gördünüz mü? Onun ağacını siz mi var ettiniz, yoksa var eden Biz miyiz? Biz onu bir öğüt ve çöl yolcuları için bir yararlanma aracı kıldık. Öyleyse çok büyük olan Rabbinin adını tesbih et! (57–74)

Yıldızların yerlerine yemin ederim — bilseniz, bu gerçekten büyük bir yemindir — şüphesiz bu, değerli bir Kur'an'dır; iyi korunmuş bir Kitap'tadır; ona tertemiz kılınanlardan başkası dokunamaz: âlemlerin Rabbinden indirilmiştir. Şimdi siz bu sözü mü hafife alıyorsunuz? Onu yalanlamayı kendinize geçim yolu mu yapıyorsunuz? (75–82)

Öyleyse can boğaza dayandığında, siz de o an bakıp dururken — Biz ona sizden daha yakınız, fakat siz görmüyorsunuz — eğer hesaba çekilecek değilseniz ve doğru söylüyorsanız, onu geri döndürsenize![48] (83–87)

Eğer o, yakın kılınanlardansa, onun için rahatlık, güzel koku ve nimet cenneti vardır; eğer sağın adamlarındansa, sağın adamlarından "Sana selam olsun" denir. Ama eğer yalanlayan sapıklardansa, onun için kaynar sudan bir ağırlama ve cehennemde yanmak vardır. İşte kesin gerçek budur. Öyleyse çok büyük olan Rabbinin adını tesbih et! (88–96)

[48] Bu temel âyetler bana bir aydınlanma yaşatıyor; çünkü yalnızca uyku bozukluklarına yoğunlaşmadan önce on yıl ya da daha uzun bir süre Yoğun Bakım Uzmanı olarak çalıştım. Bu âyetler üzerine kapsamlı bir tefsir şu bağlantılarda bulunabilir: **Ölüm döşeği meydan okuması: Kur'an 56:83–87 üzerine kapsamlı bir tefsir**
Can Boğaza Dayandığında: Kur'an 56:75–89 (Vâkıa Sûresi) Üzerine Âyet Âyet Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir
Ölüm Anı Fizyolojisi ve İslam'da Ruh
Vâkıa Sûresi: Ölümlülüğün Boğazında

57. Demir (Al-Ḥadīd)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ı tesbih eder; O güçlüdür, hikmet sahibidir. Göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur: diriltir ve öldürür; O her şeye gücü yetendir. O ilktir ve sondur, apaçık olandır ve gizli olandır; O her şeyi hakkıyla bilendir. Gökleri ve yeri altı evrede yaratan, sonra Arş'a hükmeden O'dur. Yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve oraya yükseleni bilir; nerede olursanız olun O sizinle beraberdir. Allah yaptığınız her şeyi görendir. Göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur; bütün işler Allah'a döndürülür. Geceyi gündüze katar, gündüzü de geceye katar; O, kalplerde olanı bilir.[49] (1–6)

Allah'a ve Elçisi'ne iman edin ve sizi üzerinde tasarruf sahibi kıldığı şeylerden harcayın: içinizden iman edip harcayanlar için büyük bir mükâfat vardır. Size ne oluyor ki Allah'a iman etmiyorsunuz? Oysa Elçi sizi Rabbinize iman etmeye çağırıyor; O da sizden söz almıştır — eğer inanacaksanız. Sizi kat kat karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kuluna apaçık âyetler indiren O'dur. Şüphesiz Allah size karşı çok şefkatlidir, çok merhamet edendir. Size ne oluyor ki Allah yolunda harcamıyorsunuz? Oysa göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. İçinizden fetihten önce harcayan ve savaşanlar, ötekilerle bir değildir: onların derecesi, sonradan harcayan ve savaşanlardan daha yüksektir. Bununla birlikte Allah hepsine en güzel karşılığı vadetmiştir. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır. (7–10)

Kimdir o ki Allah'a güzel bir borç verir de O bunu ona kat kat artırır ve ona cömertçe bir mükâfat verir? O gün mümin erkekleri ve mümin kadınları, nurları önlerinde ve sağlarında koşarken görürsün: "Bugün size müjde var — altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacağınız cennetler. İşte büyük kurtuluş budur." O gün münafık erkekler ve münafık kadınlar iman edenlere diyecekler ki: "Bizi bekleyin de nurunuzdan biraz ışık alalım." Denilecek ki: "Arkanıza dönün de bir nur arayın." Derken aralarına, kapısı olan bir sur çekilecek: onun iç tarafında rahmet, dış tarafında, karşısında ise azap vardır. Onlara seslenecekler: "Biz sizinle birlikte değil miydik?" Diyecekler ki: "Evet; ama siz kendinizi fitneye düşürdünüz, bekleyip gözlediniz, şüpheye kapıldınız ve Allah'ın buyruğu gelinceye kadar boş umutlar sizi oyaladı — o çok aldatıcı da Allah hakkında sizi aldattı. Bugün artık ne sizden ne de hakikati inkâr edenlerden bir fidye kabul edilir. Sığınağınız ateştir: size yaraşan odur — ne kötü varış yeridir orası!" (11–15)

İman edenlerin, Allah'ı anmak ve inen gerçek karşısında kalplerinin saygıyla ürpermesinin zamanı gelmedi mi? Onlar, daha önce kendilerine Kitap verilenler gibi

[49] Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim

olmasınlar: onların üzerinden uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı; onların çoğu yoldan çıkmıştır. Bilin ki Allah yeryüzünü ölümünden sonra diriltir. Aklınızı kullanasınız diye âyetleri size açıkladık. Sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar ile Allah'a güzel bir borç verenler var ya, onlara kat kat verilecek; onlar için cömertçe bir mükâfat da vardır. Allah'a ve elçilerine iman edenler, işte onlar Rableri katında dosdoğru olanlar ve şahitlerdir: onların mükâfatları ve nurları vardır. Hakikati inkâr edenler ve âyetlerimizi yalanlayanlar ise alevli ateşin halkıdır. Bilin ki dünya hayatı yalnızca bir oyun, bir eğlence, bir süs, aranızda bir övünme ve mal ile çocuk çoğaltma yarışıdır. Tıpkı bir yağmur gibidir: bitirdiği bitki çiftçilerin hoşuna gider; sonra kurur ve sen onun sarardığını görürsün; sonra kırık dökük bir çöp olur. Ahirette ise çetin bir azap, Allah'tan bir bağışlanma ve bir hoşnutluk vardır; dünya hayatı aldatıcı bir geçimlikten başka bir şey değildir. Rabbinizden bir bağışlanmaya ve genişliği göklerin ve yerin genişliği kadar olan, Allah'a ve elçilerine iman edenler için hazırlanmış bir cennete doğru yarışın. Bu, Allah'ın lütfudur; onu dilediğine verir; Allah büyük lütuf sahibidir. (16–21)

Yeryüzünde ya da kendi canlarınızda başa gelen hiçbir musibet yoktur ki Biz onu var etmeden önce bir Kitap'ta bulunmasın — şüphesiz bu, Allah için kolaydır.[50] (22)

Bu, elinizden çıkana üzülmemeniz ve O'nun size verdiğiyle şımarmamanız içindir. Allah, kendini beğenip böbürlenen hiç kimseyi sevmez — onlar cimrilik eder ve insanlara da cimriliği emrederler. Kim yüz çevirirse — bilsin ki Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, övgüye lâyıktır. Andolsun, elçilerimizi apaçık delillerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye onlarla birlikte Kitab'ı ve teraziyi indirdik. Demiri de indirdik; onda büyük bir güç ve insanlar için yararlar vardır; ki Allah, görmediği hâlde Kendisine ve elçilerine yardım edenleri ortaya çıkarsın. Allah kuvvetlidir, güçlüdür. (23–25)

Andolsun, Nuh'u ve İbrahim'i gönderdik; peygamberliği ve Kitab'ı onların soyuna verdik: onlardan kimi doğru yoldadır; ama birçoğu yoldan çıkmıştır. Sonra onların izinden elçilerimizi art arda gönderdik; onların ardından Meryem oğlu İsa'yı gönderdik ve ona İncil'i verdik; ona uyanların kalplerine şefkat ve merhamet koyduk. Ruhbanlığa gelince, onu kendileri uydurdular — Biz onu onlara farz kılmamıştık — yalnızca Allah'ın hoşnutluğunu aramak için yaptılar; ama ona gereği gibi uymadılar. Biz de içlerinden iman edenlere mükâfatlarını verdik; ama birçoğu yoldan çıkmıştır. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve Elçisi'ne iman edin: O size rahmetinden iki kat pay verir, sizin için ışığında yürüyeceğiniz bir nur var eder ve sizi bağışlar. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Bu, Kitap ehlinin, Allah'ın lütfundan hiçbir şeye güç

[50] Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim

yetiremeyeceklerini ve lütfun Allah'ın elinde olduğunu bilmeleri içindir: onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir. (26–29)

58. Tartışma (Al-Mujādila)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

(Ey Peygamber) Kocası hakkında seninle tartışan ve Allah'a şikâyette bulunan kadının sözünü Allah işitmiştir; Allah ikinizin konuşmasını da işitiyordu. Allah her şeyi işitendir, her şeyi görendir. İçinizden, eşlerini annelerine benzeterek kendilerinden uzaklaştıranlar bilsinler ki onlar anneleri değildir; anneleri ancak kendilerini doğuran kadınlardır. Onlar gerçekten çirkin ve asılsız bir söz söylüyorlar. Bununla birlikte Allah çok affedendir, çok bağışlayandır. Eşlerini bu şekilde uzaklaştırıp sonra söylediklerinden dönenlerin, eşleriyle birbirlerine dokunmadan önce bir köle azat etmeleri gerekir. Size öğütlenen budur; Allah yaptığınız her şeyden haberdardır. Kim azat edecek köle bulamazsa, eşiyle birbirlerine dokunmadan önce aralıksız iki ay oruç tutmalıdır; buna da gücü yetmeyen altmış yoksulu doyurmalıdır. Bu, Allah'a ve Elçisi'ne iman etmeniz içindir. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır; hakikati inkâr edenler için ise elem verici bir azap vardır. Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelenler, kendilerinden öncekilerin alçaltıldığı gibi alçaltılacaklardır. Biz apaçık âyetler indirdik; hakikati inkâr edenler için de alçaltıcı bir azap vardır: o gün Allah onların hepsini diriltecek ve yaptıklarını kendilerine bildirecektir. Allah onları bir bir saymış, onlar ise unutmuşlardır; Allah her şeye şahittir. (1–6)

Görmüyor musun ki Allah göklerde olan her şeyi de yerde olan her şeyi de bilir? Üç kişi gizlice konuşmaz ki dördüncüleri O olmasın; beş kişi de konuşmaz ki altıncıları O olmasın; bundan az da olsalar çok da olsalar, nerede bulunurlarsa bulunsunlar O mutlaka onlarla beraberdir.[51] (7)

Sonra kıyamet günü onlara yaptıklarını bildirecektir. Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Gizli gizli konuşmaları yasaklanan, sonra da yasaklandıkları şeye dönen ve günah, düşmanlık ve Elçi'ye karşı gelme konusunda fısıldaşanları görmedin mi? Sana geldiklerinde seni, Allah'ın seni selamlamadığı sözlerle selamlıyorlar ve kendi içlerinden, "Söylediklerimiz yüzünden Allah bizi azaba uğratsa ya!" diyorlar. Onlara cehennem yeter: oraya girecekler — ne kötü varış yeridir orası! (8)

Ey iman edenler! Aranızda gizlice konuştuğunuz zaman günah, düşmanlık ve Elçi'ye karşı gelme konusunda konuşmayın; iyilik ve takva konusunda konuşun; huzurunda toplanacağınız Allah'a karşı gelmekten sakının. Gizli fısıldaşma ancak şeytanın işidir; iman

[51] **İlahî Her Yerde Hazır Oluşun Boyutsal Mimarisi: Kur'an 58:7 Üzerine Bilimsel, Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**
Vesilecilik (Okazyonalizm) – Yüce Kur'an ve Bilim

edenleri üzmek içindir; oysa o, Allah'ın izni olmadıkça onlara hiçbir zarar veremez. Müminler yalnız Allah'a güvensinler. (9–10)

Ey iman edenler! Size toplantılarda "Yer açın" denildiğinde yer açın ki Allah da size genişlik versin; "Kalkın" denildiğinde de kalkın. Allah, içinizden iman edenleri ve kendilerine bilgi verilenleri derecelerle yükseltir. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır. Ey iman edenler! Elçi ile özel olarak konuşmak istediğinizde, bu özel konuşmanızdan önce bir sadaka verin: bu sizin için daha hayırlı ve daha temizdir. Ama buna imkân bulamazsanız, bilin ki Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (11–12)

Özel konuşmanızdan önce sadaka vermekten çekindiniz mi? Bunu yapmadığınıza ve Allah da size rahmetiyle yöneldiğine göre, artık namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Elçisi'ne itaat edin. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır. (13)

Allah'ın öfkelendiği bir topluluğu dost edinenleri görmedin mi? Onlar ne sizdendirler ne de onlardan; bile bile yalan yere yemin ederler. Allah onlar için çetin bir azap hazırlamıştır: gerçekten onların yapmakta oldukları şey ne kötüdür! Yeminlerini bir kalkan edindiler ve böylece başkalarını Allah'ın yolundan alıkoydular; onlar için alçaltıcı bir azap vardır. Ne malları ne de çocukları Allah'a karşı onlara hiçbir yarar sağlamayacaktır. Onlar ateş halkıdır; orada ebedî kalacaklardır. Allah onların hepsini dirilteceği gün, şimdi size yemin ettikleri gibi O'na da yemin edecekler ve bir şeye dayandıklarını sanacaklar. İyi bilin ki yalancılar onlardır. Şeytan onları etkisi altına almış ve onlara Allah'ı anmayı unutturmuştur. Onlar şeytanın taraftarlarıdır — iyi bilin ki hüsrana uğrayacak olanlar şeytanın taraftarlarıdır. Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelenler en alçak kimseler arasında olacaklardır. Allah şöyle yazmıştır: "Andolsun ki Ben ve elçilerim mutlaka galip geleceğiz." Allah kuvvetlidir, güçlüdür. (14–21)

Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir topluluğun, Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelenlere sevgi beslediğini göremezsin; onlar babaları, oğulları, kardeşleri ya da yakınları olsalar bile. İşte Allah onların kalplerine imanı yazmış ve onları Kendi katından bir ruhla desteklemiştir. Onları, içinde ebedî kalmak üzere altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. Allah onlardan hoşnut olmuş, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır. Onlar Allah'ın taraftarlarıdır — iyi bilin ki kurtuluşa erecek olanlar Allah'ın taraftarlarıdır. (22)

59. Toplanma (Al-Ḥashr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Göklerde olan her şey ve yerde olan her şey Allah'ı tesbih eder; O güçlüdür, hikmet sahibidir. Kitap ehlinden hakikati inkâr edenleri ilk toplanmada yurtlarından çıkaran O'dur. Siz onların çıkacaklarını sanmamıştınız; onlar da kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı; fakat Allah onlara hiç beklemedikleri yerden geldi ve kalplerine korku saldı; öyle ki evlerini kendi elleriyle ve müminlerin elleriyle yıkıyorlardı. Öyleyse ibret alın, ey görebilen gözleri olanlar! Allah onlar için sürgünü yazmış olmasaydı, onları dünyada azaba uğratırdı; ahirette ise onlar için ateş azabı vardır. Bunun sebebi, onların Allah'a ve Elçisi'ne karşı çıkmalarıdır; kim Allah'a karşı çıkarsa — bilsin ki Allah'ın cezası çetindir. (1–4)

Hangi hurma ağacını kestiyseniz ya da kökleri üzerinde ayakta bıraktıysanız, bu Allah'ın izniyle ve O'nun yoldan çıkmışları rezil etmesi için olmuştur. Allah'ın onlardan alıp Elçisi'ne verdiği şeyler için siz ne at koşturdunuz ne de deve; fakat Allah elçilerini dilediği kimselere üstün kılar. Allah her şeye gücü yetendir. Allah'ın o şehirlerin halkından alıp Elçisi'ne verdiği şeyler Allah'a, Elçi'ye, onun yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışa aittir; ki bu mallar yalnızca içinizdeki zenginler arasında dolaşan bir şey olmasın. Elçi size ne verirse onu alın; neyi de size yasaklarsa ondan sakının. Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah'ın cezası çetindir. (5–7)

Bu mallar, yurtlarından ve mallarından uzaklaştırılmış olan, Allah'tan bir lütuf ve hoşnutluk arayan ve Allah'a ve Elçisi'ne yardım eden yoksul muhacirler içindir: doğru olanlar işte onlardır. Onlardan önce o şehri yurt edinmiş ve imana yerleşmiş olanlar ise kendilerine hicret edenleri severler; onlara verilenler karşısında içlerinde bir istek duymazlar; kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin açgözlülüğünden korunursa, kurtuluşa erenler işte onlardır. Onlardan sonra gelenler de derler ki: “Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma. Rabbimiz! Şüphesiz Sen çok şefkatlisin, çok merhamet edensin.” (8–10)

Münafıkları görmedin mi? Kitap ehlinden hakikati inkâr eden kardeşlerine, “Eğer siz çıkarılırsanız, biz de mutlaka sizinle birlikte çıkarız; size karşı hiç kimseye asla itaat etmeyiz; sizinle savaşılırsa da mutlaka size yardım ederiz” diyorlar. Allah şahitlik eder ki onlar yalancıdırlar. Onlar çıkarılırlarsa, bunlar onlarla birlikte çıkmazlar; onlarla savaşılırsa, bunlar onlara yardım etmezler; yardım etseler bile arkalarını dönüp kaçarlar;

sonra kendilerine de yardım edilmez. Siz ey müminler, onların kalplerinde Allah'tan daha çok korku uyandırıyorsunuz: bunun sebebi, onların anlamayan bir topluluk olmalarıdır. Onlar sizinle topluca ancak surlarla çevrili şehirlerde ya da duvarların arkasından savaşırlar. Kendi aralarındaki düşmanlıkları şiddetlidir: sen onları birlik içinde sanırsın; oysa kalpleri darmadağınıktır. Bunun sebebi, onların aklını kullanmayan bir topluluk olmalarıdır. Onlar, kendilerinden az önce gelip geçenlere benzerler: yaptıklarının kötü sonucunu tattılar; onlar için elem verici bir azap da vardır. Onlar şeytana benzerler: hani o insana, "İnkâr et" der; o inkâr edince de, "Ben senden uzağım; ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım" der. Böylece ikisinin de sonu, içinde ebedî kalmak üzere ateşte olmaktır: zalimlerin cezası budur. (11–17)

Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve herkes yarın için önceden ne gönderdiğine baksın. Allah'a karşı gelmekten sakının: Allah yaptığınız her şeyden haberdardır. Allah'ı unutan, bu yüzden Allah'ın da onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın: yoldan çıkmış olanlar onlardır. Ateş halkı ile cennet halkı bir olmaz: kurtuluşa erenler cennet halkıdır. Eğer Biz bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik, onu Allah korkusundan boyun eğmiş, parça parça olmuş görürdün. Biz bu örnekleri insanlara, düşünsünler diye anlatıyoruz. (18–21)

O, Kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır: gaybı da görülen âlemi de bilendir; O Rahmân'dır, Rahîm'dir. O, Kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır: hükümdardır, kutsaldır, esenlik kaynağıdır, güven verendir, gözetip koruyandır, güçlüdür, dilediğini yaptırandır, büyüklükte eşsizdir. Allah, onların ortak koştuklarından çok yücedir. O Allah'tır: yaratandır, yoktan var edendir, biçim verendir; en güzel adlar O'nundur. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nu tesbih eder; O güçlüdür, hikmet sahibidir. (22–24)

60. Sınanan Kadınlar (Al-Mumtaḥana)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey iman edenler! Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları dost edinmeyin; siz onlara sevgi sunuyorsunuz; oysa onlar size gelen gerçeği inkâr etmişler, Rabbiniz olan Allah'a iman ettiğiniz için Elçi'yi de sizi de yurdunuzdan çıkarmışlardır. Eğer Benim yolumda cihad etmek ve hoşnutluğumu aramak için çıktıysanız, onlara gizlice nasıl sevgi gösterirsiniz? Ben gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da çok iyi bilirim. İçinizden kim bunu yaparsa, doğru yoldan sapmış olur. Eğer sizi ele geçirirlerse, size düşman olurlar; ellerini ve dillerini kötülükle size uzatırlar: onlar sizin de inkâr etmenizi isterler. (1–2)

Kıyamet günü ne yakınlarınız ne de çocuklarınız size bir yarar sağlar: O aranızda hükmünü verecektir. Allah yaptığınız her şeyi görendir. İbrahim'de ve onunla birlikte olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır; hani onlar halklarına demişlerdi ki: “Biz sizden ve Allah'ı bırakıp kulluk ettiklerinizden uzağız. Sizi tanımıyoruz; siz yalnızca Allah'a iman edinceye kadar bizimle sizin aranızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir” — yalnız İbrahim'in babasına söylediği şu söz başka: “Senin için mutlaka bağışlanma dileyeceğim; ama Allah'tan sana gelecek hiçbir şeyi önlemeye gücüm yetmez.” “Rabbimiz! Yalnız Sana güvendik, yalnız Sana yöneldik; son dönüş de yalnız Sanadır. Rabbimiz! Bizi hakikati inkâr edenler için bir sınama aracı kılma; bizi bağışla, Rabbimiz. Şüphesiz yalnız Sen güçlüsün, hikmet sahibisin.” Andolsun, onlarda sizin için, Allah'a ve ahiret gününe umut bağlayan herkes için güzel bir örnek vardır. Kim yüz çevirirse — bilsin ki Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, övgüye lâyıktır. (3–6)

Belki Allah, sizinle onlardan şimdi düşman bildikleriniz arasında bir sevgi var eder: Allah her şeye gücü yetendir; Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Allah, din konusunda sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik etmenizi ve onlara âdil davranmanızı size yasaklamaz: Allah âdil davrananları sever. Allah yalnızca, din konusunda sizinle savaşanları, sizi yurtlarınızdan çıkaranları ve çıkarılmanıza yardım edenleri dost edinmenizi yasaklar. Kim onları dost edinirse, işte zalimler onlardır. (7–9)

Ey iman edenler! Mümin kadınlar hicret ederek size geldiklerinde onları sınayın — Allah onların imanını en iyi bilendir — eğer onların mümin olduklarını anlarsanız, onları hakikati inkâr edenlere geri göndermeyin: ne bu kadınlar o erkeklere helâldir ne de o erkekler bu kadınlara helâldir. O erkeklere, mehir olarak harcadıklarını verin; mehirlerini verdikten sonra bu kadınlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Hakikati inkâr eden

kadınlarla evlilik bağınızı sürdürmeyin; harcadığınızı isteyin; onlar da harcadıklarını istesinler. Bu, Allah'ın hükmüdür: O aranızda hükmeder; Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. Eşlerinizden biri hakikati inkâr edenlere geçerse, sonra da kazanma sırası size gelirse, eşleri gitmiş olanlara harcadıklarının dengini verin; iman ettiğiniz Allah'a karşı gelmekten sakının. (10–11)

Ey Peygamber! Mümin kadınlar sana gelip Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaklarına, hırsızlık yapmayacaklarına, zina etmeyeceklerine, çocuklarını öldürmeyeceklerine, elleri ile ayakları arasında uydurdukları bir iftirayı getirmeyeceklerine ve iyi olan hiçbir işte sana karşı gelmeyeceklerine dair sana bağlılık sözü verdiklerinde, onların sözünü kabul et ve onlar için Allah'tan bağışlanma dile. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (12)

Ey iman edenler! Allah'ın öfkelendiği bir topluluğu dost edinmeyin: onlar, tıpkı hakikati inkâr edenlerin kabirlerdekilerden umut kesmesi gibi, ahiretten umut kesmişlerdir. (13)

61. Saf (Al-Ṣaff)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Göklerde olan her şey ve yerde olan her şey Allah'ı tesbih eder; O güçlüdür, hikmet sahibidir. Ey iman edenler! Yapmadığınız şeyi neden söylüyorsunuz? Yapmadığınız şeyi söylemeniz Allah katında çok çirkin bir şeydir. Allah, Kendi yolunda, sanki kenetlenmiş sağlam bir yapı gibi saf saf dizilerek savaşanları sever. (1–4)

Hani Musa halkına demişti ki: "Ey halkım! Benim Allah'ın size gönderdiği elçi olduğumu bildiğiniz hâlde beni neden incitiyorsunuz?" Onlar eğrilince, Allah da kalplerini eğriltti: Allah yoldan çıkmış topluluğu doğru yola iletmez. Hani Meryem oğlu İsa da demişti ki: "Ey İsrailoğulları! Ben Allah'ın size gönderdiği elçiyim; benden önce gelen Tevrat'ı doğruluyor ve benden sonra gelecek, adı Ahmed olan bir elçiyi müjdeliyorum." Ama o kendilerine apaçık delillerle gelince, "Bu apaçık bir büyüdür" dediler. (5–6)

Allah'a teslim olmaya çağrılırken Allah hakkında yalan uyduran kimseden daha zalim kim olabilir? Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. Onlar Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar; fakat hakikati inkâr edenler hoşlanmasa da Allah nurunu tamamlayacaktır. Elçisi'ni doğru yol rehberi ve hak din ile, Allah'a ortak koşanlar hoşlanmasa da onu bütün dinlere üstün kılmak için gönderen O'dur. (7–9)

Ey iman edenler! Sizi elem verici bir azaptan kurtaracak bir ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Elçisi'ne iman edin ve mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edin: bilseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. O, günahlarınızı bağışlar ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere ve Adn cennetlerindeki güzel konaklara koyar. İşte büyük kurtuluş budur. Seveceğiniz bir şey daha var: Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetih. Öyleyse müminleri müjdele. Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun; tıpkı Meryem oğlu İsa'nın havarilere, "Allah yolunda benim yardımcılarım kim olacak?" demesi gibi. Havariler, "Allah'ın yardımcıları biziz" demişlerdi. Sonra İsrailoğulları'ndan bir grup iman etti, bir grup da inkâr etti; Biz de iman edenleri düşmanlarına karşı destekledik; böylece üstün gelenler onlar oldu. (10–14)

62. Cuma (Al-Jumuʿa)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Göklerde olan her şey ve yerde olan her şey, hükümdar, kutsal, güçlü ve hikmet sahibi olan Allah'ı tesbih eder. Okuma yazma bilmeyenler arasından, kendi içlerinden bir elçi gönderen O'dur; bu elçi onlara O'nun âyetlerini okur, onları arındırır ve onlara Kitab'ı ve hikmeti öğretir — oysa onlar bundan önce apaçık bir sapıklık içindeydiler — ve onlardan, henüz kendilerine katılmamış olan başkalarına da ulaşsın diye. O güçlüdür, hikmet sahibidir. Bu, Allah'ın lütfudur; onu dilediğine verir: Allah büyük lütuf sahibidir. Kendilerine Tevrat yükletilen, sonra da onu taşımayan kimselerin durumu, ciltlerce kitap taşıyan eşeğin durumu gibidir. Allah'ın âyetlerini yalanlayan topluluğun durumu ne kötüdür: Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. (1–5)

(Ey Peygamber) De ki: "Ey Yahudi olanlar! Bütün insanlar içinde yalnızca sizin Allah'ın dostları olduğunuzu ileri sürüyorsanız, doğru söylüyorsanız, haydi ölümü dileyin." Ama onlar, ellerinin önceden gönderdiği şeyler yüzünden onu asla dilemezler. Allah zalimleri çok iyi bilir. De ki: "Kendisinden kaçtığınız ölüm mutlaka sizi bulacaktır. Sonra gaybı da görülen âlemi de bilene döndürüleceksiniz; O da yapmakta olduklarınızı size bildirecektir." (6–8)

Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında, Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın: bilseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. Namaz kılınıp bitince yeryüzüne dağılın, Allah'ın lütfundan arayın ve Allah'ı çokça anın ki kurtuluşa eresiniz. Ama onlar bir ticaret malı ya da bir eğlence gördüklerinde ona doğru koşup dağılıyor ve seni ayakta bırakıyorlar. De ki: "Allah katında olan, eğlenceden de ticaretten de daha hayırlıdır. Allah rızık verenlerin en hayırlısıdır." (9–11)

63. Münafıklar (Al-Munāfiqūn)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

(Ey Peygamber) Münafıklar sana geldiklerinde, “Şahitlik ederiz ki sen gerçekten Allah'ın Elçisi'sin” derler. Allah senin gerçekten Kendi Elçisi olduğunu bilir; Allah şahitlik eder ki münafıklar kesinlikle yalancıdırlar. Yeminlerini bir kalkan edindiler ve böylece başkalarını Allah'ın yolundan alıkoydular. Gerçekten onların yapmakta oldukları şey ne kötüdür! Bunun sebebi, onların iman edip sonra inkâr etmeleridir; bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir; artık anlamazlar. Onları gördüğünde dış görünüşleri hoşuna gider; konuştuklarında da sözlerini dinlersin. Oysa onlar duvara dayanmış kütükler gibidirler. Her bağırışı kendi aleyhlerine sanırlar. Düşman onlardır — öyleyse onlardan sakın. Allah onları kahretsin! Nasıl da gerçekten çevriliyorlar! (1–4)

Onlara, “Gelin, Allah'ın Elçisi sizin için bağışlanma dilesin” denildiğinde başlarını çevirirler; onların büyüklük taslayarak yüz çevirdiklerini görürsün. Onlar için bağışlanma dilesen de dilemesen de onlar için birdir: Allah onları asla bağışlamayacaktır. Allah yoldan çıkmış topluluğu doğru yola iletmez. Onlar, “Allah'ın Elçisi'nin yanında bulunanlara bir şey harcamayın ki dağılıp gitsinler” diyenlerdir. Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır; fakat münafıklar anlamazlar. “Şehre dönersek, güçlü olan zayıf olanı oradan mutlaka çıkaracaktır” diyorlar. Oysa güç Allah'ın, Elçisi'nin ve müminlerindir; fakat münafıklar bilmezler. (5–8)

Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan alıkoymasın. Kim böyle yaparsa, işte hüsrana uğrayanlar onlardır. Sizden birine ölüm gelip de, “Rabbim! Beni kısa bir süre daha ertelesen de sadaka versem ve salihlerden olsam!” demeden önce, size verdiğimiz rızıktan harcayın. Allah, belirlenmiş vakti geldiğinde hiçbir canı asla ertelemez. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır. (9–11)

64. Kazanç ve Kayıp (Al-Taghābun)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Göklerde olan her şey ve yerde olan her şey Allah'ı tesbih eder. Hükümranlık O'nundur, övgü de O'nundur; O her şeye gücü yetendir. Sizi yaratan O'dur; yine de kiminiz hakikati inkâr eder, kiminiz iman eder. Allah yaptığınız her şeyi görendir. Gökleri ve yeri hak ile yarattı; size biçim verdi ve biçimlerinizi güzel kıldı; son dönüş de O'nadır. Göklerde ve yerde olan her şeyi bilir; gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilir. Allah kalplerde olanı çok iyi bilir. (1–4)

Daha önce hakikati inkâr edenlerin ve yaptıklarının kötü sonucunu tadanların haberi size gelmedi mi? Onlar için elem verici bir azap da vardır. Bunun sebebi şuydu: elçileri onlara apaçık delillerle gelip duruyordu; onlar ise, “Bize birtakım insanlar mı yol gösterecek?” dediler. Böylece inkâr ettiler ve yüz çevirdiler; Allah'ın da onlara hiçbir ihtiyacı yoktu. Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, övgüye lâyıktır. (5–6)

Hakikati inkâr edenler, asla diriltilmeyeceklerini ileri sürdüler. De ki: “Hayır; Rabbime andolsun ki mutlaka diriltileceksiniz; sonra yaptıklarınız size mutlaka bildirilecektir. Bu, Allah için kolaydır.” (7)

Öyleyse Allah'a, Elçisi'ne ve indirdiğimiz nura iman edin. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır. Toplanma günü için sizi bir araya getireceği gün — işte o, kimin kazanıp kimin kaybettiğinin ortaya çıkacağı gündür. Kim Allah'a iman eder ve iyi iş yaparsa, O onun kötülüklerini siler ve onu, içinde ebedî kalmak üzere altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar. İşte büyük kurtuluş budur. Hakikati inkâr edenler ve âyetlerimizi yalanlayanlar ise ateş halkıdır; orada ebedî kalacaklardır. Ne kötü varış yeridir orası! (8–10)

Allah'ın izni olmadıkça hiçbir musibet başa gelmez. Kim Allah'a iman ederse, O onun kalbine yol gösterir. Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Allah'a itaat edin, Elçi'ye itaat edin. Eğer yüz çevirirseniz, Elçimiz'e düşen yalnızca mesajı apaçık ulaştırmaktır. Allah: O'ndan başka tanrı yoktur. Müminler yalnız Allah'a güvensinler. Ey iman edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlar vardır; öyleyse onlardan sakının. Ama affeder, hoş görür ve bağışlarsanız — bilin ki Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (11–14)

Mallarınız ve çocuklarınız yalnızca bir sınamadır; Allah katında ise büyük bir mükâfat vardır. Öyleyse gücünüz yettiğince Allah'a karşı gelmekten sakının; dinleyin, itaat edin ve hayır için harcayın: bu kendiniz için daha hayırlıdır. Kim nefsinin açgözlülüğünden

korunursa, kurtuluşa erenler işte onlardır. Allah'a güzel bir borç verirseniz, O bunu size kat kat artırır ve sizi bağışlar. Allah şükrün karşılığını bolca verendir, halîmdir; gaybı da görülen âlemi de bilendir; güçlüdür, hikmet sahibidir. (15–18)

65. Boşanma (Al-Ṭalāq)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey Peygamber! Siz kadınları boşadığınızda, onları bekleme sürelerinin başında boşayın ve süreyi dikkatle sayın; Rabbiniz olan Allah'a karşı gelmekten sakının. Apaçık bir hayâsızlık yapmadıkça onları evlerinden çıkarmayın; kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır; kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin: belki Allah bundan sonra yeni bir durum ortaya çıkarır. (1)

Sürelerinin sonuna vardıklarında, onları ya güzellikle tutun ya da onlardan güzellikle ayrılın. İçinizden âdil iki kişiyi şahit tutun ve şahitliği Allah için dosdoğru yapın. İşte bu, Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimseye verilen öğüttür. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, O ona bir çıkış yolu açar ve onu hiç beklemediği yerden rızıklandırır. Kim Allah'a güvenirse, O ona yeter. Allah buyruğunu yerine getirendir; Allah her şey için bir ölçü belirlemiştir. (2–3)

Kadınlarınızdan âdetten kesilmiş olanlara gelince, şüpheye düşerseniz, onların bekleme süresi üç aydır; henüz âdet görmemiş olanlar için de böyledir. Gebe olanların süresi ise yüklerini bırakmalarına kadardır. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, O ona işinde kolaylık verir. Bu, Allah'ın size indirdiği buyruğudur. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, O onun kötülüklerini siler ve mükâfatını büyütür. (4–5)

Onları, imkânlarınız ölçüsünde, kendi oturduğunuz yerde oturtun; hayatlarını zorlaştırmak için onlara zarar vermeyin. Gebe iseler, yüklerini bırakıncaya kadar geçimlerini sağlayın; çocuğu sizin için emzirirlerse onlara ücretlerini verin ve aranızda güzellikle danışın. Ama birbirinize güçlük çıkarırsanız, çocuğu baba adına başka bir kadın emzirebilir. İmkânı geniş olan, imkânına göre harcasın; rızkı dar olan da Allah'ın kendisine verdiğinden harcasın. Allah hiç kimseye, ona verdiğinden fazlasını yüklemez. Allah güçlüğün ardından bir kolaylık verecektir. (6–7)

Nice şehirler, Rablerinin ve O'nun elçilerinin buyruğuna küstahça başkaldırdı! Biz de onları çetin bir hesaba çektik ve onları korkunç bir azaba uğrattık. Onlar yaptıklarının kötü sonucunu tattılar; işlerinin sonu da hüsran oldu. Allah onlar için çetin bir azap hazırlamıştır. Öyleyse Allah'a karşı gelmekten sakının, ey iman etmiş olan akıl sahipleri! Allah size bir öğüt indirmiştir: iman edip salih ameller işleyenleri kat kat karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size Allah'ın apaçık âyetlerini okuyan bir Elçi. Kim Allah'a iman eder ve iyi iş yaparsa, O onu, içinde ebedî kalmak üzere altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar. Allah ona gerçekten güzel bir rızık vermiştir. (8–11)

Yedi göğü ve yerden de onların benzerini yaratan Allah'tır. Buyruk onların arasında iner durur; ki Allah'ın her şeye gücünün yettiğini ve Allah'ın her şeyi bilgisiyle kuşattığını bilesiniz. (12)

66. Yasaklama (Al-Taḥrīm)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey Peygamber! Eşlerinin hoşnutluğunu arayarak, Allah'ın sana helâl kıldığını neden kendine yasaklıyorsun? Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Allah, yeminlerinizden kurtulmanın yolunu sizin için belirlemiştir. Allah sizin dostunuzdur; O her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. (1–2)

Hani Peygamber, eşlerinden birine gizli bir söz söylemişti; o da bunu başkasına haber verince ve Allah bunu Peygamber'e açıklayınca, Peygamber bunun bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Bunu ona haber verdiğinde eşi, "Bunu sana kim bildirdi?" dedi. O da, "Bana her şeyi bilen, her şeyden haberdar olan bildirdi" dedi. İkiniz de Allah'a tövbe ederseniz — çünkü kalpleriniz gerçekten kaymıştır — bu iyi olur; ama ona karşı birbirinize arka çıkarsanız, bilin ki onun dostu Allah'tır, Cebrail'dir ve müminlerin salih olanlarıdır; bunun ardından melekler de onun yardımcısıdır. Eğer o sizi boşarsa, Rabbi ona sizin yerinize sizden daha hayırlı eşler verebilir: Allah'a teslim olan, iman eden, gönülden itaat eden, tövbe eden, kulluk eden ve oruç tutan; dul ve bakire kadınlar. (3–5)

Ey iman edenler! Kendinizi ve ailelerinizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan bir ateşten koruyun; onun başında, sert ve güçlü melekler vardır; onlar Allah'ın kendilerine buyurduğu şeyde O'na karşı gelmezler ve kendilerine emredileni yaparlar. "Ey hakikati inkâr edenler! Bugün özür dilemeyin: size yalnızca yapmakta olduklarınızın karşılığı veriliyor." (6–7)

Ey iman edenler! İçtenlikle tövbe ederek Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz kötülüklerinizi siler ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar; o gün Allah, Peygamber'i ve onunla birlikte iman edenleri utandırmayacaktır. Nurları önlerinde ve sağlarında koşacak; diyecekler ki: "Rabbimiz! Bizim için nurumuzu tamamla ve bizi bağışla: şüphesiz Sen her şeye gücü yetensin." (8)

Ey Peygamber! Hakikati inkâr edenlere ve münafıklara karşı cihad et ve onlara karşı sert ol. Onların sığınağı cehennemdir — ne kötü varış yeridir orası! Allah, hakikati inkâr edenler için bir örnek vermiştir: Nuh'un karısı ile Lut'un karısı. Onlar, kullarımızdan iki salih kulun nikâhı altındaydılar; ama onlara hainlik ettiler; kocaları da Allah'a karşı onlara hiçbir yarar sağlayamadı. Onlara, "Girenlerle birlikte siz de ateşe girin" denildi. Allah, iman edenler için de bir örnek vermiştir: Firavun'un karısı; hani o demişti ki: "Rabbim! Bana katında, cennette bir ev yap; beni Firavun'dan ve onun yaptıklarından kurtar; beni zalimler topluluğundan da kurtar." Bir de iffetini korumuş olan İmran kızı Meryem: Biz

ona ruhumuzdan üfledik; o da Rabbinin sözlerini ve kitaplarını doğruladı ve gönülden itaat edenlerden oldu. (9–12)

67. Hükümranlık (Al-Mulk)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bütün hükümranlık elinde olan ne yücedir; O her şeye gücü yetendir — O ki hanginizin daha güzel iş yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yarattı. O güçlüdür, çok bağışlayandır. O ki yedi göğü birbiri üzerinde tabaka tabaka yarattı. Rahmân'ın yaratmasında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Gözünü bir daha çevir: bir çatlak görüyor musun? Sonra gözünü tekrar tekrar çevir: bakışın sana bitkin ve yorgun düşmüş olarak dönecektir. (1–4)

Andolsun, Biz en yakın göğü kandillerle süsledik ve onları şeytanlara atılan taşlar yaptık; onlar için alevli ateşin azabını da hazırladık. Rablerini inkâr edenler için cehennem azabı vardır — ne kötü varış yeridir orası! Oraya atıldıklarında, kaynayıp dururken onun korkunç uğultusunu işitecekler; öfkesinden neredeyse çatlayacak. Oraya her bir topluluk atıldıkça, bekçileri onlara soracak: "Size hiçbir uyarıcı gelmedi mi?" Diyecekler ki: "Evet, bize bir uyarıcı gelmişti; ama biz onu yalanladık ve 'Allah hiçbir şey indirmedi; siz yalnızca büyük bir sapıklık içindesiniz' dedik." Ve diyecekler ki: "Eğer kulak verseydik ya da aklımızı kullansaydık, alevli ateşin halkı arasında olmazdık." Böylece günahlarını itiraf edecekler — uzak olsun alevli ateşin halkı! Görmedikleri hâlde Rablerinden korkanlar için ise bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır. (5–12)

Sözünüzü ister gizleyin ister açığa vurun; O, kalplerde olanı çok iyi bilir. Yaratan bilmez mi? O lütuf sahibidir, her şeyden haberdardır. Yeryüzünü size boyun eğdiren O'dur: öyleyse onun geniş yollarında yürüyün ve O'nun rızkından yiyin — yeniden diriliş de O'nadır. Gökte olanın, yer çalkalanırken sizi yere geçirmeyeceğinden emin misiniz? Yoksa gökte olanın, üzerinize taş yağdıran bir fırtına göndermeyeceğinden emin misiniz? O zaman uyarımın ne demek olduğunu bileceksiniz. Andolsun, onlardan öncekiler de yalanlamıştı: Beni tanımamanın karşılığı nasıl da korkunç oldu! Üstlerinde kanatlarını açıp kapayan kuşları görmüyorlar mı? Onları Rahmân'dan başkası tutmuyor: O her şeyi görendir. Rahmân'a karşı size yardım edecek ordunuz olan şu kimse kimdir? Hakikati inkâr edenler yalnızca bir aldanış içindedirler. O rızkını keserse, sizi rızıklandıracak olan şu kimse kimdir? Hayır; onlar azgınlıkta ve nefrette direniyorlar. Yüzüstü kapanarak yürüyen mi daha doğru yoldadır, yoksa dosdoğru bir yol üzerinde dimdik yürüyen mi? (13–22)

De ki: "Sizi var eden, size kulaklar, gözler ve kalpler veren O'dur — ne kadar da az şükrediyorsunuz!" De ki: "Sizi yeryüzüne yayan O'dur; O'nun huzurunda toplanacaksınız." "Doğru söylüyorsanız, bu vaat ne zaman gerçekleşecek?" diyorlar. De ki: "Onun bilgisi

yalnız Allah'ın katındadır; ben yalnızca apaçık bir uyarıcıyım.” Ama onu yakından gördüklerinde, hakikati inkâr edenlerin yüzleri kararacak ve “İşte bu, isteyip durduğunuz şeydir” denilecek. De ki: “Düşünün: Allah beni ve benimle birlikte olanları yok etse de bize merhamet etse de, hakikati inkâr edenleri elem verici bir azaptan kim koruyacak?” De ki: “O Rahmân'dır: O'na iman ettik ve yalnız O'na güvendik. Kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu yakında bileceksiniz.” (23–29)

De ki: “Düşünün: suyunuz yerin dibine çekilecek olsa, size akar suyu kim getirir?”[52] (30)

[52] **Yerin Dibine Çekilebilecek Su: Kur'an 67:30 Üzerine Felsefi ve Teolojik Bir Tefsir**

68. Kalem (Al-Qalam)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Nûn. Kaleme ve yazdıklarına andolsun ki (Ey Peygamber) sen, Rabbinin nimeti sayesinde bir deli değilsin. Şüphesiz senin için hiç kesilmeyen bir mükâfat vardır ve şüphesiz sen çok büyük bir ahlâk üzerindesin. Yakında sen de göreceksin, onlar da görecekler: hanginiz çarpılmış. Rabbin, yolundan sapanı en iyi bilendir; doğru yolda olanları da en iyi bilen O'dur. Öyleyse hakikati inkâr edenlere boyun eğme: onlar senin yumuşak davranmanı isterler ki kendileri de yumuşak davransınlar. Şunlardan hiçbirine de boyun eğme: çok yemin eden değersiz kimseye; arkadan çekiştirene, söz taşıyana; iyiliğe engel olana, sınırı aşana, günahkâra; kaba saba, üstelik soyu belirsiz olana — malı ve oğulları var diye. Ona âyetlerimiz okunduğunda, "Öncekilerin masalları!" der. Biz onu burnunun üzerinden damgalayacağız. (1–16)

Biz onları, o bahçe sahiplerini sınadığımız gibi sınadık; hani onlar, sabah olunca onun meyvelerini mutlaka devşireceklerine yemin etmişler ve Allah'ın dilemesine hiç pay bırakmamışlardı. Onlar uyurken Rabbinden gelen bir afet bahçenin üzerinden geçti; sabaha bahçe, biçilip kazınmış bir tarla gibi oluverdi. Gün ağarırken birbirlerine seslendiler: "Meyveleri devşirecekseniz, tarlanıza erkenden gidin." Böylece yola koyuldular; birbirlerine şöyle fısıldaşıyorlardı: "Bugün siz oradayken hiçbir yoksul oraya girmesin." Buna güçlerinin yeteceğini sanarak, kararlı bir hâlde erkenden gittiler. Ama onu görünce dediler ki: "Biz herhâlde yolumuzu şaşırdık! Hayır; biz büsbütün yoksun bırakıldık!" İçlerinden en aklı başında olanı dedi ki: "Ben size, Allah'ı tesbih etseniz ya, dememiş miydim?" Dediler ki: "Rabbimizi tenzih ederiz! Gerçekten biz zalimlerdik." Sonra birbirlerini kınamaya başladılar. Dediler ki: "Vay hâlimize! Biz gerçekten azgınlık ettik. Belki Rabbimiz onun yerine bize daha iyisini verir: biz umutla Rabbimize yöneliyoruz." İşte azap böyledir; ahiret azabı ise elbette daha büyüktür; keşke bilselerdi! (17–33)

Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için Rableri katında nimet cennetleri vardır. Allah'a teslim olanları günahkârlar gibi mi tutacağız? Size ne oluyor? Nasıl hüküm veriyorsunuz? Yoksa içinde, seçip beğendiğiniz her şeyin sizin olacağını okuduğunuz bir kitabınız mı var? Yoksa neye hükmederseniz onun sizin olacağına dair, kıyamet gününe kadar geçerli, üzerimizde bağlayıcı yeminleriniz mi var? Sor onlara: hangisi buna kefil olacak! Yoksa onların ortakları mı var? Doğru söylüyorlarsa ortaklarını getirsinler. İşin bütün dehşetiyle ortaya çıktığı ve onların secdeye çağrıldıkları gün, buna güç yetiremeyecekler; gözleri yere eğik olacak, kendilerini zillet bürüyecek. Oysa onlar, sapasağlam iken secdeye çağrılıyorlardı. (34–43)

Öyleyse bu sözü yalanlayanları Bana bırak: onları, bilmedikleri bir yerden adım adım sona yaklaştıracağız. Onlara süre veriyorum; çünkü Benim tuzağım sağlamdır. Yoksa sen onlardan bir karşılık istiyorsun da ağır bir borç altında mı eziliyorlar? Yoksa gayb onların yanında da onlar mı yazıyorlar? Öyleyse Rabbinin hükmünü sabırla bekle ve balık sahibi gibi olma; hani o, kederinden boğulacak hâlde seslenmişti. Rabbinden ona bir nimet yetişmeseydi, kınanmış olarak ıssız kıyıya atılırdı. Fakat Rabbi onu seçti ve onu salihlerden kıldı. Hakikati inkâr edenler, Öğüt'ü işittiklerinde neredeyse seni gözleriyle delip geçecekler; "O kesinlikle bir delidir!" diyorlar. Oysa o, bütün âlemler için bir öğütten başka bir şey değildir. (44–52)

69. Kaçınılmaz Saat (Al-Ḥāqqa)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

O kaçınılmaz Saat! Nedir o kaçınılmaz Saat? O kaçınılmaz Saat'in ne olduğunu sana ne bildirecek? (1–3)

Semûd ve Âd, o çarpıp sarsan felaketi yalanladılar. Semûd'a gelince, onlar her şeyi bastıran o korkunç sesle yok edildiler; Âd'a gelince, onlar da uğultulu, azgın bir rüzgârla yok edildiler; Allah onu, yedi gece ve sekiz gün aralıksız olarak üzerlerine saldı; öyle ki o topluluğu, içi boş hurma kütükleri gibi yere serilmiş görürdün. Şimdi onlardan geriye kalan bir şey görüyor musun? Firavun, ondan öncekiler ve altüst edilen şehirler de hep o büyük günahı işlediler; Rablerinin elçisine karşı geldiler; O da onları gittikçe şiddetlenen bir yakalayışla yakaladı. Sular kabarıp taştığında, sizi o yüzen gemide Biz taşıdık; ki onu sizin için bir öğüt kılalım ve belleyen kulaklar onu bellesin. (4–12)

Sûr'a tek bir üfleyişle üflendiğinde, yer ve dağlar kaldırılıp tek bir çarpışla paramparça edildiğinde, işte o gün o Olay gerçekleşecek; gök yarılacak; çünkü o gün o çok zayıf düşmüş olacak; melekler onun kenarlarında bulunacak; o gün Rabbinin Arş'ını onların üstünde sekiz melek taşıyacak. O gün huzura getirileceksiniz: hiçbir sırrınız gizli kalmayacak. Kitabı sağ eline verilen kimse diyecek ki: "Alın, kitabımı okuyun! Ben hesabımla karşılaşacağımı zaten biliyordum." Artık o, hoşnut olacağı bir hayat içinde, yüksek bir cennette olacak; onun meyve salkımları hemen yakınına sarkmıştır. "Geçmiş günlerde önceden gönderdiklerinize karşılık afiyetle yiyin, için." Kitabı sol eline verilen kimse ise diyecek ki: "Keşke kitabım bana verilmeseydi; hesabımın ne olduğunu da hiç bilmeseydim! Keşke ölüm her şeyi bitirseydi! Malım bana hiçbir yarar sağlamadı; gücüm de elimden gitti." "Onu tutun ve bağlayın; sonra onu cehenneme atın; sonra da onu yetmiş arşın uzunluğunda bir zincire vurun!" Çünkü o, çok büyük olan Allah'a iman etmezdi; yoksulu doyurmaya da teşvik etmezdi. Bu yüzden bugün onun burada ne bir dostu vardır ne de yaraların pis akıntısından başka bir yiyeceği; onu ancak günahkârlar yer. (13–37)

Gördüklerinize ve görmediklerinize yemin ederim ki bu, gerçekten değerli bir Elçi'nin sözüdür; bir şairin sözü değildir — ne kadar da az inanıyorsunuz! — bir kâhinin sözü de değildir — ne kadar da az öğüt alıyorsunuz! O, âlemlerin Rabbinden indirilmiştir. Eğer o, Bizim adımıza birtakım sözler uydursaydı, onu sağ elinden yakalar, sonra da can damarını koparırdık; hiçbiriniz de onu koruyamazdı. Şüphesiz o, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir öğüttür. İçinizden onu yalanlayanlar bulunacağını da elbette biliyoruz; şüphesiz o,

hakikati inkâr edenler için bir pişmanlık sebebi olacaktır; oysa o, kesin gerçeğin ta kendisidir. Öyleyse çok büyük olan Rabbinin adını tesbih et. (38–52)

70. Yükseliş Yolları (Al-Maʿārij)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bir soran, hakikati inkâr edenlerin başına gelecek olan azabı sordu — onu geri çevirebilecek hiç kimse yoktur — o, yükseliş yollarının sahibi olan Allah'tandır. Melekler ve Ruh, süresi elli bin yıl olan bir günde O'na yükselirler. Öyleyse sen güzel bir sabırla sabret. Onlar onu uzak görüyorlar; Biz ise onu yakın görüyoruz: o gün gök erimiş maden gibi, dağlar da atılmış yün gibi olacak; hiçbir dost bir dostu sormayacak; oysa birbirlerine gösterileceklerdir. Günahkâr, o günün azabından kurtulmak için oğullarını, eşini, kardeşini, kendisini barındıran yakınlarını ve yeryüzündeki herkesi fidye olarak vermek isteyecek — yeter ki bu onu kurtarsın. Hayır! O, alev alev yanan bir ateştir; kafa derisini soyup kavurur; sırtını dönüp gideni, mal toplayıp yığanı kendine çağırır. (1–18)

Gerçekten insan tez canlı ve kaygılı yaratılmıştır: ona bir kötülük dokunduğunda sızlanır; bir iyilik dokunduğunda ise eli sıkı olur — ancak namaz kılanlar başka; onlar namazlarında süreklidirler; mallarında, isteyen ve yoksun kalan için belli bir hak vardır; hesap gününü doğrularlar; Rablerinin azabından korkarlar — çünkü Rablerinin azabından hiç kimse güvende olamaz — iffetlerini korurlar; ancak eşleri ya da cariyeleri başka; bundan dolayı kınanmazlar — fakat kim bunun ötesini ararsa, işte sınırı aşanlar onlardır — emanetlerine ve verdikleri sözlere sadık kalırlar; şahitliklerini dosdoğru yaparlar ve namazlarını titizlikle korurlar. İşte onlar cennetlerde ağırlanacaklardır. (19–35)

(Ey Peygamber) Hakikati inkâr edenlere ne oluyor ki sağdan ve soldan bölük bölük sana doğru koşuşuyorlar? Onlardan her biri bir nimet cennetine konulacağını mı umuyor? Asla! Biz onları bildikleri şeyden yarattık. Doğuların ve batıların Rabbine yemin ederim ki Biz, onların yerine onlardan daha hayırlılarını getirmeye elbette gücü yetenleriz; hiç kimse Bizim önümüze geçemez. Öyleyse onları bırak; kendilerine vadedilen güne kavuşuncaya kadar boş sözlere dalsınlar ve oynayadursunlar: o gün kabirlerinden, sanki dikili bir hedefe doğru yarışırcasına hızla çıkacaklar; gözleri yere eğik olacak, kendilerini zillet bürüyecek. İşte bu, onlara vadedilen gündür. (36–44)

71. Nuh (Nūḥ)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Biz Nuh'u halkına gönderdik: “Kendilerine elem verici bir azap gelmeden önce halkını uyar.” Dedi ki: “Ey halkım! Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım: Allah'a kulluk edin, O'na karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. O, günahlarınızı bağışlar ve sizi belirlenmiş bir süreye kadar erteler. Allah'ın belirlediği süre geldiğinde ertelenmez; keşke bilseniz!” (1–4)

Dedi ki: “Rabbim! Ben halkımı gece gündüz çağırdım; ama çağrım onların yalnızca kaçışını artırdı. Sen onları bağışlayasın diye onları her çağırışımda parmaklarını kulaklarına tıkadılar, giysilerine büründüler, direndiler ve büyüklük tasladıkça tasladılar. Sonra onları açıktan çağırdım; sonra onlara hem açıkça duyurdum hem de gizli gizli söyledim; dedim ki: Rabbinizden bağışlanma dileyin: O çok bağışlayandır. Üzerinize gökten bol bol yağmur gönderir; sizi mallarla ve oğullarla destekler; size bahçeler verir, size ırmaklar verir. Size ne oluyor ki Allah'ın büyüklüğünü hiç düşünmüyorsunuz? Oysa O sizi evre evre yaratmıştır. Görmüyor musunuz, Allah yedi göğü tabaka tabaka nasıl yarattı; ayı onların içinde bir nur, güneşi de bir kandil yaptı? Allah sizi yerden bir bitki gibi bitirdi; sonra sizi yine oraya döndürecek ve yeni bir çıkarışla çıkaracaktır. Allah yeryüzünü sizin için bir yaygı yaptı; ki onun geniş yollarında yürüyesiniz.” (5–20)

Nuh dedi ki: “Rabbim! Onlar bana karşı geldiler ve malı ve çocukları kendilerine yalnızca hüsran artıran kimselere uydular. Çok büyük bir tuzak kurdular ve dediler ki: Tanrılarınızı sakın bırakmayın: ne Vedd'i ne Süvâ'ı ne de Yeğûs'u, Yeûk'u ve Nesr'i bırakın. Onlar birçoklarını saptırdılar. Rabbim! Sen zalimlere sapıklıktan başka bir şey artırma.” (21–24)

Günahları yüzünden suda boğuldular ve bir ateşe sokuldular; kendileri için Allah'tan başka yardımcılar da bulamadılar. Nuh dedi ki: “Rabbim! Yeryüzünde hakikati inkâr edenlerden yurt tutan hiç kimseyi bırakma. Eğer onları bırakırsan, kullarını saptırırlar ve yalnızca günahkâr inkârcılar doğururlar. Rabbim! Beni, ana babamı, evime mümin olarak gireni, mümin erkekleri ve mümin kadınları bağışla; zalimlere ise yıkımdan başka bir şey artırma.” (25–28)

72. Cinler (Al-Jinn)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

(Ey Peygamber) De ki: “Bana vahyedildi ki cinlerden bir grup dinlemiş ve şöyle demişler: Biz, doğru yola ileten hayranlık verici bir Kur'an dinledik ve ona iman ettik: artık Rabbimize hiç kimseyi asla ortak koşmayacağız. Rabbimizin şanı çok yücedir: O ne bir eş edinmiştir ne de bir çocuk. İçimizdeki beyinsizler Allah hakkında aşırı şeyler söylüyorlardı; biz de insanların ve cinlerin Allah hakkında asla yalan söylemeyeceklerini sanmıştık. Bununla birlikte insanlardan bazı kimseler cinlerden bazı kimselere sığınıyorlardı; böylece onların azgınlığını artırdılar. Onlar da, sizin sandığınız gibi, Allah'ın hiç kimseyi asla diriltmeyeceğini sanmışlardı. Biz göğe uzandık; onu sert bekçilerle ve alev toplarıyla doldurulmuş bulduk. Biz onun dinlemeye elverişli yerlerinde otururduk; ama şimdi kim dinlemeye kalkarsa, kendisini gözleyen bir alev topu buluyor. Yeryüzünde olanlar için bir kötülük mü istendi, yoksa Rableri onları doğruya mı iletmek istedi, bilmiyoruz. İçimizde salih olanlar da var, olmayanlar da var: biz ayrı ayrı yollar tutmuşuz. Anladık ki biz yeryüzünde Allah'ı asla âciz bırakamayız; kaçarak da O'nu âciz bırakamayız. Biz o yol göstericiyi işitince ona iman ettik; kim Rabbine iman ederse, ne hakkının eksiltilmesinden ne de haksızlığa uğramaktan korkar. İçimizde Allah'a teslim olanlar da var, yoldan sapanlar da var. Teslim olanlar doğru yolu arayıp bulmuşlardır; yoldan sapanlar ise cehenneme odun olacaklardır.” (1–15)

Eğer onlar o yol üzerinde dosdoğru yürüselerdi, onları bununla sınamak için kendilerine bol bol su verirdik; kim Rabbini anmaktan yüz çevirirse, O onu gittikçe ağırlaşan bir azaba sokar. Mescitler Allah'ındır; öyleyse Allah ile birlikte hiç kimseye yalvarmayın. Ama Allah'ın kulu O'na yalvarmak için ayağa kalktığında, neredeyse üzerine yığılıp onu boğacak oldular. De ki: “Ben yalnızca Rabbime yalvarırım ve O'na hiç kimseyi ortak koşmam.” De ki: “Ben size ne bir zarar vermeye ne de sizi doğruya iletmeye gücü yeten biriyim.” De ki: “Beni Allah'tan hiç kimse koruyamaz; ben O'ndan başka bir sığınak da bulamam — bana düşen yalnızca Allah'tan geleni, O'nun mesajlarını ulaştırmaktır. Kim Allah'a ve Elçisi'ne karşı gelirse, onun için, içinde ebedî kalmak üzere cehennem ateşi vardır.” Sonunda kendilerine vadedileni gördüklerinde, kimin yardımcısının daha zayıf ve sayısının daha az olduğunu bilecekler. De ki: “Size vadedilen şey yakın mıdır, yoksa Rabbim onun için uzun bir süre mi belirlemiştir, bilmiyorum. O, gaybı bilendir; gaybını hiç kimseye açmaz; ancak seçtiği bir elçi başka; o zaman da onun önünden ve arkasından gözcüler gönderir; ki onların Rablerinin mesajlarını ulaştırdıklarını bilsin. O, onların yanında olan her şeyi kuşatmış ve her şeyi bir bir saymıştır.” (16–28)

73. Örtüsüne Bürünen (Al-Muzzammil)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey örtüsüne bürünen! Pek azı dışında, geceleyin namaza kalk — gecenin yarısında ya da bundan biraz eksilt yahut biraz artır — ve Kur'an'ı ağır ağır, tane tane oku. Biz sana yakında ağır bir söz bırakacağız. Şüphesiz gece kalkışı daha etkili ve söz bakımından daha sağlamdır; çünkü gündüz senin uzun uzun uğraşacağın işlerin vardır. Rabbinin adını an ve bütün varlığınla O'na yönel. O, doğunun ve batının Rabbidir; O'ndan başka tanrı yoktur; öyleyse O'nu vekil edin. Onların söylediklerine sabret ve onlardan güzellikle uzaklaş. Hakikati inkâr eden o refah sahiplerini Bana bırak ve onlara biraz süre ver. Şüphesiz katımızda zincirler ve alevli bir ateş, boğazda duran bir yiyecek ve elem verici bir azap vardır: o gün yer ve dağlar sarsılacak; dağlar akıp giden bir kum yığını olacak. (1–14)

Biz Firavun'a bir elçi gönderdiğimiz gibi, size de üzerinize şahit olacak bir Elçi gönderdik. Ama Firavun o elçiye karşı geldi; Biz de onu ağır bir yakalayışla yakaladık. Peki, inkâr ederseniz, çocukların saçlarını ağartacak bir günden kendinizi nasıl koruyacaksınız? O gün gök yarılacak. O'nun vaadi mutlaka gerçekleşecektir. Şüphesiz bu bir öğüttür: öyleyse dileyen Rabbine giden bir yol tutsun. (15–19)

(Ey Peygamber) Rabbin biliyor ki sen gecenin üçte ikisine yakınını, yarısını ya da üçte birini namazda geçiriyorsun; seninle birlikte olanlardan bir grup da öyle. Geceyi ve gündüzü Allah ölçüp belirler; O, sizin onu sayıp tutamayacağınızı bildi; bu yüzden size rahmetiyle yöneldi. Öyleyse Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun. O, içinizden hastalar olacağını, başkalarının Allah'ın lütfundan arayarak yeryüzünde dolaşacağını, başkalarının da Allah yolunda savaşacağını biliyor. Öyleyse ondan kolayınıza geleni okuyun; namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a güzel bir borç verin. Kendiniz için önceden ne iyilik gönderirseniz, onu Allah katında daha hayırlı ve mükâfatça daha büyük olarak bulursunuz. Allah'tan bağışlanma dileyin: Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (20)

74. Örtüsüne Sarınan (Al-Muddaththir)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ey örtüsüne sarınan! Kalk ve uyar! Rabbini yücelt; giysilerini temiz tut; her türlü pislikten uzak dur; daha fazlasını elde etmek için iyilik etme; Rabbin için de sabret. (1–7)

Sûr'a üflendiğinde, işte o gün zor bir gün olacak; hakikati inkâr edenler için hiç de kolay olmayacak. Tek başına yarattığım kimseyi Bana bırak; ona bol bol mal verdim, yanında hazır duran oğullar verdim ve onun için her şeyi kolaylaştırdıkça kolaylaştırdım — yine de daha fazlasını vermemi umuyor. Asla! O, âyetlerimize karşı inatçı kesildi. Ben onu sarp bir yokuşa sardıracağım. O düşündü ve ölçüp biçti — kahrolası, nasıl da ölçüp biçti! Yine kahrolası, nasıl da ölçüp biçti! Sonra baktı; sonra kaşlarını çattı ve suratını astı; sonra arkasını döndü, büyüklük tasladı ve dedi ki: "Bu, öteden beri aktarılagelen bir büyüden başka bir şey değil; bu, bir insan sözünden başka bir şey değil." (8–25)

Ben onu Sekar'a atacağım. Sekar'ın ne olduğunu sana ne bildirecek? O ne geriye bir şey bırakır ne de vazgeçer; insanın derisini kavurur. Onun üzerinde on dokuz vardır. Biz ateşin bekçilerini yalnızca melekler kıldık; onların sayısını da yalnızca hakikati inkâr edenler için bir sınama yaptık; ki kendilerine Kitap verilenler kesin olarak inansın, iman edenlerin imanı artsın, kendilerine Kitap verilenler ve müminler şüpheye düşmesin; kalplerinde hastalık olanlar ve hakikati inkâr edenler de, "Allah bu örnekle ne demek istemiş olabilir?" desinler. Allah dilediğini işte böyle sapıklıkta bırakır, dilediğini de doğru yola iletir; Rabbinin ordularını O'ndan başkası bilmez. Bu, insanlar için bir öğütten başka bir şey değildir. Hayır! Aya, dönüp gitmekte olan geceye ve ağarmakta olan sabaha andolsun ki o, en büyük şeylerden biridir; insanlar için bir uyarıdır — içinizden ileri gitmek ya da geri kalmak isteyen herkes için. (26–37)

Herkes kazandığı şeye karşılık rehindir; ancak sağın adamları başka; onlar cennetlerde olacaklar ve günahkârlara soracaklar: "Sizi Sekar'a sokan nedir?" Diyecekler ki: "Biz namaz kılanlardan değildik; yoksulu da doyurmazdık; boş sözlere dalanlarla birlikte biz de dalardık; hesap gününü de yalanlardık; sonunda o kesin gerçek bize gelip çattı." Artık şefaatçilerin şefaati onlara hiçbir yarar sağlamaz. (38–48)

Onlara ne oluyor ki Öğüt'ten yüz çeviriyorlar; sanki aslandan kaçan ürkmüş yaban eşekleri gibiler? Onlardan her biri, kendisine gökten açılmış sahifeler verilmesini istiyor. Asla! Doğrusu onlar ahiretten korkmuyorlar. Hayır! Şüphesiz bu bir öğüttür: dileyen ondan öğüt alır. Ama Allah dilemedikçe onlar öğüt alamazlar. Kendisinden sakınılmaya lâyık olan da bağışlamaya lâyık olan da O'dur. (49–56)

75. Kıyamet (Al-Qiyāma)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kıyamet gününe yemin ederim; kendini kınayıp duran nefse de yemin ederim! İnsan, kemiklerini bir araya toplamayacağımızı mı sanıyor? Evet; Biz onun parmak uçlarını bile yeniden düzenlemeye gücü yetenleriz. Ama insan, önündeki zamanda da günah işlemeyi sürdürmek ister; "Kıyamet günü ne zamanmış?" diye sorar. (1–6)

Göz kamaştığında, ay tutulduğunda, güneş ile ay bir araya getirildiğinde — o gün insan, "Kaçacak yer neresi?" diyecek. Hayır! Hiçbir sığınak yoktur. O gün varıp durulacak yer yalnız Rabbinin katıdır. O gün insana, önceden gönderdiği ve geride bıraktığı şeyler bildirilecektir. Doğrusu insan, özürlerini ortaya dökse bile, kendi aleyhine apaçık bir şahit olacaktır. (7–15)

(Ey Peygamber) Onu çabucak bellemek için dilini onunla kımıldatma: onu toplamak ve okutmak Bize aittir; öyleyse Biz onu okuduğumuzda sen onun okunuşuna uy; sonra onu açıklamak da Bize aittir. (16–19)

Hayır! Siz ey insanlar, çabuk geçen dünyayı seviyor ve ahireti bırakıyorsunuz. O gün bazı yüzler ışıl ışıl parlayacak, Rablerine bakacak; o gün bazı yüzler de asık olacak, bel kemiklerini kıracak bir felaketin başlarına geleceğini anlayacaklar. (20–25)

Hayır! Can köprücük kemiğine dayandığında, "Kim çare bulup iyileştirebilir?" denildiğinde, o kimse bunun ayrılık olduğunu anladığında ve bacak bacağa dolaştığında — o gün sevk edilecek yer yalnız Rabbinin katıdır. O ne gerçeği doğruladı ne de namaz kıldı; aksine yalanladı ve yüz çevirdi; sonra da çalım satarak ailesine gitti. (26–33)

Yazık sana, yazık! Yine yazık sana, yazık! İnsan başıboş bırakılacağını mı sanıyor? O, akıtılan bir damla sıvı değil miydi? Sonra asılıp tutunan bir şey oldu; Allah onu yarattı ve ona biçim verdi; ondan da iki cinsi, erkeği ve dişiyi var etti. Bunu yapan, ölüleri diriltmeye güç yetiremez mi? (34–40)

76. İnsan (Al-Insān)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

İnsanın üzerinden, onun anılmaya değer bir şey bile olmadığı bir zaman dilimi geçmedi mi? Biz insanı, sınamak için karışık bir damla sıvıdan yarattık; bu yüzden onu işiten ve gören kıldık. Biz ona yolu gösterdik: ister şükredici olsun ister nankör. (1–3)

Biz hakikati inkâr edenler için zincirler, demir halkalar ve alevli bir ateş hazırladık. İyiler ise, karışımı kâfur olan bir kadehten içecekler: Allah'ın kullarının içtiği bir pınardan; onu diledikleri gibi fışkırtıp akıtırlar. Onlar adaklarını yerine getirirler ve kötülüğü her yana yayılacak bir günden korkarlar; O'nun sevgisiyle yoksula, yetime ve esire yemek yedirirler: "Biz sizi yalnızca Allah'ın hoşnutluğu için doyuruyoruz: sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür istiyoruz. Biz Rabbimizden, asık suratlı ve çetin bir günden korkuyoruz." Allah da onları o günün kötülüğünden koruyacak, onlara aydınlık ve sevinç verecek; sabretmelerine karşılık onları bir cennetle ve ipekle ödüllendirecektir. Orada tahtlara yaslanacaklar; orada ne yakıcı bir güneş görecekler ne de dondurucu bir soğuk; cennetin gölgeleri üzerlerine sarkmış, meyve salkımları da kolayca alınacak biçimde eğdirilmiş olacak. Çevrelerinde gümüş kaplar ve billur kadehler dolaştırılacak — billur gibi berrak, ama gümüşten — onları diledikleri ölçüde belirleyecekler. Orada onlara, karışımı zencefil olan bir kadeh içirilecek: orada Selsebîl adı verilen bir pınardan. Çevrelerinde, tazeliğini hiç yitirmeyen gençler dolaşacak: onları gördüğünde saçılmış inciler sanırsın. Oraya baktığında nimetler ve büyük bir hükümranlık görürsün. Üzerlerinde ince yeşil ipekten ve atlastan giysiler olacak; gümüş bileziklerle süslenecekler; Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecek. "İşte bu, sizin için bir mükâfattır: çabanız karşılığını bulmuştur." (4–22)

(Ey Peygamber) Kur'an'ı sana parça parça indiren Biziz. Öyleyse Rabbinin hükmünü sabırla bekle ve onlardan hiçbir günahkâra ya da inkârcıya boyun eğme. Sabah akşam Rabbinin adını an; gecenin bir bölümünde O'na secde et ve uzun gece boyunca O'nu tesbih et. (23–26)

Bunlar çabuk geçen dünyayı seviyorlar ve ağır bir günü arkalarına atıyorlar. Onları Biz yarattık ve eklemlerini sağlamlaştırdık; dilediğimizde onların yerine büsbütün benzerlerini getiririz. (27–28)

Şüphesiz bu bir öğüttür: öyleyse dileyen Rabbine giden bir yol tutsun. Ama Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. O, dilediğini rahmetine koyar; zalimler için ise elem verici bir azap hazırlamıştır. (29–31)

77. Gönderilenler (Al-Mursalāt)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Birbiri ardınca gönderilenlere, fırtına gücüyle esenlere, dört bir yana yayıp dağıtanlara, ayırdıkça ayıranlara ve bir özür ya da bir uyarı olmak üzere öğüt bırakanlara andolsun: size vadedilen mutlaka gerçekleşecektir. Yıldızlar söndürüldüğünde, gök yarıldığında, dağlar ufalanıp savrulduğunda ve elçiler belirlenmiş vakitte bir araya getirildiğinde — bütün bunlar hangi güne ertelenmiştir? Ayırt etme gününe. Ayırt etme gününün ne olduğunu sana ne bildirecek? O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! Biz öncekileri yok etmedik mi? Sonra sonrakileri de onların ardına katarız: Biz günahkârlara işte böyle yaparız. O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! (1–19)

Biz sizi değersiz bir sıvıdan yaratmadık mı? Onu belli bir süreye kadar sağlam bir karargâha yerleştirdik. Böylece ölçüp biçtik — Biz ne güzel ölçüp biçenleriz! O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! Biz yeryüzünü dirileri ve ölüleri barındıran bir yer yapmadık mı? Onun üzerine sağlam ve yüksek dağlar yerleştirdik ve size tatlı bir su içirdik. O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! (20–28)

“Yalanlamakta olduğunuz şeye gidin! Üç kola ayrılmış bir gölgeye gidin; o ne gölgelendirir ne de alevden korur.” O ateş saraylar gibi kıvılcımlar saçar; sanki onlar sarı develer gibidir. O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! Bu, onların konuşamayacakları bir gündür; onlara özür dilemeleri için izin de verilmeyecektir. O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! “Bu, ayırt etme günüdür: sizi öncekilerle bir araya topladık. Bir tuzağınız varsa, haydi Bana tuzak kurun!” O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise gölgeler ve pınarlar arasında, canlarının çektiği meyveler içinde olacaklar: “Yapmakta olduklarınıza karşılık afiyetle yiyin, için.” Biz iyilik edenleri işte böyle ödüllendiririz. O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! (29–45)

“Yiyin ve biraz daha yararlanın: siz günahkârsınız.” O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! Onlara “Rükû edin” denildiğinde rükû etmezler. O gün vay hâline hakikati inkâr edenlerin! Bundan sonra hangi söze inanacaklar? (46–50)

78. Büyük Haber (Al-Naba’)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Birbirlerine neyi soruyorlar? Hakkında ayrılığa düştükleri o büyük haberi. Hayır! Yakında bilecekler. Yine hayır! Yakında bilecekler. (1–5)

Biz yeryüzünü bir beşik, dağları da kazıklar yapmadık mı? Sizi çift çift yarattık; uykunuzu bir dinlenme kıldık; geceyi bir örtü yaptık; gündüzü de geçim zamanı kıldık. Üstünüze yedi sağlam gök kurduk; orada parıl parıl yanan bir kandil var ettik; yağmur bulutlarından da şarıl şarıl akan sular indirdik; ki onunla taneler ve bitkiler, sarmaş dolaş bahçeler çıkaralım. (6–16)

Şüphesiz ayırt etme günü belirlenmiş bir vakittir: o gün Sûr'a üflenecek, siz de bölük bölük geleceksiniz; gök açılacak ve kapı kapı olacak; dağlar yürütülecek ve bir serap olacak. Şüphesiz cehennem pusuda beklemektedir; her türlü sınırı aşanlar için bir varış yeridir; orada çağlar boyu kalacaklar; orada ne bir serinlik tadacaklar ne de bir içecek; yalnızca kaynar su ve irin — yaptıklarına uygun bir karşılık olarak. Çünkü onlar hiçbir hesap beklemiyorlardı ve âyetlerimizi büsbütün yalanlamışlardı; oysa Biz her şeyi bir kitapta sayıp yazmışızdır. “Öyleyse tadın! Size azaptan başka bir şey artırmayacağız.” (17–30)

Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için ise bir kurtuluş vardır: bahçeler ve üzüm bağları, gençliklerinin baharında birbirine denk eşler ve dopdolu bir kadeh. Orada ne boş bir söz işitecekler ne de bir yalan: Rabbinden bir karşılık, hesabı tam tutulmuş bir bağış olarak; O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir, Rahmân'dır; hiç kimse O'na hitap etmeye güç yetiremez — o gün Ruh ve melekler saf saf duracaklar. Rahmân'ın izin verdiği ve doğruyu söyleyen kimseden başkası konuşamayacak. İşte bu, gerçek olan gündür. Öyleyse dileyen Rabbine dönen bir yol tutsun. Biz sizi yakın bir azap hakkında uyardık: o gün kişi, kendi ellerinin önceden gönderdiği şeylere bakacak; hakikati inkâr eden de, “Keşke toprak olsaydım!” diyecek.[53] (31–40)

[53] **Nebe Sûresi: Büyük Haber**
Nebe Sûresi: Yaratılış, İlahî Kayıt Defteri ve Son Açığa Çıkış Günü

79. Çekip Çıkaranlar (Al-Nāziʿāt)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Şiddetle çekip çıkaranlara, yumuşacık çekip alanlara, hızla süzülüp gidenlere, yarışıp öne geçenlere ve işi yönetenlere andolsun: o ilk sarsıntının her şeyi sarsacağı, ardından da ikincisinin geleceği gün, işte o gün kalpler küt küt atacak, gözler yere eğilecek. Diyorlar ki: "Biz ufalanmış kemikler olduktan sonra bile gerçekten eski hâlimize mi döndürüleceğiz?" Diyorlar ki: "Öyleyse bu, zararına bir dönüş olur!" Oysa o yalnızca tek bir haykırış olacak; bir de bakarsın dümdüz meydandadırlar. (1–14)

Musa'nın haberi sana geldi mi? Hani Rabbi ona kutsal Tuvâ vadisinde seslenmişti: "Firavun'a git; çünkü o her türlü sınırı aştı; ona de ki: 'Arınmak ister misin? Seni Rabbine ileteyim de O'ndan saygıyla korkasın, ister misin?'" Sonra ona o büyük âyeti gösterdi; ama o yalanladı ve karşı geldi. Sonra arkasını dönüp koşarak uzaklaştı; halkını topladı ve seslenerek dedi ki: "Ben sizin en yüce rabbinizim!" Allah da onu, ahirette ve bu dünyada ibret olacak bir azapla yakaladı. Şüphesiz bunda, Allah'tan saygıyla korkan kimse için bir ibret vardır. (15–26)

Sizi yaratmak mı daha güçtür, yoksa O'nun kurduğu göğü mü? Onun kubbesini yükseltti ve onu düzene koydu; gecesini kararttı, gündüzünü ortaya çıkardı; bundan sonra da yeri yayıp döşedi; ondan suyunu ve otlağını çıkardı; dağları da sağlamca yerleştirdi — sizin ve hayvanlarınızın yararlanması için. O en büyük felaket geldiğinde, o gün insan uğrunda çalıştığı her şeyi hatırlayacak; alevli ateş de gören herkes için ortaya çıkarılacak: işte o zaman kim her türlü sınırı aşmış ve dünya hayatını tercih etmişse, onun varacağı yer alevli ateştir; kim de Rabbinin huzurunda durmaktan korkmuş ve nefsini kötü arzulardan alıkoymuşsa, onun varacağı yer cennettir. (27–41)

(Ey Peygamber) Sana o Saat'i soruyorlar: "Ne zaman gelip demir atacak?" Onun hesabı senin neyine? Onun sonu Rabbine aittir. Sen yalnızca ondan korkan kimse için bir uyarıcısın. Onu gördükleri gün, sanki bu dünyada bir akşamdan ya da onun kuşluk vaktinden fazla kalmamış gibi olacaklar. (42–46)

80. Yüzünü Ekşitti (ʿAbasa)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kendisine o kör adam geldi diye yüzünü ekşitti ve başını çevirdi. Sen ne bilirsin? Belki o arınacaktı ya da öğüt alacaktı da öğüt ona yarar sağlayacaktı. Kendini hiçbir şeye muhtaç görmeyene gelince, sen bütün ilgini ona gösteriyorsun; oysa onun arınmamasından sen sorumlu değilsin; ama sana koşarak gelen ve Allah'tan saygıyla korkan kimseye gelince — sen onunla ilgilenmiyorsun. Hayır! Bu bir öğüttür; dileyen ondan öğüt alır; o, değerli sahifelerde yazılıdır; yüceltilmiş, tertemiz tutulmuştur; değerli ve erdemli yazıcıların elleriyle. (1–16)

Kahrolası insan! Ne kadar da nankör! Allah onu neden yarattı? Bir damla sıvıdan yarattı ve ona ölçüsünü verdi; sonra ona yolu kolaylaştırdı; sonra onu öldürür ve kabre koyar; sonra dilediği zaman onu yeniden diriltir. Hayır! İnsan, O'nun kendisine buyurduğunu henüz yerine getirmedi. İnsan yiyeceğine bir baksın: Biz suyu bol bol döktük; sonra toprağı yarık yarık yardık ve orada taneler bitirdik; üzümler ve yeşil yoncalar, zeytinler ve hurma ağaçları, ağaçları sık bahçeler, meyveler ve otlaklar da — sizin ve hayvanlarınızın yararlanması için. (17–32)

Kulakları sağır eden o ses geldiğinde, o gün kişi kardeşinden, annesinden ve babasından, eşinden ve çocuklarından kaçacak: o gün onlardan her birinin kendisine yetecek bir derdi olacak. O gün bazı yüzler ışıl ışıl, gülen ve sevinen yüzlerdir; o gün bazı yüzler de toz toprak içindedir, üzerlerini bir karanlık bürümüştür: işte onlar hakikati inkâr edenler, günaha dalmış olanlardır. (33–42)

81. Karanlığa Bürünme (Al-Takwīr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Güneş karanlığa büründüğünde, yıldızlar dökülüp ışıklarını yitirdiğinde, dağlar yürütüldüğünde, gebe develer başıboş bırakıldığında, yabani hayvanlar bir araya toplandığında, denizler tutuşturulduğunda, canlar benzerleriyle eşleştirildiğinde, diri diri gömülen kız çocuğuna hangi günah yüzünden öldürüldüğü sorulduğunda, sahifeler açılıp yayıldığında, gök sıyrılıp alındığında, cehennem alevlendirildiğinde ve cennet yaklaştırıldığında — işte o zaman herkes ne getirdiğini bilecektir. (1–14)

Geri çekilen, akıp giden ve sonra gizlenen gezegenlere, kararmaya başlayan geceye ve soluk almaya başlayan sabaha yemin ederim ki bu, gerçekten değerli bir elçinin sözüdür; o güç sahibidir, Arş'ın sahibinin katında itibarlıdır; orada kendisine itaat edilir, güvenilirdir. Arkadaşınız deli değildir: andolsun, o onu apaçık ufukta görmüştür; o, gayb konusunda cimri de değildir. Bu, kovulmuş bir şeytanın sözü de değildir. (15–25)

Öyleyse nereye gidiyorsunuz? Bu, bütün âlemler için bir öğütten başka bir şey değildir; içinizden dosdoğru yürümek isteyenler için — ama âlemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz. (26–29)

82. Yarılma (Al-Infiṭār)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Gök yarıldığında, yıldızlar saçıldığında, denizler taşırıldığında, kabirlerin içi dışına çıkarıldığında, herkes önceden gönderdiğini ve geride bıraktığını bilecektir. Ey insan! Cömert olan Rabbine karşı seni aldatan nedir? O ki seni yarattı, sana biçim verdi, seni dengeli kıldı; seni dilediği bir biçimde oluşturdu. Hayır! Aksine, siz hesabı yalanlıyorsunuz. Oysa üzerinizde gözetleyiciler vardır: değerli yazıcılar; onlar yaptığınız her şeyi bilirler. İyiler nimetler içinde olacaklar; günaha dalanlar ise alevli bir ateşte olacaklar; hesap günü oraya girecekler ve oradan hiç ayrılamayacaklar. Hesap gününün ne olduğunu sana ne bildirecek? Yine, hesap gününün ne olduğunu sana ne bildirecek? O, hiç kimsenin bir başkasına yardım etmeye güç yetiremeyeceği gündür: o gün bütün buyruk Allah'ındır. (1–19)

83. Ölçüde Hile Yapanlar (Al-Muṭaffifīn)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ölçüde ve tartıda hile yapanların vay hâline: onlar insanlardan ölçerek aldıklarında tam alırlar; ama onlara ölçerek ya da tartarak verdiklerinde eksik verirler. Bunlar, büyük bir gün için diriltileceklerini hiç düşünmüyorlar mı? O gün insanlar âlemlerin Rabbinin huzurunda duracaklar. (1–6)

Hayır! Günaha dalanların kitabı Siccîn'dedir — Siccîn'in ne olduğunu sana ne bildirecek? — o, yazılmış bir kitaptır. O gün vay hâline yalanlayanların; onlar hesap gününü yalanlarlar! Onu, sınırı aşan her günahkârdan başkası yalanlamaz; ona âyetlerimiz okunduğunda, "Öncekilerin masalları!" der. Hayır! Aksine, kazanmakta oldukları şeyler kalplerini pas gibi kaplamıştır. Hayır! O gün onlar Rablerinden perdelenmiş olacaklar; sonra cehenneme girecekler; sonra da, "İşte bu, yalanlamakta olduğunuz şeydir" denilecek. (7–17)

Hayır! İyilerin kitabı İlliyyîn'dedir — İlliyyîn'in ne olduğunu sana ne bildirecek? — o, yazılmış bir kitaptır; Allah'a yakın kılınanlar ona şahit olurlar. İyiler nimetler içinde, tahtlar üzerinde çevrelerini seyredecekler; yüzlerinde nimetin parıltısını tanırsın. Onlara mühürlenmiş, saf bir içecekten içirilecek; onun mührü misktir — yarışanlar işte bunun için yarışsın — karışımı da Tesnîm'dendir: yakın kılınanların içtiği bir pınardan. (18–28)

Günah işleyenler iman edenlere gülerlerdi; yanlarından geçerlerken birbirlerine göz kırparlardı; ailelerine döndüklerinde şakalar yaparak dönerlerdi; onları gördüklerinde, "Bunlar gerçekten sapmışlar" derlerdi — oysa onların üzerine bekçi olarak gönderilmemişlerdi. İşte bugün de iman edenler hakikati inkâr edenlere gülecekler; tahtlar üzerinde seyredecekler: hakikati inkâr edenler yapmakta olduklarının karşılığını buldular mı? (29–36)

84. Yarılıp Açılma (Al-Inshiqāq)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Gök yarıldığında ve Rabbine boyun eğdiğinde — ona yaraşan da budur; yer dümdüz uzatıldığında, içinde olanı dışarı atıp boşaldığında ve Rabbine boyun eğdiğinde — ona yaraşan da budur — ey insan! Sen Rabbine doğru çabalayıp durmaktasın; sonunda O'na kavuşacaksın. Kitabı sağ eline verilen kimse kolay bir hesapla hesaba çekilecek ve sevinç içinde ailesine dönecek; kitabı arkasından verilen kimse ise "Yok olayım!" diye bağıracak ve alevli bir ateşe girecek. O, ailesi arasında sevinç içinde yaşardı; Allah'a asla dönmeyeceğini sanmıştı. Hayır; Rabbi onu hep görüyordu. Akşamın alaca kızıllığına, geceye ve onun toplayıp örttüklerine, dolunay hâline geldiğinde aya yemin ederim ki siz mutlaka bir hâlden öbürüne geçeceksiniz. (1–19)

Öyleyse onlara ne oluyor ki iman etmiyorlar; kendilerine Kur'an okunduğunda secde etmiyorlar? Aksine, hakikati inkâr edenler yalanlıyorlar; oysa Allah onların içlerinde biriktirdiklerini en iyi bilendir. Öyleyse onlara elem verici bir azabı müjdele — ancak iman edip salih ameller işleyenler başka: onlar için hiç kesilmeyen bir mükâfat vardır. (20–25)

85. Burçlar (Al-Burūj)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Yüksek burçlarıyla göğe, vadedilen güne, şahitlik edene ve şahitlik edilene andolsun: kahrolsun o hendeği kazanlar; yakıtla tutuşturulmuş o ateşin sahipleri; hani onun çevresinde oturmuş, müminlere yaptıklarını seyrediyorlardı. Onlara karşı tek öfkeleri, güçlü ve övgüye lâyık olan Allah'a iman etmeleriydi; göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur. Allah her şeye şahittir. (1–9)

Mümin erkeklere ve mümin kadınlara zulüm ve baskı yapan, sonra da tövbe etmeyen kimseler için cehennem azabı vardır; yakıcı ateşin azabı vardır. İman edip salih ameller işleyenler için ise altlarından ırmaklar akan cennetler vardır: işte büyük kurtuluş budur. Şüphesiz Rabbinin yakalayışı çok çetindir. İlk defa yaratan da yeniden dirilten de O'dur; O çok bağışlayandır, çok sevendir; Arş'ın sahibidir, şanı yücedir; dilediği her şeyi yapandır. O orduların haberi sana geldi mi: Firavun'un ve Semûd'un? Ama hakikati inkâr edenler yalanlamakta direniyorlar; oysa Allah onları arkalarından kuşatmıştır. (10–20)

Hayır; bu, şanı yüce bir Kur'an'dır; korunmuş bir Levha'dadır.[54] (21–22)

[54] **Kur'an Neden Bir Sûreye Burçların Adını Verir?**

86. Gece Gelen (Al-Ṭāriq)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Göğe ve gece gelene andolsun — gece gelenin ne olduğunu sana ne bildirecek? — o, ışığı delip geçen yıldızdır: üzerinde bir koruyucu bulunmayan hiçbir can yoktur. (1–4)

Öyleyse insan neden yaratıldığına bir baksın: o, bel kemiği ile göğüs kemikleri arasından çıkan, fışkıran bir sıvıdan yaratıldı. Şüphesiz O, onu geri döndürmeye gücü yetendir: sırların ortaya dökületeceği gün; o zaman onun ne bir gücü olacak ne de bir yardımcısı. (5–10)

Yağmurunu döndürüp getiren göğe ve bitkilerle yarılan yere andolsun ki bu, kesinlikle hakkı batıldan ayıran bir sözdür; o bir şaka değildir. Onlar bir tuzak kuruyorlar; Ben de bir plan kuruyorum. Öyleyse hakikati inkâr edenlere süre ver; onları kısa bir süre kendi hâllerine bırak. (11–17)

87. En Yüce (Al-Aʿlā)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Çok yüce olan Rabbinin adını tesbih et: O ki yarattı ve biçim verdi; ölçüyü belirledi ve yol gösterdi; otlağı çıkardı, sonra onu kararmış kuru bir çöpe çevirdi. Sana okutacağız; sen de unutmayacaksın — ancak Allah'ın dilediği başka. O açık olanı da gizli olanı da bilir. Seni en kolay olana yönelteceğiz. Öyleyse öğüt ver; eğer öğüt yarar sağlarsa. Allah'tan saygıyla korkan öğüt alacak; en bedbaht olan ise ondan uzak duracak — o ki en büyük ateşe girecek; orada ne ölecek ne de yaşayacak. Arınan, Rabbinin adını anan ve namaz kılan kimse kurtuluşa ermiştir. Ama siz dünya hayatını tercih ediyorsunuz; oysa ahiret daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Şüphesiz bu, önceki sahifelerde de vardır: İbrahim'in ve Musa'nın sahifelerinde. (1–19)

88. Her Şeyi Kaplayan Olay (Al-Ghāshiya)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Her şeyi kaplayacak olan o Olay'ın haberi sana geldi mi? O gün bazı yüzler zillet içindedir; çalışmış, yorulmuştur; kızgın bir ateşe girecekler; kaynar bir pınardan içirilecekler. Onların, ne besleyen ne de açlığı gideren dikenli, acı bir bitkiden başka yiyecekleri olmayacak. O gün bazı yüzler de ışıl ışıldır; çabalarından hoşnutturlar; yüksek bir cennettedirler; orada hiçbir boş söz işitmezler. Orada akan bir pınar vardır; orada yükseltilmiş tahtlar, hazır konulmuş kadehler, sıra sıra dizilmiş yastıklar ve serilmiş değerli halılar vardır. Develere bakmıyorlar mı, nasıl yaratılmışlar? Göğe bakmıyorlar mı, nasıl yükseltilmiş? Dağlara bakmıyorlar mı, nasıl sağlamca dikilmişler? Yere bakmıyorlar mı, nasıl yayılıp döşenmiş? (1–20)

Öyleyse öğüt ver; çünkü sen yalnızca bir öğüt vericisin; onların üzerinde bir zorba değilsin. Fakat kim yüz çevirir ve hakikati inkâr ederse, Allah onu en büyük azapla azaba uğratacaktır. Şüphesiz dönüşleri yalnız Bizedir; sonra hesaplarını görmek de yalnız Bize aittir. (21–26)

89. Şafak (Al-Fajr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Şafağa, on geceye, çifte ve teke, geçip gitmekte olan geceye andolsun — bunlarda akıl sahibi için bir yemin yok mu? (1–5)

Rabbinin Âd'a ne yaptığını görmedin mi: yüksek sütunlar sahibi İrem'e; onun benzeri hiçbir ülkede yaratılmamıştı; vadide kayaları oyan Semûd'a; ve kazıklar sahibi Firavun'a? Onların hepsi ülkelerde azgınlık etmişler ve oralarda bozgunculuğu çoğaltmışlardı; bu yüzden Rabbin onların üzerine azap kamçısını indirdi. Şüphesiz Rabbin hep gözetlemektedir. (6–14)

İnsana gelince, Rabbi onu sınayıp ona ikramda bulunduğunda ve ona nimetler verdiğinde, "Rabbim bana ikram etti" der; ama onu sınayıp rızkını daralttığında, "Rabbim beni alçalttı" der. Hayır! Aksine, siz yetime ikram etmiyorsunuz; yoksulu doyurmaya da birbirinizi teşvik etmiyorsunuz; mirası doymak bilmeden yiyorsunuz ve malı tutkuyla seviyorsunuz. Hayır! Yer üst üste çarpılıp dümdüz edildiğinde, Rabbin geldiğinde, melekler de saf saf dizildiğinde ve o gün cehennem getirildiğinde — işte o gün insan anlayacak; ama o zaman anlamanın ona ne yararı olacak? Diyecek ki: "Keşke hayatım için önceden bir iyilik gönderseydim!" O gün hiç kimse O'nun azap ettiği gibi azap edemez; hiç kimse O'nun bağladığı gibi bağlayamaz. "Ey huzura ermiş can! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön; kullarımın arasına gir ve cennetime gir." (15–30)

90. Şehir (Al-Balad)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bu şehre yemin ederim — (Ey Peygamber) sen de bu şehirde serbestsin — babaya ve ondan doğanlara da yemin ederim ki Biz insanı zahmet içinde yarattık. O, hiç kimsenin kendisine asla güç yetiremeyeceğini mi sanıyor? "Yığın yığın mal tükettim" diyor. Kendisini hiç kimsenin görmediğini mi sanıyor? Biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi; ona iki yolu göstermedik mi? Ama o, sarp yokuşu aşmaya girişmedi. Sarp yokuşun ne olduğunu sana ne bildirecek? O, bir köleyi özgürlüğüne kavuşturmak ya da açlık gününde yakını olan bir yetimi yahut toprağa serilmiş bir yoksulu doyurmaktır; sonra da iman eden, birbirine sabrı öğütleyen ve birbirine merhameti öğütleyen kimselerden olmaktır. İşte onlar sağın adamlarıdır. Âyetlerimizi inkâr edenler ise solun adamlarıdır: üzerlerinde kapıları kapatılmış bir ateş vardır. (1–20)

91. Güneş (Al-Shams)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Güneşe ve onun kuşluk aydınlığına, onu izlediğinde aya, onu ortaya çıkardığında gündüze, onu örttüğünde geceye, göğe ve onu kurana, yere ve onu yayıp döşeyene, nefse ve ona biçim verene, sonra ona kötülüğünü ve Allah'a karşı gelmekten sakınmasını ilham edene andolsun: onu arındıran gerçekten kurtuluşa ermiştir; onu kötülüklere gömen ise gerçekten kaybetmiştir. Semûd, azgınlığı yüzünden yalanladı; hani onların en bedbaht olanı ileri atılmıştı. Allah'ın elçisi onlara, "Allah'ın dişi devesine ve onun su içme sırasına dokunmayın!" demişti. Ama onu yalanladılar ve devenin ayaklarını kesip onu devirdiler. Bunun üzerine Rableri günahları yüzünden onları kırıp geçirdi ve orayı dümdüz etti; O, bunun sonucundan da korkmaz. (1–15)

92. Gece (Al-Layl)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Örttüğünde geceye, açılıp aydınlandığında gündüze, erkeği ve dişiyi yaratana andolsun ki sizin çabalarınız kesinlikle çeşit çeşittir. Kim verir, Allah'a karşı gelmekten sakınır ve en güzel karşılığı doğrularsa, Biz onu en kolay olana yönelteceğiz; kim de cimrilik eder, kendini hiçbir şeye muhtaç görmez ve en güzel karşılığı yalanlarsa, Biz onu en zor olana yönelteceğiz; yıkılıp gittiği zaman malı ona hiçbir yarar sağlamayacaktır. (1–11)

Şüphesiz yol göstermek Bize aittir; şüphesiz son da ilk de Bizimdir. Ben sizi alev alev yanan bir ateşe karşı uyardım; ona ancak en bedbaht olan girecek; o ki yalanladı ve yüz çevirdi; Allah'a karşı gelmekten en çok sakınan ise ondan uzak tutulacak — o ki malını arınmak için verir; kendisine yapılmış bir iyiliğin karşılığı olarak değil; yalnızca çok yüce olan Rabbinin hoşnutluğunu arayarak. O da elbette hoşnut olacaktır. (12–21)

93. Kuşluk Aydınlığı (Al-Ḍuḥā)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kuşluk aydınlığına ve durgunlaştığında geceye andolsun ki Rabbin seni bırakmadı; sana darılmadı da; sonrası senin için öncesinden daha hayırlı olacak; Rabbin sana mutlaka verecek, sen de hoşnut olacaksın. O seni yetim bulup barındırmadı mı? Seni yol arar hâlde bulup doğru yola iletmedi mi? Seni muhtaç bulup zengin etmedi mi? (1–8)

Öyleyse yetime gelince, onu ezme; isteyene gelince, onu azarlayıp kovma; Rabbinin nimetine gelince, onu anlat. (9–11)

94. Ferahlama (Al-Sharḥ)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Biz senin için göğsünü açmadık mı; belini büken o yükünü senden kaldırmadık mı; senin şanını yükseltmedik mi? Şüphesiz güçlükle birlikte bir kolaylık vardır; şüphesiz güçlükle birlikte bir kolaylık vardır. Öyleyse boş kaldığında yine çalış ve yalnız Rabbine özlemle yönel. (1–8)

95. İncir (Al-Tīn)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

İncire ve zeytine, Sina Dağı'na ve bu güvenli şehre andolsun ki Biz insanı en güzel biçimde yarattık; sonra onu aşağıların en aşağısına indiririz — ancak iman edip salih ameller işleyenler başka: onlar için hiç kesilmeyen bir mükâfat vardır. Öyleyse bundan sonra sana hesabı ne yalanlatabilir? Allah, hüküm verenlerin en âdili değil midir? (1–8)

96. Asılıp Tutunan Şey (Al-ʿAlaq)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Oku! Yaratan Rabbinin adıyla — O, insanı asılıp tutunan bir şeyden yarattı. Oku! Rabbin en cömert olandır; O, kalemle öğretti; insana bilmediğini öğretti. (1–5)

Yine de insan, kendini hiçbir şeye muhtaç gördüğünde gerçekten her türlü sınırı aşar. Şüphesiz dönüş yalnız Rabbinedir. Namaz kılarken Allah'ın bir kulunu engelleyeni gördün mü? Düşündün mü, ya o kul doğru yol üzerindeyse ya da Allah'a karşı gelmekten sakınmayı buyuruyorsa? Düşündün mü, ya öteki yalanlıyor ve yüz çeviriyorsa? O, Allah'ın gördüğünü bilmiyor mu? Hayır! Vazgeçmezse onu perçeminden tutup sürükleyeceğiz — o yalancı, günahkâr perçeminden. Haydi, o kendi meclisini çağırsın; Biz de cehennemin bekçilerini çağıracağız. Hayır! Ona boyun eğme. Secde et ve yaklaş. (6–19)

97. Kadir Gecesi (Al-Qadr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Biz onu Kadir Gecesi'nde indirdik. Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sana ne bildirecek? Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır. O gece melekler ve Ruh, Rablerinin izniyle her iş için inerler. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir. (1–5)

98. Apaçık Delil (Al-Bayyina)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kitap ehlinden ve müşriklerden hakikati inkâr edenler, kendilerine apaçık delil gelinceye kadar bulundukları durumdan ayrılacak değillerdi: Allah'tan gelen, tertemiz sahifeleri okuyan bir elçi; o sahifelerde dosdoğru hükümler vardır. Kendilerine Kitap verilenler de ancak kendilerine apaçık delil geldikten sonra ayrılığa düştüler. Oysa onlara yalnızca, hanifler olarak dini yalnız O'na özgü kılıp Allah'a kulluk etmeleri, namazı kılmaları ve zekâtı vermeleri emredilmişti: dosdoğru din işte budur. Kitap ehlinden ve müşriklerden hakikati inkâr edenler, içinde ebedî kalmak üzere cehennem ateşinde olacaklardır. Onlar yaratılmışların en kötüsüdür. (1–6)

İman edip salih ameller işleyenler ise yaratılmışların en hayırlısıdır. Rableri katında onların mükâfatı, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları Adn cennetleridir. Allah onlardan hoşnut olmuş, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır. İşte bu, Rabbinden saygıyla korkan kimse içindir. (7–8)

99. Sarsıntı (Al-Zalzala)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Yer o son sarsıntısıyla sarsıldığında, yer ağırlıklarını dışarı attığında ve insan, “Buna ne oluyor?” dediğinde — o gün yer haberlerini anlatacak; çünkü Rabbin ona böyle vahyetmiştir. O gün insanlar, yaptıkları kendilerine gösterilsin diye bölük bölük çıkacaklar: kim zerre ağırlığınca bir iyilik yapmışsa onu görecek; kim de zerre ağırlığınca bir kötülük yapmışsa onu görecek. (1–8)

100. Koşan Atlar (Al-ʿĀdiyāt)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Soluk soluğa koşan, nallarıyla kıvılcımlar saçan, tan ağarırken baskın yapan, toz bulutu kaldıran ve düşman topluluğunun ortasına dalan atlara andolsun ki insan Rabbine karşı gerçekten çok nankördür; buna kendisi de şahittir; mal sevgisine de gerçekten çok düşkündür. (1–8)

O bilmiyor mu ki kabirlerde olanlar dışarı çıkarıldığında ve göğüslerde olanlar ortaya döküldüğünde, o gün Rableri onlardan tamamen haberdar olacaktır? (9–11)

101. Çarpıp Sarsan Felaket (Al-Qāriʿa)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

O çarpıp sarsan felaket! Nedir o çarpıp sarsan felaket? O çarpıp sarsan felaketin ne olduğunu sana ne bildirecek? O gün insanlar saçılmış pervaneler gibi, dağlar da atılmış yün gibi olacak. Kimin tartıları ağır gelirse, o hoşnut olacağı bir hayat içinde olacak; kimin tartıları hafif gelirse, onun anası uçurum olacak — onun ne olduğunu sana ne bildirecek? — kızgın bir ateş. (1–11)

102. Çokluk Yarışı (Al-Takāthur)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Çokluk yarışı sizi oyaladı; sonunda kabirleri ziyaret ettiniz. Hayır! Yakında bileceksiniz. Yine hayır! Yakında bileceksiniz. Hayır! Keşke kesin bir bilgiyle bilseydiniz! Andolsun, cehennemi mutlaka göreceksiniz; sonra onu mutlaka kesin bilginin gözüyle göreceksiniz; sonra o gün, tadını çıkardığınız nimetlerden mutlaka sorguya çekileceksiniz. (1–8)

103. İkindi Vakti (Al-ʿAṣr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

İkindi vaktine andolsun ki insan gerçekten hüsran içindedir — ancak iman edip salih ameller işleyenler, birbirlerine gerçeği öğütleyenler ve birbirlerine sabrı öğütleyenler başka. (1–3)

104. Arkadan Çekiştiren (Al-Humaza)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Arkadan çekiştiren, kaş göz oynatarak alay eden herkesin vay hâline; o, mal toplar ve onu tekrar tekrar sayar; malının kendisini ebedî yaşatacağını sanır. Hayır! O mutlaka o kırıp geçirene atılacaktır — o kırıp geçirenin ne olduğunu sana ne bildirecek? — o, Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir; yüreklere kadar tırmanır. O ateş, uzatılmış sütunlar içinde onların üzerine kapatılacaktır. (1–9)

105. Fil (Al-Fīl)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Rabbinin fil sahiplerine ne yaptığını görmedin mi? Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı; üzerlerine sürü sürü kuşlar göndermedi mi? O kuşlar onlara pişmiş çamurdan taşlar atıyordu; böylece onları yenilip kemirilmiş saman gibi yaptı.[55] (1–5)

[55] **Cidde Kuşatması, 1517: Portekiz, Kızıldeniz ve Kutsal Şehirlerin Savunulması**
"Rabbim! Bu Şehri Güvenli Kıl": Kur'an 14:35–41 Üzerine Tarihsel ve Teolojik Bir Tefsir; İbrahim'den 2026 Mekke Savunma İttifakı'na Kadar Mekke'nin Güvenliğinin Yüzyıl Yüzyıl Tarihiyle Birlikte

106. Kureyş (Quraysh)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Kureyş'in güvenliği için; kış ve yaz yolculuğundaki güvenlikleri için — bu Ev'in Rabbine kulluk etsinler; O ki onları açlıktan doyurdu ve onları korkudan güvene kavuşturdu. (1–4)

107. Küçük İyilikler (Al-Māʿūn)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Hesabı yalanlayanı gördün mü? İşte o, yetimi itip kakan ve yoksulu doyurmaya teşvik etmeyen kimsedir. Vay hâline o namaz kılanların ki onlar namazlarından gafildirler; gösteriş yaparlar ve en küçük iyiliği bile esirgerler.[56] (1–7)

[56] **Mâûn Sûresi – Küçük İyilik**

108. Bolluk (Al-Kawthar)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Şüphesiz Biz sana bol bol iyilik verdik. Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurban kes. Asıl soyu kesik olan, sana kin besleyendir. (1–3)

109. İnkâr Edenler (Al-Kāfirūn)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

De ki: “Ey hakikati inkâr edenler! Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk etmem; siz de benim kulluk ettiğime kulluk edenler değilsiniz. Ben sizin kulluk ettiklerinize asla kulluk edecek değilim; siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim banadır.”[57] (1–6)

[57] **Kur'an'ın 23 Yıllık Kusursuz Şahitliği: “De ki” ve Allah'ın Sesi**

110. Yardım (Al-Naṣr)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde, Rabbini överek tesbih et ve O'ndan bağışlanma dile: O, tövbeleri çok kabul edendir. (1–3)

111. Hurma Lifi (Al-Masad)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Ebû Leheb'in elleri kurusun; kendisi de kahrolsun! Malı ve kazandığı her şey ona hiçbir yarar sağlamayacaktır. O, alev alev yanan bir ateşe girecek; odun taşıyıcısı olan karısı da; boynunda hurma lifinden bükülmüş bir ip olduğu hâlde. (1–5)

112. Katıksız İman (Al-Ikhlāṣ)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

De ki: “O Allah'tır, tektir; Allah, her şeyin Kendisine muhtaç olduğu, ebedî olandır. O doğurmamış ve doğurulmamıştır; O'na denk olabilecek hiçbir şey yoktur.”[58] (1–4)

[58] **Kur'an'ın 23 Yıllık Kusursuz Şahitliği: “De ki” ve Allah'ın Sesi**

113. Tan Ağarışı (Al-Falaq)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

De ki: “Tan yerinin ağarışının Rabbine sığınırım: yarattığı şeylerin kötülüğünden, çöktüğü zaman karanlığın kötülüğünden, düğümlere üfleyenlerin kötülüğünden ve kıskandığı zaman kıskancın kötülüğünden.”[59] (1–5)

[59] **Kur'an'ın 23 Yıllık Kusursuz Şahitliği: “De ki” ve Allah'ın Sesi**

114. İnsanlar (Al-Nās)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

De ki: “İnsanların Rabbine, insanların Hükümdarına, insanların Tanrısına sığınırım: o sinsice geri çekilen vesvesecinin kötülüğünden; o ki insanların kalplerine vesvese verir — cinlerden de insanlardan da.”[60] (1–6)

[60] **Kur'an'ın 23 Yıllık Kusursuz Şahitliği: “De ki” ve Allah'ın Sesi**